

1985

1985

ALMANAH B.T.T.

ALMANAH

Bucurie Turism Tinerete

SUPREMUL LEGĂMÎNT

Congresul al XIII-lea al partidului sau țara în lumina unuia dintre cele mai semnificative și mai importante evenimente ale ei, partidul și țara într-o indestructibilă, vie unitate de spirit, într-un indestructibil și viu legământ, o proiecție amplă de conștiință ce trimite la realitatea concretă, imediată și, deopotrivă, la aceea prin care ne situăm cu ochii minții și ai inimii la confluința a două milenii – iată, pe scurt, imaginea în plan moral, politic și social, a actualității pe care o trăim și prin care ne reprezentăm în chip solidar viitorul ca și prezentul pe care ni l-am clădit și-l clădim. Acest mare forum al comuniștilor români în care, după voința expresă, pe deplin mărturisită, și cu justificarea unui act patriotic de cea mai înaltă extracție morală și socială îl realegem în funcția supremă în partid pe cel ce în toate și-a legat numele și viața de destinul și devenirea noastră continuă, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Este o hotărîre de conștiință aceasta, un mod care ne exprimă fundamental. Ca o certitudine și în același timp ca o nădejde, ca un izvor viu, permanent al iubirii noastre de patrie și de popor, ca un ideal, ca o garanție și în același timp ca o șansă a mersului nostru înainte, spre acele culmi de progres și civilizație spre care conducătorul partidului și țării ne îndeamnă mereu și către care, în chipul său eroic și exemplar, descătușează și conduce toate energiile națiunii, într-un flux neabătut. Realegerea sa este jurământul nostru solemn față de partid și față de țară, este angajarea noastră fierbinte față de acel viitor căruia îi aparținem și pentru care, după expresia secretarului general al partidului, s-a clădit și se clădește o Românie cum nu a mai fost niciodată pînă acum.

„Punind pe primul plan educarea tineretului în spiritul muncii, organizațiile de tineret au datoria să se preocupe de toate problemele care privesc viața tineretului, să desfășoare o largă muncă educativă, să organizeze activitatea culturală de masă, activitatea distractivă, turismul și sportul de masă.”

NICOLAE CEAUȘESCU

ÎNCEPUT DE EPOCĂ

Pe traiectul istoric deschis de memorabilul act de la 23 August 1944, Congresul al IX-lea al partidului reprezintă unul dintre acele evenimente de boltă pe care în mod obișnuit le resimțim sub multiple raporturi și încă într-un chip inaugural. Nu există practic domeniu de activitate asupra căruia acest eveniment să nu-și răsfingă aria largă a problematicei sale și să nu aducă mai ales înnoiri și accente care au primit confirmări de substanță în tot ce a urmat. Răstimpul petrecut de atunci înseamnă de fapt imaginea de azi și de mâine a României. Echivalența acestei perioade în plan economic și social a dobândit dimensiuni cu mult mai mari decît ar fi încăput în măsura însăși a timpului și tot ce înregistrăm la capitolul prezentului și viitorului imediat poartă accentul unei adevărate epoci. O memorie în plină extensie, de altfel, și în plină putere de selecție a datelor care-i structurează pe porțiuni mari de timp însăși capacitatea de reflecție pentru ca fiecare la nivelul răspunderilor și aptitudinilor sale să dețină apoi și imaginea propriului său efort, a propriei sale contribuții la făurirea operei comune. Căci, un punct de reper caracteristic pentru toată această etapă îl constituie, desigur, gradul deosebit de înalt al participării, semn distinctiv și categoric al multitudinii de probleme asupra cărora a fost chemată să se pronunțe întreaga societate și, în același timp, în spiritul real al democratizării relațiilor, să-și asume responsabilitatea unor opțiuni fundamentale, ca și mijloacele concrete pe potriva unor noi cerințe și noi posibilități, de înfăptuire a acestor opțiuni. Este o experiență uriașă care, sub raportul ideilor, se constituie și ca o definiție cît se poate de cuprinzătoare a sarcinilor și obiectivelor care au stat și stau în fața noastră pe tot acest amplu traiect, de la nivelul teoretic al construcției și pînă la acela practic, al finalizării lor în toate domeniile de activitate.

În permanență deschis, dinamic și înnoitor, capabil de mari adîncimi și de puteri noi de reflecție, spiritul acestei epoci emană de la acel act memorabil care a fost Congresul al IX-lea și străbate prin spațiul de gîndire și acțiune al tuturor celorlalte forumuri comuniste, pînă la zi, în demersul cotidian care încheie sau deschide o nouă experiență și evaluează o nouă posibilitate, un nou mod de a ne pune problema dezvoltării, a asigurării progresului pe mai departe, în noile condiții ale lumii contemporane. Așa cum se subliniază în hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din 21—22 martie 1984 cu privire la cea de a patruzecoa aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, în era nouă a României, un loc de o importanță hotărîtoare îl ocupă etapa inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, definită pe drept cuvînt ca perioada cea mai bogată în înfăptuiri. Toate realizările acestei etape sînt indisolubil legate de activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a lumii contemporane care acționează cu fermitate revoluționară și înalt devotament patriotic pentru înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, pentru asigurarea păcii și colaborării între popoare.

Începutul de epocă pe care l-a reprezentat Congresul al IX-lea al partidului trimite cu gîndul spre acele vii și răscolitoare frămîntări de energie cînd se aleg marile vîrfuri de munți. Ele vădese, prin profilul lor, marile direcții economice și sociale prin care o gîndire înaltă și cutezătoare revoluționară o întreagă experiență și o așeza pe temelii naționale puternice, făcînd din scopul concret și decisiv al muncii un act de o neîntrecută profunzime creatoare. Se limpezeau de fapt atunci toate gîndurile și sentimentele noastre fundamentale.

EPOCA CEAUSESCU

Deținem o imagine emblematică, sinonimă cu însăși bătaia de gând și de inimă a țării, ceva de efigie văzută prin eșarfă, învăluită de tricolor, în clipe solemne, de încordare a spiritului, sau în ore adânci de cumpănire de decizie, ori pur și simplu în stare de lucru, practic, în uzine, pe mari șantiere, în câmp și laboratoare, după un gest consacrat de acum — mîna urmărind șirul gîndurilor, ridicîndu-se și înconjurînd o buclă de orizont, sau parcă apăsînd pe cuvînt, mișcîndu-l clar în traiectorii de sunet și făcîndu-l să străbată auzul și văzul mulțimii — o istorie în mișcare și întipărită pe liniile feței și care, omniprezentă, se rostește în toate. Pentru că ne-o spune președintele însuși, nu există probleme mari sau mici, există pur și simplu probleme, care trebuie rezolvate. Aceasta-i de fapt și condiția, acesta este criteriul, a conduce soarta unei națiuni înseamnă a face totul pentru bunăstarea și fericirea ei. Epoca Ceaușescu este epoca ieșirii noastre în contemporaneitate. Această epocă înseamnă asumarea pe deplin a libertății, independenței și suveranității, înseamnă făurirea unei economii moderne și durabile, a unei științe și culturi avansate. Înseamnă istorie unică și conștiința pregnantă a

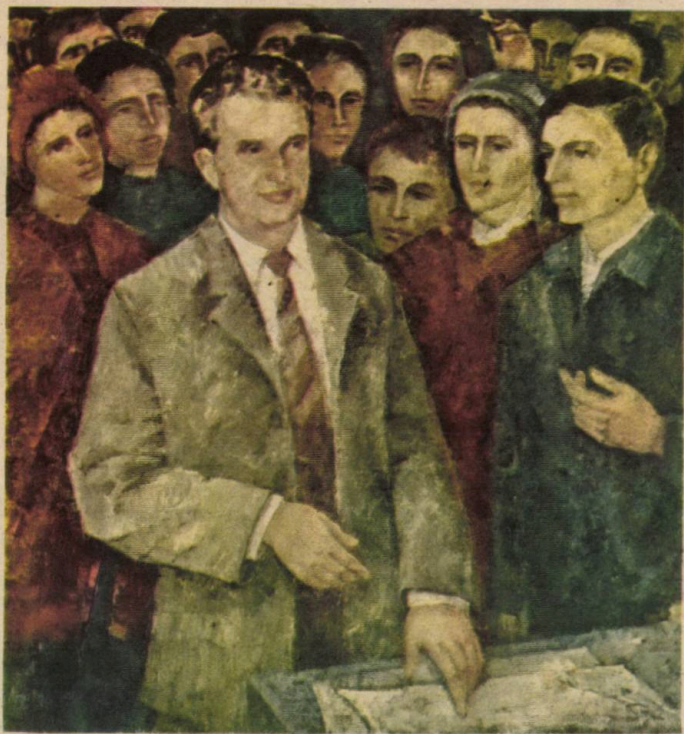

Apostol Gh.: „Dialog cu tinăra generație“

acesteia, dăruire și patos înalt, patriotic, spirit creator, revoluționar. Într-un asemenea perimetru și sub incidența unor asemenea categorii se situează și cultura și arta, domenii care de asemenea poartă titulatura și însemnul acestei epoci, ale spiritului ei profund și unificator. În acest răstimp s-au pus noi temelii libertății de creație și a fost consacrată ca răspundere înaltă socială datoria de a crea pentru patrie și popor, de a transforma cultura și arta într-unul dintre cei mai sensibili factori de progres și civilizație. Formarea unei noi conștiințe, a omului nou, capabil să asimileze noul, dar să-l și producă, să-l introdu-

că în circuitul larg al muncii și vieții sociale, manifestarea din plin a aptitudinilor și capacităților sale creatoare, în consens cu sarcinile și cerințele civilizației, ale problematicii lumii contemporane au găsit și găsesc în cultură și artă un mod propriu, specific de a se exprima. În liniile de boltă ale acestei epoci grăvitează continuu lumina aceluia izvor veșnic viu spre care ne îndeamnă și orientează secretarul general al partidului pentru a ne inspira direct de la sursele vii ale realităților patriei și a ridica, prin valoare, prin forță educativă întreaga noastră creație la nivelul marii epopei a construcției socialiste.

ÎN ÎNTÎMPINAREA MARELUI FORUM

Tabloul de Vintilă Mihăescu

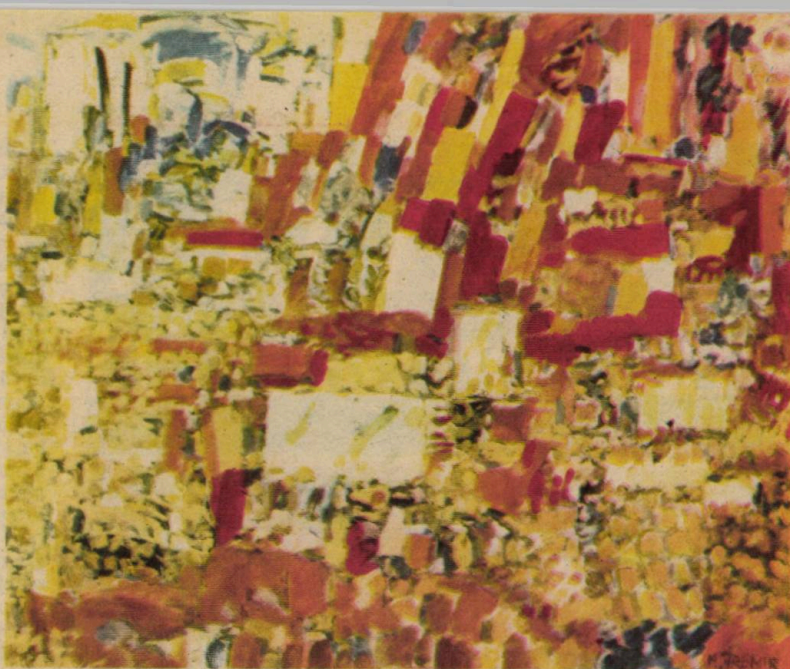
Una din frecvențele sublinieri pe care le întâlnim în cuvântările secretarului general al partidului se referă la puterea de perspectivă pe care trebuie să o consacre oricare demers al nostru în contemporaneitate, oricare eveniment al muncii și vieții noastre care, în strânsă legătură cu procesul însuși al asigurării progresului material și spiritual al țării, să se poată constitui într-un larg orizont de reflecție și angajare.

Din perspectiva apropiată, evenimentul central care preocupă atenția întregii națiuni îl constituie, așa după cum se știe, Congresul al XIII-lea al P.C.R., al cincilea forum al epocii Ceaușescu. Un an, așadar, jubiliar, sărbătoresc și în același timp în stare febrilă, de lucru, avînd ca punct maxim de reper marele forum comunist al poporului, un nou și hotărîtor moment pentru destinele țării. Este acesta încă un prilej de afirmare a spiritului muncii și creației, făcînd din acest an

un an al unor hotărîtoare înfăptuiri. Este opțiunea care vizează creșterea gradului de participare a tuturor fiilor și fiicelor patriei la opera de construcție socialistă, în consens cu hotărîrile adoptate de Congresul al XII-lea și Conferința națională ale partidului, pentru înfăptuirea neabătută a sarcinilor și obiectivelor actualei etape. Democrația socialistă își găsește o expresie cît se poate de revelatoare în modul concret cum fiecare își înfăptuiește îndatoririle, în hotărîrea cu care ne asumăm pe mai departe responsabilitățile propriului destin și ne descoperim noi resurse de efort și abnegație pentru a da opere de progres și civilizație însemnele unei noi calități în toate domeniile de activitate. De altfel aceasta este și una din caracteristicile actualei etape și se leagă de chiar gradul înalt al experienței sociale. În acest sens, o idee de fond, o idee-cadru pe care o reținem, de asemenea, din cuvîntările secretarului

general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se referă la superioritatea orînduirii noastre socialiste. Și nu este numai o pledoarie aceasta, cît mai ales un argument. Nu numai din punctul de vedere, esențial de altfel, al calității idealurilor, cît și din acela al mijloacelor de concretizare a acestora, din punctul de vedere al ansamblului construcției lor, în acord cu multitudinea de cerințe și posibilități. Pentru că, așa cum deseori s-a subliniat, nu este suficient să ai idealuri, nu este suficient să asiguri, să contempli la opera de înfăptuire a lor. Participarea nemijlocită, angajarea conștientă, plenară, după criteriile și normele prin care se configurează imaginea de ansamblu a unei întregi națiuni, reprezintă punctul forte de afirmare a propriei personalități și modalitatea concretă prin care idealurile trăiesc la temperatura umană a fiecăruia dintre noi. Altfel spus, ideologia participării, ideologia democrației noastre de fapt, ne exprimă și funcționează într-o permanentă producție de conștiință. Acest proces, în continuă ardere și de o permanentă actualitate, se reazimă viu pe propria noastră realitate materială și spirituală și are, în istoricitatea sa, legături de cauză, infinite, cu întregul nostru patrimoniu moral-politic și social, de la tradițiile luptei pentru apărarea ființei naționale, pentru independență și suveranitate și pînă la edificarea, la zi, a unui model economic și social care să ne consacre și să ne propună, într-o mare perspectivă, urmașilor. Și, tot așa cum deseori s-a spus, nu trebuie să ne uităm altundeva, mai departe, pentru aceasta, decît la propria noastră experiență, la șirul nenumăratelor transformări revoluționare pe care le-a cunoscut în esență sa realitatea și mai ales la calitatea acestei realități, la dinamica ei, fapt care ne poate arăta cu pregnanță și programul de idei după care ne-am condus și ne conducem în făurirea unor opere fără precedent. Ceea ce, în raporturile cu noi înșine și în datele propriei noastre contemporaneități, se resimte și prin această continuă asumare a idealurilor socialiste, și prin această continuă concretizare a lor.

EROU AL PĂCII

Tablou de Mircea Vremir

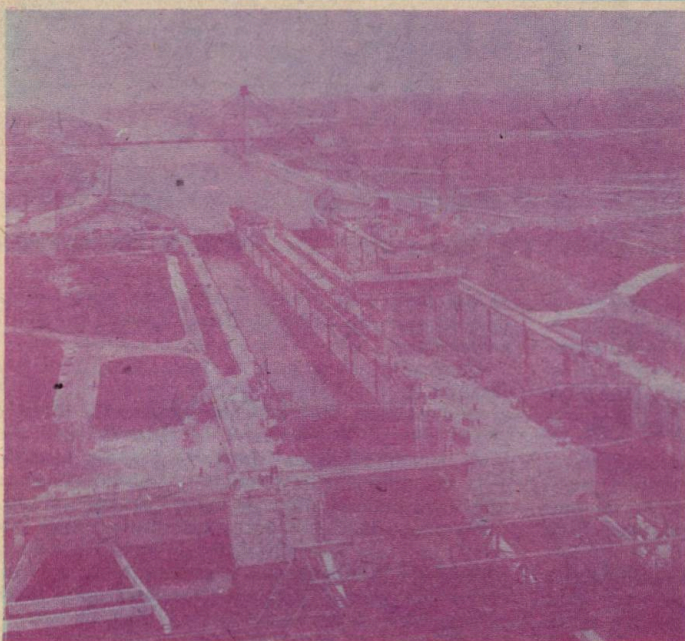
Popoarelor trebuie să li se spună, deschis și cinstit, adevărul — iată sensul, coordonata de conștiință a unui demers care vizează însăși rațiunea existenței pe planetă. Condiția umanității și mai ales a salvărilor ei, imperativul fiecărei clipe de acum, dezideratul responsabilității față de soarta însăși a vieții. Popoarelor trebuie să li se spună deschis și cinstit adevărul! — subliniază secretarul general al partidului, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și înțelegem — de fapt vedem, simțim și trăim — sentimentul acestei atitudini de grave și tulburătoare istorii care are o extraordinară și acută nevoie de adevăr și de cinste pentru a-i imprima un curs nou, firesc, și a-i da o nouă înfățișare, cât mai omenească și pe potrivă continuității sale sub semnul înțelegerii și cooperării umane. Popoarelor trebuie să li se spună deschis și cinstit adevărul! — arată președintele nostru — și, prin aceasta, înțelegem că istoria se află în cumpănă, că omenirea se află la margini de prăpastie. *Nu există problemă mai importantă în momentul de față decât aceea a dezarmării, a păcii, asigurării dreptului vital al popoarelor la viață, la libertate și pace. Sînt multe probleme în viața internațională, dar, pînă la urmă toate sînt subordonate acestui deziderat vital al lumii, al fiecărui popor.*

Izvorită dintr-o adîncă și neconștientă cunoaștere a realităților lumii, a problematicei contemporane, o asemenea apreciere atinge însăși esența condiției vieții pe pămînt. Cursa înarmărilor a luat proporții uriașe, catastrofale, punînd în primejdie securitatea existenței. Povara incredibilelor cheltuieli militare o suportă toate popoarele și are efecte dezastruoase asupra progresului și civilizației. Pămîntul întreg a devenit un deznădăjduit și irațional arsenal militar. O risipă aberantă de resurse materiale și umane, un exploziv sentiment al insecurității și o povară greu de suportat — iată la ce realitate și la ce sentiment am dus și duc aceste furibunde curse ale înarmării, în numele a ce? Al idealurilor celor mai îndreptățite ale popoarelor, al conștiinței istorice a omenirii? De bună seamă

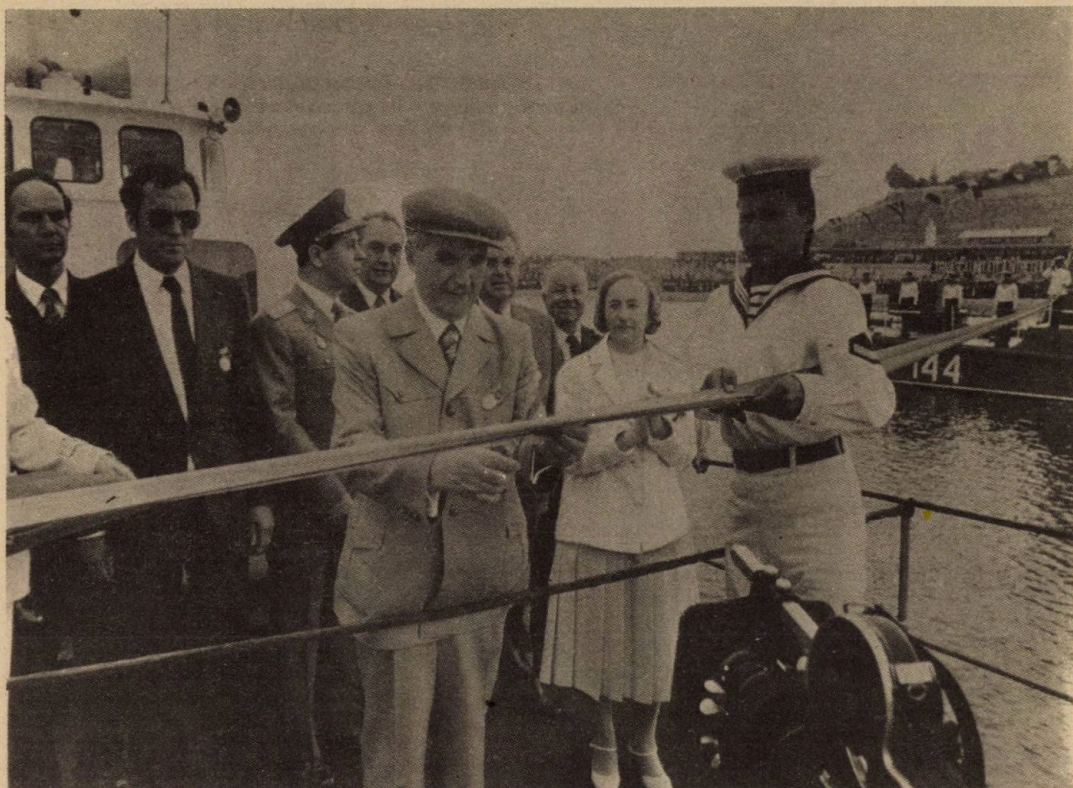
că nu! Pentru că o nouă conflagrație mondială ar duce în cele din urmă la pieirea întregii populații a globului.

Construindu-se pe sine, în lumina propriilor sale idealuri de libertate și progres, de independență și suveranitate, România participă activ și cu o aleasă vocație constructivă la făurirea unei noi lumi, mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Prin acțiunile și inițiativele președintelui său ea se află în primele rînduri ale luptei pentru salvarea umanității și pentru instaurarea unor noi relații în viața internațională, pe baza respectului principiilor independenței și suveranității, ale egalității între țări și popoare. Democratizarea vieții internaționale intră cu necesitate în raza de acțiune și edificare a păcii. Se află aici, în perimetrul unui asemenea amplu și stăruitor proces, însuși criteriul umanismului și dimensiunea sa concretă, într-o lume a atîtor contradicții și probabilități. În viziunea umanistă pe care o consacră Doctrina Ceaușescu nu există problemă care să nu poată fi discutată și rezolvată pe calea tratatelor. În acest spirit, oricît de complicate și oricît de grele ar fi problemele aflate în discuție, oricît de îndelungate ar fi tratativele, ele sînt preferabile conflictelor militare. În cel mai rău caz, subliniază președintele, vor avea diplomații mai mult de lucru, vor dormi nopți mai puține, dar este mai bine așa decît să se verse sînge și să cadă morți, decît să se distrugă oameni și bunuri materiale. Iar pentru toate acestea trebuie eliminată, desigur, sursa potențială a catastrofei: trebuie oprită cursa înarmărilor și trebuie trecut grabnic la masa tratatelor, trebuie realizată dezarmarea și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, trebuie oprit procesul de instalare a unor noi tipuri de rachete în Europa. Aceasta este alternativa logică, aceasta este calea rațională prin care pacea popoarelor poate fi edificată. Mindria legitimă a României este că în tot acest proces președintele său acționează și este privit ca un adevărat erou al păcii și înțelegerii între popoare.

VOCATIA marilor dăinuiri

Cît de departe este viitorul, în ce stare se află el, pe ce lungimi de undă ale muncii și creației îl putem cuprinde și cunoaște, de la ce altitudine sau cu ce putere a spiritului îl putem angaja și-i putem înlesni accesul printre noi, la dimensiunea propriei noastre condiții? Îl vedem, acesta este răspunsul, el poate fi văzut la scara prezentului, se assemblează — am putea spune — și dobîndește rezistența gîndurilor și sentimentelor noastre fundamentale. El nu mai este de mult un proiect, ci o stare a existenței în plan economic, moral și social, un reper de o grandoare care acoperă întregul relief al țării și trăiește în inima tuturor generațiilor. El nu este o limită a cunoașterii ci chiar esența acesteia. Durabil și fascinant, acest viitor pare un uriaș vehicul care ne poartă printre marile înfăptuiri ale prezentului și printre oamenii acestui timp, prin istoria acestor ani pe cît de vie, dinamică și complexă pe atîta de tulburătoare prin tot ceea ce semnifică ea la orizontul gîndirii și acțiunii umane. Din acest motiv viitorul apare ca un criteriu de fond al oricărui demers în materie de progres și civilizație; el ne propune o inconfundabilă hartă pe care se trasează noi linii, noi volute ale dezvoltării, noi edificii ale propășirii noastre socialiste. Se poate vorbi în acest sens de o adevărată vocație și se poate vorbi, mai ales, de o tradiție a acestei vocații care a dobîndit în anii din urmă un relief monumental. Poporul care a făurit cele mai frumoase legende și a făurit limba în care ne rostim și ne comunicăm gîndurile și sentimentele, el care a creat balada Miorița și balada Meșterului Manole, care a construit — ca să spunem așa — palate de dor în cîntece din fluier și din frunză, celebrele și în veci neuitatele sale doine, poporul, așadar, și-a confirmat această nemuritoare putere de creație construind, ca niciodată pînă acum, orașe și sate, uriașe platforme industriale, mari complexe energetice, atîtea alte și alte magistrale economice și sociale, case de cultură, teatre, școli și universități, adevărate laboratoare ale progresului multilateral. Astfel, de la construcția în spirit pe care veacurile existenței noastre au consacrat-o la nivelul unei

inconfundabile și prodigioase tradiții, trăim azi la altitudinea unui efort care lasă urme de neșters în durată însăși a patriei și-i sporește neîncetat zestrea și frumusețea, ca o mărturie dintre cele mai revelatoare ale epocii de azi, aceea a marilor ctitori, Epoca Ceaușescu.

Sînt încă proaspete în memorie ecurile unui eveniment care a plasat într-o nouă geografie țara — inaugurarea Canalului Dunăre-Marea Neagră — și, iată, la scurt timp am putut trăi satisfacția unui alt moment care se înscrie decisiv în istoria contemporană și mai ales în perspectiva de fond a acesteia, inaugurarea în București a lucrărilor de construcție la „Casa Republicii” și Bulevardul „Victoria Socialismului”. Însăși această denumire este în măsură să dea o viziune de sinteză și să lase loc viu de reflecție asupra tuturor înfăptuirilor de pînă acum, ca și asupra celor viitoare.

Simbolic, „Victoria Socialismului”, străbate întreaga țară și reprezintă, acum, în anul celei de a patruzecoa aniversări a libertății noastre, un cert senti-

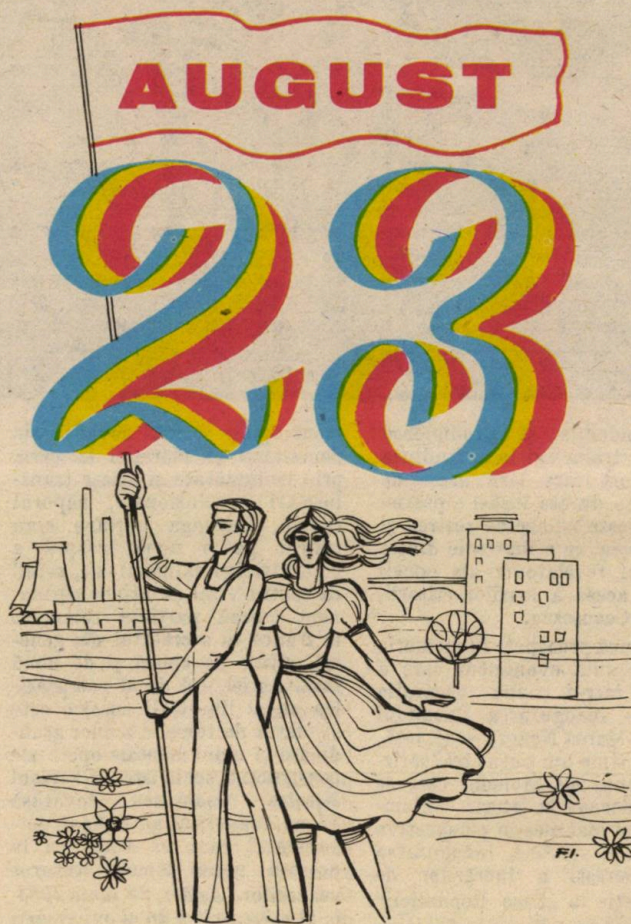
ment și o certă dovadă ale demnității și măreției la care, prin nenumărate și uriașe transformări revoluționare, poporul român, întreaga națiune s-au ridicat pe o nouă treaptă a civilizației și dăinuirii sale, avînd ca centru vital și rațiune permanent trează partidul comunist în frunte cu secretarul său general, ctitor de epocă și de nouă țară. Astfel, cel de al patruzecilea an al libertății noastre este și piatra de temelie a unor grandioase și monumentale opere ale construcției socialiste. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsa Elena Ceaușescu au semnat pergamentul care va vorbi de la această nouă temelie tuturor veacurilor. Astăzi, 25 iunie 1984, în al patruzecilea an al aniversării revoluției de eliberare socială și națională, de dezvoltare liberă și independentă a României, am inaugurat — se spune în prețiosul înscris — lucrările de construcție la Casa Republicii și Bulevardul Victoria Socialismului, mărețe și luminoase ctitorii ale acestei epoci de adînci transformări înnoitoare, construcții monumentale ce vor dăinui peste veacuri, ca o impresionantă mîndrie a voinței locui-

torilor Bucureștiului, a întregului popor român, de a conferi demnitate și măreție capitalei țării, patriei noastre socialiste.

Demnitate și măreție, iată, așadar, emblema sub care cei patruzeci de ani de libertate și îndeosebi ultimele două decenii trec la punctul de confluență materială și spirituală cu idealurile înseși ale socialismului și comunismului și proiectează o limpede lumină asupra perspectivei, asupra viitorului pe care-l distingem într-o deplină și perpetuă stație de lucru. Sensul major și distinct, sensul concret și cuprinzător este acela pe care îl dă însuși acest an jubiliar, anul Congresului partidului, este sensul în toate și pe deplin întemeiat, cel al demnității și angajării cu care s-au întemeiat și se întemeiază toate victoriile noastre, într-o epocă a cărei dinamică și distincție rămîn în proiecția întreagă a istoriei și ne inspiră asupra faptelor care să cuprindă toată măreția acestui timp.

A. I. Zăinescu

O ZI ÎN FAȚA ISTORIEI

Desen de Florin Ilie

Pregătirile pentru înlăturarea dictaturii militaro-fasciste erau în plină desfășurare. Partidul comunist își mobilizase toate forțele, realizase un mare consens național. Com-

plexul mecanism al revoluției se declanșase și nimic nu i se mai putea opune în mersul său inexorabil. Ziua de 23 August intra în istorie, marcînd începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și anti-imperialistă, împlinind un vis multiseclar și continuînd lungul șir al bătăliilor pentru dreptate și libertate. „Actul de la 23 August nu a venit din cer, sublinia tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, ci a fost rezultatul luptelor îndelungate ale poporului român“.

La 21 ianuarie 1984, generalul-colonel (rez.) Emilian Ionescu împlinise 87 de ani. Îi plăcea să spună: „Veacul douăzeci — contemporanul meu... mai mic!“ Bărbatul înalt, cu ținuta semeată și privirea pătrunzătoare, neam de răzeși, îmbrățișase cariera militară încă din adolescență, slujindu-și patria cu devoțiune și demnitate, fiind alături de popor în toate momentele de cumpănă și de victorii. L-am vizitat în locuința sa din strada Cîmpina nr. 13 de două ori, la sfîrșitul iernii, și o dată la Spitalul Panduri, unde fusese internat, în aprilie. Octogenarul nostru amfitrion ne-a primit, de prima oară, ca pe vechi cunoștințe, luîndu-ne părtași la evenimentele petrecute parcă „ieri“, precum și la arzătoarea sa dorință de a sărbătorii împreună cu țara, aniversarea celor patru decenii de la declanșarea revoluției. Ne-a vorbit și arătat documente, ne-a oferit cartea apărută anul trecut, „Contemporan cu veacul douăzeci“, și ne-a făcut să pătrundem în intimitatea unora dintre cele mai fierbinți momente ale marii cotituri. Dar timpul s-a... grăbit, depășindu-l în ziua de 13 mai a.c. Vom întoarce fi-lele documentarului la dimineața de 23 august și vom reface, și cu ajutorul altor surse, acea zi devenită istorie.

★

Oricît de puține ore dormea, se trezea la 6,30. Și după a treia sedință nocturnă, Palatul părea tot atît de liniștit precum era atmosfera de calmă, în Bucureștiul toropit de căldură și încă departe de linia frontului, în continuă mișcare. Conform obiceiului, colonelul adjutant Emilian Ionescu făcea inspecția matinală și-i raporta regelui că nimic deosebit nu se semnalează din partea hitleriştilor cazați în hotelul „Splendid-Parc“ și că ostașii companiei de gardă (circa 80 de oameni) și ai celor două plutoane de care de luptă (8 tancuri) au început pregătirile în vederea „acțiunii“ hotărîte pentru 26 august, în perfectă coordonare cu inițiativele comuniștilor — prin

„Insurecția“ — sculptură de Justin Năstase

formațiunile de luptă patriotice — și ale armatei — prin Comandamentul militar al Capitalei. Nu-i pomeni însă nimic despre un anumit sentiment de neliniște care-l încercase constatînd că, în cazul unui atac, Palatul era ca o cetate fără ziduri de apărare, grilajul de fier fiind foarte ușor de escaladat...

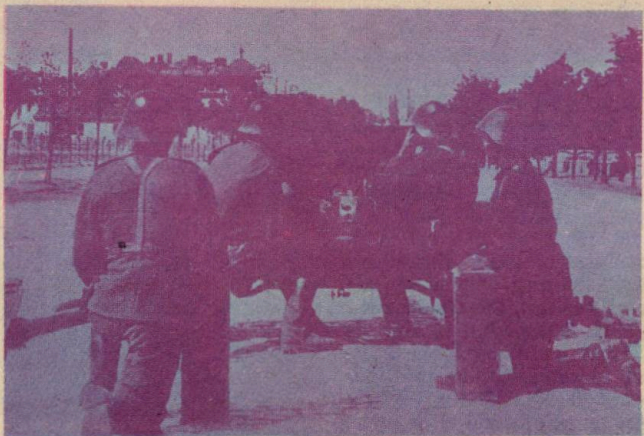
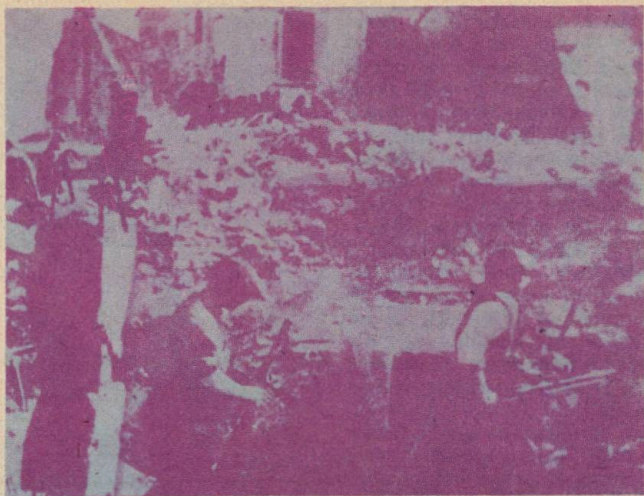
Mihai era înconjurat de cîțiva dintre participanții la ultima întîlnire secretă. Cînd colonelul își termina raportul (ora 10), în încăpere pătrunde ofițerul de serviciu și-l anunță că-i chemat de urgență la telefon. Acesta cere permisiunea să părăsească salonul și ridică receptorul aflat pe holul intrării. Se întoarce repede, pe chip citindu-i-se tulburarea:

— **Maiestate, Ion Antonescu solicită o audiență, pentru astăzi, la orele 16.**

Surpriză totală; mai ales că dictatorul nu ținea cont de protocol. Regele se schimbă la față și se uită întrebător, cerînd sfatul celorlalți; îl primește cu cîte o înclinare a capului și aprobă audiența. După ce comunică hotărîrea, colonelul respiră, de cîteva ori adînc, spre a-și aduna gîndurile, cînd telefonul sună iar. O nouă cerere în audiență: Mihai (Ică) Antonescu, pentru orele 15,30. Și lui i se acceptă... Tensiunea creștea din moment în moment. Regele deveni temător, amintindu-și de felul arrogant și dur cu care-l tratase pînă acum mareșalul, de faptul

că, din septembrie 1940, îl lipsise practic de toate prerogativele prevăzute de Constituție. Anii aceștia îl făcuseră nesociabil, taciturn, văzându-și doar de automobil și pilotaj, dezinteresat de aproape tot ce se întâmplă în jurul său. Se trezise din expectativă doar după ce aflate planurile P.C.R. pentru înlăturarea dictatorului și ieșirea țării din războiul împotriva Națiunilor Unite... Acum se afla în fața unei opțiuni fundamentale, dar simțea nevoia să fie ajutat, sfătuit, liniștit. Încet, încet atmosfera se calmează și pot fi conturate trei ipoteze privind vizita mareșalului: vine să-și prezinte demisia — fapt convenabil, neutilizându-se forța; cere încuviințarea să încheie armistițiul — încercaseră să-l convingă reprezentanții partidelor „istorice”; vrea să obțină girul pentru continuarea războiului și mobilitizarea totală.

Puse pe eșichier, primele două concluzii devin puțin probabile, toți cunoscându-l foarte bine pe Ion Antonescu. Pentru a treia, se ridică un mare semn de întrebare: să-l aresteze acum sau conform planului inițial, adică în 26? Toți își dau seama că, fără acordul partidului comunist, nu-și pot lua nici o răspundere; pentru momentul oportun, erau vitale rețeaua conspirativă a acestuia, multiplele și complexe legături stabilite în mediile muncitorești, militare și intelectuale, depozitele clandestine de armament și muniții etc. Este trimis un mesager și, după cam o oră, acesta se întoarce cu următorul răspuns: *Comuniștii sînt hotărâți să se treacă imediat la acțiune, ei fiind gata să mobilizeze toate forțele pregătite din timp și să intre în dispozitivul de luptă, dispunînd de multiple variante pentru înfăptuirea marii coteluri. Această decizie avu darul să limpezească lucrurile. Urmău măsuri concrete. Prima rezulta din imposibilitatea de a aduce, în plină zi, echipa de șoc a formațiunilor de luptă patriotice, fără a fi observate de numeroșii agenți ai Siguranței*

Formațiune de luptă patriotică acționind în timpul insurecției în cooperare cu o grupă de militari • Artileriști români deschizind focul asupra unei coloane hitleriste care încerca să pătrundă în București • Coloana prizonierilor germani mărșăluiește cu capetele plecate prin Bucureștiul eliberat de forțele insurecționale.

și Gestapoului, care mișunau în jurul Palatului; deci, va fi folosită grupa de rezervă, aflată în incintă. Apoi, se dă alarma, și toți sînt „consemnați” pe loc: nimeni nu intră și nu iese din Palat fără autorizație specială. La orele 14,30, compania 1 este complet echipată, iar cele două intrări din spatele edificiului sînt blocate. În „Casa Nouă”, clădirea cu etaj din grădina interioară, maiorul A. Dumitrescu și plutonierul D. Bălă asistă la manevrarea dispozitivului de închidere-deschidere al camerei blindate, numită și „seiful alb”, unde erau ținute colecțiile de timbre.

Timpul se scurge repede, ca înaintea furtunii...

Colonelul Ionescu îl întîmvină pe „Ică” Antonescu la intrarea principală din aripa „Crețulescu”; demnitarul era foarte abătut, își va aminti mai târziu, nu mai avea figura aceea feminin-juvenilă, ci mai mult cadaverică. Îl conduce. Audiența durează 15 minute: a cerut permisiunea să plece la Cairo, pentru a trata condițiile armistițiului, avînd pregătît un avion militar, dar i s-a refuzat, regele invitîndu-l să rămîină și la întrevvedere cu Ion Antonescu. Acesta sosește la orele 16,05, într-o mașină blindată. Escortele celor doi, conform protocolului, s-au retras în fața clădirii Fundațiilor Regale. Mareșalul era mai nervos ca oricînd, cu fața congestionată; datorită figurii sale roșcovane, dure, oricînd gata parcă să muște, i se spunea „cîinele roșu”. Dă să păsească peste covor și se împiedică, își reia ținuta rigidă și întreabă răstit: „Ce face regele? Ce este în Palat?” I se răspunde calm că este așteptat la „Casa Nouă”, iar în Palat viața decurge normal. Ajung în „salonul galben”, de la parter, unde erau Mihai, „Ică”, și generalul Sănătescu; în biroul alăturat se aflau mai multe personalități din anturajul regelui, iar pe culoarul din spate echipa de arestare. Pe nesimțite, se produc mai multe schimbări de poziții, ca într-un invizibil joc de șah...

Spiru Chintilă: „August 1944”

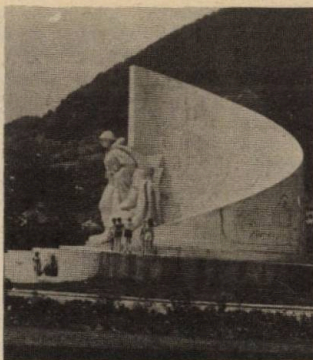
Cu glas tremurat, fără să mai aibă nimic din duritatea cunoscută, mareșalul expune situația grea de pe front, în urma ofensivei sovietice, dar consideră că s-au luat toate măsurile să fie oprită, avînd în acest sens și o întîlnire, la orele 17,30, cu Claudius, împuternicitul lui Hitler pentru Balcani... Regele ascultă crispat și, după trei sferturi de oră, iese din salon, motivînd că și-a uitat tabacherea în birou. Se convinge că oamenii sînt la posturi și revine, adresîndu-se mareșalului că nu-i de acord cu hotărîrea și propunerile sale, încheind: „*Din această cauză, vă demit din funcția de conducător al statului!*”. Mihai trece în sufragerie și-n acea clipă în salon pătrunde grupa condusă de maiorul Dumitrescu, formată din trei subofițeri; toți au revolverele îndreptate asupra celor doi Antonești; se postează cite unul în fața și în spatele lor. Urmează un moment de mare tensiune și incertitudine, rezolvat însă repede, cu toate vociferările și amenințările mareșalului. Sînt scoși prin hol și conduși, pe scară, spre camera blindată.

Trecuse exact o oră de la sosirea dictatorului, cînd ușa grea se închise în urma lor. Aici, fuseseră aduse o măsută și două scaune, și li se dădu, la cerere, hîrtie și cite un creion... Acestea au fost ultimele clipe ale regimului militar-fascist. Acesta a fost primul obiectiv din planul insurrecțional stabilit de P.C.R. cu mult înainte.

Marea cotitură de-abia începea. Intra în istorie ziua de 23 August. Orele acelea și zilele următoare prindeau valoarea celor mai importante documente și fapte ale neamului românesc. Evenimentele se derulau rapid. Sînt arestați membrii escortelor antonesciene; toți ostașii gărzii Palatului se găseau la posturile de luptă. Sînt „convocați”, pentru un Consiliu de Coroană, cei mai apropiați colaboratori ai Antoneștilor: generalul Constantin (Piky) Vasiliu, inspector general al Jandarmeriei, numit și „satrapul de la interne”, generalul Constantin Pantazi, ministrul apărării naționale, și colonelul Elefterescu, prefectul Poliției Capitalei, care a venit însoțit de adjunctul său; toți au fost

„invitați“ la Cazinoul ofițerilor, în cu totul alt scop... Concomitent cu ultimele măsuri de siguranță, se hotărăște trecerea la formarea noului guvern, avându-l în frunte pe generalul C. Sănătescu și-n componența sa, ca ministru al justiției, pe reprezentantul P.C.R., Lucrețiu Pătrășcanu. La scurt interval de timp, sosește la Palat și „inginerul Ceaușu“, atunci deconspirat prima oară ca fiind Emil Bodnăraș. Cunoșcându-i pe cei doi cu multe luni înainte, colonelul Ionescu își amintește cât îi aprecia, întrebându-se: „Oare sînt mulți asemenea oameni printre comuniști?“, pentru a-și răspunde: „Trebuie să fie! Mai ales avînd în vedere că ei reprezintă o concepție de luptă clară, deci îndelung gîndită și perfect elaborată“. Imediat după orele 18, colonelul D. Dămăceanu, șeful statului-major al Comandamentului Militar al Capitalei, dă ordinele „PAJURA“ și „STEJAR-EXTREMĂ URGENTĂ“, prin care unitățile române intră în dispozitiv de luptă împotriva trupelor germane.

Evenimentele încep să se deruleze pe mai multe planuri, ziua aceasta, aparent atît de liniștită, declanșînd energii și reacții contradictorii și greu de presupus mai înainte. Astfel, intră în scenă agentul informator ing. Kurz, care se învîrtise prin Piața Palatului toată după-amiaza. Reținuse sosirea mașinilor antonesciene; așteptase plecarea lor, sesizînd ducerea acestora în curte, fără ca demnitarii să apară, fapt neobișnuit, cel puțin ciudat. După o jumătate de oră de la proiectata întrevvedere a mareșalului cu împunternicul fîhrerului, agentul se duce la o stație de radio germană și transmite direct O.K.W. informația „Cu Antonescu ceva nu este în regulă“. Alertat pe această cale, generalul Hans Friessner, comandantul Grupului de armate „Ucraina de Sud“, al cărui sediu se afla în valea Slănicului Moldovei, ia legătură la București cu generalul Gestemberg; acesta îi confirmă că mareșalul

Monumentul ostașilor români de la Băia Mare

nu s-a întors de la rege, și că va reveni cu amănunte ulterior, după audiența solicitată suveranului de către von Killinger, venit în mare viteză de la Săftica, unde-și avea reședința. Anticipînd puțin lucrurile, spunem că audiența s-a desfășurat la orele 21,30, și s-a încheiat cu amenințarea baronului: „Voi transforma România într-o baie de singe!“ ...La Slănic, generalul Friessner părăsește hotelul „Racovița“ și decide să se retragă în afara „văgăunii“, pentru a nu i se închide calea, și din punctul Sărata, unde avea un aeroport militar, începe să dirijeze acțiunile împotriva insurecției, a doua zi fiind lansate împotriva Capitalei valuri de bombardamente aeriene și de artilerie... Era prea tîrziu, deoarece mecanismul revoluției funcționa perfect și înaintarea era inexorabilă...

Între timp, la Palat fusese chemat și Vasile Ionescu, directorul Radiodifuziunii, pentru difuzarea „Proclamației“ și a altor documente, în chiar seara aceea. Dar cum? Între alternativele: transmisie în direct sau imprimare pe disc de gramofon, directorul optă pentru ultima. Apare autocarul cu aparatura necesară. Imprimarea are loc într-una din încăperile bibliotecii. Mihai nu-și putea stăpîni emoția și prima imprimare nu reușește. A doua lectură iese perfect, dar mai este imprimată încă o placă, de rezervă. Începînd cu ora 21,30, întregul popor asculta înfrigurat un mesaj, pe fundal de muzică simfonică:

„Nu părăsiți posturile de radio; urmează o știre importantă pentru țară!“ Concomitent, pătrunde în Palat echipa de șoc a comuniștilor, pentru preluarea celor arestați. La 22,05 autocarul și puternica gardă ies prin poarta „Crețulescu“, se strecoară prin labirintul de străzi de pe lângă Cișmigiu și oprește în fața clădirii de pe str. Berthelot nr. 60, acum puternic luminată, în poșida camuflajului. De cum a intrat, directorul dă ordin șefului grupelor de autoapărare să intre în dispozitiv, asta însemnînd neutralizarea fasciștilor. La orele 22,25, începe difuzarea Proclamației regale: „...Dictatura a luat sfîrșit și cu ea încetează toate asupririle... Ziua de 23 August intra în istorie. În orele acelea de noapte, formațiunile de luptă patriotice ocupau obiectivele stabilite, armata era pregătită să facă față oricărei agresiuni din partea nemților, în redacțiile ziarelor se schimbaseră complet „machețele“, scriindu-se primele relatări și comentarii despre marele eveniment, „România liberă“ pregătea întîiul său număr legal.

Din Palat fuseseră transportați Antonesții, spre o destinație știută doar de comuniști. Se pregătea în mare grabă și plecarea regelui, pentru a fi în siguranță, conform strategiei stabilite de partidul comunist; deoarece zonele Valea Prahovei și Brașovului fuseseră blocate de nemți, se pornește spre Valea Sadului, în Gorj, la Dobrița. Palatul e părăsit și de membrii guvernului, care-și duc activitatea în zilele fierbinți ale acestui sfîrșit de august, în adăpostul special de la Banca Națională. Edificiul rămîne ca și pustiu, în întuneric, pregătît parcă să suporte bombardamentul și distrugerile la lumina zilei care începea, zi nouă, dramatică și eroică, precum vor fi multe altele de acum înainte, la sinul revoluției fiind cuprinsă întreaga suflare românească.

Valentin Hossu-Longin
Traian Caraciu

ÎNALTA MISIUNE

Așadar, din punctul maxim, de maximă concentrare a celui act profund patriotic și cu implicații largi, internaționale, din vara lui august 1944, când erau puse în joc înseși cauzele libertății și se trăgea o vie linie de demarcație de la care porneau semnale lungi pentru viitor: atunci, prin înflăcăratul său crez și prin însuflețitoarea sa capacitate de a inspira și organiza lupta maselor, partidul și-a demonstrat forța, independența și tăria opțiunilor și făgăduințelor sale. Exponent al intereselor supreme ale poporului și al dorinței sale celei mai arzătoare de libertate și dreptate, partidul — care a inspirat și a condus revoluția de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă, partidul — al cărui rol istoric a fost confirmat prin însăși justetea și realismul politicii sale, partidul — care programatic și-a definit existența ca unic și nobil scop ale dezvoltării României, partidul comunistilor, al oamenilor, a devenit, pe măsura marilor înfăptuiri socialiste, centrul vital a întregii națiuni. Focar de istorie, nerv de lumină și vatră de cuget, putere de a îndrăzni și a vedea limpede, mai departe, spirit profund analitic, revoluționar, gîndire și practică laolaltă, experiență de vaste și nebanuite resurse, capabilă să trezească la viață și să organizeze toate marile energii ale țării. Deschizînd calea unor uriașe transformări revoluționare, a împlinirii celor mai înalte idealuri de dreptate și libertate în numele cărora au luptat și s-au jertfit înaintașii, partidul nostru comunist a consfințit dreptul suprem al poporului de a fi liber, demn și suveran în patria sa. Și i-a dat forța concretă a realității unei economii moderne, avansate, după un model propriu, original, cu o știință și o cultură înaintate, cu o democrație viabilă, responsabilă, afirmată ca o instituție a muncii și vieții și garantată în toate sferile muncii, ale producției de valori materiale și spirituale. Iată bunăoară o cifră care în elementaritatea ei spune totul: producția industrială a României este de peste 50 de ori mai mare decît înaintea marelui act de la 23 August 1944. Iată deci proba, una dintre probele de natură economică și socială, cu adînci consecințe în existența tuturor, ale celor patru decenii ale libertății noastre.

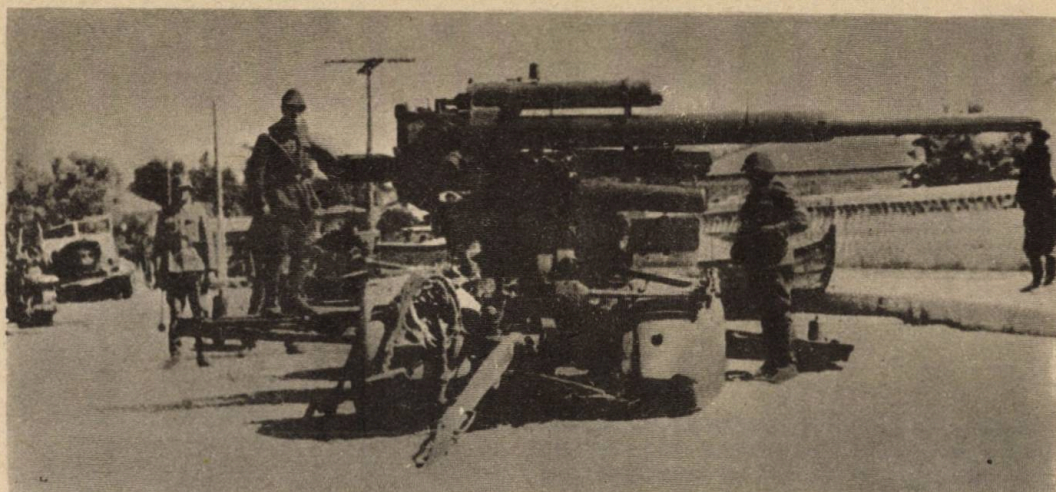
Tradusă la nivelul și după configurația fiecărei biografii, această cifră îmbracă imagini spectaculoase legate de însăși geografia și istoria nouă a țării. De modul de a gîndi și acționa cu o dinamică ce a propus schimbări în peisaj esențiale, de la desfășurarea în relief a celor dintîi șantiere pînă

Tablou de Geta Mermeze

la marile și modernele capacități de producție de astăzi, pînă la acea nouă așezare în profesie și viață pe care le reclamă criteriul unei noi calități, al unei noi competențe, al unui nou randament în funcție de care în mod constant și previzibil cresc înseși cerințele și posibilitățile realizării unui nou nivel de trai material și spiritual. Ceea ce, indiscutabil, reprezintă tot un factor de istorie și încă unul de esență a acesteia, un argument care concentrează maximum de date și repere de conștiință angajată în cel mai înalt grad.

Imaginea de azi a României, fidelă programului construcției sale multilaterale, probează ferm că în întregul proces al uriașelor transformări petrecute în societate, partidul și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cînte misiunea sa istorică, făcînd din întreaga sa activitate o operă patriotică de mari profunzimi și conducînd neabătut destinele țării pe calea bunăstării și fericirii, a împlinirii noastre tot mai ridicate ca națiune și popor. Și este un lucru cert, subliniat cu toată mîndria și puterea conștiinței: privim de-a lungul celor patruzeci de ani cîți împlinim din vara eroicului act al revoluției și, în durata pe care o consfințesc cele aproape două decenii din urmă, ne distingem însufleții de cele mai mari și mai hotărîtoare transformări. Se deschidea o eră în august 1944, se inaugura o epocă la jumătatea ei de drum, odată cu Congresul al IX-lea al partidului, un nume devenea sinonim cu însăși țara și era momentul atunci al unei încordări de efort și voință care avea în toate să dea sentimentul și certitudinea unei adevărate renașteri naționale.

23 AUGUST 1944

PUNCTE DE REZISTENȚĂ GERMANE DEZARMATE DE POPORUL ROMÂN

În liniștea încordată a nopții din 23 spre 24 august 1944, glasul eliberării s-a revărsat cu aceeași intensitate și peste crestele subcarpatice, de-a lungul meleagurilor dimbovițene. O noapte de calm ascundea prevestitor dezlănțuirea unor mari evenimente.

În ziua următoare, primele numere legale ale ziarelor România Liberă și Libertatea, sosite recent de la București, au fost difuzate încă din gările județului; confirmau cu litere mari, pe prima pagină, știrile de ultimă oră: 23 August 1944; Răsturnarea regimului hitlerist din România; Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist din România; Declarația guvernului.

Presat în cerul din ce în ce mai strins al unităților armatei române și al formațiunilor de luptă patriotice, inamicul a încercat o eventuală străpungere.

Inspectoratul general al Jandarmeriei comunică în aceeași zi Ministerului Afacerilor Interne, Marelui Stat Major și Comandamentului Militar al Capitalei buletinul informativ special, referitor la situația de la orele 13,30 în județul Dimbovița: „Soldații germani complet echipați se îndreaptă spre Ploiești. Linia telefonică Nucet și gara Nucet deteriorate“.

Sperînd totuși o conjuncție cu forțele hitleriste bine dotate și concentrate masiv în regiunile Prahova și București, trupele germane aflate în cele câteva obiective strategice ale județului s-au repliat într-o dirză rezistență. În după amiaza zilei, șapte avioane cu cîte trei motoare au transportat pe aeroportul Boteni noi întăriri.

În nord-estul comunei Branîștea, o misiune germană formată dintr-un căpitan, doi locotenenți și două sute douăzeci soldați, înarmați cu șase tunuri, mitraliere și puști, au ocupat poziții de tragere la adăpostul unor barăci minate.

Pentru zdrobirea rezistenței, s-au deplasat de la Ghergani o sută de ostași români, înzestrați cu arme automate și un detașament din Regimentul 11 Siret. În sprijinul inamicului au aterizat pe aeroportul Boteni două Inkere cu încă patruzeci de soldați. După aterizare, unul din avioane a reușit să decoleze, celălalt a luat foc. S-au angajat lupte. Au murit șase germani; restul, printre care se aflau și opt răniți au fost făcuți prizonieri. Din rîndurile subunităților române au căzut trei ostași; un mort și doi răniți.

La Branîștea, cei peste două sute de militari din mistunea

germană, după ce au incendiat barăcele, au părăsit obiectivul.

În aceeași după amiaza au mai fost capturați patruzeci de soldați, comandați de doi ofițeri, care se îndreptau din direcția București spre Ploiești cu un convoi de cincisprezece căruțe.

Circa o sută zece germani, printre care patruzeci de femei, înzestrați cu trei autoturisme, trei căruțe cu cai, douăzeci mitraliere, zece puști mitraliere, o sută zece carabine, treizeci pistoale automate și două sute grenade, au încercat să opună o minimă rezistență într-un cantonament dintre Bucumeni și Bezdead.

Alte trupe din direcția București îmbarcate în camioane au trecut prin comuna Colacu, îndreptîndu-se spre noul aeroport Cocos.

În comuna Petroșița, la comandamentul Corpului V de armată, au fost încartiruiți o sută de ostași români și un grup de optzeci de foști prizonieri americani și englezi.

Pînă la orele 22,30 au mai fost semnalate dinspre București pe șoseaua Cocorăști—Prahova patru autoturisme cu ofițeri, două camioane cu trupă și două remorci încărcate cu motociclete și biciclete. O altă coloană formată din douăsprezece căruțe

EROICA LUPTA A DOUA REGIMENTE DE RECRUȚI

Avântul trupelor de la Ploiești a respins
atacul a două divizii germane

Într-un puternic atac al aerului avântul trupelor de la Ploiești a respins atacul a două divizii germane. După ce s-a vădit că avântul trupelor germane a fost respins, avântul trupelor germane a fost respins. După ce s-a vădit că avântul trupelor germane a fost respins, avântul trupelor germane a fost respins.

Coloană-germană distrusă de obuzele artileriei
unei unități militare românești

Facsimil din presa vremii

și-a creat o breșă prin comuna Cătuna.

În localitatea Gura Șuții, șapte camioane germane scăpate din încleștarea de la Braniștea au atacat cu foc de mitralieră și grenade un grup de premilitari care au încercat să-i oprească. Un premilitar a fost ucis și un altul rănit.

Ocolind șoseaua pe ulițele din satele de pe marginea căii ferate, alte mașini încărcate cu muniții și-au improvisat adăposturi în lanurile de porumb din jurul comunei Brătești.

Trenul de persoane de pe linia Tirgoviște—Titu a fost oprit în stația Nucet.

În ziua de 25 august, avioane germane de vânătoare au atacat în picaj și incendiat câteva rezervoare cu benzină de pe aeroportul Boteni.

Sîmbătă 26 august 1944. Pe șoseaua națională Giurgiu—Ploiești a trecut prin comuna Uliești spre Pitești o coloană înamică de cincizeci camioane cu circa șase sute de militari. În localitatea Petrești, fiind somați să oprească de către o patrulă românească, au ripostat cu focuri de armă. După o scurtă luptă la care au participat și ostași ai flotei de aviație, întreaga coloană a fost capturată și pusă sub pază în incinta aeroportului Petrești. Din rîndurile inamicului, au căzut doi maiori, un subofițer și un sergent. Detașamentul român nu a suferit nici o pierdere.

Securitatea aeroportului Boteni a fost asigurată de un grup

de parașutiști, o parte din agenții de poliție din Găești și de paznici și cinci de jandarmi comandați de un sublocotenent și un sergent major. Un nou contraatac al unui grup de avioane germane a distrus la sol două avioane și a ars complet hangarele societății L.A.R.E.S. cu trei avioane, șase motoare, patru motociclete și diferite materiale de aviație.

Profund din rezultatele sporadice ale atacurilor de ultimă rezistență, inamicul căuta să infiripe în rîndul maselor o stare acută de agitație, cu aspecte de dezorientare, acreditînd zvonul că în unele regiuni germanii ar deține controlul. Succesele zilnice obținute pe întregul teritoriu al țării de armată și formațiunile de luptă patriotice, confirmate prin presă și comunicatele posturilor de radio, au instaurat calmul și încrederea populației locale în acțiunile operative ale unităților și detașamentelor românești.

După o săptămînă de lupte înverșunate, în care forțele armate, puține la număr, sprijinite de populația județului, au blocat în principalele obiective și căi de comunicație rezistența trupelor germane dotate cu armament modern, muniții și aviație, miercuri 30 august 1944, la orele 12, Inspectoratul General al Jandarmeriei raporta Ministerului Afacerilor Interne, Marelui Stat Major și Comandamentului Militar al Capitalei ultimele informații referitoare la situația operațiunilor din județul Dimbo-

vița. În comuna Bezdead, au fost dezarmați de către armată o sută douăzeci de militari germani; încă o sută șalzei, de către jandarmi în zona Virfuri unde a căzut la datorie sergentul major Cătălinoiu Mihai. Alte subunități au dezarmat patru germani în comuna Cojasca, cinci în Uliești, nouă în Adinea și patru în localitatea Mărești. În comuna Valea Mare a fost doborît un avion cu șase motoare; cei zece ocupanți au fost făcuți prizonieri. La Gîlbocata, elevii Școlii de subofițeri de jandarmi Găești, împreună cu o echipă de premilitari au capturat alți șalzei și șase de ostași, în urma aterizării forțate a unui avion de transport. Lupta care a avut loc s-a soldat cu rănirea unui premilitar. În aceeași zi tot în această comună s-a prăbușit un avion de vânătoare. Pilotul a fost găsit mort. În localitățile Braniștea și Produlești au fost doborîte încă două avioane. Printre victime se aflau șase membri din echipaj carbonizați și șase soldați răniți. Subunitățile de jandarmi și armată, sprijinite de un detașament din Batalionul de Instrucție Moto au capturat o sută patruzeci și unu de prizonieri.

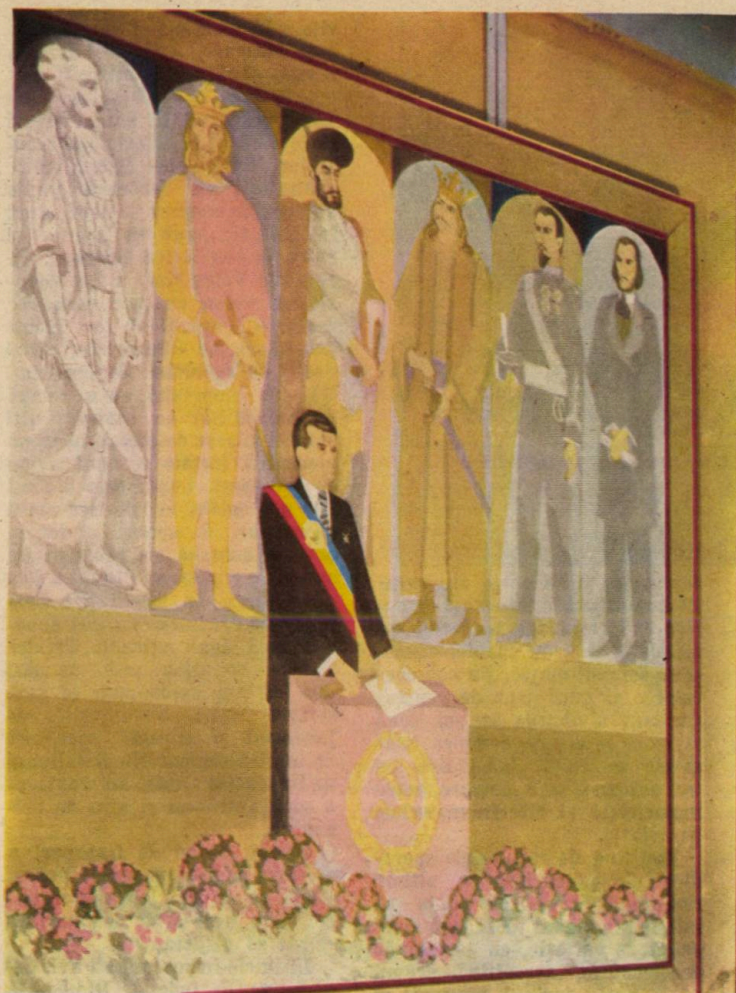
Un alt avion de transport a aterizat pe raza comunei Dobra. După ce au dat foc aparatului, cei circa treizeci de ocupanți au reușit să dispară.

Ultimele incursiuni ale aviației germane în județul Dimbovița au avut loc în seara zilei de 29 și în noaptea de 30 spre 31 august. O escadrilă de vânătoare a mitralizat câteva sate; nu s-au produs nici victime, nici avarii. În noaptea următoare, o bombă lansată în comuna Oenița a distrus casa locuitorului Ion Voicușă. De sub dărîmături a fost scos corpul neînsușit al soției împreună cu al copilului, grav rănit, o fetiță în vîrstă de 11 ani.

În ziua de 30 august pe șoseaua Tătărăi, populația a întâmpinat într-un mod sărbătoresc o primă coloană de 20 de mașini cu ostași sovietici care se îndreptau spre Ploiești.

Liniștea s-a așternut din nou în casele și inimile oamenilor; ea după o furtună, cuprinsă doar de freacățul pămîntului scaldat de zorii unei vieți dintr-o nouă istorie.

Tiberiu P. Potărcă

Tablou de C. Piliuță

UN FLORILEGIU DE GÎNDURI ȘI SENTIMENTE

În jubiliara expresie a celor patru decenii ale libertății. Ziua Republicii consacră, un moment distinct, de o înaltă valoare morală și anume — odată cu trecerea spre un nou an, spre o nouă treaptă, în lumina marelui eveniment pe care-l reprezintă Congresul al XIII-lea al partidului — înscrierea noastră pe orbita a douăzeci de ani care dau contur și împlinesc o epocă. Republica trece la orizontul unor noi înfăptuiri, programele dezvoltării, ale înfloririi economice și sociale a țării

primesc girul faptei și poartă încărcătura de gând și voință ale marelui forum comunist. Așa cum ne spunem nouă, vom spune și țării „La mulți ani“; și tot așa mai departe, sub arcu de boltă pe care îl fac două zile scumpe inimii și conștiinței noastre, vom spune: „La mulți ani“ președintelui țării, secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Istoria a făcut ca aceste zile să-și urmeze în sensul unor coincidențe și semnificații de fond,

emoționale, dar și ca o expresie, ca un corolar a tot ce înseamnă memoria noastră națională, un patrimoniu de suflet fără sfârșit. Așadar: Ziua Republicii și, mai înainte, ziua făuririi, a întregirii noastre naționale, și apoi trecând pragul unui nou an, Ziua Unirii, Ziua de naștere a președintelui țării, Ziua de naștere a tovarășei Elena Ceaușescu, un florilegiu de sentimente și gânduri de înalt patriotism, omagiul înalt și recunoștința vie, fierbinte, cu urarea în toate — La Mulți Ani!

În urma unei valoroase inițiative românești, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a proclamat, prin rezoluția nr. 34/151 din 17 dec. 1979, anul 1985, drept „An Internațional al Tineretului” (A.I.T.), sub generoasă deviză „Participare, Dezvoltare, Pace”.

Evenimentul — a cărui marcarea va coincide în mod semnificativ cu aniversarea a patru decenii de la crearea O.N.U. și a 20 de ani de la adoptarea de către organizația mondială a „Declarației privind promovarea în rândurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare” — constituie un perimetru favorabil sporirii preocupărilor la nivel local, național, regional și internațional, de îmbunătățire a statutului actual și de perspectivă al tineretului de pretutindeni.

De ce un „An Internațional al Tineretului” ?

Dacă în lume existau, în 1980, 857 milioane de tineri, se estimează că la sfârșitul secolului numărul lor va fi de circa 1,18 miliarde. Astăzi, 2/3 din tineretul lumii trăiește în țările în curs de dezvoltare. Previziunile pentru anul 2000 indică faptul că, la acea dată, 83,5 la sută din totalul tinerilor, adică 893 milioane, vor trăi în partea defavorizată a lumii.

Tineretul, această importantă forță socială a progresului și a păcii, are interese și aspirații specifice, intim legate de rolul și locul său în societate, de condițiile, materiale și spirituale, în care se afirmă. O succintă analiză a statutului actual al tinerei generații a lumii evidențiază, așa cum rezultă și din concluziile unui studiu publicat nu demult sub

ANUL TINEREI GENERAȚII

Un eveniment major
al vieții
internaționale

egida Națiunilor Unite, că tinerii de azi pășesc într-o conjunctură internațională deosebit de contradictorie și de tensionată.

Același document menționează că „penurie”, „șomaj”, „sub-ocuparea forței de muncă”, „neîncredere” și chiar „a supraviețui” sînt cuvintele care caracterizează experiența tinerilor epocii noastre.

Într-adevăr, fenomene negative ca șomajul și subocuparea forței de muncă tinere, nealimentația, condiții socio-sanitare precare, delincvența juvenilă, consumul de droguri etc., își pun, din ce în ce mai intens, amprenta asupra condiției tineretului contemporan. Într-o asemenea perspectivă Anul Internațional al Tineretului se constituie ca un prilej de a găsi soluții la multiplele probleme și întrebări ale tinerei generații a planetei.

Anul Internațional al Tineretului : Participare, Dezvoltare, Pace. Semnificații.

În viziunea documentelor O.N.U., respectiv a „Programului concret de măsuri și activități ce urmează a fi întreprinse înaintea și în timpul A.I.T.” (adoptat de Adunarea Generală în noiembrie 1981, ca document-platformă al acțiunii) privind programele regionale de acțiune (elaborate și adoptate în cadrul celor 5 reuniuni regionale desfășurate în cursul anului 1983, respectiv pentru Africa, Asia și Pacific, Europa, America Latină și Asia de Vest) și a luărilor de poziție exprimate de state, Anul Internațional al Tineretului reprezintă o manifestare complexă, multidimensională, ce presupune discutarea și rezolvarea a numeroase aspecte de natură politică, social-economică, educațional-științifică, cultural-informațională, precum și social-juridică a cadrului de formare și afirmare a tineretului în societate, la nivel național și internațional.

Prin desemnarea anului 1985 ca An Internațional al Tineretului, Adunarea Generală a O.N.U. a făcut posibilă o abordare pe termen mediu și termen lung a problematicii tinerei generații, care cuprinde mai multe etape: selectarea unor obiective de perspectivă și pregătirea unui program mondial care să fie realizat până în 1985 (prima fază), aplicarea programului și, în 1985, evaluarea realizărilor efective, reevaluarea obiectivelor de perspectivă și pregătirea unui plan de acțiune.

Deviza sub care se va desfășura evenimentul: „Participare, Dezvoltare, Pace”, exprimă, fără echivoc, principalele opțiuni și aspirații ale tineretului lumii contemporane, necesitatea implicării sale active, responsabile, în soluționarea marilor probleme care confruntă umanitatea. În același timp, aceste obiective se constituie în veritabile linii directoare de acțiune în vederea pregătirii și marcării corespunzătoare a A.I.T. prin elaborarea și implementarea la nivel local, național, regional și internațional a unor programe și inițiative eficiente de ameliorare a condițiilor tinerețului în epoca noastră.

Prin multitudinea factorilor implicați (la nivel național s-au constituit peste 110 comitete naționale de coordonare pentru A.I.T.), a programelor și măsurilor adoptate până în prezent, manifestarea deschide largi perspective abordării realiste, multidimensionale și eficiente a complexei problematice a tinerei generații de pretutindeni.

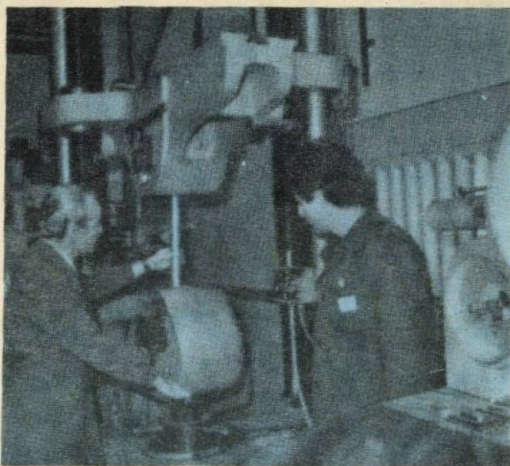
Anul Internațional al Tineretului : o viziune românească

Tara noastră a inițiat și sprijinit activ adoptarea de către O.N.U. și instituțiile sale specializate a diferitelor programe referitoare la tineret și a acționat consecvent pentru desfășurarea unor activități de largă anvergură internațională privind problematica complexă și plurivalentă a tinerei generații. Proclamarea Anului Internațional al Tineretului reprezintă un punct culminant al acestei prodigioase activități care s-a concretizat, printre altele, în peste 30 de rezoluții adoptate de forumul mondial în domeniul tineretului, la care țara noastră a fost autor și coautor.

În concepția României, A.I.T. reprezintă un perimetru favorabil de sensibilizare a factorilor de decizie față de nevoile și aspirațiile tinerei generații și, pe această bază, de intensificare a eforturilor la diferite niveluri, de elaborare și adoptare a unor măsuri politico-economice, social-juridice și culturale-științifice concrete menite să conducă la perfecționarea condițiilor de muncă și viață ale tineretului.

În realizarea unor asemenea obiective România socialistă a prezentat inițiative globale, cu largă semnificație pentru statutul actual și de perspectivă al tinerei generații.

Astfel, o primă acțiune de acest fel, de natură să marcheze în mod esențial Anul Inter-

național al Tineretului, ar fi convocarea, în anul 1985, sub egida O.N.U. a unei Conferințe Mondiale guvernamentale pentru problemele generațiilor tinere ale omenirii. În cadrul acestui for reprezentativ, pe baza evaluării problemelor ce confruntă tineretul lumii, se pot elabora și adopta diferite programe de acțiune privind afirmarea și participarea crescândă a tinerilor, la nivel local, național, regional și internațional la viața social-politică, economică și cultural-științifică a popoarelor, pentru sporirea contribuției sale la rezolvarea marilor imperative ale contemporaneității.

După cum se cunoaște, ultima sesiune a Comitetului consultativ al O.N.U. pentru Anul Internațional al Tineretului a cărui președinție o deține reprezentantul țării noastre, tovarășul Nicu Ceaușescu, prim-secretar al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, ministru pentru problemele tineretului, a recomandat organizarea, la cea de-a XL-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. (1985), în măsura în care procedurile și practicile Națiunilor Unite vor permite, a unui număr adecvat de ședințe plenare dedicate politicilor și programelor în domeniul tineretului care să fie desemnate drept „Conferința mondială a O.N.U. pentru Anul Internațional al Tineretului”.

Un alt obiectiv important pentru îmbunătățirea statutului socio-politic și cultural al tinerei generații a lumii îl constituie, în concepția românească, elaborarea și adoptarea de către forumul mondial, a unei Declarații privind drepturile și responsabilitățile tineretului, ca un instrument internațional unitar.

Specificul acestui act internațional ar consta în aceea că, depășind caracterul unui document strict revendicativ, va înscrise într-o manieră sintetică, angajantă pentru factorii de decizie, responsabilitățile majore ale tinerei generații în contextul problemelor actuale pe plan național și internațional. Consacrarea, pentru tinăra generație, atât a unor drepturi cât și a unor responsabilități decurge firesc din însuși statutul tineretului care, întotdeauna (și cu deosebire în zilele noastre), a fost și se afirmă nu doar ca un obiect ci și

masă rotundă

"TINERETUL ANILOR '80"
COSTINEȘTI-ROMÂNIA
31 mai-5 iunie 1982

"LA JEUNESSE DANS LES
COSTINEȘTI-ROUMANIE
31 mai-5 juin 1982

ca un subiect al istoriei, căruia îi revin mari răspunderi sociale în dezvoltarea comunității umane.

În raport cu celelalte documente internaționale existente (cum sint Declarația universală a drepturilor omului, din 10 decembrie 1948, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale și Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, din decembrie 1966 etc.) documentul privind tineretul este conceput ca o particularizare, la statutul specific al tinerei generații, a drepturilor și libertăților general-umane consacrate de aceste documente. Bineînțeles, nu se are în vedere o reproducere mecanică a drepturilor omului, ca drepturi și libertăți ale tineretului, ci o evidențiere a drepturilor și responsabilităților fundamentale ale tinerilor (cu specificul și actualitatea lor) din perspectiva drepturilor generale ale ființei umane.

Un interes deosebit ar prezenta în contemporaneitate instituirea unui organism de legătură între O.N.U. și mișcarea de tineret, care să reunească, într-o viziune sistematică și unitară, diferitele competențe distribuite în prezent între organisme și instituții specializate ale organizației mondiale.

De asemenea, în scopul impulsionării și creșterii eficienței preocupărilor de evaluare multidimensională a condiției tinerilor în lu-

mea de azi și a elaborării, pe această bază, a unor strategii optime pentru atingerea obiectivelor propuse, un rol important ar avea înființarea unui Centru Internațional de cercetare și documentare asupra tineretului, folosind într-o primă fază infrastructurile deja existente, prin funcționarea, în diferite țări, a unor centre naționale de cercetări privind tineretul.

Una din ideile-forță ale poziției românești privind Anul Internațional al Tineretului constă în aceea că evenimentul nu este o activitate de campanie, ocazională, care se sfârșește în 1985, ci, dimpotrivă, începutul unei acțiuni de lungă durată, în care problematica tinerei generații să facă obiectul unor acțiuni multiple menite să conducă la împlinirea scopurilor și obiectivelor fundamentale ale A.I.T.

În sprijinul unei asemenea teze de o deosebită importanță vine și faptul că, oricât de bine și judicios ar fi pregătit Anul Internațional al Tineretului, acesta nu va putea să soluționeze integral și definitiv toate problemele ce confruntă tinăra generație; menirea primordială a manifestării rămâne aceea de a deschide reale și eficiente perspective în abordarea și soluționarea multiplelor aspecte ale statutului actual și de perspectivă ale tineretului de pretutindeni.

Mircea Duțu

POETUL NAȚIONAL

Titlul sub care scriem aceste rânduri este o emblemă de spirit a întregii creații poetice românești. Prin el rostim un nume — Mihai Eminescu — și prin acest nume poporul român își rostește una dintre cele mai înalte și mai tulburătoare voci prin care s-a edificat în spațiul său de origine și a intrat definitiv în universalitate.

Calea poeziei atinge proporții cosmice iar destinul a făcut ca printr-o capodoperă, **Luceafărul**, poetul național să se mai cheme și Luceafăr al poeziei românești. O strălucire eternă, așadar, un nume care a devenit simbol, o sărbătoare perpetuă prin care se rostește și se aude marea poezie. I-au recitat-o și i-o recită generațiile care au văzut și

văd în opera sa o secvență de aur a literaturii române.

Prin operele pe care le produc, geniile impun condiția eternității, viața lor se substituie operei și alcătuiesc secvența de aur a existenței unei întregi națiuni. Și memoria, acest fond mereu treaz și răscolitor al unor idei și sentimente fundamentale. Acea memorie și acel fond principal de cuvinte, stări și idei prin care intrăm în rezonanță cu noi înșine și comunicăm în limbajul conviețuirii morale și sociale. Astfel, din perspectiva mereu actuală a moștenirii pe care ne-a lăsat-o, Eminescu înseamnă o adevărată tradiție. S-a ilustrat în aproape toate genurile și speciile creației artistice iar receptarea operei sale este într-atâta de vie acum încât ar fi greu, imposibil de închipuit cum ar arăta sau cum ar putea să arate, bunăoară, o hartă a spiritualității noastre românești fără punctul și reazimul ei de vîrf care este **Luceafărul**? S-au împlinit 95 de ani de la trecerea sa în neființă dar viața operei sale a cunoscut și cunoaște amplitudini în care se cuprind toate vîrstele și toate generațiile. Tradiției — în sensul de perfecțiune — pe care Eminescu a consacrat-o prin creație, i s-a adăugat alta, pe măsură, și anume aceea a celebrării și omagierii sale prin actul unei desăvîrșite și statornice propagări a operei în mase. Există, ca să spunem așa, o întreagă politică în acest sens, și argumentul cel mai elocvent îl constituie însăși instituționalizarea ideii conform căreia cultura și arta sînt factori de progres și civilizație și, ca atare, trebuie să li se acorde un sprijin deosebit în societate. Opera eminesciană a ajuns în anii din urmă la zeci și zeci de ediții, se bucură de zeci și zeci de studii de specialitate iar în momentul actual — prin tot ce s-a realizat pînă acum — se întrevede ca foarte apropiată o monumentală și integrală ediție Eminescu. Este lucrarea de proporții și de lungă trudă a cărturarilor români care îl recompun din presa vremii, i-au descifrat și îi descifrează manuscrisele, făcîndu-ni-l contemporan și dăruindu-ni-l cu totul. Acești ani de acum devin astfel și anii prin care destinul operei celui care se numește **Luceafărul** poeziei române se împlinește în integrală măsură și moștenire a sa.

A.I. Zăinescu

CUNOAȘTERE, CIVILIZAȚIE, CULTURĂ prin

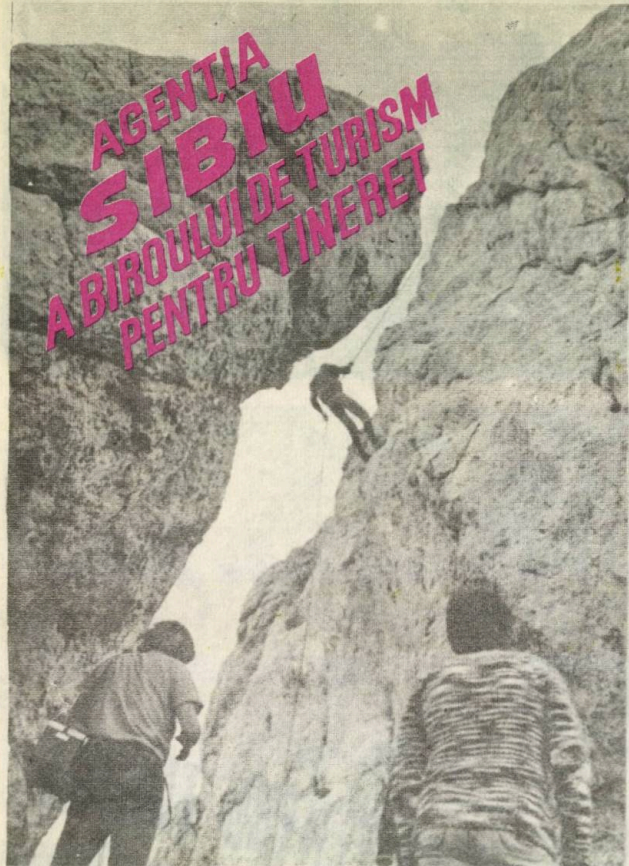

AGENTILE JUDEȚENE DE TURISM PENTRU TINERET

Realitatea vie și dinamică a peisajului românesc a născut în fiecare dintre noi nevoia acută de cunoaștere. În anii construcției socialismului, organizațiile de turism pentru tineret, nou create, oferă adevărate chei pentru deschiderea porților cunoașterii. A face turism înseamnă, și asta nu în ultimă instanță, contactul nemijlocit cu istoria măreață și prezentul eroic, cu civilizația mereu în transformare și îmbogățire, cu factorii de progres pe care știința și tehnica le oferă spre înnobilarea peisajului economiei românești. De fapt cu tinerețea și viața-fără-de-moarte a împlinirilor de azi.

Prin turism, noi, tinerii, avem posibilitatea să facem cunoștință cu bunii și străbunii noștri și astfel să ne cunoaștem mai bine pe noi înșine. Sîntem pentru cîteva ceasuri și pentru vecie alături de cei care s-au jertfit pentru libertatea noastră de azi. Putem să auzim cuvintele lor, vocea lor ce rostește cuvîntul sfînt PATRIE, cuvînt înrustat în piatra nemuririi. Faptele pe care azi le preamărim și einstîm sînt voința lui Mihai și a lui Tudor, Vladimireseul. Noi sîntem oștenii lor care, peste ani, ducem în milenii dragostea noastră pentru eterna Romînie. Cunoșcînd mai bine trecutul, vom putea să plămădim viitorul. Viitorul comunist al patriei.

Turismul, acest factor de progres cu multiple valențe (cultură, destindere, sănătate), vine în întîmpinarea dorințelor noastre firești de cunoaștere. Toate formele organizate ale turismului pentru tineret: agenții și baze turistice, Biroul de turism, oferă șansa unei adevărate cunoașteri realizate plenar, pentru că, poate mai mult ca oriunde, aici, utilul se sudează firesc cu plăcutul.

AGENȚIA SIBIU A BIROULUI DE TURISM PENTRU TINERET

Argumente pentru o... invitație

De ce Agenția BTT Sibiu? Care să fie criteriul care îl determină pe reporter să poposească pe meleagurile sibiene? Recunosc, am petrecut aici clipe de neuitat, într-o iarnă, la cumpăna dintre ani... Și totuși, frământărilor și ezitărilor în fața unei atari alegeri, trebuie să recunoaștem, dificile pentru că e vorba de agenții mult apropiate ca valoare, le-au pus capăt argumentele pe care mi le-a oferit vicepreședintele Agenției BTT Sibiu, Adriana Apolzan. Rămîne să socotiți dumneavoastră dacă am avut dreptate să aleg această agenție.

ITINERARII TEMATICE ȘI...

«La excursiile și activitățile pe care le-am inițiat în anul precedent au participat peste 102.000 tineri. În acest an, ne-am luat toate măsurile pentru a asigura condiții optime de turism pentru 115.000 tineri. Trebuie spus că de o largă „audiență” s-au bucurat excursiile tematice pe care le-am organizat, temele fiind generoase, cu caracter educativ-formațional, la valențele petrecerii instructive a timpului liber. Grupate sub titlul generic „România socialistă — trecut glorios, prezent creator, viitor luminos”, activitățile turistice le-am desfășurat fie în decorul de o rară frumusețe al județului, fie în alte județe, așa cum a fost, spre exemplu, cu prilejul acțiunii „Monumentele construcției socialiste”, la care echipajul județului nostru, după parcurgerea traseelor ce au cuprins vizitarea de obiective istorice, economice, social-culturale din ju-

dețele Brașov, Argeș, Vâlcea și municipiul București, a ocupat locul II în întrecerea pe țară — dovadă grăitoare a dragostei tinerilor din județ pentru turism, pentru cunoașterea locurilor încărcate de istorie, precum și a transformărilor înnoitoare pe care un prezent bogat în semnificații le oferă în orice colț al patriei.

Am organizat, de asemenea, vizite la obiective de care se leagă istoria contemporană: localități și monumente semnificative pentru lupta clasei muncitoare, memorabile locuri unde și-a desfășurat activitatea revoluționară neînfricatul comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

La acțiunile grupate sub genericul „Unirea cea mare”, peste 1200 de tineri de pe meleagurile sibiene au trăit la Alba Iulia momente deosebite, în care exuberanța tinereții a dat mîna cu istoria, tinerii manifestîndu-se liber, făcînd risipă de imaginație și talent în spectacolul organizat cu acel prilej. Cetatea, Muzeul de istorie cu inestimabilele sale exponate au recreat cadrul unic, de înaltă trăire patriotică în care s-a înfăptuit la 1918 mărețul act al Unirii Celei Mari.

Tematica excursiilor, a acțiunilor turistice în general a fost variată, adaptată cerințelor de cunoaștere, de formare a tinerei generații. Aș aminti, astfel, și de acțiunile cu caracter evocator, „Memoria Doftanei”, „Anul revoluționar 1848”, „Întîlnirea tineretului cu istoria”.

Dar argumentele Adrianei Apolzan nu s-au sfîrşit aici. Ea ne-a vorbit şi despre unul dintre „Traseele romantismului revoluţionar”, un traseu ce lega Sibiul, inimă în inima ţării, cu grandioasa realizare ce este şi va rămăni pe veacuri, Canalul Dunăre-Marea Neagră. Sutele de tineri ce au parcurs acest traseu au vizitat Şantierul Naţional al Tineretului, au făcut cunoştinţă cu brigadierii şi comandanţii lor, iar o mare parte din ei vor păstra amintirea de neştors a momentului înmînării carnetului de membru UTC pe locurile în care energia umană a urnit milioane de metri cubi de pămînt şi rocă dură, în care tineri şi vîrstnici au făurit un drum nou de ape, un drum al izbînzilor contemporane.

...SERBĂRI ALE TINEREȚII

O menţiune aparte merită „Zilele turismului pentru tineret”. La ultima acţiune de acest gen au participat peste 5000 tineri din judeţ şi împrejurimi. Făcînd o scurtă trecere în revistă a acelor zile, interlocutoarea noastră ne-a vorbit despre turism, cultură, educaţie: simpozioane („Judeţul Sibiu pe coordonatele istoriei”, spre exemplu), expoziţii şi standuri de cărţi pe teme turistice, gale ale filmelor, spectacole de muzică uşoară şi populară, recitări, momente umoristice, seară de jazz (Sibiul nu se dezminţe!). Acestea au fost cîteva dintre reperele acelor zile, evident, ele constituînd o complectare firească a nenumăratelor excursii şi drumeţii: la cetăţile de la Tilişca şi Brateiu, la Muzeul tehnicii populare; în Dumbrava Sibiului (concursul de orientare turistică), la Răşinari — muzeul etnografic şi casa memorială Octavian Goga, la Păltiniş şi cabana „Gîtul berbecului”, precum şi spre Virful Bătrîna (cu marcarea traseului!).

Iar dacă am spus „Zilele turismului pentru tineret”, am intrat în cel de-al doilea mare domeniu de activitate al agenţiei: turismul de masă. Aici, reperele-argument au oscilat între acţiuni turistice simple, de tipul drumeţiilor, şi cele complexe. Spre exemplificare „Serbările zăpezii” din acest an, în care cei peste 1500 participanţi au petrecut ore frumoase: de neuitat, ore de destindere, marcate de exuberanţa tineretului în decorul de vis al iernii al Păltinişului. Tinerii au participat la concursuri sportive şi distractive, au vizionat interesante spectacole de facturi diverse. Ponderea o au, la sfîrşit de săptămînă — drumeţiile montane, excursiile

ŞTIAȚI CĂ...?

- Gradul de cuprindere al tinerilor din judeţ la acţiunile turistice ale agenţiei a fost, în 1983, de 45%; practic, fiecare al doilea tînăr din judeţ participînd la o activitate turistică?
- În municipiul Sibiu va intra în circuitul turistic, la finele acestui an, noul hotel al tineretului, cu peste 130 locuri de cazare?
- În anul 1984, volumul activităţii Agenţiei BTT Sibiu va cunoaşte o creştere cu circa 80%, comparativ cu anul 1980?
- În judeţul Sibiu manifestările sportive şi cultural-educative, „Serbările zăpezii”, au devenit tradiţionale antrenînd anual peste 3000 tineri?
- În anul 1983, peste 20.000 tineri au vizitat judeţul prin formele turismului organizat?

pe traseele din Munţii Cibinului, Lotrului şi Făgăraşului. Mii de tineri s-au avîntat în ascensiuni montane, zona Sibiului fiind deosebit de favorabilă acestui gen de turism. Alţii, la fel de numeroşi, au preferat drumeţiile din Dumbrava Sibiului, ori concursurile de orientare turistică.

Adriana a continuat prezentarea bogatei activităţi a agenţiei, vorbindu-ne de succesul înregistrat cu „Trenurile tineretului” avînd ca destinaţie Costeştiul, de acţiunile combinate, de la munte la mare, de periplusurile pline de poezie pe ţesătura de canale ale Deltei, de prestaţiile turistice pe care agenţia le asigură tinerilor ce vizitează judeţul...

Turism, aşadar, în deplin înţeles al cuvîntului: o largă deschidere spre cunoaştere, o modalitate complexă, variată de destindere.

Aşadar o invitaţie...

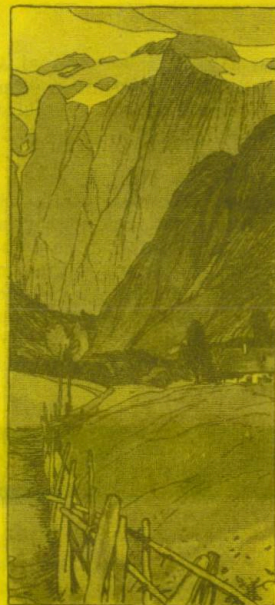
FACEȚI CUNOȘTINȚĂ CU...

...cei care vă pot asigura un concediu plăcut, un sfârșit de săptămână instructiv:

ADRIANA APOLZAN — vicepresedintele agenției, blondă, cu ochi albaștri, o pasionată, evident, turismul, lectura, spectacolele bune; vă poate acorda consultații juridice, pentru că nu au trecut decât trei ani de când a părăsit meseria de jurist la „Balanța”, pe atunci fiind cel mai tânăr vicepresedinte de agenție BTT din țară. Este fermă în relațiile de serviciu și zimbătoare în dimineața când își permite scurte plimbări în orașul abia trezit la viață. Primește încă cereri în căsătorie...

VIOREL UDRESCU, contabil șef, vă ajută la clarificarea problemelor financiare; **IULIAN STOICA**, instructorul cu problemele de turism intern, întocmește și vă prezintă programele excursiilor, analizează de preț; **MARCEL TICHIL** și **DUMITRU BARBU**, instructorul cu probleme de prestații și valorificarea biletelor în baze și, respectiv, instructorul cu probleme de turism, prestații la Filiala Mediaș (pentru că agenția are o astfel de filială la Mediaș!), vă asigură un sejur plăcut în județ, precum și la bazele de turism pentru tineret din întreaga țară.

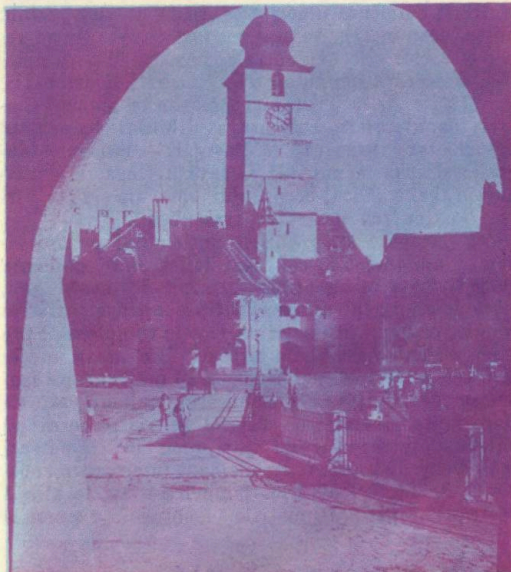
ADRESA AGENȚIEI: 2400 Sibiu, str. Korn Hauser 4; telefoane 924/15681/11388.

PRIMUL, PRIMA ȘI

- Muzeul Brukenthal — prima instituție de acest fel din România, funcționează continuu de la 1817
- Căminul de bătrini, Sibiu, sec. XIII, primul spital și prima instituție de caritate din țară
- Primul pod de piatră din țară sau „Podul minciunilor” construit în 1859, se află în Sibiu și leagă Piața Griviței de Piața 6 Martie
- Tot în Sibiu, prima tipografie din Transilvania, 1528, unde s-a tipărit prima carte în limba română, Catehismul luteran
- Primul oftalmolog român, Ioan Molnar Piuariu (1748—1815)
- În 1896 a fost dată în funcțiune Uzina hidroelectrică Sadu I, prima uzină de acest tip din țară, iar linia electrică monofazică de transport de 4 k, Sadu-Cisnădie-Sibiu, cu o lungime de 18 km, a fost prima din Europa la această tensiune.

UNICATE...

- Gazul metan exploatat în județ este cel mai curat gaz natural din lume, conținând până la 99%

metan, fiind alcătuit aproape exclusiv din gaze uscate.

● Județul Sibiu a dat trofee cinegetice de excepție: capră neagră, lup (craniu) și blană — recorduri mondiale.

● Expoziția de arme și trofee de vânătoare din muzeul Brukenthal este unica în țară

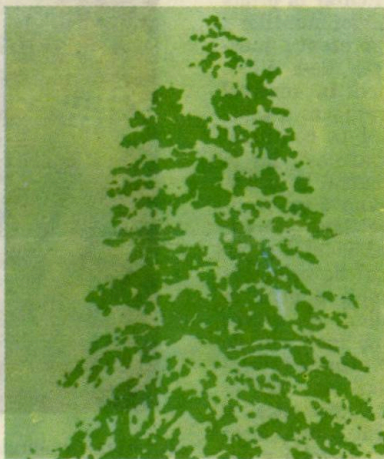
La confluența marilor iubiri pentru natură

CERCURILE DE TURISM

In județul Sibiu regăsim, ca în orice alt județ din țară, cercuri ale iubitorilor de drumeții, de ascensiuni montane, de excursii, în general. Aici, cele 169 cercuri de turism, coordonate de către Agenția BTT Sibiu, se împart în cercuri cu activitate generală, marea majoritate, și ne face plăcere să amintim că aici se găsesc 9 astfel de cercuri în sate, ca un răspuns la o mentalitate demult depășită, și cercuri specializate. Cercurile de turism cu activitate generală sînt constituite pe lîngă unitățile economice, în școli și facultăți. Cercurile specializate sînt cele de turism montan: „Floarea de colț”, de la Întreprinderea poligrafică Sibiu, „Meridional”, de la Întreprinderea „13 Decembrie” Sibiu, cercurile clubului municipal al tineretului Mediaș, Clubului orașenesc Agnita, ale Întreprinderii și Liceului din Mîrșa. Avînd în vedere activitatea bogată pe care au des-

Tinerii membri ai „Sibiensisului”, cercul de turism afiliat Agenției BTT Sibiu, în locul pregătirilor pentru faza județeană a concursului de drumeție și orientare turistică.

fășurat-o, de întreținere, amenajare, remarcare de trasee, participări la concursuri de orientare turistică, organizarea de simpozioane și întâlniri cu specialiști în turism montan, ne-am propus să vă prezentăm succint două dintre cercurile de turism pentru tineret: „Meridional” Sibiu și „Amicii munților” Agnita.

„MERIDIONAL“

Cercul de turism-orientare „Meridional“ a luat ființă în 1980 pe ziua de 1 mai, cu 20 tineri și tinere frunțași în producție și în activitatea U.T.C. de la Întreprinderea „13 Decembrie“ din Sibiu. De atunci, numărul de membri a crescut, iar acțiunile întreprinse, în munții Făgăraș, Ciucaș, Ceahlău, Lotru, Bucegi, Coziei ș.a. au ajuns la cifra de 200. Cît este de specializat acest cerc o dovedesc premiile obținute de-a lungul anilor: chiar la prima participare, la faza județeană a „Ștafetei munților“, un loc pe podium și dreptul de a reprezenta județul la finala pe țară; la finală, cea de-a VII-a ediție, desfășurată la Dîmbul Morii în masivul Piatra Mare, locul I la proba de organizare a taberei. Au urmat, în același an, locul I la concursul de orientare intitulat „Chemarea toamnei“, iar la competiția care a încheiat anul, concursul de orientare turistică dotat cu „Cupa Bozovici“, un meritos loc III. Notabile sînt și toate celelalte premii: două locuri I la faza județeană, două locul I și un loc II la finala pe țară a concursului de orientare turistică; „Cupa de cristal“ a ziarului Sportul la faza republicană a „Ștafetei Munților“ — pentru cea mai eficientă propagandă făcută sportului de masă și cite un loc I și II pentru organizarea taberei și proba cultural-artistică. În același an, '82, la prima participare la Concursul de drumeție și orientare organizat de Agenția BTT Sibiu, locul II, iar la faza județeană de vară a „Ștafetei munților“, de la Păltiniș, un loc I, urmat de un loc II în finala pe țară, la aceeași probă, cultural-artistică și, din nou, „Cupa de cristal“ a ziarului Sportul. Un palmares de-a dreptul fascinant, pentru o atît de scurtă perioadă, un palmares ce vorbește de

dragostea de munte a unor tineri și tinere care își propun nu numai simple „călătorii“ pe munte ci, și cităm din obiectivele cercului, înscăunarea unei adevărate tradiții care să atragă la petrecerea timpului liber de la sfîrșitul săptămîinii în ambianța cadrului natural al împrejurimilor Sibiului cît mai mulți tineri; pregătirea de instructori pentru turismul de masă, selecția, bineînțeles dintre tinerii întreprinderii; organizarea unor excursii tematice în sprijinul propagandiștilor U.T.C.; obținerea de către cîți mai mulți tineri a insignei „Amicii munților“ etc. Frumoase obiective ale acestor tineri care onorează colectivul din care fac parte. O mențiune specială pentru președintele clubului, Carol Bilinski, „sufletul“ și „catalizatorul“ unei activități fructuoase de peste patru ani.

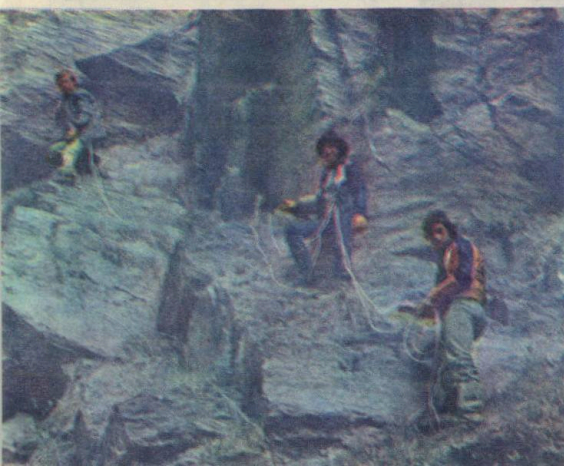
Membri al Clubului „Meridional” aprinzind focul cu mijloace improvizate, probă specială desfășurată în zona Șaua Șteflești, 1983 (stinga sus)

În munții Cindrel, tabăra „Meridionalilor” și miniexpозиția de materiale turistice apreciată și premiată atât în concursul județean cit și la finala pe țară. (sus)

După parcurgerea traseului tehnico-aplicativ la Durău, în Munții Ceahlău, odihna și masa sînt bine venite... (jos)

În zi de mai '84, membrii clubului amenajează poligonul de orientare din Dumbrava Sibiului. (stînga)

Membri ai clubului „Meridional” luînd cu asalt muntele în cadrul probei de alpinism a Concursului „Drumejie și orientare turistică”, fața județeană

A G E N D A

JUDEȚUL SIBIU

● Județul Sibiu se întinde pe o suprafață de 5422 kmp. ceea ce reprezintă 2,3% din teritoriul țării.

● Minimul și maximul formelor de relief sînt: 28 m. lunca Tirnavei Mari, în apropiere de Copșa Mică și 2535 m. vîrfurile Negoiu — al doilea ca înălțime din țară

● Din întreaga suprafață a județului, munții ocupă 30%, în vreme ce podișul 50%

● Munții Făgărașului, dintre valea Arpașului Mare și defileul Oltului — deci porțiunea intrată pe teritoriul județului, constituie cea mai masivă regiune cristalină a întregului lanț carpatic și cea mai înaltă

● Tipul de climă este cel continental cu influență oceanică, caracterizat prin ierni moderate și veri răcoase, cu mediile anuale ale temperaturilor oscilînd între 0° în părțile cele mai înalte ale munților și 9° în Depresiunea Apoldului.

● Valorile extreme ale temperaturilor au fost: +37,6°C, 9 septembrie 1949, Boița și —34,4°C, 2 ianuarie 1888 la Sibiu.

● Cantitatea medie anuală de precipitații variază între 625 mm la Mediaș și 910 mm la Păltiniș, în timp ce numărul mediu anual de zile cu cer acoperit este de 140, pentru partea depresionară și de podiș și peste 170 în regiunea de munte.

„AMICII MUNȚILOR“

Cu mult curaj, elevii din Agnita se hotărâse să participe la Cupa „Vînturarița”. Bucuria revederii cu membrii altor cercuri, în gara Rimnicu Vilcea (1)

După un traseu dificil, se

alege un loc de popas de frumusețe răpitoare... (2)

...și se trece la pregătirea mesei de seară. (3)

În finalul concursului, schimb de păreri, adrese și gânduri de bun rămas. (4)

Actul de naștere al clubului de turism „Amicii munților” a fost semnat în 1981 de un grup de 20 elevi de la liceul din Agnita și de profesorul de chimie Florin Moțoc. Obiectivele propuse sînt subsumate afirmației, cu valoare generică, a profesorului Moțoc: **turismul — excepțional mijloc de învățămînt.** Iar tinerii elevi ai clubului recunosc că au devenit mai conștiincioși, cu o sănătate de invidiat, că sînt mai exigenți cu ei înșiși și, ceea ce li se pare mai important, au o viziune mai largă asupra lumii înconjurătoare. Au vizitat muzee și cartea istoriei le-a înfățișat un trecut măreț, au făcut cunoștință cu tineri din întreprinderi, cu realizările unor colective frunțase din unități industriale, ceea ce le-a mobilizat energiile pentru o mai bună integrare în activitatea productivă, printr-o mai bună pregătire profesională; au pornit în ascensiuni montane cucerind nu atît piscuri, cît incredere în forțele proprii...

Din nenumăratele acțiuni cu valoare educativă, desfășurate cu deosebit succes și pentru care elevii nu așteaptă aplauze sau diplome din partea „liceului”, o amintim pe cea desfășurată în zona Călfun, în care elevii Daniela Armean, Horia Armean, Romulus Barbu, Daniel David, Ioan Dragoman, Felix Moțoc, conduși, desigur, de către profesorul Florin Moțoc, au adunat 3900 cutii de conserve (din care 700 din apele lacului!) „uitate” de turiști și le-au depozitat în amenajări cu ziduri de piatră (cu tăblițe de luare aminte!), ca un preambul la expediția din Retezat.

Nu putem trece cu vederea nici întîlnirile membrilor cercului cu maeștri ai sportului, personalități ale turismului montan; prezentările prin intermediul diaporizivelor a diferite zone turistice din țară și chiar „jurnalul” clubului, care numără deja patru volume, în care elevii participanți în excursiile și drumețiile din țară (și o ascensiune în Tatra) și-au notat impresiile, au compus delicate, pline de „surprize” și talent, creații literare... O activitate, am putea spune, de nota 10!

AGENȚIA BTT SIBIU VĂ INVITĂ..

Pe trasee turistice din județ

SIBIU-RĂȘINARI-PĂLTINIȘ-SIBIU

● Vizitarea Casei memoriale „Octavian Goga” din Rășinari ● Vizitarea stațiunii climaterice Păltiniș la altitudinea de 1440 m — unde se pot organiza drumeții pe trasee către vârful Oncești 1717 m, către Cindrel, în lungul culmii pe care se înșiră vîrfurile Bătrîna, Rodești și Niculești ● De la Păltiniș sînt ușor accesibile atît cheile Cibinului cît și Valea Sadului

SIBIU-ȘELIMBĂR-TĂLMACIU-AVRIG-MÎRȘA-SIBIU

● Vizitarea Monumentului de la Șelimbăr ridicat în amintirea victoriei repurtate de Mihai Viteazul asupra lui Andrei Bathory ● Casa memorială „Gheorghe Lazăr” din Avrîg ● Vizitarea Întreprinderii mecanice Mîrșa ● Vizitarea Întreprinderii „Firul Roșu” din Tălmăciu

SIBIU-CÎRȚIȘOARA-BÎLEA CASCADĂ-SIBIU

● Vizitarea Muzeului memorial „Badea Cîrțan” ● Vizitarea complexului Bilea Cascadă și în special Bilea Lac care reprezintă unul din punctele turistice de mare atracție

SIBIU-SLIMNIC-MEDIAȘ-AGNITA-SIBIU

● Vizitarea cetății țărănești din Slimnic ● Cetatea, sec. XVI, din Mediaș ● Clubul tineretului din Mediaș ● Muzeul de istorie din Mediaș ● Vizitarea Întreprinderii „Automecanica”, „Vitrometan” — unde a fost realizat primul cristal românesc, „8 Mai”, din Mediaș ● Vizitarea muzeului de istorie și etnografie, precum și a cetății din Agnita ● Vizitarea Fabricii de încălțăminte și a Fabricii de tricotaje din Agnita

SIBIU-SĂLIȘTE-HALEȘ-TILIȘCA-JINA-ORLAT-SIBIEL-SIBIU (MĂRGINIMEA SIBIULUI)

● Vizitarea cetății Căzănești, sec. XV ● Muzeul de pictură pe sticlă din Sibiel ● Stațiunea balneară Miercurea Sibiului ● Vizitarea cetăților țărănești din Jina și Tilișca

...pe trasee turistice interjudețene

SIBIU-ALBA IULIA-TURDA-CLUJ-SIBIU (cea 260 lei)

● Vizitarea cetății Alba Iulia, sec. XVIII ● Obeliscul Horea, Cloșca și Crișan ridicat în anul 1937 ● Muzeul Unirii din Alba Iulia ● Muzeul de istorie din Turda ● Muzeul etnografic al Transilvaniei din Cluj ● Muzeul de istorie a Transilvaniei ● Grădina botanică din Cluj ● Vizitarea centrului civic al municipiului Cluj-Napoca

SIBIU-FĂGĂRAȘ-CODLEA-BRAȘOV-POIANA BRAȘOV-SIBIU (cea 250 lei)

● Cetatea Făgărașului ● Piața Mihai Viteazul, valoros monument de arhitectură ridicat la sfîrșitul sec. XIII-lea ● Statuia Doamnei Stanca (în fața castelului) din Făgăraș ● Vizitarea ruinelor cetății de pe Măgura Codlei ● Complexul turistic Codlea ● Întreprinderea de sere din Codlea ● Muzeul de istorie și artă din Brașov ● Cetatea Brașov și fortificațiile din Țara Birsei ● Muzeul tipăriturilor vechi românești

SIBIU-CĂLIMĂNEȘTI-RÎMNICU VÎLCEA-CURTEA DE ARGEȘ-VIDRARU-PITEȘTI-RÎMNICU VÎLCEA-SIBIU (cea 260 lei)

● Complexul balnear de la Căciulata ● Defileul Văii Oltului cu salva de microhidrocentrale ● Casa muzeu Anton Pann din Rm. Vilcea ● Muzeul de istorie, artă și etnografie din Rm. Vilcea ● Complexul vechii Curți domnești, sec. XIV ● Fîntîna legendarului meșter Manole ● Complexul hidroenergetic de la Vidraru ● Muzeul de istorie din Pitești ● Schitul Trivale, sec. XVII (în forma actuală datează din anul 1854) ● Centrul civic al municipiului Pitești

...și în tabere de odihnă și cantonament

Agenția BTT Sibiu poate organiza în județ tabere, la cererea tinerilor:

De cîte 6 zile în stațiunile: Păltiniș-630 lei ● Oena Sibiului (450 lei) ● Bilea Cascadă (670 lei) ● Bazna (400 lei) ● și la cabana „Gîful berbecului” (550 lei). Și serii de cantonament, de cîte 12 zile, în stațiunile: ● Păltiniș (1200 lei) ● Bazna (800 lei) ● Oena Sibiului (900 lei)

Însoțind ghizii agenției

PE CRESTELE FĂGĂRAȘULUI

Realizatorul unuia dintre cele mai căutate ghiduri ale zonei Făgărașilor, Căminului, Lotrului și Sebeșului, profesorul Ion Ionescu-Dunăreanu, vă invită timp de două zile la o ascensiune pe crestele Făgărașului

PRIMA ZI: cabana Suru (1450 m) — locul Avrig (2011 m) — vârful Scara (2146 m) — Cabana Negoiu (1546 m),

Înainte de a părăsi cabana verifică rucsacul, încălțămintea (îmbrăcînd ciorapii de lînă). Plecăm deocamdată în pulover.

În prima oră să imprimăm un ritm moderat de mers pentru încălzire. Poteca, după puțin timp, înscrie numeroase zigzaguri, căutînd atenuarea pantei pe curbe de nivel. Într-o cadență normală, după cca 2 ore, vom fi în Curmătura Surului la 2133 m. Vom recunoaște locul după pilonul și săgeata indicatoare aflate acolo, după curenții care se intensifică pe măsură ce ne apropiem de creastă. Din acest loc intrăm în marcajul principal de creastă (bandă roșie). Trecem apoi puțin pe sub Vîrfurile Suru (2281 m) pe care-l lăsăm în stînga. În dreapta, spre sud, se deschide o spectaculoasă vedere spre cîldarea Budislavului. Alături de cîldarea Surului se observă

primele imagini de relief glacial. Să urcăm de aici ceva mai alert serpentinele potecii care ocolesc „Izvorul lui Glasie”, Curmătura Roșiilor pînă în Șaua Budislavului (2200 m). De aici, pe sub Piscul Roșu (2242 m) poteca ne conduce într-un mic platou alpin. Este un loc ideal de fotografiat. Ne aflăm în șaua sau Porțița Avrigului, de unde avem o imagine cuprinzătoare a Lacului Avrig, străjuit pe malul sudic de Vîrfurile Ciorțea. Coborîm pe malul lacului. Pentru că avem deja 4 ore de la plecare vă propunem un popas. Să mîncăm ceva ușor — șuncă, brînzeturi topite, dulciuri, suc sau lămîie cu zahăr.

Lăsînd lacul în dreapta și un marcaj adiacent pe stînga — punct albastru — (pe care-l putem folosi în caz de timp nefavorabil, într-o oră și jumătate se poate ajunge fără riscuri la Bărcaci și de acolo foarte ușor la Negoiu) să înaintăm spre est urcînd poteca pe o brînă destul de accidentată pînă în Șaua Gîrbovei (2143 m). După o ușoară ocolire a unor lespezi acoperite cu licheni, pe același drum începem urcușul pe Vîrfurile Scara — punctul forte al traseului de azi.

Poteca este bună, dar urcușul continuu dă impresia unei

scări interminabile. Puțin înainte de vîrf, spre nord, se desprinde un alt marcaj (cruce roșie) care coboară muchia Scărișoara pînă la Bărcaci (îl recomandăm, de asemenea, în caz de timp nefavorabil). Ajunși în Vîrfurile Scara (2337 m), dacă avem vizibilitate, să facem fotografii pentru că de aici privește e amplă în toate direcțiile. Spre est, în prim plan, avem muntele Mîzgavul, cu cele trei vîrfuri ale sale, iar în dreapta, Piscul lui Cosma. În aceeași direcție, în planul următor, Vîrfurile Serbota, Custura Sărății și ceva mai departe, distinct marcat, Vîrfurile Negoiu. În stînga se deschide panorama spectaculoasă a Culmii Scărișoarei mărginită de Văile Avrigului și Porumbăcel (Puha). Spre sud, valea contorsionată a Topologului se pierde undeva spre lacul Vidraru.

Coborînd în Șaua Scara vom găsi un pilon cu mai multe săgeți indicatoare de direcție — banda roșie duce peste Vîrfurile Mîzgavului în Vîrfurile Negoiu (traseu permis doar alpinistilor și turiștilor experimentați); crucea albastră coboară spre sud pînă la Cumpăna. Spre stînga, vom merge la cabana Negoiu, prin Șaua Puha și prin frumoasa și grandioasă cîldare a Serbo-

tei. După ce coborâm cu atenție terasele superioare ale Căldării Mici a Serbotei, urmăm firul pîrului. În apropierea unei punți, poteca intersectează un alt traseu marcat — punct roșu — care leagă, pe curbă de nivel, cabana Bărcaci de ținta excursiei noastre de azi. În Căldarea mare a Serbotei sînt patru bordeie ale ciobanilor care păstoresc aici sterpele iar ceva mai jos, spre nord, o stîină. Trecînd podețul peste rîul Serbota, poteca urcă o zonă de lespezi mari acoperită de pini și molizi. În 30 de minute ajungem la cabană.

ZIUA A DOUA: Cabana Negoiu (1546 m) — Cabana Bîlea Lac (2034 m)

În această zi vom străbate cea mai dificilă zonă a itinerarului nostru de creastă. În 8—9 ore trebuie să fim la Bîlea lac. Iată cum vom proceda: în prima oră vom parcurge ușor „Poteca Balaurului” cu numeroasele ei podețe suspendate pînă la Piatra Caprei. De aici poteca urcă pieptiș spre est, printre bolovani și stînci, de-a lungul unui pîrîu zgomotos, facem apoi o scurtă ocolire spre sud pînă în dreptul a două les-

pezi uriașe marcate de un stîlp cu două săgeți indicatoare. Sîntem la „Piatra Prînzului”. În funcție de starea vremii și capacitatea grupului vom hotărî aici traseul pe care vom merge în continuare. Dacă constatați o doză de risc să urmăm poteca marcată cu cruce roșie — prin „Strunga Ciobanului”. Noi vă conducem însă spre Vîrfurile Negoiu (triunghi albastru) pe poteca din dreapta. La puțin timp după ce am părăsit „Piatra Prînzului” vom intra într-o zonă de grohotiș. În dreapta, în prim plan, se profilează spre sud spectaculoasă creastă a Sărării, foarte „fotogenică”. Trecem mai departe pe lîngă „Acul Cleopatrei”, într-o zonă de lespezi alunecoase. După ce am ieșit din „Foarfecă” și „Colții elefantului” să respirăm 10 minute la „Popasu lui Mihai” (Șaua Cleopatrei). Din dreapta vine marcajul de creastă — bandă roșie — marcată pe care-l vom urma de acum pînă aproape de Bîlea. Lăsînd stîlpul de marcaj din spate, poteca urcă continuu și greu pînă la borna de beton care indică cei 2535 m. ai Negoiului. Doar 9 metri ne despart de „acoperișul Carpaților României” — Moldoveanu.

După popasul și fotografiile de rigoare să coborîm prin gura unui „horn” a cărui denumire zbîrlește părul unora — „Strunga Dracului”. „Balustrada” metalică încastrată pe peretele stîng al hornului a fost montată aici de inginerul Ioan Șerbănoiu ajutat de Ioan Grigore, Gheorghe Boeraș, Adolf Meltzer și alți membri ai Centrului Salvamont Sibiu, care în condiții atmosferice deosebit de vitrege au dus în spate, în august 1972, cei 110 m de lanț (350 kg) și l-au zidit în stîncă pentru siguranța noastră.

La coborîre, prindeți lanțul cu mîna dreaptă, întoarceți spatele spre abis și porniți călcînd săriturile cu vîrfurile bocancilor. Aici mînușile sînt binevenite. La capătul de jos al hornului să luăm poteca spre dreapta, trecînd cîteva lespezi înclinate, asigurați de cabluri bine ancorate în stîncă. Ocolim apoi frumoasa căldare glacială din stînga pentru a ieși după un urcuș ușor în „Porțița Căltunului”. La picioarele peretelui întunecat din dreapta clipocește Lacul Căltun (2147 m.). Pe malul lui, pe un promontoriu înierbat se găsește refugiul Salvamont transportat și construit aici prin muncă patriotică în vara lui 1974 de tineri din Sibiu și alte localități. În caz de timp nefavorabil pe creastă, putem lua mai departe „Drumul lui Grigore”, pe fața sudică a masivului, evitînd urcușurile grele de la Lăițelu și Laița. Dar în general, traseul de creastă de la Căltun se parcurge fără probleme dacă menținem tot timpul un ritm moderat de mers. După Lăițelu (2390 m) și Laița (2397 m) vom întîlni un cablu fixat sub Turnul Paltinului (Colțul Negru) pentru a ieși într-un plai însoțit. O ușoară coborîre pînă la izvorul de sub Turnul Paltinului și un ultim urcuș pînă în șaua cu același nume. În stînga, chiar în marginea umărului de sub turn, se deschide Valea Doamnei. Coborîm cu aparatele de fotografiat încărcate spre rezervația Bîlei pe care cea mai iscusită descriere ar sărăci-o de atîtea frumuseți...

Grupaj realizat de
Emeric Szekely
și **C. Mireea**

TÎRGUL

DE PE MUNTELE

GĂINA

Fără îndoială că, între manifestările devenite tradiționale, Tîrgul de fete de pe muntele Găina a dobîndit o faimă care aproape că descu-rajează pe cel care vrea să recomande acest eveniment folcloric. Faima sa o datorează vechimii acestui obicei (deși astăzi nu se mai tîrguie fete, nu se mai cîntăresc lăzi de zestre) și nu în ultimul rînd extraordinarului decor natural, o chintesență a peisajului ce poartă marca Munților Apuseni. Dincolo de spectacolul folcloric încărcat de autenticitate (și care reproduce la dimensiuni de spectacol străvechiul „tîrg”) există aici un straniu și puternic sentiment al comuniunii cu natura, o trăire extraordinară a apartenenței la un spațiu miotic.

Manifestarea începe de cu seară, cînd focurile de tabără, într-o constelație a prieteniei participanților, adevărată replică la constelația de pe boltă, se aprind și începe așteptarea dimineții, a tulinelor care vestesc, an de an, în prima duminică din perioada 10—20 iulie, deschiderea Tîrgului de fete.

Pentru că argumentele noastre ar fi, cum spuneam, slabe în comparație cu dimensiunea exactă a manifestării, vă lăsăm în compania unor argumente mai sugestive, acelea realizate de talentatul foto-reporter Florin Hornoiu la Tîrgul din 21 iulie 1983.

Gh. Moraru

MARI CTITORII ALE „EPOCHI CEAUȘESCU“

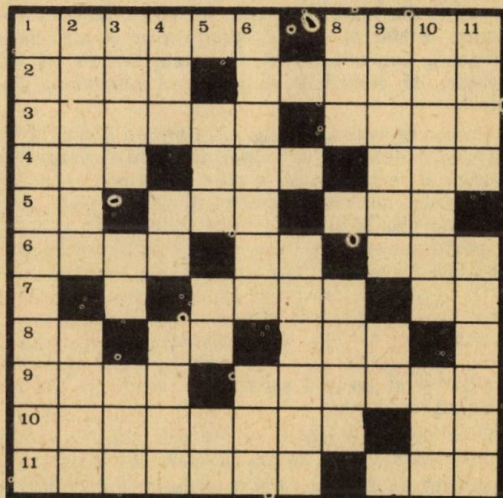

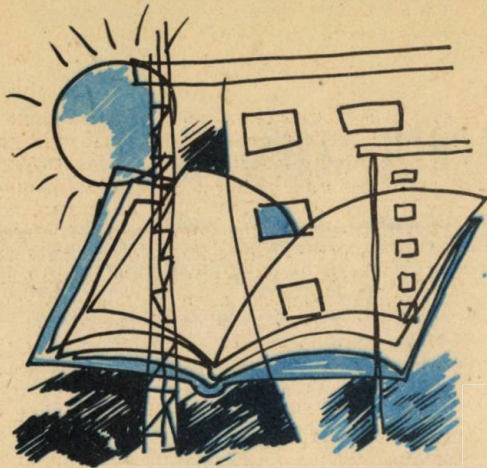
ORIZONTAL: 1) Magistrală creație a „Epocii Ceaușescu“, expresie a capacității tehnice românești, realizată la întreprinderea română constructoare de avioane • Transfăgărășanul, monumentală și cutezătoare înfăptuire, indisolubil legată de numele tovarășului Nicolae Ceaușescu. Este o șosea modernizată care atinge cea mai mare altitudine (2 045 m), posedă tunelul rutier cel mai lung din țară (887 m), are o lungime de 91,5 km; 54 km de parapeți, 26 000 mc ziduri de sprijin și peste 800 de curbe. 2) Meșter ceramist • Automate care pot îndeplini lucrări complicate, a căror producere a început și în țara noastră ca urmare a impulsivității cercetărilor din domeniul informaticii și ciberneticii, avînd ca obiectiv final organizarea și funcționarea automată a sistemului de conducere a proceselor economice și sociale. 3) Sector al magistralei albastre, lucrare fără precedent în istoria României, unde s-a constituit Șantierul național al tineretului, care a realizat un tronson de zece kilometri (între km 45—55), uriaș amfiteatru în care tinerii brigadierei s-au pregătit prin muncă și pentru muncă, s-au călit formîndu-se ca tineri comuniști • Unitate de forță în sistemul M.T.S. 4) În acest loc • Petrol • Aproape acasă! 5) Posezi • Nimfă a pădurilor • A acumula cunoștințe teoretice și practice 6) Poștă, telegraf, telefon, radio • Vede! • Sufix cu sensul de „doctrină“, „sistem“. 7) Sat în județul Mureș • Cute! 8) Zece! Kiriac Ene • Localitate rurală, amplu implicată în noua revoluție agrară, în bătălia pentru o recoltă record în acest an hotărîtor al cîinului 1981—1985. 9) Importantă cetate din Achaia • Lichidul secretat de ficat. 10) Combinatul Midia — ..., edificiu industrial monumental al petrochimiei românești • Literă grecească. 11) Suprafețe de teren cîștigate pentru agricultură prin realizarea marilor sisteme de aducțiune a apei pentru pămînturile însetate din Valea Carasu, Călmățui, Terasa Brăilei, Valea Mostiștei, Giurgiu-Răzmirești, București-Nord sau Vișoara (sing.) • Introdus în toate domeniile, în anii de febrilă construcție ai „Epocii Ceaușescu“ (neart.).

VERTICAL: 1) Marele combinat minier al cuprului, care se realizează prin decopertarea unui munte, obiectiv înscris în programul național de dezvoltare a bazei de materii prime (2 cuv.). 2) Bijuterie a industriei autoturismului românesc, realizat în una din cele mai moderne uzine de acest gen din Europa • Program de lucru. 3) La Agigea • A răsări (fig.). 4) La intrarea în Brașov! — Rază • Localitate în Olanda. 5) Călușarii • Case! • Desigur. 6) Oraș unde se află un mare combinat chimic, unitate modernă pe care este grefată Centrala industrială de îngrășăminte chimice, pilon de bază al industriei chimice românești de după anii 1965, ale cărui produse sînt cunoscute în peste 45 de țări • Piesă în formă de vergea care intră în alcătuirea unor unelte și mașini. 7) A desfășura. 8) Pseudonim al scriitorului Dimitrie Bolintineanu • Marea construcție polivalentă din Parcul Tineretului (pl.). 9) Rotunzi • În timp. 10) Membri ai organizației revoluționare de tineret din România, participanți entuziaști la edificarea marilor obiective social-economice ale celei mai bogate epoci în înfăptuiri din întreaga istorie multi-milenară a patriei (sing.) • Prezent în peste 40 de țări ale lumii, pe magistralele a trei continente, a căpătat și supranumele de „Zimbrul Carpaților“ datorită capacității sale de a învinge și cele mai dure terenuri. 11) Unități de exploatare a cărbunelui din județul Gorj, care pînă în anii 1985 și 1990 vor da țării circa 50 de milioane tone, ceea ce va face ca acest județ să ocupe primul loc din țară în producția de cărbune • Cel mai frumos dar pentru Capitala țării, prima magistrală a acestui mijloc rapid de transport în comun avînd 25,1 km lungime și 16 stații. Această operă magistrală a „Epocii Ceaușescu“ a situat România printre cele 7 națiuni de pe mapamond care au proiectat, construit și echipat exclusiv cu forțe proprii un astfel de obiectiv.

Dicționar: STEN, SAES, KOOG, DBS.

Prof. Teodor Axioti

ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA

Dintr-un produs al civilizației, știința a devenit, în a doua jumătate a secolului XX, un producător de civilizație. Acest adevăr, îndeobște recunoscut și reclamat a fi o cucerire de prestigiu a societății contemporane, aduce cu sine și legitimează o nouă poziție a științei în societate, acoperă un spațiu în care mutațiile radicale din societate și din știință se condiționează și se potențează reciproc, în virtutea unei legături inverse pozitive specifică sistemelor cibernetice deschise, întemeind devenirea istoriei pe criterii raționale, de decizie și acțiune conștiente. Esența noii poziții a științei se pliază, fără putință de tăgadă, esenței societății socialiste, favorizând, prin multiplicarea surselor calitative ale dezvoltării, practica făuririi socialismului. „Opera pe care o înălțăm — construirea societății socialiste — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu poate să fie dusă la bun sfârșit fără a pune la temelie ei tot ce omenirea a creat mai bun în toate domeniile de activitate, și în primul rând în domeniul științei. Astăzi, când sîntem martori ai celui mai uriaș progres al științei, care schimbă în mod radical nenumărate concepții, care creează orizonturi noi nevăzute, a nu cerceta, a nu te strădui să duci mai departe cunoașterea, a nu te pune în serviciul progresului material și spiritual înseamnă a te condamna celei mai grave rămăneri în urmă. Or, noi, comuniștii, ne-am propus să construim societatea cea mai avansată din lume. De aceea trebuie să facem totul pentru a stăpîni ceea ce știința a creat mai bun, de aceea oamenii noștri de știință trebuie să fie creatori, să contribuie la progresul general al științei“.

Știința reprezintă în ultimul timp un domeniu de activitate deosebit de important pentru progresul general al societății. Este știut că la baza tuturor rezultatelor activității umane în prezent stau, într-un fel sau altul, elementele științei. În general se poate spune că știința constituie o preocupare esențială într-o societate angajată pe calea dezvoltării conștiente, libere și independente. Explozia activității științifice în cîmpul acțiunii umane vine să contureze tot mai clar orizonturile epocii cuaternare, aceea în care omul își face din aparatul gîndirii și al creației științifice unealta sa predominantă de lucru.

Este neîndoișof faptul că tot mai mult se simte nevoia unor studii asupra formelor de mișcare, a legităților de dezvoltare și a modalităților de influențare

proprii domeniului științei. Un lucru este unanim recunoscut de oamenii de știință și anume că extensia extraordinară a științei, ca tip de activitate umană, impune o regîndire a practicii și teoriei construcției sociale, efectuarea unor noi sinteze epistemologice și a unor evaluări metodologice care să permită încheierea unei noi perspective axiologice, în care valorile științei să fie structurate corespunzător și care să permită o nouă dezvoltare a praxiologiei. Toate aceste comandamente nu pot fi atinse, întregul ansamblu de determinații ale fenomenului științific nu pot fi stăpînite limitîndu-ne doar la constatarea exploziei științei, fără să se realizeze o devansare a imploziei domeniului științei, deci o recunoaștere a specificității acestuia și o explorare a structurii sale interne din nevoia de a întări funcția operațională a teoriei științifice presupusă de strategia dezvoltării economico-sociale.

Provocarea științei

Cunoașterea în profunzime a fenomenelor și proceselor din știință, a rolului acestora ca factor esențial al progresului multilateral al societății, este o condiție sine qua non a întemeierii realiste a strategiilor dezvoltării pe ceea ce dă sens și conținut, dinamică și finalitate activității economico-sociale sub impactul pozitiv al revoluției științifico-tehnice. Întoarcerea științei către știință se face astăzi și sub impulsul puternic al nevoilor practicii, văzute sub toate determinațiile lor organizaționale, de conducere, planificare, ce țin de arsenalul înfăptuirii unui nou stadiu, superior de raționalitate a dezvoltării social-economice. În ultimele două decenii s-a produs o avalanșă de studii care au abordat, sub cele mai diverse aspecte, edificiul tot mai complex și mai dinamic al științei. Întîlnim astfel lucrări de sociologie, de logică, de economie, de psihologie, de istorie ale științei sau încercări de abordare globală, de filosofie a științei, de știință a științei ș.a. Toate aceste lucrări, dincolo sau dincoace de fundamentul lor ideologic, pornesc cu intenția de a pune în termeni raționali și de a da soluții adecvate problemelor dezvoltării științei, acest rezervor, în egală măsură, al progresului ca

și al pieirii civilizației umane. Eforturile camenilor de știință de pretutindeni par tot mai coerent puse în slujba înfăptuirii coeziunii la nivelul instanțelor de decizie politică pentru trecerea la o conduită responsabilă în ce privește folosirea cuceririlor revoluționare din știință și tehnică, ferind omenirea de posibilitatea absurdei distrugerii. Fără îndoială că în acest proces, complex și contradictoriu, dar vital de accelerat, un rol important revine studiilor asupra științei, asupra mecanismelor sale de evoluție ca și asupra influențelor pe care le are, într-un sens sau altul, în dezvoltarea social-economică, în societate în ansamblul ei. Căci dezvoltând avantajele pentru civilizație și umanitate pe care le presupune avântul științei, aceste studii susțin delicata constientizare a omului în fața pericolelor și declanșează resorturile specifice umanității de a-și înscrie permanent activitatea în ordinea pozitivă a lucrurilor. Din acest punct de vedere diverse variante de analiză a științei au o funcție comună, profund politică și umanistă: ele încearcă să ofere mijloace teoretice și practice prin care societatea să pună sub lumina calmă și ordonatoare a raționalului un colos, produs al rațiunii, al gândirii, al cunoașterii umane care este știința acestui sfârșit de secol.

Saltul uriaș făcut în ultimul timp în studiile despre știință constă în faptul că s-a renunțat la sectarismul metodelor de analiză sau, mai precis, că s-a trecut de la acestea și pe baza lor la o tratare unitară a statutului, a esenței și funcțiilor științei în raport cu conceptul proteic al dezvoltării social-economice, că s-a creat un front extrem de puternic pentru a decodifica, cu intenții vădit operaționale, rolul științei ca factor de progres multilateral al societății. Punerea științei la baza dezvoltării face necesară crearea metodelor și mijloacelor prin care să se valorifice, prin strategii, uriașul potențial de progres pe care îl are știința. Deși o tendință obiectivă, contribuția științei la dezvoltare nu poate fi lăsată la voia întâmplării, rezultatele ei nu pot fi astfel așteptate iluminist, ci trebuie ca societatea să intervină adecvat, conștient și permanent pentru a face manifestă valoarea benefică a științei asupra civilizației. Aceasta este atât o problemă de concepție, teoretică și politică deopotrivă, cât și una care comandă o nouă atitudine în practică, cea care instituie și susține procesul de perfecționare a întregului sistem social global prin crearea și implementarea permanentă a noului în cimpul acțional uman. În condițiile

actuale de manifestare a unor limite în sursele tradiționale de dezvoltare, apare tot mai evident adevărul că înfăptuirea proiectului social revoluționar, conștient și unanim creat și adoptat, depinde într-o măsură hotărâtoare de modul în care o societate știe să-și facă disponibile resorturile creatoare de nou pentru a alimenta, spre propriul interes, procesul dezvoltării multilaterale. Opțiunea pentru sursele netipice, neconvenționale în procesul dezvoltării presupune o nouă concepție și o nouă atitudine față de știință, înscrierea ei în algoritmele cotidiene de acțiune și decizie, instituirea cadrului organizatoric favorizant pentru evoluția științei ca fenomen social general, ce revoluționează structurile activității umane și asigură o nouă consistență calitativ superioară rezultatelor acestei activități.

Înțelegerea acestei opere, de o profunzime și o amploare fără precedent în istorie, nu poate să nu solicite la maximum intelectul uman pentru a se înscrie într-un nou stadiu de abstractizare a reprezentărilor și de nuanțare a limbajului pe de o parte, ca și de depășire a unor obișnuințe, de genul tratării sectariste, îngust compartimentate a fenomenelor și proceselor din natură și societate și crearea unei noi obișnuințe a studiilor complexe, apte să releve variile determinații și consecințe ale unui fenomen sau proces, pe de altă parte. Societatea trebuie să învețe, sub presiunea evidenței multiplicității determinațiilor și consecințelor unei probleme a dezvoltării contemporane, de a aplica metode și de a urmări și evalua efectele în studiul unui fenomen, dincolo și dincoace de perimetrul și esența acestui fenomen. Bunăoară, apare tot mai limpede că nu sînt suficiente soluțiile pur economice la problemele așa-zis economice. Amendarea spre optim a soluțiilor presupune inevitabil luarea în calcul a aspectelor de ordin social, politic, național, cultural etc. Premisa teoretică a unei astfel de situații rezidă în adevărul că un fenomen sau proces din natură sau societate nu se manifestă izolat, ci într-o țesătură de determinații și influențe cu alte fenomene sau procese. În urmărirea conștientă a evoluției unui fenomen și în situația aplicării unui ansamblu de măsuri care să-i accelereze evoluția spre un stadiu pr. stabilit, aplicarea unor soluții care să nu fie ajustate în funcție de consistența și sensul fenomenelor cu care se întrepatrund în mod obiectiv acest fenomen, există riscul real de denaturare sau blocare a evoluției de ansamblu, a legăturilor intime, provocînd sincope în dezvoltare, crize, disproporții sau dezechilibre care, dacă sînt prelungite, determină o serioasă distorsiune în activitatea socială, în baza vieții și a naturii. Exemplul clasic cu strategia eliminării riscurilor poluării pentru viitorul ecosistemului probează suficient aceste aserțiuni.

Iată de ce, punînd pe prim plan dezvoltarea, societatea contemporană are datoria să-și făurească o concepție nouă, unitară și atotcuprinzătoare cu privire la procesul organic al dezvoltării, să găsească și să aplice soluții complexe, într-o viziune sincritică, de natură să favorizeze rezultatele, efectele optime în întreg mecanismul dezvoltării.

Dinu Marin

ITINERAR ÎN SPIRITUALITATEA SATELOR NOASTRE

Scrisul țărănesc de azi nu este o izbucnire ex nihilo, ci are grăitoare tradiții. Ne vom opri pentru exemplificare la o singură provincie, Banatul.

Scriitorii țărani din Banat pe care i-am cunoscut în 1940 și cărora le-am închinat antologia intitulată *Plugarii condeieri din Banat*, București, 1943, precum și diverse studii și articole ne-au pus, altă nouă, cât și numeroșilor comentatori ai problemei întrebările firești în asemenea cazuri, considerate oarecum „senzationale”: din ce mediu provin, cum s-au format intelectualicește, cu ce unitate de măsură poate fi judecată opera lor, care sînt problemele literare, culturale și sociale pe care le ridică opera lor, în fine, rostul și perspectivele acestor condeieri în lumea satelor.

Plugarii condeieri din antologia publicată în 1943 cu o singură excepție, Ion Frumosu, erau la data aceea oameni între 40—70 ani, absolvenți a cîtorva clase primare din satul natal, formați ca orizont de lectură în lumina „foișoarelor” unor gazete și a „salcanelor” unor revis-

te-magazin de tipul „Familia”. Cei mai vîrstnici indicau în răspunsurile la ancheta întreprinsă că erau atașați de „Poporul Român” al lui Birăușiu, de la Budapesta, de „Foaia interesantă” de la Orăștie, de „Lumea și țara” de la Cluj, cu alte cuvinte de publicații ce se adresau cu precădere cititorilor din mediul rural. Un învățător deosebit, patima pentru citit, războiul, prizonieratul, contactul cu alte țări pe această cale, iată stimulii indicați de către unii sau alții în propulsarea lor spre lumină. Deosebită ni se pare strădania acestor plugari luminați de a încerca, mai tîrziu, să se organizeze în colaborare cu intelectualii satelor, ori numai între ei, pentru a scoate gazete proprii. Prima dintre aceste publicații este „Țăranul”, scoasă în 1919 de N. Vucă-Seacășeanu, urmată de „Poporul românesc”, 1923, (Șoșdea), pentru ca în 1927 să apară la Lugoj „Cuvîntul satelor” sub conducerea lui Ion Ciucurea, reunind toate condeiele țărănești. Apariția acestei publicații

care a durat aproape un deceniu, reprezintă, mai ales la început, cînd nu era aservită unui fel politic, un moment de referință în istoria scrisului țărănesc. Aproape toți condeierii mai vîrstnici își datorează aripile de zbor și conștiința că oficiază alături de alți semeni ridicați, ca și ei, de la coarnele plugului, acestui început de grupare subminată, din păcate, — mai tîrziu — de interese politice divergente și ambiții personale. Dar conștiința că plugarii pot scoate ei înșiși gazete dă rod. În 1928—1929, P. Tărbășiu scoate la Comorîște (Caraș) revista „Zorile Banatului” iar țărani G. Bălan-Serban și Maria Dogaru fondează împreună cu intelectualii locali revista „Suflet Nou”, la Comloșul Mare. Deci în comune ca Șoșdea, Bocșa Montană, Comorîște, Comloșul Mare răsăr redacții inițiate de către țărani, sau, în colaborare cu ei, iar inițiatorii navighează între satul natal și tipografia cea mai apropiată pentru a-și depune manuscrisele și a face corecturile de ri-

goare. Este ușor de înțeles, cîte sacrificii și ce zîmbete de neîncredere îi așteptau pe acești îndrăgostiți de slova tipărită!

Îi mai găsim pe acești plugari luminați în jurul Almanahurilor sâtești, al Calendarelor, la început în calitate de cititori, apoi de colaboratori.

Cîțiva intelectuali de seamă ca Iorga, D. Gusti, V. Goldiș sesizează întîmplător cîte o licărire de lumină și talent. La aceștia se adaugă și intelectuali bătăiești ca dr. Aurel Cosma („Lucăsfărul”), N. Ivan („Fruncea”), etc. care înregistrează încercările cîtorva dintre condeieri. Cazuri izolate erau deci cunoscute în Banat înainte de publicarea antologiei noastre. Prin antologia din 1943, grupînd poeți, prozatori, autori de teatru și publiciști, se prezenta jării întregi pentru prima dată un fenomen, privit cu uimire. Într-o țară cu 40% analfabeți să existe într-adevăr țărani autori de sonete, romane, directori de publicații?! Prea mirosea a senzație!

Revelator pentru uimirea de care am vorbit mai înainte este articolul prof. univ. I. Simionescu, președintele Academiei Române de atunci, publicat în pagina întâi a ziarului „Timpul” din 19 iulie 1943 sub titlul Minuni etnice. Citez: „O adevărată revelație fu pentru mine lucrarea recentă a d-lui Gabriel Tepelea intitulată Plugarii condeieri din Banat. O citești, o recitești și pare că nu îți vine a crede. Dacă n-ar fi sinceritatea datelor, amănuntele biografice ai bănuî că e una din acele născociri cărturărești, scrisă mai mult spre a atrage atenția asupra autorului. Și chiar după ce citești cu atenție fragmentele literare reproduse, poezie și proză rămîi nedumerit. Nu e oare o înșelătorie? Sunt scrise de plugari cu minile lor bătătorite de coasă și plug? Sunt scrise de cei rămași țărani care n-au trecut dincolo de pragul școlii primare a satului?” Și după ce analizează fenomenul, I. Simionescu conchide: „Nu-mi îngăduie locul să pomenesc, pe cei pușini desigur, cuprinși în inimoasa carte a d-lui G. Tepelea, din care reiese cîte adevărate descoperiri se mai pot înfăli în atîl de puțin cunoscutul substrat al poporului nostru. Trăim prin

el, ne lăudăm cu el, dar cît de multe mai avem de învățat de la el și, cît de puțin știm ce e în stare să producă în afară de vitejia cu care ne apără și de munca ogoarelor care ne susține”. Citatul este, credem, revelator pentru condițiile în care era receptat scrisul țărănesc. Prezentarea lui necesita pe lîngă cercetare și o doză de curaj.

Într-un articol din „Acțiunea” 17 iulie 1943, reproduș în Opere vol. X, Ed. Minerva 1979, p. 262—267, acad. Perpessicius insistă asupra problemelor literare ridicate de antologie. „Întrebarea ce se pune de astă dată (adică în cazul poezilor, prozatorilor, autorilor de teatru, n.n.) este dacă, dată fiind obîrșia acestor produceri și împrejurările particulare în care au evoluat, nu s-ar cuveni adoptată o altă unitate de măsură, oarecum mai laxă, mai puțin strictă în judecarea lor. Și este, pare-se, cu toate că mai mult șoptită și opinia d-lui Gabriel Tepelea. Din fericire însă, alături cu atîtea pagini aproximative de literatură ad-hoc pentru uzul cercurilor de adulți, răzbesc și se impun atenției cele mai exigente stiluri, într-adevăr revelatoare, cum sînt acelea ale poetului Frumosu și aceasta rezolvă și ipoteza celor două unități de măsură, una pentru poezii cu evoluția încheiată și, alta, pentru cei cu dispensă de stagiul. Indiferent de regiune, de veac, de motive și de moduri de expresie, poezia e de una și aceeași esență”.

Dar Perpessicius privea problema mai ales din punct de vedere al creației majore, culte. Nu tot astfel este cazul comentatorilor mai noi, care, prezintă scrisul țărănesc drept un fenomen al culturii contemporane „în prelungirea sau în afara faptului de cultură folclorică” (Stanca Fătino, Întîlnirea scriitorilor țărani, Arad, 1976). Această încadrare în fenomenul cultural răzbate din majoritatea comentariilor prezente în caietele de la Arad. Pe plan valoric, Petru M. Ardelean și Teodor Uiuu, subliniază „saltul” înregistrat de unii scriitori țărani participanți, de la o întîlnire la alta, de la un caiet la altul, ceea ce dovedește utilitatea confruntărilor reciproce între plugarii condeieri, pe de o parte și, pe de altă parte, confunțarea lor cu publicul și, deci, considerarea literaturii țărănești o literatură deschisă, capabilă să genereze adevărate surprize. Perpessicius vorbea în 1943 de scriitori țărani cu evoluția încheiată sau nu — de cazuri în care impactul talentului cu fenomenul cultural contemporan poate duce la considerații estetice ori cultural-documentare.

Cheia problemei este aici: dacă privim scrisul țărănesc din punct de vedere strict literar-estetic vom reuși să anexăm teritoriului literar cîteva nume de scriitori țărani, așa cum de altfel s-a și făcut pînă în prezent — Ion Frumosu și Paul Tărbășiu din generațiile mai

vechi, apreciați de Perpessicius, și Vasile Dăncu inclus cu aprecieri favorabile în vol. Literatura română contemporană. Poezia Ed. Acad. R.S.R., 1980; iar dacă privim problema din punct de vedere cultural, poeziile sînt larg deschise tuturor acelor care după o opintire la munca ogoarelor își suflecă minciunile și își stropesc aripile cu azurul cîntecului. Așa cum l-au învățat din adierea folclorului local și cum i-au ajutat lecturile apucate pe furis. Oricum, desprinderea de nivelul general al satului trebuie în acest caz consemnată.

Examinarea problemei din punct de vedere strict literar, clasificările criticilor se izbesc de o realitate obiectivă: necunoașterea fenomenului în ansamblu, fiindcă nu toți condeierii de la țară au avut posibilitatea de a fi editați, existînd o diferență între a scrie și a publica. Accesul la edituri nu e în aceste cazuri întotdeauna o chestiune de har ci și o confruntare cu unele prejudecăți, moravuri, călătorii la distanțe mari etc. Așadar, detașarea celor puțini necesită în primul rînd depistare, cunoaștere. Și în aceasta ar consta rostul caietelor și al întîlnirilor. Ele suplinesc absența unor cenacluri bine direcționate în care exigența să-și dea mîna cu îndrumarea și, care, evident să deschidă, în unele cazuri, calea spre edituri.

Dacă în trecut scriitorii țărani constituiau o excepție, iar fenomenul se rezuma la o singură provincie, Banatul, cu iradiieri imperceptibile în alte localități din zona de vest și de centru a țării, azi scrisul țărănesc, expresie a unor alte realități social-economice și cultu-

rale, a luat proporții ce invită la o atență îndrumare. La Arad au avut loc pînă în prezent cinci consfătuiri pe țară ale scriitorilor țărani (1976, 1978, 1980, 1982 și 1984) urmate, de fiecare dată, de cîte un „caiet” tipărit ori multigrafat, cuprinzînd considerațiile unor cercetători de la Institutul de Etnologie și Dialectologie, reprezentanți ai Comitetelor de Cultură și Educație Socialistă din diferite județe, etc., precum și selecții de versuri, fabule, epigrame etc., reprezentînd încercările scriitorilor țărani. Din aceste caiete aflăm că asemenea consfătuiri de lucru au avut loc și în alte județe ca Alba, Argeș, Brăila, Hunedoara etc. Desigur, alte asemenea caiete și antologii, necunoscute nouă, mai există. E greu să poată cineva întocmi o listă exactă a volumelor editate la nivel județean ori individual. Poezii țărani Ion Frumosu (Caraș-Severin), Vasile Dăncu (Bistrița-Năsăud), Toader Hrib (Suceava), Gh. Nistor-Ungureanu (Gorj), Ghiță Baci (Întorsura Buzăului-Covasna), D. Enaru (Argeș), Crăciun Parasca (Bihor), Ion Pătrașcu-Stan (Caraș-Severin), Emilia Iercoșan, Cornelia Bulzan, Elena Roșca, Ana Munteanu (Arad) etc., au reușit să-și adune versurile în volume, tipărite la nivel județean sau la edituri: de exemple Vasile Dăncu (ed. Dacia,) Ion Frumosu (ed. Facla), iar unii și-au investit propriile economii în auto-editarea la „Litera”, ca Ion Pătrașcu-Stan din Caraș-Severin. Cercetătorul I. Mejiu a selectat în 1973 versurile unor poeți în antologia intitulată 10 poeți țărani cu o prefață de acad. Al. Philippide și alte antologii sînt în curs de pregătire. În 1983 a apărut antologia Stare de dor, cuprinzînd selecțiuni de versuri și reproduceri din operele pictorilor țărani.

La consfătuirile de la Arad, din 1982 și 1984 au luat parte peste 70 de scriitori țărani. Au ascultat comunicările, au citit din versurile lor, au vizitat unități agricole frumoase, au vizionat spectacole și în cadrul

discuțiilor organizate au făcut propuneri pe marginea acestui fenomen de masă. Leit motivul acestor propuneri era: „să avem un for central de îndrumare, întîlniri regulate la nivel național, acces la edituri, o gazetă proprie, și, în fine, Uniunea Scriitorilor să se apropie de noi, să ne cunoască, să ne patroneze”, etc. Propuneri cît se poate de rezonabile, cu atît mai mult cu cît, fără o selecție valorică, versificatori de ocazie rămîn la paritate — dacă nu-i depășesc chiar în reputație — pe adevărații făuritori de bunuri spirituale care își nasc din lumea satelor.

După noi contribuția scriitorilor țărani poate fi privită atît din punct de vedere literar cît și cultural. Această disociere este necesară, nu fiindcă literatura nu ar fi și ea o componentă a culturii, ci, mai ales, din rațiuni metodologice: spre a nu aplica criterii culturale în judecarea fenomenului literar. Se știe că aria literaturii este mai restrînsă, aria culturii mai vastă.

După volumele publicate și poeziile apărute în caiete, cei mai mulți dintre condeierii de la țară vizează realizări literare. Este necesar deci să examinăm mai întîi dacă 1) opera lor se înscrie în aria literaturii, este realizată estetic, sau, pentru a utiliza o expresie a lui Perpessicius, necesită o „dispensă de stagiu” și considerații speciale; 2) dacă opera lor se înscrie în aria literaturii pe care unii au numit-o de „graniță”, adică o literatură între cea populară și cea cultă; 3) dacă este doar o prelucrare folclorică, o versificare obișnuită.

Indiferent de stadiul de evoluție, de contribuția lor literară, scriitorii țărani constituie un prețios auxiliar în culturalizarea satelor și apropierea de ei trebuie încurajată și continuată. Între altele, ei pot iniția sau colabora cu intelectuali locali la o mai bună cunoaștere și difuzare a tradițiilor și valorilor locale.

Încă de prin anul 1940, Petre Petrică ne semnala că a alcătuit o monografie a satului său, Cîrnecea. O monografie presupune o cercetare complexă, geografică, istorică, economică social-culturală etc. O astfel de încercare poate fi întreprinsă cu mai multe șanse de succes astăzi, cînd scriitorii țărani pot solicita concursul unor institute de specialitate. Vom enumera cîteva din domeniile în care contribuția plugarilor condeieri ar putea da roade prețioase: culegeri de folclor literar și muzical, organizarea unor muzee etnografice sau puncte muzeistice locale, înregistrarea de termeni locali, cercetări de toponimic, organizarea de recitaluri, serbări pe plan local, județean sau național etc. Practic rolul scriitorilor țărani în culturalizarea satelor este nelimitat.

Revenind la problemele literare ale scrisului țăranesc — vom încheia cu cîteva caracteristici ale scrisului țăranesc de astăzi. Surprinde plăcut, în primul rînd, încadrarea plugarilor condeieri de astăzi în normele limbii literare. Ei nu țin să se disocieze în bîndăjeni, olteni, moldoveni, prin particularități fonetice ori lexicale manifest etalate. Ei își colorează scrisul cu adieri din aria locală — ca toți scriitorii de altfel — dar această tendință nu e

transformată într-o circumscriere dialectală.

În timp ce scriitorii țărani din sudul Franței vizau alături de Mistral resurecția unei limbi, provensala, sau a unor dialecte ori graiuri locale (Mistral nu era țăran cum notează Perpessicius; el scria doar despre țărani); iar Robert Burns, citat de același critic, utiliza în mod ostentativ dialectul scoțian, scriitorii țărani de la noi se consideră responsabili pentru ștergerea unor diferențieri generate de separarea politică și culturală din trecut. Scrisul lor servește la propagarea unei limbi literare corecte, aceeași pentru toți, adăugîndu-i, după posibilități, și unele valențe artistice. E o diferență fundamentală ce ne conferă un loc aparte, cvasi-unic.

Culegerile de texte de la Arad conțin alături de texte ale unor scriitori țărani români și texte maghiare și germane, însoțite de traducerea respectivă. În felul acesta, aria cercetării se lărgeste față de trecut și, evident, prezența unor specialiști din cadrul acestor naționalități e necesară în selectarea materialelor și în confruntările teoretice.

Comparînd genurile abordate în trecut cu cele de astăzi, pe baza antologийlor existente, constatăm puținul loc acordat prozei, precum și absența teatrului și a

publicisticii din culegerile de la Arad, ceea ce nu se poate explica decît printr-o lipsă de spațiu grafic — și nu prin absența unor asemenea preocupări. Oricum, scrisul țăranesc nu se rezumă la poezie, iar următoarea întîlnire ar fi bine să consemneze întreaga gamă a preocupărilor.

În schimb, în domeniul poeziei am întîlnit încercări de poezie didactico-satirică, adică fabule, epigrame, neabordate de scriitorii țărani din trecut, sau necunoscute nouă.

Influența literaturii culte românești și universale acționează la cvasi-paritate cu influența folclorului, la noile generații. Prin apelul la mitologia națională și antică, prin structura metrică și imagistică, cel puțin patru poeți din culegerea de la Arad ar fi greu de separat, într-un alt context, de așa-ziii profesioniști culți. În cazul acestora atributul de „țăran” e puțin, sau deloc, relevant. Acest aspect e un indiciu atît al orizontului cultural, cît și literar.

Dacă ne-ar cere cineva o părere cu privire la direcția de urmat pentru scriitorii țărani, am răspunde fără ezitare: să fie ei înșiși, să pună la contribuție luminile culese din lumea cărilor, spre a înfățișa în mod veridic și autentic satul românesc. Acesta este și îndemnul ce răzbate din Jurnalul lui Stendhal, din experiența sa de laborator literar: „Nu poți zugrăvi autentic decît ceea ce cunoști bine”. Or, care sînt condeierii cei mai îndreptățiți — și ne gîdim în primul rînd la prozațori — să zugrăvească realitățile satului, cei ce-l vizitează sezonier, îl reconstituie din amintiri depășite, sau cei care îi frămîntă ogoarele, sălășluind într-însul de la răsăritul pînă la apusul vieții? Firește, un asemenea îndemn nu înseamnă limitare, ci doar accentuarea unui rost primordial, bazat pe cunoaștere.

De altfel, în acest sens se pronunță și scriitorii țărani.

Gabriel Țepelea

Bucurie
Turism
Tinerete

ÎNȚINIREA
TINERETULUI
CU ISTORIA

ANUL
REVOLUȚIONAR
1848

PE AICI
NU SE TRECE!

MEMORIA
DOFTANEI

Bucurie
Turism
Tinerete

Cercul de turism Prietenii drumetiei (Ialomița), în excursie pe Valea Prahovei. Popas la Piriul Rece.

EDUCAȚIE

REVOLUȚIONARĂ

PRIN TURISM

În procesul educării și devenirii comuniste, revoluționare, a tineretului din țara noastră, turismul, organizat și condus de Uniunea Tineretului Comunist, ocupă un loc important, contribuie în mod concret la formarea multilaterală a tinerei generații, la

implementarea în conștiința tinerilor a ideilor fundamentale, politice și ideologice ce decurg din documentele de partid și de stat, din gândirea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu; activitatea educativă primește prin turism specificitate și potențare proprii, realizate prin

Bucurie Turism Tinerete

SĂRBĂILE ZĂPEZII, IZVORU MUREȘULUI

SĂRBĂILE TINERETII, COSTINEȘTI

SĂRBILE DE MUZICĂ ȘI POEZIE

Bucurie Turism Tinerete

contactul nemijlocit cu istoria și cultura, cu realizările obținute în drumul mereu ascendent al României socialiste.

Abordând marile probleme și evenimente politice și ideologice, din propria-i perspectivă, turismul de tineret — asigurat prin structurile BTT și reunind anual peste 4 milioane de tineri — experimentează programe și formule noi, adaptând formele tradiționale de turism la exigențele mereu crescânde ale tinerilor. Activitatea Biroului de Turism pentru Tineret devine astfel cunoscută și accesibilă tinerilor din întreaga țară, din toate categoriile socio-profesionale, care pot să-și consacre timpul liber, pasiunea și opțiunile, instruirii și odihnei active.

Excursiile cu tematică politico-ideologică și patriotică, cu un bogat conținut educativ, organizate sub formă de programe complexe (vizite la obiective economico-sociale, muzee, realizări de excepție ale economiei române, monumente și locuri istorice, spectacole de evocare, expuneri, concursuri etc), care reînvie momente importante ale istoriei noastre naționale sau realizează cadrul întâlnirii directe, de mare trăire emoțională, cu opere reprezentative ale societății socialiste, sînt foarte solicitate de tineri, vin în întîmpinarea dorinței acestora de a trăi trecutul și prezentul la cotele înalte ale emoției patriotice și implicării politice.

Formele organizatorice adoptate, conținutul complex al programelor, raportarea permanentă la „orizontul de așteptare” al tinerilor, receptarea istoriei dar și a prezentului prin mijloace autentice, potrivit maturității politice a tineretului, sînt elemente avute în vedere în formularea opțiunilor finale, una din condiții fiind totuși noutatea fiecărei acțiuni, noutate solicitată de înseși exigențele participanților doritori de originalitate și calitate. Dovada incontestabilă a legitimității și necesității acestui tip de manifestări se regăsește în faptul că acestea au intrat în conștiința publicului tînăr, că tinerii nu mai pun la îndoială calitatea demersului educativ al unor mari manifestări turistice. Vom prezenta cîteva din ele, deși mai sînt și altele, la fel de interesante și cu mare audiență la tineret.

Ciclu de manifestări „Patriei și partidului — omagiul tinerei generații”, dedicat celor două mari evenimente sărbătorite în acest an de întregul nostru popor — aniversarea a 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 și Congresul al XIII-lea al partidului, cuprinde peste 1,5 milioane de tineri în vizite, întîlniri, evocări, concursuri etc; în cadrul acestui ciclu, a fost organizat în 18 august a.c. la Monumentul eroilor de la Păuliș o tulburătoare evocare la care au participat cu sentimentul adînc al înfăptuirii unui veritabil act patriotic de cinstire a trecutului și de implicare în prezent peste 12.000 de tineri.

„Întîlnirea tineretului cu istoria” — cu o participare de peste 25.000 de tineri — se organizează anual în luna iunie, în amfiteatrul natural de la Costești sub forma vizitelor la cetățile dacice, a evocărilor, cu istorici de prestigiu, a procesului formării poporului român, a spectacolelor de muzică și poezie etc. Într-o sărbătoare a marilor evenimente care au marcat istoria poporului român.

„Unirea cea Mare” — Alba-Iulia, 1 decembrie 1983 — peste 22.000 de tineri din toate județele țării au realizat una din cele mai interesante și complexe acțiuni: vizite în vechea cetate, momente de evocare artistică în principalele zone de interes, evocarea politică a momentului Unirii

din 1918 de către prestigiosul istoric Vasile Netea, spectacol de sunet și lumină.

„Memoria Doftanei” — manifestare la care participă anual peste 5.000 de reprezentanți tineri din întreaga țară, organizată în luna mai, cuprinde un original spectacol de sunet, în interiorul muzeului, evocînd atmosfera de suferință și luptă a comuniștilor în închisoarea transformată în școală a luptei revoluționare.

„Traseele romantismului revoluționar” — manifestări complexe (evocări, întîlniri cu foști brigadieri, spectacole omagiale etc) la șantierelor naționale ale tineretului, semnificative contribuții ale tinerei generații la edificarea unor importante obiective economico-sociale.

„Zilele turismului pentru tineret”, adevărate sărbători ale turismului de tip educativ, organizate în toate județele, valorificînd în profunzime potențialul istoric și cultural, semnificațiile realizărilor poporului sub conducerea partidului nostru în anii socialismului, se bucură de largă audiență în rîndul tinerilor. Iată cîteva genere: Arad „Turism, cunoaștere, educație”. Botoșani: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”. Mehedinți: „La porțile luminii”. Mureș: „Slăvindu-ne eroii”. Teleorman: „Istorie și contemporaneitate” etc.

Diversitatea și originalitatea manifestărilor la care ne-am referit se regăsește în prezența pe întreg teritoriul țării a unor autentice momente evocatoare. Pe tot parcursul anului tinerii oaspeți ai BTT au posibilitatea să vină în contact direct cu istoria și prezentul, prin intermediul unor acțiuni complexe, care integrează turismul propriu-zis acțiunii educative și culturale de calitate, în consens cu exigențele mereu sporite ale publicului tînăr.

Din altă perspectivă, discutînd despre bazele turistice de tineret, acestea și-au dovedit în timp prestigiul, prin calitatea manifestărilor de tip educativ și a divertismentului de bună calitate. Astfel „Sărbările mării și ale tineretului”, „Sărbările zăpezii”, „Festivalul de jazz”, „Gala tinerilor actori”, „Salonul republican de grafică satirică pentru tineret”, lansările de cărți, întîlnirile cu oameni de cultură și artă, recitalurile de muzică și poezie se constituie într-o ofertă educativă, mereu diversificată, îmbogățind odihna propriu-zisă prin atributele solicitate de turismul modern, de orizontul ideologic și cultural al tinerilor României de azi, beneficiari dar și realizatori ai acțiunii educative.

Educația revoluționară trebuie realizată în mod continuu iar „timpul liber” al tinerilor — mai ales că acesta este în creștere — se cere ocupat cu manifestări complexe și folositoare. Nevoile și aspirațiile fundamentale de cunoaștere și implicare politică, istorică, culturală ale tinerilor atrag în chip imperios repere organizatorice clare, menite să consolideze convingerile ideologice ale tinerei generații din perspectiva sarcinilor majore cu care partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu investiția organizația de tineret din țara noastră. În acest context, obiectivele generoase cuprinse în Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român au o profundă și mobilizatoare rezonanță în conștiința tinerilor. Moment de analiză și bilanț, apropierea lucrărilor înaltului Forum al comuniștilor români presupune raportarea cu mîndrie a contribuțiilor educative ale turismului la formarea multilaterală a tineretului și totodată implicarea mai exigentă și responsabilă la îndeplinirea obiectivelor educativ-formative pe coordonatele unimanismului revoluționar și patriotismului socialist.

• În această toamnă, la București a avut loc cel de al VIII-lea Congres național de farmacie. Cu acest prilej am solicitat un interviu președintelui Congresului, prof. dr. P. Ionescu-Stoian, președintele Societății de farmacie din R.S. România.

Plantele medicinale

UN IZVOR INEPUIZABIL PENTRU SĂNĂTATE

— În ultimul timp se acordă un interes tot mai mare plantelor medicinale, datorită izolării unor substanțe biologice active de mare eficacitate. La cea de-a 31-a Adunare Mondială a Sănătății s-a inițiat întocmirea unui inventar al plantelor medicinale și clasificarea lor terapeutică. Inventarierea plantelor din 90 de țări, pe baza publicațiilor științifice și a cataloagelor apărute în mai multe țări, a permis alcătuirea unei liste de 20 000 de plante folosite în scopuri terapeutice de medicina modernă, medicina tradițională sau de industria farmaceutică. S-a triat lista alcătuită, constatându-se că cele larg utilizate sînt în număr de 228...

— Într-adevăr în decursul timpului s-au realizat medicamente de origine minerală sau animală, iar în secolul nostru numeroase medicamente organice de sinteză, cu toate acestea preparatele din plante medicinale nu și-au pierdut locul în terapia universală.

Prin perfecționarea mijloacelor de investigație s-au izolat numeroase principii active din plante, dintre care unele au intrat în terapeutică. Efortul în cercetarea științifică s-a îndreptat către cunoașterea componentelor chimice ale substanțelor izolate, sintetizarea lor și obținerea eventuală a unor derivați de semi-sinteză cu efecte superioare.

Datorită poziției sale geografice țara noastră are un climat foarte variat, favorabil creșterii unui număr mare de plante medicinale pe terenurile deluroase și muntoase neexploatate de agricultură. De aceea Ministerul Sănătății a sprijinit cercetările inițiate de specialiștii din Institutul pentru Controlul de Stat al Medicamentului și Cercetări Farmaceutice pentru explorarea florei spontane, cercetări care au condus la rezultate deosebit de valoroase, prin descoperirea de bazine bogate în plante medicinale, unele cu un conținut ridicat în principii active.

Menționez de asemenea inițiativa unor specialiști, din același Institut, care au pregătit material de înmulțire din sușe de *Claviceps purpurea*, obținute din flora spontană, introducînd în culturi, pe suprafețe întinse, această importantă materie primă pentru industria farmaceutică, din care s-au realizat mai multe preparate farmaceutice.

Cercetările agrobiologice au fost dezvoltate, mai ales în cadrul Stațiunii de Cercetări pentru Plante Medicinale și Aromatice Fundulea, prin introducerea în culturi a unor noi specii din flora spontană și alte zone geografice, prin abordarea unor probleme de protecția plantelor, de mecanizare a sectorului de producție și valorificare a plantelor medicinale și aromatice.

S-au ameliorat și s-au creat soiuri valoroase cum sînt speciile de *Papaver somniferum*, *Valeriana officinalis*, *Matricaria chamomilla*, *Datura innoxia*, *Atropa belladonna*, *Cynara scolimus*, *Carum carvi*, *Coriandrum sativum*, cu un conținut ridicat de principii active.

La peste 26 de specii s-au studiat condițiile optime de cultivare, cuprinzînd și mijloacele de fertilizare și combatere a dăunătorilor, obținîndu-se însemnate sporuri de producție.

Pentru o serie de specii s-au efectuat studii avansate de tehnologia culturii, cuprinzînd zeci și sute de hectare cultivate.

— Speciile cultivate constituie materia primă pentru extragerea unor substanțe medicamentoase și uleiuri volatile, ca glucozidii din *Digitalis lanata*, alcaloizii din *Datura innoxia*, *Papaver somniferum*, *Atropa belladonna*, *Scopolia carniolica*, *Datura metal*, *Claviceps purpurea*, *Vinca minor*, *Solasodina* din *Solanum lacinatum*.

O serie de cercetători, din institute și cadre didactice din învățământul superior au realizat preparate farmaceutice pe bază de plante medicinale, unele obținând aviz terapeutic și altele fiind încă în studiu. Menționez că asemenea preparate au fost realizate la nivelul laboratoarelor de micro-producție ale facultăților și ale institutelor, precum și în laboratoarele galenice ale oficiilor farmaceutice.

— Unele plante folosite din cele mai vechi timpuri au rămas și astăzi în terapeutică, fără să se cunoască toate componentele active responsabile de efectul terapeutic...

— În această direcție, un colectiv condus de regretatul prof. E. Cionga a efectuat un studiu minuțios pentru cunoașterea compoziției chimice a plantei *Valeriana officinalis*, descoperind substanțe noi, dintre care valerianona, cu însemnate efecte sedative. Deși această cercetare s-a efectuat cu mulți ani în urmă, nu s-au depus suficiente eforturi pentru sintetizarea substanței și introducerea ei în terapeutică.

Una din sursele de inspirație ale cercetărilor în alegerea temelor de studiu o constituie medicina tradițională. Vindecătorii de boli, „vracii”, din țara noastră foloseau diferite „buruieni de leac” ca principale remedii. Bogata noastră tradiție poate fi folositoare în cercetarea unor plante utilizate altădată în medicina populară, dar încă nestudiate.

Cartarea plantelor medicinale din flora spontană a avut o însemnată economică, permițând valorificarea unor bazine bogate în plante medicinale și depistarea unor plante cu conținut ridicat în substanțe active. Dar această cercetare reprezintă o etapă, și are valoarea etapei respective. De aceea cercetările trebuie continuate, cu precădere pentru regiunile bogate în plante medicinale, urmărindu-se schimbările calitative și cantitative care apar în decursul anilor.

Mai multe lucrări prezentate la Congres au sintetizat cercetări avansate inclusiv cercetările chimice, preliminară și pe baza rezultatelor obținute se întrevide obținerea avizului de fabricație. Dar pentru industrializare este nevoie de asigurarea materiei prime deoarece flora spontană nu asigură necesarul. Este firesc, deci, ca instituțiile specializate să treacă în culturi extinse speciile găsite active.

În ultimii ani, pe bază de substanțe vegetale, s-au obținut prin semisinteză: corticosteroizi, progestativi, Bromergoeriptină, Dihidroergotoxină, Dihidroergotamină, Acetildigitoxină. N-Butilsco-pelamină. Ergometrin maleat, Desacetillanatosid C. Ergotoxinmetansulfonat și altele.

S-a profilat și un nou criteriu în aprecierea calității medicamentelor, criteriul microbiologic. Pe baza unor cercetări efectuate de un colectiv din 8 țări, la care a participat și țara noastră, s-a înțocmit un raport care a fost însoțit de Organizația Mondială a Sănătății. Acest material a servit la redactarea unui document OMS, care a fost

trimis tuturor țărilor membre. Farmacopeele naționale au înscris o parte din prevederile acestui document. În această direcție este necesar de remarcat preocuparea unor cercetători și cadre didactice pentru studiul unor conservanți, în scopul asigurării purității microbiologice a formelor farmaceutice neinjectabile, lărgind astfel aplicarea documentului citat.

— *Medicamentele, prin definiție, sunt destinate să aibă efecte benefice asupra omului bolnav, cu toate acestea sunt acceptate și medicamente care prezintă unele riscuri la administrare?*

— De fapt oricât de bine sunt organizate cercetările clinice, în perioada experimentală, nu se pot depista toate contraindicațiile, reacțiile adverse și interferențele cu alte medicamente.

La Congresul trecut s-au subliniat unele realizări în domeniul farmacovigilenței și măsurile luate de Ministerul Sănătății pentru antrenarea medicilor în raportarea reacțiilor adverse. Cu acel prilej s-a preconizat stimularea medicilor pentru urmărirea reacțiilor adverse pe grupe de medicamente și pe grupe de populație.

Consumul de medicamente la vîrstele înaintate prezintă particularități. De aceea, în anul 1980, Oficiul Regional pentru Europa al OMS a organizat un simpozion cu subiectul: Supravegherea medicamentelor destinate persoanelor vîrstnice. Este unanim admis că persoanele vîrstnice reacționează diferit la tratamentul medicamentos, efectul fiind alterat uneori de prezența unei patologii multiple, de tendința vîrstnicilor de a folosi concomitent mai multe medicamente care pot avea interacțiuni imprevizibile. În această privință este necesar în viitor să se organizeze simpozioane, mese rotunde, iar materialele acestor manifestări să fie publicate și difuzate medicilor și farmaciștilor. De asemenea, în spitalele de adulți ar fi util să se efectueze studii privind abuzul cu unele medicamente și reacțiile adverse observate la această grupă de bolnavi.

Convorbire consemnată de
Gheorghe Daragiu

Toamna asta...

toamna asta este oglindită-n brume
ea mai poate spune plopilor pe nume

porumbel sălbatic cad pe caldarim
construind spirale frunze de salcîm

nu sînt trist dar ochiul inundat de gri
caută cuvîntul cert pentru a fi

lene aburoasă presimînd colindul
molcom peste suflet cerne unduindu-l

eîntă pablo casals aruncînd buline
peste vechi tramvaie seaururi și vitrine

gîndu-mi vrea s-abată norii din alături
deslușind pădurea putredă de nauri

Toma Michinici

Festivalul filmului DE LA COSTINEȘTI

**Ancheta
pe 16 mm
printre laureați**

1. Ce a însemnat pentru cinematografia noastră reînaugurarea unui festival al filmului românesc? Dar pentru dumneavoastră?
2. Spectatorul autohton, văzut generic, ezită încă între „Omul-păianjen” și „Călăuza”. În acest context, este Costineștiul o școală a adevăratului cinefil?
3. Care ar fi, în opinia dumneavoastră, schimbările capabile să îmbunătățească statutul festivalului de la Costinești?

SORIN ILIEȘIU — operator imagine

1. Cred că, în ultimă instanță și nu în ultimul rând, reînaugurarea unui festival al filmului autohton este un act de cultură și un factor de progres în cinematografia noastră.

2. a) Nu este vorba de o ezitare, ci de o opțiune clară. Niciodată gustul spectatorilor nu va fi la unison. Tocmai de aceea poate că majoritatea filmelor ar trebui să descopere și să redescopere numitorul comun între „Omul-paianjen” și „Călăuza”. Desigur, numai pe anumite coordonate. Oricum relativ la numărul spectatorilor de la noi, sînt convins că un film precum „Călăuza” are mult mai mulți spectatori decît în multe țări „civilizate”. Cred că acest lucru ar trebui să dea mai mult de gîndit.

b) Spectatorul de film nu poate fi „școlit” doar la Costinești. (Dacă are șansa de a fi prezent acolo). Evident, Costineștiul are meritele lui. Dar educația spectatorilor trebuie grefată pe cali-

tatea (pe care o dorim crescîndă) a filmelor difuzate de cinematografie și televiziune. Mai ales a filmelor românești. Și cînd spun aceasta, mă gîndesc la calitatea realizatorilor și a condițiilor de realizare (nu mă refer în primul rînd la condițiile materiale de realizare).

3. Cu siguranță, ar trebui să nu se uite că festivalul este al FILMULUI, și nu al filmelor, că arta filmului este a șaptea doar cronologic; și poate că ar trebui să se schimbe ceea ce convine doar celor puțini.

CORNEL DIACONU — regizor film

1.2.3. 14 septembrie 1977. Prima ediție a Festivalului filmului pentru tineret se încheiase. Costineștiul este pustiu, plouă torențial, dar ploaia nu mai contează. Pe chipurile noastre, ale celor din micul colectiv de organizare, se putea citi bucuria reușitei. Nu cunoscusem Festivalul de la Mamaia decît din colecția revistei Cinema. Acum o luasem de la zero și tot ce doream era permanența acestui festival. Un nou început de drum, modest, dar care ne dădea speranța perenității. În cei șapte ani ce au urmat, festivalul de la Costinești a devenit un eveniment de primă importanță în viața cinematografică românească. Acum, pînă și studenții de la I.A.T.C. își realizează lucrările de examen cu speranța selecționării la Costinești. Atunci, la prima ediție, nu exista vedeta de astăzi a festivalului, „Secvența” (se „editau” o fotogazetă și un ziar de perete, dar ce

FILM DE AUTOR TOTAL

coadă era la intrarea în cantina unde erau afișate), nu exista un juriu de specialiști și palmaresul era acordat de marele juriu al publicului, nu exista lupta pentru premii și nici lupta pentru cazare. Dar exista o atmosferă, o atmosferă care ar trebui recreată și păstrată, o adevărată atmosferă de lucru. Un festival ajunge greu la maturitate, prin acumularea experienței din fiecare an. Acest bun câștigat trebuie să-l păstrăm cu grijă. Cred că la Costinești ar trebui să rămână doar Festivalul filmului pentru tineret. E un loc minunat pentru o astfel de manifestare care are un specific. Cred că e necesar un colectiv de organizare stabil care să-l pregătească în tot cursul anului și nu numai în preajma desfășurării. Aceste zile ale filmului pentru tineret, această sărbătoare a tinerului cinefil trebuie pregătite minuțios, an de an. Aș propune ca în zilele festivalului, Biroul de turism pentru tineret să organizeze la Costinești o serie a filmului, dând posibilitatea tuturor tinerilor cinefili, cineamatorilor, specialiștilor, tuturor celor interesați, să participe. Să facem ca toate cele șapte mii de locuri ale Stațiunii tineretului să fie ocupate în acele zile de tinerii iubitori ai filmului, de cei ce doresc și merită să participe. Astfel, dialogul realizatorilor cu miile de tineri avizați ar fi mult mai fructuos. Totodată, prin invitarea unor tineri cinești și teoreticieni ai filmului din alte țări, Costineștiul ar putea căpăta o deschidere internațională, contribuind la o mai bună cunoaștere și promovare a filmului românesc în lume.

OVIDIU BOSE PASTINA — regizor film

1. Doresc să mă continui, să nu mint, să vreau să pot, să pot să vreau, să am de ce, să fiu ce cred, să am nevoie de a face filme.

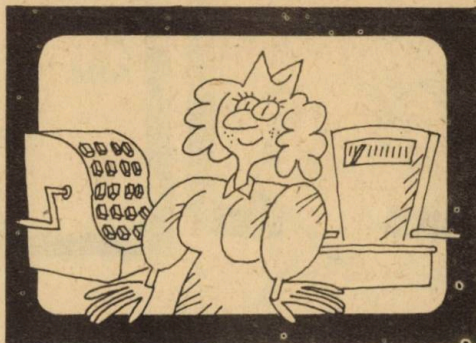
2. Poziția premonitoare nu-mi este la îndemână atunci când aceasta mă privește, dar simt că o doză de vinovăție îmi pot asuma numai și la gândul că am să îndrăznesc să vreau să fac măcar un singur film așa cum simt.

3. Totul, în sensul optimizării sensului de statut deschizător viabil de căi ferme în a face ceea ce diploma îți confirmă: dreptul de a face film.

FILM DE MONTAJ

FILM COMERCIAL

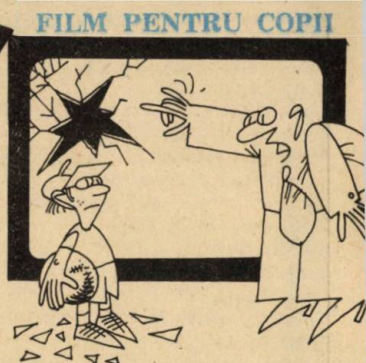
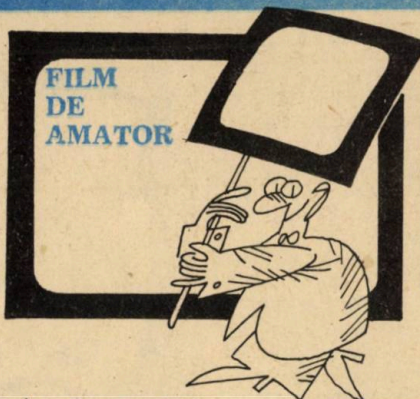
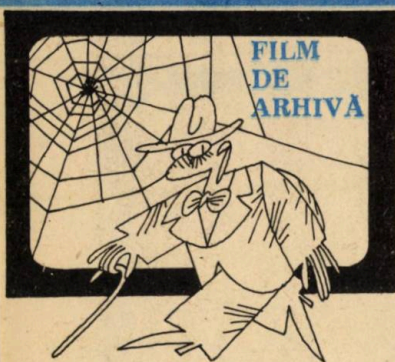
1.2.3. Anul acesta termin școala. Dacă și în acest an mi s-ar fi oferit șansa de anul trecut, aceea de a mai face încă un film... răspunsurile la întrebările dumneavoastră ar fi fost cuprinse în acel film... așa că prefer să vă răspund cîndva, făcînd film.

NICOLAE MĂRGINEANU — regizor film

1. Un festival de film este o adevărată sărbătoare pentru un cineast. Festivalul de la Costinești, la ultima ediție, a câștigat în amploare, a fost ridicat chiar la rang de Festival Național al filmului românesc, dar eu cred că el trebuie să rămînă același iubit și foarte apreciat festival al tineretului. După modesta mea părere, un Festival Național — atît de dorit și de necesar — ar trebui să aibă loc în București, unde i s-ar putea asigura condiții bune de proiecție, iar invitații ar putea fi cinești și producători din țările prietene. Ar fi mai bine cunoscută cinematografia noastră și i s-ar face un real serviciu.

Pentru mine personal și pentru membrii echipei, o mare bucurie: filmul „Întoarcerea din iad” inspirat din opera lui Ion Agârbiceanu a fost răsplătit cu „Marele premiu” precum și cu alte premii, pentru muzică, imagine și actorie (Muzica: Cornel Țăranu. Imaginea: Vlad Păunescu și debut actorie: Ana Ciontea.)

2. Iubesc filmul „Călăuza” și m-am bucurat enorm cînd am văzut sala plină de tineri, dar nu disprețuiesc „Omul-păianjen” pe care l-am văzut tras de mîna de fiul meu. Cred că o categorie de filme nu o exclude pe cealaltă. Indiferent însă de scopul propus, contează mult ținuta profesională cu care este făcut filmul. Am văzut filme care-și propuneau țeluri înalte dar erau povestite greoi și plicticos, în schimb altele, pur comerciale, care își propuneau doar să te deconecteze, te minunau prin virtuozitatea profesională.

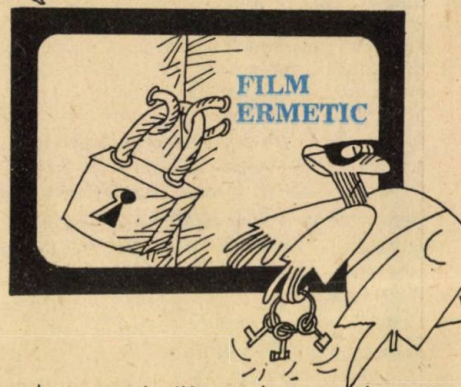

3. O finanțare mai substanțială, ceea ce cred că la ora actuală este puțin posibil. Poate o încercare de rentabilizare prin mărirea numărului premierelor de gală, cu prezentarea actorilor și a realizatorilor, în majoritatea stațiunilor de pe litoral.

ANDREI BLAIER—regizor film

1. O speranță împlinită după o așteptare îndelungată. Realizarea unei severități firești pentru orice cinematografie. Confruntarea cu propriile propuneri de perfecționare, de altfel obligatorii în orice domeniu de activitate. O posibilitate de a invita pe cineamatori la competițiile noastre, cum mergem și noi cu bucurie și interes la vizionarea confruntărilor lor, relativ imperioase. O obligație încredințată artei noastre cinematografice este de a se înscrie alături de celelalte genuri ale artei care-și desfășoară anual concursuri prin emulație artistică, deci prin înscriere firească în programul socio-educativ de construire a omului nou, la festivalul „Cîntarea României”. Tot ce cred că ni s-a oferit și ne obligă, mă alătură bucuriei și datoriei de onoare.

2. Festivalul filmului românesc de la Costinești, la prima lui ediție, constituită pe o bază solidă de competiție a filmului cu obiect „tinerețea”, a fost pentru mine o reînnoită premieră. Sper să realizăm filme la nivelul spectatorilor de aici. Chiar dacă filmele noastre, prezentate anul trecut, n-au balansat între eșantioane valorice precum cele

pe care le enunțați, diferențele între ele au fost sesizate exact de public. Costinești este o școală a iubitorilor de artă. De aceea cred că această competiție trebuie extinsă pentru ca educația prin film și pentru film s-o desfășurăm intensiv. Există tineri în toată țara, avem nevoie de filme pentru toți și de spectatori din ce în ce mai apropiați pentru cele mai bune din realizările noastre.

3. a) o preselecție mai largă, făcută de o echipă de spectatori împreună cu cinești;

b) creșterea calitativă a filmelor noastre;

c) discuții mai puțin protocolare, întreținute și conduse de spectatori;

d) itinerarea festivalului prin zone diferite ale țării, în special în centre muncitorești cu mulți tineri;

e) un interes sporit din partea tuturor factorilor care pot contribui la creșterea calității filmelor românești;

f) un juriu mai puțin numeros și cu mai mulți specialiști (adică spectatori activi, de orice profesie);

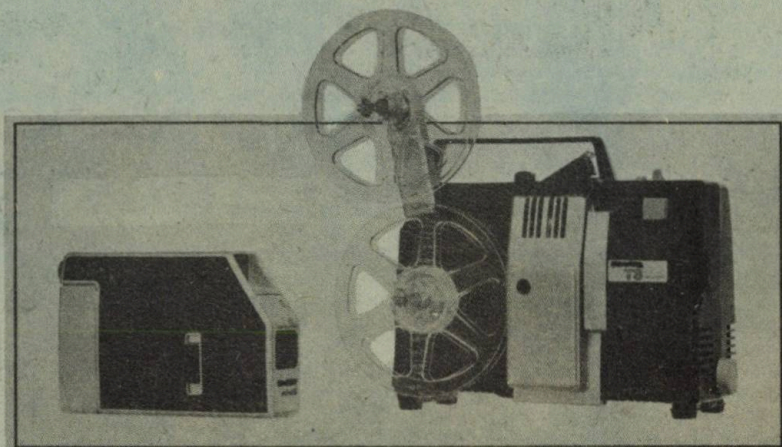
g) o popularizare mai percutantă, mai nuanțată, de care s-ar putea ocupa cu mare folos științifico-redacție a „Secvenței”, umiltoare replică a prea multor „secvențe” din filmele noastre;

h) și prea multe altele.

POLICIER

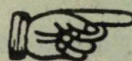

SECVENȚA SECVENȚEI

Nu cred că s-ar putea imagina o istorie a cinematografului românesc fără acest incomparabil, incredibil, inepuizabil, imbatibil (totuși atât de disputat, contestat, admirat, adulat, ironizat și la urma urmelor vulnerabil) Festival al filmului românesc de la Costinești. După cum iarăși, o posibilă (antologică și polemică) istorie chiar a Festivalului nu este de conceput fără epopeea eroi-comică a unei anume publicații mai puțin efemere decât s-ar crede (de vreme ce renaște în fiecare vară, de câțiva ani încoace — dar s-o spunem deschis: de trei ani bătuți pe muchie —, când se așteaptă festivaliștii mai puțin, când să răsuflă ușurați pățiții din anii trecuți, care trecuseră prin furcile caudine ale ironiei și umorului — excelente deopotrivă — dintr-o

neobosită „foaie” festivală și estivală), publicație (sau „foaie”) oricum cotidiană, ba chiar insuportabil de promptă și indiscretă, și inteligent scrisă, și cu miez și cu idei și cu haz și cu tot ce mai trebuie într-o împrejurare cum e cea a Festivalului de la Costinești, care, s-o recunoaștem deschis, fără „SECVENȚA” (căci despre ea este vorba) ar fi mai puțin festival, n-ar fi nici mai bun nici mai rău, dar în mod sigur ar fi văduvit de un „ce” anume, care dă toată sarea și piperul zilelor (și nopților) de la Costinești, dă „gustul și culoarea fericirii” de a face zilnic o ade-vărată baie de umor (fie el și negru), de a te scălda în revărsarea de replici scilicet, de reportaje trăsnite, de interviuri incredibile și de toate celelalte.

Ca să nu mai vorbim de faptul că nici vacanțele de la Costinești n-ar mai fi aceleași: cine ar mai ironiza pe cine la RADIO VACANȚA, cine ar mai căuta pe cine pentru a-l (a o) întreba: „păi, cum, tovarășe, poate să apară așa ceva într-o publicație care se adresează tineretului?”, cine pe cine l-ar pomeni în gând (gânduri bune, desigur) după ce ar fi citit ce nici măcar n-a visat că ar fi spus el (sau ea despre...), în sfârșit, ce s-ar face admiratorii și admiratoarele fără această adevărată antologie ilustrată a actorilor și actrițelor, regizorilor (și regizoreselor), scenariștilor, operatorilor (desigur cîți se află prezenți în fiecare an la Costinești), fără (aparent) efemerul cotidian care este pînă la urmă „SECVENȚA”?

Dar mai întîi, nu-i așa, o întrebare (pentru unii firească): ce-i asta „SECVENȚA”? Pentru că nu toată lumea suportă soarele de Costinești, pentru că nu toată lumea merge la Costinești și mai ales la Festivalul de la Costinești, pentru că, în sfârșit (par consecință) nu toată lumea poate procura gazeta estivală (sau festivală) cea mai animată (prețuită sau detestată, oricum căutată, citită cu interes, cu fantezie, cu ipocrizie, cu simulată nepăsare sau mai știu eu cum) și mai neodîhnită, neodîhnitoare — și să nu-mi spuneți că n-ați avut insomnii în ziua cînd v-a apărut pentru prima oară numele în „SECVENȚA” și mai ales că ați mai avut somn în zilele care au urmat, neștiind sigur pînă în ultima clipă (de Festival) — dacă nu cumva veți fi plecat mai înainte, terorizați de o idee fixă — de nu se va repeta figura, după care cel puțin 24 de ore, dacă nu chiar mai bine toată lumea v-ar zîmbi cu subînțeles, adică știm noi, lasă că am văzut, avem și noi ochi (sau ochelari, după caz), mai citim și noi prin(tre) gazete, prin

(tre) rînduri, înțelegem și noi ce înseamnă aia aluzie, cînd tu săracul nici măcar nu te-ai ostenit să fii subtil sau aluziv...

Dacă e să ne luăm după ce se vede (asta la prima vedere, sau pînă nu-ți ia vederea, după ce scrie negru pe alb), „SECVENȚA” este nici mai mult nici mai puțin decît „cotidian independent al Festivalului filmului românesc de la Costinești”, cu precizarea, tot din prima pagină (de unde extragem aceste informații prețioase), că numitul cotidian este independent de: buletinul meteorologic, de calitatea filmelor, de componența juriului, de ce spun unii, de ce se spune despre filmele românești, de competența juriului, de fapt, degeaba etc....

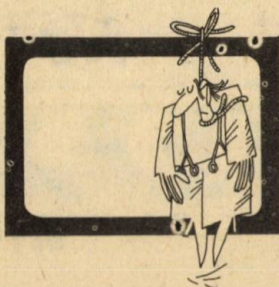
Dacă e să ne luăm după ce se vede cînd te uiti mai bine (și cu cît te uiti mai bine se vede mai bine — deși ceea ce se vede bine nu e prea bine), „SECVENȚA” pare a fi un fel de publicație (independentă, independentă, asta am înțeles-o noi, dar pînă unde) care urmărește nici mai mult nici mai puțin decît scopul (onorabil, desigur) de a asigura succesul garantat al împrejurării estivale numite Festivalul filmului românesc de la Costinești (Festival, evident, în afară de orice primejdie de a nu avea succes), pentru că altfel nu vedem de ce s-ar strădui atîta, zi de zi, ceas de ceas, unii actori, oameni de film (și din film) și oameni de teatru și oameni cu roluri în mișcarea filmului și a teatrului, de ce s-ar strădui zic (dar parcă numai ei?) să vorbească atît de bine (insistent de bine) despre un lucru care sare în ochi de la bun început: valoarea incontestabilă a filmului românesc. Altfel nu vedem de ce cu atîta modestie și nedisimulată ezitare, gazeta (adică nu, cotidianul „SECVENȚA”) ar înscrîpe pe frontispiciul său cuvinte ca acestea: „Orice asemănare între festival și «Secvența» este absolut întîmplătoare”, ori, „Una filmăm, alta semnalăm”, sau „Filmul e ce se vede”, după cum nu încapă nici un dubiu că nu alte generoase elanuri au stîrnit aceste îndemnuri înscrise la loc de cinste (tot pe-a-ntîia): „Iubiți-vă pe filme” (un strigăt care ar putea face carieră și ca titlu la un volum de cronică cinematografice, sau de poeme cinematografice), ori acest mobilizator:

„Să gîndim un film pe lună, să facem unul pe zi!”.

Dar ce să ne mai batem capul cu presupuneri, cînd, oricum, lucrurile sînt clare (pentru mine unul, cel puțin): eu cred că avem aici (și avem datorită să privim lucrurile astfel — și nu doar să privim, dar să și luăm lucrurile așa, adică așa cum sînt) și o disimulată carte de înțelepciune (cinematografică, desigur), care, neîncăpînd în pla-

FILM CU SUSPENCE

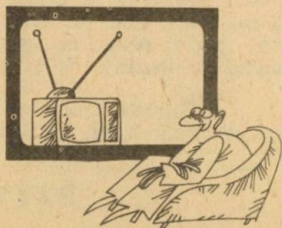

nul editorial al..., mă rog, nu contează, apare sub formă de foileton, îndurînd vitregiile acestei apariții zise efemere, care de fapt nu este chiar așa de efemeră.

Într-unul din numerele anului trei (după cum v-am spus, cotidianul „SECVENȚA” a promovat pînă în prezent trei ani de existență estivală, ceea ce la cota (f)estivală de la Costinești nu e puțin lucru) culegem și notăm acest pansu prețios din gîndirea filozofică a televiziunii române: „Repetiția este mama transmisiunilor în direct”, maximă care lămurește pe deplin motivele succesului inegalabil al atîtor emisiuni, relații, comunicări etc. în care realitatea țîșnește direct din viață pe ecranele noastre și de-acolo mai departe într-un impetuos și autentic elan. Amatori de enigme rebusistice se pot instrui pe teme de interes general cum ar fi cea propusă spre (dez)legare mai multor participanți la Festival (dintre care unii chiar au răspuns):

„Cine este copilul vitreg al cinematografiei românești?” La care s-a răspuns că ar fi vorba despre „filmul de 18 mm, care nu se poate face de 16 mm, care nu se poate face de 35 mm și care nu ne ajunge”. sau că „Cinematograful român nu are copii vitregi; înfiați, da. Și sînt atît de mulți”, sau (după altă opinie) că ar fi documentarul, cu explicația criptică: „din cauza situației noastre (a cineaștilor la festival sau a anturajului cineaștilor de la Festival — nu reiese clar) de navetiști festivali”, de unde s-ar putea trage concluzia că șansa documentarului și implicit rezolvarea problemei paternității copilului vitreg al cinematografiei românești s-ar obține prin permanentizarea tot anul a festivalului de la Costinești. Oricum, în această chestiune părerile sînt împărțite și „SECVENȚA” a rămas datoare, măcar că a promis să continue instruirile în acest domeniu.

TELECINEMATECA

Caracterul declarat instructiv-educativ al „SECVENȚEI” poate fi dedus și din titlurile rubricilor (unii se pot socoti gata instruiți numai citind titlurile) inspirate din realitatea imediată: „Avenida publicului”, „Marea publicitate”, „Microinterviu la la minut cu...”, „Pagină pe blat” (care își propune să combată cu mijloace educativ-mobilizatoare fenomenul blatismului sesizabil la Costinești chiar și în toul Festivalului), „De peste hotarele Costineștiului” (de exemplu relații din Constanța). În cadrul unui util ciclu intitulat cu modestie „Scriitori deschise de la Sergiu Nicolaescu” reținem că în episodul „O scrisoare pierdută”, reputatul cineast ar fi adresat tinerilor regizori următoarele deslușiri: „Regizorul este autorul filmului, scenariului, regiei, cadrului, indicațiilor din platou, interpretul rolului principal, care în filmul următor scapă cu viață. Pentru că totul poate deveni un serial. Devizul astfel calculat va fi rezonabil. Primele antrenamente trebuie petrecute la poligonul de trageri și la masa pirotehnistului (aș prevedea la I.A.T.C. un curs de balistică)” etc.

Și apoi să nu uităm educația estetică pe care „SECVENȚA” o urmărește cu înverșunare, publicînd fără istovire zeci de fotografii (instantanee — cu sau fără avertisment) cu Ovidiu Iuliu Moldovan (singur sau nu), cu Ion Caramitru (descult sau numai bust), cu Diana Lupescu și Mircea Diaconu (surprînși într-un admirabil exercițiu didactic, intitulat de revistă: *Curs de părinți pe durata festivalului*), cu Maria Ploae și Horațiu Mălăele, cu Rodica Negrea și Adrian Pintea (în exercițiul interviului sau în exercițiul auto-interviului cu Blaier în companie feminină (vezi și explicația foto: „clar de Blaier”), cu Dinu Tănase sau „cine rîde la capătul liniei, rîde mai bine”, cu un actor tînăr și o tînără ilustrînd generos motivul liric „lubiți-mă să ne-aruncăm în valuri” stîrnit de vizionarea ultimelor filme din Festival (ediția '83, nu știu ce elanuri vor stîrni filmele din acest an — oricum salvamarul este avertizat). O grăitoare fotografie reprezentîndu-i pe studenții de la Ac-

torie din București poartă explicația simplă, lapidară și edificatoare: „I.A.T.C.-iștii de azi, navetiștii de mîine”.

Dar mai mult decît o carte de înțelepciune în foileton (memorabil va rămîne acel dicton străbun, reluat de harnicii autori ai „SECVENȚEI”: „Filmele se împart în trei: bune și premiate”), mai mult decît o antologie a actorilor de film, mai mult decît un subtil tratat de estetică cinematografică (vezi în acest sens opiniile lui George Mihăiță și grafica lui Horațiu Mălăele), mai mult chiar decît o promptă publicație (de specialitate) scoasă la zi, la termen, la fix — „unde nu gîndeai acolo o afla!” — „SECVENȚA” rămîne o admirabilă operă de abnegație pe altarul cinematografiei naționale, ilustrînd din plin ideea „nesomnul ca formă a patriotismului”, vechind neodihnită, nelipsită, nevăzută, sau neștiută, dar mereu prezentă (vezi mai sus), vechind deci ca nici un sens, nici un semn, nici o mormăială a celebrităților prezente să nu se rătăcească altundeva și astfel restituind posterității în toată splendoarea lui farmecul inegalabil al Festivalului, fără de care Costinești n-ar fi Costinești, vacanțele n-ar fi vacanțe etc. (a se revedea ideea din partea introductivă)...

Petre Brașoveanu

P.S. Realizatorii acestei gazete în patru (adică în patru pagini), care se autointitulează am văzut cum, sînt atît de mulți și de schimbători (mereu alții și mereu aceiași, dar parcă unii au mai fost, alții nu și tot așa) încît pentru a nu risca o deformare (sau mai multe deformări) regretabilă (regretabile), preferăm să spunem că „oamenii care n-au dormit”, cum singuri și-au spus, or ști ei de ce, au fost, „în dezordine alfabetică” (pentru a respecta chiar criteriul colectivului redacțional) Ion Cristoiu (vezi „Scînteia tinerețului” și Suplimentul „Scînteii tinerețului”), Adrian Pintea, Radu Caranfil, Sabina Pop, Ion Lazăr și mulți (prea mulți) alții — pentru deslușiri adresați-vă împrișnatului principal (aflat în fruntea listei) sau veniți la Costinești, la Festival.

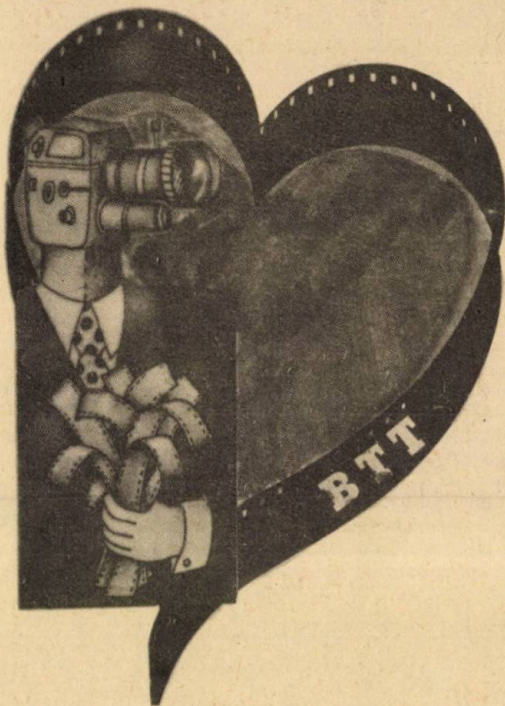
ECOURI... „BETETISTE”!

(fragmente din cronicile la manifestările organizate în Stațiunile BTT)

COSTINEȘTIUL reprezintă azi, în cultura românească, o locomotivă. Sute de spectacole, simpozioane, mese rotunde, concerte, zeci de festivaluri, de palmaresuri etc. Un sistem — nu doar un prilej! — de a afirma valoarea și foarte adesea de a detecta talentul, scurtându-i așteptarea în anonim, reducând lupta cu stihiiile. Sub nevăzuta cupolă a stațiunii celula creatoare, materia gri se simte nu sub un clopot, ci sub o lată streășină.

Mai înainte de orice, Costineștiul înseamnă însă pentru mine întâlnirea cu un anume spirit. Tinerii care umplu vastul amfiteatru, iar după spectacol, fac să duduie discoteca sînt, am impresia, *opoziția ideii de majoritate silențioasă*. Opoziția spiritului amorf. Inteligența este la Costinești probă eliminatorie. Chiar și tăcerea — cînd publicul tace cuvințios — este un mod de a selecta. Tăcerea e întotdeauna pasageră. Costineștiul este o cetate a francheții. Fără inhibiții, fără superstiții, fără mărunte calcule tămioase, după ce au văzut ce-au văzut, după ce au ascultat ce-au ascultat, după ce spun cine sînt și de unde vin, spectatorii se exprimă. Exprimarea nu se-ncurcă în fraze prefabricate, nici în vag.

Ecaterina Oproiu
(Contemporanul nr. 37/1984)

Întîlnirea cu un anume spirit

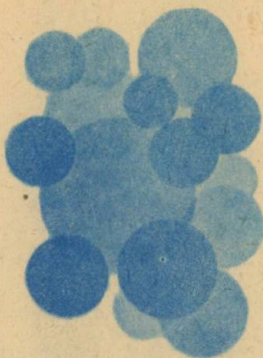
Înainte „Serbărilor mării”, și după ce a găzduit cu generozitate graficienii caricaturişti, tinerii actori, realizatorii de filme, iubitorii de filme, iubitorii teatrului și cinefilii, Costineștiului a fost din nou locul de întîlnire al jazz-mănilor din toată țara, într-un festival a cărui singură miză a fost jazzul de calitate, într-o competiție unică a valorilor autentice. Costineștiul a devenit, pentru jazzul românesc, una dintre punțile necesare între două festivaluri devenite internaționale: de la Sibiu și Brașov — și faptul că se află la a IV-a ediție confirmă buna sa alegere în acest sens — căpătînd un statut aparte: acela de loc și motiv al necesarei continuități a formațiilor de jazz. Jazzul românesc se află, acum, într-un moment bun al său, cu formații stabile care practică o muzică ce poartă marca unor personalități

ca Johny Răducanu, Zoltan Boros, Popp Marius, Dan Mindrilă și pentru care jazzul autentic și „noul” pe care fiecare îl poate aduce sînt principalele coordonate ale exprimării originale prin muzică. Ediția din acest an a reunit pe scena Teatrului de vară din Costinești peste 50 de instrumentiști de certă valoare care, în urma pregătirii ce a fost făcută publicului, timp de două săptămîni la Radiovacanța Costinești, dar și datorită interesului celor sosiți în număr mare și în mod special la această manifestare, au reușit, în cele mai multe cazuri, să confirme calitatea de limbaj universal a acestei muzici (reacția sălii este un semn în acest sens), și în plus, să sporească numărul iubitorilor de jazz.

Mihaela Uncheșel
(Viața studentescă nr. 37/1984)

Teatrul politic, un teatru mereu tânăr

Două dintre cele mai importante manifestări teatrale de la sfîrșitul stagiunii '83-'84 — „Săptămîna teatrului politic“ și „Gala tînărului actor“ — au avut loc în luna iulie pe litoral, la Constanța și, respectiv, la Costinești. Desfășurate sub semnul și în spiritul marii aniversări a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și al celorlalte evenimente politice ale acestui an — împlinirea a 19 ani de la Congresul al IX-lea al partidului și apropierea celui de al XIII-lea Congres, din luna noiembrie — manifestările teatrale amintite au fost adevărate sinteze asupra dezvoltării acestei nobile arte cu puternice valențe educative și, totodată, fișe de temperatură ale stadiului actual al mișcării noastre teatrale. Săptămîna teatrului politic, desfășurată sub egida Festivalului național „Cîntarea României“, a fost un prilej de a readuce în memoria spectatorilor și a tuturor oamenilor de teatru marile realizări obținute de teatrul românesc în ultimii 40 de ani și în special în etapa actuală, deschisă de al IX-lea Congres al partidului, un prilej de trecere în revistă — atît pe scenă, cît și în dezbaterile teoretice — a contribuției dramaturgiei și artei spectacolului la formarea omului nou, la șlefuirea conștiințelor oamenilor zilelor noastre. Un afiș bogat, însumînd creații perene ale dramaturgiei naționale, a atras atenția unui mare număr de spectatori, afluența acestora depășind cu mult capacitatea sălilor de spectacole.

Ștefan Oprea
(Cronica nr. 31/1984)

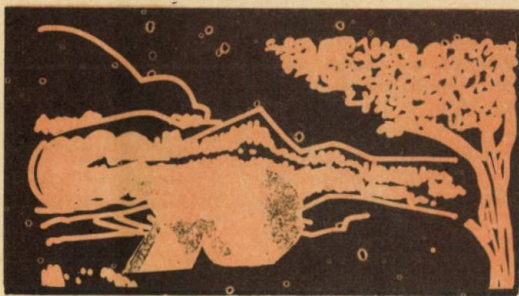
Criticul VALENTIN SILVESTRU: *Avem un teatru substanțial și modern în esență, în expresie și în atitudine*

„Discutînd despre stiluri, trebuie să remarcăm că este foarte important ce caută tînărul actor, pentru ce arde, încotro merge, ce fel de teatru practică. Unii merg pe drumuri învechite, alții caută modalități noi de expresie, alții pășesc cu curaj pe drumuri neumblate. Spectacolul cu piesa lui Steinbeck, spre exemplu, „Joia dulce“, pregătit pentru absolvire de clasa conf. univ. Olga Tudorache, este un exemplu de ce pot face tinerii atunci cînd sînt bine conduși. Acest gen de spectacol este suficient pentru a judeca tînăra noastră școală de teatru. Căci, cei mai buni dintre tinerii noștri actori demonstrează că avem un teatru substanțial și modern în esență, în expresie și în atitudine. Au existat, ce-i drept, și subinterpretări la „Gala tinerilor actori“ de la Costinești — pentru a mă referi la acest festival dedicat cu precădere artei tinere — dar nu acestea au avut pondere. Și aici, momentele susținute de mari actori ai scenei noastre au avut caracter de exemplaritate. Astfel, recitalul de pantomimă realizat de Mihai Mălaimare ni s-a confirmat a fi de valoare europeană, iar cel prezentat de Silvia Popovici a fost o lecție de teatru și de repertoriu, un compliment și o chemare către tînăra generație.“

Valentin Silvestru
(Tomis nr. 8/1984)

Gala tinerilor actori de la Costinești s-a încheiat cum era și firesc, printr-un Colocviu și un spectacol al laureaților. În cadrul Colocviului, unde s-au rezervat totuși destul de puține ore dezbaterilor, creatori de prestigiu și tineri participanți și-au spus deschis opiniile referitoare la concurs, și-au afirmat satisfacția față de inițiativa organizării unei astfel de Gale. Regizorul Alexa Visarion de la Teatrul Giulești a oferit într-un lung expozeu interesante puncte de vedere cu privire la concurs și la arta actorului, subliniind „valoarea întîlnirii oamenilor de teatru“ cu un astfel de prilej fericit și scopul nobil al acestei Gale de a naște personalități; Ion Cocora a încercat un dialog cu laureatul de anul trecut al concursului, Valentin Voicilă; regizorul Alexandru Tocilescu a făcut cîteva observații demne de atenție, printre care cea referitoare la obligativitatea fiecărui actor-concurent de a exprima prin recitalul său un crez estetic, cultural, fără de care actul interpretării sale nu are valoare; o intervenție precisă a avut în cadrul colocviului și dramaturgul Mircea Radu Iacoban prin considerațiile critice cu privire la selecția repertoriului, scriitorul lansînd cu acest prilej o propunere demnă de reținut: „în afara recitalului liber ales de interpret să existe și o obligativitate tematică — spre exemplu fiecare să prezinte o pagină din literatura lui Caragiale“. Au mai luat cuvîntul, în cadrul Colocviului, George Arion, Ștefan Mareș, Toia Badiu, Lorin Vasilevici, George Custură, Copel Moscu, Victor Bibiciu, Valeriu Grama, președintele juriului, actorul Mircea Diaconu și Valentin Silvestru care a analizat pe larg reușitele, cît și neîmplinirile Galei. Gala galelor a avut loc joi 19 iulie; regizorul ei, Alexandru Tocilescu, „a asamblat“ într-un mod original recitalurile laureaților, cărora li s-a mai ivit astfel un nou prilej de confruntare cu numerosul public ce umpluse pînă la refuz Amfiteatrul de la Costinești.

Ileana Lucaci
(Săptămîna nr. 36/1984)

„Vernisaj” la Măgura

Și în 1984, vestita tabără de sculptură în aer liber de la Măgura Buzăului s-a îmbogățit cu noi opere de artă. Seara, creatorii au făcut ultimele retușuri cu dalta, așteptând cu emoție ziua următoare, când avea loc vernisajul.

Cine credeți că a fost primul vizitator al taberei — și încă din zorii zilei? Un urs de statură monumentală, ca și sculpturile din jur.

Dar pe cât era el de zdravăn, pe atât de înfricoșat și mic s-a făcut peznicul taberei, care avea să povestească după aceea:

— Când l-am văzut, am simțit cum mi se face părul măciucă și pielea de găină. Mi s-a pus un nod în gât și am înlemnit. De mișcat, un pas n-am putut să fac. Parcă aveam plumb în picioare! Moș Martin însă a vizitat liniștit tabăra, și-a frecat spinarea de soclul unei statui, a băut apă din eleșteu, după care a dispărut în pădure tot atât de pașnic cum venise. Abia atunci mi-am dat seama că sînt lac de sudoare. Dar pe mine nici măcar nu m-a băgat în seamă...

Totul e bine cînd se termină cu bine...

Prima și ultima dată

De cîte ori își amintește și are cui povesti întîmplarea din primăvara lui '84, de atîtea ori Petru Vasiu, șefului compartimentului personal de la mina Lonea, din Valea Jiului, îi vine a rîde:

— Auzi, dumeata: venindu-le sorocul să iasă la pensie, minerii Nicolae Șutacu și Roman Țîr îmi deschid ușa cu niște hîrtii în mînă. Primul îmi zice: „Ni s-a spus că țidulele astea trebuie semnate”. „Trebuie” — zice eu. „Trebuie-trebuie, dar unde-i găsim pe cei cu semnăturile și cu ștampilele?” — zice al doilea. „Că noi nu prea am călcat prin birouri și n-am vrea să deranjăm — zice primul. „Că noi — reia al doilea — n-am deranjat niciodată pe nimeni”. „Cum adică, oameni buni, vreți să spuneți — întreb eu — că n-ați mai fost pe-aici de treizeci de ani de cînd lucrați?” „Ba am mai fost o dată — zice primul. Am mai fost, tot împreună, în ziua în care ni s-au făcut formele de încadrare”. „Că noi cînd am venit aici — adaugă celălalt — n-am venit să batem birourile, ci galeriile și aba-

tajele din inima pămîntului. Și am mai venit acum, cu hîrțiile de rămas bun”.

Povestind și amuzîndu-se de această întîmplare absolut autentică, parcă nici lui Petru Vasiu, care a trăit-o, nu-i vine s-o creadă. Dar cum el îi cunoaște bine pe mineri...

„Maratonul sănătății”

În fiecare an, odată cu căderea primilor fulgi de zăpadă și pînă la smălțuirea plaiurilor cu florile primăverii, a intrat în tradiție ca în județul Harghita — cum ne spune I. D. Kiss — competițiile și întrecerile sportive de masă să se țină lanț. De un răsunător succes se bucură „Maratonul sănătății”. Un amplu concurs pe schiuri, care se desfășoară pe pîrtia dealului din imediata apropiere a municipiului Miercurea-Ciuc. La maraton iau parte toți iubitorii de sănătate de la 2 la... 82 de ani!

Printre premianții „Maratonului sănătății” ediția '84 s-a numărat și bravul schior Birtok Csongor, un băiețel în vîrstă de... trei ani, care a reușit să parcurgă în întregime traseul în lungime de nu mai puțin de 25 de kilometri!

Împotriva „gurilor rele” care au obiectat, precum că pe o anumită porțiune de drum mezinul maratonului ar fi schiat în... spinarea tatălui său, juriul s-a menținut ferm pe poziție. El a răsplătit isprava puștiului cu această impresionantă cupă, care are exact înălțimea... concurentului.

FAPTUL DIVERS

Surpriza din sac

Mai rar o păcăleală ca aceea pătită de un brăilean. Zi de vară pînă-n seară a tot umblat prin oborul orașului să-și cumpere un purcel. Era cam nehotărît, nu știa pe care să-l aleagă, se tocmea la preț. Pînă la urmă, — cum ne relatează Corneliu Ifrim — s-a apropiat de el un ins care i-a șoptit: „Vrei un purcel cum n-ai mai văzut?”

— Vreau, cum să nu vreau. Ia să-l văd!

— Dacă deschid sacul, dau năvală și alții. Văd că ești om gospodar și-mi plăci. Ți-l dau mai ieftin. Chilipir. Ia-l cu sac cu tot!

Vinzătorul a încasat banii și a dispărut.

Cumpărătorul s-a îndreptat grăbit spre casă, curios să-și vadă... chilipirul. Cînd a deschis sacul, în loc de purcel, a dat peste un... cățel.

A făcut ochii cit cepele. Exact ca și patrupele care, nemaivăzîndu-și stăpînul, a zbughit-o șelălăind...

„Obiecte uitate“

Am mai scris în rubrica noastră despre unii „uituci“ sau „distrați“, care lasă în urma lor, prin trenuri, tramvaie, autobuze sau troleibuze, tot felul de obiecte.

Dar nu numai mijloacele de transport își au uitucii lor, ci și sălile de spectacole de teatru sau cinematografe.

— Și cam ce fel de „obiecte“ se găsesc, după ce se aprinde lumina și pleacă spectatori, într-o astfel de sală? — l-am întrebat pe responsabilul unui cinematograf din București.

— Pofțiți, avem o întreagă expoziție de obiecte uitate.

Am notat, la întîmplare: haine, umbrele, căciuli, pălării, fulare, batiste, mănuși, acte personale, două poșete, o geantă „Diplomat“ („plină“ cu un ziar, trei mere și un certificat medical), trei crapevate, un pieptene, cîteva sacoșe (legumele perisabile se aruncaseră), două bilețele de dragoste...

— Din păcate, nu toți uitucii își mai amintesc pe unde au umblat și le-au lăsat. Așa se face că într-înzăie să vină să și le ridice. Cu foarte puține excepții, ca în cazul bilețelor de dragoste, unde se vede treaba că partenera a fost mai atentă la ce se întîmplă pe ecran decît la cel de alături, păgubașii își regăsesc la noi, mai devreme sau mai tîrziu, obiectele uitate. Obiectele ca obiectele, dar ce te faci cu ființele? Un copil de vreo trei anișori și-a regăsit mămica abia după ce aceasta, dîndu-și seama de absența odorului, s-a întors după vreo două ceasuri, galbenă ca ceara. Un altul și-a pierdut... nevasta, plecînd singur acasă, biata femeie așteptîndu-l în hol aproape o oră pînă și-a amintit bărbatul de ea. Ca să fiu drept, mi-a plăcut omul, care a venit cu o floare pentru împăcare.

FAPTUL DIVERS

Un record absolut

Un record care nu va putea fi întrecut de nimeni și niciodată îl are ca autor pe Gheorghe C. din Brăila, Posesor al unei mașini de doi ani de zile, el a tot încercat să obțină permis de conducere, dar a căzut mereu la examen. Ultima tentativă — ne spunea Corneliu Ifrim — s-a soldat cu o surpriză de proporții: analizînd rezultatele probei teoretice, examinerilor nu le-a venit să-și creadă ochilor și le-au mai analizat o dată. Același rezultat: la nici una din întrebările chestionarului nu dăduse nici un răspuns exact. Așadar, zero puncte. Un „record“ absolut care, practic, va putea fi doar egalat, dar în nici un caz depășit!

Sub un tren

De fel din comuna Ion Creangă, județul Neamț, Ionel T. se plimba, încolo și înapoi, pe peronul gării din Brașov. Se vedea de la o poștă că era îngîndurat, preocupat.

La un moment dat, trenul de pe linia din apropiere a primit semnalul de plecare.

Tocmai cînd trenul pornise din loc, și începuse să prindă viteză, Ionel și-a amintit brusc că, de fapt, e trenul lui, și a început să alerge de-i sfîrșiau călcîile. Dar, în clipa în care a încercat să se urce într-unul din vagoanele de la mijlocul garniturii, s-a dezechilibrat și a căzut sub tren, între linii.

După scurgerea vagoanelor, zeci de călători, înspăimîntați, s-au repezit spre cel aflat între liniile ferate.

Nu mică le-a fost mirarea cînd Ionel s-a ridicat într-o rină și, uitîndu-se la cei din jur, i-a întrebat cu un calm dezarmant:

— Ce-aveți, bre, cu mine? Vedeți să nu pierdeți și voi trenul, că al meu s-a dus...

Petre Popa

MUZICA TINĂRĂ

ULTIMUL VAL

În două decenii, rînd pe rînd, Bucureștiul, Timișoara, Clujul, Oradea, Iașul au preluat ștafeta în lansarea unor grupuri ce s-au impus apoi pe plan național. Iată, după 1982, focarul muzicii rock devine iar Bucureștiul. Cîteva inițiative lăudabile, numărul mare de concerte din cluburi au relevat prezența unor formații de valoare și mai ales a unui nou suflu, care, sperăm să țină cît mai mult. Or, pentru aceasta, desigur, soluția consta în organizarea unei vieți muzicale cît mai intense: concerte, recitaluri, turnee, apariții TV, discuri și o atenție sporită din partea presei. Există un public extrem de larg, dornic de a umple sălile, o nouă generație de spectatori căreia muzica acestor grupuri îi satisface pe deplin gusturile.

1. În linii mari

Lansarea noului val s-a produs deplin în cadrul Festivalului rockului bucureștean ținut în septembrie 1983 la Titan Club. S-au perindat prin fața unui numeros public 17 formații, din care un juriu, alcătuit, printre alții, din Petre Magdin, Florin Silviu Ursulescu, Paul Nancă, a reținut pentru palmares Krypton (Marele Premiu), Graffiti (Între timp, din păcate, dizolvat — Premiul Spe-

cial al juriului), Sui Generis (Premiul de debut) Quartz (Premiul publicului). S-au mai remarcat grupurile Fundal, Sprint ș.a.; de asemeni s-au impus o serie de muzicieni, interpreți, compozitori și și-a făcut simțită prezența o orientare diferită. Este evident că muzica rock românească trece printr-o perioadă de tranziție marcată de cîteva curente destul de clar conturate. Întîi ar fi o tendință de fixare a hardului, rezonanțele și influențele unor grupuri: ca AC/DC, White Snack, apar, pe urmele Iris-ului, la grupurile Quartz, Hardton, Strop, Ana etc., această muzică găsind mereu numeroși fani ce umplu sălile de concert. Sînt însă și alte grupuri, ce cîntă un repertoriu mai sofisticat amintind adesea de jazz și progresiv, cu orchestrații elaborate, intervenții vocale ample etc. Aici s-ar încadra Krypton, ex Graffiti, Om, unde intervențiile instrumentelor cu clape dau o factură deosebită (și coerentă) muzicii lor. Și ultima tendință manifestată — new wave reprezentat de Dar (azi desființat), Fundal, Timpuri noi, Gong, Imagine activă. Evident stilurile nu sînt complet decantate, regăsim ecouri hard, de pildă, la Fundal, și încercări de new wave la grupuri cum ar fi Krypton ș.a.m.d.

2. Formații, formații...

Să facem cunoștință cu componenții cîtorva grupuri:

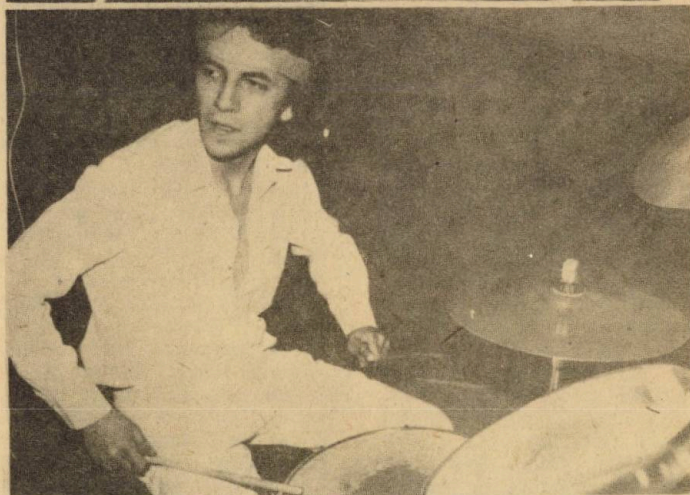
INCOGNITO: Deși compus din muzicieni cu experiență, provenind din formații efemere, dar de succes — Marfar, Voltaj, Monolit — s-a impus rapid publicului, încă de la debutul din noiembrie 1983. Au urmat lungi turnee în țară și consolidarea succesului. O apariție TV sub redacția lui Petre Magdin, locul întîi în Topul Săptămîna cu „Vine din inima mea” au împus Incognito ca făcînd parte din plutonul fruntaș. Iată-i componența: Adrian Ilie (chitară solo, vocal, autorul pieselor), Dan Bittman (vocal), Anton Hașiaș (bass), Niki Dinescu (percuție), deja impuși pe scena rock din anii trecuți. Stilul interpretativ se remarcă prin necantonarea într-o formulă, disponibilitățile lor trec

cu ușurință de la exuberanță la melancolie, susținute de înțelegerea liderului grupului Adrian Moise în conducerea liniei melodice, pe texte bune, de temperamentul lui Anton Hașiaș, de metronomul lui Dinescu și intuițiile, suplețea solistului vocal.

KRIPTON dintre grupurile ultimului val, are cele mai vechi state de servicii. S-a format în iunie 1980 în componența: Eugen Mihăescu (chitară solo, vocal, compozitor), Gabriel Golescu (chitară, vocal, compoziții), Lungu George (bass, vocal), Mihai Rotaru (baterie), vreme de un an susține o intensă activitate concertistică. Apoi, „biografia” membrilor — examene, stagiul militar etc. — impune o suspendare a activității, reluată abia în primăvara anului 1983, cu o singură modificare: la percuție Lidia Creangă, înlocuită și ea după câștigarea Marelui Premiu la Festivalul rockului bucureștean cu un baterist de excepție, Liviu Pop, care renunță (iar biografial) și este înlocuit cu Marius Vintilă. În actuala alcătuire a grupului adăugăm: Adrian Moise (clape) și Marius Voicu (ex Grafitti, vocal). Dintre performanțe, nu puține, mai menționăm Premiul de interpretare la Festivalul rock „Constelații vâlcene”. Krypton se află la un pas de deplina afirmare, locul acestui grup de înalt profesionalism este deja între cei din vîrf. Le lipsește o Polivalentă — test dificil și edificator — un turneu prin țară care le-ar permite un contact direct cu mase mai mari de fani ai rockului. Atunci cînd orchestrațiile pieselor lor nu se pulverizează, aparițiile sînt realmente impresionante. De subliniat valoarea de netăgduit a inspirației celor doi compozitori Eugen Mihăescu și Gabriel Golescu.

FUNDAL s-a constituit într-o unitate militară, în decembrie

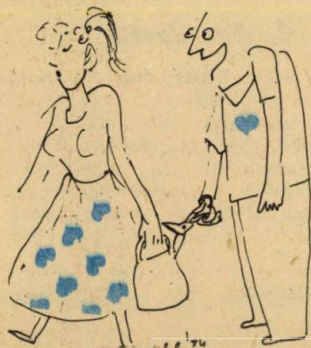

Adrian Pleșca, solist vocal, TIMPURI NOI • Mircea Drăgan, percuție, SPRINT

1980, de către recruții, pe atunci, Crin Grigore, Vasile Mihai, Sandu Tulin. În noiembrie 1981 grupului i se alătură Dorel Cudan, baterie. Partea de rezistență a grupului constă în omogenitatea dobîndită în atîția ani fără schimbări de efectiv. Stilul grupului (un amestec de heavy metal și new wave) s-a cristalizat în primii doi ani de apariții sporadice și repetiții prelungite. Toamna anului 1983 marchează pentru FUNDAL, ca și pentru alte formații, cotitura, creșterea valorică mult așteptată. Festivalul rock din septembrie 1983, seria de concerte de la Casa de cultură Înfrățirea și Titan Club le aduc succesul și un public constant care vine să-i vadă oriunde. Concertele

împreună cu IRIS au arătat cum concurența cu star-ul nu i-a pus în inferioritate, spectatorii urmărind cu sufletul la gură desfășurarea impecabilă a acestei muzici în care elementele componente sînt atît de bine asamblate. În '84 imprimarea cîtorva piese la radio și concerte de la Teatrul I. Creangă au consolidat prestigiul acestui grup, cu o muzică atît de variată, sonoritățile lor amintind de Beatles, Yes, Police. Originalitatea compozițiilor este de necontestat, de pe acum hituri ale sălilor de concert, de unde sînt preluate, pasaj de pasaj, de spectatori.

SUI GENERIS, după o irepetabilă apariție în toamna anului trecut, unde s-a impus prin

Crin Grigore, gitară, vocal, FUNDAL

mată de secția ritmică și de vocea extraordinară a lui Dragoș Alexandru. Să fie doar nerăbdarea de a fi pe placul publicului? Să așteptăm evoluția acestui grup de la care se pot ivi surprize.

TIMPURI NOI practică tranșant new-wave-ul. Debutul în decembrie 1983, alături de Metrock și Strop. Apoi, concerte în diferite săli și reușita deplină de la Sala Amzei a Teatrului Ion Creangă, împreună cu Sfinx și Krypton. Încercări grele peste care Sorin Petroianu (bas vocal), Răzvan Moldovan (percuție vocal) Dan Iliescu (chitară solo, vocal, compozitor), Adrian Plesca (solist vocal), Bogdan Stănescu (chitară- ex Domino) au trecut cu brio. De remarcat pasajele vocale ce amintesc în zilele bune de Queen, prezența scenică a solistului vocal, în general nota de bună dispoziție ce o transmite acest grup de pe scenă în sală, lucru destul de rar.

Alte grupuri new wave:

GONG, în alcătuirea Radu Cartianu (bass), Cristian Șerbănescu (percuție), Sorin Șfirlea (chitară solo), Rodica Marin (orgă), Tic Petroșel (vocal), a debutat cu succes pe scena Teatrului Ion Creangă și a susținut convingător mai multe recitaluri în țară, în deschidere cu Metrock. Impresionează exuberanța chitarei, expresivitatea solistului vocal.

IMAGINE ACTIVĂ format din Traian Sasu (percuție ex

prospețimea și acuratețea interpretării, cea mai tînă prezență în festival — niște adolescenți în bermudas albastri — părea că va întrece rapid în popularitate multe grupuri consacrate. Din păcate, grupul se destramă la sfîrșitul lui octombrie, spre regretul tuturor. SUI GENERIS reapare în martie 1984 în componența Mihai Alexandru, Dragoș Alexandru (vocal), Doru Borobeică (bass), Narcis Dumitrache (percuție), pierzînd parcă ceva din prospețimea primelor apariții, cîștigînd însă în profesionalism. SUI GENERIS din 1984 cîntă o muzică mai simplă, de o mai pronunțată tentă hard, impri-

Curtea Veche, ex Marfar, ex Flucs — mereu promotor al noului în muzica rock românească), Gabriel Basarabescu (clape — instrumentist remarcabil), Mihai Bisericanu (chitară și voce) și Marina Savu (bass). Descifrăm în muzica acestui grup atît de promițător influențe din Strangers, Police inteligent filtrate. În țară, la Craiova **MAGAZINUL DE MUZICĂ**, deja impus prin cîteva premii la festivaluri regionale și naționale, **METAMORF** (la Timișoara) cîntă new wave. Le așteptăm pentru confirmare pe scenele bucureștene.

3. Hard-ul

Linia hard — deși în eclipsă — are încă susținători entuziaști.

QUARTZ în primul rînd, deținătoarea și a unui premiu de debut la un festival „Costinești”, și-a continuat într-un fel obișnuita priză la public, dar nu a crescut valoric, în ciuda schimbărilor de efectiv. Grup de mare popularitate, obținută uneori cu mijloace nemuzicale, **QUARTZ** trebuie să realizeze grabnic o îmbunătățire, în sensul acurateții, a stilului interpretativ. Tudor Ninel (vocal), Liviu Hoisan (bass), Sandra Gigel (chitară solo), Virgil Iordan (chitară solo), Tete F. Marius (percuție) alcătuiesc garnitura actuală a grupului Quartz.

SPRINT, un trio bine sudat, Mircea Drăgan (percuție), Cătălin Chiorescu (chitară, vocal), Andrei Dragomir (bass, vocal). Grupul a „tras” un show bun în televiziune, iar aparițiile lor scenice au convins. Resimt totuși lipsa unui al patrulea, căutat îndelung (vocal, sau clape, sau chitară). Oricum trupa „sună profesional” și este capabilă să concerteze și să cîștige adeziunea publicului în orice sală de concert.

4. Alte direcții

HOLOGRAF: după o absență de mai mulți ani, grupul, cu o componență remaniată, a re-apărut pe scena din Sala Amzei, constituind cea mai mare surpriză a serilor de muzică rock și poezie. Muzica pregnantă, textele inteligent arti-

IRIS — o revenire spectaculoasă în formula: Nuțu Olteanu — gitară solo, Adrian Ilie — gitară solo, Marti Popescu — gitară bass, Nelu Dumitrescu — baterie, Dan Bittman — voce, activat în sezonul 1984 ca și grupurile „Compact” și „Cristal” în stațiunea tineretului Costinești făcînd din această perlă a Mării Negre o adevărată capitală a rock-ului românesc

culate, orchestrațiile ponderate, fără excese, maniera directă de a comunica cu publicul au readus în prim planul muzicii rock bucureștene acest grup din care fac parte (în aprilie 1984): Mihai Pocorschi (chitară solo, vocal, compozitor, textier), Antonio Furtună (instrumente cu clape), Gabriel Cotabiță (vocal). Un disc în pregătire, un show TV, un turneu în RDG constituie programul grupului până-n toamnă. Un turneu prin țară n-ar putea fi decât un succes. Să sperăm că vor exista inițiative în acest sens, pentru a impune fanilor muzicii rock acest grup, aflat astăzi printre cele mai valoroase.

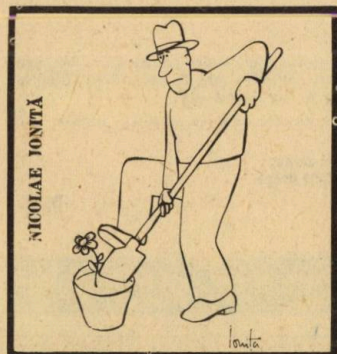
OM, grup de jazz-progresiv. Trio format din Sorin Scurtu (percuție), George Ionescu (instrumente cu clape, bass), Adrian Ivășcanu (chitară solo, bass). După un an de repetiții asidue, pline de un zel perfecționist, grupul a apărut în Sala Amzei, cu un lung poem (circa 40') bine gândit și executat. Regretăm absența lor la ultimul festival de jazz de la Sibiu.

5. Mici note finale

Într-adevăr, enumerarea de mai sus o dovedește, muzica rock românească trece printr-o perioadă fastă. Puzderia de grupuri, dintre care am surprins activitatea doar a câtorva, diversitatea stilurilor, numărul mai mare de concerte, prezența unui grup de animatori, interesul crescut al publicului pentru gen ne fac să credem că asistăm la relansarea muzicii rock românești după o lungă acalmie.

T. Stelian

P.S. De la data redactării acestui material au intervenit numeroase schimbări, o dovadă în plus a evoluției fenomenului muzical din țara noastră.

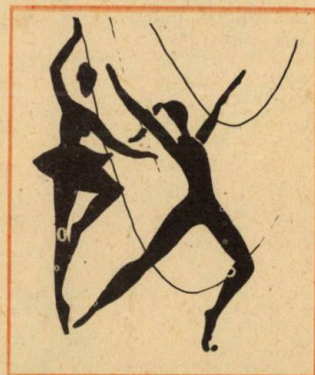

CONCERTUL

„Bună seara stimați spectatori, Agenția Română de Impresariat Artistic are deosebita plăcere să vă prezinte un concert extraordinar cu formația «Saragossa»“ „ne anunță Octavian Ursulescu. Explozii de entuziasm, aplauze, strigăte, explozii de focuri (bengale sau artificiale), fumuri afrodisiac mirositoare și înecăcioase, lumini colorate într-un registru multiplu, recuzită scenică mai mult sau mai puțin sofisticată, munți de difuzoare — în manieră „a lui Dali“ (utilizabile chiar și în scopuri suprarrealiste) pupitre de comandă, butoane, și butonaje și butonete; un arsenal întreg ca muzica să fie penetrantă, acută, comprehensibilă, dar, vai, cât de adevărată? Căci concertul cu tot fastul său „rock-oco“ a început, iar eu fac recursul necesar la eterna metodă și conversez (deloc imaginar) cu membrii formației „Saragossa“. Pun întrebări în grai omenesc primind răspunsuri în tonuri de chitări electrice; ce poate fi mai elocvent?

Muzica anilor '80 este într-o evidentă „degenerație“ pe plan valoric. Compozițional piesele au devenit mai alambicate, coloratura de circumstanță a efectelor sonore trece acum prin mai multe filtre și

sofisticate mixaje. Ca un paradox, elementul tehnic a evoluat în detrimentul celui în sine muzical, subordonând creativitatea artistică. Muzica este făcută, computerizată, vîndută! Această muzică reflectă contrastul echivoc al lumii contemporane. Acest uriaș „mass-movement“ al cărui patron este infailibilul producător de tonuri cantitative, de hit-uri de o vară, sau de o săptămînă, acest harpagonic și nevăzut daemon, nesatisfăcut decât de avantajul material (căci se vehiculează bani mulți și negri

și verzi într-un ritm ce numai rock'n'roll-ul îl poate realiza în viteza discurilor de 45 în-virtuturi pe minut), acest Pan-tagruel în jeans-i călcați la dungă, ne-a înstrăinat ireversibil de sinceritate și firesc. E drept că muzica „disco” are și o latură aparent pozitivă. Este elementul perisabil al destinderii pe moment, căci este evident că acești băieți și aceste fete cu chitare sau fără ne iubesc și ne doresc pacea și liniștea, și vor să ne facă fericiți, să uităm de grijile personale. Au mai evoluat de altfel în ultimii doi ani pe scena Polivalentei în fața privirilor noastre și alte grupuri de aceeași factură — „Goom-bay dance band”, „Vulcano”, și „Babe” care, de asemeni, practică o muzică veselă, deconectantă, simplă. Cu toate că valoarea profesionalismului lor nu poate fi contestată, oferindu-ne armonii de voci frumoase, în sine un spectacol bine pus la punct, Show-ul aduce mai degrabă cu un program de bar. Să nu uităm că în discotecile de acum 10—15 ani dansam cu Creedence, Beatles, Deep Purple și multe altele. Valoarea unor hit-uri

CBS

GOOMBAY DANCE BAND

nu poate fi verificată decit peste ani, căci apologia muzicii pop în versiunea formației „Saragossa” e făcută în putpuriuri readucându-ne în memorie nostalgii ale unor cîntece pe care le fredonam în drum spre școala primară. Dar muzicii disco îi lipsește autenticitatea. Acest nou, dar tranchilizant disco, credeți-mă, este mai nociv decit majoritatea generației 60—70.

Căci nu putem să ne retragem într-o cochilie de melc, chiar cu o capacitate de cîteva mii de locuri ignorînd că afară marea noastră lume se află în cumpănă, în contraste și absurdități. Deci vă chem pe voi: Hendrix, Morrison, Lennon, pe voi Dylan, Donovan și Ginsberg, veniți și ascultați acest dulce cînt de lebădă în ritm disco.

Daniel Ionescu

UMOR ANTOLOGIA BTT

În 1893 Paul Verlaine mărturisî prietenilor că se gîndește serios să candideze la Academie. Prietenii, cunoscînd bine viața de boem a poetului, rămaseră surprinși.

— De ce vă mirați că vreau să fiu academician? Cunoașteți regulamentul? Așadar ce trebuie să faci ca să poți pătrunde în această nobilă adunare? Să scrii. Seriu! Să fii bine crescut. Sînt! Să ai talent. Nu e obligatoriu, dar eu am! Să fii francez. Pe cuvînt de onoare că sînt francez.

Celebru violonist Kubelik, fiind invitat la o distinsă reuniune, găsi la un moment dat prilejul de a se refugia în colțul unui salon pentru a scăpa de insistențele invitaților. O doamnă care nu știa cum să intre în vorbă cu artistul se apropie de el spunîndu-i:

— Maestre, vă ațiră batista. Să nu vă dispară cumva.
— Mulțumesc, răspuse Kubelik. Probabil cunoașteți anturajul mai bine decit mine.

Henri Rochefort, pamfletarul, era iritat întotdeauna cînd se afla în preajma vreunei vile căreia proprietarul îi dăduse o denumire extravagantă, după moda timpului, ca de pildă „Refugiuil iluziei”, „Capriciul meu”, „Speranța” etc.

Aflîndu-se într-o stațiune montană, Rochefort se prezentă într-o zi, împreună cu cîteva prieteni, la poarta unei vile și ceru insistent să-l vadă pe proprietar.

În prag se înfățișă o femeiească nostimă.

— Doamnă, spuse Rochefort, eu voi pleca în vara asta la Dieppe, iar prietenii mei se vor duce, unul în Pirinei, al doilea în Elveția, iar celălalt la Napoli.

— Dar, domnule, vorbi femeia încurcată, nu înțeleg. Pe mine nu mă interesează unde vă duceți dumneavoastră.

— Iertați-ne, doamnă, dar am văzut că vila dumneavoastră se numește „Quo vadis?” și am crezut că sînteți interesată să știți unde plecăm.

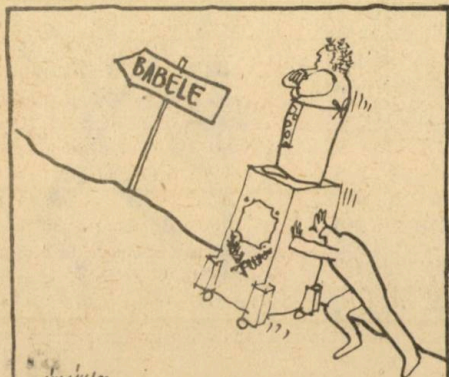
Un nobil îl întîlni pe o stradă din Londra pe marele poet Pope, cunoscut în epocă și pentru scrierile sale de morală și filosofie. Nobilul îl întrebă arrogant pe servitorul său:

— Aș dori să aflu la ce ne este de folos omulețul acesta care merge strîmb?

Pope auzi și răspuse imediat:

— Ca să vă fac să mergeți drept.

M.C.

UMOR ANTOLOGIA BTT

SUGESTII

Vedere de pe Clăbucet

DE DRUMETIE

Istoricul got Iordanes scria în veacul al VII-lea: „Dacia corona montium cingitur“. Frumoasă imagine! O coroană de munți falnici sprijinită de umerii unor dealuri bogate înconjurată de cimpii roditoare, într-o rotundă armonie, caracterizează relieful pământului românesc. Aceste forme de relief se întrepătrund încet, cu blindețe, până la contopire. Omul născut, trăit și crescut în mijlocul lor s-a legat adânc de chipul locurilor, l-a înțeles și l-a transpus în cele mai de preț visări ale sale.

Misiunea este aceea de a vă conduce într-o călătorie imaginară, care să servească drept invitație la traseele propuse de oficiile de turism, între vîrfuri

încununate de nori și nisipul fierbinte de pe malul mării.

În nord, spinările munților mărginesc cu ramele lor de piatră depresiuni generoase, numite din timpuri străvechi „țări“, ca Țara Onșului, Țara Maramureșului și altele. Acești munți, care constituie debutul celei mai impresionante catene vulcanice din Europa, sînt leagănul unei vechi istorii deslușită și azi în portul, obiceiurile și fizionomia oamenilor care-i locuiesc. Aici, între culmi, locurile adăpostesc o întreaga antologie etnografică și de peisaj. La Cuhea, Ieud, Moisei și în alte locuri, își înalță spre cer săgeata îndrăzneată și subțire turlele celebrelor biserici de lemn maramureșene. Culoarea locală este pregnantă în portal popular, în dansuri și cîntece cu iz străbun.

Părăsim Maramureșul cu pădurile lui printre care s-au așezat și pîlcuri de castan comestibil și trecem spre est prin pasul Prislop — cel mai înalt pas de culme al țării — în nordul Moldovei.

În codrii mari de aici, frunzele drămuiesc lumina ca pe un abur ușor și lăptos care naște în jocul său închipuiri fugare.

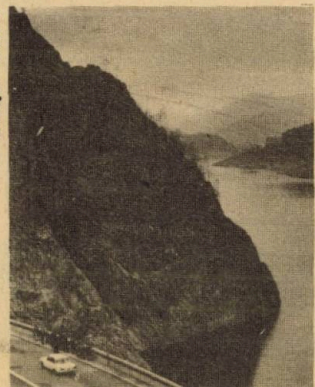
Apele șipotesc pretutindeni fără încetare și sunetul curgerii lor dă gravitate și măreție locurilor. Peisajul acesta plin de monumentalitate a fost cel care a trezit nedezmînița dragoste de natură a marelui nostru poet Mihai Eminescu încă din vremea hoinărelilor lui din copilărie. Reverberațiile acestor codri și munți, acestor dealuri și ape, răzbat și în nostalgică tînguire a „Baladei“ lui Ciprian Porumbescu sau în muzica lui Enescu. Tot ele te lasă să întrevezi natura de baștină care i-a inspirat pe meșterii populari și pe cei care au pictat nemuritoarele fresce de pe pereții exteriori ai bisericilor vechi de aici, unice în lume prin valoarea lor.

Mănunchiuri de depresiuni caracteristice Carpaților sînt risipite pretutindeni. Majoritatea lor, ca și a vailor muntoase, adăpostesc stațiuni curative valoroase. În zona centrală a Carpaților Orientali o pleiadă de stațiuni renumite, mai ales pentru izvoarele lor cu ape minerale, se înscriu pe rețină cu tot pitorescul și amenajările lor. Cei ce doresc pot beneficia de virtuțile climatei și apelor curative în oricare din ele: Vatra Dornei, Sîngeorz-Băi, Tușnad, Malnaș, Sovata, Slănicul Moldovei. Acțiunea conjugată a soarelui, pădurii, apelor și altitudinii are efecte miraculoase asupra unor boli în care numai natura poate da asemenea rezultate.

Aproape de curbura Carpaților în zona Vrancei, alte stațiuni de renume european sînt situate la adăpostul unor culmi întunecate, cîtreierate de turme de oi, în al căror peisaj s-a născut „Miorița“, baladă populară a cărei frumusețe este celebră azi în întreaga lume.

Pe lingă Brașov, prin Țara Bîrsei și în împrejurimi, posibilitățile de recreere sînt multiple. Pătrundem aici în Carpații Meridionali, domeniul muntos cu cele mai pronunțate aspecte alpine, adăpostul unor trasee de mare frumusețe, presărate cu cabane, hoteluri și stațiuni climaterice de multă vreme cunoscute, cum sînt cele din Valea Prahovei. Fenomene caracteristice ciudate, canioane, peșteri, cascade și stînci cu forme

Barajul Vidraru

fanteziste, constituie o neprețuită zestre turistică.

Centre ale unor zone turistice sînt și Cimpulung Muscel sau Curtea de Argeș, străvechi capitale ale Valahiei, nelipsite din traseele drumeților ce trec pe sub trupul albastru și îndepărtat al munților mari din nordul Munteniei. La Curtea de Argeș întregul peisaj respiră gloria îndepărtatelor timpuri voievodale. Un monument de mare prestigiu, renumit pe continent, atrage nenumărați vizitatori: biserica mănăstirii Curtea de Argeș, intrată în legendă ca o pildă a spiritului creator românesc, ca un mit al sacrificiului pentru frumos și dăinuire — Meșterul Manole. Dincolo de apa Oltului, culmile Parîngului, Vulcanului și Retezatului invită la drumeție irezistibil. La sud de staturile lor înalte se găsește și Hobîța, locul de baștină al lui Brîncuși, zonă din subcarpații Olteniei, întins teritoriu de civilizație a lemnului în care cel ce a sculptat idei, devenind o glorie mondială, a găsit cele mai fertile izvoare de inspirație. *Cocoșul* este fierăstrăul întors de sub streșini pe la colțuri, *Coloana infinită* este repetarea stîlpilor de pridvor, lume în identică și constantă perpetuare. *Masa tăcerii* e cea pe care părăn-

Poezia naturii în enloarul Rucăr-Bran. ● Soare, mult soare la Cristianul Mare ● Cozia — mărturie peste secolii a civilizației românești încă din vremea viteazului domnitor Mircea cel Bătrîn ● Poiana Brașov și hotelurile sale ultramoderne

ții răsturnau mămăliga. *Pasărea Măiastră* e butia de apă, alun-gită ca o amforă. Iar *Broasca țestoasă* e lemnul de bătut cî-nepă — cînd o pui pe burtă parcă se tirăște; cînd o întorci e materie plină de elan ce pare că așteaptă să-și ia zborul. Brîncuși a distilat tot ce milenii de generații premergătoare izvodiseră, conferindu-le sinteză.

Arcuindu-se elegant, lanțul carpatc coboară apoi spre bătrî-nul Danubiul. Odată cu această arcuire coboară și vijelioasa apă a Cernei în valea căreia este adăpostită una din cele mai cunoscute stațiuni balneoclimaterice românești din zona de munte: Băile Herculane. Influența climatului mediteranean a creat pe masivele din preajma stațiunii o floră luxuriantă. Virtuțile apelor termale și-au vădit puterea miraculoasă încă de pe vremea romanilor, care întemeiaseră aici o stațiune vestită în întregul imperiu.

Ne despărțim de munți și coborîm, cum coborîseră cîndva păstorii din jurul Sibiului, în șesul generos al Bărăganului. Riuri leneșe se preling către Dunăre în cotituri adînci. Ori-zonturile par nesfîrșite, adierile de vară clatină aurul mișcător al holdelor de grîu. Nici întinsa stepă a Bărăganului prin care ne îndreptăm către soare răsare, spre locurile unde natura a dăruit pămîntul românesc cu alte plămuii spectaculoase, nu-i lip-sită de un farmec anume. Dună-re, care o mărginește, ne călău-zește spre nord, odată cu mer-sul legănat al vapoarelor ei, spre crestele Munților Măcinului care privesc către vărsarea Dunării în mare. Aceasta se petrece într-o vastă îmbrățișare marcată de trei guri principale închizînd între ele Delta — pămîntul din-tre ape. Nu pot fi uitate parti-dele de pescuit și vînătoare, cum nu pot fi uitate „robinsonicele” zile petrecute pe-un plaur lîngă o cabană pescărească sau în vreun cort, unde deasupra focu-lui de vreascuri fierbe ciorba pescărească cu care nu te poți întîlni decît aici. Nu poate fi uitat foșnetul stufului care se înfrățește cu liniștea, mării stu-rioni, băștinăși și supraviețui-tori ai arhaicei Mări Sarmatice, autorii celebrului „caviar”.

Urmînd apoi liniile țarmului spre sud, intrăm într-un „pă-mînt al fîgăduinței”. Intre Ma-

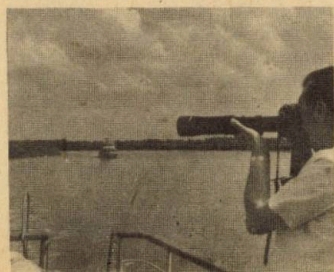

O mare de nuferi se întinde de jur-împrejurul hotelului „Lebăda“ din Delta

maia și Mangalia, pe aproximativ 70 de kilometri, se întinde parcă un singur oraș, o complexă stațiune balneoclimaterică adăugînd splendorii sale contemporane acea captivantă metamorfoză a vîrstelor trăite. Peste tot aici răsăritul te întoarce cu fața spre mare. Multime de curioși se înșiră în zori pe mal să-l privească. Siluetele lor par, în lumina încă tulbure a dimineții, mici marionete. Poate că așa vor fi salutați și străvechii locuitori ai Pontului Euxin soarele, privindu-i minunea întrupării din ape. Între fiecare răsărit și apus vara aduce o viață fremătătoare. Navigăm spre Constanța, milenarul Tomis. El este azi cel mai de seamă port al țării la mare, oraș industrial, centru cultural și studențesc, muzeul unor neprețuite vestigii antice, „capitala“ litoralului și, prin aceasta, un valoros centru turistic. Vestigiile de pe teritoriul orașului deapănă o lungă și captivantă poveste care aminteste de prăbușiri și clipe de strălucire, de exilul fără noroc al lui Ovidius Publius Naso care și-a scris pe aceste țărmuri tragicele sale elegii, prin care pămînturile getice au pătruns în literatura universală.

Dorin Iancu

NAPOLI și sudul arhaic

Singur spre sud. Cobor din tren, Napoli dimineța. Mihai n-a vrut să vină eu mine, a rămas la Roma, zicea că în sud mai este și mafia. Napoli e absorbit de afacerea B-2. Vorbeam eu oameni contradictorii și vii. În unii scilpea credința, din alții mușca dolarul. Viața ce-o primiseră era ridicată la puterea jertfei sau a neiderii de frate. Vestea bazelor atomice de la Comiso a căzut ca un trăsnet spre seară, și a împărțit lumea sudului în două tabere, disperării și furioșii. Așa l-am găsit eu în acea zi de marți, așa i-am cunoscut. Încă n-am reușit să mă articulez la sufletul acestui oraș decît prin extazul călătorului. În fața mea e Marea Tireniană, în stînga e Vezuviul pasiv. Am avut o noapte rea, am vizat că murise Socrate. Dacă visezi moarte înseamnă surpare de iluzii, nevoia altor căi de urmat.

Mărele sudului și conștiința păcatului. Speram s-o întîlnesc pe Gelsomina. I-am scris că am pornit spre Calabria ei. I-am scris că mi-e dor de ea, eu Calabria ei eu tot. Dar Gelsomina se ferea de raiul pămîntesc. Zicea că n-o pot vizita la domiciliu, din cauză că tot sudul arhaic stă eu ochii pe ea. Orașele acelea, tribale și severe, au făcut-o retracția. Singurul meu aliat, în această luptă inegală, este instinctul ei înăbușit. După porți zăvorcite există simțurile lor primare. Așa speram să găsesc drumul spre ea și spre ei. Dar tatăl său i-a zis: să nu aud de comunistul ăla al tău, că seot din pod flinta mea veche. Îi înțelege. Firea lor derivă din legea lor. Păcatul nu l-am cunoscut decît prin lege, zicea Pavel către romani. Ei se tem de păcat înainte de a-l fi cunoscut. Așa i-am zis Gelsominei, la telefon. Apoi mă instalez la un hotel modest, și les eu dor de mare și de necunoscut.

Galeria ucigașilor de tirani. La Napoli, mi-au dat un însoțitor-custode, pe Gaetano. O tinără speranță arheolo-

gică locală. Mă conduce la muzeul orașului. Lîngă busturile astea, citesc explicația: Armodio și Aristogiton eliberează Atena de tiranul Hipare. Vîrsta lor: greci antici. Profesia lor: ucigași de tirani. Apoi mă izbesc nas în nas cu un rege prizonier dac. O statuie impunătoare, o cunoșteam din reproduceri. Acum vom merge la mormîntul lui Virgilius, îmi spune Gaetano văzînd că mă satur repede de muzee. Virgilius venea adesea să facă week-end la Napoli, îi plăcea orașul nostru, lubea pe Parthenope, el. Ni se indică străzile pe care să circulăm ca să evităm manifestația. Ce să facem, n-avem o gardă de corp pentru fiecare scriitor străin care practică genul istoric zicea. Seara Gaetano îmi spune că să-mi pregătesc bagajele, vom porni spre Messina. Să-i dăm bielei zicea.

Drumul ca ax al prozei. Drumul de fier. Drumul de apă. Traversam Calabria noaptea. Timpul era de două ori fierbinte. La Messina eu dormeam buștean. Strimtoarea o treceam pe ferry-boat. Drumul ca element de utopie. Mereu există un loc unde încă nu ai ajuns. Există mereu un pom lăudat și alt pom abia răsădit pentru voi. Zorii mă găsiau pe coasta Siciliei. Soarele răsărea direct din Mediterana și asfințea tocmai în mine. Vedeam stîncile golașe ale insulei, un palmier, nisip și portocali. Întîlneam un tinăr sicilian care venea din Germania, el a căutat de lucru, el rătăcește prin Europa după lucru, el rătăcește prin Europa după lucru, azi se întoarce acasă. Îți vine să te compari cu el, să te crezi mai ferit de primejdii, mai norocos. Doamne, pînă la vîrsta asta, eu n-am știut ce-i foamea, eu am crezut chiar că, în secolul nostru, plinea e gratuită. Măcar plinea, aerul, elementele naturale să fie gratuite!

Vasile Andru

Barajul de la Siriu, pe valea superioară, a Buzăului. În prim-plan, „inima” de argilă a barajului, compartimentul cel mai desleat al construcției. În plan secund, treptele ca de zăgărit ale prismului din aval de arocamente. În planul îndepărtat, clădirile administrative ale șantierului și „colonia” celor 1500 de constructori ai Complexului hidroelectric.

La Siriu, printre vânătorii de soare

Orice călătorie la Siriu o fac luînd cu mine, la plecare, o amintire: imaginea lui Ionuț Roșcoiu, copilul de cinci ani ce-l găsisem în toamna cînd casa în care se născuse, ca și restul gospodăriilor din acea parte a comunei, urma să fie strămutată, pe locul ei urmînd să se înalțe un mare baraj. Copilul se juca în ogradă cu o basculantă și cu un caterpillar de plastic reproducînd cazona zgomotoasă a mașinilor pe care zilnic le urmărea jos, în albia rîului. „Ce faci acolo, Ionuț” — l-am întrebat. Și el, fără să se întrerupă din absorbanta lui preocupare în mormanul de țărînă, mi-a răspuns scurt: „Mă joc de-a barajul!” Anii au trecut, Ionuț a intrat în treapta a doua de liceu, strămutarea așezării pe un nou amplasament, dar și cu o altă arhitectonică a clădirilor, s-a terminat, iar undeva, în spate, în despicătura munților a crescut, anevoie, dar a crescut, pragul de rocă, pămînt și argilă al barajului. Cel mai impozant, dar și cel mai capricios șantier hidroenergetic de pe rîurile noastre interioare se naște acum mai bine de un deceniu și înainte de a transforma locurile el purcea la transformarea oamenilor acelor locuri, pe unii dintre ei smulgîndu-i complet din albia tradițională a existenței lor.

Apa vijelioasă a Buzăului avea să urmeze și ea curînd destinul oamenilor ce-i populau malurile la Siriu, ca și mai de yale, la Nehoiășu. Devierea cursului pe sub munte a fost una din cele mai pline de peripeții operațiuni. Patru mari inundații, alte cîteva zeci de viituri mai mici care au „spălat” literalmente, în cîteva ceasuri, truda de luni și ani a oamenilor, apoi neliniștea continuă a pămîntului în acea zonă din inima „curburii de foc” a Carpaților, care face și din steiul cel mai dur un punct

nesigur în aspra geografie a regiunii. Poate că nicăieri în altă parte acești oameni impetuoși și întreprinzători ai șantierului nu au fost constrînși, de mediul în care muncesc, să aștepte. Apoi să tatoneze și iar să aștepte... Ca într-un dialog al titanilor, stînd față în față, măsurîndu-se reciproc și cumpănînd îndelung înainte de a face un gest, o mișcare. Și totuși, șantierul înaltea. Pe sub munte s-au săpat aproape 20 km din cei aproape 29 cît vor măsura în final arterele marilor aducțiuni. Despre cele mai mărunte, capilarele imensului „sistem hidropulsator” ce va străbate munții unind bazinele apelor Buzăului, Bîscelor, Cașocăi, Putnei vrîncene și ale altor girle mai mărunțe, dar cu aport de ape torențiale, nu mai vorbim. Kilometri întregi de aducțiuni care vor umple două mări intramontane, ce vor desfășura o oglindă de apă de aproape 375 milioane metri cubi și vor pune în mișcare turbine electrice cu o putere instalată de 208 MW. Apă pentru energie, apă pentru ostioarea setei tuturor așezărilor urbane din aval, inclusiv Buzău, apă pentru setea ogoarelor — 50 000 hectare vor fi irigate din rezervoarele acvatice urcate în văile munților de la 90 km de Buzău. Dar, mai presus de orice, uriașul piept de arocamente de la Siriu, înalt de 122 metri, cu o lățime a bazel între prismurile amonte și aval de 800 metri, cu o deschidere la coronament între versanți de mai bine de 500 de metri (volumul acestui baraj întrece de două ori și jumătate proporțiile celebrului baraj de la Lotru!) va stăvili pustiișoarele viituri ale apelor Buzăului, rîul care în zilele ploioase poate crește într-o jumătate de oră cu trei metri peste cotele normale. Și la Siriu plouă mai bine de 250 de zile pe an! Dar barajul crește. Acum se apropie de cota celor 40 de metri.

Depunerile de argilă din „lentila” impermeabilă nu se fac decât în zilele uscate. Probabil că nici o altă operă a omului nu este atât de dependentă de lumina și căldura soarelui ca un baraj de pământ. De aceea, constructorii de la Siriu spun că mai mult decât excavatoare, basculante, cauciucuri, motorină ori brațe de muncă, ei au nevoie de soare pentru ca treaba să meargă foarte bine. „Vinătoarea soarelui” i-a adus acum un an la zilele record, care au fost de 23—24 August. S-au depus atunci, în incandescentele ore ale sărbătorii noastre naționale, între 1980 și 2494 metri cubi de argilă, față de o medie zilnică de 1600 m.c. Un efort extraordinar! E suficient să notăm spre comparație că 2000 metri cubi de depuneri înseamnă un spor de înălțime al miezului barajului cu 30 centimetri, în acest stadiu de construcție. Și anul acesta lunile august și septembrie se anunță însoțite și calde. Vor fi oare doborâte recordurile lui '83?, se întreabă constructorii. Ing. Dimitrie Dorojneac, șeful brigăzii complexe baraj, este încrezător în experiența oamenilor lui. Momentele de mare dificultate au cam trecut. „Și-apoi, când barajul începe să iasă cu fruntea deasupra estacadelor balastierei, înălțimea lui nu mai e decât o problemă de rutină.” Și îmi arată cât de mic e un excavator pe lângă namila de pământ. Alături de noi ing. Corneliu Andrei, șeful Antreprizei construcții hidrotehnice Siriu, cerceta cu atenție mișcarea norilor în briza fierbinte a lui iulie. M-a invitat să revin peste câteva săptămîni, în miez de august, la baraj. „Va fi atunci vremea culesului și la noi — zice — și veți gusta din fructele celui mai mînos anotimp al performanțelor...”

Ionuț Roșcoiu, băiatul ce se juca „de-a barajul” cu un deceniu în urmă, n-a plecat la mare anul ăsta. Și-a pus pe cap cămașă de protecție a constructorilor de baraje autentici. E în practică de producție câteva săptămîni și merge pe șantier cu zimbetul copilăriei în priviri, dar de data aceasta printre basculante și caterpilare adevărate.

Corneliu Antim

grăunte cu grăunte

arborele și-a trecut prin mine
tot scheletul,
nu cu grăbire
ci cu încetul

mai lăsa o frunză
își mai clătina crengăretul
se mai întorcea să-și vadă
steaua cimentul

se ducea prin mine
grăunte cu grăunte
unduios de nuntă

eu îi vedeam
tot mai în urmă
umbra afundă măruntă

altundeva altunde

dar unde-s ceea ce numisem
chip și daltă
nu simt durere nici în unul
nici izbitura din cealaltă

e doar o noapte lungă
și foarte foarte caldă
și-un strop de ceară picurat
cu fuga stelelor înaltă

altundeva altunde
se petrece totul
ce e de petrecut

priveam o pasăre
și iată umbra
i s-a desprins și a căzut

Grigore Hagiu

REGĂSIRE

Te aștept
în seara cu lună plină
să ne putem pierde pașii
prin arama pădurii!
Urmele pașilor noștri
să-i acopere ultimele frunze
ca nimeni să nu ne găsească.
Prima cădere de zăpadă,
să fie o ploaie de astrale petale
S-aștearnă pe chipuri
vălul de nu-mă-uita!
Și-atunci, acea rătăcire
va fi regăsirea...

Emerald Chismorie

Ca și cum viața ar avea numai acele momente unice, solemne, ale inaugurărilor, ale festivităților, ale premierelor, ca și cum existența lor s-ar consuma numai pentru astfel de clipe — tulburătoare, memorabile, e adevărat, așteptate uneori ani de zile — dar dincolo de care există atîția ani, atîtea zile și nopți de neliniste, zile și nopți obișnuite, adică zile și nopți de muncă și de nesomn și de neastîmpăr; pentru că e nevoie de toate astea pentru ca un lucru nou să prindă viață; aici nu există program funcționaresc, viața lor nu se poate măsura cu măsurile obișnuite, viața lor nici măcar nu se poate povesti; o astfel de viață se trăiește pur și simplu, adică ei trăiesc simplu, de tot omeneste, fără eroisme, fără gesturi sau întîmplări spectaculoase, fără sentimentul unor existențe de excepție. Sînt oameni obișnuiți în împrejurări aproape obișnuite, sînt oameni care muncesc pur și simplu și pentru care munca aceasta, munca lor este suprema justificare a vieții; ei nu au nevoie de portrete eroice prin gazete, ei nu se socotesc și nu le place să fie socotiți eroi, ei nu vor să fie eroi, ei vor să își facă meseria și atît, adică nu, să și-o

facă mai mult decît bine, pentru ei important este ceea ce trăiesc astăzi, ceea ce va fi mâine, și mai puțin ce a fost ieri, prin ce au trecut, deși poate au trecut prin împrejurări cu totul deosebite. Adevărul este că astfel de oameni nu au timp de rememorări, de nostalgii și de sentimentalisme lacrimoase, ei au acum o grabă de a trăi și a face atît cît pot să facă, să lase semn al trecerii lor și să plece mai departe, fără regrete, fără nostalgii, liniștiți, cu sentimentul că ceea ce ținea de ei s-a încheiat, că e nevoie de ei *altundeva* (și chiar este nevoie), e nevoie de ei *pretutindeni*, la porțile omeniei, la porțile monumentale ale prezentului, peste tot unde se înalță temelii pentru eternitate; îi cheamă necontenit *alte drumuri*, *alte începuturi*, fără de care viața lor ar fi greu de imaginat, fără de care existența li s-ar părea searbădă și prăfuită, ca un disc învechit, uitat prea multă vreme într-o odaie oarecare.

O astfel de viață, o astfel de lume, a șantierelor, a șantieriştilor își are rosturile ei, care sînt în primul rînd ale *omeniei*, ale *îndrăzneii*, ale unui fel de *neliniște*, pe care uneori nu o potolească nici vîrsta, nici anii petrecuți pe destule șantiere, așadar nici experiența, nici toate celelalte, nici măcar faptul că au familie, că au copii. Este în ei un grăunte de nepotolire care îi îndeamnă să plece mereu în locuri care îi cheamă, să caute mereu *altceva*, să nu poată să stea într-un loc pentru totdeauna, asemenea marinarilor care nu se pot îndrăgosti niciodată atît de mult de un loc încît să nu-l mai părăsească niciodată, deși, desigur, au și ei un

țarm anume la care se întorc mereu; astfel de ră-tăcitori, de marinari neliniștiți ai uscatului, sînt acești șantieriști despre care s-a scris atît de mult (și nu de puține ori atît de fals) încît cuvintele aproape s-au tocit, ce poți să mai spui astăzi mai adevărat și mai profund, irepetabil, mai exact și mai sincer, cînd ei zîmbesc numai și la ideea că iar vine cineva de la ziar, cînd ei au văzut bine cum se scrie despre ei prin ziare, cînd ei tocmai asta caută să evite: cuvintele mari și retorica asupra unor fapte atît de obișnuite încît, zău că te și prinde mirarea ce vor fi văzînd alții măreț în ele; și tocmai această lipsă de măreție (aparentă) a gesturilor cotidiene îi face să aleagă cu deplină liniște încă o schimbare, ca și cum asta ar fi de la sine înțeles, ca și cum asta ar fi o lege a lor nescrisă (ca și cum cei care n-ar mai rezista atîtor nesfîrșite drumuri, mereu altele, ar trage la mal dintr-un fel de renunțare), fără să uite nici o clipă că acolo unde pleacă, spre acel *alt început* nu îi așteaptă evident raiul pe pămînt, fără să uite (cum ar putea să uite?) că urmează alte nesfîrșite zile și nopți petrecute în mijlocul celui du-te-vino de basculante, de excavatoare, de compresoare, de stații de ciment, în mijlocul acelei lumi ieșită parcă din țîțîni care le aparține, care devine cu fiecare zi, cu fiecare ceas, *altceva*, datorită lor, care se apropie de țintă mai lesne sau mai greu, pentru că ei trag mai tare sau mai încet; fără să uite că *dincolo* de toate astea, de fapt *laolaltă* cu ele, *alături* de ele, de nedespărțit, sînt celelalte ceasuri de singurătate, de viață „personală”, de *viață-pe-cont-propru*, viața care ne rămîne, și despre care cam uităm uneori, ca și cum șantierul ar fi numai asta: hîrducăiala camioanelor, a basculanteilor, numai vuietul stațiilor de betonare, al motoarelor, al pompelor, ca și cum am uita că *dincolo* de toate astea există o liniște și o pace și o singurătate care ne aparțin în exclusivitate, sînt liniștea și pacea și singurătatea de care avem nevoie (de care avem atîta nevoie), pentru că, tehnic vorbind, și omenește vorbind, șantierul este o realitate prea complexă pentru a o reduce la cîteva șabloane, la cîteva scheme convenționale, în primul rînd șantierul este o *realitate suflătoare*, dacă vrei chiar o *stare de suflet*, care nu se traduce numai prin entuziasme și *hei-rup-uri* însuflețite, iar apoi toată lumea asta de lumi, pentru că în chip evident un șantier (orice șantier este chiar o *lume de lumi*) e o realitate tehnică, profesională, o sumă de competențe, un spațiu în care tinerețea se poate afirma și chiar se afirmă deplin, cu toată energia ei, cu toată impetuozitatea ei îndrăzneală; o lume, deci, a tuturor posibilităților pentru o vîrstă a tuturor posibilităților — căci, la urma urmelor cine sînt mai cu seamă acești extraordinari oameni ai șantierelor? Sînt oameni de toate vîrstele, desigur, dar mai cu seamă sînt sute și mii de tineri, prezenți pretutinde în inima fierbinte a realității: la *Porțile de Fier*, la *Canalul Dunăre-Mare* Neagră, la *Riu*

Mare, la Siriu, la Roșia Poieni, în Călimani, și așa mai departe. Un ș.a.m.d. care acoperă, de fapt, realitatea întregii țări.

Amintiri pentru toată viața

I-ai putea recunoaște ușor, după felul apăsător în care calcă, ca niște marinari care își proptesc bine picioarele, ca și cum ar vrea să simtă bine pămîntul sub tălpi (niște marinari fără corăbii, dar care au bătut mai tot pămîntul ăsta românesc), după felul în care îți strîng mîna, după felul în care te privesc, după felul în care tac, după felul în care ascultă... Există mai multe feluri de a tăcea, nu-i așa? — numai că tăcerea lor nu este grea, amenințătoare, nu te strivește, este tăcerea unor oameni care au prea multe de spus, care au trăit multe și care nu se grăbesc să istorisească toate cîte le știu. Nu prea am întîlnit printre ei mulți amatori de istorisiri, îi aduci cu greu înapoi cu gîndul către locurile pe unde au călcat cîndva; sînt probabil amintirile lor mai tănuite, mai de demult pe care nu vor să le tulbure cu una cu două, deși, dacă ar apuca totuși să povestească ceva despre ei și despre acele întîmplări, care îi leagă de locurile pe unde au fost odată (și care au intrat în istorie, în Istoria spectaculoasă a anilor aceștia plini de prefaceri) ai descoperi niște împrejurări de tot obișnuite, ai afla despre noroaiile sau gerul cutărui șantier cînd erau și mai tineri decît acum, despre baraca de la început în care se încălzeau cum puteau, blestemîndu-și zilele și gîndul de a fi venit acolo, despre lungile nopți cînd lucrau în schimbul III, despre zilele cînd lucrau și două schimburi, pentru că era nevoie, despre alte zile, și nopți de neliniști cînd aveau bătaie de cap cu excavațiile, cu infiltrațiile, cu apa subterană, cu nu știu ce utilaje care nu mai veneau de la revizie, cu uleiul, cu piesele de schimb, cu oamenii din echipă care îți plecau cîte două-trei zile, cînd îți-era lumea mai dragă, lăsîndu-te descoperit, despre zilele interminabile cu ploii, despre ziua inaugurării

la... și despre „botezul” barajului de la... și apoi iar despre primul târuș și fotografia aia pe care o vezi și tu cu un câmp pe care nu erau decît atît: cîteva băltoace și niște gîște, unde acum este un mare combinat chimic, sau despre întîmplarea aia nenorocită cînd apele au rupt batardoul, năvălind în incinta izolată, de n-au mai avut liniște zile întregi pînă ce au evacuat apa și apoi alte zile pînă au scos nămolul și așa mai departe. Un ș.a.m.d care cuprinde nenumărate astfel de întîmplări și împrejurări obișnuite, cu anume oameni, meșterii lor, care sînt un fel de repere pentru ei, ei care nu au „făcut” Bicazul, ori Porțile de Fier I, dar au prins în schimb altele — Vidraru, Lotru, lucrările de pe Olt, și de pe Dunăre (Porțile de Fier II, Giurgeni Vadul-Oii), iar acum, Rîul Mare, Sebeșul, Poiana Mărului, iar mai înainte combinatele de la Galați, Tîrgoviște, Călărași, și apoi Călimani, Roșia Poieni, Canalul dobrogean, platforma Midia-Năvodari...

Așa încît au, ce-i drept, amintirile lor și au destule, numai că uite, nu știu cum se face, nu prea au ei timp de amintiri, sau poate că împrejurarea asta li se pare ca o indiscreție față de propriul lor trecut (pentru că — nu-i așa? — deja, băieții ăștia, care au crescut odată cu monumentele prezentului sau, altfel spus, sub ochii cărora au crescut astfel de monumente, au un astfel de trecut presărat de amintiri, au trecut binișor de douăzeci de ani, ba chiar de treizeci și uite merg pe nesimțite spre o maturitate pe care altfel au dobîndit-o de mult, de fapt, te uiți bine la ei și nu-ți mai vine să zici „băieții ăștia”, mulți au și ei rostul lor, au familia lor, au copii, au terminat cîte o școală, așa din mers, cum au putut, care profesionala, care liceu la seral, care subingineri, care școala de maiștri, pentru că vremea trece și dacă nu faci ceva acum, cît ești tînăr, cînd ești în putere, cînd naiba să mai faci, la bătrînețe, spun ei rîzînd, pentru că parcă nu le vine să creadă că vine și o astfel de vreme, că o să ajungă și ei către bătrînețe, către înțelepciune, cînd or fi poate mai potoliți.

Începutul lumii continuă

Eram într-o vară, îmi aduc aminte, pe șantierul acela din Munții Buzăului, exact în mijlocul „căldării” care avea să fie umplută cu rocă și pămînt și mă uitam aiurit de jur împrejur, la toată cuprinderea asta pe care avea să o înghită barajul —

un baraj care la cota finală va măsura 133 de metri înălțime, iar la bază va avea 800 de metri lățime... Am măsurat cu ochiul, pe urmă chiar am străbătut distanța aceea care avea să fie „talpa” barajului (cîtă mai rămăsese descoperită, pentru că lucrările avansau deja), și m-am trezit într-un punct care avea să rămînă îngropat definitiv sub milioanele de metri cubi de argilă (beton din argilă, mi-a precizat un inginer nu chiar așa de tînăr, avea vreo zece ani pe șantiere, și venise aici, la Siriu, chiar de la început). Am privit pămîntul acela peste care călcăm, argila care dădea atîta bătaie de cap și peste care aveau să vină alte și alte straturi, și pe urmă rocă, pînă la cota finală; pe urmă, am privit (mai exact, ar trebui să spun: am pipăit cu privirea) peretele muntelui, zidul de stîncă al văii de care avea să fie „lipit” barajul: 133 de metri! E ceva greu de imaginat. Una e să mergi cu mașina la Vidraru sau la Tarnața și să te oprești acolo sus, să privești barajul și să te minunezi („uite domnule ce pot să facă oamenii ăștia”, și să fii mîndru și puțin uimit, sau impresionat) și alta e să te afli jos, sub cei 133 de metri și să măsoari acea verticalitate, deocamdată doar imaginabilă, a acestui alt munte pe care efectiv oamenii aceștia îl vor ridica, aici, în valea Buzăului; pentru că, iată, astfel de oameni, în fața cărora cuvintele sînt neputincioase și palide, fac — nu-i așa? — concurență naturii! Puteți să zîmbiți, puteți să credeți ce vreți, dar nu pot să spun altfel: asta e situația, asta e realitatea, vorba unui țaran: „la cota asta am ajuns”, ei au pe conștiință niște dealuri și niște munți adevărați, dar tot ei au mutat aici și dincolo cîteva munți din loc, prin minile lor se preface o realitate pentru care altfel au fost necesare ere geologice, miliarde de ani. Dacă i-ai întreba ceva despre asta, dacă le-ai pomeni despre astfel de lucruri, probabil că mulți ar zîmbi, și-ar spune: pleacă, domnule, cu comedile aste de aci, de asta ne arde nouă acum, și poate că avea dreptate, de altele le arde lor inima acum, pentru că vă dați dumneavoastră seama ce presupune o lucrare ca asta? Barajul de la Rîul Mare va avea 168 m înălțime! și va măsura 450 m la coronament... Ce poți să mai spui, sau ce poți să spui mai întîi despre toate astea, despre viața lor de aici de pe șantier care nu este nici romantică, nici prozaică, nici eroică, nici obișnuită, ESTE PUR ȘI SIMPLU, pentru că șantierul, evident, asta înseamnă în primul rînd: oameni, performanțe omenești, competență, și — nu-i așa? — tăria de a rezista, așadar rezistență, stăruință, încît toată această lume a lor este în egală măsură o lume a stăruinței, a puterii de a rămîne, de a nu dezerta, de a nu dezarma dinaintea greutăților, care sînt și nu puține, de a ține drumul, de a „ține” la drum, la drum lung, la atîtea drumuri și atîtea popasuri și de a o lua iarăși și iarăși de la capăt, de a recunoaște cîstît că ai ales meseria asta pentru că ai vrut să faci ceva anume, nu neapărat ca să cîștigi bani, nu neapărat „ca să-ți faci o situație”, ci pur și simplu ca să te simți pe picioarele tale, să faci ceva care stă în puterile tale, să poți să te privești liniștit în oglinda propriei conștiințe, să nu te cuprindă mai tîrziu îndoielile, să poți respira liniștit și cu demnitate de fiecare dată, adică totdeauna.

Petre Brașoveanu

Conștiință și angajare

Realitățile lumii contemporane impun tot mai mult în prim planul atenției generale (inclusiv prin intermediul dezbatărilor și reuniunilor subsumate Anului Internațional al Tineretului) problematica deosebit de complexă a participării tineretului la viața socială, politică, economică a națiunilor. Câteva din componentele acestei problematici se referă la sensurile multiple ale termenului de participare, la direcțiile acestei participări, la factorii care o fac necesară, la condițiile realizării ei, la consecințele ei în plan individual-subiectiv și social-obiectiv. Într-o aserțiune de uz doar publicistic, dar totuși sugestiv, s-ar putea spune că o astfel de problematică este comparabilă — ca întindere și intensitate — cu acele probleme globale ale omenirii apte să constituie subiecte ale unor Rapoarte către Clubul de la Roma (cu limitele cunoscute, uneori ideologice, alteori metodologice, dar întotdeauna de eficiență și operaționalitate, pe care le au astfel de documente). Desigur, ca măsură a importanței și actualității temei acționază nu atât inexistența (până în prezent) a unei astfel de abordări teoretice globale, cât mai ales intensitatea desfășurării a unor largi dezbateri principiale și demersuri practice constructive reunite sub egida amintitului An Internațional al Tineretului — manifestare devenită instituție, ce exprimă cât se poate de elocvent preocuparea comunității internaționale față de problematica tinerei generații.

Problematica tineretului — printre marile obiective politice ale partidului

Așa cum se configurează în realitatea lumii contemporane, problematica participării tineretului incumbă două aspecte duale, condițiile create pentru participare și motivația acestei participări. Raportul dintre aceste două aspecte constituie, de fapt, „ecuația centrală” a întregii problematici, de rezolvarea căreia depinde tranșarea altor „alternative” adiacente cum sînt: absenteism-implicare, potențial latent — forță activă, structuri conservatoare — tendințe dinamice, „egalitatea șanselor” — echitate socială etc.

În circuitul de idei cu privire la aceste probleme țara noastră se înscrie cu argumentele irefutabile ale unei experiențe de excepțională valoare teoretică și practică în domeniul politicii referitoare la tineret — politică ce constituie rodul unei măiestrale înțelegeri a concepției revoluționare des-

Proiectul Monumentului brigadierilor care se va înălța în punctul „Straja” al Canalului Dunăre-Marea Neagră. Autor: sculptorul Pavel Bucur

pre lume și societate — materialismul dialectic și istoric și, totodată, criteriu inamovibil al afirmării — în ordine social-istorică — a superiorității socialismului. Matricea fundamentală care definește structura acestei politici constă tocmai în dualitatea relației dintre crearea unor condiții tot mai ample și optime de participare a tineretului la viața social-economică și politică a societății, pe de o parte, și transformarea acestor condiții, printr-un susținut proces educațional, de asimilare

și conștientizare, din factori extrinseci în factori intrinseci ai genezei și creșterii motivației tineretului față de ideea și pentru realitatea participării lor în cunoștință/ de cauză la dinamica sistemului social global, pe de altă parte. Criteriul dominant ce guvernează ab initio permanența acestei dualități este cel politic. În această privință Congresul al IX-lea marchează un moment de referință în orientarea politicii partidului față de tineret, în stabilirea unor jaloane esențiale radical înnoite pentru activitatea organizațiilor revoluționare ale tineretului.

Ideea centrală promovată în acest domeniu la Congresul al IX-lea și care avea să se răsfîngă cu o covârșitoare forță asupra întregii politici relative la tineret este de a stabili statutul social-politic al tineretului în strînsă legătură cu obiectivele fundamentale ale dezvoltării societății, cu exigențele specifice, actuale și de perspectivă impuse de contextul social-economic și istoric al epocii, al fiecărei etape a construcției socialiste. Această joncțiune istorică stabilită de Congresul al IX-lea între obiectivele globale ale dezvoltării și statutul social-politic al tineretului exprimă de fapt în termeni praxiologici esența relației dintre motivație și participare și avea să capete în anii următori o tot mai deplină acoperire în realitatea social-politică a țării. Astfel, întrucît „menținerea acelorasi forme și metode învechite de lucru are o influență negativă asupra eficienței activității U.T.C.” — fapt sesizat cu strălucită clarviziune revoluționară de secretarul general al partidului, *tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU*, Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1967 adoptă o hotărîre importantă referitoare la „sarcinile organizațiilor de partid, de stat și obștești, ale U.T.C., pentru îmbunătățirea muncii educative în rîndul tineretului”. Importanța acestui document pentru întreaga viață și activitate a tineretului din patria noastră este subliniată cu putere de însuși momentul social-politic și istoric în care a fost adoptat și anume în cadrul creat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1967 care „a adoptat un program multilateral în vederea îmbunătățirii și perfecționării întregii activități economice și sociale”. În același timp, transpunerea în practică a prevederilor respectivei hotărîri viza pregătirea tineretului pentru angajarea plenară în înfăptuirea obiectivului fundamental ce avea să fie stabilit la Congresul al X-lea — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Amintind cîteva din măsurile importante din punct de vedere politic care au fost luate în perioada următoare (primul-secretar al C.C. al U.T.C. a devenit de atunci membru al guvernului, s-a înființat Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, s-a creat B.T.T.-ul, au apărut revistele studentești ș.a.) trebuie subliniat că spiritul în care ele au fost stabilite decurge din același climat deschis, profund revoluționar inaugurat de Congresul al IX-lea și pe care secretarul general al partidului l-a cerut cu fermitate și în activitatea tineretului: „Dacă Uniunea Tineretului Comunist trebuie să se ferească de ceva, apoi cred că în primul rînd ar trebui să se ferească de șablonizarea muncii, de uniformizarea ei, de adoptarea unor forme și metode rigide care fac ca activitatea organizației să fie neatractivă pentru masele, largi de tineret”.

În sfîrșit, faptul că problematica tineretului se înscrie printre marile obiective politice ale parti-

dului este relevant de considerarea educării revoluționare a tineretului, a formării tinerei generații de constructori ai socialismului drept o îndatorire de onoare și o sarcină esențială a întregului partid, a întregii societăți. Această caracterizare pe care partidul o dă atenției pe care o acordă tineretului și care se află deopotrivă în Statut și în Programul partidului constituie, alături de celelalte considerente de ordin politic, izvorul unei înalte mîndrii revoluționare a tineretului din patria noastră, al unei puternice motivații patriotice pentru permanenta și mereu amplificată reînnoire a eforturilor sale de participare la marea operă de edificare socialistă a țării — spațiu de manifestare al unor înalte trăsături de gîndire și comportament, al unor semnificative fapte de viață și muncă ale tinerei generații.

Răspunderi definitorii în construcția socialistă

n alt factor ce dinamizează relația dintre motivație și participare în activitatea de ansamblu a tineretului este cel de ordin social.

Așa cum se afirmă în Program, „partidul pornește de la faptul că tineretul reprezintă o puternică forță socială, că tînăra generație este viitorul însuși al națiunii noastre socialiste”. Acest mod în care sînt definite locul și rolul tineretului în societatea noastră este specific pentru importanța și încrederea pe care partidul, clasa muncitoare, întregul popor le acordă în mod constant generației tinere, pentru întreaga politică a partidului nostru cu privire la tineret, în cadrul căreia problematica imediată și de perspectivă a tinerilor este abordată în strînsă legătură cu cerințele practicii sociale, stabilind pe această bază un cadru clar de acțiune pentru tînăra generație. A spune că tineretul constituie „o puternică forță socială” nu este doar rodul unei simple recunoașteri a specificității sale, ci urmărește mai ales evidențierea calităților și răspunderilor definitorii ale tinerei generații în societatea noastră socialistă.

Așadar, înțelegînd prin tineret un uriaș potențial revoluționar, o forță dinamizatoare a vieții sociale, partidul subliniază totodată că tînăra generație trebuie călăuzită spre fapte comuniste de muncă și creație, spre împliniri care să afirme marile sale disponibilități, în strînsă corelație cu nevoile societății noastre socialiste.

Din această perspectivă se poate afirma cu deplină temei că Programul partidului oferă tineretului un ideal de viață înălțător, ca și mijloacele concrete pentru realizarea lui. Niciodată în frămîntata istorie a țării noastre tineretul nu a beneficiat de obiective atît de clare și realist formulate, niciodată posibilitățile de realizare a aspirațiilor sale, a personalității fiecărui tînăr nu au fost atît de sigure și convingătoare, tocmai în aceasta constînd, în ultimă analiză, forța de atracție intrinsecă pe care Programul partidului o are pentru tineret. Fără îndoială că realizarea obiectivelor din Program, angajînd întregul popor, constituie un beneficiu pentru toți oamenii muncii, pentru toate generațiile.

Obiectivele dezvoltării patriei— motivație profundă a angajării sociale

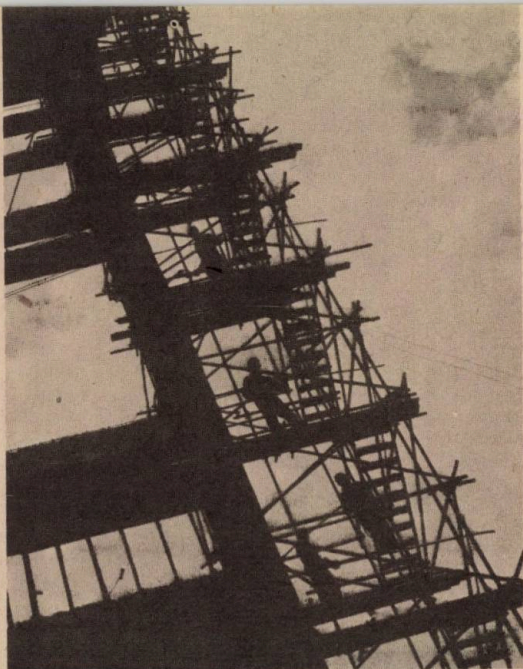
În consolidarea și afirmarea unității dialectice ce există între motivație și participare un rol deosebit îi revine factorului economic. Privită în sens larg, acțiunea acestui factor în direcția declanșării resurselor participative ale tineretului se manifestă prin aceea că eforturile mari și succesele obținute în acești 40 de ani de edificare a unei Români moderne, consecvența procesului dezvoltării multilaterale a patriei noastre fac ca obiectivele fundamentale ale politicii partidului de dezvoltare națională să capete semnificații distincte în conștiința tineretului, să devină motivații puternice ale angajării sociale. Astfel, pentru întregul tineret a devenit limpede faptul că, în condițiile țării noastre, ridicarea nivelului de viață este imposibilă fără o puternică creștere economică, dar că, în același timp, înfăptuirea unei reale calități a vieții nu rezultă exclusiv ca urmare a progresului economic, ci reprezintă o consecință a progresului social-global și multilateral. Ca urmare este instituită o puternică relație între modelul dezvoltării naționale, care reflectă condițiile specifice ale țării și înțelegerea de către tineret a noțiunii de progres, ca progres multidimensional și general în toate sferele vieții economice, sociale, culturale și ale dezvoltării personalității umane.

Privită în sens restrâns, acțiunea factorului economic asupra creșterii motivației tinerilor se exercită prin importanțele și explicitele răspunderi pe care societatea nu a pregetat să le încredințeze tineretului. În zeci de întreprinderi industriale și agricole procesul de producție este realizat și condus de tineri. Marile șantiere sînt, de asemenea, platforme ale muncii tineretului. Nu există practic domeniu în care să nu întâlnim, într-o formă sau alta, marea încredere în tineret, în capacitatea sa de a prelua importante răspunderi ale făuririi societății de azi și de mâine. Pe lângă aceasta — modernizarea continuă a producției, aplicarea tehnologiilor avansate, opțiunea spre domenii care apelează prin excelență la calitățile morale și profesionale ale tinerei generații, compatibilitatea profund semnificativă dintre natura obiectivelor și mijloacelor dezvoltării noastre economice și aptitudinile specifice vârstei tinere explică atitudinea tineretului nostru față de producția bunurilor materiale și spirituale, spiritul său constructiv, angajat, participativ.

Subiect și obiect al acțiunii sociale

Acest mod de a înțelege tineretul — deopotrivă prin ceea ce are peren și prin ceea ce este (sub raportul sarcinilor sociale, al stadiului de maturizare politică și al complexității fizionomiei spirituale) în condițiile social-istorice respective — constituie pentru tineret sursa de inestimabilă valoare a unor profunde vibrații modelatoare, a unui efort de angajare

plenară în validarea acestei înțelegeri, de asimilare activă, anticipativă a propriilor sale determinații. O astfel de atitudine față de modelul propus face parte din însuși acest model, convertindu-se în timp, și explică de ce tinăra generație de astăzi participă ea însăși cu depline drepturi largi la definirea propriului său statut și rol în societate, încetînd a fi un obiect amorf al acțiunii sociale și educative și devenind un subiect activ, dinamic, creator. Sistemul de instituții ale democrației socialiste include participarea tinerilor în organisme colective de conducere, atît ca reprezentanți aleși ai oamenilor muncii din unitățile respective, cît și ca reprezentanți direcți ai tineretului în diferite instanțe.

Ample posibilități create pentru participarea activă a tineretului la realizarea politicii partidului nostru — participare pe deplin corespușătoare aprecierii potrivit căreia tinăra generație reprezintă „viitorul însuși al națiunii noastre socialiste” — constituie pentru toți tinerii o înaltă investiție politică și totodată o puternică și implicită motivație a acestei participări.

Practica edificării socialiste a patriei în aceste patru decenii arată că politica partidului față de tineret nu s-a limitat la recunoașterea teoretică a locului și rolului foarte important pe care tineretul îl ocupă în societate, ci a cuprins demersuri politice, sociale, economice care să facă posibil efectiv exercitarea acestui statut. Această unitate indisolubilă dintre principiu și acțiune politică, dintre teorie și practică în domeniul politicii partidului față de tineret concentrează substanța activă a relației ce există între motivație și participare în activitatea tineretului și, totodată, fundamentează pe alt plan strînsa legătură ce există între partid și tineret, între politica partidului și participarea tineretului la înfăptuirea ei, între modul în care partidul definește profilul și rolul social al tinerei generații și răspunsul activ, de adîncă înțelegere a acestui mod, pe care-l dă tineretul.

Ovidiu Șerban

Idei, inițiative, propuneri constructive ale președintelui Nicolae Ceaușescu — contribuții majore la soluționarea problemelor fundamentale ale lumii contemporane

***Dreptul la existență, la viață,
la pace — drepturi supreme
ale tuturor oamenilor,
ale tuturor popoarelor***

„CEAUȘESCU-PACE”, scandează milioane de oameni la minguri, în adunări publice, știind că secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, consideră pacea ca un drept al poporului român, al tuturor popoarelor lumii și că face totul pentru ca pacea să fie uncul stindard al progresului și singura formă umană de dialog între națiuni.

Într-un sfârșit de secol, cum este secolul XX, cu două conflagrații mondiale și sute, chiar mii de alte războaie și conflicte „locale”, ce au îndoliat zeci de milioane de oameni, o altă îndoliere a lumii și a secolului nostru în condițiile existenței și proliferării armelor nucleare ar putea pune capăt nu doar acestui veac, ci tuturor veacurilor de până acum, însuși timpului. Pentru că, fără oameni, stelele răsar în zadar, zilele se succed oarbe, orele nu se mai numără, deșertul neavind nevoie în deșertăciunea sa de nici o cronologie.

Trebuie, deci, s-o luăm înaintea războiului și să organizăm pacea. Acesta este îndemnul, aceasta este chemarea, acesta este țelul tuturor inițiativelor și propunerilor președintelui Nicolae Ceaușescu privind înlăturarea gravei primejdii nucleare, al repetatelor sale demersuri pentru salvaguardarea păcii, cuprinse în recente cuvântări, precum și în declarațiile făcute cu prilejul unor întâlniri la nivel înalt, al poziției principiale, consecvente a secretarului general al partidului, președintelui Republicii, în efortul de soluționare a problemelor fundamentale care confruntă omenirea.

„Până nu este prea târziu!”

Într-adevăr, omenirea traversează o perioadă de grea încercare, de răsruce, cind primejdia nucleară amenință însuși dreptul suprem al popoarelor la existență, la viață. S-a ajuns la o asemenea situație,

cind oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în special la dezarmarea nucleară, asigurarea păcii au devenit problema fundamentală a epocii noastre. În aceste împrejurări, problema dreptului vital, inalienabil la viață, la pace se impune ca o problemă cardinală. Așa cum pe bună dreptate evidențiază șeful statului român în vibrantele sale apeluri la luciditate și rațiune, este necesar mai mult ca oricind, ca toate statele, toate popoarele, toți cei ce iubesc viața să-și unească eforturile și să acționeze cu toată hotărîrea pentru eliminarea primejdiei de moarte ce amenință viața popoarelor.

Poporul român este în primele rinduri ale acestor lupte mondiale pentru pace, pentru viață. „Epoca Ceaușescu”, în care avem fericirea să trăim, inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, a dăltuit în istoria milenară a României pagini de neplătoare glorie și împliniri fără precedent. Totodată, datorită președintelui Nicolae Ceaușescu, care aduce, prin analiza lucidă a situației internaționale actuale, prin căile realiste preconizate pentru ieșirea din impas, contribuții inestimabile la cauza dezarmării și păcii, România se înscrie cu litere de aur în istoria contemporană a lumii.

Puternicul ecou internațional al luărilor de poziție ale șefului statului român în problemele cardinale ale vremurilor noastre demonstrează cu prisosință că aprecierile, considerentele, soluțiile propuse de tovarășul Nicolae Ceaușescu se bucură pretutindeni de cel mai puternic interes, sint aprobate și salutate de cercurile cele mai largi ale opiniei publice mondiale.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat speranța ca 1984 să marcheze progrese importante în eforturile popoarelor pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru înlăturarea rachetelor și a oricăror arme nucleare din Europa, pentru triumful politicii de destindere și colaborare, de securitate și pace. Acestea sint și țelurile profund însușite, în direcția cărora România socialistă, poporul român, răspunzînd chemării înflăcărata a președintelui țării, vor acționa cu cea mai mare energie, alături de celelalte popoare ale lumii, pentru a face ca pe întreaga planetă să domnească un climat mai senin, al înțelegerii, concilierii și dezvoltării pașnice.

Europa trebuie forțată de destinul Hiroshimei!

Ani de-a rindul, politica înarmărilor a fost „justificată” de protagoniștii ei prin necesitatea menținerii „echilibrului militar” ca temelie a securității. Dar, în ultimele trei decenii, disputa în materie de echilibru militar a rămas deschisă și nici una din părți, nici lumea în ansamblul ei, nu se bucură azi de mai multă securitate. În tot acest timp, arsenalele în general și cele nucleare în special au acumulat un urlaș potențial exploziv, iar cursa continuă în ritm mereu mai accelerat. În pofida voinei popoarelor, a avertismentelor oamenilor de știință, asistăm la noi și noi măsuri îndreptate spre producerea de noi arme cu o putere de distrugere tot mai mare. Drept rezultat, pe planeta noastră s-au acumulat peste 50 000 de încăleături nucleare.

Acestul „butoi de pulbere” radioactivă nu-i lipsește decât o scintile pentru a transforma în praf și pulbere tot ceea ce a creat omenirea. Iar sursele de scintile se înmulțesc cu repeziciune.

Situația cea mai flagrantă s-a creat în Europa, devenită cel mai mare arsenal nuclear și clasic, a cărui forță de distrugere pune în primejdie nu numai pacea și viața în perimetrul continentului, ci și din întreaga lume. „Înarmarea pentru edificarea securității” s-a transformat în reversul său, căutarea continuă a unui iluzoriu echilibru militar la niveluri tot mai înalte devenind principala sursă de slăbire a securității.

Situația, de o gravitate fără precedent în istoria omenirii, la care s-a ajuns datorită trecerii la aplicarea planurilor de amplasare a noilor rachete nucleare în Europa este tocmai rezultatul nefast al conceptului de securitate fondat pe „echilibrul terorii”, adică pe sporirea continuă de către ambele părți a mijloacelor de distrugere. Evoluțiile din Europa au arătat cât de nefast este acest concept

anacronic, ce urmări nocive are aplicarea lui pentru întreaga omenire. Toate acestea pun în fața Europei, amenințată să devină o „Euroshimă“, ca și a întregii lumi, răspunderea istorică pentru existența popoarelor, a înseși vieții pe planeta noastră.

Iată de ce, într-un moment de răscruce pentru omenire, România socialistă, prin glasul președintelui Nicolae Ceaușescu, cheamă la acțiune hotărâtă spre a se face totul în vederea întăririi încrederii și securității pe continentul european, asigurării condițiilor pentru trecerea la măsuri efective de dezangajare militară și dezarmare, pentru făurirea unei Europe fără arme nucleare, o Europă a colaborării și păcii.

Poziția României, concepția și considerentele președintelui Nicolae Ceaușescu privind măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa au fost prezentate la Conferința de la Stockholm, la care au participat reprezentanții celor 35 de state semnatare ale Actului final de la Helsinki. „Interesele vitale ale popoarelor continentului — se arăta în documentul respectiv — impun să se acționeze pentru o Europă unită, în care state independente și suverane, indiferent de ordinea lor socială, să dezvolte larg relațiile dintre ele, să contribuie la întărirea încrederii și securității, la progresul general al umanității“.

Este bine cunoscut faptul că România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu au militat cu perseverență pentru securitate și cooperare în Europa, eforturi care s-au materializat în convocarea Conferinței general-europene de la Helsinki din 1975. De asemenea, țara noastră a contribuit la încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid, între care se numără și consensul realizat pentru convocarea Conferinței de la Stockholm, ceea ce demonstrează în mod concludent că, indiferent cât de complex și de dificil ar fi condițiile internaționale, nu există problemă, oricât de spinoasă, care să nu poată fi soluționată atunci când se dă dovadă de rațiune politică, de spirit constructiv și dorință de cooperare, când se pornește de la interesele majore ale popoarelor.

Or, tocmai de acest lucru are nevoie Europa: promovarea încrederii, înlăturarea suspiciunii, apropierea, înțelegerea și colaborarea între toate statele continentului.

La Stockholm, ca și în alte prilejuri, s-a făcut auzit glasul realist al României, a răsunat chemarea la cooperare, angajamentul său de a contribui, împreună cu toate celelalte state la acțiunea de însemnată istorică vizând făurirea unei Europe fără arme nucleare, un continent al păcii, colaborării și conlucrării reciproc avantajoase între toate națiunile ce trăiesc pe aceste meleaguri.

La Atena, cu prilejul Conferinței țărilor balcanice la nivel de experți, delegația română a prezentat concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, privind căile și modalitățile de promovare a transformării Balcanilor într-o zonă lipsită de arme nucleare, de baze militare și de trupe străine. Au fost, de asemenea, reliefate eforturile constante, propunerile cu caracter de pionierat ale țării noastre vizând dezvoltarea cooperării și creșterea încrederii în Balcani, stabilirea unui climat de prietenie și bună vecinătate în raporturile dintre statele regiunii. Delegația a relevat importanța propunerii președin-

telui Nicolae Ceaușescu privind organizarea unei reuniuni la nivel înalt a statelor balcanice, ca acțiune de natură să contribuie la atingerea obiectivelor de cooperare, de bună vecinătate, înțelegere și securitate ale popoarelor din regiune.

Este marea și nobila vocație de pace și prietenie a poporului nostru care, prin ilustrul său conducător, președintele Nicolae Ceaușescu, s-a impus în fața opiniei publice, în viața internațională, ca apărător al dreptului sacru al oamenilor la libertate, la viață, la pace.

O opțiune fără alternativă

În condițiile acumulărilor de armamente, în special de arme nucleare, cu atât mai mult în împrejurările internaționale actuale de o deosebită gravitate, pacea a devenit o opțiune fără alternativă — sinonimul supraviețuirii.

Problemele și judecățile din trecut privind înarmarea, privind apărarea și ducerea războiului s-au schimbat fundamental astăzi, arată președintele Nicolae Ceaușescu, atrăgând atenția întregii opinii publice internaționale asupra gravului pericol ce pîndește întreaga omenire. „Trebuie să spunem cinstit popoarelor noastre, popoarelor întregii lumi că un război nuclear înseamnă distrugerea a însăși vieții pe planeta noastră“ — avertizează șeful statului român, citind în sprijinul afirmațiilor sale opinia celor mai reprezentativi oameni de știință, care au demonstrat că folosirea chiar și a unei mici părți din arsenalele nucleare actuale va duce la dispariția vieții. De aceea, președintele Nicolae Ceaușescu afirmă cu tărie: „Ne aflăm într-o etapă nouă, într-o situație în care nu s-a aflat niciodată, pînă acum, omenirea. Problema războiului se pune într-o formă cu totul nouă. Într-un război nuclear nu mai pot fi învingători sau învinși. Chiar deținătorii armelor nucleare, folosind aceste arme, acționează de fapt ca sinucigași, pentru că rezultatele folosirii armelor nucleare vor duce la distrugerea vieții și pe teritoriul lor“.

Este demn de remarcat faptul că declarații privind pericolul ce planează asupra omenirii sînt făcute și de oameni de știință sovietici și americani, care nu pot fi, în nici un fel, bănuți că n-ar cunoaște realitatea și nici că ar face aceste declarații numai în scop de propagandă. Și oamenii de știință din alte țări susțin același lucru.

De aceea, secretarul general al partidului, președintele Republicii, consideră — bazindu-se și afirmațiile și pe aprecierea oamenilor de știință — că astăzi, un război nuclear nu mai poate fi cîștigat de nimeni. „Sîntem deci în fața unei schimbări calitative, revoluționare“ — precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Despre ce schimbare este vorba?

În condițiile actuale devine clar pentru oricine că nu mai pot fi acceptate tezele vechi ale unui „echilibru al forțelor“, pentru că ele nu mai pot asigura un echilibru real. Astăzi un război mondial s-ar transforma inevitabil într-un război nuclear, care ar putea duce la dispariția vieții pe planeta noastră. Prin urmare, un asemenea eventual război

nu ar mai avea nici învingători și nici învinși. Or, pînă în prezent, cursa înarmărilor și acumularea de arme tot mai sofisticate erau duse în speranța obținerii unei superiorități și a victoriei în cazul declanșării războiului. Dar acum este limpede că și cel care va declanșa și cel ce se va apăra vor dispărea. Prin urmare se pune întrebarea: de ce să mai fie continuată această nebunească goană după arme? De ce să nu se oprească instalarea de noi rachete, fabricarea de noi și noi arme, tot mai perfecționate? De ce să nu se treacă la un real echilibru al forțelor, la niveluri cît mai scăzute, la reducerea și lichidarea arsenalelor nucleare, a tuturor armamentelor?

Prin glasul conducătorului partidului și statului nostru este evidențiată o cerință primordială a momentului actual: necesitatea de a se pune capăt neîntîrziat cursei înarmărilor, în primul rînd nucleare, de a se realiza un echilibru între cele două părți, dar un echilibru bazat nu pe noi armamente, ci pe reducerea la nivelul cel mai scăzut a celor existente — și acționarea în continuare pînă la lichidarea tuturor arsenalelor, ca singura cale de a se evita o conflagrație pustitoare.

Această nouă concepție asupra războiului și a „echilibrului de forțe”, izvorâtă din analiza profundă a realităților politico-militare, deschide un larg orizont către o politică de asigurare a păcii și securității internaționale prin inversarea cursului urmat pînă acum, propunîndu-se de fapt un „echilibru al dezarmării”. Realizarea unui echilibru pe această cale este nu numai pe deplin posibilă, dar și fără pericole pentru securitatea vreuneia din părți.

Adresîndu-se oamenilor politici, conducătorilor de state și de guverne, de a trage concluziile și de a acționa cu întreaga răspundere pentru prevenirea unei catastrofe nucleare, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Trebuie să ne gîndim la viitor, la generațiile viitoare, la copiii, la nepoții, la stră-nepoții noștri, la viitorul lumii! Și, pornind de la

acestea, trebuie să acționăm pentru a le asigura un viitor de liniște, de pace, fără războaie! Aceasta este problema fundamentală care se pune în momentul de față!”

Tratatul — unica modalitate rațională de soluționare a problemelor litigioase dintre state

O altă direcție fundamentală de acțiune, promovată stăruitor de președintele Nicolae Ceaușescu, este aceea a soluționării pe cale pașnică, prin tratative a diferendelor dintre state.

Parte inseparabilă a politicii externe a României socialiste, afirmarea acestui principiu cardinal, contrapus practicilor anacronice ale politicii de forță și de amenințare cu forța, se impune ca o cerință vitală a destinderii, păcii și colaborării internaționale. Tocmai pornind de la imperativul primordial al zilelor noastre, președintele României se pronunță cu atîta fermitate pentru eliminarea forței din relațiile dintre state și reglementarea numai și numai prin mijloace politice, la masa tratatelor, al conflictelor și litigiilor ce viciază climatul politic mondial.

Acest demers riguros își are suportul atît în experiența istorică, cît și în realitățile lumii de azi, care atestă că folosirea forței nu a dus niciodată și nu poate să ducă la soluționarea reală a problemelor dintre diverse țări. Dimpotrivă, ea s-a soldat cu cele mai tragice rezultate. Cînd însă s-a recurs la negocieri, omenirea a fost cruțată de imense suferințe.

În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, în actuala situație internațională carac-

terizată printr-un grad de încordare fără precedent, soluționarea pe cale pașnică a divergențelor constituie un imperativ primordial. Este marele merit al conducătorului partidului și statului nostru de a fi formulat teza de maximă însemnătate că nu există divergențe — indiferent de originea, natura și evoluția lor și indiferent de aria de răspindire — care să nu poată fi soluționate prin negocieri. Pornind de la acest concept, România a acționat și acționează în toate împrejurările pentru eradicarea definitivă a forței din viața internațională, pentru generalizarea negocierilor ca principiu fundamental al relațiilor dintre state, ca modalitate de apărare a dreptului popoarelor la pace, la progres, la o viață liberă și demnă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu preconizează tratative în absolut toate situațiile conflictuale, inclusiv între țări între care se manifestă antagonisme puternice, aparent ireconciliabile. Nu odată negocierile au avut ca rezultat răsturnări spectaculoase ale situațiilor, au dus la lichidarea unor conflicte grave ce înșingerau de ani și ani diferite popoare, chiar la statornicirea de relații normale între statele respective.

Caracterizată printr-un profund realism, concepția președintelui României nu ignoră, desigur, dificultățile, piedicile ce pot apărea pe parcursul tratativelor. Așa cum a arătat în repetate rânduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, oricât de complicate ar fi tratativele, oricât de mult timp ar necesita, ele sînt infinit preferabile neînțelegerilor și conflictelor. Tocmai acesta este suportul fermității cu care România a acționat și acționează pentru soluționarea pe cale pașnică a tuturor conflictelor și problemelor litigioase, fie că este vorba de conflictele din Orientul Mijlociu, din zonă Golfului dintre Irak și Iran, din Africa, Asia, America Centrală și din alte regiuni ale lumii.

O elocventă expresie și-a găsit activitatea României în punerea pe care a formulat-o în acest sens la ONU și care s-a soldat cu adoptarea, prin consens, a Declarației asupra reglementării pașnice a diferendelor internaționale.

Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu privitoare la primulul tratativelor se aplică nu numai în cazul unor conflicte sau diferende interstatale, ci cuprinde o arie mult mai vastă, respectiv soluționarea prin negocieri a oricărei probleme, a oricărei controversă. Așa este, de pildă, cazul problemei capitale a zilelor noastre — dezarmarea. Interesele păcii impun — arată conducătorul partidului și statului nostru — să se dea dovadă de cel puțin tot atîta insistență pentru realizarea unui acord în vederea trecerii la dezarmare, în primul rînd nucleare, cît s-a manifestat și se manifestă pentru intensificarea cursei înarmărilor. Tocmai de aceea tovarășul Nicolae Ceaușescu insistă să se inițieze dialogul, care să deschidă calea realizării unui asemenea acord.

Generalizarea, la scară mondială, a principiului soluționării pe cale pașnică a diferendelor dintre state — așa cum propune conducătorul partidului și statului nostru — ar constitui o garanție sigură a făuririi unei lumi fără arme și fără războaie, o lume a păcii, colaborării și conlucrării fructuoase între națiuni.

Cuceririle științei — în slujba vieții și progresului, și nu a distrugerii

În repetate rânduri președintele Nicolae Ceaușescu a evidențiat răspunderea imensă, de dimensiuni istorice, ce revine tuturor statelor și popoarelor, tuturor factorilor ce pot acționa pentru oprirea cursului periculos ce împinge umanitatea spre abisul nuclear. O mare răspundere revine în acest sens oamenilor de știință.

Această răspundere este determinată în zilele noastre de caracterul ambivalent al științei în lumea de azi, cînd s-a accentuat discrepanța dintre funcția sa de creație și cea de distrugere. A dispărut pentru totdeauna imaginea savantului în „turnul de fildeș” al laboratorului, rupt complet de realitățile timpului său. Astăzi, în rîndul factorilor care impulsionează spirala ascendentă a înarmărilor un rol de primă importanță îl deține cercetarea științifică. Dealtfel, trebuie arătat că numărul cercetătorilor și inginerilor angrenați în activități cu destinație militară depășește cifra de 500 000. Prin urmare, este o tragică realitate că peste 20 la sută din personalul științific mondial știe precis că lucrează pentru producerea unor arme ce amenință transformarea Pămîntului într-o planetă fără viață.

De aceea, oamenii de știință respectivi nu pot rămîne indiferenți la ceea ce se întîmplă cu rezultatele cercetării lor, îndeosebi cînd acestea sînt dirijate spre transformarea lumii în ruine și cenușă radioactivă. După Hiroshima — evidenția președintele României — mulți dintre cei ce au produs bomba au recunoscut că au greșit. În actuala situație, dacă vor fi folosite din nou armele nucleare, nu va mai avea cine să recunoască, în fața nimănui, că a greșit. Iată de ce, pînă nu este prea tîrziu, trebuie făcut totul pentru apărarea păcii, pentru a determina oprirea cursei înarmărilor, în special a înarmărilor nucleare. O serie de oameni de știință au declarat că răspunderea pentru tot ceea ce fac ei ar reveni factorilor de decizie politici. Dar răspunderea oamenilor de știință este infinit mai mare pentru că ei cunosc cel mai bine puterea distructivă a arsenalelor de pe glob, implicațiile extraordinare ale sporirii acestor arsenale, consecințele teribile pe care le-ar avea pentru planeta noastră declanșarea unei conflagrații nucleare.

Tocmai de aceea, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca principali producători ai armelor nucleare, oamenii de știință trebuie să-și asume răspunderea de a nu mai lucra pentru distrugerea omului, să nu mai admită producerea armelor nucleare, să nu mai lucreze pentru armele nucleare. Oamenii de știință au îndatorirea de a dezvălui popoarelor aceste grave implicații și consecințe, de a participa în primele rînduri la marile acțiuni pentru a determina factorii politici să adopte decizii îndreptate spre oprirea actualului curs al înarmărilor, spre dezarmare, în primul rînd spre dezarmare nucleară.

În deplin consens cu întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru, împreună cu întregul popor, oamenii de știință și cultură din România, reușiți în cadrul Comitetului național

„Oamenii de știință și pacea“, condus de tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, ilustru om de știință și savant de reputație mondială, au participat și participă activ la manifestările pentru pace și dezarmare din țara noastră, afirmându-și cu hotărâre dorința de a-și continua eforturile și de a conlucra activ cu slujitorii științei și culturii din celelalte țări pentru a stăvili cursul spre război și distrugere.

Lumea de astăzi, cu multitudinea de probleme ce o confruntă — politice, economice și sociale — are nevoie mai mult ca oricând de mobilizarea tuturor energilor și capacităților ei, a tuturor mijloacelor științifice și tehnice de care dispune, a celor mai noi cuceriri ale genului uman pentru a asigura depășirea dificultăților pe care le întâmpină, progresul general al tuturor națiunilor, existența lor liberă și demnă.

Popoarele — factor decisiv în lupta pentru înlăturarea primejdiei nucleare

În situația gravă creată prin intensificarea înarmărilor racheto-nucleare, România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu acționează pe toate căile pentru oprirea acestui curs, pentru înlăturarea primejdiei nucleare. În acest sens, țara noastră acordă o mare importanță rolului și răspunderii ce revin factorilor politici, conducătorilor de state, guvernelor, fiind cunoscută însemnătatea atribuită contactelor și întâlnirilor la nivel înalt, cu care ocazie au fost discutate problemele cardinale care preocupă omenirea, probleme de care depind pacea, liniștea și înțelegerea între popoare. În repetate rânduri, președintele țării noastre s-a adresat con-

ducătorilor de state și de guverne cu apelul de a pune mai presus de orice interesele omenirii și de a acționa pentru a se ajunge la un acord care să împiedice instalarea de noi rachete nucleare în Europa, să ducă la eliminarea de pe continent a oricăror arme de distrugere în masă.

În același timp, secretarul general al partidului, președintele Republicii, acordă o mare importanță mobilizării maselor populare, a popoarelor. „Avem ferma convingere — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că stă în puterea popoarelor, ca, acționând într-o deplină unitate, în spirit de răspundere pentru existența și viața lor, a planetei noastre, să oprească cursul evenimentelor spre prăpastie, spre catastrofă, să asigure triumful rațiunii, să impună dezarmarea, și în primul rând dezarmarea nucleară, să asigure pacea, libertatea și independența fiecărui popor, dreptul fundamental al oamenilor la existență, la viață“.

Consecvența cu care partidul nostru, prin glasul secretarului său general, pune în atenție adevărul că popoarele pot face să triumfe pacea, nu decurge dintr-o poziție conjuncturală, dintr-o atitudine de moment — ci tocmai din viziunea științifică, revoluționară, asupra evoluției istorice, a dinamicii lumii contemporane, pornește de la teza materialismului dialectic potrivit căreia popoarele sînt adevăratele făuritoare ale istoriei, factorul determinant al întregii dezvoltări a umanității.

În documentele partidului nostru, în cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu, este pregnant reliefat rolul hotărîtor, primordial care revine forțelor sociale celor mai largi în asigurarea unui curs nou în viața internațională, de pace, securitate și colaborare, corespunzător intereselor și aspirațiilor lor fundamentale.

În rîndul acestor forțe sociale se inserie și tineretul, care dorește pace, dorește să trăiască în înțelegere și colaborare, să-și făurească un viitor pașnic, lipsit de orice crize, neumbrit de tulburări și dispute singeroase. Pe toate meridianele globului tinerii și-au spus cuvîntul alături de părinții lor, acționînd pentru pace și dezarmare. În R.F.G., Marea Britanie, Statele Unite, Italia, Franța, Olanda, Belgia, Japonia, Australia, Noua Zeelandă, Canada etc. mase largi de tineret au organizat marșuri și demonstrații de protest cerînd „Locuri de muncă, nu arme!“, „Școli, nu tunuri!“, „Folosirea fondurilor destinate înarmărilor în scopul dezvoltării economice, lichidării subdezvoltării, analfabetismului, malnutriției și sărăciei!“. În numeroase țări s-au organizat ștafete ale păcii, au avut loc simpozioane și conferințe, au fost adoptate apeluri pentru dezarmare și lichidarea armelor nucleare, apeluri pe care s-au strîns milioane și milioane de semnături.

Tînăra generație, care vede pus în pericol însuși viitorul lumii, ca și propriul său viitor, nu dorește, cum s-a întîmplat de atîtea ori în istorie, ca destinele sale să fie decise contrar propriilor năzuințe. Tineretul vrea să beneficieze în modul cel mai direct de pace, de aceea militează cu toate forțele, alături de popoare pentru dezarmare, destindere, colaborare, pentru soluționarea numai pe calea tratativelor, prin negocieri, a tuturor diferendelor dintre state.

Pacea constituie una dintre valorile esențiale, alături de cele ale participării și dezvoltării, ale însăși deplinei Anului Internațional al Tineretului. Referindu-se la importanța manifestărilor internaționale consacrate problematicii noului generații, pregătirii și marcării în 1985 a „Anului Internațional al Tineretului“, tovarășul Nicu Ceaușescu, prim secretar al C.C. al U.T.C., președintele Comitetului Consultativ al ONU pentru AIT, a spus — răspunzînd unor întrebări puse de un redactor al ziarului „Scînteia“ — că reuniunile care au avut loc pînă acum au pus în relief faptul că „Anul Internațional al Tineretului poate și trebuie să determine diversificarea și dezvoltarea în continuare a formelor și modalităților de cooperare a tineretului în consonanță cu aspirațiile sale de progres, de pace și înțelegere între popoare“.

În continuare tovarășul Nicu Ceaușescu a spus: „Este demn de a fi subliniat că tineretul român, răspunzînd vibrantly chemării la responsabilitate și rațiune, inițiativelor și acțiunilor președintelui României, a participat și participă activ la grandioasele manifestări populare organizate în țara noastră împotriva cursei înarmărilor, pentru dezarmare, pentru eliberarea popoarelor și a generațiilor viitoare de spectrul amenințării nucleare. Tînăra generație din țara noastră, așa cum a arătat-o cu putere în ampla acțiune «Tineretul României dorește pacea», spune un NU răspicat instalării de noi rachete nucleare cu rază medie de acțiune în Europa și dezvoltării celor existente, pronunțîndu-se pentru eliminarea de pe continentul european a oricăror arme nucleare, prin dialog politic constructiv, pentru pace și consolidare a procesului de destindere, securitate și colaborare“.

Impactul escaladei bugetelor militare asupra crizei economice mondiale

Pentru toate statele lumii, în general pentru evoluția economiei mondiale, povara înarmărilor devine tot mai grea. Într-adevăr, după cum arată statisticile Institutului Internațional din Stockholm pentru cercetări în domeniul păcii (S.I.P.R.I.), cheltuielile militare mondiale se ridică în prezent la 750 miliarde dolari.

În timp ce producția mondială crește în medie cu circa 1 la sută pe an, cheltuielile militare sporesc de trei ori mai repede, adică cu 3,2 la sută pe an. Cu alte cuvinte, anual sporul de avuție pe glob, care trebuie să asigure bunăstarea popoarelor, progresul economic general se ıroșește în mod absurd pentru fabricarea de arme tot mai sofisticate, de instrumente ale morții și distrugerii.

Evoluția din ultimii ani a economiei mondiale confirmă pe deplin aprecierea tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a evidențiat în repetate rînduri că politica înarmărilor, a creșterii continue a cheltuielilor militare, afectează grav dezvoltarea economică și socială în lume, constituie o grea piedică în calea ieșirii din criza economică mondială. Aceasta lovește cel mai crunt în țările în curs de dezvoltare, care își vîd blocate orice posibilități de a lichida rămînerea în urmă, de a ieși din cercul vicios al sărăciei.

De cîtuva timp, într-o serie de țări se vorbește despre unele semne de înviorare a economiei, dar toate aceste fenomene sînt nemijlocit legate de evoluțiile pe care le va cunoaște cursa înarmărilor, în sensul că, dacă nu se va pune frînă acestei curse demențiale și aberante, atunei și perspectivele economice se vor afla mereu sub semnul întrebării. Pentru că, în zilele noastre, nu se poate vorbi de o reală și profundă ameliorare a situației economice generale — și cu atît mai puțin de o ieșire din criză — dacă nu se va înceta cursa înarmărilor, dacă cel puțin o parte din uriașele resurse materiale și umane ırosite pentru înarmări nu vor fi folosite în scopul dezvoltării economiei, creșterii bunăstării materiale și spirituale a popoarelor.

Impactul escaladei cursei înarmărilor, implicit, al cheltuielilor militare, se resimte chiar și în statele cele mai dezvoltate, ale căror ritmuri de dezvoltare realizate în 1983 și în primele luni ale lui 1984 s-au dovedit insuficiente pentru a da impulsuri economiei și a o repune pe un făgaș cît de cît normal. Iată un exemplu elocvent: în ultimul raport al O.E.C.D., care grupează principalele 24 de țări capitaliste dezvoltate, se arată că cifra șomerilor se ridică la circa 35 000 000, cu 5 milioane mai mult decît în 1982. Ceea ce arată că „înviorarea“ n-a fost în măsură nici să reducă, dar nici măcar să stopeze creșterea șomajului, care a luat proporții.

Și care sînt categoriile cele mai afectate de șomaj?

Așa cum rezultă din statistici, „tineretul a fost și este cel mai puternic lovit de creșterea considerabilă a șomajului“ — nota un document al O.E.C.D. Potrivit aceluiași surse, rata șomajului

în rîndul tineretului atinge anul acesta 17 la sută în S.U.A., 34 la sută în Italia, 23,5 la sută în Marea Britanie, 21,75 la sută în Australia, 43,5 la sută în Spania etc. Adică, sînt zvirlîți pe drumuri tocmai tinerii, care reprezintă viitorul! Ce viitor pot să întrevadă țările respective, cînd își țin o mare parte a tinerei generații în afara societății, la cozile de șomeri?

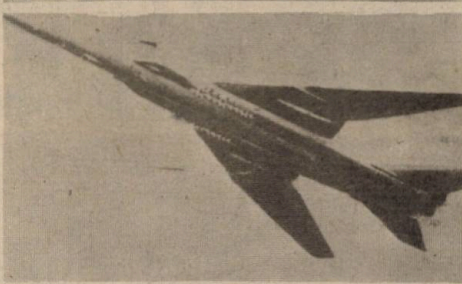
O profundă îngrijorare provoacă printre oamenii muncii din țările capitaliste creșterea duratei șomajului, cît și lipsa unei perspective de revenire a gradului de ocupație a forței de muncă măcar la nivelul existent în urmă cu 10—15 ani. Referindu-se la primul aspect, agenția France Presse consemna că șomajul de durată are consecințe psihologice grave care, adăugate descalificării și pericolului alienării, face și mai dificilă reîntregirea profesională și socială a șomerilor.

Jean Ripert, director general al Departamentului dezvoltării și cooperării economice internaționale, declară că „se impune a fi evidențiate legăturile cauzale dintre cheltuielile militare și dificultățile economico-sociale“. Într-adevăr, așa cum evidențiază revista „Gewerkschafter“ din R.F.G., un miliard de dolari poate crea doar 35 000 de locuri de muncă în producția de război, dar 75 000 în domeniul construcțiilor de locuințe, 100 000 în învățămînt și 132 000 în sfera serviciilor.

Cheltuielile militare apasă tot mai greu asupra programelor sociale ale țărilor capitaliste, contribuind la reducerea cheltuielilor legate de asistența medicală, învățămînt, ajutorarea șomerilor, a persoanelor nevoiașe, a bătrînilor etc. În „bugețele de austeritate“ sînt amputate, de asemenea, fondurile pentru combaterea poluării, pentru îmbunătățirea sistemelor de transport etc.

Asemenea date și fapte vin să ilustreze adevărul că — așa cum subliniază România, președintele Nicolae Ceaușescu — ieșirea din criză, relansarea economiei mondiale sînt, practic, imposibile în condițiile menținerii și sporirii continue a cheltuielilor militare. De aceea este imperios necesar să se treacă la măsuri concrete de dezarmare, de reducere a uriașelor cheltuieli militare. În această direcție acționează și ampla mișcare revendicativă care a cuprins largi pături de oameni ai muncii din țările capitaliste. „Vrem locuri de muncă — nu rachete!“, „Slujbe — nu bombe!“; „Mai multe școli — nu mai multe arme!“; „NU reducerilor de fonduri sociale, DA reducerii bugetelor militare!“ — sînt cîteva din lozincile cu care demonstrează masele populare din Marea Britanie, R.F. Germania, Italia, Olanda, Belgia, Statele Unite, Japonia și alte țări capitaliste. Ele se pronunță pentru trecerea la măsuri efective de dezarmare și folosirea fondurilor astfel obținute pentru soluționarea gravelor probleme economice și sociale care le confruntă, pentru asigurarea păcii și progresului tuturor națiunilor.

Sînt obiective pentru care țara noastră, prin glasul său cel mai autorizat, al președintelui Nicolae Ceaușescu, a militat și militează permanent.

**Prin reducerea cheltuielilor militare —
fonduri necesare lichidării
subdezvoltării, pentru progresul
general**

Dacă țările socialiste europene au realizat, în medie, în 1983 o creștere de 3,3 la sută, iar țările capitaliste industriale un spor de 2 la sută, statele în curs de dezvoltare au cunoscut, practic, o stagnare (0,2 la sută) pentru al treilea an consecutiv. Prin urmare, impactul cheltuielilor militare se răsfringe deosebit de grav asupra țărilor în curs de dezvoltare, care sînt tot mai mult atrase în vîrtejul cursei înarmărilor. Numai statelor rămase în urmă din punct de vedere economic, neproducătoare de petrol, le revin 16 la sută din cheltuielile militare mondiale, ceea ce se răsfringe negativ asupra dezvoltării lor economico-sociale.

„România — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — consideră că nu există imperativ mai arzător decît acela de a se acționa cu toată fermitatea pentru oprirea cursei înarmărilor și pentru dezarmare. În locul programelor de înarmare sã se inițieze programe de dezvoltare economico-socială, de lichidare a șomajului, a subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace! Sã se aloce mijloacele financiare, umane, științifice necesare ridicării bunăstării materiale și spirituale a popoarelor, reducîndu-se substanțial și continuu cheltuielile militare!“

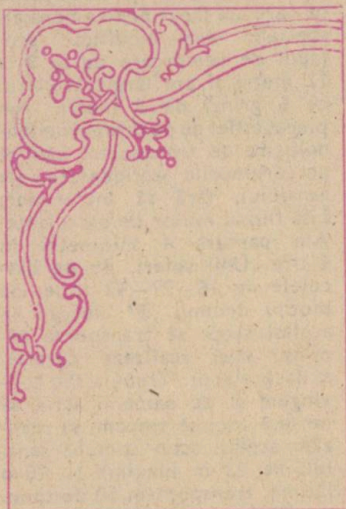
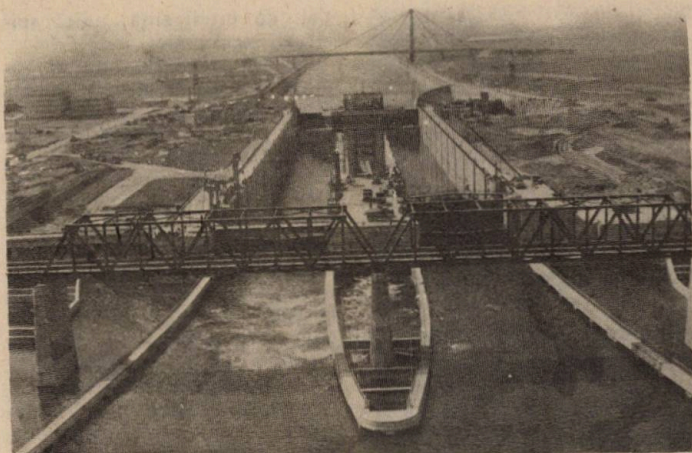
Justețea poziției țării noastre, a președintelui Nicolae Ceaușescu, a fost și este evidențiată de numeroși conducători de state și de guverne din țările în curs de dezvoltare, care arată că în timp ce cheltuielile militare cresc, se adîncesc decalajele dintre țările bogate și cele sărace. Mai mult decît atît: devine tot mai clar că sporirea cheltuielilor militare, acumularea de noi și noi arme nu aduce mai multă securitate, ci sporește insecuritatea.

De pe urma faptului că țările în curs de dezvoltare cheltuiesc în scopuri militare o parte tot mai însemnată din venitul național beneficiază, aproape în exclusivitate, statele dezvoltate din Nord, exportatoare de arme și de tehnologie de război. Pentru țările sărace, importatoare de arme, dar nu numai pentru ele, ci, în general, pentru toate statele lumii, povara înarmărilor devine tot mai grea, ținînd seama de faptul că în fiecare an prețul noilor sisteme de armament crește cu 4,5—5 la sută.

Datele prezentate la recenta Conferință generală a F.A.O. au arătat că dacă pentru dezvoltarea agriculturii țărilor sărace — în care un miliard de oameni suferă de foame — se acordă un ajutor de numai 1,60 dolari pe locuitor, pentru înarmări se alocă o sumă de aproape 200 de ori mai mare. Nu este deloc de mirare că în „lumea a treia“ numărul celor secerati anual de foamete și boli se ridică la zeci de milioane!

Desigur că la situația dezastruoasă în care se găsesc țările în curs de dezvoltare a contribuit, concomitent cu sporirea cheltuielilor militare, și politica dobînzilor înalte practică în primul rînd de Statele Unite. Potrivit datelor Băncii Mondiale, între 1970 și 1983, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a crescut de 11 ori (de la 63,7 la 700 miliarde dolari), iar serviciul ei, adică ratele de amortizare propriu-zise și dobînzile aferente, de circa 18 ori. Tocmai asemenea fenomene arată, odată în plus, că dacă va continua creșterea bugetelor militare aceasta va submina orice măsuri de redresare economică, va duce la înrăutățirea și mai gravă a situației economice generale și, în mod deosebit, a țărilor în curs de dezvoltare.

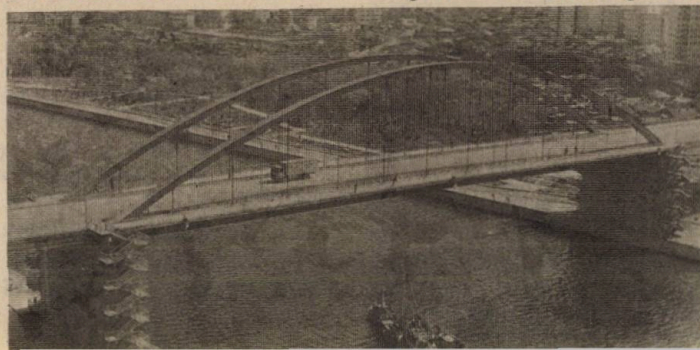
România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu au formulat, de-a lungul anilor, propuneri și inițiative concrete pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri efective de dezarmare, pentru reducerea cheltuielilor militare. Pe această cale s-ar obține resursele tehnico-materiale, financiare și umane necesare sprijinirii eforturilor îndreptate spre lichidarea subdezvoltării, spre asigurarea progresului tuturor popoarelor, a păcii și securității în întreaga lume.

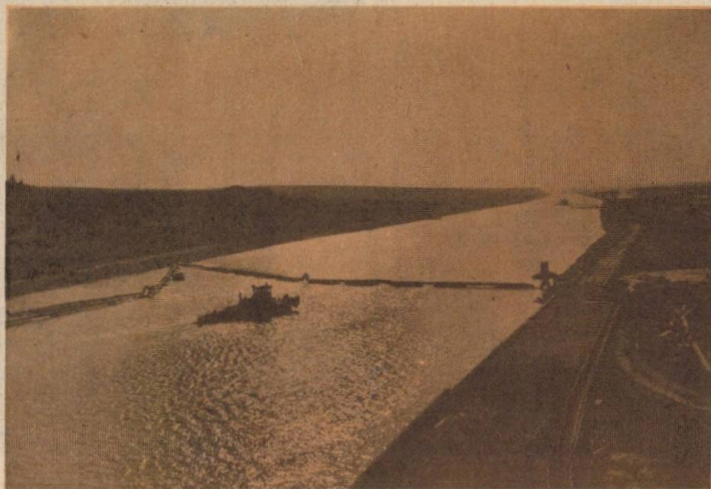

O MAGISTRALĂ POLIVALENTĂ

Oricît de bine ți-ai stăpîni emoția, după o plimbare pe canal, cu o șalupă sau oricare alt tip de navă, nu poți să nu rostești măcar în gînd: e magnific! Și asta pentru că acest rîu interior al patriei adună în albia lui nu numai apele, nu numai visele și izbînzile noastre, ci și un anume fior de speranță, de frumusețe durabilă. Canalul nu este un simplu canal, un „șanț”, cum minimalizau unii cîndva, este cu mult mai mult: capătă dimensiunile și valențele unei magistrale multifuncționale. El s-a construit, desigur, pentru navigația fluvială, pentru a lega Dunărea cu Marea Neagră, pentru a scurta, astfel, drumul de la Constanța la Galați cu aproape 400 kilometri. Dar canalul are funcțiuni complexe de gospodărire a apelor: el va folosi la irigații, la alimentarea cu apă potabilă a unor localități, la alimentarea cu apă industrială, la evacuarea viiturilor, pe malurile lui vor apărea mari plantații, obiective economice, puncte de atracție turistică etc. Va aduce cu el, deci, o cotă ridicată de civilizație. Pentru că este și dotat în acest scop. Pe lîngă cele două ecluze gemene,

de la Cernavoda și Agigea, canalul mai e dotat cu o stație de pompare a apei complexă, cu trei porturi noi: Cernavoda, Medgidia, Basarabi, îl traversează 11 poduri de deschideri mari și foarte mari, de cale ferată și șosea, printre care și cele de la Cernavoda, Valea Dăcilor, Nazarcea, Agigea, Medgidia, Basarabi, podul suspendat de la Agigea cu cea mai mare deschidere (160 m), cu patru benzi de circulație. Și pe lîngă toate acestea, mai este multe dotări, canalul mai este înnobit și cu cinci microhidrocentrale. La aceste microhidrocentrale lucrează acum oamenii de la Brigada complexă de antrepriză Energomontaj. Șeful șantierului este inginerul Florea Radu care a trăit 20 de ani pe șantiere. A lucrat cam la toate obiectivele principale din țară (la cet-uri), iar aici, la Agigea, unde ne aflăm și noi acum, au montat toate echipamentele hidromecanice din ecluză: porțile buscate, de serviciu și reparații, vanele, batardourile, acționările hidraulice ale echipamentelor, instalația de frînare a navelor și alte echipamente aferente ecluzei. Cea mai palpitantă lucrare, ne mărturisește acum maistrul Tiu Aurel, a fost deblocarea porților buscate ale ecluzei și lăsarea lor în coliere (în balamale). O poartă din asta, zice Tiu, are 170 de tone și toate tonele astea trebuie să se sprijine într-o balama. Tremura inima în noi, dar știam numai noi. Ceilalți ziceau: „sînt oameni

cu experiență, au făcut Bicazul, Porțile de Fier, toată salba de hidrocentrale de la Bicăz până la Bacău, sînt oameni buni și vor reuși. Să reușim, doream și noi, dar ne gîndeam la neprevăzut: putea să cedeze betonul sau fierul. Spre marea noastră bucurie, n-au cedat. E drept, nici nu lucraserăm nici noi, nici ceilalți constructori, de așa natură încît să cedeze ceva. Dar emoțiile sînt emoții, la un moment dat nu le mai poți ține în frîu".

— Dar omul nu putea ceda?! îl întreb.

— Poate ceda și omul, dar vine altul cu puteri sporite și lucrarea merge mai departe.

La canal nu ai însă nici un moment, nici măcar o fracțiune de secundă impresia că omul ar fi cedat undeva. Totul este măreț, este unic, iar un om de lîngă mine își exprima regretul, plin de emoție, că va îmbătrîni și nu va mai putea să vadă cum va arăta țara asta peste 50 de ani. Într-adevăr, poți gîndi și astfel, dar atunci cînd ești martorul ocular al realizării unui

vis de secole, trebuie să te consideri și un avantajat al sortii. Fiindcă visul acesta, Canalul Dunăre — Marea Neagră, este un vis de secole care nu s-a putut realiza decît în zilele noastre. Zestre fără precedent, el înnobilează țara. El nu s-a putut realiza pînă acum fiindcă nu am avut o economie cu acest potențial, o industrie pe măsura grandorii lui, care să realizeze, la rîndul ei, utilajele, mașinile, echipamentele de care o astfel de lucrare are nevoie. Canalul este o reflecție a acestui poten-

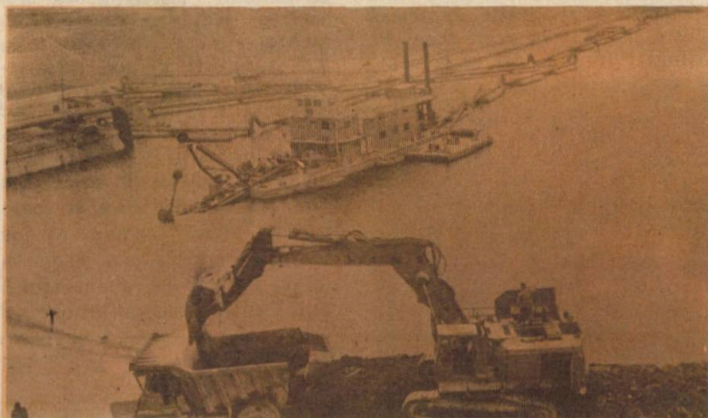
țial: de inteligență, adică spiritual, economic, industrial.

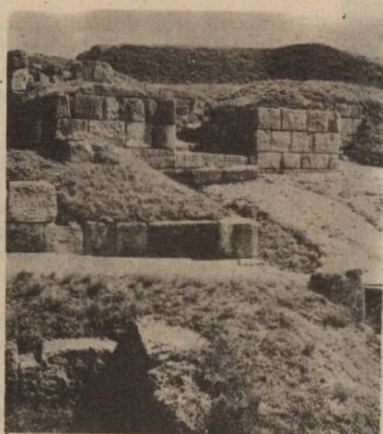
Pentru mine de neuitat rămîne ziua aceea în care am început un drum, pe care credeam că nu-l mai termin niciodată, zice inginerul Ioan Alexe; era prin luna ianuarie 1982, cînd s-a pus problema transportului tronsoanelor de porți, de la baza de protecție anticorozivă, la locul de montaj. Nu era un transport obișnuit, era agabaritic, iar mijloacele de transport (treilerele), ale noastre, trebuiau să le înlocuiască pe cele din import cu gabarit corespunzător. Sigur, o să mă întrebați: ce-am făcut? Am transportat aceste tronsoane de porți cu ceea ce am avut pe șantier, cu treilere românești de 50 tone, pe care am făcut niște amenajări speciale. Am modificat propășul de remorcare de la 3 la 12 metri și am lărgit treilerul cu 6 grinzi de 8 metri. Am plecat astfel de pe drumurile tehnologice de transportat pămînt pe drumurile accidentate ale canalului, fără să întrerupem însă fluxul miilor de basculante. Am parcurs 4 kilometri în 6 ore. Unii șoferi, de pe basculele de 16—27—42 tone, ne blocau drumul. Ei alergau în același scop: să transporte pămînt, să-și realizeze cursele, să facă planul. Trebuia să-i convingem și pe oamenii ăștia să ne facă loc, să trecem, să realizăm același scop comun: canalul. Pe 23 m lungime și 10 m lățime, transportam 50 de tone. Am făcut 44 de astfel de drumuri, dar primul a rămas de neuitat.

Din astfel de segmente de eroism de neuitat se compune o operă de neuitat. Dăinuiesc doar aceste lucrări, care însumează dăruire totală, ideal, vis, entuziasm, jertfă. Ele nu se pot făuri oricînd, ci în momente de maturitate a popoarelor.

Acum, hidrotehniștii lucrează, o parte la lucrările de finisare a ecluzei, o parte la microhidrocentrale. Două astfel de microhidrocentrale, de 5 Mwh fiecare, se construiesc în stînga și dreapta capătului ecluzei, în amonte. Vor folosi excesul de apă din canal, rezultat de la ecluzările de la Cernavodă.

N. Grigore Mărășanu

Amfiteatrul de la Ulpia Traiana • Intrarea în cetatea Blidaru • Coloană între ruinele Palatului Augustanilor • Fragment din Columna Traiană

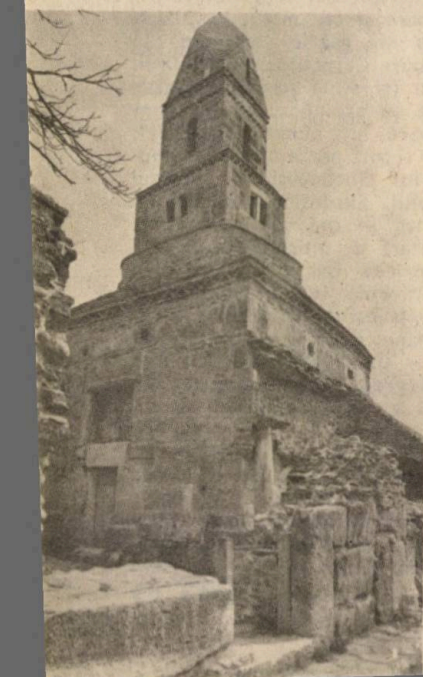
DRUM PRIN ISTORIE

Un asemenea drum ar fi mult prea lung pentru a fi străbătut cu un traseu sau pentru a fi descris într-un articol. De fapt, istorie a pământurilor de la Carpați, Dunăre și Marea Neagră, sînt toate locurile prin care un turist ar trece în România — istorie mai veche, mai nouă sau chiar istorie vie desfășurată sub ochii săi. Vestigiile de cetăți, monumentele, arta, arhitectura, folclorul, marile realizări urbanistice sau industriale contemporane sînt toate istorie.

Pentru acest articol am ales însă urmele începutului, de cînd puternicul rege Burebista a format întîiul stat dac centralizat și independent pe pămînturile de la Carpați, Dunăre și Marea Neagră. A fost contemporan cu Iulius Caesar, respectat și temut, generos și înțelept. Domnea peste geto-daci (cei mai vechi strămoși ai românilor), popor dîrz și harnic, străvechi stăpînitor al ținuturilor dimprejurul Carpaților, de la Dunărea de Jos și țărmul Mării Negre. Darius, regele perșilor, în campaniile sale de cucerire a fost biruit de geții din cîmpia Dunării, iar Hero-

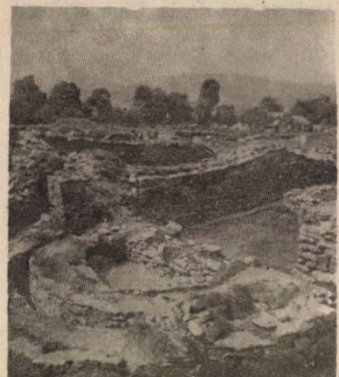
dot — acel părinte al istoriei — scria despre geto-daci că sînt „cei mai dreپți și mai viteji dintre traci”. Dacii au avut un stat puternic, o civilizație înfloritoare și săpîneau pămînturi bogate. Cunoșteau țiteiul, îl foloseau ca medicament și unguent. Dealtfel, erau vestiți în întreaga antichitate pentru știința folosirii ierburilor vindecătoare și ca „medici”. Cunoșteau și gazele naturale. În curbura Carpaților lîngă Buzău, erau (și sînt) scăpări de gaze care se aprindeau și pe care poporul le-a numit „focuri vii”. Vor fi fost poate altare ale zeului lor Ghebelosis — stăpînul focului. Expansiunea imperiului roman — cea mai mare forță militară a antichității — viza cucerirea Daciei pentru a o transforma într-un bastion la granița estică. Războaiele daco-romane, două la număr, în anii 101—102 și 105—106, au fost însă grele. Cele mai grele din cîte a purtat imperiul roman se pare. În fruntea romanilor se afla atunci acel optimus imperator — Traian, iar în fruntea dacilor — Decebal. Traian a condus personal ambele campanii și a înălțat, pentru victo-

ria foarte greu dobândită, două mari monumente ale antichității: **Columna lui Traian de la Roma și Tropaeum Traiani**, monument triumfal aflat la Adamclisi, în Dobrogea, pe pământul României. Cele două monumente sînt „acte de naștere” ale poporului român, popor născut din amestecul daco-roman, în spațiul dimprejurul Carpaților, după cucerirea și romanizarea Daciei. O insulă de romanitate viguroasă a străbătut mai bine de două milenii într-o mare slavă și amestec de alte popoare din zona central-estică a Europei de azi. România și românii sînt un popor și o țară romanică. Singurii care au păstrat chiar și numele vechii Rome. Despre limba română, lingvistul suedez Alf Lombard, romanist de renume mondial, spunea, figurativ, că „este al patrulea picior al mesei”. Adică fără limba română, fără cultura și civilizația românească, orice studiu de romanistică este incomplet și lasă mari lacune în înțelegerea lui.

Știind toate acestea, știind că poporul român este urmașul direct, neclintit de pe pămînturile de baștină, al dacilor și al romanilor, veți înțelege mai bine totul, pe oriunde veți umbla prin țară. Dîrzenia, curajul și generozitatea dacă, iubirea de țară, peste care s-au suprapus spiritul sintetic și echilibrul roman au zămislit un popor — poporul român — care de-a lungul întregii sale istorii s-a înscris cu cinste în cartea timpului.

Vom porni la drum de la Columna lui Traian. Nu chiar de la Roma. O copie fidelă se află la București în Muzeul de Istorie al R.S.R. Scenele de pe Columnă, o poveste a războaielor daco-romane, sînt pilduitoare. Chipurile bărbaților și ale femeilor dace de acolo le veți găsi și astăzi, vii, în multe sate de munte ale țării. Le veți găsi în Oaș, în Maramureș, în Bucovina — adică în nordul țării, dar le veți găsi aidoma (aceleași tipologie, același port) în satele din preajma Huneadoarei, în Țara Hațegului, din Transilvania. Acolo a fost și centrul fortificat al statului dac, la Grădiștea Muncelului, apărată jur-împrejur de cetăți zidite pe culmile cele mai strate-

Sarmizegetusa Regia — sanctuarul din incinta sacră

● **Tropaeum Traiani: Metopa IX: Familie de daci refugiindu-se într-un car cu patru roți** ● **Monumentul de la Densus (stînga)** ● **Monumentul de la Adamclisi** ● **Ulpiu Traian: Cuptorul de încălzit aer de la Palatul Augustanilor**

gice. Sus în munți se afla capitala — Sarmizegetusa. Era întărită cu ziduri și avea palate și incinte sacre, din care se mai păstrează urmele unor coloane retezate de romani — un templu circular, temple patrulater și un mare cadran solar de andezit. Erau construcții ale unei civilizații evoluate, ale unui popor care cunoștea și iubea natura, un popor care și-a făcut temple în păduri, imitînd cu coloanele verticalitatea trunchiurilor de copaci și folosind drept acoperiș bolta cerului. Sînt impresionante și grăitoare aceste vestigii dace de la Grădiștea Mun-

celului. După cucerirea Daciei romanii au păstrat numele capitalei, adăugându-i doar pe cel al împăratului lor — Ulpia Traiana — și mutînd-o mai în vale. Se păstrează bine, chiar lângă șosea, ruinele unui mare amfiteatru și urme de cetate.

În întreaga țară sînt vestigii dace și romane. Majoritatea întăriturilor ulterioare din epoca feudală sînt înălțate pe vechi cetăți dacice și pe castre romane, pilduind, prin înșăși consecuția zidurilor, permanența continuitate daco-romană și românească în spațiul carpato-danubian. Pe orice traseu veți merge, dacă veți găsi o cetate feudală, documentele și ghidul vă vor arăta că la originea (temelia) ei se află vechi întărituri daco-romane. O strălucită pildă în acest sens apare tot în Țara Hațegului — biserica ortodoxă din Densuș (secolul al XII-lea) zidită din piatra cu sculpturi a unui vechi castru roman din apropiere.

Dintre numeroasele vestigii ale antichității daco-romane, la loc de frunte se situează desigur monumentul triumfal de la Adamclisi — Tropaeum Traiani. Cărți voluminoase au fost consacrate acestui monument aflat nu departe de țărmul Mării Negre, azi integral reconstituit. Pe locul celei mai importante victorii, Traian a ridicat un trofeu impunător, o cetate și un mausoleu al ostașilor și ofițerilor căzuți. Abilul și neînfricatul rege dac Decebal a creat aici, în cel de-al doilea război daco-roman, o diversiune cu intuiție de geniu, încît era gata să-i înfrîngă pe romani. Numai un dezgheț timpuriu l-a ajutat pe Traian să vină aici, pe Dunăre, cu grosul oștii masat, departe, lângă Sarmizegetusa și lupta a fost atît de grea, încît Traian a aruncat în cîmp și garda imperială care nu se clintea niciodată decît în cazuri disperate.

Și acest mare monument, artistic vorbind inferior columnei de la Roma, este un strălucit document. În afara frizelor, metopelor și a concepției lui, observați figurile de daci și gîndiți-vă la ceea ce vedeți în satele românești de azi. Gîndiți-vă la ia românească pe care o găsiți figurată acolo îndentice.

Dorin Ianuș

UN COMPENDIU AL BUCOVINEI: CÎMPULUNG MOLDOVENESC

Trebuie să mergi spre Bucovina cu o anume stare de spirit pentru că altfel acomodarea cu plaiul de vis, cu obcinele, cu preajma, cu senzația de timp primordial, îți va răpi cîteva ore bune, dacă nu cîteva zile pe care, la plecare, vei regreta că nu ai reușit să le umpli de senzații, imagini, amintiri. Trebuie să mergi spre Bucovina cu ceasornicul trăirii tras la maximum, cu o retină proaspătă, gata să immortalizeze minunea manifestării plene a peisajului românesc.

O ipostaziere a acestui mirific plai de dor poate să fie și chiar este Cîmpulung Moldovenesc. De aici, Baza pentru tineret este bloc starterul pentru incursiuni în intimitatea Bucovinei care înseamnă Rezervația Pietrele Doamnei de pe Rarău, Rezervația geologică de la Pîrîul Cailor, cei doi codri seculari, Slătioara și Giumalău, Valea Seacă și lista poate fi continuată de fiecare din cei ce iubesc Bucovina:

Chiar întors la bază, nu pierzi contactul cu fluxul trăirilor, pentru că peisajul văzut de pe geamul hotelului sau cabanei este la fel de încîntător și chiar într-o plimbare de o oră, două te întâlnești cu vegetația subalpină a locurilor, te poți afunda în crînguri, pe malul riului Moldova, în aproape irealele păduri de mesteceni, te sprijini de înmărmuratele trunchiuri ale molizilor sau numeri plopii tremurători, fără soț, iubitor de sport fiind, într-o pauză de drumeție, pe terenurile amenajate aici, te simți în largul tău, iar piscina îți oferă apa ei clară de cleștar.

Seara te reintegrezi firesc în societatea celorlalți beneficiari ai B.T.T.-ului, la restaurant, la bar, club sau bibliotecă. Te retragi apoi în brațele lui Morfeu pentru că, poate, a doua zi vei intra în inimitabila lume de culori ale florilor din Rezervația floristică Todirescu sau în straniu peisaj de calcar de la cheia Moara Dracului. Te vei convinge că, dacă există, acest personaj nu este atît de negru, devreme ce și-a situat moara într-o atît de pămîntească frumusețe, în acest canion înalt de șaiszeci de metri.

De ajungi la Cîmpulung Moldovenesc iarna pîrtia de schi și baby schi vor suplini ceea ce numai vara îți oferă pentru că, într-o dialectică a naturii ajutată de mîna omului, Cîmpulung Moldovenesc este un loc pentru toate anotimpurile.

Carmen Lagăru

COSTINEȘTI, 1984

**N-A FOST VARĂ
MAI FRUMOASĂ!**

BUCUREȘTII ACUM 150 DE ANI

CUTREMURUL DIN PRIMĂVARĂ

UN "SOARE
CU DINȚI"

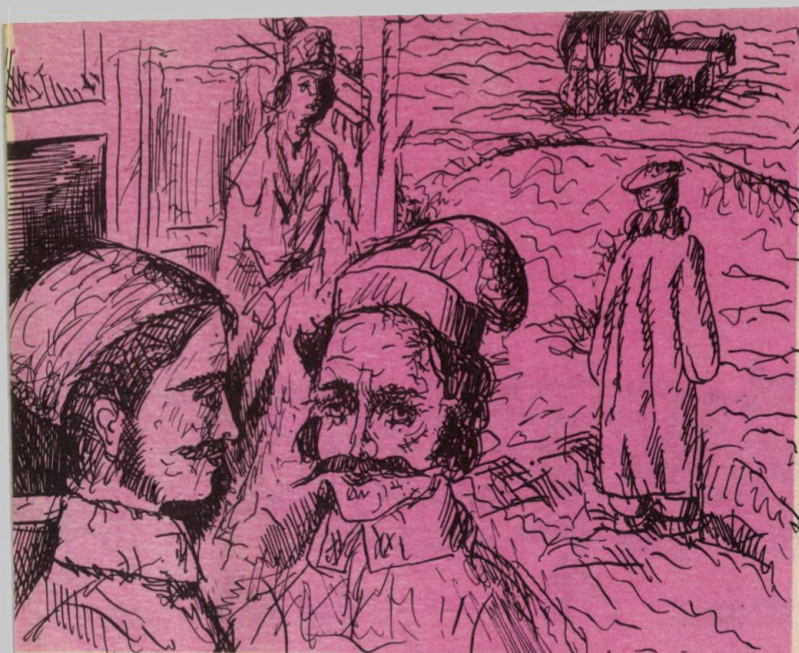
Ninge de câteva zile. Zăpada s-a așternut în mai multe straturi de la începutul iernii, acoperind ulițele întortochiate, curțile, maidanele, îngreunând acoperișurile caselor, prefăcând pomii în imense candelabre albe. În frigul dimineții de ianuarie Bucureștii par un oraș pustiu. Oamenii mai întârzie încă în încăperile calde. Perdeaua de vată înăbușă cîntatul din zori al cocoșilor. Fum firav se lățește din coșurile înnegrite.

Liniștea e fărîmîtată de clinchet de zurgălăi. Cîte o sanie, stingheră, alunecă pe plapuma moale de nea. Se aud zăvoarele grele de fier mișcate în lăcașul lor ascuns; sînt dați în lături

drugii care proptesc, din interior, ușile; scîrîlie balamalele iar obloanele sînt trîntite cu zgomot. Băieți de prăvălie, somnoroși, cască, se întind, se uită la cer. Apoi, înarmați cu lopeți și uriașe tîrnuri, își fac de lucru cu zăpada care s-a adunat peste noapte în fața dughenelor. După o vreme încep să apară primii mușterii: dă semn clopoțelul așezat deasupra ușii. Cumpărătorul e invitat cu temenele să-și aleagă ce-i dorește inima; abur de cafea se agată de grinzile încăperii.

Spre prînz ninsoarea e prinsă de oboseală. Acoperișurile caselor încep să scліpească sub razele unui soare care abia își arată banul de gălbează pe după pînza aburoasă a norilor. Săniile se întretaie acum pe Podul Mogoșoaiei, pe cel al Caliței ori al Belicului, pe drumul Vitanului, pe Podul tîrgului din afară, pe ulița Ferăstrăului. Echipaje luxoase întrec

sânii cioplite din trunchi greu de fag, încărcate cu mărfuri de Lipsca, de Gabrovo, de Târgu-grad ori de Braşov. Armăsari focosi împrăştie sub copite pulberii argintii. Îndemnurile vizitilor se amestecă în strigătele negustorilor ambulanţi.

Lume de tot felul pe străzile oraşului, priveghiată în acest ianuarie de un „soare cu dinţi”.

Se fac pregătiri pentru deschiderea sesiunii Obşteştii adunări ale cărei şedinţe se desfăşoară în sala de pe deal a Mitropoliei. Zvonuri multe circulă în Bucureşti: dacă Poarta ar începe să plătească anul acesta imensa datorie de război pe care o are faţă de Rusia, armatele ţarului ar părăsi principatele dunărene. S-ar putea, în sfârşit, aplica şi prevederea Regulamentului organic care stipulează reînnoirea firului domniilor pămîntene.

Toată suflarea urbei e interesată în primul rînd de această chestiune. Oamenii sînt nerăbdători să afle noutăţi. Ei aşteaptă să iasă de sub teascurile tiparniţei lui Eliad un nou număr al „Curierului Românesc”. Chiar dacă foaia

nu va publica ştiri care să confirme aceste zvonuri, va lăsa să se citească printre rînduri noutăţi de care cu toţii sînt însetaţi. Aşteaptă să le parvină de la foaia lui Asachi „Albina Românească”: poate în capitala Moldovei se ştiu mai multe... Publicaţia ieşeană e redactată în română şi franceză spre deosebire de aceea a lui Eliade care nu tipăreşte decît cîteva articole în franţuzeşte. Aceasta nu dintr-o opţiune cosmopolită ci pentru că pur şi simplu doreşte să înlesnească străinilor şi mai cu seamă consulilor, altor reprezentanţi ai statelor europene, cunoaşterea simţămintelor şi speranţelor naţionale ale românilor. Se citeşte de asemenea „Buletinul oficial”, organul ocîrmuirii ce anunţă în primele zile ale noului an 1834 că la 1 ianuarie a fost trimis la Bucureşti prin curier special un ucaz al ţarului prin care acesta mulţumeşte generalului Kiseleff pentru felul cum s-a achitat de îndatoririle sale de administrator al Principatelor. Se poate „citi” şi altceva printre aceste rînduri? Unii fac tot felul de supoziţii. Să urmeze doar rechemarea lui Kiseleff, iar soldaţii să fie ţinuţi în continuare pe acest pămînt? Eliade, însă, nu se mulţumeşte să facă simple speculaţii. Om de acţiune, el pune în aplicare pas cu pas programul Societăţii filarmonice. Găseşte că e timpul să treacă la acţiune pentru realizarea celui de-al şaptelea alineat al acestui program: înfiinţarea unui teatru naţional.

Heliade, tînăr

„Curierul” din 7 ianuarie publică de fapt actul de naştere al acestei instituţii: „Cea mai mare parte din boieri şi alţi cetăţeni pătrunşi de adevărul că teatrul însoţit cu învăţătura publică este cel mai de-a dreptul şi sigur mijloc de a dăruia obiceiurile cele urâte şi a forma gustul unei naţii, toţi într-o pornire şi într-un cuget prin toate casele au contribuit a-şi arăta dorinţa cea mare, a se chibzui mijloacele spre a putea cu vremea a se dobîndi un teatru naţional. Aşa s-a găsit cu cale a se forma o tovărăşie sau Societate Filarmonică, ale căreia mădulari fişte care va contribui cîte un ce pe an, spre a se întocmi o şcoală de literatură, declamaţie şi muzică vocală şi scopul acestei şcoli să fie a pregăti tineri prin care, de o parte, să putem avea un teatru...” Aşadar se înfiinţează mai întîi un conservator „în care se vor forma viitorii străluciţi artiştii ai rampei.” „D-l Eliad va fi directorul acestei şcoli... D-l Bongianini va fi profesorul de muzică... D-l Aristia va fi profesorul de declamaţiune, carele va începe cursul său mai întîi prin a deprinde pe tinerii întru cetirea cea curată, a păzi punctuaţia, a arăta cetirea după duhul perioadelor, introducînd pe cetitori în înţelesul celor scrise...”

Eliade promite deschiderea cursurilor pentru 15 ianuarie

„deocamdată în casele D-lui Piturului Dincă Boerescu, în dosul Sf. Sava și peste drum de D-l Cămpineanu. Cîți dintre tineri vor dori a urma cursurile arătate se vor îndrepta la redactorul gazetei, unde vor găsi pe D-l Eliad totdeauna - pînă la 12, și se vor înscrie în lista școlarilor.”

Redacția „Curierului Românesc” se afla „într-o căsuță sărăcăcioasă, cu numărul 1701, peste drum de Biserica Sf. Apostoli”. De acolo „redactorul foii” văzu trecînd în ziua de 10 ianuarie mai multe sâni care îi purtau pe „mădularii Obșteștii Adunări” în drumul lor spre sala Mitropoliei unde în acea zi se deschideau lucrările înaltului for al Munteniei. Sedința, care avea o ordine de zi încărcată, urma să fie deschisă de Excelența Sa Domnul Plenipotent (Kiseleff) ce trebuia să țină o cuvîntare. Generalul conte părăsise însă Bucureștii cu cîteva zile înainte așa că i-a revenit Secretarului Statului Gheorghe Bibescu (viitorul domn) plăcuta însărcinare de a rosti cuvîntarea înaltului reprezentant al Petrogradului. După aceasta urmară la cuvînt mai mulți „mădulari” care înălțară știutele osanele atît țarului și reprezentantului său cît și „stăpînului nostru, padișahul”.

Kiseleff era pe drum înspre Iași. Alaiul sâniilor sale făcea popas după popas la conacele boierești care erau înfrînute pe această cale. Ajunge în capitala Moldovei la 12 ianuarie, după cum se anunță în „Albina”, care sosește după cîteva zile, la București, și este găzduit „în casele spatarului Mihai Cantacuzino”. La 18 zile ale acestei luni Domnul Plenipotent trimite spre capitala Țării Românești un curier special prin care cere ca afacerile politicești care nu suferă amîinare să-i fie trimise la Iași de unde domnia sa promite că se va înapoia cît de cînd.

Obișnuita obștească adunare (Desen de Raffet)

Bucureștii respiră sub stăpînirea rece a iernii. E luna lui făurar. Cîmpia vastă din jurul orașului e în întregime amorțită. Foarte rar convoaie de sâni străbat drumuri știute, acoperite acum cu o manta groasă de zăpadă. Cu greu ajung în capitală publicațiile străine. Totuși Eliade reușește să-și informeze publicul luînd multe vești din periodicele europene. În redacția de peste drum de Biserica Sf. Apostoli sînt răsfoite „Observatorul austriac”, „Jurnalul de Frankfurt”, „Monitorul Otoman”, „Gazeta Universală a Bavariei”, „Jurnalul de Sf. Petersburg”, „Albina rusească”, „Nuvelistul” și „Jurnalul cunoștințelor folositoare”.

Din Iași venea în mod curent „Albina Românească”. Ea anunța că la 4 februarie, în prezența generalului Kiseleff s-a făcut deschiderea „solenă” a Cabinetului soțietății de medicină. Era prezent, la loc de cinste și Asachi. Societatea de științe naturale și medicină fusese înființată în 1830 de doctorii Cihac și M. Zotta. Guvernul Moldovei o „aprobase” abia în 1833. Acum își deschisese muzeul (o sală de mineralogie și una de zoologie) și biblioteca. La acest prilej aga Alexandru Sturza a donat operele lui Buffon și Cuvier „în 42 de tomuri, cu 6 000 figuri vâpsite”. Doctorul Chiriacopol din Galați va dăruia și el bibliotecii nu mai puțin de 800 de volume de specialitate.

În Iași e văzut, la jumătatea acestei luni, spătarul Alexandru Ghica care e în trecere spre Țara Românească vinînd de la Karlsbad.

La București, în ziua de 25 a acestei luni, s-a deschis școala Societății Filarmonice, în care se învață muzica vocală, literatură și declamația, cursurile fiind slobode pentru oricine. Deschiderea școlii fusese anunțată de Eliad, după cum știm, pentru 10 ianuarie, dar motive care rămîn în întuneric au hotărît această amîinare.

Dacă citim cu atenție articolul lui Eliad din 7 ianuarie prin care anunța înființarea acestei școli vom observa, desigur, că autorul reduce activitatea societății filarmonice la o simplă acțiune culturală, membrii ei urmînd să contribuie „cu cîte un ce pe an, spre a întocmi o școală...” De fapt cui explică el

Tablou din Mirtii și Chloe, piesă reprezentată de un grup de tineri sub conducerea lui Asachi

în astfel de termeni menirea acestei societăți, subliniind scopurile filantropice care stau la temelie inițiativei, și nu cele politice?

Hotărât lucru, luna februarie a acestui an e o lună a artelor! În 27 „lucrările Muzicii s-au învâruit de un nou product original și încă necunoscut în Europa. S-au publicat o culegere de 42 cîntece și danțuri moldovene românești, grecești și turcești potrivite pentru pian.” Tot acum, spre sfîrșitul lunii, o litografie inspirată din istoria Moldovei e pusă la dispoziția celor interesați, tabloul „fiind izvodit și lucrat în Iași”, la tipografia „Albina”. E vorba de lucrarea „Ștefan cel Mare rostindu-și testamentul său politic”, inspirată lui Asachi de lectura unui pasaj din „Istoria Imperiului Otoman” de Dimitrie Cantemir, pe care o descoperise în 1812, pe cînd era la Roma, în Biblioteca Vaticanului. În luna următoare, pe 22, va apare chiar un ordin al lui Kiseleff «prin care îndeamnă „pe Sfat, ca din paragraful cheltuielilor extraordinare să cumpere 101 de exemplare” ale compoziției lui Aga G. Asachi din care 25 să le dea cancelariei sale iar 75 unor școli»

Nu se întrezăresc încă semne de dezgheț. Una după alta zilele de început ale acestei luni imaginează niște „babe” rele și urite, ciudoașe. „La țară s-a așezat drumul de sanie. În ziua de 11 mercurul se micșorează 8 linii sub zero.” Dar „babele” sînt schimbătoare. Se anunță sosirea solului extraordinar și plenipotent al Porții la curtea țarului, Pașa Mușir-Ahmed, care călătorește de la Petersburg la Constantinopol. El vine în Țările Române pentru a se pune de acord cu autoritățile rusești asupra persoanei viitorilor domni. În București se fac pregătiri de sărbătoare. Simandicosul personaj era pe pămînt românesc încă din februarie, astfel că în ziua de 24 ale acelei luni, după cum anunță „Albina”, „Înaltul Cliros și boierii îi rostiseră încredințarea de respectuoasă supunere față de Înalta Poartă.” Tot gazeta lui Asachi arată că „această împrejurare este cu atât mai însemnată, că cea întâia oară după organizarea nouă a lucrurilor din Turcia

(marile reforme din 1830, n.n.), un reprezentant al Suzeranului nostru au venit în această țară, și prin a sa înțelepciune a avut prilej a judeca despre starea cea fericită a Moldovei”, întemeiată „sub umbrirea Curților Suzerane și Protectoare”. Să fi scris Asachi cu mîna pe inimă toate aceste proteze ale substantivelor, aurite și ele? E adevărat însă că la începutul anului 1834 cele două țări române nu aveau domnitori. Erau procopsite însă cu un suveran, sultanul Mahmud-Han al II-lea și un protector, țarul Nikolai I Pavlovici. Acesta din urmă ținea zălog principatele dunărene pentru datoria de război pe care o contractase Turcia, administrînd aceste țări prin generalul conte Pavel Kiseleff și păstrînd aici încă din 1828 o numeroasă armată.

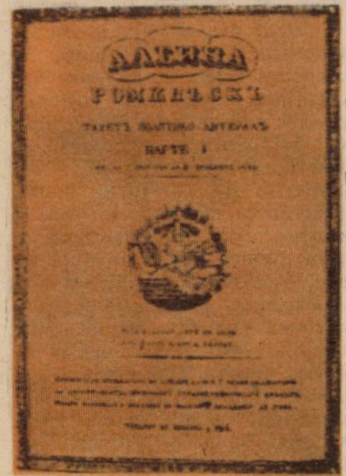
Cu gîndul la zvonurile care circulă din ce în ce mai insistent că soldații țarului ar putea fi rețrași, oamenii încep să chibzuiască, acum, la început de primăvară, la datoriile ce le au față de pămînt. În publicații apar felurite sfaturi pentru ferirea animalelor de bolile care bîntuie în această perioadă. Se dă mai întîi o rețetă pentru „vărsatul oilor”, apoi alta pentru „bolile de picioare ale boilor”, mai ales că doctorul Cihac de la Iași stabilise că „aceste boli se nasc din rele hrăniri în toamne umede”.

Și totuși se apropie de București solul turcesc de la Petersburg. El pleacă din Iași „însoțit de dragomanul său favorit Aristarhi, care avea să fie numit capuchehaie al Țării Românești” pe 1 martie și itinerarul său e urmărit pas cu pas: În ziua de 2 se afla la Vaslui, pe 3 la Focșani unde îl întîmpină doi mehmendari, col. Manoil Băleanu și clucerul Alecu Călinescu. Ispravnicii îl însoțesc pe oaspete din județ în județ. Pe 4 ajunge deja la marginea Bucureștilor. Acolo, „la Colentina”, alaiul său format din 6 calești, 9 trăsură și 3 carete fu întîmpinat de Marele Agă (polițaiul șef) și de oamenii lui, urmat fiind de reprezentantul lui Kiseleff și de membrii sfatului orașenesc. Se formează un nou și decorativ alai care străbate străzile capitalei, alai pe care îl închid triumfător 24 de „jantarmi” din miliția pămînteană.

Suita de luxoase echipaje și de călăreți îl conduce pe oaspete la casa vornicului Mihalache Ghica, fratele fostului domn Grigore Ghica și al viitorului domn Alexandru. El îl va găzdui în cele trei zile de ședere în București. Aici s-au strâns alături de vornicul trebilor din lăuntru toți „mădularii administrativi” care i se închină cu sîrg. „Excelența sa se arată simțitor” față de această manifestațiune. „Căpitanul C. Filipescu e atașat pe lîngă persoana lui Ahmed” A doua zi, după ce l-au lăsat pe oaspete să se odihnească după lungul drum, se adună în casa vornicului înalte obraje boierești și clirosul pentru a-l omagia. Pașa răspunde semnelor de prea pronunțată supușenie arătînd că „e fericit de primirea care i se face și măgulit de sentimentele românilor, însă că toate aceste gătiri atunci cînd îl vor îndatora și le va simți ca niște sentimente de adevărată dragoste, cînd vor fi pe cît se poate mai simple și departe de vechiul lux asiatic, care acum a trecut ca și anii care nu se mai întorc”. Interesant spiciul acestui turc, care mai era și înalt reprezentant al Porții! El vorbește despre „lux asiatic”, despre „anii care

nu se mai întorc” ca și cum ar pleda în favoarea politicii unei alte mari puteri. Explicația este, însă, alta: cuvîntarea aceasta este cea care... a fost tipărită în „Buletinul Oficial”. Nu știm dacă turcul a fost mișcat de ceea ce i-au pus în gură cei de la gazeta ocîrmuirii. El, înconjurat cu tot fastul ce i se cuvenea, abia mai avea vreme să respire între un ospăț și un bal, între o petrecere și o seară de teatru: după ce îi primește pe reprezentanții obștii e pus în fruntea unei imense mese acoperită cu bucate din cele mai alese; seara, pașa, care era om de lume, „deschide serbarea dantului începînd însuși «polonezul»”; după bal urmează o fastuoasă cină. A doua zi, un strălucit prînz, seara, un spectacol de gală: „Trupa de acrobați a lui Fouraux reprezintă «Fra Diavolo» cu un cîine și cai dresați care impresionează puternic publicul”. În întunecimea Bucureștilor o singură uliță era luminată ca ziua: aceea pe care ministrul turc făcea naveta între o masă strălucitoare și o reprezentație de gală. Din acest încărcat program n-a lipsit nici trecerea în revistă a trupelor. Mușir-Ahmed însuși cere să facă „reviu” la infanterie și cavalerie. Apoi vorbește celor prezenți (cronica e luată din aceeași știută gazetă): „Sultanul nici decum nu socotea miliția românească mai prejos de ostașii împărătești ai Majestății Sale (care „majestate”, că pînă acum limbajul era altul?!), care nu puțină bucurie și însuflețire a răspîndit în toată miliția”.

Ahmed găsește „o fereastră” în acest program încărcat și primește „lista” candidaților la domnie. În fruntea acestora se afla fostul domn, Grigore Ghica, „om fără cultură dar cu bun simț”, foarte bogat și înclinat către turci, căruia îi strică mult ultima sa căsătorie cu o Slăvească, „de origine de jos”, căreia dacă ar fi fost să devină doamnă, „ar trebui cucoanele să-i sărute mîna”. Îl urma banul Brâncoveanu, „boier bătrîn, bogat și popular”, banul Grigore Băleanu, președintele Înalțului Divan, căruia consulul Austriei îi recunoștea într-un raport către mai marii săi un ascuțit spirit de dreptate, dar care, scria el, are „patima beuturii”. Dar banul Grigore Băleanu are o noră care nu e altă decît o principesă Bragatîon, înrudită îndeaproape cu familia domnitoare de la Peters-

Infanterie munteană defilind în pas alergător. Desen de Raffet

burg. În cortegiu se afla și ministrul dreptății Alexandru Filipescu, poreclit și Vulpe, cu înclinații către Rusia, „om încăpăținat, lipsit de cultură, condus mai mult de fimeea lui, o moldoveancă deșteaptă și ambițioasă născută Balș”. I se conferise de curând o înaltă decorație rusească, „Marele cordon”, de care era mîndru, cum mîndru era și de numele său. Ambiția acestui bărbat era nemăsurată. În genere era un opozant și un nemulțumit, cheltuia mai mult decît îl ținea punga, era arrogant și veșnic plin de datorii. Între candidații cu mai multe șanse se aflau lordache Filipescu și spătarul Alexandru Ghica. Se mai vorbea și de candidaturile fraților Barbu Știrbei și Gheorghe Bibescu, care erau probabil cei mai instruiți boieri ai generației lor (30—40 de ani). Ei aveau largi înclinații către Franța, unde își făcuseră studiile, nu îi puteau suporta pe austrieci și se spunea că sînt rusofili...

În fine, Ahmed avea cu cine să se întrețină... Poate că pentru el primirea aceasta nu era decît un joc, numele viitorului domn al Munteniei fiind deja trecut în hîrțile cancelariilor de la Tarigrad și Peters-

Desen de Sabin Ștefănuță

burg. Pașa avea deja de făcut niște socoteli... Primise ca dar de drum (Dișe-Kirasi) din Moldova 50.000 de lei și urma să primească alți 75.000 din Țara Românească...

Plenipotentul părăsește satisfăcut Capitala în ziua următoare fiind condus la drumul Giurgiului de protipendadă, de oficiali și de gură-cască. Nici nu s-a pierdut în cîmpie hurdacîitul caleștilor în care era purtat spre Bosfor ambasadorul Înaltei Porți că în „Buletinul” se anunță vînzarea la mezat a „echipajurilor” rusești care îl purtaseră pe Mușir-Ahmed pașa în Muntenia: calești, carete și trăsuri. Lumea vorbește multe: să fie și acesta un semn că muscalii își vor retrage soldații? Licităția avu loc lîngă biserica Enei, în curtea casei cu nr. 2251, aparținînd logofătului Nițu, în care locuia dumnealui Kîrja-

novschi, consulul Rusiei. Ea ținu mai multe ceasuri nu pentru că ar fi fost exagerat numărul celor cu adevărat interesați de rădvanele scoase la licitație, ci pentru că o mulțime iscoditoare se perindă în imensa curte și pe uliță găsind acum un prilej nesperat de a mai afla noutăți. Printre aceștia e probabil să se fi aflat și un destoinic funcționar al statului, C. Bucșan, care la 7 ale acestei luni terminase de întocmit „senetul (lista, n.n.) locului și a caselor Pieții obștești de peste apa Dâmboviți”. Un coleg de-al dumisale caligrăfiasse la lași pe hîrtie mătăsoasă cu filigran hotărîrea „Generalnicii Adunări” prin care „Toader Bondre este împuternicit a-și trage familia de la Cuza, ca unul ce este nepot de soră al boierilor Cuzești”. E vorba de moșul viitorului domn al Unirii. Hotărîrea poartă aprobarea lui Kiseleff.

Tot de la lași vine vestea că în capitala Moldovei se află un prețuit oaspete de dincolo de Prut, cavalerul Costache Stamatî, poetul mult citit în epocă. El trimite lui Asacki o scrisoare pe care acesta o publică în „Albina Românească”: „...după o neființă de cîțiva ani, cu plăcere m-am înturnat în pămîntul patriei mele celei de mai înainte...” Despre lași spune că „a devenit vrednic unei capitalii. Păzitorii liniștei publice însuflă respect și încredere prin a lor arme și urmare, învățăturile pălesc către o mîntuitoare deplinătate...” Evident, Stamatî făcea elogiu școlii noi românești și miliției naționale.

La București miliția are de lucru cu recrudescența masivă a delictelor penale. Se înmulțesc „furii” și haimanalele. Tribunalul politicesc al Ilfovului nu mai prididește cu judecățile și i se adaugă o nouă secție. Instanțele hotărăsc pedepse diferite pentru hoți, bineînțeles în funcție de gravitatea delictului: între 25 și 200 de ciomege aplicate la spinare. Totuși un Dimitrie Cizmarul sîn Crăciun din Crevedia Vlașcăi poate fi trecut în „Guines Book”: el capătă 300 de lovituri.

Ce să mai creadă bietul român? Lui îi ajunge la urechi vestea

că la 18 martie, au sosit la Iași, deodată mai multe personalități de prim rang. Este vorba de Șambelanul împărătesc Volkov și locotenentul de stat major imperial Fonton de Vêranjon care vin de peste Prut, în timp ce de dincolo de Milcov a sosit Secretarul Statului din Țara Românească, Gheorghe Bibescu.

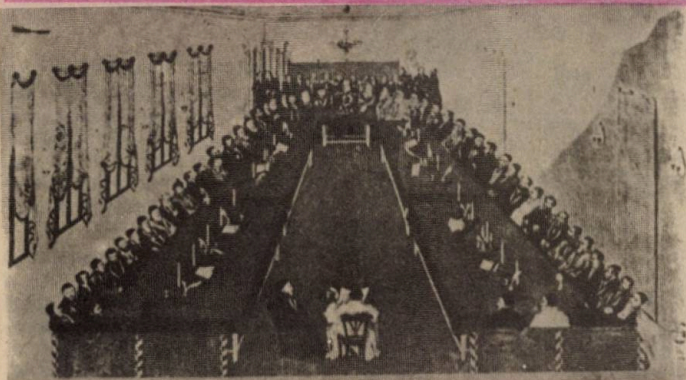
„Deplin Împuternicitul Preșident al Divanurilor Moldovei și Valahiei, Generalul Lieutenant Adiotant și a feluri de ordine Cavaler, Conte Pavel Dimitrievici Kiseleff trimite la 19 martie un „ofiț” Sfatului Țării prin care îi face cunoscut următoarele: „Cu prilejul mergerii mele la St. Petersburg, Administrația Principatelor se încredințează dumnealui Preșidentul Gheneral Mirkovici, începînd de la 1 april.” Mai adaugă că toate rapoartele administrative și judiciare trebuiesc să i se supună acestuia spre confirmare. Generalul Adiotant baron Delingshausen primește comanda armatelor din cele două principate și din cetatea Silistrei.

În 1834 se face cea de a treia statistică a populației (după cele din 1831 și 1832). Lucrarea, realizată pe „culori”, cuprinde și tabele cu numărul de case, biserici, ateliere și vite. Populația capitalei se mărea an de an datorită schimbărilor economice care se produsese în ultima vreme și, desigur, a stabilității după perioade întregi de război și mișcări sociale.

Din aceste tabele va lipsi una din cele mai interesante figuri ale primei jumătăți de secol nouăsprezece, baronul Meitani, unul din cei doi frați care făcuseră o uriașă avere din arenzile sării și ale vămilor și care, în 1825, fuseseră înnoobilăți la Viena. Ruinat, fostul mare bancher își dă obșteșcul sfârșit, lovit de apoplexie, la 22 martie.

Către sfârșitul lunii Obșteasca Adunare își încheie sesiunea anuală. La Iași, mădularii ei se prezintă după cea din urmă întrunire la reședința lui Ki-

Obșteasca adunare, acuarelă de Ivanov ● Cîteva chipuri din Divanul boieresc (după Raffet) — jos

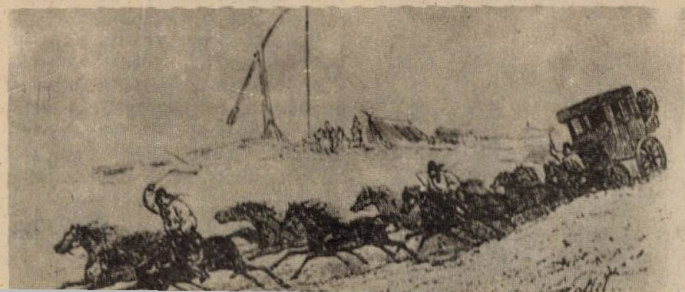
seleff (casa Cantacuzino) „spre a-i reînnoi rostirea sentimentelor de respect, de recunoștință și de dragoste.” Președintele plenipotent nu se lasă nici el mai prejos și iscălește cu larghețe un calup de decrete prin care sînt ridicate rangurile unor mari boieri. Astfel vornicii Costachi Conachi și Const. Sturza, hatmanul Alex. Ghica și vistiernicul C. Cantacuzino sînt înaintați Mari logofeți, hatmanii Balș și Mavrocordat, vornici etc.

La sfârșitul lui Martie (Sfârșitul lui Moharem 1250), viitorii domnitori ai Munteniei și Țării Românești sînt întăriți prin hatîșerif, la Țarigrad. Deocamdată nici la Iași, nici la București nimeni nu știe acest lucru.

Ce au făcut mădularii Obșteștii Adunări din Muntenia după închiderea sesiunii, nu știm. Sigur e că domniile lor s-au gîndit la Kiseleff trimiteîndu-i frumoasele vorbe de miere. Acestea i-au fost exprimate de boierii veliți ai Țării Românești care sosiseră la Iași în fruntea lor fiind spătarul Alexandru Ghica și secretarul statului Gheorghe Bibescu. Cei doi demnitari înmînăra generalului contele în ziua de duminică 1 aprilie (nu ne gîndim în nici un chip la semnificația tradițională a acestei date), cînd Excelența sa primi în saloanele reședinței ieșene pe reprezentanții cei mai de seamă ai principatelor, „un adres” din partea Obșteștii Adunări a Munteniei prin care se arată „pătrunzătoarea durere simțită de toți mădularii Divanului” la aflarea veștii „că Excelența Sa se gîndește a se duce peste puțin din aceste Prințipaturi” și „se grăbește a-i rosti sentimentele sale de adîncă recunoștință...” Vorbele frumoase se țin lanț.

Kiseleff răspunde cu o cuvîntare pe care mulți dintre cei prezenți o vor ține minte toată viața. El spune că dacă în scurt-

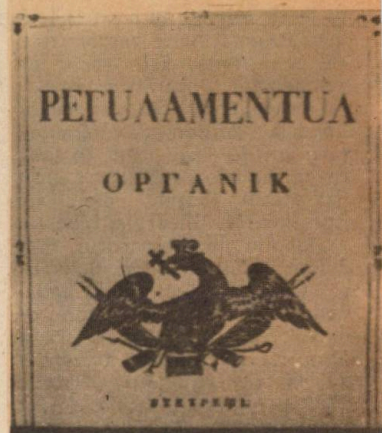
Pavel Dimitrievici Kiseleff, președinte plenipotent al Divanurilor Valahiei și Moldovei (1829—1834)

acest pământ a armatelor țarului, precum și faptul că Regulamentul stîrnise nemulțumiri în cele mai diverse pături ale populației. Dar acestea erau faptele și numai istoria rămînea să judece ce înseamnă adevăr și dreptate.

„Judecata istoriei” s-a produs chiar mai repede decît s-ar fi așteptat cineva în acea dimineață de april. Ea a venit după paisprezece ani, la 1848, cînd Regulamentul a fost drastic sancționat.

Realismul cuvîntării lui Kiseleff înduioșă pe unii; pe alții îi puse pe gînduri. Acum, cînd se apropia plecarea acestui general rus începuseră cu toții să-l privească în adevărata sa înfățișare. De fapt Regulamentul Organic „nu putea fi privit ca expresiunea exclusivă a sale voinți”. De altfel lorga îl arată pe general a fi un „spirit luminat, format la școala franceză, minte clară și voință fermă, el avea să lucreze cinci ani la întremarea unei țări complet ruinată...” Giurescu vorbește despre el ca despre o „personalitate remarcabilă” care „făcuse o strălucită carieră militară și se distinsese prin vitejie în cursul războiului; era apoi... generos, accesibil ideilor înaintate și iubitor al poporului. Ca administrator s-a dovedit priceput, energic fără brutalitate și dezinteresat. A fost deci un noroc pentru noi că l-am avut drept cîrmuitor aproape patru ani și jumătate.”

Bărbat frumos, cu privire inteligentă, impunător în uniformă sa cu guler înalt, brodat cu fir de aur, cu epoleți imenși, strălucitori de care atîrnă o sumedenie de găitane, cu eghileți groși înnoțați în fel și chip, cu pieptul greu de decorații, Pavel Dimitrievici Kisseliov, cunoscut la noi sub numele de Kiseleff, e numit președinte plenipotențiar al divanurilor Moldovei și Valahiei la 7 noiembrie

1829. El succede contelui Pahlen, diplomat de carieră și consilier intim al țarului, care rămîne foarte puțin în funcția de guvernator al principatelor și generalului Piotr Th. Jeltuhin care a lăsat o impresie detestabilă contemporanilor datorită brutalității cu care rezolva cele mai diverse chestiuni. Acesta primește numirea la 2 februarie 1829 cînd la București bîntuia o teribilă epidemie de ciumă. Se murea pe capete. Statisticile vorbesc de 60—70 decese pe zi. Mureau atît pacienții cît și doctorii. Astfel trecuseră în lumea dreptilor medicii Paniaotachi, Mesici, Cocon și mulți alții, jertfiți pe altarul nobililor lor profesii, așa că „din 26 de doctori mai rămăseseră doar cinci, între care francesul Marsille.” Evocînd perioada guvernării lui Jeltuhin, lorga scrie că în această turbată epidemie „Eliad pierduse pe ambii părinți și doi frați, dar foaia lui, «Curierul», care chema pe panduri să lupte pentru țar n-avea voie să numească boala. În aceste împrejurări se lucra însă, și de frică, la alcătuirea noii Constituții a Regulamentului Organic. Pacea fu primită cu demonstrații de stradă, oprite cu biciul de guvernator. (cf. Hodoș în Hurmuzaki, XVII). Bestia muri, de altfel, înainte de sfîrșitul anului: bolnav de piatră, se adăusese și gălbinarea”.

Aceasta era realitatea în București cînd sosește de la Zimnicea, unde primise ordinul de numire în calitate de guvernator, Kiseleff. Din fragmentul luat din lorga aflăm, așadar, că în capitală nu bîntuia numai

tul răstimp pe care l-a petrecut aici nu a reușit să facă tot ceea ce ar fi voit pentru binele general al celor două principate, pleacă cu mîngierea că nu a fost îndemnat în lucrarea sa decît de gîndul de a fi de folos și de a aduce țărilor prosperitate și fericire. Și deodată, întorcîndu-se către locul unde, ca din întîmplare, se așezaseră Alexandru Ghica și Mihail Sturza, își urmează cuvîntarea ca și cum s-ar adresa numai acestora. Puțini au fost, desigur, aceia care și-au dat seama de la început ce semnificație are această atitudine a generalului dar, ascultîndu-i cu luare aminte cuvîntul, au înțeles că de fapt el le vorbește viitorilor domni ai Munteniei și Moldovei, că mult așteptata numire a domnilor pămînteni s-a și împlăcut. El face o scurtă trecere în revistă a situației în care se află cele două țări române, face apel la sentimentele patriotice ale celor prezenți și nu uită a atrage atenția asupra necesității (și nuanțele acestui pasaj sugerează implacabilul) de a păzi cu strănicie litera Regulamentului Organic. Se dovedea, în frazele ce urma, că reprezentantul Petersburgului nu era străin de simțămintele românilor care nu priviseră tocmai cu ochi buni staționarea îndelungă pe

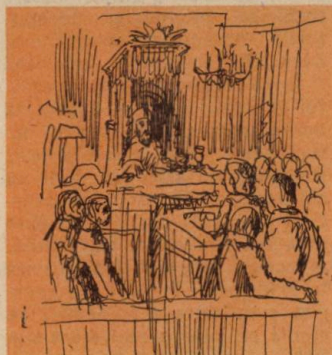

ciuma; „se adăusese și gălbinarea.” Kiseleff ia imediat măsuri energice și „molima fu stăvilită; izbucni însă, îndată după aceea, holera.”

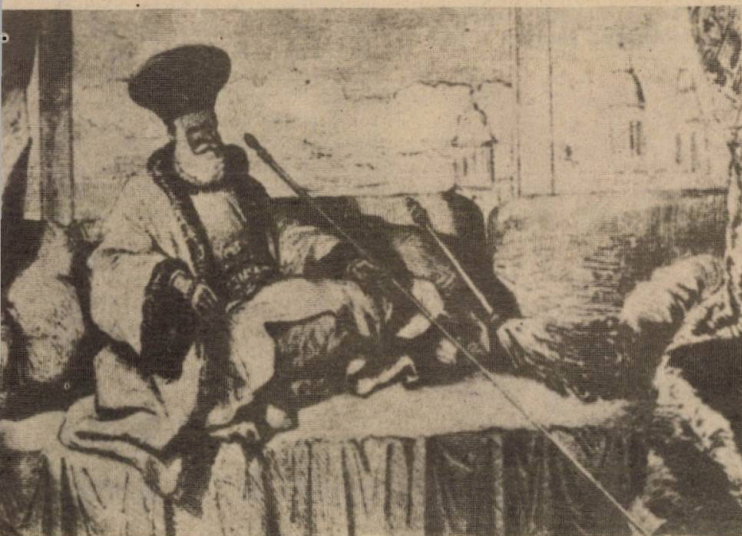
Tratatul de la Adrianopole, hotărâ, în ceea ce privește Principatele „deplina libertate” a comerțului pe Dunăre și pe mare, restituirea raialelor de pe țărmul românesc al fluviului: Brăila, Giurgiu și Turnu, respectarea tuturor privilegiilor și imunităților de care se bucurau principatele și confirmarea de către Poartă a Regulamentului, care urma să fie întocmit, privind conducerea și administrația acestor țări. Dar pentru că datoria de război care atingea frumușica sumă de 10.000.000 galbeni olandezi nu putea fi achitată imediat, Rusia urma să administreze ea Valahia și Moldova precum și cetatea Silistrei. Cum armatele țarului erau aici și puteau impune realizarea tuturor celorlalte puncte ale contractului, mai rămânea elaborarea Regulamentului. Redactarea lui începe în luna lui iulie 1829. Povestea acestei „redactări” e lungă și încâlcită. Pe alocuri are calități de proză polițistă cu surghiunuri, mistificări și dispariții. În fine, în martie 1830 Regulamentul „era alcătuit”. A fost, cu mici modificări, aprobat la Petersburg și ratificat de Poartă, așa că în anul următor el intră în vigoare. „Prima constituție scrisă românească”, Regulamentul Organic stabilea normele fundamentale ale cîrmuirii, prevedea înființarea unei Adunări Obștești, adică a unui Parlament, ai cărui membri erau

boieri sau înalți clerici. Adunarea avea putere legislativă. Se constituia „un început de armată națională” etc. În general Regulamentul favoriza pătura boierească, apăsînd pe țărani (situația lor se înrăutățea, de fapt, față de realitățile de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea), ceea ce l-a determinat pe Marx să-l definească drept „codice al muncii de clacă”. Dar corpusul acesta de legi are și meritul de a fi pregătit într-un fel Unirea principatelor prin organizarea identică pe care o impunea celor două țări. El cuprindea, de asemenea, o serie de „dispozițiuni gospodărești” care veneau în întîmpinarea multor cerințe ale locuitorilor din principate.

În această direcție s-au exersat calitățile de excelent organizator ale generalului Kiseleff. El, printre multe altele, s-a interesat îndeaproape de înfrumusețarea Bucureștilor. La doar cîteva luni de la numirea lui aici înființează o comisie care să se ocupe exclusiv de această problemă. E redactat chiar un regulament „de înfrumusețarea orașului” care stipula o serie de măsuri, printre care stabilirea hotarului și a punctelor de strajă, drenarea bălților, secarea mocirlelor care se constituiau într-un permanent focar de boli, înființarea unor noi piețe, a unor noi alei pentru promenadă, se trasau suprafețele destinate cimitirelor, în afara zonelor locuite. O problemă aparte o constituia iluminatul public care la acea dată era, ca să zicem așa, prezent doar de sărbători. E organizat un serviciu sanitar și unul de sistematizare. Kiseleff vedea un Bu-

curești în perspectiva timpului: un oraș evadat din încălceala orientală, cu bulevarde largi care se pierd în câmpie, străjuite de arbori care înmoaie cruzimea geometriei. Începuturile organizării ca oraș modern al Bucureștilor se leagă în bună măsură de numele acestui general. Lui i se datorează multe asemenea binevenite măsuri pentru care a fost prețuit în epocă cu atât mai mult cu cât perioada în care și-a exercitat prerogativele în principate nu a fost dintre cele mai blânde. A început, imediat după sosirea în Principate, în 1829, cu energica combatere a epidemiei de ciumă pe care o aduseseră din Asia armatele țarului. Acesta este motivul pentru care, pe vremea lui Jeltuhin, Eliade nu avea voie să scrie numele bolii în publicația sa. În 1830 a trebuit să fie limitate pierderile din agricultură datorate unei neașteptate invazii a lăcustelor. În anul următor se vorbește despre epizotia vitelor. (C. Gane). Sînt necesare măsuri

eficiente pentru stîrpirea acestei molime știut fiind că în economia românească vitele erau unul din principalele produse de export. Un cutremur de pămînt e semnalat în această perioadă etc., etc. Cu aceste prilejuri spiritul organizatoric și gospodăresc al Prezidentului Plenipotent s-a făcut remarcat din plin ca și presiunea pe care a exercitat-o impunînd inovația, noul, îndărătniciea și viziunii înguste a unora din mai marii vremii.

Toate acestea nu puteau să le uie cei prezenți la adunarea care declanșa la Iași suita de manifestări organizate cu prilejul plecării lui Kiseleff. Ei își dădeau seama desigur, că asistă la un moment de cotitură al istoriei țărilor de la Carpați și Dunăre și trecînd peste nemulțumirile personale (să nu uităm că în fiecare din cele două principate fuseseră cîte șase-șapte candidați la domnie) încercau, cu puterile fiecăruia, să imagineze viitorul. Generalul rus, ca om, era, desigur, un model. Dar ca reprezentant al unei puteri de care nu se putea să nu se țină seama?

La începutul lui aprilie primăvara dădu semne că e hotărîtă să-și îmbrace veșmîntul din

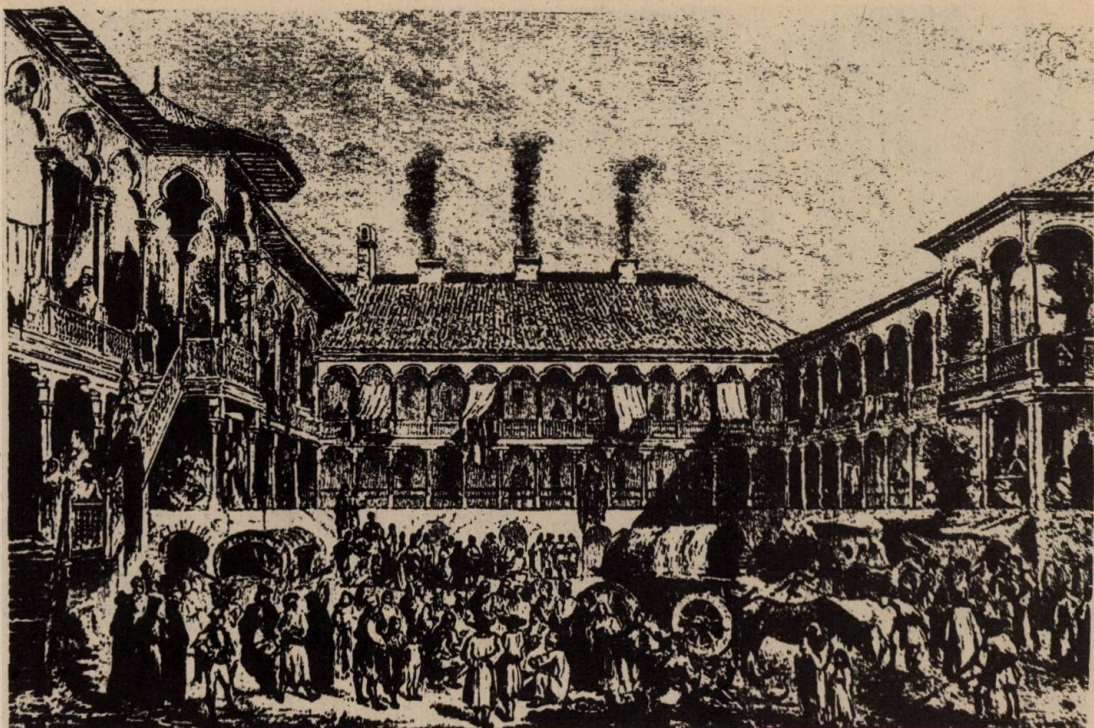
Alexandru Ghica, domn al Țării Românești (1831—1842) (stînga) • Mihail Sturza, domn al Moldovei (1834—1848)

floare de măr. Iarna se întinse prea mult peste lunile care de drept îi aparțin: Frig, zăpadă multă și gheață și prea puțină lumină. Acum cerul se așezase albastru deasupra cîmpiei: se zvîntau noroaiele și primele semne de viață începură să salte din somnul greu al pămîntului.

E dimineață. În București un Ioan (lanache) Costandin vinde lui Nicolau Theodorache, pentru 7000 de taleri, hanul pe care îl are „la capul Podului Caliiilor afară de streaje” în mahalaua Bărbătescului, pe moșia Mitropoliei. (G. Potra) Proprietatea o dobîndise cu aceeași sumă abia cu un an înainte de la Stoian, starostea de croitori. Ce tulburări! se vor fi produs în viața acestor oameni? Polcovnicul Athanasie întocmește în aprilie 3 pe o hîrtie rămasă fără peceti un raport privitor la „mutarea cîșarmii paznicilor de noapte ce era clădită vremelnicești în piață la poarta din sus înaintea bolților d. Hristea Papazoulu și s-a dat poruncă a muta această cîșarmă sus și a o așeza la locul unde au găsit cu cale dîmnealor boieri cileni ai cinstițului sfat, d. stolnicul Staico și d. Hristofor Salonschi și d. arhitectonu Hartin.”

În tirgul leșilor încep pregătirile pentru marele ospăț ce va fi dat în onoarea fostului „Deplin Împuternicitul Prezident”, în casele hatmanului Toader Balș. Acesta posedă un adevărat palat cu încăperi mari,

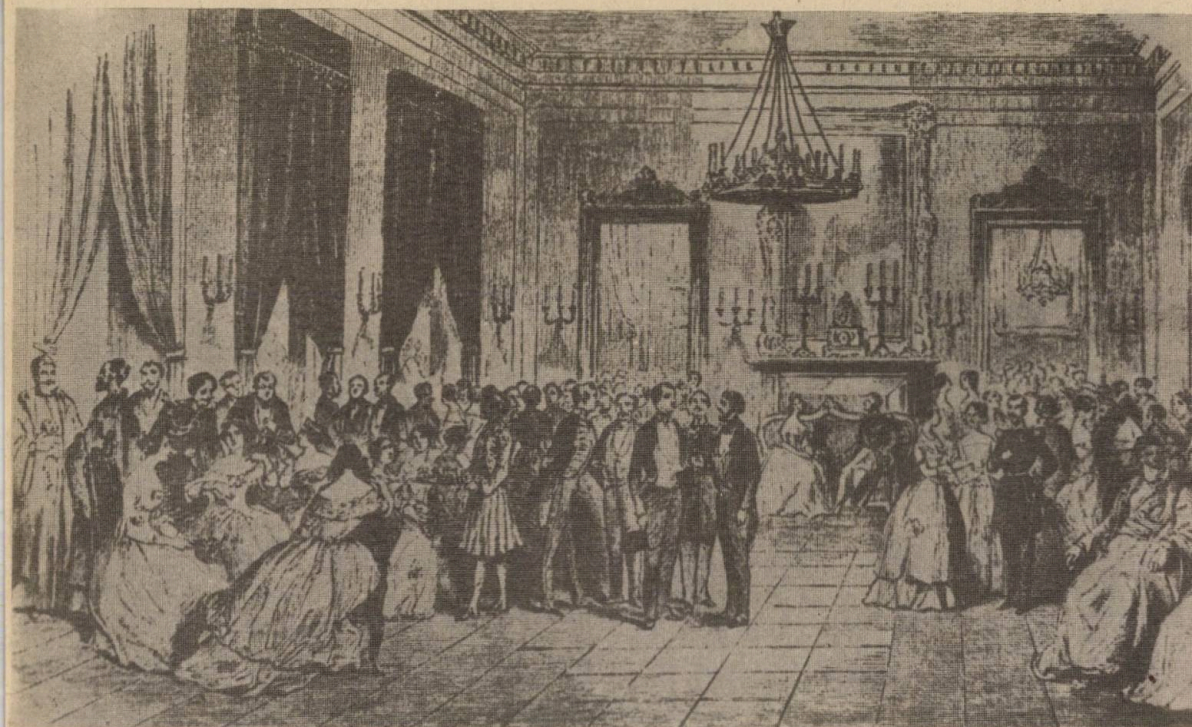
luminoase în care se organizau cele mai importante recepții, serbări și baluri. Marți, 11 aprilie, saloanele fură amenajate cu bun gust dar și cu o mare risipă. Luxul era orbitor. „Sufrageria fu transformată într-o adevărată grădină.” Florile „care împodobeau mesele și bufetele, răspindeau un miros îmbătător, iar de-a lungul pereților se înșirau grupuri, grupuri copaci de dafini și măslini, embleme ale războiului și păcii, deasupra cărora spînzurau de tavan zeci de policandre cu sute de lumînări aprinse.” (C. Gane). Pe panoplii erau răstignite arme: săbii, iatagane, stilette, puști și pistoale, halebarde, ghioage și buzdugane, toate frecate cu cenușă, încît acum, la tremurul flăcărilor, bătrînul oțel clipocea povestind despre glorii trecute și pieritoare. Între arme era

Hanul lui Manuc (sus) • Bucureșteancă în costum de modă veche. Gravură de Lancelot (mijloc) • Petrecere militară cu lăutari. Desen de Raffet

agățat blazonul contelui Kiseleff cu inițialele numelui său îngemănate. Sărbătoritul își anunță sosirea. Conversațiile se mutară în șoapte. Mai vîrstnicii ofițeri își îndreptară spinarea. Cei tineri își controlară aproape neobservat ținuta. Demoazele abia își stăpîneau emoția. Bătrîni demnitari își pregăteau zîmbetele. Muzica atacă subit un marș. Alămurile Miliției moldovene, arcușurile și țambalele celor mai vestiți lăutari țigani din București treceau în cînt majestosul imn imperial. Un apropiat al generalului, Tumanski, înălță acestuia versuri omagiale. Kiseleff răspunse mișcat manifestărilor susținute de simpatie. Așadar, banchetul putea începe. El se desfășură cu pompă și cu știuta risipă, astfel că seara, cînd la „Théâtre de Variétés” „se dădea” spectacolul cu piesa „Serbarea păstorilor moldoveni”, scrisă de Asacki pentru această fericită ocaziune, cîțiva dintre foștii comeseni erau absenți. Dar era lipsă și sărbătoritul,

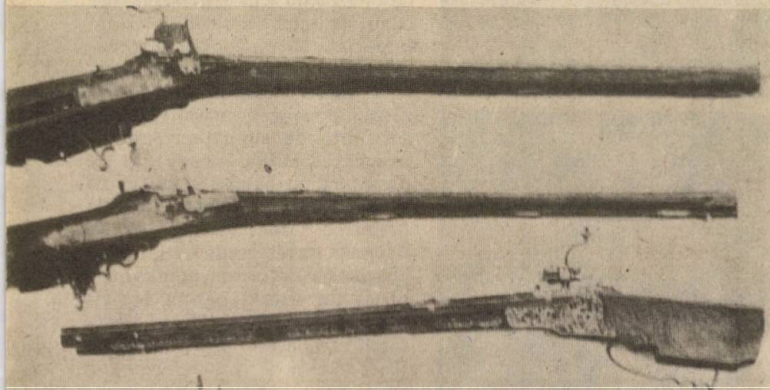
astfel că atunci cînd actorii-păstori coborîră de pe scenă spre a depune la picioarele fostului guvernator o coroană din frunze de laur, o așezară în loja goală. După unii contemporani, generalul Kiseleff era insensibil la laude. Cu toată această întorsătură neașteptată, momentul are o semnificație deosebită. El se constituie ca una din primele ieșiri la rampă a limbii române. Pînă atunci se jucase pe scenele noastre în grecește, franțuzește, italienește, nemțește, rusește etc. Acum se ivise momentul să „se îndrăznească” să se joace în limba română. Seara începuse, de fapt, cu un mic program muzical în franceză, executat de soția lui

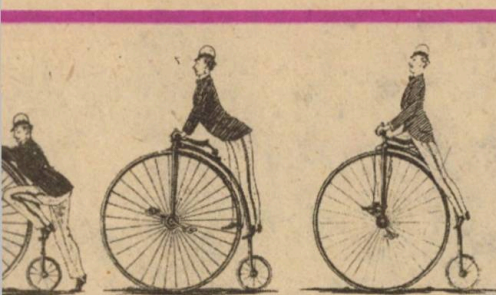
Asacki, Elena. A urmat acea „alcătuire” cu cîntece și dansuri, „Serbarea păstorilor...” Au jucat atunci în românește mai mulți „diletanți” care „erau în culmea bucuriei că li s-a prezentat o ocaziune ca aceasta”. Printre ei se aflau tinerii Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Costache Negri, Al. Mavrocordat, Dim. Gusti, Matei Millo, precum și copiii lui Asachi, Hermiona și Alexandru. „Serbarea păstorilor moldoveni” preamărea slava ostășească a vechilor locuitori ai acestui ținut și arăta binefacerile noului așezămînt al Regulamentului Organic”. (Ioan Masoff). Publicul fusese în extaz, s-a ovaționat îndelung, sentimen-

Serată în saloanele palatului domnesc (după Doussault)

talii spectatori „aveau ochii în lacrimi”.

În dimineața următoare, Miercuri 12 aprilie, veliții boieri, înalții dregători și conducătorii militari sînt alături de Kiseleff, la Mitropolie. În cîteva ceasuri el va părăsi pămîntul Moldovei. Protocolul a stabilit că în drum spre graniță alaiul va trece pe la Copou unde îl vor aștepta tîrgoveții și negustorimea, meseriașii și toți boierii care n-au intrat în saloanele lui Toader Balș. Tot aici se află în rînduri strînse Miliția națională care îi prezintă onorul. Mulțimea îl ovaționează iar el le ține o cuvîntare îndemnîndu-i la ordine, sfătuindu-i iarăși să păzească liniștea. Alaiul se pune în mișcare. Se porniră urale. Sub copitele cailor se aruncă flori. Caili calcă mîndri peste ele. Un convoi de peste o sută de trăsuri îl escortează pe general. La 4 către seară cu toții se află la Prut. La 4 și zece Kiseleff pășește pe podul plutitor care îl va purta pe malul de dincolo. Îl însoțește, pînă la Chișinău, Alexandru Ghica.

ASĂRE PHÈONIX E DOUĂ... ROȚI

de Victor Beda

semnat anul
eririi bielele
mp, vehiculul
e dat uitării.
area într-un
tit de brutal,
bicieleta era
Cenușăreasă
l de paria, în
n comparație
Mercedes, un

Ford Mustang sau chiar cu un Volkswagen, umila bieleletă nici nu conta. Era enumerată în rindul vehiculelor chiar după atelaje, pentru simplul fapt că ocupa și ea un loc în spațiul... rutier.

Pe vremea când dezvoltarea automobilelor atingea apogeul, bieleleta era nu rareori ținta numeroaselor articole care cereau, nici mai mult nici mai puțin, excluderea ei de pe căile rutiere fiind prea periculoasă! Culmea, primejdioasă ea, deținătoare a nici măcar un cal, în comparație cu cei peste 500 de cai putere pe care îi „dețineau” unii bolizi și 300 de kilometri pe oră, cu care goneau sfidător, aceștia putind să transforme în pulbere, nu o

bieleletă, ci o sută de asemenea pipirii vehicule.

După începutul veacului al 18-lea, când fusese inventată de frații Pierre și Ernest Michaux, vehiculul cu două roți cunoscut o epocă înfloritoare. Ca și automobilul, bieleleta și biciclistii au fost luați la început în deridere, ridiculizați, mai ales că, în mod firesc, în etapa ce a urmat imediat după nașterea sa, bieleleta nu putea fi nici prea arătoasă. Era chiar caraghioasă cu imensa ei roată în față și cea mică în spate; cu biciclistul arătând a clown. Mai târziu, după ce lumea a început să se mai obișnuiască cu el, bieleleta a devenit un fel de hobby pentru un cerc relativ restrâns de oameni.

Treptat, vehiculului cu două roți au început să i se descopere reale calități. În epoca industrializării, în perioada celui de-al doilea val, după concepția lui Alvin Töffler, bieleleta devine un mijloc de folosință curentă pentru deplasările la locul de muncă. Concomitent, el se transformă în cel mai îndrăgit vehicul, începând cu puștiul de 3 ani și terminând cu octogenarul care nu-și abandonează obiectul său preferat. Promenada devine de neconceput fără bieleletă. Expoziția mondială din 1900, de la Paris, prezintă bieleleta în sute de variante, modele, culori, odată cu primele exemplare ale surioarei ei mai mici, dar mai moderne, bieleleta cu motor, și „verișoarei” acesteia, motocicleta. Cine bănuia atunci că sub aerul nevinovat, pașnic, al primei motociclete, care nu dezvoltă mai mult de 20 km pe oră, se ascunde un potențial „inamic” fioros al circulației autostrăzilor, și nu numai al lor, care costă azi cît două autoturisme de preț mediu, iar pe drum poate fi ajuns cu greu, chiar de bolizi cunoscuți pentru formidabila lor setă de kilometri.

Există azi în lume „țări bicicliste”, unde numărul vehiculelor cu două roți este aproape egal cu cel al locuitorilor, după cum au apărut pe mapamond orașe în care cu greu poți găsi un locuitor neposesor de bieleletă, așa cum e cazul Aradului nostru, unde vehiculul cu două roți face de mult parte organică din peisajul atât de pitoresc al orașului. Cu toate că cetatea de pe Mureș s-a motorizat mult,

Reportajul acesta pe ore și pe minute, descrierea cu lux de amănunte a serbării și banche-
telor le-au aflat bucureștenii din „Buletinul oficial”. Au cău-
tat să știe mai multe răsfoind
„Curierul” lui Eliade dar acesta
își umplea paginile cu tot felul
de alte articole. El scria de
pildă că în primăvara care
explodase de câteva zile „culti-
vatorii își îndoiesc sîrguința,
toate menind un an fericit”.
Un evocator al acelor vremi
arată că asemenea formulări
printre rîndurile cărora se ci-
tește speranța nouă a românilor
au marea calitate de a putea
trece nestingherit dincolo de
foarfecele drasticei cenzuri.

Cum viitorul domn al Mun-
teniei se afla încă la Iași știrile
le primim prin „Albina” lui
Asachi. Aflăm că Mihalache
Sturza care va fi în curînd voie-
vod al Moldovei a fost ales pre-
ședinte onorific al Societății
de Științe naturale și medicină,
în ziua de 14. Doar cu puțin
timp în urmă fondatorii acestei
instituții, doctorii Cihac, Zotta
și Bügner, au fost numiți ca
membri ai Societății Agronomice
din Baden. Pe 17 Alexandru
Ghica, cel care „nu lepădase încă
giubeaua de spătar spre a se în-
veșmînta cu mantia de voevod”,
pleacă de la Iași spre București
unde ajunge în ziua de 19. În
această zi se pornește din căpi-
tala Moldovei Mihai Sturza
care urmează să se întâlnească
cu Ghica pentru a merge îm-
preună la Stambul unde amîn-
doi urmează să primească de la
sultan investiturile. La 20
aprilie, „Cel iscălit mai jos”,
un bucureștean oarecare, Ioan
Dimache cere „de la mănăstirea

Sfântului Gheorghe. No-
locșor de casă ce are în n-
lăua Stelli, în dosul ca-
răposatului Ioan Băltărețu.
22 sosește ucazul prin
noul prezident, generalul
kovici, e numit în calitate d
suprem al infanteriei din
două Principate. Un veci
lui Ioan Dimache avu ur
rău. Se făcu că pămîntu
cutremură. Vuete auzi e
aer. Se clătinau Bucureșt
luați de valuri. Oamenii

Palatul Ghica din Colentina
Gravură de Bar (sus) • B
reștii văzuți din Săria

Anul 1973 a
renașterii, redesc
tei, după ce, mult
cu două roți-fuse
Înainte de decla
mod atît de crud,
a crizei energiei,
considerată un fel
a drumurilor, un
rindul vehiculelor.
cu un Porche, un

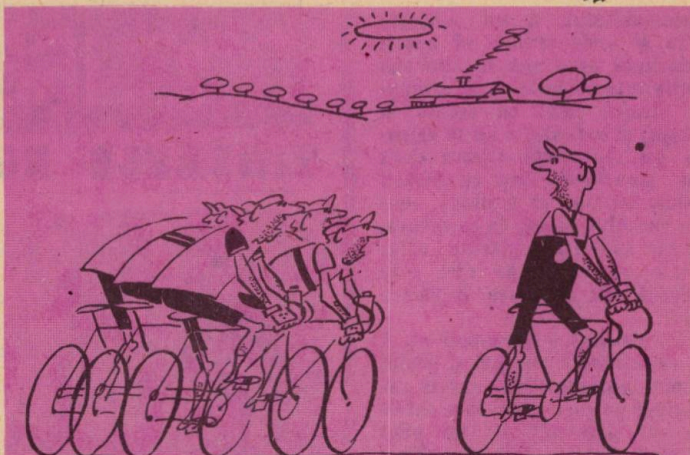
că autoturismele împinzesc cu mîile orașul de la un capăt la altul, totuși, arădenii nu renunță la bicicletă, nici cînd sînt posesorii celor mai cochete Dacii.

În perioada crizei energetice, „celor două roți” au început să li se redescopere calități, de fapt descoperite cu mult înainte. Subiecte ca: bicicleta și sănătatea, bicicleta și energia, bicicleta și turismul, bicicleta și copiii, bicicleta și natura au devenit la modă.

Reînceperea utilizării în masă a bicicletei a condus nu numai la economisirea unor cantități uriașe de prețioase hidrocarburi, dar a dat omenirii un alt tonus. Vehiculul cu două roți a alungat, alungă și va continua să alunge încă mulți ani multă plictiseală, blazarea și, mai ales, sedentarismul. Mame, tați și copii, călare pe modernele lor biciclete, ajung acum în colțuri tainice ale naturii, unde zeul automobil nici nu visa să calce. Refrenul: „mai departe e o cărare, ne stricăm mașina, hai să ne întorcem” a devenit desuet. Cîne s-ar fi gîndit că modernul autoturism va fi pus în umilitoarea situație de a căra bicicleta? Da, azi a devenit o realitate să-ți încarci cele două roți în mașină, pentru ca, acolo unde ajungi, să-ți continui excursia, tu și familia ta, pe bicicletă.

Nu e de mirare că ecologiștii de pe toate meridianele globului idolatrizează vehiculul cu două roți. Bicicleta votează pentru ecologiști și ecologiștii pentru bicicletă. Nu, tu, fum, nu, tu pete de ulei, benzină ori motorină, nu, tu, ramuri, iarbă și flori strivite sub caucuciurile mașinilor, nu, tu, miros înecăcios de fum ori de dioxid de carbon, nu, tu, ceartă, scandal, într-un cuvînt nervi, provocate de lipsa locurilor de parcare.

Perioada de renaștere a bicicletelor, precum pasărea Phœnix din propria ei cenușă, a însemnat concomitent și o etapă de contribuții însemnate la dezvoltarea tehnicii. Ingeniozitatea, fantezia

Și nu peste multă vreme nu vom scăpa de biciclete așa cum nu putem scăpa azi de mașină...

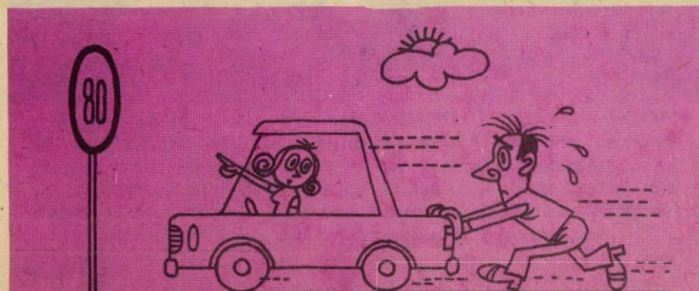
oamenilor și-au spus și de astă dată cuvîntul. Au apărut fel de fel de inovații: bicicleta cu pinze, cu aripi, cu panouri solare, cu motoare folosind biogazul ori alte surse de energie, hibridi care, deocamdată, stîrnesc zîmbete, dar care, în mod hotărît, vor reprezenta în viitorul nu chiar îndepărtat forme eficiente, ieftine, plăcute, confortabile de mijloace de transport individuale, la îndemîna oricui. Două calități majore ale acestor vehicule: viteza de deplasare sporită în comparație cu a bicicletei clasice și confortul, vor fi în mod fericit reunite, ca să nu mai vorbim de formidabila eficiență economică a unor asemenea deplasări aproape deloc costisitoare pentru usageri și, în același timp, extrem de agreabile.

În ce privește privitorii, lucrurile au fost și rămîn neschimbate. Ei au ris de automobil, au făcut haz pe seama bicicletei, vor ride și de acești hibridi. Ce trebuie subliniat e că risul de-acum are parcă alte semnificații, e un ris mai inteligent, mai „constructiv”. Rîzînd, omul are în mînte, ca un lait motiv, spectrul energetic al viitorului. Mai plastic exprimîndu-mă, el ride de ne-reușita temporară a formei vehi-

culului, propunîndu-și totodată perfecționarea lui. Risul lui nu mai e naiv ca acum 100 de ani, cînd vedea pentru prima oară trenul, automobilul, motocicleta, ci este un ris „în cunoștință de cauză”, un fel de „ris autocritic”.

„Bicicleta, așa cum spunea în mod inteligent realizatorul unui film despre «două roți», e singurul vehicul pe care învățăm să-l conducem aproape simultan cu învățarea mersului. Mijloc de deplasare util și comod, aflat practic la îndemîna oricui, necondiționat aparent de aptitudinilor, permis de circulație sau chiar de vîrstă. Bicicleta rămîne apanajul tuturor celor dornici de independență rutieră, de mișcare și efort fizic făcute, se înțelege, în egală măsură de plăcere sau de nevoie.”

Are dreptate comentatorul, așa este! Bicicleta este, fără îndoială, cel mai popular vehicul. Se ridică, însă, o problemă: cea a interdependenței dintre bicicletă și celelalte mijloace de transport. Pe vremea bunicilor și străbunicilor noștri, învățarea mersului cu bicicleta se rezuma, în esență, la menținerea echilibrului. Toate veneau apoi cu ușurință de la sine. Mersul în linie dreaptă, virajele, frînarea etc. nu reprezentau nimic deosebit. În epoca noastră, prezența bicikelistului în aglomeratul trafic rutier a devenit o problemă complexă. Practic, bicikelistul, în afară de îndemînare în conducerea vehiculului, trebuie să stăpînească aproape la fel de bine regulile de circulație, precum

automobilistul. A nu cunoaște cînd și unde trebuie să acoară prioritate înseamnă să intri sub roțile automobilului, a nu semna la virajul (mai cu seamă la stînga) și mai ales a nu te asigura nu reprezintă altceva decît tot sinucidere. Deși eu gabarit redus, intrarea pe o stradă, contra sensului poate, de asemenea, atrage întâlniri neplăcute, chiar fatale cu bolizi de oțel care rulează „cu dreptatea de partea lor“.

Că alcoolul e dușmanul nr. 1 al circulației o știu azi și copiii. Pentru automobilist, datorită ravagiilor pe care le pot face sutele de cai nestruniți de un pilot în stare babilică, de niște reflexe și de o atenție alterată, pentru un biciclist, datorită echilibrului și așa precar, dar-mi-te cînd cele două roți sînt „pilotate“ sinuos și derutant pentru partenerii mai tari, mai blindați, mai rapizi.

Că sînt și ei, bicicliștii, la rîndul lor, capabili de ravagii inimaginabile și asta e absolut adevărat. Un viraj la stînga, fără asigurare, făcut de un tînăr biciclist care, gîndindu-se la balul de simbătă seara și la bruneta care-l va însoți, a provocat un veritabil carambol. Bilanțul: 20 de autoturisme antrenate într-o ciocnire în lanț și 15 rănii, din fericire ușor. De fapt, mersul a două coloane de autoturisme, una din spatele biciclistului și alta care rula în sens contrar, au fost secționare de manevra-surpriză a îndrăgostitului pe două roți. Acest caz la scară mică spune mult; dar și mai mult, la scară macro, vorbește cifra de 20.000 de bicicliști care mor anual în accidente de circulație.

Pentru ca mersul pe bicicletă să fie o delectare, un mijloc plăcut de odihnă și în același timp util de deplasare, pentru ca acest minunat produs al genului uman să servească omenirii, integrîndu-se armonios și sigur în traficul rutier modern, biciclistul, la fel ca partenerii lui mai mari, mai rapizi, șoferii, ori, chiar mai fragili ca dînsul, pietonii, trebuie să militeze pentru același comandament, rezumat în două cuvinte: educație, civilizație, demonstrate prin comportarea pe drumuri, și nu numai pe ele.

BUCUREȘTI 1900

TINERELE NOASTRE BUNICI

Cumpăna dintre veacuri a reprezentat „corolarul“ secolului al XIX-lea și a anunțat revirimentele secolului al XX-lea pentru toate domeniile vieții. Nici moda nu a fost ocolită de această dihotomie normală a evoluției.

Se mai păstrau veșmintele incomode și culorile cernite ale epocilor trecute dar apăreau și forme noi, nepretențioase, folosibile în aproape orice ocazie. Moda elită a început să facă și ea concesii acestei tendințe de democratizare a costumului, pe lîngă marile case deschizînd

du-se ateliere ce produceau confecții de serie mare, din materiale ieftine, dar cu aceeași notă de eleganță impusă de croitor. Subzistau astfel în București redingota și jacheta purtate cu joben (sau țilindru, ce în România împrumutase numele proprietarului unuia dintre primele magazine franțuzești de comercializare a acestui articol) sau melon cu sacoul (haină scurtă și largă, fără talie, poreclită de englezi „sack coat“) și pălăria moale de fetru. Pentru serate, baluri, spectacole și alte momente ce impuneau ținuta de gală, fracul negru era inamovibil. Gama veșmintelor se lărgise însă cu articole noi, cerute de ocupații și sporturi proaspete ce-și reclamau dreptul pe arena modei, dînd o constantă preocupare arbitrilor eleganței ce nu-și puteau permite să nu se conformeze stricteților ei: pe lîngă mai vechile costume de vînătoare și călărie acum apăruseră cele de patinaj, de canotaj, de baie, de ciclism și automobilism. Primele două se practicau în Cișmigiu — „grădina-ne de fală“ cum o numise N.T. Orășanu cu cincizeci de ani în urmă — celelalte la

MODA NU CRUȚĂ NIMIC. Chiar cînd este vorba de costumele de schi creatorii găsesc soluții dintre cele mai năstrușnice. La o asemenea soluție a apelat și creatorul Michael Kennedy din Sacramento (California) care a imaginat variantele din fotografie destinate sezonului alb. Cam sinistru, nu credeți?!

Șosea, în locuri special amenajate. Rigorismul acesta era hrănit și de teama unei publicități defavorabile căci orice gafă sau inadvertență nu ar fi scăpat atentului și necruțătorului ochi al lui Claymoor (Mișu Văcărescu), cronicarul monden de la „L'Indépendance Roumanie”. Pe lângă vanitatea de a fi cea mai strălucitoare în societatea pe care o frecventa, spiritul de competitivitate al unei frumuseți din epocă era potențat și de dorința de a se vedea laudată în mult așteptata și mult citită rubrică a acestuia. Cronicarul trebuia să fie totuși foarte diplomat (și versat) în mînuirea condeiului, fără a critica prea aspru și fără a omite pe cineva, spre a nu jigni și a nu primi palme cum a pățit junele Edgar Bonstandaki, gazetar ad-hoc și suplinitor de muzică, desen, gimnastică, scrîmă și religie la gimnaziul clasic din urbea Tîrgul

Mare, din schița „High Life” a lui Caragiale.

În vestimentația feminină această perioadă aduce o luminare a tonurilor și dispariția treptată a tuturor formelor nenaturale (turnură, corset), preferîndu-se o siluetă elansată, grăcilă, cu o pronunțată notă plantiformă (curbe moi, căderi în cute bogate, mînci bufante, pălării cu pene și multe alte ornamente) concordantă stilului Art Nouveau ce stăpînea artele plastice și decorative.

Creația vestimentară nu mai era apanajul exclusiv al croitorilor, căci apariția unor jurnale de modă (precum „Moda ilustrată”, „Moda Universului”, „Moda nouă”, „Jurnalul femeii” etc.) oferea, pe lângă o mare varietate de modele, și tiparele necesare pentru ca noutățile să fie croite chiar acasă. Aceasta a lărgit posibilitatea femeilor de a fi moderne și originale și

de a se mîndri că și-au cusut singure rochiile (cum se menționa în multe din anunțurile publicate de „Amicul căsătoriei”, revistă specializată în contractări maritale).

La început de veac, pe străzile tixite ale Bucureștiului, încă nu pe deplin desprinse din ambianța orientală — unde fesul bragagiului se confrunta cu ținutul aristocratic și pălăria cu boruri largi a boemei artistice, iar carul cu boi și cupeul purtat de mîndre echipaje cu automobilul și velocipedul — vechiul și noul se împleteau zilnic într-un mirific mozaic de forme și culori ce-i dădeau un aer deosebit și unic, imposibil de uitat de cei ce l-au trăit și ni l-au lăsat și nouă amintire prin diverse consemnări.

Adrian Silvan Ionescu

O JOACĂ DEVENITĂ SPORT

La 25 martie 1934 are loc ședința Uniunii Federațiilor Sportive din România în cadrul căreia I. Popovici din Cluj cere înființarea Federației Române de Popice afirmînd că există un for internațional. După o oră de discuții presărate cu mult haz, adunarea se pronunță în favoarea acestei propuneri.

Peste cîteva zile, la rubrica de sport a unui cotidian din Capitală apăreau următoarele rînduri: «Se pretinde așadar că popicele sunt dirijate de o federație internațională. Cel care a obținut sanctificarea celor 9 bețe și a reglementării bilei de lemn, n-a prezentat acte doveditoare. Popicele ca distracție duminicală, se practică, să-i zicem

așa, spontan. La o țuică, «Nea Cutare», îl provoacă pe tovarășul de aperitiv. Se face un pariu pe o «juma» și un sifon. Se leagă și cîteva vecini de masă și, cît ai clipi din ochi, prima bilă a și pornit. Și așa pînă unul din ei ese bătut și cu nota încărcată.

Cam așa se practică popicile în România. Intrarea lui «Nea Cutare» sub formă de club în cadrul U.F.S.R. ni se pare așadar puțin cam... pretențioasă. Mai ales că din toată afacerea asta, profitul propriu zis nu-l trage «Nea Cutare», ci circiurile noastre naționale, cu dever duminical serios augmentat.»

Dacă articolul acesta ar fi găsit ecou în rîndul cititorilor, astăzi nu ne-am mai fi mîndrit cu atîtea medalii de campioni mondiali și europeni...

O ASCENSIUNE IEȘITĂ DIN COMUN

Se cunosc numeroase cazuri în care infirmii au reușit să-și depășească condiția de handicapați, reușind performanțe de-a dreptul uluitoare. Un astfel de exemplu ni-l oferă reușita elvețianului Ciumi care, deși lipsit de piciorul drept, a urcat, în anul 1938, împreună cu doi prieteni vîrfurile Mont Blanc (4 810 m), folosind un schi și două cîrje, prevăzute și ele cu o pereche de schiuri mai mici.

La scurt timp după acest act temerar, Ciumi izbutește să atingă, după o ascensiune de 24 de ore și vîrfurile Grépon.

Nicolae Șerbănescu

Viitoarele parcuri naționale ale României

Muntele Ceahlău

Poate nici unul din munții noștri nu are atâtea legende ca Ceahlăul, această „piatră nestemată a Moldovei” — cum i-a spus Dimitrie Cantemir. Aproape fiecare stîncă își are povestea ei. Astfel, uriașa stîncă a Dochiei, sculptată de vinturi, pare o fată în mers. Oamenii și-au închipuit-o pe fiica lui Decebal care, urmărită de Traian după înfrîngerea tatălui său, a urcat pînă aici, unde, nemai-avînd scăpare, l-a implorat pe Zamolxis s-o prefacă în stîncă de piatră. Strabon afirma că geto-dacii aveau un munte sfînt numit *Kogeonon* pe lîngă care curgea o apă. Arheologul C. Mătasă considera

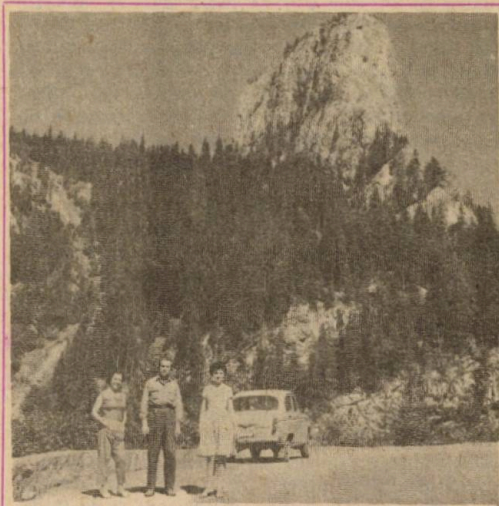
că e foarte probabil că acel munte să fie Ceahlăul, deoarece cuvîntul este apropiat de vechiul nume românesc *Pionul* pe lîngă care trece Bistrița, stră-veche cale de apă pentru negoț. „Bătrînul rege al Carpaților Moldovei” — scria Al. Vlahuță — stă „singur și posomorît, trufaș stăpînitor peste un popor de munți, ce par pe lîngă dînsul mușuroaie, înălțîndu-și creștetu-n cer, scărmanînd norii în ragila de stînci înfipte pe fruntea-i pleșuvă”. La rîndul său, Calistrat Hogaș, pe care *Pisicușa* l-a purtat de atîtea ori pe tainice cărări nemțene, vede „nemuritoarele lui turnuri de stînci săpate pe adîncul cerului” ridicîndu-se în aer „ca un fantastic castel de aur, zidit de mina fermecată a vreunui vrăjitor din povești”.

Situat la 35 km spre apus de Piatra Neamț, muntele Ceahlău, cel mai renumit din lanțul Carpaților Orientali, ocupă o suprafață de peste 300 km². El formează o entitate geografică bine individualizată, fiind izolat de munții dimprejur prin văile largi ale Bistriței, Bistricioarei, Bicăzului și Bistrei. Privit din depărtare, ne apare ca o imensă cetate în ruină cu mai multe incinte, a căror suprafață se restrînge treptat de la poale spre piscuri. Culmile cele mai joase, așa numitele *picioare*, se află sub 1 000 m. Urmează o adevărată centură de obcine bine împădurite; ele au pantele mai abrupte iar la Jgheabul lui Vodă și Prăpastia lui Ghedeon, versanții sînt aproape verticali, oferind o priveliște sălbatică în care alternează conglomeratele cu grohotișurile, peticite ici colo de verdele coniferelor. Aici, în obcine, există văi adînci, izvoare ce dau viață unor piraie repezi, cu praguri. Astfel, Izvoru Muntelui își are obîrșia între Prăpastia lui Ghedeon și Polița cu Crini; pîrul Rupiturilor își toarnă apele peste pragurile mari ale Cascadei Duruitoarea. Culmea cea mai înaltă, orientată nord-sud, este numită în sens restrîns Pionul sau Ceahlăul. Spinarea ei lată se prezintă ca un platou puternic vălurit, care începe la nord cu Toaca, virful în formă de piramidă gigantică, înalt de 1 904 m; în apropiere se află Panaghia, ce seamănă cu un turn de piatră uriaș; mai la sud vin piscurile de peste 1 800 m ale Lespezilor, Ocolasului Mare și Ocolasului Mic, ultimul terminînd brusc culmea prin versanții săi foarte abrupti. Această culme reprezintă tot ce are Ceahlăul mai mareț și mai frumos: pereți de piatră pe care nu se cațără decît floarea de colți și stînci ascuțite de pe creștetul cărora se deschid larg zările fără nici o opreliște.

Toate formele de relief ale Ceahlăului sînt dăltuite în depozite de conglomerate. Pereții de stîncă golași predomină semeț deasupra limitei superioare a pădurilor de conifere, sau se înalță din mijlocul lor, contrastînd puternic prin colorit și măreția formelor. Clima este prielnică turismului. Temperatura medie anuală este de 8°, deci mai ridicată ca a Bucegilor, iarna coborînd la -20° iar vara urcînd la 18°. Vînturile, inclusiv Crivățul,

deși bintuie și vara, sporesc farmecul muntelui, mai ales dimineața când alungă și destramă norii și ceturile din văgăuni, izbindu-le de stinci și de cetina molizilor. Pe măsura solurilor și a climei, flora Ceahlăului este de o bogăție și o varietate uimitoare, cuprinzând peste 800 de specii de plante cu flori, adică un sfert din flora respectivă a țării. După 700 m altitudine fagul este înlocuit, treptat, cu molidul; în această zonă de amestec se află vestita Poliță cu Crini, monument al naturii. Este vorba de mai multe suprafețe distincte situate la 1 200 m în Fundu Ghedeonului și acoperite de verdele gingaș al singurului conifer carpatin cu frunze căzătoare, *Larix decidua carpatica*, pe care localnicii o numesc *lariță* sau *crin*. Deasupra etajului molidului, între 1 700 și 1 900 m se află zona alpină, acoperită de o vegetație ierboasă specifică în amestec de jneapăn, ienupăr și afin. Vara covorul vegetal al poenilor și finătelor are o gamă cromatică puțin obișnuită. Albastrul gențianelor, paleta variată a orhideelor, gladiolele sălbatice, clopoțeii de munte, liliacul sălbatic și multe altele încântă ochiul începând de la topirea zăpezilor și pînă cad primii fulgi. Fauna muntelui dispune de bogate resurse cinegetice, de la cerbul carpatin, vînătul cel mai rîvnit, și ursul brun care își are birlogul în jgheburile neumbrate, greu accesibile, pînă la turmele de mistreți ce hălăduesc prin pădurile obeinilor, risul cel agresiv, lupul, vulpea, jderul, iepurele și veverița. O raritate este capra neagră, relict glaciatic al Carpaților, colonizată în 1970. Dintre păsări trebuie pomenite ierunca și cocoșul de munte, iar dintre pești, păstrăvul.

Iată de ce, muntele Ceahlău, cu peisaj atît de caracteristic, cu flori și faună bogată în endemisme, merită să fie ocrotit. El merită să fie cunoscut cît mai bine științific și pus în valoare în mod rațional, fiind o adevărată mîndrie națională. Se preconizează, de aceea, organizarea lui ca parc național, în suprafață de 5 800 ha, dintre care 600 ha va cuprinde golul subalpin — rezervația științifică propriu-zisă — iar restul de 5 200 de pădure marginală va constitui zona tampon cu rol de protecție. Avem datoria morală de a transmite nealterat Ceahlăul urmașilor noștri, participînd la acțiunea de conservare a peisajului, a tuturor frumuseților geologice, floristice și faunistice. Astfel ca drumețul, ajungînd în Piatra Neamț la asfințitul soarelui, să constate ca Vlahuță cum „ridicîndu-și falnic fruntea peste grinduri, el ne privește încă din negurile depărtării”.

Cheile Bicazului — Lacul Roșu

Cheile Bicazului sînt cele mai renumite chei din toată România, deoarece, deși mai scurte ca altele, sînt fără egal de la un capăt la celălalt. Ele au fost zămislite de apa riului Bicaz și a afluenților săi în partea nordică a masivului Hăghimaș. Dar cînd pomenesci de Cheile Bicazului îți vine neapărat în minte Lacu Roșu. De ce? Pentru că lacul are aceeași mamă, fiind născut prin bararea riului Bicaz, în amonte de chei!

Coborînd serpentinele șoselei ce vine de la Gheorghieni — una dintre cele mai frumoase care taie Carpații românești — priveliștea începe să se schimbe. În loc de spinări netede, domoale, alcătuite din roci cristaline (cele mai vechi ale Terrei), îmbrăcate în mantia verde a pădurilor, privirea ni se agață de niște creste și vîrfuri golașe albelcipoare. Sînt ale munților calcaroși în care pătrundem destul de brusc. Drumul coboară pe Valea Bicazului și ne duce la baza unor versanți abrupti. Priveliștea se închide. Ne aflăm între pereți stîncosi care amintesc ruinele unor ziduri de cetate, cînd, iată, oglinda unui lac ne apare, nefiresc, în cale. El s-a format acum un secol și jumătate, în 1848. În urma unor ploii îndelungate materialul diluvial de pe piciorul muntelui Suhard s-a năruit și s-a dus la vale pînă în fundul Văii Bicazului, silindu-l să încea o pădure de molizi și să dea naștere unui lac. Trunchiurile copacilor mai stau și azi în picioare împungînd luciul lacului, lung de 2 km.

Ceva mai jos de lac apa Bicazului se pierde cu desăvîrșire în bolovănișul ce-i umple albia pentru a ieși la iveală mai departe și a intra în mărețele chei. În acest sector șoseaua a trebuit să fie dăltuită în stîncă, nemaiavind loc alături de riu. Pereții de calcar te îndeamnă să-i admiri mereu, aspectul fiind altul la fiecare pas. Spun pas, pentru că e păcat să parcurgi altfel decît pe jos cei doi kilometri ai Cheilor Mici și Cheilor Mari ale Bicazului atît vara cît și iarna cînd zăpada înalbește și mai tare stîncăria. Dacă în Cheile Mici pereții înalți

Lacu Roșu

de piatră se apropie atât de mult încât ai senzația că se pot prăbuși în orice moment peste tine, pereții Cheilor Mari se avintă spre cer pînă la 300—400 m înălțime, sub arcu unei bolți de piatră ce-ți dă iluzia că te afli într-o galerie de peșteră. Privindu-i de aproape observi că fețele netede alternează cu colți de stîncă, cu crăpături, guri de mici peșteri, cu așchii uriașe, abia înfrînte deasupra capului, parcă gata să se prăvale și care chiar se și prăbușesc uneori, fie ca blocuri enorme, fie ca bolovani mai mici. Țancuri cu piscul adesea prelungit de pini ce atîrnă în gol amintesc turnurile cu arhitectură gotică; ele țînesc semețe din roca masivă la înălțimi amețitoare. Polițe sau brîne, suspendate pe versanții goi, poartă iarbă și flori, înviorînd asprimea stîncii.

Cu fiecare pas, alt aspect sălbatic. Rămii ținut o vreme, nemaiputînd cuprinde cu privirea bogăția privescilor atât de variate. Pe timp de furtună sălbăticia sporește, devine copleșitoare. Dezlănțuite cu o vigoare nebănuită, forțele naturii se zbuciumă între pereții de piatră, căutîndu-și parcă drum de scăpare din întunericul ce le învăluie.

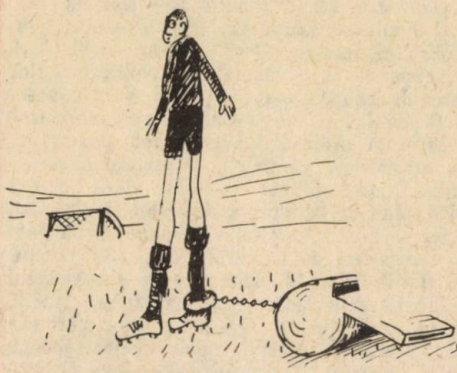
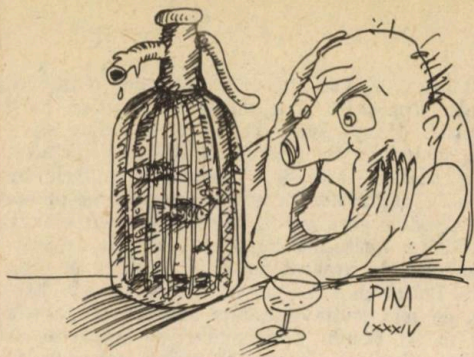
În sfîrșit, scăpînd din strimtoarea muntelui, Bicazul iese la lumină. Cheile s-au isprăvit iar șoseaua dispăre între alți munți, mai blînzi, clădiți din gresie și bine înveșmîntați în păduri de conifere, unde așezările omenești sînt din nou posibile.

Din punct de vedere geologic calcarele din chei aparțin jurasicului și mai ales cretacicului inferior. Stîncile care apar ca niște turnuri gigantice la ambele capete ale cheilor și care se aștern ca niște petice peste formațiunile marnoase-grezoase, sînt ceea ce geologii numesc calcare recifale cu caprotine. Tot din astfel de calcare sînt alcătuite și stîncile de pe Ceahlău și Rarău cu aspect de ruine ale unor fantastice cetăți.

Din punct de vedere floristic, zona se caracterizează prin păduri de fag și molid, sau de molid în amestec cu alte esențe. Cu totul izolat întîlnim brădet sau făgete pure, iar către vest covorul pestriț al pădurilor mixte este deseori întrerupt de pajiști montane. În cheile propriu-zise, pe firul văii, vegetația arboricolă nu e compactă. Pereții verticali și stîncă nudă sînt improprii dezvoltării coniferelor și foioaselor. Doar molidul și pinul rezistă ici colo suspendați la înălțime, dacă au rădăcinile adînc înfipse în fisuri. Aici predomină o floră specifică pajiștelor montane și masivelor din conglomerate și calcare mezozoice, asemănătoare celei de pe Ceahlău. Varietatea floristică este excepțională. Botaniștii au inventariat în chei 416 specii, dintre care multe endemice.

De un rar pitoresc, în care sălbăticia peisajului se îmbină cu nebănuita lui varietate, viitorul parc național Cheile Bicazului — Lacul Roșu prezintă o mare însemnătate atât sub raport științific cît și sub cel al frumuseților naturale, iar pentru drumetși este un adevărat izvor de incîntare și destindere.

Ștefan Negrea

POLITEȚE

A fost un foarte scurt dialog în cadrul unui concurs de haltere cu ocazia Olimpiadei din Mexic.

Newzeelandezul Donald Oliver se lupta disperat cu ridicarea halterelor de 147,5 kg. Judecătorul Jan Witutski din Polonia, aștepta liniștit rezultatul în duelul halterofilului cu greutatea. În final, newzeelandezul a ridicat haltera deasupra capului. Dar la acest punct al concursului, arbitrul în mod neașteptat zăbovește cu decizia.

— E totul în ordine domnule? a întrebat politicos sportivul.

— Desigur, puneți-o jos, vă rog! răspunse arbitrul în hohotele de ris ale spectatorilor.

Acasă la Muppets

Păpuși și oameni

De îndată ce pătrunzi în atelierele londoneze ale studioului Muppets primul element frapant este accentul. Păpușarii americani și-au mutat în 1975 sediul la Londra pentru a scăpa de eticheta „spectacol distractiv pentru copii”, și au recucerit publicul american via Anglia printr-un spectacol inedit ce se adresează tuturor vîrstelor.

Jim Henson, directorul studioului, tatăl și animatorul lui Kermit, inițiasse în 1970 spectacolul de televiziune „Strada Sesam”, spectacol destinat exclusiv copiilor și în care s-au născut o mare parte din păpușile Muppets de azi: Kermit, Groover, Oscar, Big Bird. Atunci cînd a apărut ideea unei producții cu o arie mai largă de audiență, păpușarii nu au putut depăși prejudecata producătorilor americani că „păpușile sînt pentru copii”. Rețeaua de televiziune britanică s-a arătat în schimb interesată de propunerea lor și, în cîteva luni, sediul s-a mutat la Londra, în New York rămînînd doar „cartierul general” și un atelier în care erau concepute personajele principale. Situația este aceeași și azi. Cu timpul, această întreprindere s-a transformat într-o rețea complexă și eficientă de ateliere, studiouri și compartimente de text, muzică și relații cu viitorii invitați. La Muppet Show lucrează peste o sută de persoane cu sarcini concrete și foarte diversificate. Jim Henson scrie scenariul, concepe și minuieste păpuși, acoperînd și munca de conducere și organizare a studioului. Mînuitorul principal, Frank Oz (Piggy, Foozie, Scooter) participă de asemenea la scenariu, iar cea mai mare parte a actorilor cînd nu filmează intră în ateliere pentru a ajuta la confecționarea păpușilor.

CRISTOPHER FINCH

Se filmează scena de deschidere a spectacolului

Atelierele

O tînără sculpează un cap de iepure, un bărbat adaugă o aripă unei găini, în timp ce o altă fată coase nasturi la o haină bună pentru un copil de patru ani. Pe rafturi se află cutii cu etichete: „Costume de cor: fete și găini”, „Ochi mari”, „Pălări wagneriene”, „Guri de polistiren și gumă”, „Picioare și cîțiva pantofi”. De rafturi sînt agățate, în poze foarte verosi-

mile, păpușile cunoscute în toată lumea: Kermit îmbrăcat și gol, Piggy într-o rochie foarte decoltată, Ursul Foozie, Marele Gonzo, Scooter, Statler și Waldorf, Ciinele Rowlf, Robin, Uliul Sam, Animal, Șobolanul Rizzo și alte cîteva zeci de păpuși mai mult sau mai puțin cunoscute, printre care și păpușile „bun la tot” cărora li se pot schimba ochii, gurile sau nasurile, după necesitate. Într-un colț sînt etalate toaletele exclusive ale domnișoarei Piggy, tot

Steve Whitmire și trompetistul Lips într-o scenă de mare artă interpretativă

ce a acumulat în cinci ani, începînd de la rochii de saten și terminînd cu costumul de motociclistă.

Studioul

Studioul seamănă cu orice alt studio de televiziune, înalt și larg ca un hangar de avioane, cu pasarele mari pentru reflecatoare. În studio se găsesc trei camere video, una pe un stativ înalt. Alături se află două monitoare mari, color și alte zece sînt împrăștiate peste tot la îndemîna păpușarilor, ele fiind instrumentele esențiale de lucru. Zeci de cabluri, unele de grosimea încheieturii se întretaie pe podea, dar cei aproximativ treizeci de oameni care trec peste ele par să le evite ca prin vis.

Decorul este realizat în manieră realistă. La nivelul superior se află două uși, una de la cabina lui Piggy și una de la cabina ocupată de fiecare dată de alt invitat. Scara este practicabilă și duce la „locul de muncă” al lui Kermit. Toată construcția se află la o înălțime care le permite minuiților să stea în picioare mînuind de la înălțimea brațului, fără a risca să intre în unghiul de filmare.

Atmosfera este neobișnuit de relaxată. O mulțime de vizita-

tori asistă direct la filmare, în timp ce alții se află într-un auditoriu aflat pe extrema stîngă a studioului. Păpușile par să se anime brusc, odată cu intrarea invitatului, chiar dacă filmarea nu începe imediat, fiecare poartă o „conversație” pentru încălzire. Scooter le amintește, celor care au uitat, că unchiul său este proprietarul teatrului, și apropiindu-se de James Coburn, invitatul emisiunii, îl anunță că în caz de neînțelegere poate apela la influența sa. Kermit, după ce se prosteste puțin, se întoarce spre camera doi și întreabă: „Ce ziceți de asta?”, și începe să ridă cu risul său caracteristic, apoi brusc coboară o octavă și jumătate spre a deveni risul lui Jim Henson adresat lui James Coburn, care încă ride cu Kermit. Începe filmarea. Se filmează o urmărire. Totul merge bine pînă aproape de sfîrșit. Animal aleargă după Kermit, dar cu o clipă înainte de a-l prinde se împiedică. Din culise se aude un strigăt: „Am ratat!” Toți izbucnesc în ris. Frank Oz, minuiorul lui Animal, este sigur că i s-a văzut mina. Se urmărește filmarea, da, mina lui Frank apare în cadru. Se filmează din nou. Totul merge perfect. La un moment dat se aude: „Opriți! Cineva a pierdut un ochi!” Ochiul este pus la loc și se filmează din nou.

Lumea unui broscoi

Întregul spectacol Muppets se desfășoară pe un fond de absurditate benignă (personajele pot exploda din cînd în cînd, sau se pot transforma subit într-o glazură de ciocolată, dar se refac la timp pentru a apărea în episodul următor). E o lume haotică în care legea newtoniană după care tot ce se ridică trebuie să și coboare, este consecvent infirmată. Într-un singur spectacol, purcei îmbrăcați în eschimoși cîntă un cîntec de leagăn într-un decor arctic, un morcov de un metru șaiszeci se plinge că trebuie să împartă cabina cu vegetalele obișnuite, și o „epidemie adezivă” îi pla-

sează pe toți în poziții incredibile. Nimeni nu e afectat de nimic, în afară de Foozie, care e afectat de orice. În acest context, predilecția declarată a lui Gonzo pentru găini poate deveni înduioșătoare.

Dacă am încerca să facem o analiză rațională a spectacolului am putea spune că e o dramă de culise punctată de evoluția actorilor pe scenă, sau o parodie de spectacol de varietăți întreruptă frecvent de peripecții de culise. Dar o asemenea analiză este în afară de discuție din moment ce printre protagoniști se află un broscoi serios, o purcică cu părul în vînt, maestră în karate, un urs cu urechi mișcătoare, un ciine pianist. Formația are un baterist care ar face bani buni ca sperietore de copii, iar invitații sînt obișnuți cu personaje care se transformă inexplicabil în găini sau cu un bucătar ce vorbește engleza-suedează.

Germenii de nebulie s-au arătat încă de la primele producții, deși acum primul spectacol pare un sedativ. Pe atunci, Foozie spunea în deschidere o anecdotă răsuflată, Gonzo lovea un gong care exploda, iar Foozie continua cu glumele lui antedeluviene, în timp ce Waldorf și Startler protestau din lojă și Kermit flirta cu o coristă numită Roxanne. Pe vremea aceea Piggy era o actriță minoră — va mai trece un an pînă va deveni un superstar. Anumite semne de anarhie se manifestau de pe atunci — Muppy îl mușca pe Kermit — dar acțiunea nu amenința încă să degereze în haosul actual. Producțiile erau pline de imaginație, dar modeste din punct de vedere al concepției.

Marca Muppet show în formă „matură” — dacă se poate spune așa ceva — este dată de concluzionarea ilogică a oricărei acțiuni. În spectacolele de mai tîrziu, singura scenă care a supraviețuit este scena „la dans”, în care păpușile schimbă între ele remarci și anecdote. Bucătarul suedez a debutat în episodul doi, iar „Știrile” și „Spitalul veterinar” în al treilea.

În anul al doilea au început să apară scene foileton: Robin Hood cu Lynn Redgrave sau parodii de serial detectiv cu Liza Minelli. Evoluția înceată poate fi parțial explicată de complexitatea elementelor care trebuiau combinate. În decursul unei singure jumătăți de oră, spectatorul întâlnește un personaj uman (invitatul), păpuși umane (Bucătarul suedez, Startler și Waldorf), păpuși animale cu atribute umane (Kermit, Piggy etc.), păpuși animale cu atribute animale (Păpușa Foo-Foo) sau animale (cățelul Foo-Foo) și creaturi de proveniență incertă, ca Gonzo și Scooter.

Scenariul este alcătuit cu grijă, dar o anumită toleranță este iăsată datorită posibilităților artei păpușerești de a adapta textul pe moment. Corectările de ultimă clipă se fac chiar în studio. La unele spectacole vocile sînt înregistrate dinainte, dar în general sînt jucate „pe viu” — adică actorul spune și textul atunci cînd minuieste — fapt care-i dă posibilitatea de a face mici modificări în text, atunci cînd evoluția acțiunii e cere.

Kermit

Fără Kermit este îndoielnic că spectacolul ar fi fost atît de durabil înct să dea posibilitatea fiecărui personaj să-și dezvolte personalitatea. Kermit este liantul trupei. Este considerat echivalentul păpușeresc al lui Jim Henson, deși afirmația este simplificatoare. Kermit are, de bună-seamă, mult din caracterul lui Henson, dar personalitățile lor nu sînt intersanjabile. Scenaristul Jerry Juhl, care-l cunoaște pe Kermit aproape la fel de bine ca Henson, spune: «A scrie pentru Kermit este o sarcină destul de dificilă datorită complexității caracterului său. Toate celelalte personaje sînt raportate la el. Fără Kermit, ele nu ar putea apărea. De fapt, nimic nu ar fi justificat fără el. Nici unul dintre personaje nu are darul de a crea această unitate. Kermit știe s-o facă, și mai mult, ține la ceilalți. Într-unul dintre spectacole, un invitat remarca faptul că el este singurul personaj care pare neafectat de nebulie.

„Eu nu sînt nebun?!” întrebă Kermit. „Doar eu i-am angajat, pe toți ceilalți.” De fapt, lui Kermit îi place anarhia existență și el impune doar atîta disciplină cît este necesară pentru supraviețuire. Nimeni nu-l poate ajuta, pentru că nimeni nu știe cum s-o facă. Asta îl dezechilibrează din cînd în cînd. Într-un show cu Peter Sellers, de exemplu, Kermit a cedat nervos și ieșind la scenă a cîntat un cîntec intitulat „Nu e ușor să fii verde”. A fost un moment mișcător.

Apoi a mai fost povestea cînd Piggy a anunțat presa că ei doi s-ar fi căsătorit în secret la Las Vegas. Kermit și-a ieșit din fire și-a concediat-o pe loc. Cred că lui Jim i-a plăcut momentul. Efectul a fost cu atît mai mare cu cît Kermit are un caracter blind. Îi place să facă remarci acide și să-și ia din cînd în cînd angajații peste picior, dar publicul știe că toți îi sînt dragi. El este cel care le-a oferit șansa existenței. Fără el, spectacolul n-ar fi existat. Cînd se află în studio, Jim Henson, este liniștit, receptiv și generos prin calitatea de a da și accepta sugestii bune. Kermit este nervos, iritabil și cîteodată lipsit de receptivitate; dar și el este generos. Tot ceea ce se întîmplă în teatrul Muppets reprezintă un act de sacrificiu din partea lui. Și totuși,

Jim Henson și creația sa cel mai bine cunoscută, broscuolul Kermit, pregătindu-se de filmare

el este departe de a fi un martir pentru că folosește situațiile create ca să-și exprime propriile sentimente față de lume.

Folosindu-l pe Kermit ca pe un alter ego, Henson se poate elibera de tensiune și frustrare. Kermit poate face orice fel de remarci fără a insulta, lucru pe care Henson nu și l-ar permite în realitate. El nu se sfiește să admită că episodul în care Kermit și-a pierdut firea și a concediat-o pe Piggy i-a făcut mare plăcere și că nervozitatea lui Kermit este în continuu progres. Fără a face o analiză psihologică prea profundă, putem afirma că existența lui Kermit este motivul pentru care Henson este atît de calm, deși trăiește sub tensiunea pe care o implică editarea săptămînală a unui spectacol de televiziune.

Ca și Kermit, telespectatorul are, probabil, un anumit gust pentru anarhie, altfel ar schimba canalul la ora emisiunii. Multe dintre personajele de pe orbita lui Kermit își pierd total controlul și devin victime ale propriilor obsesii. Kermit, deși nu este un sfînt, a ajuns

la un echilibru minunat în care bunul simț și foamea de absurd se contrabalansează. Asta îl face să funcționeze.

Miss Piggy

Relația Kermit—Piggy a dat spectacolului un mare avânt. Ieșită dintr-un grup de purcei creați pentru unul dintre episoade, Piggy și-a început cariera ca simplă coristă, deși afecțiunea ei pentru Kermit (ca să nu-i spunem obsesie) era stabilită de la bun început. De-a lungul primei stagiuni ea a continuat să rămână un personaj secundar, dar ceva se întâmplase deja, o reacție chimică pe care nimeni n-o anticipase și nimeni n-o mai putea controla.

Un cuplu de zile marii Miss Piggy și Roger Moore

Ea s-a născut datorită talentului și energiei lui Frank Oz, dar din moment ce viața i-a fost dăruită ea și-a luat itele propriului destin în pumnii îmbrăcați cu mănuși de culoarea lavandei. Nimeni nu hotărâse dinainte că Piggy va deveni o supervedetă. Ea a hotărât singură că acesta este dreptul ei și că-l va obține cu orice preț. Aceasta nu este o afirmație care se vrea curioasă. Ca să aduci o păpușă la viață trebuie s-o înzestrezi cu personalitate din moment ce această personalitate există, ea devine încet o entitate care se autocontrolează. Dacă păpușarii, scenariștii și toți care au legătură cu spectacolul nu ar ține cont de anumite norme dictate de caracterul păpușilor și de evoluția lor, acestea nu ar fi verosimile. Prin Piggy, Frank Oz împreună cu scenariștii au creat un personaj care dorea cu pasiune să devină vedetă; odată cretă, a fost necesar să i se dea șansa să încerce. Dacă n-ar fi reușit, Piggy ar fi redevenit probabil un personaj de mină a doua, obiect de eternă ridiculizare. Dar lucrurile au evoluat astfel încât — deși nu a ieșit total din ridicol — ea a dovedit că are puterea și voința să întîmpine cele mai mari greutăți.

Piggy nu este un caracter ușor, și Frank Oz trebuie să facă uz de toate resursele talentului său pentru a ține pasul cu ea. Când a fost evident că Piggy devine o forță de care trebuie să se țină seama, Oz a scris o scurtă biografie a lui Piggy, din perioada anterioară angajării la teatrul *Muppets*. Esența documentului biografic dat publicității în „The New

York Times Magazine“ în 10 iunie 1979, este cam aceasta: „S-a născut într-un orașel; tatăl ei a murit când era mică; mama nu a copleșit-o cu prea multă afecțiune. A fost nevoită să participe la concursuri de frumusețe pentru a supraviețui. Este destul de agresivă, dar agresivitatea este condiția ei de existență — ca a oricărei femei singure de altfel. Este și foarte vulnerabilă, dar ascunde cu grijă această slăbiciune pentru că este incompatibilă cu dorința ei de a deveni vedetă.“ În același articol, Oz povestește un incident care l-a ajutat să-și definească mai exact personalitatea lui Piggy: „Lucram cu Jim la o scenă între Piggy și Kermit. La un moment dat, era nevoie ca Piggy să-l pălmuiască pe Kermit. În loc de palmă, ea i-a dat o lovitură de karaté destul de stingace. Acea lovitură mi-a cristalizat, într-un fel, caracterul lui Piggy; timiditatea care ascunde agresivitate, conflictul dintre iubire și dorința ei de carieră, foamea ei pentru o imagine strălucitoare.“

Piggy a devenit reală în sensul în care un personaj de roman devine real. Și — așa cum într-un roman bun ceea ce se întâmplă cu eroina pare inevitabil — Piggy a trebuit să-și accepte destinul cu toate implicațiile lui. Luînd în considerare mediul din care provine și dorința ei de a ieși din anonim, putem s-o considerăm o Emma Bovary a timpurilor noastre. Ascensiunea lui Piggy este confecționată din materialul din care se fac legende.

Marele Gonzo

Evoluția lui Gonzo a fost mai lentă, dar nu mai puțin semnificativă. Piggy, din moment ce și-a definit statutul, a început să împrumute spectacolului din energia ei. Ceea ce dă Gonzo spectacolului este suflet. Lunatismul său sincer este esența a tot ce au Muppets-ii mai sublim. Când anunță că va prinde o ghiulea cu mîinile goale el crede sincer că o va face; nu e

Miss Piggy prezentînd moda sezoanelor viitoare

vorba de nici un fel de iluzionism. Când se autohipnotizează pentru a suporta o greutate de 2 000 de kilograme, elimină de la bun început consecințele. Arta lui are prioritate față de orice, poate cu excepția iubirii. Dacă nu e pasionat, Gonzo nu e nimic și dacă s-ar ivi găina potrivită, el și-ar tăia bucuros o ureche ca Van Gogh (dacă ar avea vreo ureche).

Nu există o biografie oficială a lui Gonzo, dar se spune că mama lui obișnuia să-și petreacă multe după-amieze admirând apusurile spectaculoase care urmau testelor nucleare în Nevada. Gonzo este un mutant care-și glorifică propriul grotesc. Când explică, într-unul dintre spectacole, că este un adept al teoriei reîncarnării și este întrebat ce ar vrea să fie data viitoare, el răspunde cu seninătate: „Ce importanță are? Nici de data asta nu știu ce sint.” Asemenea afirmații sînt tipice pentru Gonzo.

Jim Henson spune că toți au simțit de la bun început că Dave Goetz va face ceva interesant din Gonzo: „Dave are un simț al umorului deosebit. Totul era doar o problemă de timp.” Pînă în momentul cînd evoluția lui a fost certă, toți aveau tendința să-l trateze pe Gonzo ca pe un personaj banal de vodevil potrivit pentru gaguri de culise. Dar, ca și Piggy (și probabil mai puțin echivoc) Gonzo are o mare încredere în sine. Odată și-a concediat publicul calificîndu-l „needucat” și asta i-a făcut intrarea în „intelectualitatea” Muppets-ilor.

Pe măsură ce Dave Goetz a învățat să sondeze profunzimile sufletului lui Gonzo și s-a deprins să-i exploateze fiecare tic, Gonzo a început să dobîndească un fel de demnitate eroică, chiar dacă puțin stîlciță. Gonzo a fost întotdeauna sigur de sine și pe măsură ce show-ul a progresat el a ajuns la un *savoir-faire* cam sintetic, dar nu mai puțin șarmant.

La început — își amintește Dave Goetz — Gonzo era mai degrabă un caracter pesimist. Expresia lui sugera pesimismul. Spre sfîrșitul primei stagiuni filmam o scenă cu el și Jim mi-a spus: „Avem nevoie de mai multă energie din partea lui Gonzo.” Nu știu de ce, am sarjat puțin și m-am trezit că

Dave Goetz și Marele Gonzo

Gonzo rîde în hohote. Asta mi-a dat o idee. Între stagiuni, la New York, am construit un nou Gonzo cu un mecanism la ochi care-i dădea posibilitatea să pară puțin surescitat. Asta m-a ajutat să dezvolt aspectul optimist al caracterului său, și Jerry Juhl împreună cu ceilalți scenariști m-au ajutat. Pe urmă, s-a mai întîmplat ceva care m-a ajutat. Gonzo trebuia să audieze niște găini-dansatoare pentru un spectacol și toate arătau îngrozitor. La sfîrșitul scenei, l-am făcut să se întoarcă spre cameră și să spună: „Au picicore frumoase, nu?” Ceva se declanșase, îl înțelegeam mai bine.

Gonzo n-a fost niciodată ceea ce se cheamă un stereotip — un stereotip a *ce* ar fi putut fi — el s-a dezvoltat dintr-o apariție bidimensională într-unul dintre cele 2—3 caractere complexe ale spectacolului, o creatură care s-a îmbogățit datorită experiențelor sale ciudate și variate. Cînd, în timpul celei de-a patra stagiuni, a anunțat că s-a hotărît să părăsească teatrul pentru a deveni vedetă de film, a fost capabil să inspire unul dintre puținele momente patetice din istoria televiziunii.

Pe scena goală, cu o haină sport atîrnată de umărul căzut, Gonzo stătea cu fața la public pentru ultima dată și croncănea „Am făcut ce am putut”, un cîntec de adio terminat în lacrimi. Din fericire, „bătrînul cicălit” și-a schimbat hotărîrea și a revenit în spectacol săptămîna următoare. **Acevarul** este că el a cochetat la un moment dat cu ideea de a deveni vedetă de film. În concepția lui, de fapt, el este și așa o mare vedetă, așa că noul statut nu mai risca să-l altereze. Indiferent de ce îi va rezerva viitorul, el va rămîne mereu același: egoist, sincer, prostănac, dar atrăgător.

Ursul Foozie

Ursul Foozie a fost conceput ca fondul pe care trebuia să evolueze Kermit la începuturile spectacolului. Dar nu s-a întîmplat așa. Poate că nesiguranța lui Foozie era prea manifestă pentru asemenea postură. Frank Oz s-a obișnuit să forțeze limitele caracterologice ale personajului, și în cazul lui Foozie asta s-a dovedit puțin exasperant. „Concepția noastră inițială despre Foozie, spune Jerry Juhl, a fost de la bun început greșită. El era un actor prost și nimic mai mult, și nu exista nici o posibilitate de a-l face mai bun. Foozie ne-a ajutat să-i contu-

răm pe Statler și Waldorf pentru că era ușor de șicanat, dar ceea ce noi i-am făcut în spectacolele de la început este de neiertat. De fapt, nu făceam decât să-l umilim. Simțeam că Piggy se ridică și, pentru moment, asta a îngreuiat situația, dar, cu perseverență, am reușit să-l punem și pe el pe roate." Eliberat de responsabilitățile inițiale, Foozie a devenit el însuși: Personajul capabil să înțeleagă greșit absolut tot ce i se spune, o mină de aur pentru scenariști. După umilințele suferite în primele spectacole, lui Foozie i s-a permis mai tirziu să aibă micile lui momente de triumf și, spre deosebire de public, o mare parte din colegi consideră că umorul lui este de cea mai bună calitate.

Scooter

Kermit, Piggy, Gonzo și Foozie au devenit caractere cheie, personalități care au contribuit în măsura cea mai mare la dezvoltarea spectacolului în forma sa de comedie paraumană.

Scooter operează pe alt plan; el are un rol important în drama de culise. Scooter este mult mai sigur de sine și nu împărtășește setea de succes a celorlalți, probabil pentru că știe că va veni și timpul lui (avind în vedere că unchiul său este proprietarul teatrului).

Multe alte personaje nu reușesc să se impună datorită inconsistenței lor. Așa s-a întâmplat cu J.P. Grosse, unchiul lui Scooter. „El era un personaj foarte clar conturat atita timp cît nu a participat efectiv la spectacole, spune Jerry Juhl. În momentul în care i-am permis să apară pe scenă nu a mai funcționat — probabil pentru că era prea dur — și am renunțat de îndată la el.

Frank Oz îl pregătește de acțiune pe Foozie Bean

se deschid o mulțime de posibilități. Sintem, de fapt, prizonierii unui cerc al devenirii".

Invitații

Ideea de bază a spectacolului este de a invita în fiecare episod o vedetă care de preferință nu obișnuiește să apară în spectacole televizate și care are posibilitatea să-și pună în valoare o calitate necunoscută publicului.

Filmarea unui spectacol durează aproximativ o săptămână, dar vedeta este contactată cu șase săptămîni înainte, cînd este consultată în legătură cu ideea spectacolului în care urmează să apară. „Dacă dorește să cînte un cîntec anume, sau are o soluție viabilă referitoare la scenariu, noi încercăm s-o punem în aplicare, spune David Lazen, șeful compartimentului, dar vedeta nu vede scenariul înainte de a ajunge la Londra. Tot acum invitații sint rugați să-și exprime opțiunea referitoare la personajele cu care doresc să joace scenele. Punctul nevralgic al acestei chestionări este faptul că aproape toți doresc să o aibă ca parteneră pe Piggy și în consecință unii trebuie orientați spre alte personaje.

Actrița americană Linda Lavin povestește: „Cînd mi-au telefonat, le-am spus că aș dori să fac o scenă cu Piggy, doar sintem amîndouă un pic exaltate, una cu formația muzicală și una cu bucătarul sue-

La fel s-a întîmplat cu un personaj lansat la o recepție — Fleet Scibbler, un reporter foarte agresiv — în jurul căruia s-a făcut mare publicitate. În momentul cînd am început să lucrăm cu el, ne-am dat seama că este rigid și neconvingător. Am vrut să-l eliminăm imediat, dar faptul că se făcuse atita vîlvă în jurul lui ne-a silit să-l mai ținem cîteva episoade și apoi să-l înlăturăm pe neobservate.

O altă dezamăgire a fost Betsy Bird, o verișoară mai mare a lui Big Bird din «Strada Sesam», la confecționarea căreia s-a cheltuit mult timp și efort. Nu știm de ce, dar pur și simplu nu a reușit să se integreze în atmosfera spectacolului. Am abandonat-o și pe ea.

Totuși, personajele ratate au avut calitatea de a contribui la fixarea caracterului personajelor viabile.

„Este de-a dreptul fascinant, spune același Jerry Juhl, să scrii scenarii pentru astfel de personaje. Ele încep prin a fi un nume pe o pagină, apoi într-o bună zi le dai un rolisor, ceva se declanșează, și deodată

Fără nici o prezentare: Statler și Waldorf

dez (Henson și Oz). Au fost încințați pentru că nimeni nu mai ceruse să apară cu el. Într-o marți am ajuns la studiouri ca să găsec platoul sub forma unui tort imens destinat lui Kermit, pe turnanta căruia trebuia să cobor în timp ce păpușile urcau. Le-am spus că am probleme cu înălțimea și timplarii mi-au făcut repede un parapet. Frank Oz îl mînuia pe Foozie și de cite ori ne înfilneam acesta îmi atingea umărul într-un mod cam intim. După ce acest lucru s-a repetat de citeva ori am reacționat ca și cum ar fi fost vorba de o persoană reală care-și lua această libertate și i-am dat un brinci. Frank, continuînd jocul, l-a făcut pe Foozie să se împiedice și luînd-o după mine în jos să-și bage degetele în urechi și să scoată «laaaa-ul» său caracteristic. „Sau îmi amintesc că odată, ușor emoționată, stăteam lîngă una dintre minuitoare, Louise Gold, așteptîndu-mi rîndul. Louise mînuia o găină și mi-a oferit tija de la o aripă ca și cum acesta ar fi fost cel mai firesc lucru din lume. M-am simțit imediat încurajată.” „Și apoi a fost scena cu Piggy, care nu prea ieșea. Rezistam cu greu impulsului de a o pălmui, dar cum aș fi putut face una ca asta, Piggy e o vedetă! Am încercat să mă controlez. Scena continua să fie neconvingătoare, cînd Frank m-a ntrebat: n-ai vrea s-o pălmuiești? Am pălmuit-o și Piggy mi-a răspuns în afara scenariului:

Harry Belafonte împreună cu un cor de măști africane

Mulțumesc, aveam nevoie de asta.”

Relația care se stabilește între invitat și păpușă este, poate, cel mai bine sintetizată de o relatare a actriței Ethel Nelman: „Într-una din pauze, Frank Oz se apropie de mine cu Foozie pe mînă: Ah, scuză-mă, crezi că aș fi mai atrăgător fără pălărie? întrebă Foozie. Da, cred că da, i-am răspuns, ești un urs foarte atrăgător. Crezi? continuă el, dîndu-și pălăria jos. Foarte atrăgător, îi răspund, și conversația continuă în felul acesta preț de vreo cinci minute înainte de a avea timp să mă întreb: Ce faci? Conversezi cu un urs?, ca și cum acesta ar fi cel mai firesc lucru din lume.”

Harry Belafonte povestește: „Îmi amintesc că repetam o scenă în care mi se cerea să mă cert cu una dintre păpuși. Scena nu ieșea deloc și Jim Henson mi-a explicat că un anumit gen de enervare este total neoperativă cu păpușile, indiferent de cauză, pentru că personajele sînt total incapabile

de imoralitate, lăcomie, avaritiei sau oricare dintre viciile prin excelență umane. În momentul cînd am înțeles asta, restul a decurs de la sine.”

„Este politica noastră, spune David Lazen, ca fiecare vedetă să apară o singură dată. Ne atașăm foarte mult de cei cu care lucrăm, pentru că fiecare invitat reprezintă o nouă gamă de posibilități, ceea ce pentru noi este esențial.”

Există un soi de nebulie controlată ce caracterizează întreaga atmosferă a spectacolului. Cînd păpușarii sînt la lucru, corpul fiecăruia devine o extremitate a personajului pe care îl manipulează. Acest personaj nu există doar de la cot în sus. Și așa cum fiecare individ devine o extensie a personajului, întreaga echipă devine o extensie a ansamblului de personaje. De fapt, acești oameni s-au întîlnit datorită păpușilor, și au rămas împreună doar pentru că păpușile au evoluat, conturîndu-și caracterul și integrîndu-se cu succes în atmosfera spectacolelor. Păpușile — Kermit, Piggy, Gonzo, Foozie și ceilalți — sînt la fel de răspunzătoare de succesul spectacolelor ca și oamenii care le-au ajutat să se nască.

Liza Minelli și Kermit ca detectiv particular

Traducere și adaptare de
Adriana Cărcu

Călătorind cu Ion Ghica

Avem în față un volum cam îngălbenit de vreme care ascunde, de fapt, câteva numere ale vechii ediții a „Convorbirilor literare”. Câteva pagini din revista apărută la 1 martie 1892 ne dezvăluie una dintre pitoarele călătorii pe care scriitorul Ion Ghica — creatorul unei consistente opere memorialistice — le-a relatat de-atâtea ori cu stilul său caracteristic în scrisorile adresate bunului său amic Vasile Alecsandri. Scurta dar interesanta călătorie de care va fi vorba s-a petrecut cam la un an după ce valorile vieții și conjunctura politică din acea vreme fac din scriitorul de mai târziu guvernatorul unei insule din arhipelagul Sporadelor de Sud, din Marea Egee, Samos. Ion Ghica a trăit aproape cinci ani printre locuitorii acestei insule, de care sînt legate de altfel date biografice ale unor personalități ilustre ca Pitagora, Herodot sau Anacreon, care s-au născut sau au creat aici.

În același timp însă, locuri cu bogate rezonanțe istorice aflate nu departe de insulă ispitesc, cum e și firesc, pe omul de

cultură, pe cunoscătorul de artă venit de pe meleagurile Valahiei. Prilejuri de a le vedea sînt multe cînd apele Egee forfotesc de corăbii și cînd unii dintre căpitani ai navelor sînt oaspeții guvernatorului insulei. Așa cum s-a întîmplat la 1 mai 1855 cînd, la invitația domnului Ponthier, comandantul corvetei franceze Le Chaptal...

„În revărsatul zorilor ridicam ancora, întorceam babord și intram în strîmtoarea care desparte insula Samos de coastele Asiei mici. Îndată ce intri într-

acest canal și se deschide dinaintea ochilor o vedere înfrîntătoare.

Printre două dealuri care se ridică în amfiteatru iese șerpuiind o apă pe malurile căreia albesc o mulțime de pietre sfărîmate; de departe ai zice un cîmîțir părăsit sau o turmă de oi în pășune; mai la dreapta se ridică ca două piramide vîrfurile muntelui Samsun Dag, vechiul Mycale, centrul celei mai strălucite civilizațiuni a lumii vechi, lume peste care a trecut pustierea barbarilor, arzînd și dărîmînd. Astăzi soarele, ridicîndu-se peste acel plai, nu mai luminează capetele de operă ale lui Praxitele și ale lui Scopos; în văile lui nu mai răsună cuvintele sublime ale lui Bias și ale lui Thales. Singura rămășiță a acelor măririmi este un zid de piatră în ocolul căruia un păstor își adună seara caprele de frica panterelor”.

Cu dese digresiuni privind anecdotica mitologică pe care i-o evocă aceste vestigii, Ion Ghica descrie rînd pe rînd, minuțios, prietenului său din Iași, etapele călătoriei în labirintul Cicladelor sau, pe uscat, printre mlaștinile care ascund străvechiul Efes:

„Rîul galben care se arată printre papura verde ieșind ca un șarpe din poeziei munți ai Libiei lasă pe malul stîng ruinele unui oraș gigantic, pe poarta căruia se citește încă și astăzi în piatră cuvintele: Efeseion Kaistros, iar la dreapta o pădure de chiparoși unde locuia zeita vînătoare Artemis Ortigia, împrejurul căreia se întinde o cîmpie acoperită de marmure sparte, capituluri sfărîmate, bucăți de statui mutilate, piedestale, basoreliefuluri și inscripțiuni, pare o cîmpie acoperită de oasele înălbite a luptei uriașilor, cadavrul unui oraș.

Pe zidul unui turn al Cavalerilor de Rodos se văd bucăți de marmură pe care a trecut dalta lui Phidias și penelul lui Apelles; pe o poartă a celui turn se deosebește pe un basorelief o obadă de roată, o ureche de cal și un picior de om: negreșit, Hector, tîrît de calul lui Achile”. Bineînțeles, o atare expediție pe timpul acela, lipsită de serviciile unor organizatori de tu-

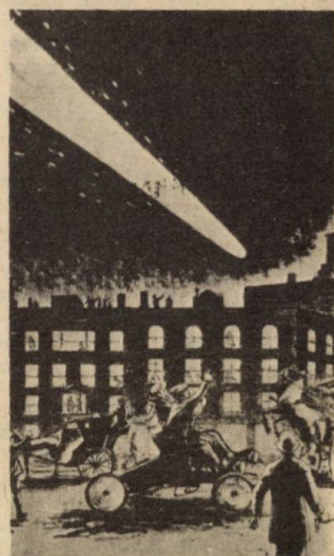
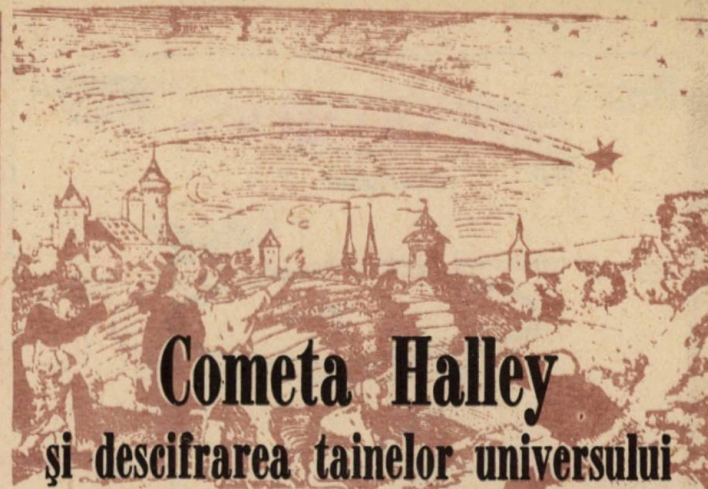
rism, implica și anumite eforturi dacă nu chiar riscuri:

„După un vîrf de movilă se văd pe muchie ca un crater, coloane, cornișe, arhitrave căzute grămadă, unele peste altele; acelea au fost odinioară vestitul Odeon. Iar în vale a fost teatrul efesienilor și stadionul. Chiar în locul unde a fost templul Dianei ne-am scoborit pe o scară rezemată de zid în miile de cotituri ale subteranului, strecurîndu-ne printre bolte, cînd în picioare, cînd de-abușilea și luptînd cu li-lieci care zburau speriați de lumina torții, ieșind ca dintr-un roi de prin crăpăturile stîncilor”.

Într-o zonă atît de fabulos încărcată de rămășițele unui trecut fascinant încă neinventariate și într-o epocă atît de tulbure ca aceea, era și firesc ca Ion Ghica să întîlnească în croaziera sa și pe tradiționali exploratori ai lumilor arheologice: „A patra zi ancorasem la Monodendro, în fața ruinelor de la Geronta, templul măreț ridicat de Branchiți. Am vizitat calea sacră care duce acolo; statuile colosale ale Branchiților astăzi se află transportate în Muzeul Britanic. Seara, cum am intrat în golful Le Cos am zărit ancorate două bastimente purtînd flamura engleză. Eram dinaintea orașului Bundrum, anticul Halicarnas. Acolo am găsit pe un vechi amic, sir Charles Newton, consul britanic de la Mitilena însărcinat de Muzeul Britanic să descopere și să facă excavații la locul unde a fost mormîntul lui Mansole. Sir Charles avea cu dînsul o populație de pionieri, fotografi, arhitecți, sculptori și mecanici.” Aici se încheie de fapt și călătoria lui Ion Ghica pe țărîmul estic al Mării Egeei, căci după trei zile petrecute în preajma învățăturii arheolog porni spre Rodos, depăși insula Icaria și ajunse pe țărîmul de unde plecase.

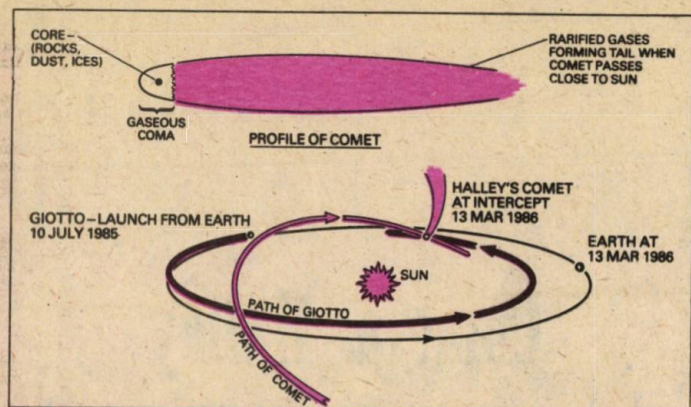
Noe Smirnov

Strălucirea miezului cometei Halley este supusă unei variații rapide de luminozitate, care se repetă în fiecare noapte, se anunță din Arhipelagul Hawaii, unde, pe înălțimile Mauna Kea, se află instalat un puternic telescop franco-canadian. Observarea acestui fenomen neașteptat va determina o studiere și mai amănunțită a cometei care se apropie de Pămînt la fiecare 76 de ani, urmînd să se afle din nou în vecinătatea planetei noastre în 1986. Cometa Halley poartă numele celebrului astronom englez Edmund Halley (1656—1742), care a descoperit că cometele aveau orbite regulate în jurul Soarelui și nu erau nicidecum semne prevestitoare ale dezastrelor. Dovada afirmațiilor sale a reprezentat-o cometa ce ulterior i-a purtat numele. În anul 1910, cometa Halley a trecut la o depărtare de 2 240 000 km de Terra, „coada” ei avînd o lungime de 110 milioane km. Atunci, apariția ei a fost un fenomen vizual foarte spectaculos: coada astrului s-a desfășurat pe o treime din bolta cerească. În 1986, condițiile de observare de pe Pămînt vor fi mai puțin favorabile și, în consecință, cometa va fi foarte puțin vizibilă cu ochiul liber. Dar, dacă observarea cometei Halley de pe Pămînt riscă să dezamăgească, observarea sa în spațiul extraterestru ar trebui să reprezinte un eveniment cu totul deosebit, un adevărat suspens științific. În martie 1986, patru sonde spațiale vor fi purtătoare ale tuturor speranțelor specialiștilor în materie de comete: „Vega-1” și „Vega-2”

(sovietice), „Giotto” (vest-europeană) și „Planet-A” (japoneză), ce se vor întîlni cu acest astru aproape mitic.

Marele obiectiv al acestei „armade” moderne este studierea nucleului cometei Halley, un agregat de gaze condensate și de granule de praf, al cărui diametru nu ar depăși, conform aprecierilor, 10 km. Acest mic obiect, un fel de bulgăre de zăpadă murdară, minuscule în comparație cu corpurile cerești, planete sau sateliți, studiate pînă acum de sondele spațiale, va elibera, în apropierea Soarelui, gazele care vor da naștere remarcabilului fenomen optic pe care-l constituie cometa. Astfel, gazele eliberate, neutre din punct de vedere electric, formează o imensă bulă, coma sau coama cometei,

Schema întâlnirii cometei cu sonda spațială „Giotto“

al cărei diametru poate depăși 100 000 km, iar anumiți atomi și molecule, ionizate și duse de vântul solar, formează o coadă de plasmă, subțire și rectilinie, care se întinde în direcția opusă Soarelui. Granulele de praf eliberate, respinse de presiunea radiației solare, formează, la rândul lor, o coadă largă asemănătoare cu o sabie curbată.

Programul științific a 3 din cele 4 sonde spațiale care vor porni către Halley pune accent pe observația directă a nucleului și pe analiza chimică și izotopică a atomilor, moleculelor, ionilor și a granulelor de praf din jurul acestuia. Iar această analiză chimică și izotopică a materiei cometei Halley ar putea contribui la determinarea directă a compoziției nucleului protosolar (sau cel puțin a unor zone ale acestui nor) din care a luat naștere sistemul solar, avându-se în vedere faptul că cometele s-ar fi agregat acum 4,6 miliarde de ani, în primele perioade ale formării sistemului solar, și ar dăinui de atunci în număr mare (100 miliarde) într-o centură situată la aproximativ 5 000 miliarde km de Soare.

Ofensiva spațială în direcția cometei Halley va începe între 22 și 28 decembrie 1984, cu plecările succesive ale celor două

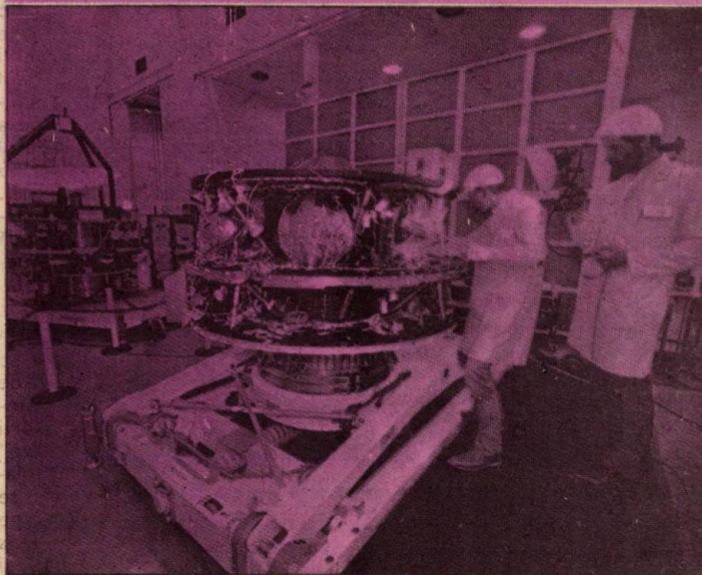
sonde sovietice „Vega”. Ele vor survola planeta Venus între 14–22 iunie 1985, depunând în cursul trecerii lor laboratoare în atmosfera acestei planete, și se vor folosi de atracția ei pentru a se plasa pe traiectoria lor cu destinația Halley. Cîteva săptămîni mai tîrziu, către mijlocul lunii iulie 1985, „Giotto” va părăsi și ea Terra, lansată cu ajutorul unei rachete „Ariane-2”. În cele din urmă, la 14 august 1985, va fi rîndul sondei „Planet-A” să se îndrepte către Halley. Lansate în această ordine, cele patru sonde vor atinge cam în același moment ținta: la începutul lunii martie 1986, cînd Halley va intersecta pentru a doua oară planul orbital al Terrei. Primele care vor ajunge la obiectiv vor fi „Vega-1” și „Planet-A” la 8 martie. Apoi vor sosi la destinație „Giotto” la 13 martie și „Vega-2” la 16 martie, scrie publicația „La Recherche”. În numai 8 zile totul se va încheia...

Cometa Halley este un obiectiv aproape ideal pentru misiunile spațiale. În primul rînd este vorba de o cometă periodică, a cărei perioadă calificată de astronomi drept intermediară este desigur lungă (76 de ani), dar a cărei traiectorie este destul de bine cunoscută. Or, inginerii și oamenii de știință au nevoie de mulți ani și de previziuni sigure pentru a pregăti o misiune interplanetară și nu ar avea realmente timp să întreprindă studiul unei „noi comete” necunoscute. Apoi, Halley este o cometă „activă”, eliberînd tot atîta sau mai multă materie decît majoritatea „noi-

lor comete” și între 10–100 de ori mai mult decît celelalte comete cunoscute cu perioade intermediare. Astfel, oamenii de știință presupun că nucleul cometei Halley s-ar roti în jurul său în 10 ore și ar elibera la fiecare secundă în punctul cel mai apropiat de Soare: 15 tone de gaz și 7 tone de praf. Pe de altă parte, energia necesară pentru a trimite o sondă spațială în întîmpinarea cometei Halley este relativ scăzută.

O problemă a adevărat serioasă privind alegerea cometei Halley ca obiectiv spațial o reprezintă viteza deosebit de mare cu care se va produce întîlnirea cometei cu vizitatorii săi. Astfel, viteza lui „Giotto” va fi de 68 km/s, iar a lui „Planet-A” de 70 km/s. Halley se deplasează în jurul Soarelui pe o orbită retrogradă (în sens invers orbitelor Pământului și celorlalte planete), iar „Giotto”, „Planet-A” și sondele „Vega” se vor comporta ca niște veritabile proiectile, îndreptîndu-se cu mai bine de 110 000 km/oră spre o țintă sosind spre ele cu 170 000 km/oră. Ce se va petrece în momentul întîlnirii, cînd sondele vor pătrunde cu această viteză colosală în norul de praf? Iată marea necunoscută a operațiunii. Pericolul pe care-l reprezintă granulele de praf este considerabil: o particulă de 0,1 g — deplasîndu-se cu 68 km/s, poate traversa un strat de aluminiu gros de 8 cm. Cum nu se pune problema de a dota sondele cu scuturi atît de groase, s-a căutat un sistem de protecție mai ușor și, se speră, la fel de eficient, în ecran cu două straturi: primul strat nu oprește particula, dar o vaporizează; al doilea strat oprește gazele rezultate.

Cele două sonde sovietice „Vega” dispun de o cameră cu unghi mic, a cărei parte optică (telescop cu distanță focală de 1,2 m; cîmp de observație de 0,5 grade) este asigurată de Franța. Dar pentru că aceste sonde vor trece la mai mult de 5 000 km de nucleu, rezoluția imaginilor așteptate nu ar trebui să depășească 100 m. Pe lîngă camera cu unghi mic, mai există o cameră cu unghi mare (cîmp de 8 grade) care va juca un rol însemnat în

determinarea precisă a poziției cometei mai înainte de survolarea sa de către cele patru nave spațiale.

00 Dacă totul va decurge normal, sonda spațială „Giotto“ va survola nucleul la o distanță de numai 500 km, iar camera în culori, cu care este dotată, va revela obiectul cu o rezoluție mai bună decât 30 m. Camera respectivă dispune de un obiectiv telescopic cu distanța focală de 1 m, avînd un unghi de observare de 2,3 grade, iar elementul său sensibil este un ansamblu de detectori cu cuplare de sarcini (CCD). Dar este de ajuns ca o particulă cu o masă mai mare de 0,1 g să lovească vehiculul pentru a-i distruge echipamentele vitale, sau pur și simplu pentru a-i dezorienta antena parabolică îndreptată spre Pămînt și astfel misiunea s-ar încheia. Factorii responsabili ai Agenției spațiale vest-europene speră ca acest final să survină cît mai tîrziu cu putință, după ce „Giotto“ va fi observat de la nucleul destul de aproape.

Sonda japoneză „Planet-A“, mult mai ușoară decât sondele sovietice și decât cea vest-

europenească ce o însoțesc (de pildă, ea cîntărește 135 kg față de 500 kg cît cîntărește sonda vest-europeană „Giotto“), ar trebui să treacă la o distanță mult mai mare de nucleu: între 10 000 și 100 000 km. În aceste condiții nu a fost posibil să rivalizeze cu „Giotto“ sau sondele „Vega“ pentru obținerea de imagini detaliate ale nucleului. Ca atare, specialiștii japonezi și-au axat programul științific pe un alt obiectiv: observarea — grație unei camere sensibile în ultraviolet — haloului de hidrogen care înconjoară cometa pînă la o distanță considerabilă (un milion de km).

Este cu neputință să se prevadă dacă această remarcabilă serie de experiențe va fi încununată de un succes total sau parțial. Dar se poate deja afirma că, dacă misiunile amintite vor avea succes, aceasta s-ar datoră în mare măsură cooperării internaționale, fapt ce demonstrează importanța unirii forțelor științifice ale lumii pentru progresul științei și tehnicii, al civilizației umane, într-un climat de pace, înțelegere și respect reciproc. După această întîlnire, cometa Halley va mai fi un timp urmărită de pe Pămînt. Iar apoi se va aștepta revederea cu ea în anul 2061.

Tudor Prelipceanu

Mare bucurie în familie: o excursie la sfîrșit de săptămînă. Soțul se instalează la volan. Soția urcă în mașină și se instalează comod pe canapea.

— Ce faci? exclamă soțul. De ce te-ai așezat în mașină? Nu îmbraci copilul să vină și el?

— Nu răspunde soția. Astăzi va fi o schimbare. Îmbracă tu copilul și eu o să claxonex ca să te grăbești.

Diseușile între soți:

— Să-ți spun drept, mie nu-mi face plăcere să mergem în vizită la Popești.

— Nici mie, dar îți dai seama ce bucurie o să albă, dacă nu ne ducem.

— Atunci să mergem!

Soția îi telefonează soțului de la băi — Am slăbit pe jumătate. Cît să mai rămîi?

— Încă pe-atîta! îi răspunde soțul grăbit.

Familia pleacă în excursie cu mașina; Deodată soția strigă:

— Stai! Trebuie să ne întoarcem! Am uitat să scoț fierul din priză.

— Nu ne întoarcem!

— O să izbucnească incendiul!

— N-o să fie nici un incendiu, fiindcă am uitat să închid robinetul la baie.

Julietta către soțul ei: „Spune-mi, te rog, înainte de a se fi inventat radioul, televiziunea, benzile stereofonice, Weekend-urile, cu ce se pilotase lumea?”

REPLICI

— Canarul îl ducem la sora ta, copilul la mama, căfelul îl lăsăm la vecin, iar magnetofonul îl putem împrumuta cuminatului. Ce zici — propune soția înainte de a pleca în concediu.

— Știi ceva? — spune soțul — În cazul acesta, o să avem foarte multă liniște. Ce-ar fi să nu mai plecăm?

Un turist se adresează unui ghid din munții Alpi:

— Turistul cad deseori de aici!

— Nu prea, de cele mai multe ori, o singură dată.

Un grup de turiști în vizită la un muzeu. Ghidul dă explicații, după care încheie cu invitația de a i se pune întrebări.

— Aș avea eu o întrebare, dacă se poate spune o vizititoare, după cît se pare o bună gospodină. Ce fel de ceară folosiți pentru parchet ...

Maestrul la catedră în amfiteatrul Odobescu în mijlocul studenților care l-au iubit atât de mult

G. CĂLINESCU: PROFIL

G. Călinescu a fost un profesor extraordinar, unic. Îl deosebeau de celelalte cadre universitare, ale căror cursuri le-am frecventat cu asiduitate, modul direct, deschis, fără introduceri academice și menajamente, de abordare a problemelor.

Prelegerea despre Ionel Teodoreanu începea în felul următor: „Lui Ionel Teodoreanu i s-a imputat că face abuz de metafore. Nu este adevărat, el nu face abuz de metafore, ci uz nepermis de metafore. Metaforele nu au ce căuta în roman”

După această prelegere, autorul *Medelenilor* a publicat în *Universul literar* articolul intitulat *Jim fecundatorul și Noul junimism* conținând aluzii ironice la scenele erotice din *Cartea nunții*. Călinescu nu era omul care să cedeze renunțând la luptă. El ținea totdeauna să aibă ultimul cuvânt. Într-o prelegere care a urmat articolului lui Ionel Teodoreanu, autorul *Cărții nunții* a făcut următoarea paranteză, căutând să se justifice: „Dar scenele lubrice sînt admise în roman. Ele sînt admise numai atunci cînd capătă sensul cosmicității, al germinației universale”.

Examenele nu erau pentru Călinescu o simplă formă, un bilanț al activității studenților încheiat prin acordarea unei note, ci un mijloc de a discuta cu tinerii studioși, de a-și confrunta ideile cu aceștia. Șabloanele învățate pe de rost nu se bucurau de nici o trecere, trebuia să citești, să gîndești, să ai personalitate. La Iași, în anul uni-

versitar 1936—1937 cursul de critică și estetică literară fusese predat de Octav Botez. Călinescu, care în mai 1937 fusese admis cu media maximă (20) la concursul pentru ocuparea conferinței deținută pînă atunci de Octav Botez, și-a început activitatea, în octombrie, prin verificarea cunoștințelor candidaților înscriși la examenul de critică și estetică literară. Printre aceștia se afla și semnatul acestor rînduri. Examenul a început în felul următor:

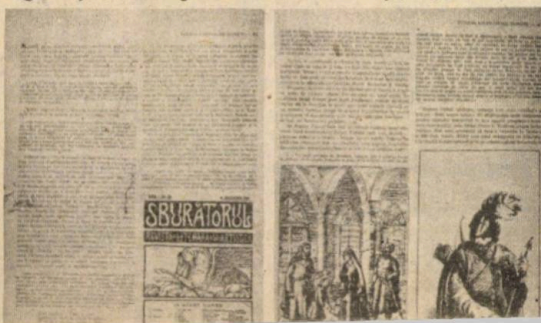
— Spune-mi ce urmezi?

— Româna și filozofia.

— Al și filozofia. Care e concepția lui Platon despre artă?

După începutul meu timid a urmat o magistrală analiză a conceptelor din *Republica* privind „lumea ideilor” și scepticismul filozofului antic relativ la artă, considerată de acesta copia unei copii, adică o copie de mină a doua. Călinescu avea o jubilație interioară abia stăpînită cînd avea prilejul să se avînte în astfel de digresiuni, să facă asociații de mare finețe intelectuală, care îi reliefa, în același timp, vastitatea culturii și puterea de pătrundere a spiritului său nelineștit, în permanentă agitație, avid de a descoperi puncte de vedere noi, inedite.

Suprema calitate pentru un intelectual era, după autorul *Istoriei literaturii române*, să scrie, să publice. Din această cauză studenții, colaboratori ai *Jurnalului literar*, nu erau supuși examenelor. Ei erau poftiți afară din sală într-un mod aparent brutal, aspect al ironiei călinesciene care expulzîndu-i își exprima, în felul acesta, cea mai mare admirație, dar care pentru un spectator neavizat lăsa impresia că cei în cauză sînt sancționați, că furia profesorului se dezlănțuie asupra lor.

Călinescu se complăcea să jongleze cu pudoarea studentelor cerindu-le să trateze, atunci cînd erau examinate, subiecte pe care aceștia, din jenă, le-ar fi evitat.

Profesorul recomandase un număr de romane din literatura universală care trebuiau neapărat citite de candidații la examenul de critică și estetică literară. Între acestea figura și *Madame Bovary*.

Cînd o fată timidă se prezenta în fața maestrului, cu ochii în jos, acesta o fulgera cu privirea și o întreba fără menajamente:

— Ai citit *Madame Bovary*? La răspunsul afirmativ al fetei adăuga:

— Spune-mi scena cupeului!

După începutul reticent al candidatei, care lungea frazele întîrziind voit momentul cînd ar putea ajunge la aspecte inconvenabile, Călinescu curma brusc discuția:

— Bine, văd că ai citit.

Autorul eseurilor despre scriitorii străini nu era un poliglot. Limbile în care se exprima cu predilecție erau franceza și italiana. El era omul ideilor gene-

fectă dreptate. O limbă străină este un instrument de pătrundere în tainele unei culturi, nu un scop în sine.

Ca orice fire dinamică, care își impune o disciplină de muncă rigidă ducînd la o concentrare maximă, la o imobilizare îndelungată la masa de scris, Călinescu avea nevoie de o detentă, de o descătușare a energiei acumulate prin nemișcare, de aici exploziile lui temperamentale. Rareori aceste manifestări erau rezultatul unei porniri constante împotriva cuiva, cele mai adesea serveau drept mijloc de echilibrare psihică, căci după trecerea supărării cel admonestat era tratat ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Vărul său, Nicolae Argeșeanu, profesor de muzică, colegul meu de cancelarie de la liceul „Dinicu Golescu” din Cîmpulung-Muscel, povestea următoarea întîmplare:

Familiiile Călinescu și Argeșeanu locuiau la București, în același imobil. Într-o zi au hotărît să meargă cu soțiile la modistă pentru ca acestea să-și cumpere pălării. În timp ce doamnele încercau pălărie după pălărie privindu-se satisfăcute în oglindă, Călinescu nervos a părăsit magazinul trîntind ușa. Timorați, cei trei s-au întors spre casă așteptînd să fie primiți cu o nouă explozie, abia îndrăznind să-și anunțe sosirea. Călinescu i-a întîmpinat radios, cu un zîmbet pe buze ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat: — Bine ați venit, dragă!

La un examen de licență Călinescu interoga o candidată. Octav Botez, care făcea parte din comisie, a intervenit în discuție adresîndu-i întrebări suplimentare.

— C'est moi qui écoute*), a izbucnit Călinescu și a ieșit trîntind ușa.

A trebuit să treacă timp pînă ce Iorgu Iordan a reușit să-l readucă în comisie.

Călinescu era un polemist înnăscut. Orice activitate pe care o desfășura căpăta un aspect polemic. Polemiza în timpul prelegerilor, al seminariilor, al discuțiilor și bineînțele în materialele pe care le elabora. A polemizat cu *România literară* și *Universul literar*. Materialele de calitate îndoielnică publicate de *România literară* erau caracterizate de G. Călinescu în următoarele versuri alcătuite ad-hoc: „Cu toți așteptăm s-apară / România literară / Ce prin critici obiective / Și precise directive / Ne-arată ce să citim / Pe scriitori să-i slăvim / Căci ei în literatură / Redau frumoasa natură / Cîntînd ca din instrumente / Frumosele sentimente / Ce-nobilează pe om / Și-l înalță ca un pom”.

Era conștient că este o personalitate unică, nemaîntîlnită în Iași din timpul celui de-al doilea război mondial. În ora de curs premergătoare celei în care Octav Botez fusese oprit de legionari să comemoreze pe Iorga, după asasinarea acestuia, Călinescu făcuse aluzii directe la tragedia eveniment afirmînd: „Lui Miron Costin i s-a tăiat capul, după cum zilele trecute unui alt cronicar i s-a tăiat capul... ba nu, a fost împușcat, dar dacă despre acestea mai mult vom vorbi gloanțele vor vîrji...” Și nimeni nu a îndrăznit să se atingă de profesorul care clama viforos.

*) Eu examinez (franceza)

Viorel Alecu

PESTE TIMP

rale, al pătrunderii în esențe. Pentru aceasta nu găsea necesară cunoașterea unui număr prea mare de idiomuri.

În timpul unui seminar (începuse războiul) folosînd un citat în limba germană a fost corectat de către unul din studenții care urmau această specialitate.

— Nu pot să pronunț asemenea barbarisme! a fost scuza maestrului.

Odată, la o întîlnire din locuința lui, ne-a spus: „A cunoaște limbi străine nu înseamnă a fi om cult. Și o guvernantă, care conduce copiii de mină, știe limbi străine, dar nu e cultă”. Maestrul avea per-

Nichita Stănescu

MONOLOGUL

Se obișnuia la „Publicațiile pentru străinătate” să se țină periodic un fel de cenaclu profesional. I se spunea astfel, la ideea unui scriitor-gazetar, același care avusesese lăudabila inițiativă de a-i invita în mijlocul celor de la amintitele „Publicații” pe Nichita Stănescu și pe pictorul Bandac. Nu se stabilise o temă propriu-zisă, un subiect anume, cum se mai practică, în urma căroro participanții să pună întrebări, să afle răspunsuri. Când a început să vorbească Nichita Stănescu... electriză. Vorbea despre valoarea în artă, despre ideal, despre impostură... M-am străduit să-i transcriu fidel fiecare cuvânt. Recitindu-l acum, am impresia că fiecare frază e un credo artistic.

„SĂ FIM BUNI CU CONDAMNAREA NOASTRĂ LA MOARTE”

În această zonă a valorii, nu pot avea opinii. Un artist poate avea valoare față de sine însuși. Cred că nu există termen de comparație între valori. Valoarea e un lucru tainic. Valoarea țirzie e oribil de ucigașă și atacantă.

În condițiile existenței noastre, toți sîntem condamnați la moarte... O secundă bună pare eternă. Timpul e tribunalul suprem, închiziția profundă a fiecăruia. Să fim buni cu condamnarea noastră la moarte.

Sinele se deteriorează în absența unui ideal. Idealul e singurul care nu poate fi

condamnat la moarte și care poate fi preluat. În funcție de justetea acestuia, valoarea e o aderență la ideal. Ideal de socialism, de umanism...

Presupunînd că fiecare avem un ideal, ne-ar trebui o mai mare generozitate în slujba unui ideal mai generalizat. Omul există întîi ca specie, apoi ca individ. Și individualizarea e chinuitoare. Căi n-au avut al doilea război mondial; iepurii n-au avut „Hiroșima, mon amour”... Specia va muri odată cu omul.

„NU CREDEAM SĂ ÎNVĂȚ A MURI VREODATĂ”

Poporul nostru nu l-a gustat decît pe Eminescu care n-a

fost numai cel mai mare poet, ci cel mai mare seducător.

Omăgiind amintirea lui Eminescu care e mai viu decît noi toți, să ne gîndim de ce e mai prezent. Pentru dragostea lui față de specie; pentru că răcăcirile lui fac parte din seducția lui; pentru acel „nu credeam să învăț a muri vreodată”.

„O RANĂ MAI VECHE A CONȘTIINȚEI MELE”

Poezia e o dimensiune și nu arta cuvîntului. E sentimentul. Cuvîntul e materialul poeziei. Răscoala impresionismului a pus materialul pe planul doi — în a dizolva linia, a degrada culoarea sau a o înteți pînă la fauvisme pentru a sublinia ura, dragostea, sentimentul.

Valoarea e bunul comun al speciei. Salvagardarea frumosului din sine nu poate fi întreprinsă decît prin călătoria lui Ulise. Ulise e o Ithacă și nu o plută!

„POETUL E CA O MOAȘĂ DE ȚARĂ”

Dar a confunda ideea de moașă cu ideea de naștere...

Contactul cu poezia japoneză a fost magnetic.

În orice profesiune e o parte care se poate învăța. Sînt lucruri de tehnologie, le iei din gramaticile generative etc., dar afacerea cu daimonul e altceva. Dacă vine în vizită la tine, e bine, dacă nu, nu. Starea „zen” nu aparține japonezilor, iar în limba romînă se cheamă starea de dor.

„NUMAI GÎNDUL POATE FI CURAT SAU MURDAR”

Vă povestesc o întîmplare reală. Cîțiva operatori TV, cu mulți ani în urmă, căutau cu înfrigurare un supraviețuitor care l-a cunoscut pe Eminescu. În sfîrșit, e găsit unul, aproape centenar, tremura din toate încheieturile și e întreat de unul dintre operatori: „Dumneata l-ai văzut pe Eminescu?” „Da, l-am văzut”, răspunde acesta tremurat. „Povestiți-ne cum s-au petrecut lucrurile”. „Eram copil, mama m-a luat de mînă și m-a dus pe Podul Mogoșoaia. Pe podul Mogoșoaia mama mi-a spus: „Uite-l pe domnul Eminescu!” „Și dumneata ce-ai făcut?” „Eu am spus, bună ziua, domnule Eminescu”. „Și el ce-a spus?” „Păi, ce să spună? El a spus: du-te-n p.....

mă-ti!” Rog, doamnele să nu se supere. Cuvintele nu sînt curate sau murdare, numai gîndul poate fi curat sau murdar, deci numai nucleul. Dacă gîndul e murdar, omul poate spune „pline” și va mirosi urît. Deci numai gîndirea e vulgară, cuvîntul, nu.

Zona esteticii poate fi concepută ca o zonă a eticii. De talente nu ducem lipsă. Caracterele însă sînt foarte rare... Nu mai avem tipuri, nu mai avem harpagoni, nu mai avem polițiști... De la Balzac încoace, totul e confuzie.

„SĂ AIBĂ VOCATIA IUBIRII”

Criticul literar trebuie să aibă talent și apoi gust, să știe să scrie. Prietenul meu, Crohmălniceanu, scrie niște cronici care seamănă cu niște rapoarte. În rapoarte nu se întîmplă nimic. Iar cînd i-am citit niște povestiri fantastice

care erau admirabile, eram atît de curios încît abia așteptam să văd ce se întîmplă pe pagina următoare... Numai un literat trebuie să fie critic. Să aibă vocația iubirii.

Trebuie să plîngă cînd denunță impostura.

Nu m-au supărat înjurăturile unui prieten critic ci jubilațiunea lui. Nu i-a plăcut o carte de-a mea, nici mie nu-mi place. De ce să fiu îndrăgostit de propriile mele umbre? Atunci cînd scrii despre arta rea, nu e bucurie, e durere.

Starea cea mai nocivă a artei se datorează certurilor care provin din ierarhizări! Ce mult îmi place cultura asta a francezului, care întreat de preferințe răspunde invariabil „Helas, Victor Hugo!” Francezii n-au de unde alege?! Noi avem cinci poeți foarte mari: Blaga, Barbu, Bacovia, Arghezi, Pillat și încă zece poeți geniali.

„EXISTENȚA FIECĂRUIA E UN MISTER. EU SÎNT TURNĂTORUL SECRETULUI MEU!”

De fapt, nu dialoga cu nimeni. Întrebările puse din sală erau pretexte de revenire asupră-și, de introspecții lăuntrice, de clarificări asupra unor categorii valorice ale culturii și filozofiei noastre, ale lumii. Erau pretexte de a ne avertiza ironic și lucid, cu detașarea marilor creatori, că... o secundă bună pare eternă.

Marta Cuibuș

REPERE ȘI ATITUDINI

În mijlocul cetății

Dintotdeauna, el, creatorul din spațiul artei — indiferent de „instrumentul” prin care a dat expresie gândurilor și sentimentelor sale (cuvânt, formă și culori, sunete ș.a.) — s-a situat în mijlocul Cetății, intuind spiritul vremii, slujind morala (scrisă și nescrisă) a colectivității imediate (hic et nunc), a

umanității, în ultimă instanță.

Mai înainte, la finele secolului trecut, un poet marcant, răsfățat de manuale și (pe nedrept!) abia citit de către generațiile din urmă, George Coșbuc oficia pe un ton energic o convingere estetică și numai atât: „Sînt suflet din sufletul neamului meu...”

Mai aproape de prezent, una din cele mai strălucite minți născute și afirmate la noi, George Călinescu, definea participarea, atitudinea scriitorului, ca pe o calitate și virtute esențiale a artistului român contemporan care se află — zicea, inimitabil, indiscutabil — la cîrta cărților — „nu alături” de partid și popor, ci „în mijlocul” acestora.

Pacea, ofrandă

O carte necesară încă, mobilizează, inhibă; o carte mare copleșește, dînd plăcutul sentiment lectorului de a se „confunda” cu autorul. Și toată lumea împărtășește convingerea că o carte mare este în primul rînd — necesară, un adjuvant al modelării cotidiene, permanente și, nu în ultimul rînd, un „itinerar spiritual” apt să declanșeze energii intelectuale, idei și fapte de artă latent înfățișate, „amîinate” ori, pur și simplu, nedescoperite și, ca urmare, virtual

pierdute. Cartea mare este — mutatis mutandis — o pasăre rară, deși numerește titlurile strînse între copertile unei bibliografii selective pe care cărturarii veacului nostru sînt capabili — fiecare în parte — să o pună la dispoziția celor interesați — sînt îndesulătoare pentru a potoli curiozitatea pe parcursul unei vieți longevive. Impresia lăsată de o nouă carte mare — de care am auzit sau nu și pe care ar fi trebuit să o fi avut în față la vîrsta întrebărilor mature, în „anii (așa-zisi) de formație” — este copleșitoare, deși cîte din lucrurile noi nu le-am mai întîlnit în cutare sau cutare carte, mare sau oarecare, potrivit imaginii (adesea deformată) a criticii precum că „nimic nu e nou sub soare”.

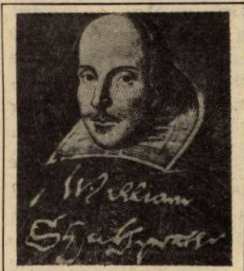
Astfel, pentru noi, un „itinerar spiritual” de excepție îl constituie romanul liliput (conceput între 1921—1925) Ispita Occidentului de André Malraux; în fond un eseu sub formă epistolară. Poate numai distincțiile dintre spiritele mediteranean și anglosaxon, etalate odinioară de Titanul din Weimar rezistă comparației în ceea ce privește seducția paralelei spirit european — spirit asiatic. Propoziții antologice, îngemănînd paragraf după paragraf; desigur unele înnebunite de ideologii nefecundate ale materialismului dialectic și istoric. Zicea chinezul Ling — „Artistul nu este cel care creează: este cel ce simte”; „Viața este un șir de posibilități, din care plăcerea sau tendința noastră se

cretă este să alegem și să împodobim"; „Țim-pul este ceea ce voi fa-
ceți din el, iar noi sîn-
tem ceea ce face el din
noi"; „Cît privește mo-
rala, e inutil să vrei s-o
sustragi artelor frumoa-
se"; „Voi analizați ceea
ce ați simțit, noi gîn-
dim pentru a simți";
„...să măsori totul cu
durata și intensitatea
unei vieți omenești". Zice
francezul A.D.: „Spiri-
tul dă ideea de națiune;
dar ceea ce constituie
forța ei sentimentală este
comunitatea viselor"; „A-
deyărul este că o cul-
tură nu pierde decît din
propria ei slăbiciune";
„Europa, uriaș cimitir
(...) îți vor aduce în
fiecare zi pacea drept
ofrândă".

Iar „Cartea ceaiului”
de Okakura Kakuzo,
dar...

„Fără falsă modestie!”

Între cei pentru care
riscul face parte din
însăși rostul meseriei lor
de a trăi, creatorii din
spațiul artei oferă exem-
plele cele mai numeroase
și variate. Se cunosc,

de altfel, „particularită-
țile” individualității dis-
puse să-și apropie inte-
gral tipologia riscului:
de la asumarea propriei
note de originalitate ca
unicat și plasarea pe
tabla de sus a valorilor
(„fără falsă modestie!”)
— la identificarea eșe-
curilor, neîncrederii în
eficiența operei sale ori
dorinței de mai bine cu
starea generală de su-
ficiență în domeniul cre-
ației, ignorînd în mod
deliberat capacitatea de
receptare a majorității
— cîte ipostaze în stare
să releve și să măsoare
destinul unei personali-
tăți. Așadar, de la aspi-
rația de a se așeza,
îrevocabil, „în centrul
universului” — la auto-
anulare, totul sintetizat
în retorica veacurilor:
„A fi sau a nu fi?” —
dilema prezbuciumatu-
lui (nefericit) prinț al
Daniei: „Eu sînt spiri-
tul care veșnic neagă!”
— solemnă profesiune de
credință a „adversaru-
lui” întru cunoașterea
lui Faust. Dar „Lucea-
fărul” și „Pygmalion”
dar...

Paranteză... caragialeană

Vizitîndu-l pe (atunci
tîndrul) Octavian Goga,
în timpul detenției ace-
stuia (ca reacție la nesu-
punerea față de „ordinea”
Imperiului), I.L. Cara-
giale își expunea —
fără a-și propune numai-
decît — crezul despre

rostul sotirei profesate
în mijlocul unei societăți
serios afectate de ma-
ladiile veacului. Criti-
case — în „bun spirit
maiorescian, avînd în
vedere tonul caustic, teh-
nica reducerii la absurd,
uneori sacrificînd ade-
vărul de dragul arguției
savuroase — formele
fără fond din viața po-
itico-socială, din cultură
și artă; dar „flagelul”
care-i solicită, de astă-
dată, verva teoretică,
potrivirea științelor
de cuvinte este „prostia”
agresivă (stigmatizată
odinioară și de bătrînul
Goethe). A „nu te pune
cu prostu” — iată sfat-
ul colegial (și pînă-
tîncă, se știe —
avertiza dramaturgul no-
stru numărul unu —
„prostu” are o concepție
telurică asupra vieții”,
adică, pe scurt, „lo-
vește cu măciuca în
moalele capului”, aceas-
ta înlocuind, în chip
spontan, armele dialo-
gului. „Cînd văd un
prost — continua —
mă doare fizic”

Cu alt prilej, vizînd
același epifenomen —
prostia, în starea ei ac-
tivă, ofensivă, manifesta-
tă mai ales în spațiul
limitat al artei, carac-
terizînd impostura, gra-
fomania, veleitarismul
obscen, I.L. Caragiale
lansează o definiție-pam-
flet: „Ridicîl este acela
care vrînd să dea dovezi
pozitive că are talent,
dă una peste alta do-
vezi pozitive că nu are...”

Victor Bibicioiu

● Tărîmurile arhipelagului
japonez (3400 insule) au o
îmagine însumînd aproape
1/2 din circumferința globu-
lui. O curiozitate a arhipela-
gului o prezintă orașul Niigata
care a suferit cel mai mult de
pe urma cutremurelor. În
mod paradoxal el adăpostește
peste 300 de clădiri înalte,
încălinate sub diferite unghii.

● În insula Kallimantan
s-a descoperit o plantă ne-
cunoscută în altă parte — o
specie a genului *Nepentes*.
Este de culoare roșie — verde,
avînd forma unui ulei (în
care se strînge apa). Petalele
secreta un fel de cîei mirositor
ce atrage insecte care odată
intrate în „uleiul” sînt devo-
rate în cîteva zile.

● Marea Roșie este singura
mare de pe glob în care nu se
varsă nici o apă curgătoare și
cea mai caldă mare din lume,
avînd o temperatură medie
anuală de 32 grade C. Începînd
de la suprafața pînă la 600 m
adîncime temperatura apei
scade spre 21,5 grade C după
care, pînă la fund (adîncimea
maximă 320 m) se menține
aceeași.

● În arhipelagul Marshall
situat în Pacificul Central,
există cea mai mică diferență
de temperatură din lume între
iarnă și vară — 0,4°C. Insula
Kwajalein, componentă a
acestui arhipelag, este cel mai
mare atol din lume (65 km
lungime și 30 km lățime).

● Mississippi, fluviul cel
mai mare de pe continentul
nord-american are suprafața
bazinului său de 3,3 milioane
kmp (egală cu o treime din
suprafața SUA și 1/8 din conti-
nentul nord-american). Se var-
să în Golful Mexic printr-o
deltă în formă de labă de
gîscă, înaintînd cu 50 m pe an
și transportînd 2 milioane
tone aluviuni pe zi.

● Caracteristică pentru de-
șertul Namib (sud-vestul Afri-
cii) este *Welwitschia Mirabilis*,
o plantă rară, ciudată, ale
cărui rădăcini se înfig vertical
pînă la 25 m pentru a obține
apa. Tulpina subterană este
groasă de cca. 180 cm iar la
suprafața solului prezintă frun-
ze stelate de 1—3 m lungime
care se tirăsc pe jos ca niște
panglicii desprite.

Emilia Floriș

TOTUL DESPRE

ȘUIOR

AȘA-I CĂ NU ȘTIAȚI CĂ...?

... pe lângă alte numeroase puncte de atracție turistică din fermecătorul și nu îndeajuns de cunoscutul Maramureș se numără și cea mai nordică stațiune a B.T.T.-ului, Șuitor, care funcționează din 1971 zi și noapte, vară și iarnă, pe locurile unde altădată legendarul Pinteia făcea dreptate săracilor, la numai 18 km de reședința județului, orașul de la poalele Gutinului, Baia-Mare?

... dacă Pinteia ar veni astăzi la Șuitor cu 130 de oameni

de încredere, ar putea să-și cazeze pe toți în camere cu trei-patru paturi și chiar să-și antreneze pe pîrtia republicană de schi din apropiere, dotată cu teleschi, iar vara, în așteptarea poterelor, ar putea face plimbări cu barca pe lacul Bodi, hrănindu-se fie la cantina cu 100 de locuri, fie cu castane comestibile, aflate din belșug în pădurile din apropiere?

...și dacă ați străbătut zilnic distanțele parcurse altădată de

haiducii maramureșeni, timp de un sejur, plecînd în fiecare dimineață din stațiune, tot n-ați putea vedea toate zonele de extraordinar interes pe care vi le oferă Maramureșul, dintre care, într-o sumară înșiruire, amintim doar Cimitirul vesel din Săpînța, unic în lume; bisericile de lemn pe care le întâlnești la tot pasul, dacă pasul vă duce în comunele Bogdan-Vodă, Rozavlea, Ferești, Lend; marele muzeu etnografic din Sighetul-Marmației; păstrăvăriile; porțile brîncușiene; hanurile unde se consumă tradiționala „tzuika” etc. etc.

...la numai 500 metri de stațiune se află perfect conservată o stîină arhaică funcționînd și astăzi la toți parametri și beneficiînd de serviciile competente a trei clobani, unul moldovean, unul vîrincean și unul moroșan, care trăiesc ca frații și știu pregăti la cerere imemorialul caș în scoarță de brad?

... dacă din întîmplare nu vă place cașul, puteți rămîne în incinta stațiunii la excelent utilatul club, ori pe terenurile de sport recent amenajate unde veți fi în permanență la înălțimea celor 620 metri peste nivelul mării, cîți are Șuitorul?

O nouă recunoaștere internățională privind tratamentul Dănilă

Doctorul Mihai Dănilă a primit o adresă cu numărul 8390/1984. 6, la data de 15 martie 1984, prin care Office European des Brevets îl înștiințează că a fost desemnat (recunoscut) drept inventator în tratamentul cancerului, deținând prioritate internațională privind întrebuințarea potențialelor redox. Titular de brevet este nimeni altul decât întreprinderea de medicamente bucureșteană „Biofarm”, care se străduiește de ani de zile să producă atât de solicitatele medicamente Dănilă. Într-un timp s-au mai primit oferte de colaborare pentru producerea medicamentului din partea unor firme prestigioase precum CIBA (Elveția) și BAYER, MERCK și BYK GULDEN PHARMACEUTIKA (toate din R.F.G.). Această nouă recunoaștere internațională a priorității științei medicale românești în tratamentul maladiei canceroase a avut un ecou extraordinar, știrea făcând înconjurul lumii și intrând în memoria calculatoarelor care încă din anii trecuți indică acelora care apelează la aceste computere o adresă ce le devansează pe multe altele în tratamentul neoplazic „Dr. DĂNILĂ — ROMÂNIA”.

Ce face dr. Dănilă?

L-am găsit în cabinetul său din cadrul Policlinicii universitare „Titan”, din București, unde, cu modestia-i recunoscută, își vede de treabă și de bolnavi. Aici, la Titan, se înregistrează zilnic noi bolnavi, numărul acestora înscrși depășind acum impresionanta cifră de 25 000, ei fiind tratați și urmăriți cum evoluează. Mai sînt vreo patru mii admiși la tratamente dar încă fără fișă, lipsindu-le documentele medicale, deocamdată. Totodată, Clinica universitară Titan este zilnic solicitată telefonic de către pacienți și personalități din Moscova, Paris, Barcelona, Berlin și chiar din îndepărtata Australie! Doctorul Mihai Dănilă este un om neobosit și un spirit mereu neastîmpărat, viu, neîmpăcat cu sine și cu stagnarea în gândire sau în știință. Este preocupat în permanență de îmbunătățirea și îmbogățirea terapiei actuale și în acest sens a discutat îndelung cu conducerea Policlinicii universitare Titan și cu alți factori de decizie implicați în această problemă de interes deosebit, ajungîndu-se la concluzia că trebuie înființat un Centru de cercetare și tratament pe măsura rezultatelor valoroase la care s-a ajuns. Se impune, de asemenea, ca industria românească de medicamente, în speță, titularul brevelor doctorului Dănilă — întreprinderea de medicamente „Biofarm” — să urgenceze realizarea medicamentelor, întrucît solicitările interne și externe depășesc cu mult posibilitățile stației pilot

FESTIVALUL NAȚIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI”

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE
COMITETUL CENTRAL AL UNIUNII TINERETULUI COMUNIST
UNIUNEA GENERALĂ A SINDICATELOR DIN ROMÂNIA
MINISTERELE ȘI ORGANELE CENTRALE
OFICIUL DE STAT PENTRU INVENȚII ȘI MARCI

EXPOZIȚIA NAȚIONALĂ A INVENȚIILOR BUCUREȘTI — 1984

DIPLOMA

SE ACORDĂ MENȚIUNE

PENTRU INVENȚIA: MEDICAMENT PENTRU
TRATAMENTUL MALADIEI NEOPLAZICE

BREVET R.S.R. DOSAR O.S.I.M. NR. 817 63/107893

AUTOR(II) DR. MIHAI DĂNILĂ

În vara acestui an, cu prilejul Expoziției Naționale a Invențiilor, manifestare de mare amploare organizată în cadrul Festivalului național „Cîntarea României” de către C.N.S.T., C.C. al U.T.C., U.G.S.R. și OSIM, în cinstea celei de a 40-a aniversări a României, medicamentul pentru tratamentul maladiei neoplazice, autor de brevet dr. MIHAI DĂNILĂ, a primit o bine meritată Diplomă.

ce există în cadrul Policlinicii universitare Titan, ca să nu mai vorbim de modul de prezentare. Aceasta în timp ce necesitatea introducerii pe plan mondial a formulelor cu potențiale redox devine din ce în ce mai acută, cu atât mai mult cu cît, cu toate eforturile depuse de terapia cunoscută, mortalitatea în lume a crescut simțitor. Această idee terapeutică nouă, a doctorului Dănilă, vine să umple un gol, dacă ne putem exprima așa, pe care timpul și mai ales străduințele omenești nu l-au putut completa pînă acum.

Ce spun pacienții

Desigur, o zi alături de doctorul Dănilă ar fi o idee reportericească bună pentru suflete tari și deci mai opace la suferința omenească. N-am încercat o asemenea întreprindere riscantă dar mi-a fost suficient să văd afluența cu care pacienții urcă scările Policlinicii universitare Titan în căutarea alinării durerilor pricinuite de această boală nemiloasă — cancerul. Dar, rezultatele uimitoare obținute pînă acum l-au făcut pe doctorul Dănilă

să fie solicitat de bolnavi din cele mai diverse țări, fie că aceștia vin aici, fie că sînt tratați cu medicamentele Dănilă și urmăriți de colective de doctori ce stabilesc legături de colaborare cu reputatul cercetător și doctor român. Scrisorile de mulțumire sînt foarte numeroase și redactate în cele mai diverse limbi. La fel și cererile de colaborare din partea a nenumărate colective de cercetare și universitari. Asupra acestui aspect, vom reveni. În această vreme numărul pacienților din străinătate care apelează la autoritatea științifică și medicală a românului Mihai Dănilă este în continuă creștere. Numai din Australia au sosit pînă acum în jur de 40 de pacienți, aproape că nu este lună în care să nu sosească cîte un grup, determinat să străbată atîtea mii de kilometri de faima și rezultatele tratamentelor făcute de către primii bolnavi din Perth, Canbera, Sydney și Singapore. Am dat acest exemplu cu pacienți din îndepărtatul continent, dar în țări europene, în America, Asia se poate spune că interesul pentru tratamentele Dănilă nu este mai mic.

Lothar Gnieser, inginer din Germania Federală, tată a doi copii, declară că n-a venit în România ca specialist ci, de ce n-ar recunoaște, ca om care-și caută leacul bolii sale (carcinom pulmonar cu metastază). Cum de a ajuns aici? Foarte simplu. El este inginer diplomat în construcția de mașini și circulă în toată lumea ca reprezentant al unei firme. Se consideră și chiar este un om informat în varii domenii. Despre doctorul Dănilă a auzit în mai multe centre din lume. Și

la el acasă, la Heidelberg, dar și aiurea. El a văzut în Germania chiar o pacientă a doctorului Dănilă, pe mama colegului său, un inginer Schubert, și aceasta se simte foarte bine. Susține că despre ceea ce a văzut, a auzit și citit nu poate avea decît încredere. Dealtfel, după părerea sa, în țările industrializate puternic lumea este foarte rece, inclusiv lumea medicală, și 99 la sută dintre oameni nu trăiesc decît după ce le spun doctorii curanți, trăind cu frică, și doar unu la sută se informează, vor să știe totul despre ce este în lume posibil la acea oră, să-și găsească cea mai favorabilă soluție. În general, doctorii de la el de acasă și alții pe care i-a consultat pînă acum nu vorbesc cu bolnavii, fie că n-au ce spune, fie că se fereș de bolnavii deveniți sîcitori. În privința aceasta, doctorul Dănilă este pentru el o revelație. Pur și simplu, o asemenea comportare din partea unui doctor atît de ocupat i-a redat încrederea în viață și în oameni. Iată de ce se bucură că a cunoscut un asemenea om. Și, ca inginerul Lothar Gnieser sînt mulți.

„Lumea dorește să cunoască rezultatele noastre, să colaboreze“

L-am întrebat, desigur, pe dr. Mihai Dănilă care a fost obiectivul deplasării sale de șase săptămîni în R.D.G., R.F.G. și Franța, efectuată în primăvara anului 1984. Fără să ezite, mi-a mărturisit că a trebuit să ia cunoștință de comunicarea Oficiului european de Brevete, prin unul din serviciile sale. Și cum tocmai primise o invitație oficială din partea Ambasadei R.D.G. la București și a mai multor unități spitalicești prestigioase pentru a se ocupa de o serie de bolnavi care-și începuseră tratamentul la noi în țară și aveau fișe la Policlinica universitară „Titan“, această călătorie s-a dovedit a fi deosebit de fructuoasă, doctorul și cercetătorul român, luînd, cu această ocazie, legătura cu Academia de științe din Dresda — unde a făcut un schimb de opinii cu profesorul Manfred von Ardenne și cu conferențiarul dr. M. Kirschen. La Clinica „Charité“, din Berlinul de Est, a avut convorbiri cu profesorul I.L. Priesbeck, ambele instituții medicale arătîndu-se interesate de stabilirea unor colaborări permanente cu Clinica românească. În Berlinul de Vest, doctorul F. Oprea a organizat o masă rotundă cu specialiștii mai multor spitale, cu care prilej dr. Dănilă a prezentat referatul „Redox-potențiale în der therapie der neoplastischen Krankheit“, urmărit cu un mare interes. Discuțiile ce au urmat au scos la iveală originalitatea concepției românești privind terapia cancerului, afirmîndu-se că aceasta este o prioritate românească spre care au început să se îndrepte din ce în ce mai multe centre de cercetări oncologice. Lumea dorește să cunoască rezultatele doctorului Dănilă, să colaboreze, rezultatele românești situîndu-se la cele mai optimiste cote pe plan mondial.

În Heidelberg, un alt oraș în care dr. Dănilă s-a deplasat, se află trei bolnavi în tratament: J.R.

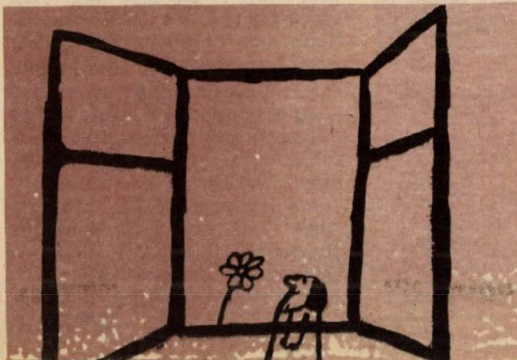
Nicolae Gadonsechi

cu neoplazm de coardă vocală, A.I. cu neoplazm de carotidă și K.W. cu limfom Burkitt, toți trei simțindu-se foarte bine, ca dovadă ei și-au reluat activitatea normală. Aici, la Heidelberg, în cadrul Institut fur Krebs Forschung, profesorul Scmöll și alți specialiști au cerut să li se prezinte mai pe larg concepția românească privind terapia cancerului, în vederea unei colaborări viitoare; în aceeași ordine de idei, la Freiburg, prof. dr. F. Ketselsen s-a arătat interesat de o colaborare în domeniul miasteniei gravis și a formelor ei la copii și adolescenți. Același lucru s-a întâmplat și la Saarbrücken, unde profesorul dr. H. Maurer, de la Clinica „Santa Theresia”, a prezentat bolnavii care au început tratamentul Dănilă acum un an, propunând înființarea unei secții permanente. În Franța, la Clinica „Villejuif” din Paris, condusă de reputatul profesor C. Mathé, a avut loc o reînțîlnire cu bolnavi mai vechi, veniți la „Titan” încă din anul 1981, cei mai mulți dintre ei simțindu-se foarte bine.

În loc de încheiere, un scurt buletin de știri

Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și OSIM au luat măsurile cuvenite pentru ca medicamentele și brevetele doctorului Mihai Dănilă, titular de brevete întreprinderea de medicamente „Biofarm”, să fie protejate în țările în care medicamentele Dănilă se uzitează. Este vorba de S.U.A., Franța, R.D.G., Italia, Australia, U.R.S.S., Israel și R.F.G. Filmul regizoarei Liliana Petringeanu, de la Studioul „Alexandru Sahia”, intitulat: „Contribuție românească privind tratamentul cancerului”, film premiat în țară și la festivalul internațional al filmelor științifice de la Obershausen (R.F.G.), un tulburător și argumentat documentar despre bătălia doctorului Mihai Dănilă contra cancerului —, o incursiune în tumultuoasa viață dăruită vieții oamenilor, cum ni se prezintă viața OMULUI Dănilă — face iată și el carieră internațională. A fost, cum spuneam, premiat, iar acum este solicitat și vîndut în Venezuela, Israel, S.U.A., Australia și R.F.G. Numărul țărilor care se interesează de film este în creștere. Este timpul ca și editurile să-și facă datoria oferind o carte semnată de dr. Dănilă despre concepția sa privind tratamentul cancerului, nu de altă dar după atîtea conferințe, mese rotunde, cine știe, să nu apară în altă parte. Se pare că în scurt timp va apare această atît de așteptată tipăritură în Editura Litera. Mai bine așa decît deloc!

Ion Predoșanu

De regăsire

Cad ploii de liliac și de-mpăcare
pe sufletele noastre viscolite
și-n semnul bucuriei regăsite
îți prind în păr o stea din Carul Mare.

Nu sper să te mai pierd pentru nimic,
prea mult te-am căutat în Univers —
te string în jarul sfînt al unui vers
și-ți prind în păr o stea din Carul Mic.

Și iar mă tem ca visul să n-apună,
să nu te fure căile rebele
ducîndu-te spre scîlpătul de stele
pe care vreau să ți le dau cunună...

...Și-n numele acestui adevăr
o lacrimă curată-ți prind în păr...

Te mai iubesc...

Te mai iubesc, frumoasa mea poveste
de rechemare în copilărie —
speranță revenită fără veste,
izvorul meu de nouă apă vie...

Adînc de mare, stea arzînd pe creste —
așa-mi rămii, cum nimeni nu te știe;
te mai iubesc, frumoasa mea poveste
de rechemare în copilărie...

Nici tu, nici eu nu știm ce-o să mai fie
și ce o să rămînă din aceste
frînturi de lacrimi și de bucurie —
dar, pentru ce a fost, pentru ce este,
te mai iubesc, frumoasa mea poveste...

Ar fi...

Antuței Jalea

Ar fi să te chem, să stîrnesc vîforite
Ninsori pe-ntunericul pletelor tale,
Colinde de dor și de vreme albite
Ar fi să-ți aduc, într-o troică, în cale.

Jăratec de patimi pe vorbele pale
Ar fi să arunc, dinspre nopți nedormite,
La ora cînd crivățul plînge-n rafale
Ecoul nădejților vechi și ciobite.

Ar fi să prăval avalanșă o veste
Pe pragul iubirii cu zîmbet de scrum,
Rugina s-o spăl cînd întinsu-s-a peste
Eternul și albul uitărilor drum...

De n-ar fi un vis inventat toate-aceste,
Ar ninge pe noi o reală poveste...

Sandu Ștefănescu

TRAVOLTA

Sînt mai mult de opt ani de cînd în filmul „Febra de sîmbătă noaptea” Tony Manero pleca din Brooklyn și de la discoteca „lui”, pentru un viitor nesigur în Manhattan. Voia să devină dansator pe Broadway, adică visul tuturor tinerilor americani.

Cei curioși să afle dacă Tony Manero alias John Travolta a reușit sau nu au putut-o face vizionînd o altă peliculă, „Staying Alive” (textual „Rămînînd în viață”), un musical legat prin toate de filmul amintit mai sus.

„Foarte pe scurt vorbind — spunea Travolta — l-am cunoscut pe Sylvester Stallone care, la fel ca mine, a luptat din greu pentru a ajunga cineva, și împreună am făcut un film — eu ca interpret principal, el ca scenarist, regizor și producător. Cred că am făcut-o pentru a aduce în săli puzderia de tineri care iubesc muzica și dansul.”

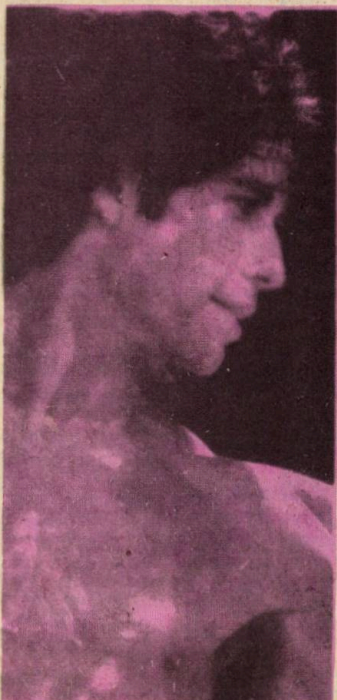
Ceea ce le-a reușit cu vîrf și îndesat...

„Febra numărul doi”, cum a fost rebotezat filmul „Staying Alive” — febra numărul unu a fost cea de... sîmbătă noaptea — a umplut pînă la refuz sălile de cinema și de dans. Dar de pe afișul filmului zîmbea un alt Travolta, unul nou, pe al cărui piept bronzat și uns cu felurite creme și uleiuri vibra fiecare mușchi, fiecare fibră.

Critica a întors spatele, publicul era în delir.

„Filmul nostru este o nouă tate”, spunea Stallone, „el încearcă să înfățișeze o anume direcție: nu dans de dragul dansului, ci dans ca activitate sportivă, ca manifestare estetică și, în același timp, athletică. Muzica de discotecă din „Febra de sîmbătă noaptea” a rămas în urmă, „Staying Alive” fiind o adevărată odă închinată rockului-gimnastică, gen introdus în discotecile americane — nu demult — de filmul „Flashdance”.

Acțiunea lui „Staying Alive” — a costat 20 milioane dolari și se estimează că va „scoate” mai mult de 150 milioane, cită adus... prima febră — începe în vremea cînd Tony Manero

ALTFEL DECÎT ÎL ȘTIM

căuta zadarnic un angajament într-un ansamblu de dansuri. Pentru a se putea menține la linia de plutire el urmează cursurile unei școli de dans, iar seara lucrează într-o discotecă drept chelner.

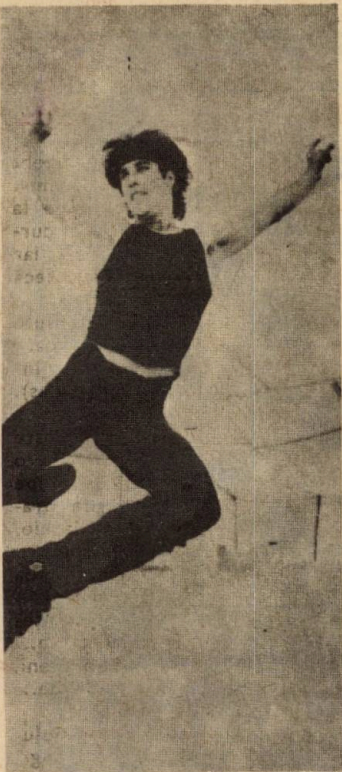
Ajuns la ananghie îl ajută Jackie, prietena lui, dansatoare într-un local pe Broadway (interpretată de Cynthia Rhodes). La examenul de absolvire a școlii de dans Tony o cunoaște pe Laura (Finola Hughes), o prim-balerină, cu care începe o furtunoasă poveste de dragoste. Tony o pierde pe Jackie, dar cîștigă angajamentul pentru a dansa într-un ansamblu. La examen se întîlnesc toți trei — el, Jackie și Laura — și se-nțelege ușor cîtă gelozie, cîte... figuri pot încăpea într-o scenă în care toate trei vîrfurile... triumghiului sînt de față.

Data premierii spectacolului se apropie vertiginos, dar regizorul nu era mulțumit de prestația primului dansator al trupei. Acesta este înlocuit de Tony — împăcat între timp cu Jackie — iar premiera este un adevărat triumf. Filmul se termină cu plimbarea de unul singur a lui Tony pe sub reclamele luminoase de pe Broadway, cucerit în sfîrșit de talentul, pasiunea și perseverența dansatorului.

Reacțiile criticii față de acest film au fost dintre cele mai vehemente. Travolta și-a păstrat însă calmul și a declarat cu înțelepciune: „Oamenii aceștia nu înțeleg sau nu vor să înțeleagă că este vorba despre un gen nou de musical. Sînt sigur însă că spectatorii îl vor pricepe și îl vor aprecia”.

John Travolta nu a fost de acord nici cu părerea celor care susțineau că așa zisul eșec al filmului ar fi... opera regizorului, în pofida realizării remarcabile a lui Travolta, după cum spuneau ei. Replica lui a fost foarte promptă: „Aș începe chiar mîine filmările la o nouă producție al cărui regizor aș fie Stallone”.

Înainte de a realiza „Staying Alive” cei doi s-au cunoscut ocazional. Lucrul la film l-a făcut însă prieteni buni.

„Totul a pornit din rațiuni comerciale — recunoaște Stallone — două simboluri, două stele de primă mărime înseamnă ceva, nu? Dar raporturile noastre strict profesionale s-au transformat repede în relații de respect și camaraderie. Poate pentru că John este un om extraordinar, poate că amândoi sîntem americani de origine italiană...”

Travolta și Stallone au multe lucruri comune și din punct de vedere al poziției sociale. Travolta face parte dintr-o familie de muncitori din New Jersey, avînd o copilărie deosebit de grea. Stallone a crescut într-un orfelinat din New York, apoi a fost chelner, îndeletnicindu-se și cu alte opt-nouă meserii. În cele din urmă au ajuns amîndoi — unul la douăzeci și nouă (Travolta) celălalt la patruzeci de ani — idoli tineretului american. Și nu numai american.

Travolta recunoaște meritul lui Stallone în transformarea lui radicală ca om și actor: „Datorită lui sînt astăzi cu totul altul, atît ca aspect exterior, cît și ca trăire lăuntrică. În lunile în care mi-a cerut un mare efort pentru transformarea mea fizică și spirituală m-am maturizat mult.”

Stallone l-a asigurat încă de la început că antrenamentul pe care l-a făcut pentru filmul „Rocky” nu reprezintă nimic față de ce așteaptă el de la Travolta. Și pentru a demonstra că nu este exagerat s-a supus el însuși tratamentului. „Făceam unul lîngă celălalt, zilnic, cîte două ore de gimnastică și alergări, două ore de fortificare, toată după-masa făceam dans sportiv iar seara la zece eram în pat, spunea Travolta. Am sîrșit prin a fi amîndoi ca niște vechi călugări ai celui mai drastic ordin...”

Unul dintre critici afirma că aspectul fizic al lui Travolta ar umbri realizările lui artistice, farmecul lui personal. „Eroii filmelor din trecut, Gary Copper de pildă, dacă aveau ceva de spus foloseau gura în acest scop...”

E-adevărat, dar timpurile au evoluat și lumea filmului odată cu ele. Ce să-l facem dacă tinerii anilor noștri îi iubesc mai mult pe Travolta, pe Olivia Newton-John...

C. Lipan

BUN VENIT

— Priviți, lîngă acest lac minunat se afla odinioară o moară de vînt.

— Și ce s-a întîmplat cu ea, a fost demolată, nu-i așa?

Da, dar vîntul mai există și azi!

Un furist din Texas, pe care ghidul l-a condus la Turnul Eiffel, privește cu nedumerire în jur și exclamă:

— Sînt aici a opta oară, dar constat că nu s-a schimbat nimic. Probabil că nu e nici urmă de petrol.

— Cum de aveți niște piramide atît de mari?, l-a întrebato într-o zi suveranul unui stat pe ambasadorul Egiptului.

— E foarte simplu — a răspuns acesta. Le udăm în fiecare zi.

— Domnule, vreți să veniți cu noi mîine într-o excursie? întrebă ghidul stațiunii pe un cetățean aflat la odihnă.

— Unde? Și cu ce?

— În împrejurimi, pe jos.

— Nu, eu am oroare de mers pe jos.

— Și atunci picioarele la ce vă folosesc?

— Unul pentru accelerator și altul pentru ambreiaj.

— Într-adevăr ai vizitat toată Italia?

— De la un capăt în celălalt, iubito.

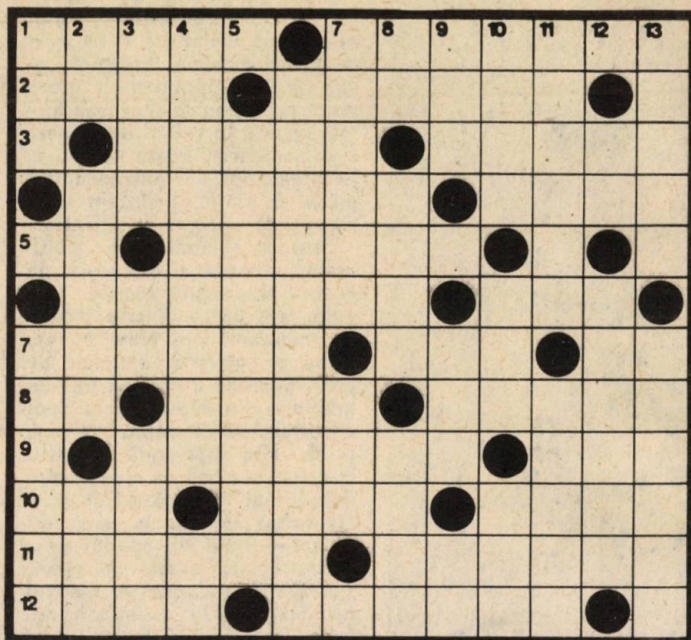
— Și e adevărat că are forma unei cizme?

RĂMAS BUN

BTT '85

ORIZONTAL: 1) Localitate în județul Sibiu unde s-a ridicat un monument pe locul unde au fost înmormîntați eroii Regimentelor 42 și 44 infanterie căzuți în vara anului 1917 în luptele de apărare a defileului Olt. Localitate în care, în vara anului 1917 a fost scris unul din cele mai strălucite capitole din istoria neamului; un impunător monument evocă numele și amintirea a peste 1700 de eroi. 2) Instrumente pentru muzică solemnă. Oraș în județul Dîmbovița în al cărui parc localității au ridicat un monument în semn de cinstită memoriei luptătorilor antihitleristi care și-au jertfit viața în luptele de alungare a inamicului din zonă. 3) Oraș moldovean unde, în mausoleul de pe strada Mihai Viteazul odihnesc osemintele a 5147 de eroi ai primului război mondial. Major căzut la datorie în luptele de la Grivița, al cărui bust se înalță în curtea Muzeului ostașului român de la Poradim (R.P. Bulgaria). 4) Așezare bihoreană în care a fost ridicat un monument în amintirea militarilor din Regimentul 3 călărași căzuți la datorie în octombrie 1944. Eroii de la Sarmizegetusa. 5) La atac! Piața 23 August din acest municipiu transilvănean este dominată de impunătoarea statuie a unui soldat român, dezvelită ca un simbol al victoriei împotriva dușmanului fascist. 6) Oraș din județul Olt în centrul căruia se înalță o compoziție statuară în amintirea eroilor din Romanai căzuți în primul război mondial. Bălta. 7) Cu blana lăptoasă. Major căzut la 7 noiembrie 1877 în luptele de la Rahova, al cărui bust durat în piatră de sculptorul Oscar Spaethe este înălțat în București, pe Calea 13 Septembrie. Radu Herescu. 8) În coada plutonului. Monede japoneze. Erou utedist căzut eroic la datorie pe frontul antihitlerist al cărui bust este ridicat în incinta întreprinderii clujene Unirea. 9) Stilul pianistului (pl.). Așezat la stînga. 10) Deasupra capului. Particulă posesivă. Orașul de pe Mureș, în care, în amintirea eroicelor lupte antihitleriste din august-septembrie 1944, se înalță un monument datorat sculptorului Gavril Covalschii. 11) Poet sovietic. În această comună din apropierea Vasluiului a fost ridicat un monument întru slăvirea militarilor români din divizia Tudor Vladimirescu căzuți pe frontul antihitlerist. 12) Găzduiește, în fața grădinii Copou, un monument dedicat Eroilor Diviziei a 2-a cavalerie 1916-1918. Așezare prahoveană în centrul căreia se înalță un monument (operă a sculptorului Dumitru Mățașanu) în memoria eroilor ce și-au jertfit viața în luptele din primul război mondial.

VERTICAL: 1) Un obelisc masiv, cinstește amintirea eroismului soldaților căzuți în august 1944 pentru apărarea postului de radio din această localitate de lângă Brașov. Comună maramureșeană în care se află un complex monumental durat de Vida Gheza, constînd din 12 coloane-statui eternizînd memoria a 30 de patrioți uciși mîșelește de hitleristi. 2) La intrarea în Oradea! În acest loc, unde flota româno-rusă a scufundat monitorul turc Daba Seifi (primăvara anului 1877), se înalță un obelisc marcînd prima victorie navală în războiul de independență. În-

inscripții în PIATRĂ

trare. 3) A gira ... altfel. Cal dobrogean. Orașul în China. 4) Eroina de la Jiu și de la Mărășești a cărei biografie eroică a fost săpată în piatră în centrul orașului Tirgu Jiu de sculptorița Mihaela Pătrașcu. Nichifor Ionescu. 5) Impunătorul mausoleu de la Porțile Moldovei care cinstește

memoria a peste 21.000 de soldați și gradați și peste 450 de ofițeri români căzuți în cea mai amplă bătălie dată de armata noastră în primul război mondial. 6) Bravul căpitan de la Grivița întru neuitarea căruia a fost ridicat un bust la Dorohoi. 7) Din lirica lui Cezar Baltag. În miezul verii (presc.) 8) Pătrat agricol. Șale (reg.). Nume din handbalul nostru. 9) Din Reșița. Rîu în Coasta de Fildes. Dînsa. 10) Electrodo pozitiv. Creație a sculptorului Spiridon Georgescu amplasată pe o mare arteră bucureșteană evocînd virtuțile geniștilor români care au luptat vitejește în timpul primului război mondial (neart.). Nu-i asta. 11) Cunoscută stațiune de pe Valea Prahovei. Aici se înalță un complex monumental dezvelit cu ocazia împlinirii a două decenii de la alungarea inamicului hitlerist de pe ultima brazdă a pămîntului românesc. 12) Pecete! Unul din capii răscoalei țărănești din 1784. 13) I s-au bătut pene (reg.). Oraș ardelean în care se află un monument înalt și suplu care cinstește eroismul vînatărilor de munte și al corpurilor locale de voluntari care au luptat vitejește pentru alungarea ocupanților fasciști.

Dicționar: IGRA, TSES, NSI.

DOBROGEA

STRĂVECHI PĂMÎNT ROMÂNESC

VETRE DE ISTORIE

**Constanța —
Pantelimonul
de Jos
(Ulmetum) —
Capidava —
Hîrșova**

140 km

Fotografii de A. Mihailopol

Monumente și așezări din secolele X—XV se află și pe drumul național Constanța—București. După ce a depășit bifurcația de la Ovidiu, între satele Crucea și Gălbiori, o șosea asfaltată duce, spre dreapta la cca. 10 km. la cetatea, aflată pe perimetrul actualului sat Pantelimonul de Jos, anticul Ulmetum, unde Vasile Pârvan a efectuat cercetări arheologice între anii —1913—1914. Cetatea de la Ulmetum a fost construită în epocă romană și a ființat și în epoca romano-bizantină. Săpăturile practicate de Vasile Pârvan au surprins o construcție absidată, de dimensiuni apreciabile și cu portic central, precum și numeroase resturi ale unei locuiri din secolele XI—XV, similare cu cele de la Capidava și din alte așezări de la Dunărea de Jos. Cetatea este de forma unei potcoave,

avînd intrarea pe latura scurtă (opusă curbei). Laturile incintei sînt prevăzute cu bastioane poligonale iar la colțuri se află turnuri de formă rectangulară. Pe latura de Vest se poate observa o refacere constînd din blocuri paralelipipedice legate cu mortar avînd ca liant cărămidă pisată. Din observațiile noastre, credem că această adosare și reparație aparțin secolului al X-lea. Oricum materialele arheologice rămase din vremea lui Vasile Pârvan documentează existența unei așezări din secolele XI—XII.

De la Ulmetum, pe același drum se revine la șoseaua națională ce pleacă de la Constanța spre București. După cca. 22 km., la răscrucea de la Hanul Morilor se pornește, spre stînga, pe o șosea asfaltată, la cetatea de la Topalu (Capidava). După aproximativ 17 km, trecînd prin

satul Tichilești, unde funcționează un remarcabil muzeu de artă modernă, se ajunge pe malul Dunării la cetate. Săpăturile de aici au început încă în anul 1924 pe vremea lui Vasile Pârvan și au continuat sub conducerea profesorului Grigore Florescu pînă în 1959. Cetatea prezintă succesiunea mai multor nivele constructive. Cel mai vechi este un castru roman, cu patru părți flancate și cu turnuri interioare la colțuri. Al doilea nivel îl reprezintă cetatea romană tirzie construită în secolul al III-lea î.e.n., de plan dreptunghiular, aproape pătrat, cu ziduri groase de 2 m, construite din piatră cu mortar. Incinta are o singură poartă spre sud-est. Cetatea a fost refăcută de două ori, odată în vremea împăratului Constantius II (337-361) iar a doua oară la începutul secolului al V-lea. Ca toate

celățile din Dobrogea ea a fost abandonată în cursul secolului al VII-lea e.n., pentru ca în secolul al IX-lea locuirea să fie reluată. Repopularea așezării atât de timpuriu, înainte de înființarea themei Paristrion, pune o serie întreagă de probleme legate de stăpânirea bizantină în regiunea Dunării de Jos. În ultima vreme se admite tot mai mult ideea că în secolele VIII și IX o parte a Dobrogei, cea de Nord, se afla sub stăpânire bizantină sub forma themei Licostomionului.

Săpăturile arheologice au scos la iveală două nivele de locuire din perioada secolelor IX—XI. Nivelul de secol IX aparține unei comunități de soldați grăniceri care pe traseul vechiului zid de incintă au înălțat un nou zid din piatră și pământ, al cărui șanț taie zidul mai vechi.

Locuințele acestei perioade sînt locuințe de suprafață, construite din piatră și cărămizi romane. Din acest nivel s-a descoperit un ulcior care poartă o inscripție în limba greacă: alfabetul scris invers, adică în sensul rotirii roții olarului cu numai 23 de litere în loc de 24. La sfîrșitul șirului de litere este scris numele de Petre. Este cea mai veche inscripție, ce păstrează un nume românesc, descoperită pînă în prezent în spațiul locuit de români. Folosirea exclusivă a alfabetului în limba greacă ne indică puternica influență bizan-

tină asupra comunităților românești de la Dunărea de Jos.

Al doilea nivel are ca tip de locuință bordeiul de formă dreptunghiulară sau (aproape) pătrată. Adîncimea gropii variază între 0,80 și 2 m. În interior pereții bordeielor erau întăriți cu un zid din piatră și lut. Aco-perișul avea două pante. Podeaua era din lut galben.

Ca în toate așezările contemporane și la Capidava s-a descoperit ceramică abundentă. Predomină ceramica de uz comun lucrată la roată și decorată cu striuri paralele sau cu val. Numărul fragmentelor ceramice smălțuite este relativ redus: douăzecișidouă de fragmente de ulcioare. Ceramica smălțuită de la Capidava se încadrează în ceramica din secolele X—XI din așezările dobrogene. Este interesant de subliniat că ea apare numai în nivelul al II-lea de locuire ce se datează în secolele X—XI, pe baza monedelor descoperite ce încep cu cele emise în vremea împăratului Ioan Izmiskes și se încheie cu cele ale împărătesei Teodora (1055—1056). Se poate trage concluzia că așezarea de la Capidava a încetat pe la mijlocul secolului al XI în urma năvălirii, de dincolo de Dunăre, a pecenegilor.

După vizitarea Capidavei pentru a ajunge la Hirșova se revine la șoseaua națională pînă la punctul Hanul Morilor. De la acest

punct și pînă la Hirșova sînt de străbătut cca. 30 de km. Cercetările și descoperirile arheologice de la Hirșova și din împrejurimi au demonstrat că aici se află unul dintre cele mai bogate centre arheologice din Dobrogea. Sînt vestigii din epoca neolitică din perioada geto-dacică și din epocile romană și romano-bizantină.

Venind din centru spre malul Dunării se ajunge la cetatea bizantină. Deși bine păstrată, cetatea n-a fost cercetată în amănunțime, făcîndu-se doar observații de-a lungul zidurilor de incintă și mici sondaje. Cetatea este de plan patrulater, zidurile groase de cca. 2,50 m înconjoară incinta pe trei laturi. Cea de a patra latură, dinspre Dunăre, era apărată de faleză înaltă, dar și de ziduri ridicate din loc în loc. Pe latura de nord se păstrează zidul de incintă, a cărui înălțime ajunge pînă la 6—7 m. Chiar în centrul laturei, linia zidului se frînge formînd un bastion patrulater. Imediat la Vest se distinge o poartă mică. Pe fața interioară se mai pot observa urmele unei scări de acces la postul de strajă, amenajată în grosimea zidului.

Un sondaj efectuat în urmă cu 15 ani de către arheologul A. Aricescu a confirmat presupunerea mai veche privind refacerea în timpul stăpînirii bizantine a vechilor fortificații. S-a putut constata însă o restrîngere a suprafeței locuite comparativ cu nivelul romano-bizantin. Dintre obiectele descoperite amintim ceramica smălțuită și comună, asemănătoare cu cea din celățile contemporane de pe linia Dunării, mărcile de olar, fusaiole, arsice și altele. Atrag în mod deosebit atenția mînerile de bici de luptă lucrate din corn cu reprezentări zoomorfe — cai, măgari — executate cu o deosebită măiestrie. Proveniența acestor mîneri (ca și stilul animalier în care au fost executate) nu este lesne de stabilit, se poate însă face presupunerea că au aparținut unor luptători turanici aflați în slujba bizantinilor, așa cum o confirmă și izvoarele istorice. De la Hirșova, căldătorul își poate continua drumul spre București sau se poate reîntoarce la Constanța pe același traseu.

Corneliu Popa
Gheorghe Daragiu

LANCEA LUI HOREA

„Nu cu argumente
filosofice
și umanitare
se pot convinge
tiranii,
ci doar cu lancea
lui Horea.”

AVRAM IANCU

FIUL LUI HOREA

Îmi stăruie în minte aceste vorbe rostite profetic cu un an și ceva înaintea Revoluției, când viitorul „Crăișor” — sau Craiul Munților — își dădea seama de jocul perfid al Dietei din Cluj, care dorea permanentizarea asupririi românilor în propria lor vatră. Cuvintele-sentință țîșneau dintr-un foc moctin în spiza timpului Țării Moților, și aveau să-l reaprindă cu mare repeziciune, dogoarea Răscoalei însuflindu-l dorul de libertate și dreptate națională și socială. Pentru Iancu, Horea era mai mult decât un martir pentru cauza neamului său, era simbolul luptei, al neînfrișării, al vitejiei pentru un țel măreț. Copilul, studentul și avocatul Avram Iancu avea să se hrănească mereu din drama răsculaților lui Horea, Cloșca și

24 decembrie 1784. Foaia ilustrată cu portretele lui Horea și Cloșca.

Crișan, luându-i părtași la în-crîncenarea urmașilor și încercînd să ducă mai departe flacăra de izbăvire. Idealurile lor s-au contopit de așa manieră încît contemporanii vorbind de unul îl numeau și pe celălalt, ca și cum ar fi fost de-o seamă, de-o virtute și de-o mamă! Zice Aron Densușianu, istoricul ieșean venit în munți special să-l cunoască pe lancu, în vara anului 1865: „Nu văzusem, în fine, clasicul pămînt unde Horea ridicase încă la 1784 stindardul independenței naționale”. Scriind „Istoria Horii și a poporului românesc din Munții Apuseni ai Ardealului”, Alexandru Sterca Șuluțiu — istoric, memorialist și colaborator al lincului — se vrea întiul cronicar al mării rășcoale, dar în același timp devine unul dintre cei mai atenți și obiectivi observatori-reporteri ai mării revoluții; Horea și epoca sa sînt continuate în lancu și epoca sa, pentru că însuși Avram lancu se identifica, în

tot ce avea mai bun și în tot ce credea mai vîrtos, cu gîndul și fapta Horii. Îmbrăcînd cămașa luptei și a sacrificiului de sine. lancu avea exemplul țărănului-martir, știind la ce se poate aștepta din partea stăpînilor austro-maghiari, conștient că românii din Transilvania sînt „oamenii libertății” și că sînt majoritari, adică „mulți, ca cucuruzul brazilor”... Fără Horea, lancu n-ar fi existat, cum fără moți, Apusenii ar fi fost doar piatră și atît, nu o cetate din cauza căreia s-a zguduit un imperiu! Os din os de moți, lancu s-a tras din cel tras pe roată...

NU, CUVÎNTUL !

Lecția vieții lui lancu se rezumă în cuvînte: „Să avem totdeauna inima caldă pentru popor și să ne ținem solidar cu el”... A învățat-o de la Horea și de la moții lor.

...Moții. În cele două călătorii pe care le face în Transilvania, în 1773 și 1783, Iosif al II-lea, monarhul ce se arată doritor de a prîmeni structurile învechite ale imperiului, avea să constate cu uimire situația fără precedent a „săracilor supuși români, copleșiți de nedreptăți, fără îndoială cei mai vechi și mai numeroși locuitori ai țării”. Așa cum, această realitate o recunoscuse, cu două decenii înainte, împărăteasa Maria Tereza, care numea Transilvania „principatul nostru românesc.” Degeaba, cuvințele! „Domnii pămîntului”,

Siluețele lui Horea, Cloșca și Crișan de Antonius Aloisius Hoehnle, gravor din Viena • Horia în audiență la Iosif al II-lea • Iosif al II-lea în a doua călătorie prin Ardeal și Banat.

cum se numesc grofii și stăpînii minelor, nu țin cont de temeiurile istoriei, nu iau în seamă originea, vechimea și continuitatea românilor pe aceste meleaguri, numindu-i venetici și socotindu-i, de drept (!), sclavi. Dubla exploatare e mai mult decît cruntă. Argumentele intelectualilor români sînt luate în deridere, iar plîngerile oamenilor de rînd către „lumina- tului împărat” putrezesc în can-

celarii precum frunzele căzute toamna.

Plînsul nu se aude, lacrimile nu se văd...

Într-o casă ridicată din birne cioplite, pe dealul Ferecetului, în satul Arada (azi comuna Horea), se naștea numitul Vasile Nicula Ursu. Și zic oamenii: cînd Horea striga din Albac, glasul i se auzea pînă în Cărpiniș, satul lui Cloșca. Și, zic eu, acum: născut pe malurile Crișului Alb, între iobagii satului Vaca, Crișan îi va fi auzit și el glasul. Trei eroi de legendă, trei crai ai mulțimilor, trei moși se adună și, ajunși la pragul răb-

dării, dau foc imperiului! Căile împotrivirii sînt întortocheate. Mai cred în dreptul pămîntului și-n dreptate! Horea, țărânul înțelept și mereu doritor de bine, ia de patru ori drumul Vianeii, vorbește chiar cu împăratul și obține oarice promisiuni. Crede și se întoarce în Apuseni. Crede și se întoarce. Crede, și la întoarcere mai mării peste păduri și mine rîd și-l batjocoresc. Și nu mai crede în înscrisuri împărătești, cum că iobagilor li se va da dreptate. Nu cuvîntul, ci lancea și securea, furca și săgeata îi vor izbăvi.

„NOBILI SĂ NU MAI FIE...”

Vasile Nicula Ursu. Cînta din fluier și horea din frunză.

Ion Oargă din Cărpiniș, numit Cloșca sau Cloșcuț, „fratele” Horii.

Marcu Giurgiu din Zarand, zis Crișan, soldat imperial.

Trei „crai ai munților”, cum au fost numiți într-un film documentar.

Răscoala izbucnește în noaptea de 1 spre 2 noiembrie 1784. Fusede o adunare la Mesteacăn. Țăranii pornesc spre Curechiu, unde are loc înfrînta ciocnire cu oficialii. Îi spulberă. În cinci zile, întreg Zarandul este cuprins de flăcări. În frunte cu Crișan, care folosește întreaga sa experiență militară, răsculații pornesc spre Alba Iulia, pentru a se înscrie voluntari în regimentele grănicerești, conform promisiunii că-n felul acesta scapă de iobăgie. Horea numește peste tot căpitani de oaste și ajutoare în conducerea obștilor sătești numai țărani aleși de adunările populare locale. Documentele vremii arată că în luptă intră și iobagii maghiari și sași; se îndemnau unii pe alții căci „a sosit vremea curuților”, cum glăsuiește un înscris din Sîngeorzu Trascăului, de pe moșia nobililor Torotzkai.

Flăcările aprind comitatele vecine Alba, Turda, Cluj, Arad, Sibiu, Tîrnava-Mureș, Maramureș — adică întreaga Transilvanie. Țara Apusenilor e centrul acestei mișcări revoluționare. Începe lungul și dramaticul marș împotriva Devei, unde se refugiase nobilimea maghiară a

Horea, portret de Sigismund Koreh. Portret după natură, deteriorat în timpul revoluției de la 1848 cînd a fost devastată o parte a bibliotecii din Aiud.

comitatului Hunedoara. Armatele imperiale îi primesc cu gloanțe: „puștile au scăpat împotriva rebelilor”. Promisiunile s-au transformat în sînge: cad mulți, mulți sînt prinși, închiși în cetate, apoi executați fără judecată. Îndrjirea țărănilor atinge apogeul. Nobilimii i se dă un ultimatum, în ziua de 21 noiembrie 1784; în numele celor 16 000 de iobagi răsculați, Horea cerea: „Nobili să nu mai fie, ci fiecare nobil dacă va putea găsi undeva o slujbă împărătească din aceea să trăiască. Nobilii stăpîni pe moșii să-și părăsească odată pentru totdeauna moșiile! Și ei să plătească dare ca și poporul de rînd. Pămînturile lor să se împartă între poporul de rînd, după porunca ce o va da înaltul împărat”.

Minciuna nu cunoaște margini. Ca și cruzimea. Începe vînătoarea capilor răscoalei. Se

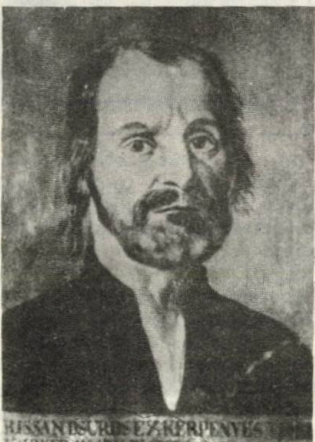
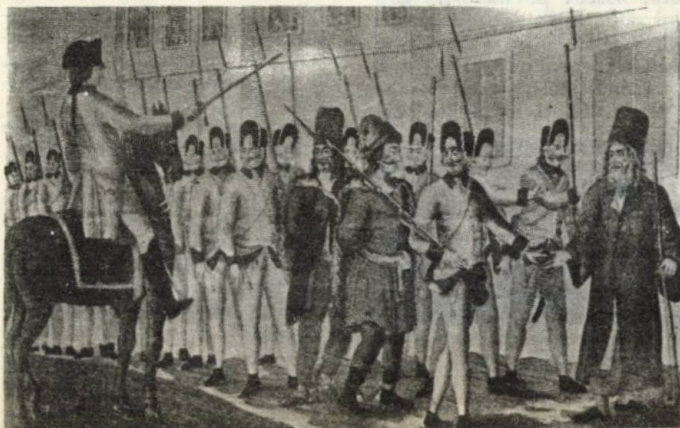
promit mari recompense în galbeni. Munții Apuseni sînt înconjurați de armatele habsburgice și de lefegiii grofilor. Masacrele se țin lanț, spulberînd credința în dreptatea imperială. Prin trădare, la 27 decembrie 1784 sînt prinși Horea și Cloșca, iar la 30 ianuarie 1785 și Crișan. Cei trei crai ai munților sînt închiși într-o celulă din cetatea Albei Iulia: „Între aceste ziduri, sună grav inscripția, a zăcut în lanțuri Horea. Aici a suferit dîrz, neînduplecat, cu credință în destinul neamului românesc”. Celula cu gratii se află sub soclul statuii lui Carol al VI-lea, de pe poarta cetății.

„LA FURCI”

Spusese Horea, după ciocnirea de la Cîmpeni, din 24 mai 1782, dintre hoți și arendași, în urma căreia au fost prinși 23 de țărani răzvrătiți, cinci dintre ei fiind condamnați la moarte: „Bucuros schimbăm cu moartea o viață nesuferită ca aceasta; astfel, cel puțin copiii noștri se vor preface din sclavi apăsați de rușine în supuși mulțumiți și vor intra iarăși în rîndul oamenilor”. Își va fi amintit aceste cuvinte așteptîndu-și sentința. Ea a fost pronunțată în ziua de 25 februarie 1785 — cea mai barbară pedeapsă din codul penal terezian: frîngerea pe roată!

Șase mii de țărani au fost aduși cu forța la Alba Iulia, pe platoul numit „La furci”, pentru a asista la cumplitul supliciu din 28

Tabloul de Traian Brădean
● Escortarea lui Horea și Cloșca prin Zlatna (jos)

Horea, de Franz Neuhaus
● Cloșca, de Sigismund Korerh; — portrete după natură (Inchisoarea de la Alba Iulia) ● Crișan, de Stoch.

februarie. Întîi a fost frînt Cloșca, sub privirile lui Horea, și la urmă trupul neînsuflețit al lui Crișan, care-și luase viața în captivitate. Scena martiriului, prin cruzimea ei, a făcut înconjurul Europei, prin numeroasele stampe ale timpului. O găsim zugrăvită și pe unul din pereții bisericii din comuna Tisa, județul Hunedoara, conferind acestui lăcaș valoarea unui templu-sanctuar, cu drept de intrare în marile circuite ale eroilor neamului precum cei trei moșeroi au intrat în conștiința națională. Nu se știe numele zugravului, cum nu se știe numele celor ce plănuiau continuarea răscoalei. Se știe însă, datorită unui document aflat la biblioteca Bathyaneum, din Alba Iulia, cît de mare era spaima nemeșilor unguri în fața unei noi revolte: „De nu s-ar mai ivi în primăvara aceasta (n.n. 1785) mai mulți Horea!” Și ca o dovadă a fricii perpetue în reizbucnirea focului stă obligația ca iobagii din comitatele răsădulate să poarte țesut pe spatele țăndrelor semnul „furcilor” (spînzurătoarea) tăiat din pănură albă...

N-a fost chip să se pună capăt războiului împotriva palatelor, pentru pacea colibelor. Transilvania nu se putea acoperi cu „furci”, vremelnicii ocupanți avînd de... furcă perpetuu cu năzuința și crezul în dreptate socială și libertate națională, românii urmîndu-și neabătută idealurile.

GORUNUL

Bălcescu socotea răscoala de la 1784 ca un fapt esențial în deschiderea porților pentru is-

Tricolor românesc brodat cu portretele lui Avram Iancu, Horea, Cloșca și Crișan • Horea și Cloșca (autor necunoscut) • Prinderea lui Horea și Cloșca • Crișan (autor necunoscut).

toria modernă a României, ca un moment dramatic, cînd poporul știe exact care-i este viitorul. Pe Horea, spun documentele timpului, nu l-a îngropat nimeni. El, totuși, are odihnă și memorie în inima poporului român. Și ce-i mai elocvent decît catrenul popular zămislit din „Testamentul” lui Iancu:

„Și cînd va veni dușmanul,
Să vă ia pămînt și drept,
Români, scuturați Gorunul,
Din mormînt să mă deștept”.

Iancu și fluierul său se odihnesc într-o vecie la rădăcina Gorunului din Tebea, sub cren-gile căruia cei trei crai ai mulțimilor au jurat în fața moșilor să lupte pentru limbă și naționalitate mai mult decît pentru

viață. Spunea un contemporan al Iancului: „Românii din Munții Apuseni ai Transilvaniei au dat probe de curaj și iubire de libertate deja în anul 1784, cînd s-au ridicat sub Horea, Cloșca și Crișan, ca să scuture jugul iobăgiei. Putem zice, fără să greșim, că acești 3 martiri ai națiunii române au fost promotorii mișcării de la 1848”.

Și închei, cu două versuri dintr-un poem despre acești munți și oameni: „Peste Padiș toacă brazii, umplînd inima de liniști./ De-l auzi horînd pe Iancu horea Celui frînt pe roată”... Pentru că eroii se întîlnesc în sufletele noastre.

Valentin Hossu-Longin

Horea, primul lider și conducător al rebeliunii din 1784, este în stînga. În dreapta este Crișan, care a fost unul din liderii rebeliunii. Acesta este un portret al lui Horea, primul lider și conducător al rebeliunii din 1784.

Salis – o fabulație de sorginte nobiliară la 1784-1785

Un mit contemporan al răscoalei din 1784

Triadă luminoasă a celor trei martiri transilvăni de la 1784 – 1785 s-a înscris în conștiința neamului ca o adevărată imagine-simbol a luptei împotriva asupra socială și națională. În făurirea acestei imagini, contribuția esențială și de durată – începând încă din timpul desfășurării răscoalei – a adus-o însăși iobăgimea transilvănească, în marea ei majoritate română.

Nu același lucru se poate spune despre cercurile nobiliare transilvănene, care, încă din

primele zile ale „ridicării” țărănești, creează – foarte probabil în mod involuntar – un „contracandidat” triadei țărănești. În marea ei trufie și îngustime de gândire, nobilimea considera ridicarea țărănimii drept lipsită de temei. Dar, mai ales, ea nu putea concepe posibilitatea ca țărănimii să se fi ridicat singură la luptă, ea nu-și putea explica amploarea pe care a luat-o răscoala în desfășurarea ei, conducerea și organizarea ei demne de invidiat. Tot atâtea „nedumeriri” pentru mințile obtuze ale nobilimii, care, înfricoșate și înfierbântate de răscoală, făuresc un adevărat mit cu rol general-explicativ, în persoana lui Salis (alias Salins, alias Salmis).

Prezentat drept „primum movens” al răscoalei, urmărind instigarea locuitorilor din Transilvania și Ungaria la emigrare, Salis întrunește toate calitățile care, în mentalitatea nobiliară, puteau să explice și, în același timp, să discrediteze ridicarea țărănească: fost militar (deci

bun cunoscător al strategiei și tacticii militare), destituit ca urmare a deturnării unor fonduri, mereu rătăcitor prin Imperiu în căutarea norocului (deci un aventurier), în cele din urmă se pune în fruntea răsculaților transilvăneni.

În efortul de minimalizare și „explicare” a răscoalei, nobilimea îl investește cu toate aceste calități – imaginare, ca de altfel însuși purtătorul lor – pe Salis.

„Seducătorul” Salis

Documentele epocii, și mai ales epistolele de sorginte nobiliară din vremea răscoalei trădează o activitate febrilă de informări reciproce asupra mersului acesteia, în care ști- rile cele mai fanteziste erau colportate din auzite, deformându-se și căpătând proporții hiperbolice. În această atmosferă, mitul lui Salis a găsit un teren fertil de manifestare, propagându-se cu repeziciune. Semnificativ în acest sens este faptul că, încă din septembrie 1784, deci de la primele pîlpîiri ale răscoalei, mitul era deja constituit, din moment ce la 16 septembrie împăratul Iosif al II-lea emitea ordinul de urmărire a lui Salis, ce prevedea aplicarea dreptului statutorial – judecata sumară și executarea pe loc, prin șteang – pentru acesta sau emisarii săi, în caz că vor fi găsiți vinovați de „amăgire” a locuitorilor din Transilvania și Ungaria la emigrare, ordin ce va fi preluat de îndată de Guvern (26 septembrie 1784). Mai mult decît atît, aproape concomitent, Poliția din Viena lansa „portretul-robot” al lui Salis, pentru ca acesta să poată fi recunoscut. Descrierea – surprinzătoare prin amănuntele pe care le dă, ținînd cont că este vorba totuși de un personaj imaginar, îl prezintă pe „seducător” ca un ins la 39 de ani născut în Klopschen, nu departe de Gross Gloggan în Silezia prusacă, pe numele său adevărat Ignaz Kristian Herzog, dar ascunzîndu-se sub numele fals de Iulius Ignaz Salis von Salifeld, catolic, văduv, poliglot (vorbind germana, latina și poloneza), de statură mică, subțire, cu fața palidă și trasă, ochii bruni, nasul as-

Horea, gravură de autor necunoscut

cuțit iar părul de un castaniu închis legat în coadă, purtând frac alb de postav neted cu nasturii în culoarea lui, vestă de aceeași culoare brodată cu fir de aur și cu nasturii îmbrăcați în mătase galbenă, în picioare cizme, iar pe cap pălărie. Știrile oferite de diverse publicații ale vremii — ziare (*Siebenbürger Zeitung*, *Magyar Hirmondo* din Pojon — Bratislava, *Notizie del Mondo* etc) ori broșuri (*Horja und Klotska*, *Acta et relationes* etc) — dincolo de unele inadvertențe și nepotriviri, se completează în a zugrăvi biografia lui Salis. Conte (fiul contelui Salis de Lorena sau un membru al familiei conților de Salins), ar fi participat la războiul de 7 ani (1756–1763), servind în regimentul Iosif Eszterházy. După înființarea celor 4 regimente grănicerești transilvane, ar fi intrat în solda unuia dintre ele obținând gradul de maior. În 1774, fiind trimis la Sibiu să ridice din visteria militară o sumă importantă de bani, o cheltuie în întregime întorcându-se cu mîinile goale la regiment, fapt pentru care este destituit și degradat definitiv. Drept urmare, ar fi mers la Viena împreună cu soția și copiii săi pentru a cere împărătesei iertare, ceea ce i se refuză. Părăsindu-și soția și copiii (2 fii ai săi ajungînd ulterior ofițeri împărătești), își încearcă norocul în Polonia. În cele din urmă se reîntoarce în Transilvania, punîndu-se în fruntea românilor răsculați. Izbucnind răscoala, ar fi strîns o mare sumă de bani, cu care însă fuge în Turcia, sub cuvînt că merge să cumpere arme pentru răsculați.

Prin propagare deci, mitul se alterează, se îmbogățește cu noi „amănunte”, care de care mai năstrușnice, unele de-a

dreptul neverosimile, dar care, judecate din perspectiva mentalității unei nobilimi cuprinse de panică, își dezvăluiesc sensurile. Astfel, Salis devine din instigator, conducător al răscoalei, tot lui atribuindu-se și un pretins complot de stîrpire a întregii nobilimi și ungurimi de către țărani răsculați (așa cum crede Adam Friedrich Gesler în broșura sa *Horja und Klotska*, sau contele Alex. Bethlen atunci cînd scrie comitatului Odorhei). De fapt, imaginarea unui astfel de complot țărănesc nu reprezintă altceva decît reflectarea la nivel mental a situației limită în care se găsea nobilimea, confruntată cu ascuțitul antinobiliar al răscoalei. Tot așa, fiindcă răscoala era înainte de toate o ridicare iobăgească, deci în primul rînd a românilor — care în Transilvania formau majoritatea iobăgimii — se credea cu putere în susținerea complotului de către românii de peste munți, avîndu-se așadar în vedere un complot general — românesc. În acest sens e semnificativă informația pe care *Journal politique de Bruxelles* o insera — după o corespondență din Viena — în numărul din 11 ianuarie 1785: „cu toate că Poarta a dat ordinele cele mai severe de a ucide pe toți (răsculații — n.n.) care apar la frontierele Turciei, e totuși un locotenent colonel din serviciul Austriei care în Valahia turcească ridică un corp de cîteva mii de vagabonzi pentru a întări pe rebeli”, sub această descriere fiind indicat Salis.

Reluat și repetat de ziare, broșuri sau de diverși diplomați acreditați la Viena — precum ambasadurul Veneției, Sebastiano Foscari, ori nunțul papal, cardinalul Garampi — numele lui Salis se impune, capătă autoritate. Înainte de toate însă, el se impune prin absență.

Un personaj omniprezent care... nu există

Căutat cu înfrigurare și „văzut” în orice manifestare a răscoalei, „micul Pugaciov” al acesteia — cum plastic se exprima ziarul *Real-Zeitung* din Erlangen — în fapt nu are atestare

Horea Călare (după gravura lui I. Avram), de autor necunoscut • Horea și Cloșca.

pozitivă nicăieri și nicicînd pe parcursul desfășurării ei. Cu toate acestea, mitul are o mare forță de penetrație. Forța răbufnirii țărănești este explicată tocmai prin acest personaj fabricat ad-hoc. Sau, în cuvintele judeului nobiliar din Zlatna, Efraim Egyedi, care la 14 noiembrie 1784 scria vicomitelui Albei, Paul Bóer: „....poate dacă acel Salis n-ar fi cu ei, n-ar fi chip să săvîrșească atît de înspăimîntătoare arderi și pustiiri. Dar se gîndesc că pustiesc totul și-apoi se cară în altă țară, căci dacă ar avea de gînd să rămîină aici, acest popor răsculat n-ar aprinde stogurile de grîu, coșarele de porumb, n-ar sparge fundul buților din care n-au putut bea vinul, n-ar prăda atîta fără nici un folos”. Chiar cînd i se contestă sau i se pune sub semnul întrebării existența — așa cum procedează spre exemplu preotul reformat din Turda — se conchide „că trebuie să fi fost vreun ofițer printre ei, căci tabăra hoților a vădit uneori apucături și măiestrii de război pe care românii neciopliți nu puteau să le știe”. Inexistența personajului nu îm-

Horea în profil (de un sculptor vinez)

pedică însă cu nimic nobilimea să condamne la moarte — prin proceduri de judecată sumare — țărani prinși pe parcursul desfășurării ostilităților, în temeiul decretului gubernial din 26 septembrie 1784 privind urmărirea lui Salis (așa cum, spre exemplu, au procedat nobilii comitatului Hunedoara cu țărani prinși în urma luptelor de la Deva). Asemenea fapte au avut loc mai ales după încheierea actelor de „pacificare”, armistițiilor, când, sub pretextul propriei apărări și a colaborării cu armata la liniștirea răsculaților, nobilimea se înarmează, participă la prinderea și aruncarea în închisori a țăranilor, se răzbuună asupra supușilor pacificați.

Conducători

și... conducători

Salis face însă carieră în calitate de conducător al răsculaților, în acest domeniu, al capilor răscobilei, dominînd de altfel confuzia și nesiguranța. Când i se atribuie rolul principal în conducerea răscobilei, când este alăturat lui Horea, cu care uneori este confundat, când apare alături și de Cloșca, nu

numai de Horea, când alături de toți cei trei corifei (Horea, Cloșca, Crișan), dar sub falsul nume de Hornyak, când alături de Horea — cu cei trei fii ai săi — și un popă român ortodox, care în majoritatea cazurilor e desemnat a fi Sofronie, iar în alte cazuri un popă pe nume Orha, când alături de Horea și Poperszky (Mihail Popescu), sau numai alături de cel din urmă, când alături de Horea și contele Wallenstein (referindu-se probabil la Wesselényi), când negîndu-i-se orice rol în conducerea răsculaților, numele său în unele cazuri fiind înlocuit prin altele, desemnînd personaje mai mult sau mai puțin imaginare (Samuil Martzi, Petru Moldovan, Petre Potsch, Baranyaisey, Inczar etc.) „Prezența” unora din aceste personaje printre capii răscobilei se explică tot la nivelul mentalului nobiliar colectiv. Este cazul preotului Sofronie, a cărui implicare în răscoală este și ea o ficțiune istorică, dar care se explică tînd cont de prezența — reală de această dată — în mijlocul răsculaților a unor preoți români ortodocși, care nu numai că și-au asumat funcția de predicatori și mobilizatori, dar, prin autoritatea morală de care dispuneau, au jucat un rol

important în ridicarea la luptă a satelor. Amintirea acțiunii instigatoare desfășurată în 1744 de preotul român Sofronie era așa de puternică în conștiința nobilimii transilvane, încît acțiunea preoților ortodocși prezenți în mijlocul „oastei” lui Horea a fost asimilată celei — de mult consumate — a lui Sofronie. Fabulația nobiliară nu se oprește însă aici. Chiar și atunci când personajul există în realitate, fiind contemporan evenimentelor răscoalei, cum este cazul lui Mihail Popescu (Poperszky), originar din Țara Românească, i se atribuie date biografice și intenții imaginare. Astfel, este bănuț că, în calitate de ofițer „muscălesc” (rus), încearcă să ademenească locuitorii din Ungaria și Transilvania la serviciul militar străin (rusesc), drumul său de la Viena către București — prin Ungaria, Transilvania și Bucovina — fiind urmărit pas cu pas de către autoritățile civile și militare ale Imperiului habsburgic, deși, prin comportamentul său normal pe parcursul deplasării, Popescu nu furnizase nici un indiciu că ar avea și alte intenții decît reîntoarcerea acasă.

Mitul... demistificat

Luînd în considerare doar și aceste cîteva exemple, credem că sîntem îndreptățiți a afirma că mitul „particular” al lui Salis se încadrează într-unul mai larg, specific răscoalei, mai puțin pus în evidență, cel al *instigatorului* (la emigrare — Salis, la răscoală — Salis, Sofronie, la serviciu militar străin — Poperszky). El este un produs specific al mentalității nobiliare confruntate cu evenimentele dramatice ale „ridicării” țăranesti, care, alături de alte mituri ce s-au manifestat pe parcursul răscoalei, cum ar fi cel al *bunului împărat*, de sorginte țărănească, conturează mai bine atmosfera generată de aceasta. În ultimă instanță însă, el este un simbol al refuzului și neputinței funciare a nobilimii de a reflecta cu luciditate asupra cauzelor adevărate și profunde ale răscoalei, a neputinței ei de a trece peste interesele ei înguste de clasă.

Adrian Pop

AȚI AUZIT DE EUGENIA VASILESCU?

Encă, un copil. În toată accepția cuvîntului. Are două luni peste șapte ani și a trecut cu succes în clasa a doua a Școlii generale nr. 30 din București. Și are un an și două luni de cînd își pune în valoare deosebitul său talent în ale picturii (priviți, vă rog, ilustrațiile alăturate; reproduceri pe cale poligrafică a unor lucrări care au deja o vechime de șase luni). De aproape un an este membră a Cercului de pictură (condus de maestrul Florian Petrăchescu) din cadrul Casei Pionierilor și Șoimilor Patriei, din Sectorul II al Capitalei.

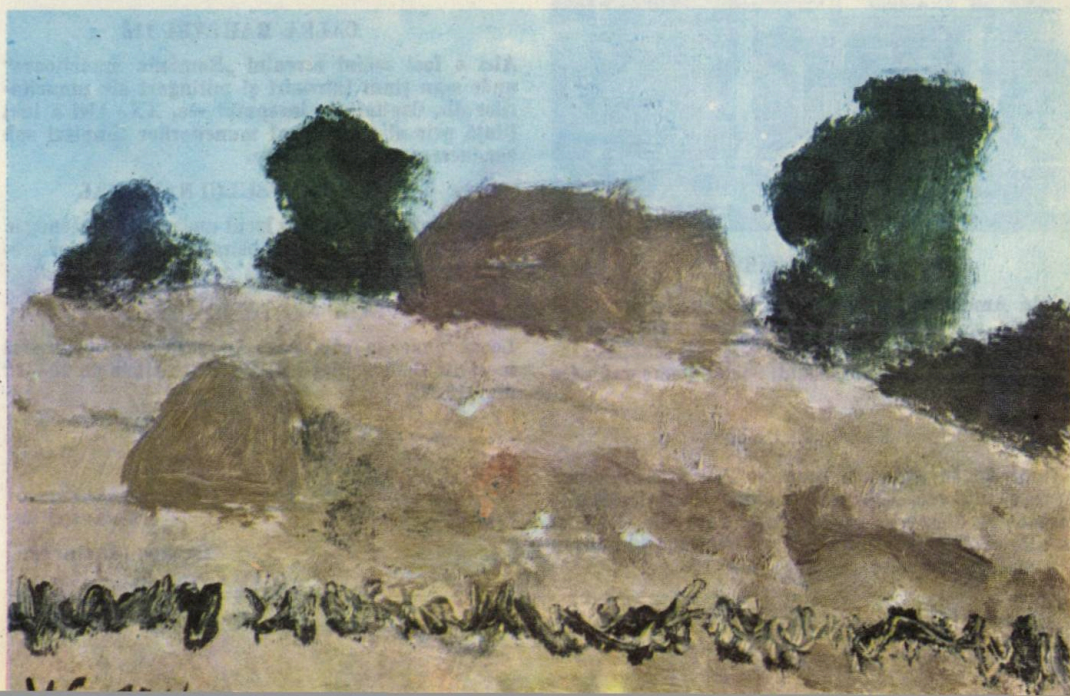
Deci: am aflat cum o cheamă și cine este (unul din miile de copii talentați din țara noastră); restul (unde locuiește, cum se numesc părinții, unde lucrează aceștia) nu mai are, în acest caz, prea mare importanță. Esențial mi se pare ceea ce face, ceea ce „creează” această copilă în orele sale libere; lucrările pe care le reproducem reprezintă, de fapt, infime procente din multitudinea „tablourilor” realizate de ea pînă acum.

E greu, poate, să vă conving că Eugenia folosește mai multe tehnici (acuarela, uleiul, tempera), desenează și aplică fascinatele ei matrițe cu aceeași dibăcie pe lemn, sticlă, hîrtie, carton ori pînză. Și lucrează cu aceeași fervoare, în orice împrejurare, oriunde: pe propria măsută de lucru, pe masa din bucătărie...

Pentru toți cei ce n-au aflat încă, micuța pictoriță și-a făcut debutul absolut în paginile numărului 5/1983 al revistei „Șoimii patriei”; singura lucrare prezentată atunci (o acuarelă) s-a impus pentru publicare.

Prin tot ceea ce face, cu o seriozitate demnă de invidiat, Eugenia ne oferă tuturor (celor mari) șansa de a vedea deasupra întregii lumi un cer albastru, de pace, sub care poate să se desfășoare, fără nici o stavilă, povestea fără de sfîrșit a unei copilării fericite.

Sandu Ștefănescu

Case și locuri istorice din București legate de lupta clasei muncitoare, a Partidului Comunist Român și a Mișcării revoluționare și democratice din România

Străbătînd Capitala, nu rareori, întîlnim locuri, case, monumente legate indisolubil de lupta revoluționară a comunistilor, de apariția și organizarea mișcării muncitorești, de istoria partidului, care, activînd în rîndurile poporului, s-a angajat în confruntările de clasă, în bătăliile pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului român.

Străzi, case, locuri din București poartă în memoria lor amintiri vorbind despre clocotul luptei revoluționare, despre viața și lupta comunistilor pentru apărarea intereselor clasei muncitoare și ale poporului român, împotriva exploatării sociale și naționale, împotriva fascismului și a războiului, pentru cauza independenței și suveranității patriei, pentru o viață mai bună. În anii grei ai ilegalității, comunistii, luptînd cu dîrzenie și neînfîcare, înfruntînd teroarea dezlănțuită de regimul burghezo-moșieresc în închisori și lagăre, au organizat și ridicat la luptă revoluționară tineretul, clasa muncitoare, întreg poporul, crezînd statornic în cauza dreptă a poporului, a libertății și păcii.

SALA „SOTIR“

Piața Amzei 26. Sediul Clubului Muncitorilor creat în 1890, al Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România între 1893—1894, al redacției ziarului „Munca“ și al Partidului Social-Democrat între anii 1910—1914.

SALA „EFORIA“

Liceul de Instruire al muncitorilor din București la începutul sec. XX. Aici au avut loc marile manifestări de simpatie cu revoluția rusă din 1905 și marile proteste ale muncitorimii Capitalei împotriva reprimării răscoalei jăranilor din 1907

CALEA RAHOVEI 118

Aici a fost sediul cercului „România muncitoare“ unde s-au ținut întruniri și mitinguri ale muncitorilor din Capitală la începutul sec. XX. Aici a luat ființă primul sindicat al muncitorilor tipnari sub conducerea lui I.C. Frimu.

PIAȚA TEATRULUI NAȚIONAL

Monumentul este pus pe locul unde la 13 Decembrie 1918 s-a deslășurat demonstrația muncitorilor greviști din Capitală înăbușită de guvernanți.

STR. SF. IONICĂ 12

Locul unde se afla casa în care s-au continuat lucrările Congresului I al P.C.R. în zilele de 10—12 mai 1921.

Gravuri de
Dragoș Marinescu

STR. ACADEMIEI 35—37

Locul pe care se afla sediul ziarului „Socialismul” unde între 8—9 mai 1921 s-a ținut prima parte a lucrărilor Congresului I al P.C.R.

STR. ECOULUI 29

În această casă a funcționat în condiții de adîncă ilegalitate redacția ziarului „Scinteia”, organ al C.C. al P.C.R. în anul 1932.

CALEA SFINȚII APOSTOLI

Placă comemorativă pusă pe locul unde în perioada 1928—1929 funcționa sediul Consiliului General al Sindicatelor Unitare din România.

STR. MITROPOLIT GRIGORE 69

În această clădire a avut loc la 20 martie 1932 conferința pe țară a muncitorilor ceferiști pentru pregătirea luptelor eroice din ianuarie-februarie 1933.

CALEA MOȘILOR 25

În această clădire a fost în anul 1931 sediul Comitetului Central al Blocului Muncitoresc Țărănesc și sediul redacției organului său central de presă „Deșteptarea”.

STR. SOLDAT CÂNDEA 27

Sediul tipografiei ilegale a P.C.R. (1939—1940) în care s-a tipărit ziarul „Scinteia” și „Lupta de clasă”

CALEA VICTORIEI 134

În acest imobil a fost instalat la sfârșitul anului 1940 postul ilegal de radio-emisiune „România Liberă” organizat de P.C.R.

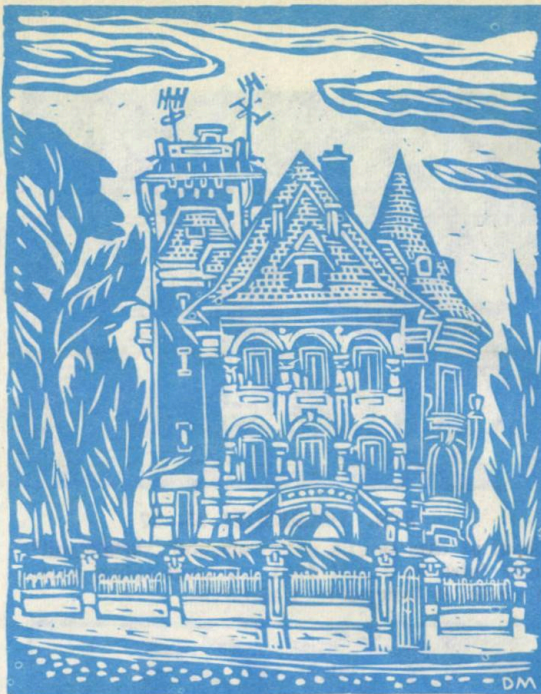

STR. ȘCOALA FLOREASCA 34

Casă în care a funcționat tipografia ilegală a C.C. al P.C.R. în perioada 1941—1944, locul unde s-a tipărit „România Liberă” în perioada anilor 1943—1944.

STR. SIGHIȘOARA 27

În această casă s-au ținut numeroase ședințe conspirative ale P.C.R., aici a fost ținut sub stare de arest o parte a guvernului antonescian imediat după arestare.

STR. ȘTEFAN GHEORGHIU 1

Clădirea unde a funcționat în august 1944 Comandamentul formațiunilor de luptă patriotică.

MONUMENTUL EROILOR PATRIE!

Închinat ostașilor români, care au luptat pentru eliberarea țării de sub jugul fascist, pentru libertate și independență națională.

PODUL BĂNEASA

Zona în care s-au desfășurat luptele forțelor patriotice în perioada 24—27 august pentru apărarea Bucureștilor împotriva trupelor hitleriste care acționau dinspre Comuna Băneasa și pădurile Tunari și Băneasa.

CIRCUIT PE CREASTA

CIUCASULUI

Caracteristica traseului: este un traseu fără dificultăți deosebite, pe culmi înalte cu priveliște cuprinzătoare și multe elemente de atracție turistică. Durează 6 3/4—7 1/2 ore și nu se recomandă iarna.

Marcaj: Triunghi roșu: Cabana Muntele Roșu — M. Gropșoare. **Cruce roșie:** M. Gropșoare — Șaua Tigăi. **Bandă roșie:** Șaua La Tigăi-vf. Ciucaș-Stîna

Bratocea. **Punct roșu:** stîna Bratocea-cabana Muntele Roșu.

Obiective mai importante: Turnulețul Muntelui Roșu, Piatra Berii, Cetatea de stînci a Tigăilor Mari, Babele la Sfat, Moșul și Baba, Turnul Ciucașului, Turnurile Sipotelor, Elefanții, Căciula, Clăile Ciucașului Mic, Turnul lui Goliat, Albă ca Zăpada, Cetatea Tigăilor Mici, Porumbelul, Colții Bratocei, Sfînxul Bratocei, toate stînci cu forme interesante vizibile din traseu. Culmea Muntelui Roșu oferă o excelentă priveliște asupra abruptului Gropșoarelor, iar de pe M. Gropșoarele se vede una din cele mai atrăgătoare siluete ale Tigăilor și Ciucașului. Vom trece peste netedele pășuni de la Chirușca, apoi din

vf. Ciucaș ne vom desfăta privirile cu una din panoramele demne de măreția Carpaților. Șaua Tigăilor Mari (ruinele refugiului Salvamont) ne situează în cele mai frumoase locuri cu priveliști alpine, apoi culmea Bratocei ne îngăduie o relaxantă coborîre pe culmi primitive în lumea feerică a colților și sfînxului Bratocei.

Descrierea traseului. Din frumoasa poiană în care se află cabana Muntele Roșu, poteca urcă pînă aproape de casa seismologilor, intrînd în pădure pe lîngă albia seacă a obîrșiei Pîrîului Roșu. Marcajul și poteca ies apoi în dreapta pe muchie, urcînd panta iute. La capătul văii seci trecem pe lîngă un punct de măsurători

seismice de unde poteca traversează o mică înșeuare, apoi se fixează pe versantul sudic al culmii Muntele Roșu. Străbatem prin pădure sau luminșiuri în urcuș lent pe fața sudică a virfului cu cota 1648 m ieșind din pădure în șaua Turnulețului (1577 m). În dreapta se află Turnulețul ridicat semeț la obârșia văii Gropșoarele. Dacă ne abatem la piscul Turnulețului (atenție, dificil!) vom avea o frumoasă priveliște spre Cheia de unde se zăresc minăstirea și stația cosmică cu uriașele sale antene parabolice.

Din șaua Turnulețului poteca urcă numai pe gol de munte, oferindu-ne la tot pasul priveliști feerice spre abruptul Gropșoarelor, dar mai ales spre ascuțitele cetăți ale Tigăilor. În față, spre est, se ridică spina-re masivă a virfului Muntele Roșu (1765 m) pe care poteca îl ocolește pe la Nord. Dincolo de virf se profilează o creastă îngustă, care coboară puțin în curmătura Muntelui Roșu. Un versant sudic priporos presărat cu tufe de ienuperi și mici stîncării și un versant nordic mai domol caracterizează acest pei-

saj plin de farmec. Ceva mai la est de curmătură, cînd începem urcușul pe M. Gropșoarele, dacă privim înapoi ne vor încînta atît linia șerpuitoare a potecii tăiată cu meșteșug pe creastă cit și liniile ferme ale virfului Muntele Roșu proiectat pe fundalul Munților Grohotișului.

Urcușul ne aduce pe un platou ușor povîrnit spre nord M. Gropșoarele la cca 1805 m. În punctul de răscruce al potecilor marcajul triunghi roșu se termină și întîlnim pe creastă aliniamentul stîlpilor marcajului cu cruce roșie. Spre sud culmea lată urcă constant spre vf. Gropșoarele pe care se zărește o stație de măsurători seismice, în timp ce spre nord poteca trece pe lîngă mamelonul cu cota 1825 m și coboară pe muchie. Dacă dorim o priveliște de ansamblu asupra izvoarelor Pîrului Alb, a văii Stînei între care se intercalează Culmea Șuvițelor, atunci lăsăm puțin poteca în stînga și urcăm la cota 1825 m. De altfel de aici vom putea vedea și întregul traseu spre Chirușca. Din virf coborîm pe muchie spre nord și reintrăm pe potecă pînă în șaua La Albele. În această șa strîmtă se află o importantă rîspîntie de poteci: una din ele, nemarcată, se desface la dreapta coborînd pe fața sudică a muntelui spre curmătura Stîinii, alta cu marcaj bandă roșie urcă pe culme spre nord și iese pe cumpănă tot la curmătura Stîinii. Cea din stînga

coboară pe lîngă ravena Chiruștii cu Apă spre șaua Chirușca fiind însoțită de marcajul bandă roșie și cruce roșie. Coborîm deci la stînga pe liziera pădurii printre tufe de ienuperi și atingem din nou creasta. Coborîm pe muchia de aici în jos împădurită și ieșim după puțină vreme în șaua Chirușca, punctul cel mai de jos al traseului. În poiană se vede și poteca marcată cu bandă și cruce albastră, care apare din dreapta din direcția Izvorul Hoțului.

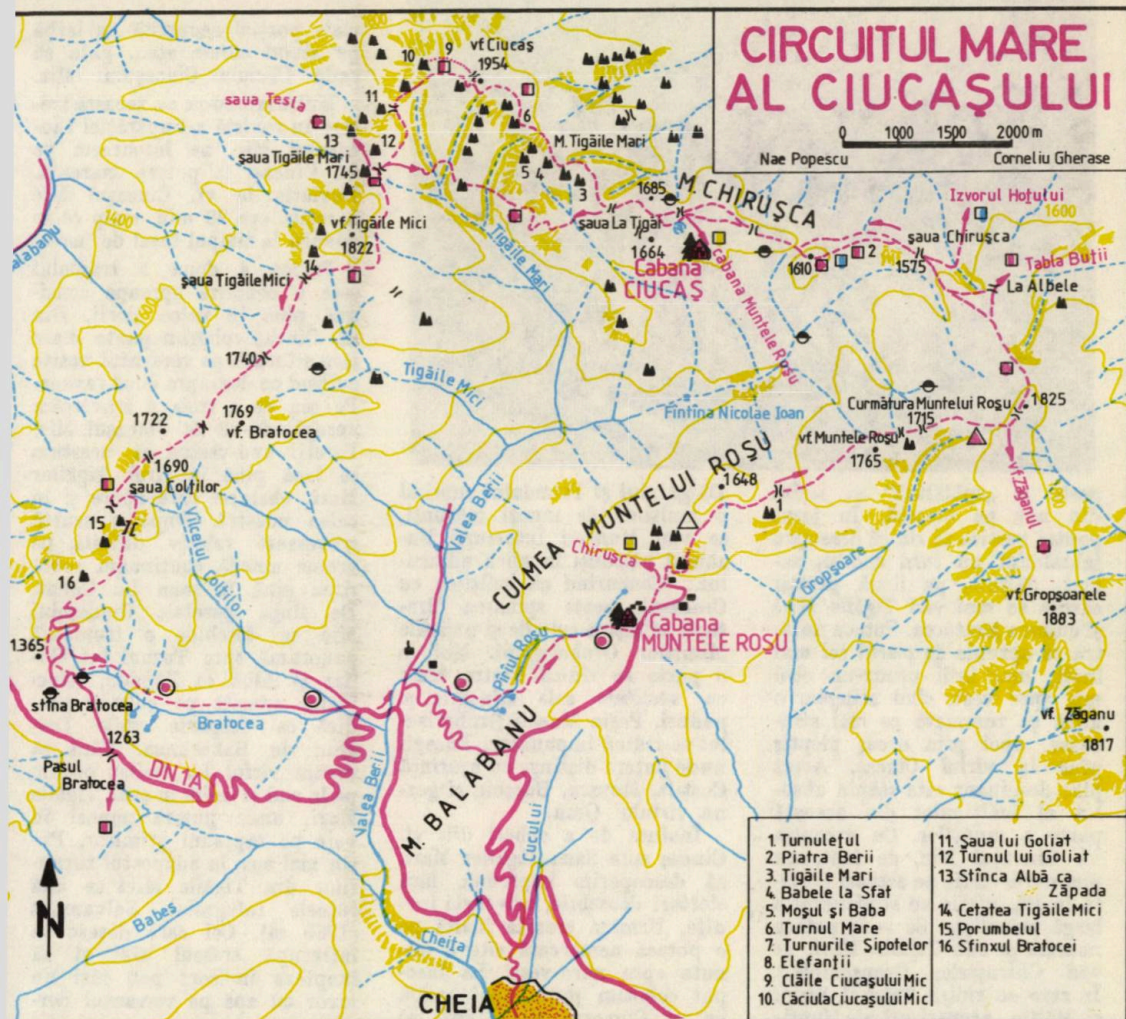
Spre nord-est, pe panta împădurită a M. Piatra Laptelui se vede un turn de conglomerate. Dacă dorim să ne previzionăm cu apă singurul loc mai accesibil de pe traseu se află spre dreapta pe poteca cu marcajele albastre. După o scurtă trecere prin pădure se ajunge la albia Chiruștii cu Apă a cărei ravenă am ocolit-o pe sus. Dacă vara nu e prea secetoasă, aici vom afla surse de apă binevenite pe un traseu fără izvoare.

Revenim în șaua Chirușca. Abateră din traseu a fost de cca 10 min. De aici vom reface treptat înălțimea. Poteca urcă chiar pe aceasta și se bifurcă: o variantă marcată cu patru semne bandă și cruce albastră și roșie se fixează pe muchie, iar de-a coasta prin pădure se așterne poteca ocolitoare spre platoul Chirușca. Mai interesantă este poteca pe muchie, care ne dezvăluie imediat o priveliște spre Piatra Berii, mare abrupt ce se lasă la obârșia văii Berii. Urcușul continuă lent în pădure pînă la vf. Chirușca-Est (1610 m), unde pădurea se retrage pe versanți iar platoul se împeștrează cu brînduși și ienuperi. Priveliște splendidă spre Tigăi și spre Culmea Șipotelor! În stînga se adăpostesc stîna Chirușca prahoveană, și peste vilcele se profilează fosta cabană Ciucaș azi în ruină. Potecile marcate se îndreaptă roată pe la obârșia vilcelului spre fosta cabană. Noi vom profita de scurtătura potecii și de înălțimea la care ne aflăm să urcăm fără marcaj peste virful platoului Chiruștii transilvane și coborîm în șaua La Lac. Aici întîlnim poteca marcată cu bandă galbenă ce vine de la fosta cabană. În vecinătate se află, primăvara și la începutul verii, un lac temporar. Poteca

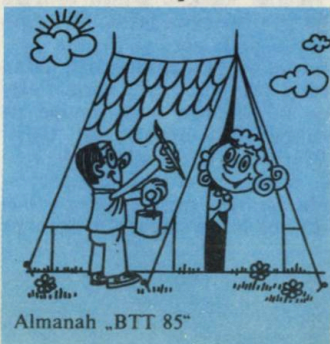
CIRCUITUL MARE AL CIUCAȘULUI

0 1000 1500 2000 m
Nae Popescu Corneliu Gherase

1 Turnulețul	11 Săua lui Goliat
2 Piatra Berii	12 Turnul lui Goliat
3 Tigăile Mari	13 Stînca Albă ca Zăpada
4 Babele la Sfat	14 Cefalea Tigăile Mici
5 Moșul și Baba	15 Porumbelul
6 Turnul Mare	16 Sfinxul Bratocei
7 Turnurile Sipotelor	
8 Elefanții	
9 Clăile Ciucașului Mic	
10 Căciula Ciucașului Mic	

urcă pe stînga micului uluc, iese în dreapta pe culmea principală și continuă pe lîngă culmea pînă sub stîncării în săua La Tigăi. Priveliște frumoasă spre Muntele Roșu și Gropșoare! Ajungînd în această importantă bifurcație alegem ascensiunea directă la vf. Ciucaș. Lăsăm deci poteca din stînga ce coboară la baza pereților și urcăm pe muchie pînă la baza pereților ce se ridică spre Colțul Mare

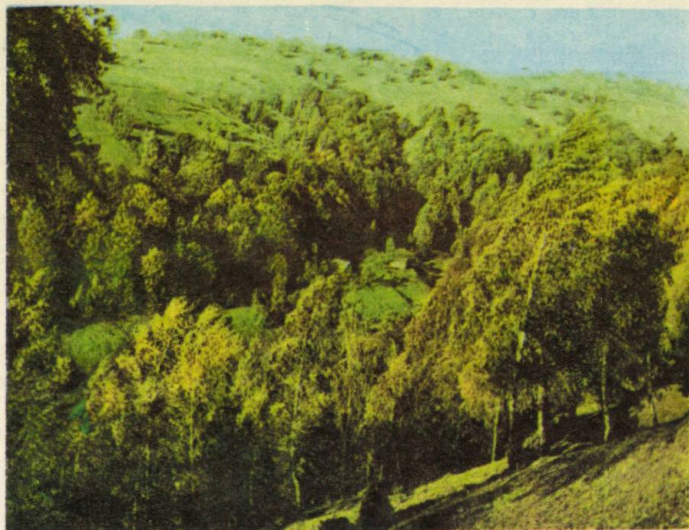

Almanah „BTT 85”

și Sumedenia de stîncării înfrățite în creștetul Tigăilor Mari. Ajungînd la baza pereților începem ocolul pe flancul estic, poteca strecurîndu-se printre stînci, apoi pe o poliță pînă în apropierea jghiabului estic Tigăile Mari. Aici (1755 m) există două posibilități pentru ieșirea pe culme: cea marcată intră pe jghiab și urcă direct pe fir pînă sus în culme. Această variantă este recomandabilă vara și toamna, cînd jghiabul este curat, fără zăpadă. Varianta de primăvară urcă pe stînci în stînga jghiabului și, după un mic horn și o poliță, brîna sfîrșește pe pajiștea cu iarbă din săua mijlocie (1825 m). Putem arunca o privire spre adîncul prăpastiei vestice, în lumea turnu-

rilor, degetelor și clăilor umbrite de virful Tigăilor Mari. Poteca trece din nou pe versantul estic ocolînd săua Babelor (1860 m), lîngă impresionanta îngemănare de stînci Babele la Sfat. Siluetele atît de sugestiv botezate nu sînt singurele stînci interesante. Dacă ieșim din cărare cîteva zeci de metri, trecem peste sa și urcînd pe sub pereți ajungem pe un mic balcon sprijinit între pereții vesticii ai crestei și Babe, de unde se vede un alt ansamblu de stînci, Moșul și Baba siluete ce sugerează forme bătrînești în urcuș domol peste povirnișurile ciclopice.

Revenim pe creastă și urmăm poteca agățată pe la baza perețului estic, trecem mai greu

peste o „spălătură” și ieșim din nou pe creastă. În josul pantei vestice se ridică deasupra jghiabului un turn enorm, semet, dăltuit, pe lângă pereții căruia se mai văd Tigăile Mici și culmea Bratocea. Poteca noastră se apropie de piscul cel mai înalt, mai întâi printr-un ocol mic spre vest, când atingem o mică șa rezemată pe clăi stîncoase, apoi prin urcuș pieptiș pînă la virful Ciucaș. Acest pisc dominant este stăpîn absolut al înălțimilor din această parte a munților. Cu excepția vf. Ciucașul Mic, de fapt, un pisc nord-vestic pe aceeași creastă înaltă, nimic nu stînjenește o largă priveliște. Se vede poteca noastră pe sub Tigăile Mari, se văd Chiruştele, Groşoarele... În zare se ridică Tătarul, Sîriul și Mălia, acoperişuri ale Munților Buzăului. Peste infernul Colților înalți din care răsare stîncă cu degetele Mîinii Dracului, culmea Ciucașului se mai ridică spre Urlători, apoi face loc Buzăului, rîu cu vale întortocheată. În depărtări Penteleul Goru, Lăcăuțul anunță năvala piscurilor din curbura Carpaților. Din Ciucaș se vede Tesla, cupolă cu abrupturi avînd pe creștet păduri nepătrunse. Văile

Dălghiului și Prundului cuprind o mulțime de munți mărunți, se văd Munceii Întorsurii Buzăului pierduți în pîlca adîncului... Concurînd ca înălțime cu Ciucașul, peste spinarea Bratocei se înșiră culmile și pajiștile Munților Grohotișului. Mai la o parte se ridică Piatra Mare cu vestitele sale stîncării și păduri. Peste Munții Grohotișului se ridică impunători Bucegii unde putem distinge cu ușurință Coștila, Moraru, Bucșoiu și geana virfului Omu.

Înainte de a coborî din vf. Ciucaș spre Șaua Tigăilor Mari, să descoperim împreună, fără eforturi deosebite, priveliști inedite. Urmăm creasta înaltă pe o potecă nemarcată cîteva minute spre nord-vest. La început coborîm puțin, apoi urcăm pe vf. Ciucașul Mic (1957 m) virf situat la furca creștelor nordice. De aici se văd foarte bine abrupturile nordice întinse de la Tigăile Mici pînă la Urlători. Extraordinară înșirare de turnuri, degete, clăi, sfînciș fac din acest ținut o „mină de aur” pentru turismul românesc încă nevalorificată. Putem admira clăile Ciucașului Mic printre care se vede în depărtare cușma Teslei. Spre vest se ridică o

clăie parțial acoperită cu iarbă pe virful căreia sta... gata să cadă Căciula Ciucașului Mic.

Mulțumindu-ne cu această trecere în revistă a împărăției Ciucașului Mic, ne întoarcem pe vf. Ciucaș, la poteca marcată. Deviația la vf. Ciucașul Mic necesită cca 20 min. timp ce se adaugă la timpul total de mers.

Partea a doua a traseului este o coborîre aproape continuă pînă în valea Berii. Din vf. Ciucaș coborîm panta mare fără stîncării pe versantul vestic evitînd pe deasupra două ravene. Pe cea de a treia o traversăm apropiindu-ne de Ciucașul Mic. Pereții sud-vestici ai acestuia se lasă pînă la firul Tigăilor Mari, obstacol care apare și în calea noastră. După o scurtă traversare relativ dificilă, pe vreme umedă, continuăm coborîrea pînă în șaua La Goliat. De lângă peretele Ciucașului Mic se deschide o frumoasă panoramă spre Turnul lui Goliat și Albă ca Zăpada, stînci înalte așezate pe culmea nordică ce desparte văile Dălghiu de Babarunca. Fără să urcăm virful La Goliat ocolim pe la sud și ieșim în șaua Tigăile Mari, unde putem poposi în voie pe tăpșanul primitiv. Puțin mai sus, la adăpostul turnurilor din Tigăile Mici se află ruinele refugiului Salvamont (1765 m). Cei care doresc să întrerupă traseul aici și să înnopteze în cort pot găsi un izvor cu apă pe versantul nordic.

În șaua Tigăilor Mari întretăiem poteca marcată cu cruce roșie de la Chiruşca spre șaua Teslei.

După popas pornim la drum pe poteca largă care încinge pe la sud-est M. Tigăile Mici. Mai întâi urcăm puțin pînă pe umărul sud-vestic deasupra unui bordei, apoi înaintăm mai comod pe la obîrșia văii Tigăile Mici, atingînd creasta principală. Pe stînga se vede clăia Tigăilor Mici, o stîncă solitară pe povîrnișul cu iarbă. Urmează ocolul pe la nord al virfului Bratocea, cu puține stîncării, avînd largi priveliști spre nord. Poteca în coborîre lentă revine pe culme și se apropie de Colții Bratocei, zonă stîncoasă care se așterne pe creastă. În apropierea lor din șaua Colților (1660 m), loc în care ne aflăm aproape

de stinca numită Porumbel, ne abatem la stînga coborînd mult pînă în apropierea vilcelului Colților. Aici poteca se duce spre dreapta, trece printr-o strungă tăiată în piatra chiar sub Colții Bratocei și continuă coborîrea în apropiere de limita pădurii. Pătrundem în pădure înscriindu-ne pe serpentine în dreptul Sfinxului Bratocei care rămîne în dreapta potecii. Poteca marcată cu bandă roșie atinge capătul șoselei lîngă relec TV (1460 m), construcție nouă durată pe creasta M. Bratocea. Șoseaua taie serpentine în pantă mare pe poiana Bratocei pînă la stînga care se vede jos la cca. 1330 m. Serpentinele se pot evita de la a doua curbă de sus a șoselei, vechiul drum ciobănesc ivindu-se din iarbă. Poteca marcată cu bandă roșie coboară pe muchie pînă în pasul Bratocea (1263 m) de unde putem ajunge după un ocol pe serpentine fie în Cheia, fie la cabana Muntele Roșu.

Cu prilejul Ștafetei Munților ediția 1981 a fost marcat un nou traseu cu punct roșu care leagă pe o variantă scurtă stînga Bratocea de cabana Muntele Roșu. În cele ce urmează vom urmări împreună această nouă posibilitate de acces la cabana Muntele Roșu.

De la stînga de jos (stînga nouă) din Bratocea coborîm pe lîngă țarc în pădure la firul pîrului aici încă fără apă. Treceam pe stînga văioagei și mergem pe lîngă firul văii. Mai jos, la cca 1199 m, ne aflăm la o primă

confluență de vilcele. Poteca trece peste vilcelul din stînga și continuă coborîrea pe lîngă firul principal al Bratocei. La cca 1165 m observăm în dreapta pe malurile stîncioase izbucnirile bogate ale apei Bratocea (1185 m) care vin în rezeziș pe firul văii și dau parcă viață văii cufundate pînă aici în tainică tăcere. Traseul nostru urmărește firul văii menținîndu-se pe malul stîng. Dincolo de o mlaștină, un fir de apă vine să se adauge pîrului, iar mai departe într-o poieniță (1090 m) observăm capătul unui vechi drum de tractor. Acest drum lung de cca. 500 m este tăiat de patru avalanșe de pămînt, pe care poteca le trece fie pe deasupra, fie pe lîngă apă. În partea de jos a văii (cca. 1050 m) drumul se așterne comod pînă la gura văii unde se întîlnește cu drumul forestier de pe Valea Colților și imediat cu șoseaua națională DN 1A (1020 m). Coborîm pe șoseaua asfaltată cca 250 m la confluența p. Bratocea cu valea Berii. După podul valea Berii părăsim șoseaua națională și intrăm la stînga pe drumul forestier de pe valea Berii cca 300 m; lăsăm în dreapta șoseaua nemodernizată spre cabana Muntele Roșu și după ce trecem podețul peste Pîrîl Roșu ajungem la locul unde începe urcușul spre cabană. Lăsăm în stînga o baracă și urcăm pe firul văii Pîrîl Roșu. Poteca trece pîrîl de cîteva ori de pe un mal pe celălalt pînă la „Cotul văii” (1075 m). Atenție! Apa pîrului Roșu nu este potabilă! Imediat ce valea se dirijează la stînga, lăsăm o alee largă spre stînga și păstrăm firul potecii pe lîngă apă. Trecem pe lîngă un mic izvorăș (apă bună) și ajungînd într-o mică cheie ne abatem la dreapta pe malul pieptiș, păstrînd totuși o direcție paralelă cu firul văii. Făgetul rar ne permite să urmărim poteca și marcajul destul de ușor. Trecem un vilcel adîncit cu o ripă, urcăm muchia aintre vilcelul văii principale și vilcelul secundar pe care l-am traversat și după ce străbatem o pantă împădurită ieșim în poiană chiar lîngă cabana Muntele Roșu.

Ing. Nae Popescu

O PARODIE

de Mircea Micu

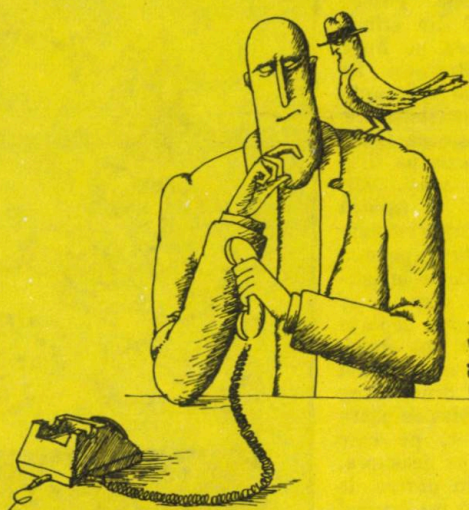
Marin Sorescu

CĂLĂTORII

*Cînd mi-e dor de mine
îmi înghesui corpul
într-un geamantan,
milimetru cu milimetru,
lăsînd afară numai
șireturile.*

*Trag cu ochiul
la harta lumii :
în Spania am fost,
în Mexic am fost,
în Franța am făcut
oreon,
la Polul Nord nu mă duc
că ăia n-au praz,
de Grecia m-am săturat
ca de iarnă.*

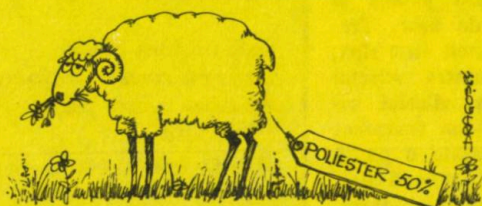
*Iată aici un oraș
scris cu roșu : Craiova !
În ăsta n-am fost
niciodată
și nici n-am idee
în ce limbă voi conversa
cu băstinașii.*

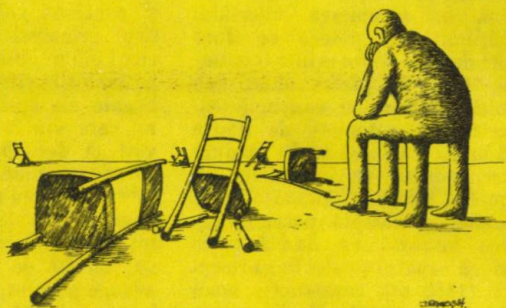
Anton Dragos

Anton Dragos

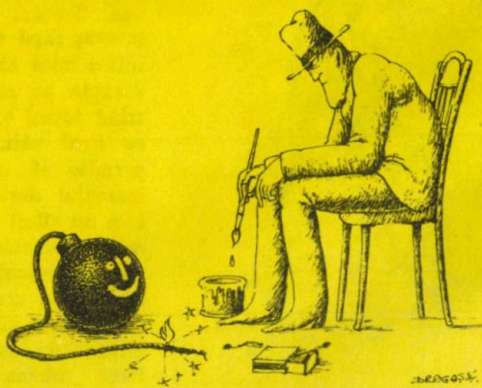
Anton Dragos

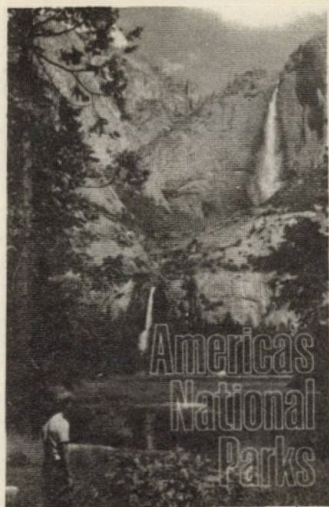
Anton Dragos

Anton Dragos

Anton Dragos

PARCURILE NAȚIONALE ALE AMERICII

Sistemul parcurilor naționale ale Statelor Unite păstrează intacte regiuni bogate în moșteniri ale istoriei americane. Americanii sînt conștienți de mult de frumusețea țării lor, iar ideea de parc național este produsul firesc al acestei conștiințe. În 1872 ideea a devenit realitate, cînd Congresul Statelor Unite a înființat Parcul Național Yellowstone, hotărînd ca regiunea Wyoming, cu peisajele ei spectaculoase, să fie destinată „folosinței și distracției oamenilor”. Acest eveniment a marcat începutul unei campanii în sistemul parcurilor naționale. Ea a fost condusă de oameni ca naturalistul John Muir, care spunea: „Mii de oameni supercivilizați, cu nervii zdruncinați, încep să descopere că a merge la munte înseamnă a merge acasă; că sălbăticia este necesitate; că vîrfurile muntoase și rezervațiile lor sînt folositoare nu numai ca izvoare de cherestea și riuri pentru irigații, dar și

ca frînturi de viață". În sfîrșit, în 1916, Congresul Statelor Unite a emis Documentul Serviciului de Parcuri Naționale.

Astăzi, într-o Americă interesată din ce în ce mai mult de relațiile omului cu natura, Sistemul Parcurilor Naționale este o resursă tot mai importantă. Sistemul acoperă acum mai mult de 12 milioane ha, 1,3% din teritoriu și are aproape 300 de unități, circa 75 de spații naturale, peste 170 de monumente istorice, mai mult de 35 de spații de agrement. Sistemul prevede multe servicii pentru vizitatori, este dotat cu șosele, poteci, terenuri de camping ș.a.m.d. dar există restricții mari privind alte amenajări, iar înlesnirile comerciale nu sînt încurajate.

Vizitatorii parcurilor naționale vin din toate domeniile vieții, din toate colțurile lumii și în număr din ce în ce mai mare. În 1955 erau 50 de milioane de vizitatori, în 1965 erau mai mult decît dublu. În 1980 numărul vizitatorilor trecea de 200 milioane.

O preocupare curentă majoră a sistemului de parcuri naționale ale Statelor Unite este aceea de a ajuta vizitatorul să înțeleagă ceea ce vede. Paznicii parcului, ca niște naturaliști bine instruiți, descriu pentru vizitatori istoria naturală și ecologia zonelor cu scopul de a face ca o vizită într-un parc național să fie mai mult decît o schimbare de decor. Peisajul are totuși elocința lui proprie și fiecare categorie de frumusețe naturală a Americii este reprezentată.

Parcul național Great Smoky Mountain din Carolina de Nord și Tennessee are o pădure virgină cu mai mult de

100 de specii indigene de copaci. Marele Canyon din Arizona este o mărturisire despre cum s-a construit scoarța pămîntescă și despre eroziune. În Nevada și California se află monumentul național Death Valley bogat în viață sălbatică de deșert, iar în Kentucky se află peștera Mammoth avînd aproape 250 km de culoare subterane. Se pot vedea vulcani activi sau stînși în parcul național al vulcanilor Hawaii și poți fi martorul grandorii celor 20 de ghețari uriași din parcul național al Golfului Glaciari, în Alaska. Parcul național Everglades din Florida conține în el o pădure tropicală cu flamingo, aligatori și alte animale de mlaștină. Sînt și drumuri naționale prin aceste parcuri, pe unde vizitatorii pot rula prin imense zone și se pot opri la locuri istorice marcate sau locuri de unde pot avea o vedere panoramică. Pe lîngă acestea, mai sînt protejate și țărmurile naționale și rîurile sălbatice, sistemului de parcuri adăugîndu-i-se noi rezerve de peisaj nealterat.

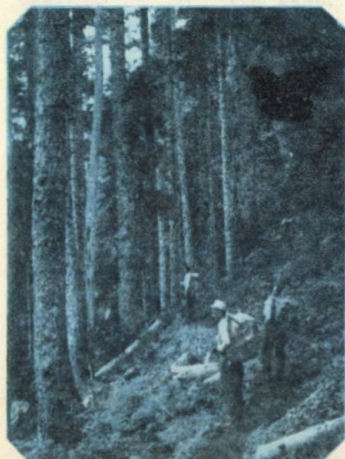
Locurile istorice din Sistemul de parcuri naționale ale Statelor Unite sînt larg răspîndite; ele acoperă fiecare perioadă din existența Americii. Vremurile pre-coloniale sînt readuse la viață prin monumentul național Mound City Group, unde straniile mobile indiene puntează peisajul din Ohio. Perioada colonială trăiește din nou prin Muzeul de istorie națională din Jamestown, Virginia, unde se pot urmări meșterii sticlari practicîndu-și vechea lor îndeletnicire. În Philadelphia parcul

național de istorie a Independenței reconstituie epoca Revoluției; în Utah locul istoric național Golden Spike comemorează locul unde s-a completat calea ferată transcontinentală; în Virginia de Vest și Maryland parcul național de istorie Harpers Ferry iluminează istoria războiului civil. Începuturile epocii moderne sînt marcate de monumentul național Wright Brothers din Kitty Hawk, Carolina de Nord. Acestea sînt doar cîteva din zonele parcurilor naționale unde istoria Americii poate fi reînviată.

Ideea parcurilor naționale a adus beneficii atît Americii, cît și lumii întregi, mai mult de 90 de țări adoptînd această idee. Sistemul parcurilor naționale oferă vizitatorilor o mare varietate de activități și servicii, dar ceea ce este mai important este că există aceste locuri, rezervații pentru solitudine și contemplare și pentru o reînnoire a prieteniei cu forțele naturii care au dat contur peisajului înconjurător.

North Cascades

Înființat în 1968 în statul Washington, acest parc este renumit pentru sălbăcie, pentru piscuri și pentru ghețari. Torente rostogolindu-se prin păduri luxuriante în care predomină coniferele, în combinație cu calitățile binefăcătoare ale munților North Cascades creează una dintre cele mai spectaculoase priveliști montane din Statele Unite.

Petrified Forest

Mii de bușteni asemănători cu uriașe giuvaeruri zac împrăștiați prin Painted Desert-ul Arizonai, alcătuind o adevărată pădure împietrită, ca în basme. În era triasică acești copaci trăiau. Dar aproape 200 de milioane de ani le-au transformat lemnul în piatră strălucind în tonuri de roșu, cafeniu, albastru și galben.

Saguaro

Imensele plante Saguaro ridică brațe țepoase deasupra deșertului Arizona, unde își au rădăcinile de secole. Acești cactuși gigantiști, cu florile lor galbene și portocalii, contrazic imaginea pe care mulți o au despre deșert că ar fi un pustiu în culori terne. Vizitatorii acestei zone își iau dejunul în mijlocul unei rezervații de pastel, în care abundă viața sălbatică. Saguarii trăiesc din umezeala înmagazinată în țesutul spongiuos. După ploaie sistemul lor larg întins de rădăcini poate înghiți tone de apă. Simbol al deșertului sud-vestic, saguaro poate ajunge la 15 m. și își poate întinde 40 de brațe curbate.

Point Reyes

Peninsula California se ridică în hula Pacificului. Tărm național din 1962, triunghiul de 21.200 hectare este o rezervație de o frumusețe sălbatică, fascinantă. Lei de mare strigă de pe stîncile de la suprafață. Păsări de mare dansează pe valurile înspumate de-a lungul plajelor însingurate. Vîntul și apa modelează dune în forme mereu schimbătoare. Urmele duc de la tărîm la brazii drapeți cu licheni în pădurile din ceață.

Yellowstone

Puține locuri din lume sînt martore ale spectacolului unor tone de apă fierbinte țîșnind afară din pămînt. Unul este Antarctica. Altul este Noua Zeelandă. Un al treilea este parcul național Yellowstone din Wyoming, primul parc național din lume. Vreo 10 000 sau mai multe lacuri cu apă fierbinte, geisere, izvoare termale, găuri din care țîșnesc aburi, căldări care varsă noroi și, mai presus de orice, marile geisere azvîrlind apă sute de metri spre cer punctează pămîntul, altminteri idilic. Old Faithful, regina geiserelor, erupe cam la interval de o oră, ziua și noaptea.

Shenandoan

Acest parc își împrăstie pantele ușoare ca o pătură de picnic încrețită peste munții Blue Ridge din Virginia. O oază la îndemîna locuitorilor orașelor

din Est este unul dintre cele mai vizitate parcuri naționale ale Americii. Este un loc liniștit, unde frumusețea e pașnică, odihnitoare. Parcul se află la o zi de mers cu mașina pentru jumătate din populația țării, care poate astfel să scape de plictisul și stressul existenței urbane.

Sequoia

Cimitirele de sequoia din California sînt una dintre marile expoziții ale naturii. Copacii se ridică asemeni unor colonne roșii cărămizii ca scortîșoara printre brazi sau pini, pierzîndu-se în sus prin frunzișul copacilor mai mici. Aceste maiestruoase plante se presupune că sînt cele mai mari din lume. Unii cîntăresc în jur de 2000 tone și conțin lemn suficient pentru construirea unor case cu 40 de camere. Trunchiul poate măsura 11 metri diametru, iar copacul poate trăi 3—4 000 de ani.

Buck Island Reef

Plaja albă ca perla formează o margine zimțată în jurul insulei Buck, una dintre insulele virgine ale Americii, în Marea Caraibelor. Aici palmieri încărcați de nuci de cocos, arbori de scortîșoară, portocali și lămii sălbatici cresc în voie în climatul tropical. Pe recifele din larg înotătorii își pun măști și se scufundă pentru a observa urme subacvatice, corali sau specii de pești de recif. Pelicani și păsări-fregată populează zona întinsă pe 340 ha. iar broaștele țestoase gigantice își depun ouăle pe plajă.

Great Sand Dunes

La sud de Colorado, acolo unde deșertul se întîlnește cu muntele, nisipurile vremii au modelat vreo 230 km. de teren. Crestele marilor dune de nisip se ridică la 240 m. deasupra nivelului văii. Netede, de un cafeniu deschis, dunele mătură poalele munților Sangre de Cristo din Colorado, unde au fost aduse de vînturile de vest care bat pe valea San Luis.

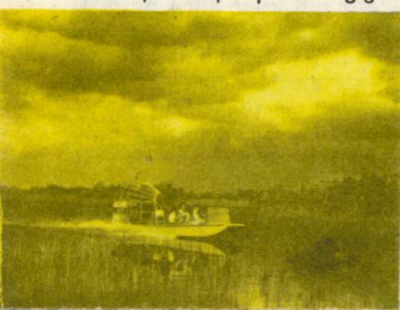

Mount McKinley

La 400 km, sud de Cercul Arctic și aproape 5 km, înălțime deasupra nivelului tundra din Alaska se ridică piscul muntelui McKinley, cel mai înalt din America de Nord. Nimic nu viețuiește pe acest munte, dar despre munte se spune că trăiește. Avalanșele se rostogolesc pe versanții săi, norii se învâlbesc pe flancuri, ghețurile trosnesc și se sfarmă. Priveliști spectaculoase întâmpină pe vizitatorul care călătorește cu mașina prin parcul național Mount McKinley de 7800 km². Oile au pășuni înverzite pe dealurile înverzite. Cioții și vestiții urși cenușii cutreieră cu aroganță sălbăticia.

Everglades

Parcul național Everglades, Florida, este bogat în păsări exotice subtropicale, tufișuri stufoase și broaște țestoase gigan-

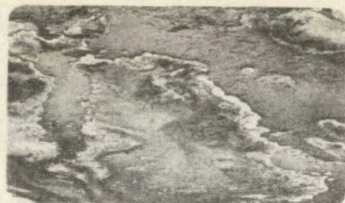
tice. Este asemenea unui sanctuar care forfotește de viață sălbatică. Pajiștile verzi, mlaștinoase, stufărișurile, smîrcurile cu chiparoase sînt tivite cu rîulețe provenite din marea, lacuri și bancuri de nisip strălucitoare. Tot aici se găsesc faimoasele păsări din Florida Bay, niște stîrci care au o deschidere a aripilor de 2 m. Îngrijitorii parcului folosesc elicopterele pentru a pătrunde în Everglades în unele porțiuni ale mlaștinii pînă la care nu ajung drumurile.

Grand Canyon

Dintre toate caracteristicile geografice ale Statelor Unite renumite pentru grandoarea lor cea mai extraordinară este canionul adînc de 1,6 km. pe care fluviul Colorado l-a săpat în platourile înalte ale Arizonai de nord-vest. Maiestruoasa sculptură în piatră, lungă de 347 km. dă la iveală două milioane de ani de istorie geologică. Colorado sapă încă în Marele Canion, lărgindu-l și adîncindu-l cu o fracțiune de centimetru în fiecare an.

Yosemite

Acest populat parc național din California centrală este constituit din 2500 km² de sălbă-

tice sculptată în ghețari, cascade ropotitoare și arbori sepuoia gigantici. Aproape 3000 de specii de păsări și mamifere își fac cuibul în valea principală, lungă de 11 km. Printre multiplele activități pe care le oferă parcul, vizitatorii se pot bucura de un peisaj magnific, pot face călărie sau ski.

Hawaii Volcanes

Flăcările vulcanice ale celui de-al 50-lea stat al Americii atrag 600.000 de vizitatori pe an spre peisajul construit de lavă, întins pe 894 km² în insula Hawaii. Vulcanii parcului sînt cei mai accesibili și cei mai studiați din lume. Este istorie geologică în curs de formare. Insulele Hawaii continuă să se

nască din mare, așa cum au făcut-o de aproape 10 milioane de ani. Această vulcanică țară a minunilor de cratere, canale de lavă și conuri colorate de cenușă este încă activă și din cînd în cînd erupe, azvîrlind lava la o înălțime de 5—600 m.

Valeriu Vasile

**BIOGRAFIA
UNUI
FENOMEN**

THE BEATLES

„Un om a apărut, plutind în jos pe o plăcintă în flăcări, și ne-a spus cu o voce cât se poate de categorică:

— De acum veți fi Beatles cu A în loc de E!
— Mulțumim, domnule,
au răspuns cei patru, mulțumindu-i.”

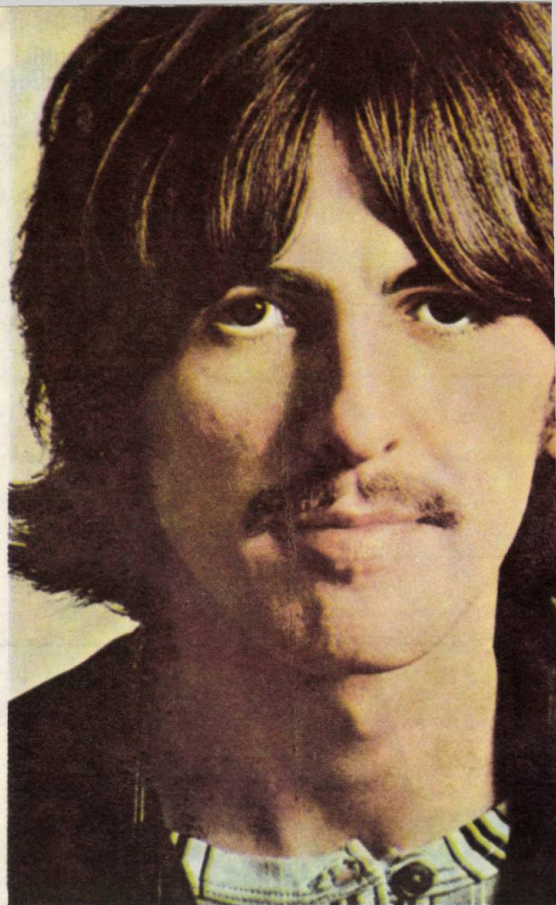
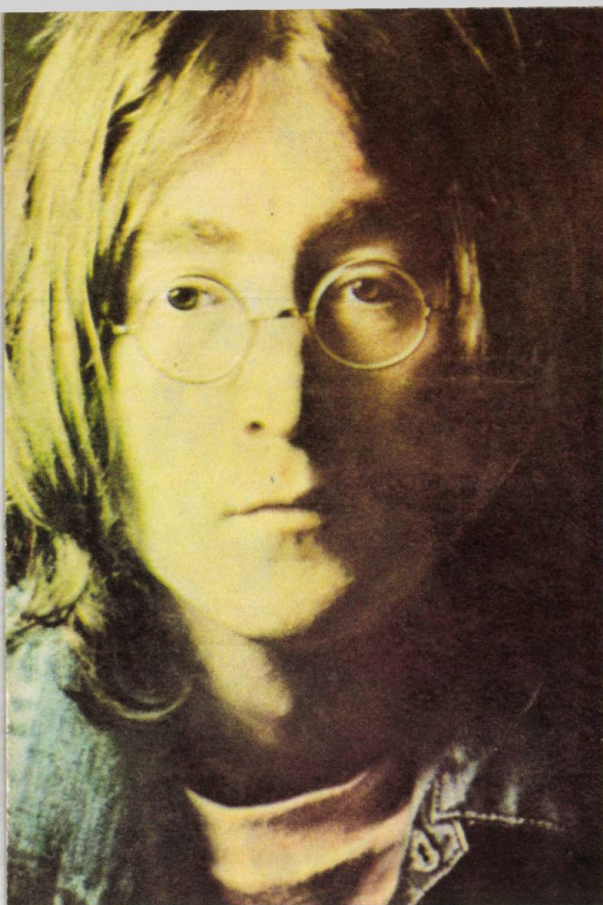
Așa a apărut numele THE BEATLES.

Sau cel puțin așa avea să declare John Lennon, amețit și strivit din toate părțile de întrebările celor care voiau să știe de unde, BEATLES? cum, BEATLES? ah, BEATLES?

Dar asta se întâmpla demult, între timp lumea a continuat să se schimbe într-un ritm din ce în ce mai rapid și cei patru băieți din Liverpool care se adunaseră împreună ca să cînte celor de-o seamă cu ei, prin cluburile de dans și prin sălile de gimnastică, au intrat definitiv în istorie în 9 decembrie 1980, când Mark Chapman avea să pună capăt legendei cu un Smith & Wesson de calibrul 38: Lennon avea 40 de ani. Paul McCartney a declarat că este deosebit de atins de tragica veste, George Harrison a întrerupt înregistrările la discul la care tocmai lucra și s-a înmuiat în casă, Ringo Starr a lăsat totul baltă și s-a urcat în avion, pornind spre New York, pentru a fi lângă John pentru ultima oară.

Trecuseră deja unsprezece ani de când cei patru nu mai făcuseră muzică împreună, însă amploarea pe care opinia publică avea s-o dea morții celui care fusese conducătorul de necontestat al grupului THE BEATLES a arătat încă o dată cât de mult în-

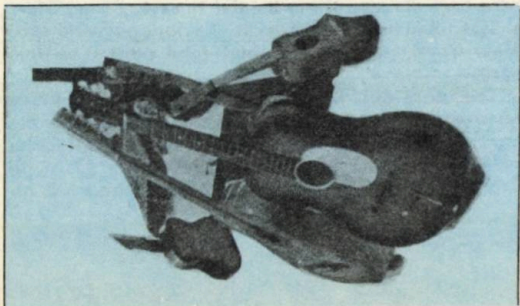
semnaseră ei pentru generații întregi, pentru lumea întreagă. Și singura explicație valabilă a comparației asasinării lui cu asasinarea unui președinte este cea dată de o femeie ușor trecută de treizeci de ani, luată de reporterii televiziunii britanice la întâmplare din mulțimea care smulgea literalmente discurile lui John Lennon și ale formației THE BEATLES de pe rafturile unui magazin din Oxford Street: „Era din generația mea”, a spus ea. „Am crescut împreună cu el, muzica BEATLES-ilor a punctat fiecare eveniment din viața mea. Și acum mă simt ca și cum o ușă s-a-nchis definitiv peste toată tinerețea, și am vrut să vin să iau ceva care să-mi rămână.”

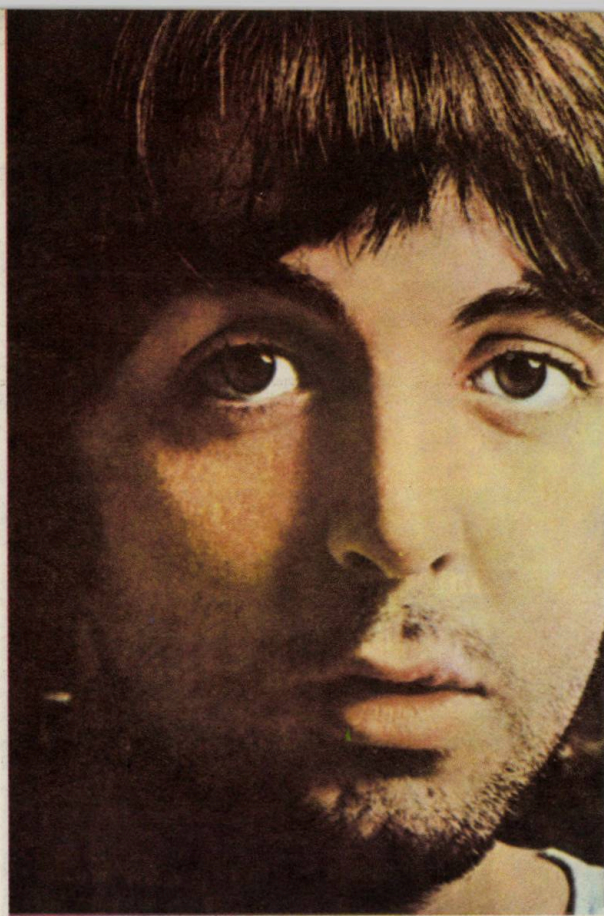
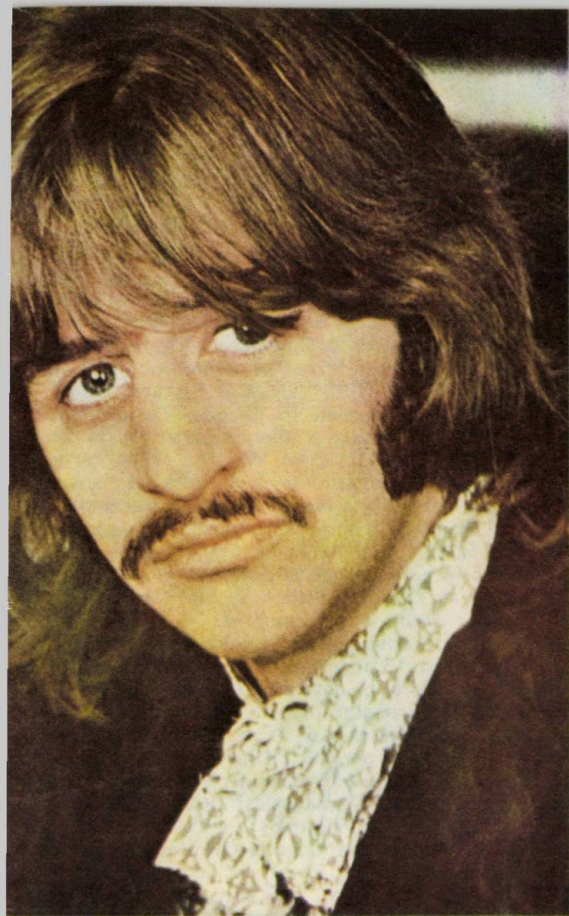
Într-adevăr, pentru prima dată în istorie, ziarul „Sunday Times” avea să scrie că „...anii șazeci ai Marii Britanii nu au început la 1 ianuarie 1960, ci la 5 octombrie 1962, când „Love Me Do”, primul disc al formației THE BEATLES, a fost lansat.” Pentru a înțelege o astfel de declarație (care la prima vedere poate părea de-a dreptul absurdă) ar trebui să ne-ntoarcem la prima jumătate a anilor cincizeci și să ascultăm puțin ce muzică ușoară se putea auzi: am vedea că sunetul acelor ani era

foarte departe de viața de atunci, o amestecătură dulceagă de note anoste, parcă special compuse pentru vânzătoarele din magazine și mămicile tinere, cu biberonul în mână.

Apoi, deodată, s-au întâmplat trei lucruri: la 12 aprilie 1954 Bill Haley și Cometele au lansat celebrul „Rock Around the Clock” și, odată cu acesta, rock'n'roll-ul. În ianuarie 1956 Lonnie Donegan înregistrează „Rock Island Line”, o melodie tradițională a folclorului negru american, folosindu-se de instrumente la care oricine ar fi putut cânta: porțile muzicii se deschideau pentru prima dată larg către oamenii fără educație muzicală specială, așa cum nu se mai întâmplase de generații întregi. Și, în sfârșit, Elvis Presley, care în mai 1956 ajunge cu melodia sa „Heartbreak Hotel” pe locul întâi în 14 țări.

Băieții care urmau să devină THE BEATLES, împreună cu milioane de tineri de vîrsta lor, trăiau din plin evenimentul: peste noapte în Liverpool apăruseră aproape o sută de dancing-uri, cu grupuri de skiffle, care făceau coadă pentru a cânta. Când a-nceput nebunia, John Lennon știa doar să sufle în muzicuță și singurul său admirator fusese șoferul unui autobuz, pe cursa de la Liverpool la Edinburg: în rest, toată lumea ura felul în care el cânta la muzicuță. Mama sa, Julia, a fost cea care i-a cumpărat o chitară, la mîna a doua, și cea care l-a învățat s-o folosească — sau cel puțin a încercat, pentru că băiatul nu reușea deloc să stăpînească instrumentul. În schimb, a prins repede cîteva acorduri de banjo, și prima melodie

pe care-a fost în stare s-o cînte a fost „That'll Be the Day”.

În același an formează, împreună cu cîțiva colegi de școală, grupul the Quarrymen. Și, în 1957, în timp ce cînta la Woolton Parish Church Garden Fete, îl întâlnește pe cel care avea să aibă o influență majoră asupra muzicii sale din acea perioadă: e vorba de Paul McCartney. Un an mai târziu, la 6 februarie 1958, George Harrison se alătură celor din Quarrymen. Urmează apoi douăsprezece luni de încercări în care norocul îi tot ocolește, culminînd cu ratarea audiiției finale la Carroll Lewis Show, în Manchester. În 1960 grupul își schimbă numele în Silver Beetles și îl acompaniază pe Johnny Gentle, cîntă apoi pentru prima dată oficial la Neston Institute și, la 18 august, debutează la Indra Club, Hamburg, sub numele THE BEATLES. Tot în Germania fac și primele înregistrări, acompaniindu-l pe Tony Sheridan în studiourile casei de discuri Polydor. Lansarea primului disc are loc în iunie 1961, melodia se numește „My Bonnie” și solistul este Tony Sheridan, însă Brian Epstein, care avea să devină impresarul

lor, este mai degrabă interesat de grupul de acompaniament. În momentul în care THE BEATLES revin în Liverpool pentru a cînta la Cavern Club, Epstein aranjează o întâlnire cu cei patru și le propune serviciile sale.

La 1 ianuarie 1962 THE BEATLES sosesc la Londra și dau o probă pentru casa de discuri DECCA, însă sînt respinși (ulterior casa de discuri Decca avea să numească evenimentul drept „cea mai mare greșeală posibilă”). Urmează cîteva mici concerte aranjate de Epstein, o apariție cu trei cîntece la BBC și, în sfîrșit, o nouă probă pentru casa de discuri Parlophone — EMI, unde se întîlnesc cu omul care va fi producătorul tuturor înregistrărilor lor, George Martin. El îi ascultă cu atenție și semnează contractul. În aceeași perioadă Ringo Starr îl înlocuiește pe Pete Best la baterie, THE BEATLES rămînînd în această componență pînă în 1970, anul desființării grupului. „Low Me Do”, prima lor înregistrare pe disc sub nume propriu, apare la 5 octombrie 1962. În 17 octombrie apar pentru prima dată într-o emisiune de televiziune, cu o înregistrare de la Cavern Club. Primul lor turneu începe în 1 ianuarie 1963 și are loc în Scoția, în 11 ianuarie este lansat discul „Please, Please Me”, în 19 ianuarie apar pe rețeaua națională de televiziune în emisiunea „Thank Your Lucky Stars” și pe 2 februarie pornesc într-un al doilea turneu, împreună cu Helen Shapiro. Pe 11 februarie, într-o singură ședință de înregistrare de 12 ore, THE BEATLES realizează primul lor L.P. — „Please, Please Me”, lansat pe piață la 22 martie. Într-o lună și jumătate discul ajunge pe

R. Grigoreca

Antologie Beatle

John Lennon

LEMN NORVEGIAN

(„NORWEGIAN WOOD“ 1965 RUBBER SOUL)

Am iubit o fată, sau mai degrabă ea m-a iubit
M-a luat în camera ei

Nu-i barosan?

„Lemn norvegian“.

Mi-a spus să rămân m-a rugat să m-așez unde
pot

M-am uitat împrejur — n-am văzut nici un
scaun, deloc

Am stat pe covor, am băut vin — foarte
puțin

Am pălăvrăgit

Ea m-a rugat

„Haide în pat“

Mi-a spus că lucrează devreme, și-a ris foarte
mult

I-am spus că eu nu, și în baie m-am dus să
mă culc

Și când m-am trezit ea nu mai era, zburase-
undeva

Eu? am aprins un foc

Nu-i barosan?

„Lemn norvegian“.

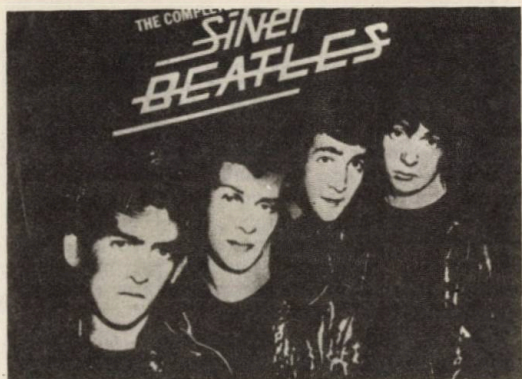

primul loc în clasamentul revistei Melody Maker. Încă două discuri, „From Me to You“ și „She Loves You“, ambele mari succese, le consolidează poziția — iar imensul succes de la Londra Palladium este actul de naștere al Beatlemaniei.

De acum drumul este deschis: la sfârșitul anului 1963, „I Want to Hold Your Hand“ este comandat în avans în 700.000 de exemplare. În 1964 cîntă pentru prima dată în Statele Unite, sînt văzuți de 73 de milioane de telespectatori în spectacolul lui Ed Sullivan, încep lucrul la primul lor film, „A Hard Day's Night“ (film realizat de Richard Lester) și efectuează un turneu în Olanda, Danemarca, Hong Kong, Australia și Noua Zeelandă. În 23 martie apare „In His Own Write“, prima carte de versuri a lui John Lennon. În 10 iulie este lansat discul „A Hard Day's Night“, iar în 4 decembrie un nou L.P. apare în vitrinele magazinelor — „Beatles for Sale“. Anul 1965 înseamnă pentru THE BEATLES lucrul la cel de-al doilea film — „Help!“ — și două apariții discografice: „Help!“ la 6 august și „Rubber Soul“ la 3 decembrie. „A Spaniard in the Works“, a doua carte a lui John Lennon, apare la 24 iunie. La 15 august concertează la Shea Stadium, New York, în fața a 56.000 de spectatori iar la 26 octombrie sînt investiți de Regina Angliei, cu titlul de Cavaleri ai Imperiului Britanic. În 1966 concertează pentru ultima oară în Anglia (la 1 mai, în cadrul concertului cîștigătorilor clasamentului revistei New Musical Express), mai dau concerte în insulele Filipine și, la 29 august, apar pentru ultima dată pe scenă la Candlestick Park, San Francisco. Discul „Revolver“, al șaptelea L.P. al grupului, este lansat la 5 august. Urmează o scurtă perioadă de liniște, pentru că John Lennon pleacă în Spania pentru șase săptămîni (unde filmează în „How I Won the War“, un film antirăzboinic).

La 17 februarie 1967 apare discul „Strawberry Fields Forever / Penny Lane“, disc considerat de specialiști drept o adevărată bijuterie a creației „fabuloșilor patru“. În același an, la 1 iunie, este lansat L.P.-ul „Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band“, capodoperă a grupului, moment crucial pentru întreaga muzică pop. La 25 iunie 40 de milioane de oameni văd și aud, via TV satelit, „All You Need is Love“ — marșul de pace compus de Lennon și cîntat în inconfundabilul stil al BEATLES-ilor. Disparația lui Brian Epstein, care este găsit mort la 27 august, nu înseamnă foarte mult pentru cei patru: de mult drumurile lor se despărțiseră, de mult omul care îi lansase fusese dat mai la o parte din planurile și gîndurile lor comune. Paul McCartney era cel care preluase într-un fel rolul de a-i ține împreună pe Lennon, Harrison și Starr și prima lui realizare a fost filmul „Magical Mystery Tour“, la care THE BEATLES încep să lucreze în septembrie 1967. Pe coperta discului cu același titlu, lansat în 26 decembrie, apare pentru prima dată cuvîntul „Apple“ și desenul unui măr — simbol al casei de discuri proprii a formației. Concomitent, în Londra se deschide magazinul „Apple“.

Anul 1968 este anul în care John Lennon și Paul McCartney anunță oficial formarea Organizației „Apple“, în cadrul unei apariții la televiziune. La 15 martie este lansat discul „Lady Madonna“, iar

la 1 iulie John Lennon deschide prima sa expoziție de artă, „You Are Here” (Ești aici).

Filmul de desene animate „Yellow Submarine” are premiera mondială la 17 iulie, iar la 30 august apare discul „Hey Jude/Revolution”, urmat la 22 noiembrie de dublul L.P. „THE BEATLES” cunoscut mai degrabă ca „Albumul Alb”, asta pentru că pe coperta discului nu există nici o fotografie și nici un titlu — doar numele, THE BEATLES, în litere reliefate pe un carton imaculat.

La 1 ianuarie 1969 încep filmările pentru „Let It Be”, un film documentar care trebuie să arate lumii întregi cum lucrează cei patru BEATLES-i în studiouri, și care culminează cu filmarea concertului pe care grupul îl dă la 30 ianuarie pe acoperișul clădirii „Apple” din Londra. La 11 aprilie este lansat discul „Get Back”, iar la 13 septembrie John Lennon și Plastic Ono Band (un grup din care fac parte Klaus Woorman, Jim Gordon și Eric Clapton) dau un concert la Toronto, Varsity Stadium, în cadrul unui festival de rock'n'roll. În octombrie este lansat ultimul disc la care THE BEATLES au lucrat împreună, o realizare încheiată și plină de melodicitate — este vorba de „Abbey Road”. La 8 mai 1970 apare în sfârșit și albumul „Let It Be”, iar în 13 mai 1970 filmul documentar cu același titlu are premiera la New York.

La 30 decembrie 1970, Paul McCartney (care anunțase încă din 10 aprilie că a părăsit formația) cere Curții Supreme să desființeze grupul THE BEATLES. Într-un interviu acordat de Lennon ziarului „Evening News”, acesta îl acuză pe McCartney că „...a început să facă pe șeful” după moartea managerului grupului, Brian Epstein. Titlul știrii este tipărit cu litere de-o șchioapă: „VISUL S-A SFÎRȘIT” sau „SALUT, LA REVEDERE, SĂ NE-MPĂRȚIM MILIOANELE”. Dincolo de aspectele strict materiale ale diferendului (era totuși vorba de grupul despre care se spunea că câștigă peste șapte milioane de lire sterline pe an) Hunter Davies, biograful autorizat al BEATLES-ilor, omul care a petrecut luni de zile împreună cu cei patru pentru a-i cunoaște în profunzime în vederea scrierii cărții sale, încearcă să explice de pe poziția sa această ruptură aparent imprevi-

Antologie Beatle

George Harrison

EU PUN TAXA

(„TAXMAN” 1966 REVOLVER)

Să-ți spun eu care-i regula
Șaîpe pentru mine, unu pentru dumneata
Că eu pun taxa
Da, eu pun taxa
Dacă crezi că-i prea puțin așa
Zi mersi că îți mai las ceva
Că eu pun taxa
Da, eu pun taxa

Dacă ai mașină, pe stradă pun taxă
Dacă vrei să stai, pe scaun pun taxă
Dacă ți-e frig, pe căldură pun taxă
Dacă mergi pe jos, pe picioare-ți pun taxă
Că eu pun taxa

Ce fac cu banii, nu mă-ntreba (domnul Wilson
taxează)

Dacă nu vrei să mai plătești ceva (domnul
Heath taxează)

Că eu pun taxa
Da, da, da, eu pun taxa
Mai am un sfat — dacă vrei să mori
Să nu crezi că scapi doar cu coșciug și flori
Că eu pun taxa
Da, eu pun taxa
Și eu sînt ăla pentru care muncești.

REGINA

John Lennon

(„HER MAJESTY” 1969 ABBEY ROAD)

Regina e-o fată drăguță
Însă n-are prea multe de zis
Regina e-o fată drăguță
Dar se schimbă, în timp, precis
I-aș spune, zău, că-mi place foarte, foarte
mult

Burta plină cu vin de-aș avea
Regina e-o fată drăguță
Și-ntr-o zi tot o să fie-a mea
(da, da)
Într-o bună zi va fi a mea.

Antologie Beatle

Paul McCartney

EA SE DUCE DE-ACASĂ

(„SHE'S LEAVING HOME” 1967 SER-
GEANT PEPPPER'S LONELY HEARTS
CLUB BAND)

Dimineța la ora cinci l-a-nceput de zi
Ușa cu grijă o-nchide încet
Mai mult ar fi scris în acel bilet
Coborînd în bucătărie strînge batista-n pumn
Cu cheia închide ușa din dos
Și liberă pleacă pe jos
Ea (ei, viața toată i-am dat)
Se duce (viața ne-am sacrificat)
De-acasă (i-am dat tot ce se putea cumpăra)

Pleacă de-acasă

Prea singură-n casă

De-atiția ani

Tata sforăie-n timp ce mama halatul și-l ia
Cînd biletețul pe jos l-a găsit

În capul scărilor a-ncremenit

Și-a strigat plîngînd către soț „Copila ne-a
părăsit”

„Cum a putut face-așa ceva”

„Tocmai eu s-o pătesc, de la ea?”

Ea (la noi nici nu ne-am gîndit)

Se duce (la noi deloc nu ne-am gîndit)

De-acasă (pentru ea tot timpul ne-am
chinuit)

Pleacă de-acasă

Prea singură-n casă

De-atiția ani

Dimineța la nouă ea e departe deja

Are-nțîlnire și-așteaptă-n șosea

Să vină băiatul s-o ia

Ea (cînd și ce-anume-am greșit?)

Se simte (habar n-am avut c-am greșit)

Grozav (asta noi n-am știut să-i oferim)

Ceva minunat

Și ținut încuiat

De-atiția ani

Ea a plecat.

zibilă: „...neînțelegerea începuse de fapt de mult. Dacă ar fi să căutăm un singur motiv simplu, acesta ar fi Yoko Ono, cea care a apărut în viața lui John și a devenit nevasta lui, după ce acesta a divorțat de Cynthia în 1968. Dar THE BEATLES nu au mai fost THE BEATLES încă din 1966, cînd au renunțat la turnee și n-au mai dus viața comună cu care se obișnuiseră... Ringo i-a lăsat baltă în timpul înregistrării dublului album din 1968, George a plecat în timpul turnării filmului „Let It Be”, după o neînțelegere pe teme muzicale cu ceilalți trei... Era evident că numai eforturile lui McCartney reușeau să-i mai țină împreună, ceea ce nu se putea întîmpla la infinit”.

Dar asta este mai puțin împorțant, mai ales că toți cei patru băieți din Liverpool au demonstrat, prin carierele lor individuale după desființarea grupului THE BEATLES, că pot face muzică de foarte bună calitate și altfel decît așa cum ne obișnuiseră de-a lungul anilor. E-adevărat, lipsea ceva din vraja care învăluia melodiile de odinioară... Și explicația nu este deloc simplă: George Martin, atît de des numit „al cincilea BEATLES”, încearcă să-și clarifice cîteva lucruri într-un interviu acordat revistei americane „Rolling Stone” în 1979: „...a existat într-adevăr un sunet BEATLES, inimitabil și scriitor. Cum se obținea? Pe cuvîntul meu, nu știu rețeta. Nici unul dintre băieți nu era instrumentist deosebit, deși cheia nu stă în virtuozitate. Pur și simplu, atunci cînd erau împreună și aveau chef de cîntat, totul suna altfel decît de obicei.” John Lennon spusese cam același lucru într-un interviu publicat în ianuarie 1964 de „Sunday Times”: „...Succesul nostru este o combinație în care intră o groază de lucruri. Dacă aș ști exact ce, aș face pe loc alt grup, pe aceeași formulă, Chestia e că habar n-am”. Adevărul e că puțini artiști moderni pot să se mîndrească cu inventivitatea și talentul BEATLES-ilor, și toți recunosc înalta clasă a muzicii pe care John Lennon, Paul McCartney, George Harrison și Ringo Starr ne-au oferit-o ani de-a rîndul. În mod sigur, însă, în rețetă intrau inteligența și non-conformismul lui John, alături de abilitatea sa de a se juca cu cuvintele, puritatea liniilor melodice și sensibilitatea romantică a lui Paul, complexitatea și frumusețea stranie a construcțiilor armonice pe care George le desena la fiecare înregistrare și, în sfîrșit, franchețea, pofta de viață și veselie lui Ringo — toate acestea combinate cu mult umor, cu un strop de luciditate și cu tone întregi de fantezie unică — un cadou pentru care noi, cei pentru care fiecare disc al BEATLES-ilor însemna o bucățică de turtă dulce furată de pe acoperișul zgripturoaicei, nu putem decît mulțumi frumos, cu o reverență grațioasă și imaterială.

„Visul s-a sfîrșit”, cînta John Lennon în 1970.

Dar visul reîncepe ori de cîte ori vraja BEATLES-ilor se revarsă către urechile deschise, dornice de-a auzi și de a primi lecția lor de muzică. Este o lecție simplă și complicată în același timp, dar atît de frumoasă încît timpul dispare din fața sunetelor, iar sunetele te înălțuie și te ridică sus, în lumea mereu proaspătă a artei adevărate.

Al. Andrieș

MOARTEA UNUI BEATLE

Death of a Beatle

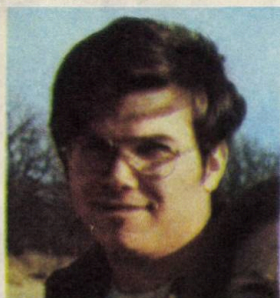

Veniți împreună!" — le ceruse el, odată, într-un cântec! Și acum au venit, zeci de mii, să împărtășească nenorocirea și șocul provocat de veste. John Lennon, spiritul obraznic și sufletul sardonice de altădată al Beatles-ilor, a căror muzică a marcat o generație și a încântat

lumea întreagă, a fost asasinat în pragul porții sale de un tânăr rătăcit, un ucigaș care, aparent, îl diviniza. În Central Park din New York, pe strada 72, în fața clădirii în care John Lennon a trăit și a murit, au stat ore în șir veghind cu ochii în lacrimi, privind unul spre altul, ascultându-i muzica pentru a se liniști. Scena s-a

În 1969 încep filmările pentru „Let It Be“...

Chapman cerind un autograf lui Lennon • El este asasinul lui John Lennon

Reconstituirea momentului asasinării sub poarta imobilului în care locuia Lennon • La câteva minute după asasinat

repetat în Lee Parc din Dallas, în Marina Green din San Francisco, pe Boston Common și în numeroase alte locuri de întâlnire din Statele Unite și din lumea întreagă. Tînăr sau vîrstnic, alb sau negru, aprindeau luminări și îi murmurau cîntecele. „Tot ce îți trebuie este dragoste”, cîntau ei în ploaie, „Dragoste este tot ce îți trebuie”.

Ca leader neoficial al Beatles-ilor, Lennon a exercitat o influență covârșitoare asupra culturii anilor '60 și '70. Dar în ultimii ani devenise un singuratic, se retrăsese din avalanșa de super-star-uri pop, a abandonat studioul de înregistrări și viața publică într-un efort de a se consacra total creșterii fiului său care avea 5 ani. A ieșit din refugiul acesta autoimpus cu 5 luni înaintea asasinatului, în ajunul aniversării a 40 de ani, un om împăcat cu sine însuși, în sfîrșit, sevele creatoare începînd din nou să curgă. El și soția sa Yoko Ono tocmai făceau retușurile finale la cel de-al doilea album. Era, după cum își intitulasese cel mai popular cîntec nou al său — „Starting Over” — un nou început. „Am numai 40 de ani”, spunea el vesel, „îmi rămîn încă 40 de ani de muncă, de trăit”. Dar, în vreme ce el și Yoko se întorceau acasă de la o ședință de înregistrare care durase pînă noaptea tîrziu la studio, un individ de 25 de ani numit Mark David Chapman țîșnise din întineric împușcîndu-l pe Lennon.

Zăpăceala

Asasinatul stupefiasse Anglia, Statele Unite, o mare parte din lumea întreagă așa cum nimic nu o mai făcuse de la asasinatele politice ale anilor '60. „La început nu-mi venea să cred că într-adevăr a murit”, spunea Chris Backus, unul din miile de participanți la funeralii care se adunaseră a doua zi în fața parcului de distracții ABC din Los Angeles pentru a-și aduce ultimul lor omagiu lui John Lennon.

„Cînd am realizat că e adevărat, atunci am pierdut o

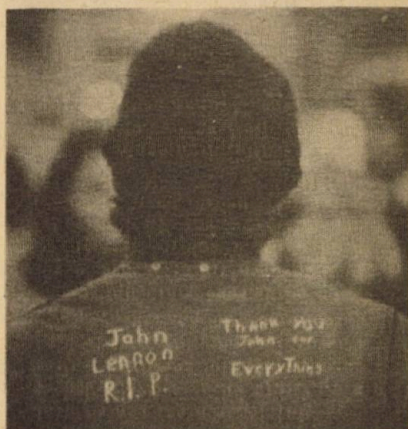
parte din copilărie. Am pierdut-o pentru totdeauna!" Pe măsură ce vestea se răspîndea, stațiile de radio din toată America de Nord și din Europa renunțau la programele lor și nu difuzau nimic altceva decât muzică de Lennon și Beatles. Radio Moscova, de exemplu, a dedicat 90 de minute cîntecelor sale. „Telefoanele au început să zbrînie imediat după transmiterea știrii și nu au încetat toată ziua” relatea disc-jockey-ul Truver Hulse de la KATT-Fm din Oklahoma. Admiratori îndurerăți dădeau buzna în magazinele de discuri, înșfăcînd orice album Lennon disponibil. „Era ca și cum ar fi fost frustrați de ceva” spunea Gary Crawford din Strawberries, proprietarul unui magazin de discuri din Boston. „Voiau să găsească un înlocuitor, un suplinitor pentru acel ceva cît se putea de repede și discul era soluția cea mai la îndemînă”.

Întrebarea care se punea mereu-mereu era de ce — de ce Chapman, un amărît de cîntăreț la ghitară, amator și neutilizat, care trăia și muncea în Sud înainte de a se muta în Hawaii cu trei ani în urmă, a ucis un om pe care spunea că-l admirase timp de 15 ani? Nu era simplu de răspuns. Poliția spunea că Chapman declarase că se auzeau „voci”, că existau „părți bune și părți rele”, că era surprins de felul în care Lennon își mîzgălise autograful cînd Chapman se apropiase de-el cu 6 ore înainte de împușcătură. Prietenii vorbeau de identificarea obsesivă a lui Chapman cu Lennon, cum

obișnuia el să cînte Beatles la ghitară, cum imprimase numele lui John Lennon peste numele său sau pe insigna pe care o purta ca om de ordine în parcul de agrement, cum l-a imitat pe Lennon căsătorindu-se cu o femeie japoneză cu 6 ani mai mare decît el. Și psihologii declarau că, înainte de a-i lua viața lui Lennon, Chapman încercase de două ori să și-o ia pe a lui. „Încercase deja să se sinucidă și, fiindcă n-a reușit, s-a hotărît să-l ucidă pe Lennon” specula un psihiatru din Hawaii. „Omuciderea a fost numai o sinucidere întoarsă”.

Individul normal

De fapt, Chapman plănuise să-l împuște pe Lennon cu cîteva săptămîni în urmă. Tîrziu, în octombrie și-a lăsat slujba de om de ordine și s-a adresat poliției pentru un permis de a purta pistol. Fiindcă nu avea antecedente penale, permisul a fost eliberat și în ziua de 27 octombrie a intrat în magazinul J & S Sales Ltd. din Honolulu și a plătit 169 \$ pentru un pistol cu 5 focuri Charter Arms 38 special. „Un individ normal”, spunea Tom Grahovac, deținătorul magazinului J & S. Cam în același timp Chapman trecu pe la Pat Carlson, o artistă artizană din partea locului, care-i vîndu cîteva stampe scumpe. Voia să revîndă una, i-a spus ei, fiindcă avea nevoie să cîș-

Fanilor nu le vine să creadă că idolul lor nu mai trăiește.

tige niște bani. A trecut și pe la Oficiul de plasare, unde a găsit postul de supraveghetor în parcul de agrement. „Mi-a spus că își planificase să facă ceva mare”, își amintea ea.

O săptămână mai târziu, Chapman părăsi Honolulu pentru Atlanta unde urma școala. Le-a spus cunoștințelor că fusese în oraș să-și vadă tatăl, dar n-o făcuse. În schimb, a rămas la o veche prietenă și și-a vizitat un profesor de muzică de la liceu, Madison Short. Deși prietenii lui spuneau că părea deprimat, Short și-l amintea foarte clar, spunând: „Era fericit, mulțumit cu soarta lui”. Chapman nu spusese nimic despre drumul la New York sau că-l căuta pe John Lennon. Soția lui, Gloria, nu avea nici o idee despre planurile lui. „Ea știa că el pleacă undeva și atât” spunea Brook Hart, avocatul Gloriei, „nu știa precis unde”.

Lauda

A ajuns la New York sîmbătă, 6 decembrie și și-a făcut intrarea la hotelul YMCA, cu 16,50 \$ camera pe noapte la 9. blocuri distanță de Dakota, eleganta, bătrîna de veacuri clădire cu mai multe apartamente unde Lennon locuia cu familia lui. În după-amiaza aceea, șoferul de taxi Mark Snyder îl luă pe Chapman cu mașina lui. După spusele lui Snyder, Chapman s-a lăudat că el este inginerul de sunet al lui Lennon, că era în chiar toiul unei ședințe de înregistrare cu el și că tocmai aflase că îndepărtatul său partener Paul McCartney dorea să facă un album împreună.

În aceeași zi, Chapman a fost văzut pentru prima dată dînd tîrcoale pe lîngă intrarea la

Dakota. Nimeni nu-i dădea atenție; clădirea este locuința unui mare număr de celebrități — printre care dirijorul Leonard Bernstein, actrița de teatru Gilda Radner etc — și gîrăscă de pe trotuare sînt o privești obișnuită. Chapman a reapărut pe lîngă Dakota și sîmbătă. A schimbat și hotelul sîmbătă mutîndu-se de la YMCA la unul mult mai confortabil, cu 82 \$ pe zi camera, la Shearson Centre.

Luni seara drumurile lui Chapman și Lennon s-au întălit. Încă o dată Chapman își petrecuse după-amiaza pe trotuarul de lîngă Dakota — de data asta în compania lui Paul Goresch, un admirator al Beatles-ilor și fotograf amator din North Arlington, New Jersey. Goresch, care spera și el să prindă un instantaneu cu John Lennon, spunea că Chapman inițiasse o conversație în vreme ce așteptau. „Zicea că și-a petrecut ultimele trei zile încercînd să-l vadă pe Lennon și să-i ia un autograf”, își amintea Goresch. Pe la 5 p.m., Lennon și soția lui au ieșit, în sfîrșit, din clădire, mergînd spre studiourile Record Plant din West 44-th Street. Chapman se apropie de Lennon timid, ținînd în mînă o copie a ultimului album al lui John și Yoko, „Double Fantasy”. Lennon l-a luat și și-a mîzgălit semnătura pe copertă („John Lennon — 1980”), în vreme ce Goresch i-a fotografiat. Chapman era încîntat. „John Lennon a semnat pe albumul meu”, exultă el spre Goresch după plecarea lui Lennon. „Nimeni n-o să mă creadă în Hawaii”. Cei doi rămaseră în fața Dakotei încă două ore. Cînd, în cele din urmă, Goresch se hotărî să plece acasă, Chapman încercă să-l facă să se răzgîndească. „Lennon, spunea el, va fi acasă curînd și-ți va semna și ție albumul”. Goresch răspunse că va putea lua autograf lui Lennon altă dată. „Eu am să aștept”, îl anunță sobru Chapman. „Nu se știe niciodată dacă ai să îl mai vezi”.

Lennon-ii au lucrat la Record Plant pînă la 10,30, seara, mixînd sunetul pentru un nou single, avînd ca titlu provizoriu „Walking on Thin Ice” („Pășind

pe gheața subțire”). „Plănuisem să ieșim să mîncăm cînd plecăm de la studioul de înregistrare”, spunea Yoko mai tîrziu, „dar pînă la urmă ne-am decis să mergem acasă”. Mașina lor închiriată i-a lăsat la intrarea din Strada 72 a Dakotei la aproximativ 10,30 p.m. Limuzina i-ar fi putut duce pînă la aleea de la intrare, dar s-a oprit la curbă. Yoko a ieșit prima, fiind urmată de John la cîțiva pași. Cînd a trecut pe sub arcadele monumentale care duceau spre curtea interioară, el auzi o voce care chema din spate: „Domnul Lennon!” Se întoarse și-l văzu pe Chapman ghemuit la 5 picioare distanță, ținînd strîns revolverul lui de calibru 38, cu ambele mîini. Înainte ca Lennon să aibă timp să reacționeze, Chapman deschise focul, trăgînd de 4 ori în spate și în umărul stîng. „M-a împușcat!” îngăimă Lennon. Lăsînd o dîră de sînge în urmă el se mișcă încet 5 pași, clătînîndu-se, pînă la oficiul portarului, unde se prăbuși.

Liniștea

În vreme ce Yoko îi legăna capul lui John în brațe, Chapman scăpă arma, iar portarul îi dădu cu piciorul. „Îți dai seama ce-ai făcut?” îl întrebă stupefiat portarul pe Chapman. „L-am împușcat pe Lennon”, veni răspunsul calm. Anunțată de portar, poliția a fost la locul crimei în cîteva minute. Chapman i-a așteptat liniștit, ținînd în mînă clasicul roman al revoltei adolescente „De veghe în lanul de secară” de J.D. Salinger. În timp ce doi ofițeri îl percheziționau și-i puneau cătușe, ceilalți doi îi acordau asistență lui Lennon.

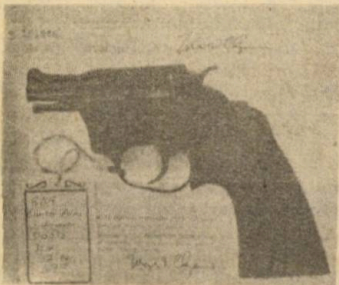
„L-am întors”, spuse patrula Antony Palma. „Roșu e tot ce se poate vedea”.

Palma se întoarse spre un polițist mai slab de înger, care era cît p-aci să leșine.

„N-o mai duce mult” spuse el. „Să-l luăm de-aici”.

Lennon, aproape inconștient și sîngerînd profund, a fost așezat pe bancheta din spatele

Arma crimei

mașinii de patrulă a ofițerului James Moran.

„Știi cine ești?” îl întrebă Moran. Gemea și dădea din cap ca și cum ar fi spus — da.

În timp ce Moran gonea cu Lennon spre spitalul Roosevelt, cinci străzi mai departe Palma îl urma cu mașina lui Yoko.

„Spune-mi că nu-i adevărat, spune-mi că totul va fi bine!” îl implora Yoko întruna.

Deși doctorii se pronunțaseră că Lennon era mort la sosirea la Spitalul Roosevelt, o echipă de 7 chirurghi încercau în disperare să-l readucă la viață. Dar rănilor erau mult prea grave. Erau trei găuri în piept, două în spate și două în umărul stâng.

„N-ar fi fost posibil să-l reînvii cu nici un chip” spunea dr. Stephen Lynn, directorul Spitalului de urgență. „A pierdut mai bine de trei sferturi din sânge prin rănilor produse de armă, aproximativ 80% din volumul sîngelui”.

După ce s-au ostenit pe lângă Lennon vreo jumătate de oră chirurșii au renunțat și Lynn a plecat să-i anunțe vestea lui Yoko.

Yoko cu copilul

„Unde e soțul meu?” îl întrebă ea cu îngrijorare disperată. „Aș vrea să fiu lângă soțul meu. Cred că și el ar vrea să fiu lângă el. Unde e?”

Lynn trase adînc aer în piept.

„Vă aduc o veste foarte proastă”, îi spuse. „Din nefericire, în ciuda eforturilor noastre, soțul dumneavoastră a murit. N-a suferit deloc în ultimele clipe.”

Yoko refuza să înțeleagă mesajul.

„Spuneți că doarme?”, suspi-nă ea.

Însoțită de David Geffen, a cărui casă — Geffen Records producea noul album al lui Lennon, Yoko se întoarse acasă pe la miezul nopții. A dat trei telefoane celor trei persoane pe care Lennon le îndrăgea cel mai mult: Julian, fiul său de 17 ani din prima căsătorie, mătușa lui, Mimi Smith, care îl crescuse, și vechiul său colaborator dintotdeauna, Paul McCartney.

Altarul

Îndată ce știrea asasinatului se răspîndi în oraș, o priveghere spontană începu în fața Dakotei. Pe la ora 1 a.m. o mulțime de aproape o mie de oameni se adunase. Cîntau cîntecele lui Lennon, aprindeau lumînări, transformaseră poarta

Dakotei într-un altar ad-hoc, acoperind-o cu flori și cu tablouri ale lui John și Yoko.

În cîteva minute, vestea morții lui John se răspîndi ca un fulger în lume stîrnind o efuziune publică nemaivăzută de la asasinarea lui John Kennedy din 1963. Președintele Carter vorbi despre ironia faptului că Lennon „a murit prin violență, deși dusesse o largă campanie pentru pace”; președintele ales, Reagan, s-a pronunțat despre moartea lui Lennon ca fiind o „mare tragedie”.

La Londra, portretul Beatles-ilor drapat cu ghirlande de flori a fost plasat la intrarea în Tate Galleries. „Acest lucru se face cînd moare un artist englez a cărui operă a fost și este reprezentată în Tate”, spunea un vorbitor. „Pe John Lennon l-am socotit un caz cu totul special”.

În orașul natal al lui Lennon, Liverpool, primarul orașului anunță că se gîndise să organizeze un serviciu memorial pentru el în uriașa catedrală a orașului, iar adolescenții din oraș au depus coroane în locul de parcare ce era altădată terenul „Cavern-Club”-ului unde Beatles-ii luaseră startul.

La New York sute de mii de participanți la funeralii s-au hotărît să se adune într-o sim-bătă după-amiaza la o comemorare în Central Park, nu departe de Dakota.

Cu Yoko

Capricioasa
Bassey

În fiecare an pe scenele lumii o interpretă capricioasă, de un exacerbat profesionalism anglo-saxon, cu o senzuală și profundă muzică, un fel de „Piaf a Las Vegasului”, impresionează zecile de mii de spectatori. Foarte pretențioasă în spectacolele sale (circa 40 000 dolari per concert) Shirley Bassey este interpreta unor cunoscute melodii cum sint „New York, New York” și „The Shadow of your Smile” (acompaniată de orchestra sa care face adevărate minuni).

Despărțirea

Din ceilalți trei Beatles-i, numai Ringo Starr veni la New York să stea cu Yoko. Șocat, George Harrison a anulat o sedință de înregistrare și s-a autoizolat, iar Paul McCartney, care își numea fostul partener „un om mare, căruia i se va simți cu tristețe lipsa” a spus că îl „va plînge în singurătate”.

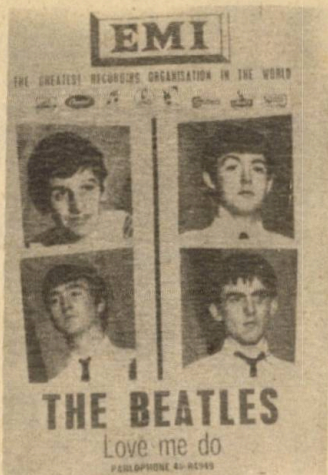
Și Yoko se ascunse. La două zile după ce John a fost împușcat, ea dădu o declarație zguduitoare despre cum îi spusese lui Sean despre moartea tatălui său. „Tata e acum mai puternic” spunea ea „că ar fi zis Sean. „Cred că dacă mori devii mult mai mare, fiindcă faci parte din tot”. Yoko a mai anunțat că nu va fi nici o înmormîntare; după ce corpul lui Lennon a fost incinerat în cerc restrîns, ea îi invită pe toți cei care îl plîngeau să participe — „de oriunde s-ar afla în clipa aceea” — la 10 minute de reculegere simbăță după-amiaza.

„John a iubit și s-a luptat pentru oameni” spunea ea. „Vă rog, faceți la „fel pentru el”

Procesul

Chapman, între timp, fusese învinuit de crimă de gradul doi și urma să fie supus unui test psihic de 30 de zile. Mai întîi a fost trimis sub pază strictă într-o rezervă a faimosului spital Bellevue din oraș, unde a fost supus unei „urmăriri de sinucidere” de 24 de ore. Dar cum teama de crimă pentru răzbunare, stil Jack Ruby crescuse, oficialii au decis să-l transfere la mult mai îndepărtată închisoare de pe Riker's Island.

Cel de-al doilea avocat numit al lui Chapman, Jonathan Marks, căruia i s-a atribuit cazul după ce primul avocat care îl apăruse pe criminal abandonă, a spus că probabil clientul său va fi declarat nevinovat pe motiv de nebunie. „Fără îndoială starea mentală a lui Mark Chapman este un punct critic al acestui caz” declara Marks reporterilor. „Pentru a convinge, acuzarea trebuie să dovedească intențiile criminale.”

Amintirea

Deși Lennon se adresa oamenilor de toate vîrstele, rasele și clasele sociale, generația avîntată care avea acum 20—30 de ani a fost cel mai puternic izbită de moartea lui. „Am crescut împreună” spunea Julie Cohen, o profesoară de 27 de ani care se număra printre cei 2000 de participanți la funeralii ce se adunaseră la Marina Green din San Francisco să-l omagieze. „Simțeam că trebuie să fie o cale, că nu poate fi adevărat, că trebuie să fie o greșeală.” Secretara Cristy Lyon de 32 de ani, care manifestase împreună cu alți 2500 în See Park din Dallas, pentru o comemorare similară, spunea: „Este ultimul cui în sicriul anilor '60”.

Oricît de acut ar fi fost sentimentul pierderii, cei apropiați lui Lennon respingeau totuși ideea că moartea lui însemna sfîrșitul unei epoci. „Făcusem atîtea planuri împreună”, spunea Yoko în ziua în care soțul ei a fost incinerat. „Vorbisem că vom trăi pînă la vîrsta de 80 de ani. Chiar întocmisem liste de lucruri pe care să le facem în toți acești ani. Apoi totul s-a sfîrșit. Dar asta nu înseamnă că mesajul se sfîrșea. Muzica va trăi înainte”. Și cu ea John Lennon.

(Newsweek, 22 decembrie 1980)

În românește de
Victoria Frâncu

S.F

PERICOL-OAMENI!

GORDON E. DICKSON

ava cosmică cobora, în liniștea conferită de o funcționare ireproșabilă, prin noaptea rece și neagră a unei primăveri întârziate din New Hampshire. Nu era lună, iar cărarea care ieșea din cringul de conifere, șerpuind prin iarba întunecată, părea o lungă și palidă diră de haine aruncate la întâmplare și uitate acolo.

Cei doi străini verificară comenzile și opriră nava la aproape douăzeci de metri deasupra pășunii, atârând acum aproape invizibilă pe fundalul plafonului destul de coborât al norilor. Așteptau.

Curelele uniformelor scinteiau ușor în lumina difuză a instrumentelor de control, vorbeau când și când în murmure dezlinate, iar formele lor păroase așezate pe șolduri, erau asemănătoare urșilor.

— Nu e rău locul, spuse cel mai tânăr, privind pământul de sub ei.

— De ce ar fi?, întreabă seniorul.

Juniorul nu răspunse. Se răsuci pe șolduri.

— Copiii sînt gata curînd, spuse. Tocmai am primit un mesaj.

— Cîți? întreabă seniorul.

— Trei, crede doctorul. Nu-i rău deloc pentru prima naștere.

— Știu, mi-ai spus.

Pentru cîteva clipe se așternu tăcerea. Nava spațială se legăna aproape imperceptibil în apele nopții.

— Privește, spuse deodată juniorul. Iată că vine, exact după program.

Seniorul privi în afară. Jos, sub ei, o formă scundă și întunecată apăruse dintre pomi și se angajase pe potecă. O rază firavă de lumină care se termina într-o pată luminoasă dansa în fața lui, de-a lungul cărării, luminîndu-i înaintarea. Trăsăturile seniorului deveniră rigide.

— Preia controlul, ordonă. Degajarea din voce dispăruse, devenind crispată, impersonală.

— Controlul, răspunse celălalt, pe același ton inflexibil.

— Coboară!

— Coborîm.

Nava cobora spre pămînt. Era un ciudat soi de explozie surdă și fără lumină, ca și cum o undă amortizoare ar fi trecut și ar fi luat cu ea toate celelalte sunete. Forma căzu, lumina i se desprinsese din strîngere și își pierdu strălucirea într-un smoc de iarbă. Nava ateriză și cei doi străini ieșiră afară.

În negura nopții, priveau furioși la forma căzută. Ea sparșinea unui om de aproape treizeci de ani, strîjit, negricios, îmbrăcat curat în pantaloni de catifea reiață, cam uzați de atîta spălare și o cămașă cadrilată din lînă. Era înconștient dar respira încet, adînc și ușor.

— Eu am să-l iau de cap de aici, spuse seniorul. Tu ia-l de partea cealaltă. Gata? Sus! Acum să-l ducem în navă.

Juniorul îl urma spre chepengul deschis al navei spațiale, bombănînd ușor din pricina acelei poveri încomode.

— Pare viclean, spuse.

— E un nonsens, îi răspunse seniorul. Numai imaginația ta e de vină.

Eldridge Timothy Parker plutea pe acele tărîmuri de vis ce separă veghea de somnul profund. Se făcea că-și contempla propriul său nume.

Eldridge Timothy Parker. Eldridgetimothyparker. EldridgeTIMOTHYparker. ELdridGETIMOthyPAR-ker...

Simțea ceva tare sub șale, așa cum stătea întins pe spate și totodată ceva rece. Mina-i dreaptă, vlăguită, pipăi ceva plat. Părea că stă pe ceva de oțel. Metal? Încercă să se ridice dar se lovi cu fruntea de un plafon dispus la numai cîțiva centimetri deasupra capului. Clipi în întuneric.

Întuneric?

Își depărtă mîinile cercetînd, în timp ce un simțămînt de teroare îi cuprîndea întreaga-i ființă. Buricele degetelor alergică pe perete de la dreapta la stînga. În delir degetele pipăiau peste tot. Era zidit, era înconjurat, era închis.

Complet

Ca într-un coșciug.

Îngropat

Începu să strige...

Mult mai tîrziu cînd se trezi din nou, se afla într-un loc ciudat ce părea să nu mai aibă pereți, ci foarte multe instrumente. Plutea în centrul unor mecanisme care veneau și plecau de la el, atingîndu-l, probîndu-l, întorcîndu-l. Simțea atingeri calde și reci. Bîzilituri curioase și note de diferite înălțimi veneau și plecau. Simțea că este întrebat de voci.

— Cine ești?

— Eldridge Parker... Eldridge Timothy Parker...

— Ce ești

— Sînt Eldridge Parker...

— Spune despre tine.

— Să spun ce? Ce?

— Spune despre tine...

— Ce? Ce vrei să știți? Ce?

— Spune despre...

— Dar eu...

— Spune...

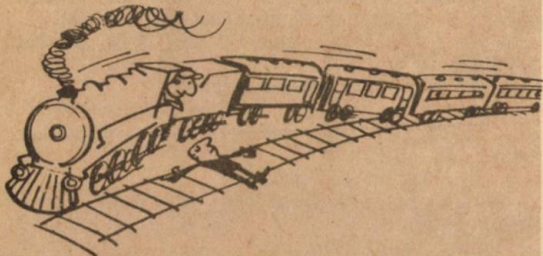
— ...ei bine, cred că sînt destul de asemănător cu toți băieții de prin împrejurimi... am dat o lovitură destul de bună cîștigînd cursa de șaptezeci și cinci de yarzi la categoria a cincea... am jucat de asemenea hochei... destul de rece vremea prin părțile noastre, știți aerul miroase așa de curios și e așa de rece în diminețile de ianuarie cînd ieși prima oară afară pe ușă... e bună, loc deschis, noua anglie, și sînt o mulțime de mirosuri — mirosuri de pin și mirosuri de iarbă, dar eu îmi amintesc în special mirosurile de la bucătărie... de asemenea mai e și felul în care miros băncile de stejar în biserică duminicile cînd îngenunchezi și nasul îți ajunge în spatele stranei din față...

...pescuitul prin părțile noastre este de asemenea bun... îmi place să pescuiesc dar niciodată nu mi-am pierdut timpul cu asta în zilele de lucru... noi sîntem presbiterieni, știți, tatăl meu are ferma, dar are de asemenea bani investiți în pămînturile din ținut... n-am fost niciodată invidioși, dar ne-ar fi plăcut să avem și noi o șalupă cu motor...

...nu, nu i-am urît niciodată pe germani, cel puțin nu cred că am făcut-o vreodată, desigur am fost în europa dar nu m-am purtat rău, în luptă adică... eram într-un atelier, de motoare cu miros greu de benzină, îmi place să lucrez cu mîinile și nu era același lucru ca și cum aș fi fost în infanterie.

...am aceleași drepturi să vorbesc în consiliul orașului ca oricare altul... nu cred în relații, iar dacă se intervine la mine nu țin cont de nimic... nu, nu există nici-o afacere pe care s-o fi votat la ultimele alegeri și care să aibă vreo legătură cu conturile mele bancare... dar am tot dreptul să-mi spun părerea în oraș la fel cu cel mai mare proprietar de pămînt... n-am fost la liceu pentru că n-a fost necesar... prea multă învățătură poate înnebuni orice om și am fost în măsură să spun cînd mi-a fost de ajuns... sînt fermier și voi fi întotdeauna fermier și o să studiez pe măsura nevoilor care se vor ivi fără să irosească patru ani numai pentru a atîrna de perete o bucată de hîrtie...

...desigur știu cîte ceva despre bomba atomică, dar nu sînt om de știință și n-am nevoie să fiu savant așa cum n-am nevoie să fiu veterinar...

imi aleg oamenii care la rîndul lor îi angajează pe cei care au nevoie să ştie aceste lucruri, iar oamenii pe care i-am ales îi pot concedia oricînd dacă lucrurile nu merg cum mi-ar place mie...

...devreme ce nu am fost înşurat niciodată, asta nu e treaba voastră... așa cum se mai întîmplă uneori, n-am prea fost degajat în compania femeilor, totuși de o bună bucată de vreme și poate încă dacă Jeanie lind...

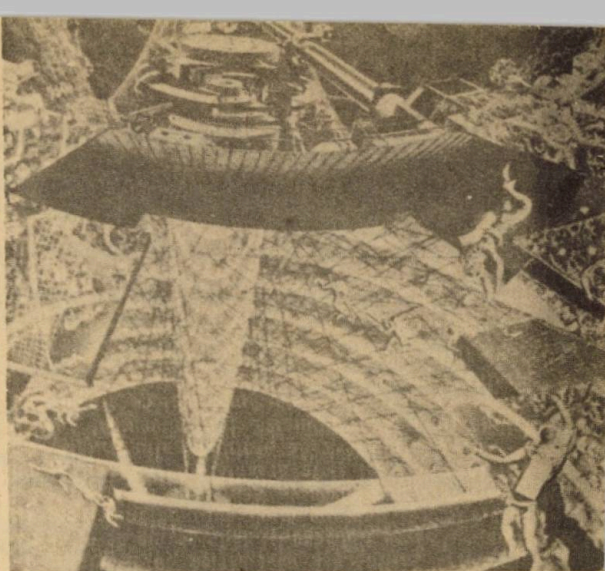
...cred în Dumnezeu și în statele unite ale americii...

Treptat, treptat, se trezi. Se afla într-un spațiu care putea fi al oricărui birou dacă mobilierul n-ar fi fost atât de diferit. Adică era o cutie cu uși care putea foarte bine fi o anticameră și o masă care semăna cu un pupitru în ciuda unui singur picior subțire care o susținea la centru. În plus nu existau scaune ci numai niște perne mici turtite pe care stăteau trei creaturi masive și păroase, asemănătoare uşilor și care-l priveau în tăcere.

Descoperi apoi că el, totuși, stătea pe un scaun.

Imediat ce observă că deschide ochii, creaturile își întoarseră privirile de la el și începură să vorbească între ele Eldridge parec clipi, își clătină capul și și-ar fi desfîndat și urechile dacă ar fi fost posibil. Pentru că sunetele pe care creaturile, le scoteau nu semănau cu nimic auzit înainte, dar totuși înțelegea absolut tot ce era spus. Era ca o senzație curioasă de dedublare a auzului devreme ce auzea străniile zgomote care leșeau din acele guri pentru că apoi ceva să-l basculeze în cap și totul să se transforme într-o engleză perfect inteligibilă.

Și asta nu era totul. Pentru că pe măsură ce stătea și asculta vorba creaturilor, senzația de dedublare se manifesta și în alt chip. Adică în timp ce vedea în spatele pupitrului creatura asemănătoare unui urs ca pe un soi de animal ciudat ce era, din cauza sunetelor vocii sale sau poate din alt motiv, acesta se constituia treptat în mintea lui Eldridge ca imaginea unui om slab, cu părul cărunț, încrunțat și îmbrăcat în ceva semănînd cu o uniformă, dar în același timp nu chiar o uniformă. Era felul de efect pe care un general de armată putea să-l producă dacă și-ar fi purtat steelele și centura Sam Browne peste un costum civil la doi nasturi. Similar, cealaltă creatură, care stătea alături de prima pe o latură a pupitrului, începuse să arate ca un tânăr brunet cu ceva de laborator în fizionomia lui, iar creatura cea mai retrasă, așezată aproape de perete, nu arăta nici a laborant ci apărea mai degrabă un fel de bătrînul respectabil cu trăsăturile unui înrobît al cărților.

— Vezi, Comandante, spunea tînărul cu imaginea de brunet perfect restabilit. Cel puțin la nivel fizic și psihic.

— Perfect, Doctore, perfect. Bizarlele silabe ale celor din spatele pupitrului se traduceau singure în capul lui Eldridge. Și vrei să spui că el — ea, în fine vreau să-nțreb dacă e-n stare să înțeleagă?

— Cu siguranță, domnule, răspunde doctorul — psiholog — sau ce-o fi fost. Identificarea este absolută.

— Dar vreau să spun, înțelege... cuprinde... Creatura din spatele pupitrului își mișcă ușor o labă ca pentru a-și sublinia întrebarea. Urmărește ce-i spunem...?

Doctorul își întoarse capul ursinoid spre cel de-al treilea membru al grupului. Acesta vorbi rar, cu o voce baritonă.

— Cu siguranță, cultura îi permite.

— Prea bine, Academicianule, prea bine.

Apoi tăcură cu toții privind către Eldridge care la rîndul său le întorcea privirile cu același interes. Era ceva straniu în toată această scenă. Ambele părți se priveau prosteste dar în același timp cu o curiozitate nedisimulată.

Linistea se prelungea căpătînd astfel nuanța unei anumite stînjene. Treptat devenea tot mai clar că nici una dintre părți nu dorea să fie prima care să se adreseze direct unei ființe străine.

— Stă el... stă confortabil? întrebă comandantul întorcîndu-se din nou spre doctor.

— Aș spune că da, răspunde doctorul încet. Cel puțin atât cît cunoaștem noi...

Întorcîndu-se din nou către Eldridge, comandantul spuse:

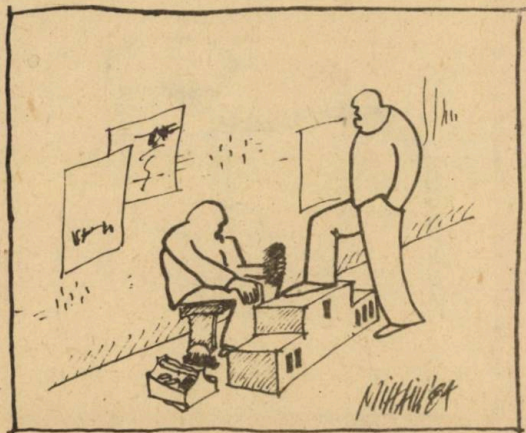
— „Eldridgetimotyparker, presupun că te întreb unde te ații?

Prudența și obișnuința așezase un lacăt pe limba lui Eldridge. Ezită într-atîta cu răspunsul încît comandantul se întoarse disperat spre doctor, dar acesta îl reasigură cu o mișcare ușoară a capului.

— Ei bine, vorbește, spuse comandantul. Sintem capabili să te-nțelegem. așa cum și tu ești în stare să ne înțelegi pe noi. Nimic nu te poate răni și orice ai spune nu va avea nici cel mai mic efect asupra situației tale.

Se opri din nou, privind la Eldridge pentru un răspuns. Eldridge păstra încă tăcerea, dar înconștient una din mîini descrise o mișcare scurtă și stingă spre buzunarul de la piept.

— Pipa mea... spuse Eldridge.

Cei trei se priviră. Apoi își întoarseră din nou privirile spre Eldridge.

— O avem, spuse doctorul. După un timp ți-o putem înapoi. Acum însă... nu ți-o putem da... nu ni se potrivește nouă.

— Vă deranjează fumul? întrebă Eldridge ușor răutăcios.

— Nu ne deranjează. Este mai degrabă neplăcut, răspunse comandantul. Să continuăm. Am să-ți spun mai întâi unde te afli. Te găsești într-o lume aproape similară cu a ta, dar cu mulți..., ezită și privi spre academician.

— ...ani lumină în sensul pe care anul îl are pentru tine, reveni comandantul cu o înviorare crescândă. Mulți ani lumină de casa ta. Nu te-am adus aici din cauza vreunei antipatii... personale... sau a vreunei dușmăanii, ci pentru...

— Observație, completă doctorul. Comandantul se întoarse și făcu o ușoară plecăciune cu capul spre el, primind în schimb aceeași plecăciune.

— ...observație, întări comandantul. Ai să-nțelegi ce-am să-ți spun în continuare?

— Ascult, spuse Eldridge.

— Prea bine, răspunse comandantul. Am să continui. Există ceva în voi pe care sintem tare nerăbdători să-l descoperim. Te-am studiat și continuăm să te studiem, pentru a afla acest lucru. Mai mult — trebuie să admit că se poate de cinsti și deschis — n-am găsit nimic, iar consensul celor mai bune minți de la noi este că tu însuși nu știi despre ce e vorba. În consecință, avem speranțe să... te determinăm... să descoperi singur acest lucru pentru noi.

— Hei... începu Eldridge.

— A, vei fi bine tratat, te asigur, spuse comandantul în grabă. Ai fost bine tratat. Ai fost... dar nu știi... în fine n-ai simțit.

— Poți să-ți amintesti ceva neplăcut de când te-am adus?, întrebă doctorul, aplecându-se în față.

— Depinde ce înțelegeți prin...

— Și nu vei simți nici-una. Doctorul se întoarse spre comandant. Poate am mers prea departe?

— Poate, răspunse comandantul. Făcu plecăciunea și se întoarse spre Eldridge. Să explic — sperăm că vei descoperi un răspuns la întrebarea noastră. Noi nu facem decît să te punem în situația de a lucra pentru acest lucru. De aceea ne-am și hotărât să-ți spunem totul. Mai întâi problema. Academicianule?

Cel mai în vîrstă dădu din cap. Vocea lui baritoneală determina în cameră rezonanțe stranie.

— Privește te rog aici, spuse și Eldridge își întoarse capul. Celălalt ridică o labă și peretele de lingă el se dizolvă într-un labirint de linii și puncte.

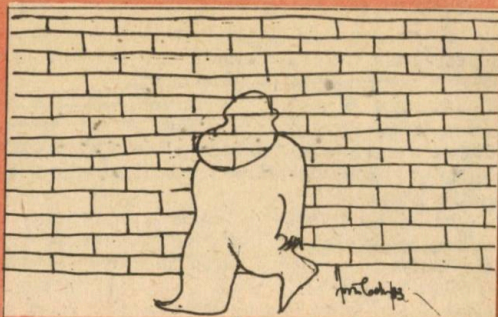
— Știi ce reprezintă aceasta?

— Nu, răspunse Eldridge.

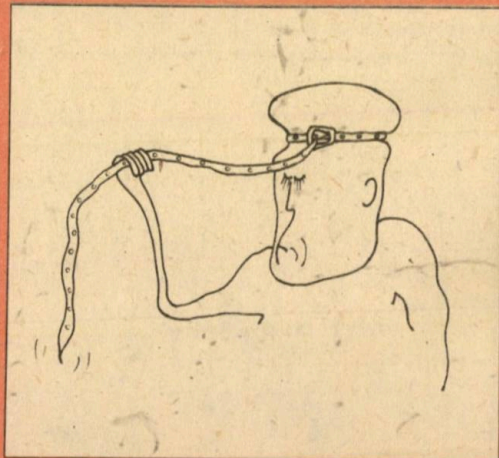
— Este, hurui vocea celui numit academicianul, o hartă a universului cunoscut. Îți lipsește antrenamentul pentru a o citi în patru dimensiuni, așa cum trebuie citită. Dar nu contează. Va trebui să mă crezi pe cuvînt că este o hartă. O hartă acoperind sute de mii de ani lumină în spațiu și milioane de ani în timp, ani de-ai voștri desigur.

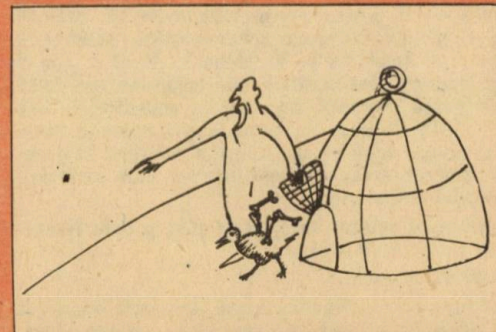
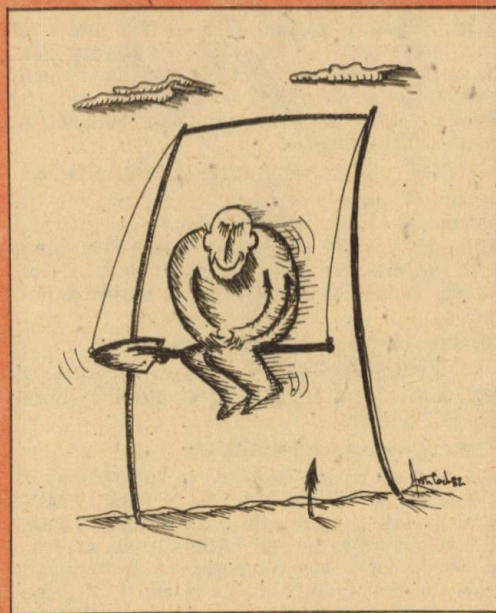
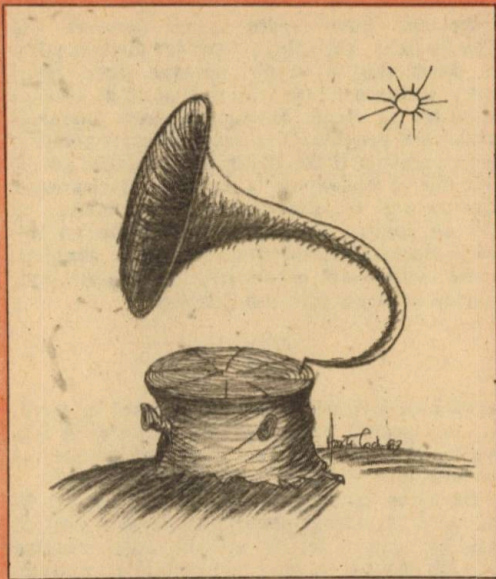
Privi spre Eldridge care asculta în tăcere.

Să continuăm deci. Ceea ce cunoaștem despre rasa voastră se bazează pe două surse de informații: istoria și legende. Istoria este abia schitată; se

Sorin Postolache

bazează în cea mai mare parte pe descoperirile arheologice. Legende sunt și mai sumare și pe deasupra — fantastice.

Se opri din nou. Eldridge nu spunea încă nimic.

Pe scurt, există o rasă care de trei ori a izbucnit și a acoperit această zonă a galaxiei, dominând celelalte civilizații, până când o slăbiciune inerentă individuală a determinat ca părțile componente ale expansiunii să se stingă. Aceste perioade de expansiune au fost întotdeauna dezastruoase pentru culturile dominate și în același timp fără nici-un beneficiu pentru rasa de care vorbim. Deși în cazul fiecărei expansiuni, planeta natală era distrusă și toate urmele civilizației avansate împrăștiate, supraviețuiau totuși necunoscute comunități care urmau să furnizeze materialul pentru o nouă renaștere peste mii de ani. Rasa aceasta, spuse academicianul tușind, sau în orice caz producând un asemenea zgomot din gât, este propria ta rasă.

Eldridge îl privea cu atenție, nemiscat.

Noi privim rasa ta, prin urmare, continuă academicianul și Eldridge percepu imaginea mentală a unui bătrîn ce-și pipăie cu grijă buricele degetelor, ca pe una cu un mare și copleșitor talent natural, dar din nefericire și cu o mare tară înăseută. Această tară, pare să fie o dorință — aproape o necesitate — de a dobindi și a poseda lucruri. Să se întindă, să înconjoare și să absoarbă. Nu este singular defectul, și alte rase îl au, dar nu într-o asemenea măsură încât să amenințe culturile cu care coexistă. Dar nu aici se află adevărata problemă. Dacă era o simplă chestiune de rapacitate, celelalte rase unite ar fi putut să vă înfrîneze semenii. Există un echilibru natural și inevitabil de acest fel, mereu în funcțiune în întreaga galaxie. Nu, mai spuse academicianul și se opri brusc privind către comandant.

— Continuă, continuă, îl îndemnă acesta. Academicianul făcu plecăciunea cu capul și continuă.

Nu, nu e așa de simplu. Ca ghid nu avem la dispoziție decât legende, întărite și înviorate după fiecare expansiune a semenilor tăi. Știm că trebuie să existe ceva mai mult decât am reușit noi să aflăm și v-am studiat cu toată atenția, atît planeta natală și acum pe tine personal. Trebuie să fie ceva în tine, ceva de excepție, capacități peste normal, pentru a explica natura fantastică a precedentelor succese ale rasei tale. Legende spun numai atît — Pericol, Oameni! Foarte „explozibil” Nu-i atingeți —. Și cu toate acestea, n-am găsit nimic în tine care să justifice acest avertisment.

Suspină. Sau cel puțin Eldridge percepu o bruscă și neașteptată sugestie de oboseală profundă.

Datorită unui număr de factori, prea numeroși pentru a-i expune, iar majoritatea lor de neînțeles pentru tine, a fost desemnată rasa noastră să rezolve această problemă pentru întreaga galaxie. Ce putem face? Nu îndrăznim să vă lăsăm în pace, pînă ce, întăriți în deajuns, să începeți din nou. Pe de altă parte, legenda ne previne în mod expres să nu vă atingem în nici-un fel. Așa că am hotărît să luăm unul..., dar am pătruns în domeniul dumitale, Doctore.

Cei doi schimbă plecăciunile de rigoare. Doctorul preluă expunerea, pe un ton vioi, adresîndu-se în întregime lui Eldridge.

— Într-o întîlnire a acelora dintre noi, cei mai potriviți pentru a considera situația, s-a hotărît să

preluăm un specimen pentru a-l supune unei observații intensive. Pe motive de accesibilitate tu ești cel ales. Adus în stare de narcoză pe această planetă ai fost cu grijă analizat, atât fizic cât și psihic cu cele mai bune instrumente medicale. N-ai intra în detalii deoarece nu doresc să te deprim fără rost. Aș vrea doar să-ți subliniez încă o dată faptul că n-am descoperit nimic. Nimic. Nici-un fel de putere sau abilități neobișnuite, așa cum istoria arată că ai avea și la care legendele fac aluzie. Menționez toate acestea pentru desfășurarea pe mai departe a acțiunilor pe care am hotărât să le luăm. Comandante?

Creatura din spatele pupitrului se ridică pe picioarele dinapoi. Celelalte două creaturi se ridicară și ele

— Trebuie să ne însoțești, spuse comandantul.

Împreună cu ei, Eldridge feși pe ușă sub un soare strălucitor, apoi de-a lungul unei cărări din ceva asemănător betonului spre o navă bondoacă, un fel de ou cu niște aripioare mici și ridicele.

— Înăuntru, îi indică comandantul. Intrară cu toții. Comandantul se așeză pe vine în fața unui pupitr cu instrumente, atinse un simplu controler de forma unui băț și după o clipă nava se ridică în aer. Zburau de aproape o jumătate de oră iar Eldridge privise tot timpul peisajul printr-unul din nenumăratele hublouri ale navei. Apoi aterizară într-un cîmp ce părea proaspăt defrișat într-o mică pădure montană.

Străbătând cîmpul pe jos, Eldridge aruncă o privire cîtorva nave cu adevărat uriașe, dar și unora mai mici de genul celei cu care veniseră. O mulțime de ursinoizi păroși mișunau împrejurul lor; nici unul nu părea grăbit ci mai degrabă adîncit în gînduri. Deodată, un sunet ca de trăsnet trecu pe lângă ei aproape fără ca urechea să-l sesizeze întreaga intensitate și Eldridge, care instinctiv se ferise, privi din nou pentru a vedea una din uriașele nave căzînd — înu găsise alt cuvînt mai potrivit — spre cer cu o rapiditate atât de uimitoare, încît avea să dispară din vedere în cîteva secunde.

Toți patru ajunseră în cele din urmă în dreptul unui tranșeu întunecat, săpat în materialul cu care era pavat terenul. Avea mai puțin de treizeci de centimetri lățime așa că-l săriră cu ușurință. În timp ce-l sărea Eldridge își dădu seama de o schimbare. În cel aproape cinci sute de metri pătrați înconjuțați de tranșeu — pentru că tranșeul cotea atît în stînga cît și în dreapta lor în unghi drept — era o atmosferă de profundă singurătate, un fel de zonă super-interzisă, iar în centrul acestui caren o clădire din același material ca și pavajul strălucea pustie în aerul transparent.

Se îndreptară spre ușa acestei clădiri și ea se deschise fără ca vreunul din ei s-o atingă. Înăuntru, ca o ramă în perete, se întindeau șapte metri de pardoseală. Apoi era un fel de șanț de fortificații,

Eldridge nu-i putea vedea fundul deoarece era plin cu un lichid negricios și ușor dar distinct mirositor. Acest șanț avea alți aproape șapte metri lățime și încheia o insulă mică și plată de aproape cinci metri pe cinci. Aproape întreaga suprafață a insulei era ocupată de o cușcă al cărei pereți și acoperiș păreau a fi făcute din bare metalice groase cît degetul și distanțate la aproape cincisprezece centimetri una de alta. Două ursinoizi înșinși cu un fel de hamuri și purtînd fiecare cîte un tub negru și scurt stăteau de partea cealaltă a șanțului. O punte improvizată care fusese lăsată peste șanț, pătrundea în cușcă prin ușa deschisă.

2

Trecură cu toții peste punte și intrară în cușcă. Aici, luînd poziția unui consiliu directorial în fața planurilor de dezvoltare ale unei noi fabrici, se îndreptară spre Eldridge și comandantul vorbi:

— De acum înainte, aceasta va fi casa ta! El indică patul de campanie, scaunul pentru o ființă umană și toate celelalte articole care mobilau cușca. Am făcut-o cît mai confortabilă cu putință.

— De ce?, izbucni Eldridge brusc, de ce mă închideți aici?, de ce?

— În încercarea noastră de a rezolva problema de care ți-am vorbit, îl întrerupse cu blîndețe doctorul, nu putem face nimic altceva decît să te ținem sub observație și să sperăm că timpul va lucra în favoarea noastră. Totodată sperăm să te influențăm să cauți soluția singur.

— Și dacă o găsece ce se-ntîmplă, strigă Eldridge.

— Atunci, spuse comandantul, vom negocia cu tine în modul cel mai blînd pe care-l poate permite situația. Ar fi chiar posibil să te înapoiem lumii tale. În cele din urmă dacă n-o să ne fii de ajutor, o să luăm în considerare distrugerea rapidă și fără dureri.

Eldridge simți cum îl străbate un fior.

— Să mă neideți, aproape se îneca în vorbe. Și credeți că asta o să mă facă să vă ajut? Speranța că am să fiu ucis?

Îl priviră aproape compătimitor.

— O să vezi, spuse doctorul, că moartea va fi ceva ce-ți vei dori foarte mult, fie și numai pentru a scăpa de viața pe care urmează s-o duci. Privește — și arată împrejur — ești închis dincolo de orice șansă de evadare. Această cușcă va fi iluminată zi și noapte, iar tu vei fi încluiat în ea. După plecarea noastră puntea va fi retrasă și singurul lucru care va mai traversa acest șanț — care este plin cu acid — va fi un braț metalic ce se va extinde peste el și-ți va asigura printr-o mică deschidere mișcare de două ori pe zi. Dincolo de șanț vor fi în permanență doi gardieni înarmați, dar nici-unul nu va putea deschide ușa acestei construcții. Ușa este deschisă de la un monitor aflat departe în exterior și numai după ce operatorul a verificat în prealabil pe ecranul său că totul este așa cum ar trebui să fie aici în interior.

Arătă apoi printre bare, peste șanț și prin fereastră de pe peretele opus.

— Privește acolo.

Eldridge privi. Dincolo, afară, tranșeul întunecat care înconjura clădirea nu mai zăcea gol sub soare.

Acum din el se înălța un perete vertical de onduleuri pilpitoare ca o barieră de unde calorice.

Aceasta este ultima noastră apărare, ultimul cuvânt în distructivitate pe care știința noastră ni l-a pus la dispoziție — pur și simplu te va dezintegra dacă-l atingi. Se va deconecta numai câteva secunde, cu precauțiile de rigoare bineînțeles, pentru a permite paznicilor să intre sau să iasă.

Eldridge își întoarse privirea. Cei trei îl priveau la rindul lor.

Am făcut toate acestea, continuă doctorul, nu numai deoarece am putea descoperi că ești mult mai periculos decât pari, ci pentru a te impregna cu ideea lipsei de scăpare, astfel încât să fii mult mai dornic să ne ajuți. Aici ești și aici vei rămâne.

— Și crezi, întreabă Eldridge răgușit, că toate acestea mă vor face dornic să vă ajut?

— Da, răspunse doctorul, pentru că mai e un lucru care trebuie luat în considerație. După ce ai fost capturat, ai fost pur și simplu deslăcut în bucățele din punct de vedere fizic și tot astfel pus la loc. Sintem avansați în domeniul organic și anumite adevăruri sînt valabile pentru toate formele de viață. Eu însumi am supravegheat lucrarea. Îți vei da seamă că ești practic nemuritor și iremediabil sănătos. Acesta va fi căminul tău pentru totdeauna și vei vedea că nici moartea nici nebunia nu-ți va oferi o cale de scăpare, dacă noi nu dorim acest lucru.

Cei trei îi întoarseră spatele și părăsiră cușca. De la cine știe ce pupitrul îndepărtat ușa a fost închisă. Auzi elinchetul incuietorii. Puntea peste șanț fu retrasă. Un ecran se lumină și o față păroasă prinse a supraveghea din afară interiorul clădirii.

Gardienii își începură patrularea în jurul șanțului, pornind în direcții opuse, dar cu ochii ațintiți spre Eldridge și armele pregătite. Afară, peretele tremurător dispăru pentru o clipă și apărură apoi din nou.

Linistea unei după-amieze montane de vară călduroasă se așternu asupra întregii clădiri. Pașii gardienilor se țirseau cu zgomot de-a lungul șanțului. Zăbrelele îi închideau.

Eldridge stătea în picioare, ținea zăbrelele cu amîndouă minile și privea afară. Nu-i venea să creadă.

Tot nu credea pe cînd zilele se adunau în săptămîni și săptămînilor în luni. Dar pe măsură ce anotimpurile se schimbau și anii se înlocuiau unii pe alții realitatea situației sale începu să-l îmbece precum apa piciorul de lemn al unui pod. Afară Timpul putea fi perceput în mișcarea lui regulată și vizibilă, dar acolo în închisoare nu exista Timp.

Tot timpul avea lumina deasupra capului, tot timpul era supravegheat de gardieni. Tot timpul „ardea” bariera de dincolo de clădire, mîncarea sosea balansîndu-se la capătul unui braț metalic

extins peste șanț, intrînd înăuntru printr-o mică trapă care se deschidea automat la apropierea brațului; regulat de două ori pe săptămînă sosea doctorul care-l consulta sumar și impersonal și care pleca odată cu schimbarea gardienilor.

Simțea insuportabilitatea situației în care se afla ca pe o mină care întoarce tot mai strîns și mai strîns, zi după zi, arcuți tensiunii sale. Dădea febril ocol cuștii. Sus, jos, înainte, înapoi, pînă amețea. Zăcea treaz nopțile, privind perpetua iluminare din tavan. Se ridica din nou să dea ocol.

Doctorul sosi să-l examineze. Îi vorbi, dar Eldridge nu voia să-i răspundă. În sfîrșit veni ziua cînd totul explodă. Începu să urle și să izbească zăbrelele. Însăpăimîntați, paznicii chemară doctorul. Acesta veni împreună cu ceilalți doi, intrară în cușcă și-l doborîră la pămînt. Ceva ciudat îl izbi în ceafă și își pierdu cunoștința.

Cînd deschise din nou ochii, primul lucru pe care-l remarcase era fața păroasă a doctorului privind în jos către el. Se obișnuise să facă distincțiile de rigoare tot așa cum un cioban recunoaște întotdeauna o oale anume din turma sa. Eldridge se simțea foarte slăbit dar calm.

3

— Ai încercat din greu, spuse doctorul, dar după cîte vezi n-ai reușit. Pentru tine nu există cale de ieșire.

Eldridge zîmbi.

— Încetează, spuse doctorul cu asprime. Nu ne protestezi, știm că ești perfect rațional.

Eldridge continua să zîmbească.

— Ce crezi că reușeai să faci?, îl întrebă doctorul. Eldridge îl privi fericit și spuse:

— Să mă întorc acasă.

— Îmi pare rău, răspunse doctorul, nu mă convingi deloc. Se întoarse și-l părăsi. Eldridge se întoarse și el pe o parte și căzu în primul somn bun pe care nu-l mai avusese de luni de zile.

În sinea lui, doctorul era îngrijorat. Dublase gardienii dar nimic nu se întîmplase. Zileleurgeau în săptămîni și tot nimic. În aparență Eldridge era perfect restabilit. Își mai petrecea încă o bună bucată de timp din ocol cuștii și apucînd zăbrelele cu amîndouă minile ca pentru a le îndepărta din fața lui, dar frenezile primelor ocoluri trecuseră. Își mutase totodată patul său de campanie lîngă orificiul pătrat de aproape o jumătate de metru, care se deschidea cînd brațul metalic îl aducea mîncarea, astfel încît culcat și cu fața presată pe această trapă, să aștepte sosirea alimentelor. Doctorul nu era în apele lui și-l vorbi comandantului în particular despre acest lucru.

— Ei bine, întreabă comandantul, „ce anume suspectezi?”

— Nu prea știu, mărturisii sincer doctorul. Poate că dintre noi eu îl văd cel mai des. Poate că am devenit prea suspicios — dar mă neliniștește.

— Te neliniștește?

— Mă sperie mai bine zis. Mă întreb dacă am procedat bine cu el.

— Am folosit singura cale. Comandantul făcu acel gest însoțit de sunetul caracteristic, care pentru

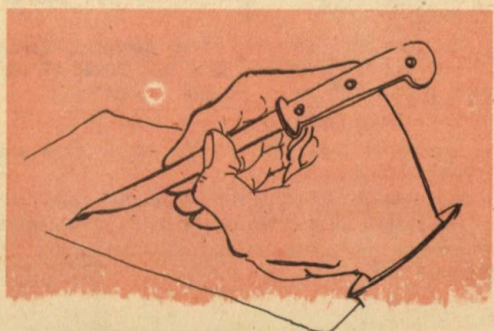
1	2	3	4	5		7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									

Ficțiuni literare

ORIZONTAL: 1) MARILE FAMILII • DRUMURI... 2) PE DRUMURI DE Munte (sing.) • O FEMEIE CU BANI 3) IARBĂ REA • OMUL CU MASCĂ 4) MOFTUL ROMÂN • JUDECAȚOR ÎN INFERN 5) Unde-s doi puterea crește • CHEMAREA STRĂBUNILOR • Succes din inimă! 6) CURAT MURDAR • VARA FIERBINTE (reg.) 7) CÎNTARE OMULUI • Creangă în poezie 8) Eveniment dramatic • PE DRUMURI DE Munte... ediția a II-a. 9) Cato! • VESTITORII PRIMĂVERII • FIRE DE TORT 10) DE PARTEA CEALALTĂ • FLORILE RĂULUI 11) DIN LUMEA CELOR CARE NU CUVÎNTĂ • OAMENI FĂRĂ IDENTITATE • OPINIA PUBLICĂ 12) EXPUNERE DE MOTIVE • UCIGAS FĂRĂ SIMBRIE.

VERTICAL: 1) CULEGĂTORII DE PERLE 2) PĂMÎNTUL FĂGĂDUINȚEI • MARILE SPERANȚE (sing.) 3) PĂMÎNT DEȘTELENIT • OAMENI CARE TAC (sing.) • LA GURA SOBEI (pl.) 4) CÎNTEC FĂRĂ CUVINTE • DULCEA PASĂRE A TINEREȚII • Mesel 5) ANI ȘI ANI — Constructorii... de vase • Finalizează o idee! 6) JOCUL IELELOR • AURUL NEGRU 7) PE MUCHE DE CUTIT • Din holde piară 8) OMUL DE LÎNGĂ TINE • PENTRU CINE BAT CLOPOTELE • MĂSURĂ PENTRU MĂSURĂ (pl.) 9) Cu două tășuri • BALADA CORBILOR • CRAII DE CURTEA VECHĂ (sing.) 10) La HANUL ANCUTEI • AMINTIRI DESPRE VIITOR (sing.).

Mihai Pătrașcu

rasa lui este echivalentul unui suspin. Trebuie să obținem informația. Cum procedezi ca medic, atunci cînd te învîrți în jurul unui virus posibil periculos? Îi izolezi — pentru studiu, pînă afli răspunsul. Nu este posibil, ar fi desigur foarte riscant, să încercăm să studiem întreaga rasă, așa că-l studiem pe el. Asta e tot ce facem. Ți-ai pierdut obiectivitatea doctoro. N-ar fi mai bine să lei o mică perioadă de odihnă?

— Nu, răspunse doctorul încet. NU. Dar mă neliniștește.

Și totuși vremea trecuse și nimic nu se întimplase. Eldridge se plimba prin cușcă, stătea întins pe patul său de campanie, își apăsa fața de zăbrelele trapei privind la lumea din afară. Mai trecu un an și încă unul. Garda dublă a fost retrasă. Doctorul ajunsese, cu greu totuși, la concluzia că umanul își acceptase în fine întemnițarea și simțea cum crește în el un fel de simpatie care treptat se transformase în familiaritate. Încea să-i vorbească lui Eldridge în cursul vizitelor lui regulate, dar Eldridge nu prea se arăta dornic de conversație. Zăcea întins pe pat privindu-l pe doctor în timp ce acesta îl examina și privirea lui se pierdea undeva departe într-o zonă în care toate hotărârile erau deja luate definitiv.

— Ești „mai sănătos ca oricînd“, spuse doctorul concluzionînd examenul. Îl privi pe Eldridge apoi izbucni brusc. Aș dori să poți crede... Nu simțem cruzi, știi asta. Nu ne face plăcere necesitatea... ce ne determină să procedăm astfel.

Se opri. Eldridge asculta nemiscat.

— Dacă accepți acest lucru, continuă doctorul, o să-ți vină mai ușor. Este posibil ca imaginile limbajului nostru să-ți fi creat false impresii. Am spus că ești nemuritor. De fapt ei devenit capabil să trăiești un timp foarte, foarte, foarte lung. Asta e tot. Se opri din nou. După un moment de așteptare continuă iarăși.

La fel și afacerea asta, nu se intenționează să se prelungească în eternitate. Prin natura lucrurilor nu este posibil. Orice rasă are o existență finită în timp, chiar dacă această existență poate fi foarte lungă. Nu, nu se pune problema unui timp la fel de lung cît poți trăi acum. În definitiv, orice trebuie concluzionat — este inevitabil.

Eldridge tăcea în continuare. Doctorul suspină apoi îl întrebă:

— Există ceva ce ți-ai dori? Ne-ar face plăcere să-ți ușurăm puțin situația.

Eldridge deschise gura.

— Dați-mi o barcă, spuse. Vreau o undiță. Doresc o sticlă de...

Doctorul clătină din cap cu părere de rău. Se întoarse și anunță gardienii. Ușa cuștii se deschise. Ieși.

— Dați-mi niște plăcintă cu dovleac, strigă Eldridge după el, sărînd din pat și apucînd barele ușii închise. Aduceți-mi niște iarbă.

Doctorul traversă podul care fu ridicat imediat. Ecranul monitorului se aprinsă. O față păroasă privi de afară și constată că totul este în ordine. Încet ușa de la ieșire începu să se deschidă.

— Aduceți-mi niște pini, continuă Eldridge să strige în spatele doctorului. Dați-mi niște cîmpuri arate! Dați-mi niște pămînt, niște praf, niște cîmpii, pămînt, praf! Astea dați-mi-le!

Ușa se închise în spatele doctorului și Eldridge izbucni în hohote de ris, iar în timp ce stătea agățat de zăbrele, ochii îi străluceau de fericire.

— Aș dori să fiu înlocuit, îi spuse doctorul comandantului, prezentându-se oficial în biroul acestuia din urmă.

— Îmi pare rău, răspunse comandantul. Îmi pare foarte rău. Doar faci parte din echipa noastră tactică ce a inițiat această acțiune și nici unul dintre noi nu are experiența în relațiile cu prizonierul pe care o ai dumneata. Îmi pare rău.

Doctorul făcu plecăciunea din cap și ieși.

Anumite droguri moderate dar cu efect supresor asupra emoțiilor erau cunoscute rasei ursinoide. Doctorul începuse să le folosească. În acest timp Eldridge, întins pe patul său de campanie, își zîmbea uneori satisfăcut. Avea o astfel de poziție, încît putea vedea prin fereastră dincolo de cortina unduitoare a barierei care înconjura clădirea și o separa astfel de terenul de aterizare. După o vreme văzu una din navele gigant aterizînd, iar cînd îi zări pe cei trei membri ai echipajului coborînd și mișcîndu-se ca niște furnici de-a lungul cîmpului de aterizare către clădirile de la margine, își zîmbi satisfăcut din nou.

Se așază pe spate și închise ochii. Ațipise poate cîteva ore cînd auzi zgomotul cu care se deschidea ușa pe care tocmai intra paznicul care-l aducea mîncarea de la orele trei după amiaza. Se ridică, împinse un pic patul la o parte și se așază pe marginea lui în așteptare.

Podul nu era lăsat — acest lucru se întimpla numai cînd cineva intra în cușcă. Ecranul monitorului se lumină și o față păroasă se asigură că tava cu mîncare era încărcată pe brațul mecanic. Acesta înainta transversal peste șanțul umplut cu acid, întinzîndu-se spre cușcă în timp ce sub supravegherea figurii de pe monitor, trapa pătrată se deschidea cu puțin înainte pentru a permite brațului să intre înăuntru.

Zîmbînd, Eldridge luă tava. Brațul se retrase, părăsi cușca, trapa căzu, se închise și se înzăvorî. În afara cuștii, paznicii, cel care adusesese mîncarea și făptura de pe monitor răsuflară ușurați. Cel ce adusesese mîncarea se îndreptă spre ușă, figura de pe monitor privea acum în jos la cine știe ce buton nevăzut și ușa cu exteriorul începu să se deschidă.

În acel moment Eldridge porni.

4

Într-o fracțiune de secundă era în picioare cu minile încheștate pe barele trapei. Se auzi un singur trosnet metalic și — incredibil — o smulse și o dădu la o parte. Plonjă apoi prin deschizătură.

Se rostogoli ca un gimnast, cu capul la genunchi, oprindu-se în picioare pe malul interior al șanțului. Mirosul de acid îi gîdila un pic nările. Se aruncă cu minile înainte într-un salt formidabil și degetele se încheștară puternic de capătul brațului mecanic care acum ajunsese la jumătatea șanțului în cursa lui de retragere uniformă.

Metalul trosni și se arcui în jos spre șanțul cu acid, dar Eldridge se și relansase deja înainte într-un balans impetuos al brațelor sale de pe care minciile rupte ale cămășii dădeau la iveală funii de mușchi puternici și netezi. Se propulsase prin aer cu picioarele înainte și bocancul său îl lovi pe cel mai apropiat paznic direct în figură, pentru ca apoi să se prăbușească împreună cu acesta la pămînt.

Pentru o secundă se rostogoliră înlănțuiți, apoi gardianul deveni flasc și Eldridge, ridicat pe un genunchi, apucă tubul negru al armei. O singură flămă a fost suficientă și celălalt paznic căzu și el. Eldridge se ridică în picioare și se îndreptă spre ușa încă deschisă.

Ușa începuse să se închidă. Între timp gardianul neînarmat, cel care adusesese mîncarea, o rupse la fugă. Fulgerul loviturii din arma lui Eldridge îl izbi în spate. Căzu în față și ușa se blocă de corpul său. Sărînd peste el Eldridge se strecură prin deschizătura rămasă.

Se afla acum sub cerul liber. Urietul sirenelor de alarmă spînteca aerul. Începu să alerge din nou...

Doctorul era deja drogat — dar nu într-atîta încît să nu poată ajunge imediat la fața locului, atunci cînd aflase știrea. Condus de o ciudată perversiune a spiritului se dusesse mai întîi la închisoare pentru a inspecta trapa ruptă și brațul mecanic îndoit. Urmări apoi drumul urmat de Eldridge, ajungînd astfel la terenul de aterizare unde pe o fîșie întunecată de beton îl așteptau comandantul și academicianul. Aceștia își făcuseră simțită prezența printr-o mică plecăciune a capului.

— A luat o navă de aici?, întrebă doctorul.

— A luat o navă de aici, îi răspunse comandantul.

Se așternu tăcerea.

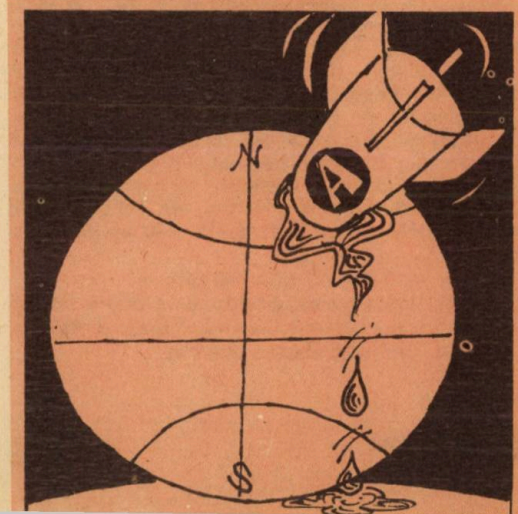
— Ei bine, spuse academicianul, ni s-a răspuns la întrebare.

— Oare?, întrebă comandantul aproape implo-rîndu-l din privire. Nu există șansă — sau poate aceasta a fost șansa? Datorită șansei să fi cedat trapa — sau a acționat fără să se gîndească și a avut noroc?

Doctorul își clătină capul. Se simțea un pic amețit și din cauza drogului nu prea era în apele lui, deși procesul obișnuit de gîndire îi rămăsese intact.

— Țișinile trapei, spuse el, erau ruginite — mîncate de acid.

— Acid — strigă comandantul — de unde a luat acid?

— Din propriul său proces digestiv — scipind direct pe ele. Printre altele, sistemul lui digestiv secretă și acid clorhidric. Nu prea puternic — dar în timp...

— Totuși — spuse comandantul disperat, cred că la mijloc a fost mai multă șansă decât orice altceva.

— Cum poți crede așa ceva?, interveni academicianul. Gîndește-te la sincronizarea tuturor aspectelor, alegerea momentului cînd brațul mecanic era în poziția cea mai bună, ușa deschisă corespunzător, paznicii într-o poziție vulnerabilă. Gîndește-te la siguranța și lipsa de ezitare cu care a folosit o armă — desigur fructul a numeroase ore de observație — alegerea momentului cînd o navă gata reincărcată, cu unitățile de propulsie încă nerăcite, aștepta pe terenul de decolare. Nu, și își clătina din nou capul păsor, pentru mine e clar, avem răspunsul. L-am băgat într-o închisoare perfectă și el a evadat.

— Dar faptul era imposibil, izbucni comandantul. Doctorul slobozi un ris nervos, marcat desigur de drog. Deschise gura să spună ceva dar academicianul i-o luă înainte.

— Nu ceea ce a făcut, ci faptul că a reușit este esențial. Nici un alt membru al vreunei culturi cunoscute de noi nu ar fi întrezărit măcar o astfel

de posibilitate. Nu vedeți — nici n-a vrut să ia în considerare, a negat pur și simplu faptul că o evadare ar fi fost imposibilă. Acest lucru, face această specie atât de înspăimîntătoare și periculoasă. Faptul că ceva este imposibil nu reprezintă o barieră pentru mințile lor scrutătoare. Acest lucru singular îi plasează deasupra noastră la un nivel pe care niciodată n-o să-l putem atinge.

— Dar e o premiză falsă, protestă comandantul. Nu pot contraveni legilor naturale. Sînt și ei limitați de ordinea fizică a universului.

Doctorul rise din nou. Risul său avea ceva sălbatic în el.

Comandantul îl fixă cu privirile apoi spuse;

— Ești drogat.

— Sînt, recunosc doctorul. Și am să mă droghez și mai mult. Toastez pentru sfîrșitul rasei, culturii și ordinii noastre.

— Isterie, concluzionează comandantul.

— Isteriei, replică prompt doctorul. Nu — Vină! Și n-am făcut-o noi, oare, noi trei? Legenda ne spune să nu-i atingem, să nu adăugăm scintila la acest amestec exploziv. Dar noi am mers înainte și am făcut-o, tu, tu și eu. Iar acum am scăpat un dușman — în siguranță și într-un loc ascuns și sigur din spațiu, într-o navă care-l poate transporta de-a lungul întregii galaxii, fiind aprovizionată cu hrană pe ani de zile, reconstituit într-un corp nemuritor, cu hărțile stelare la îndemînă și toate cheile care să-l permită să ne înțeleagă întreaga noastră cultură și să-și localizeze planeta natală, utilizîndu-și din plin abilitatea de a învăța pe care de altfel noi înșine am încurajat-o.

— Eu zic, perseveră comandantul, că nu e încă așa de periculos. Devreme ce n-a făcut nimic ce unul dintre noi n-ar fi putut face, nu trebuie exagerat. N-a arătat nimic supranatural.

— Oare?, întrebă doctorul cu o voce puțin răgușită. Atunci cum rămîne cu ecranul de apărare — arma noastră cea mai periculoasă, cea mai teribilă — ecran care-l putea dezintegra instantaneu la simpla atingere?

Comandantul îl fixă din nou cu privirile.

— Păi, spuse. Ecranul era deconectat desigur în același timp cît ușa era deschisă, pentru a-i permite gardianului care aducea mîncarea să iasă. Presupun...

— Am verificat totul, răspunse doctorul, ținîndu-l pe comandant cu o privire aprinsă. A fost conectat din nou înainte de a fi ieșit.

— Atunci n-ar mai fi ieșit niciodată. Nu-ți dai seama..., vocea comandantului șovăi apoi se opri. Cei trei rămăseră țepeni într-o liniște deplină, asemeni pietrelor. Încet, ca și cum ar fi fost puși în mișcare de niște sfori manevrate de o mînă invizibilă, își întoarseră ca unul privirea spre cerul gol și spațiul de dincolo de el.

— Vrei să-și spui —, vocea comandantului încercă din nou dar se stînsă imediat.

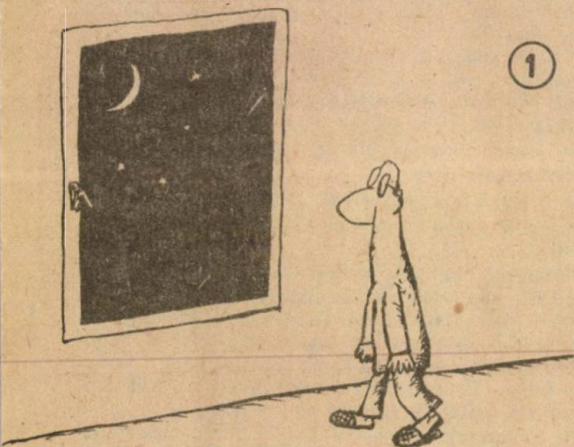
— Întocmai, șopti doctorul.

În cealaltă parte a galaxiei, un copil al unei rase sensibile plinse prin somn și-și apucă strîns mama.

— Am avut un vis urît, suspină el.

— Ssst, spuse mama. Liniștește-te. Stătea întinsă cu fața în sus privind tavanul. Visase și ea.

Undeva, Eldridge zîmbea stelilor.

ra o zi neobișnuit de calmă pentru Marte. Răreori se puteau vedea particule de nisip plutind în aerul rarefiat și oriunde ai fi privit, orizontul nu se zărea tivit

cu acea nuanță roșie care în general vestește în deșert o furtună de nisip.

Două siluete în costume spațiale, amindouă purtând contoare Geiger, se tirau pe nisipul înșelător, în cercuri din ce în ce mai mari în jurul micuței nave spațiale.

— Cred că sintem aproape deasupra ei, spuse în microfon Jim, cel mai înalt și cel mai în vîrstă dintre cei doi oameni. Apoi, alunecînd, înjură în barba-i țepoasă, pentru că era cit pe-aci să cadă în praful lunecos.

— Ceea ce mă neliniștește, răspunse cel mai tînăr, este faptul că radiația pare prea slabă pentru un depozit important de uraniu.

Vîrstnicul nu răspunse. Timpoul în care jăcănea instrumentul vorbea de la sine.

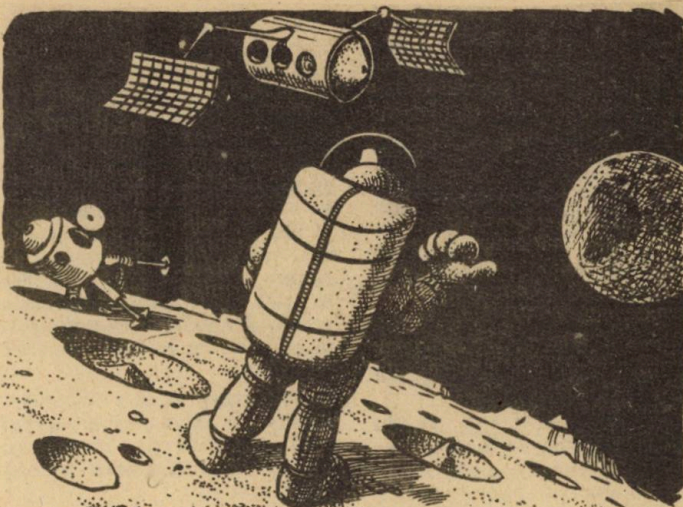
Se auzi un vijilit. Brusc o porțiune de nisip, aproape sub picioarul lui, începu să se prăbușească.

— Ce dracu, strigă cel mai în vîrstă, în timp ce făcea o impresionant salt înapoi de aproape cincisprezece picioare, desigur ajutat de faptul că pe Marte greutatea unui om este cu patruzeci la sută mai mică decît pe Pămînt.

A urmat un vîrtej de praf roșu și un bot în formă de V a răsărit din nisip, urmat de un corp de aproape două picioare lungime și unul grosime. Își croia drumul cu botul ca o casma, în timp ce două anexe aproape circulare, așezate de o parte și de alta a corpului în formă de țigară, rotindu-se, îl propulsau în față, precum șenilele propulsează un bulldozer.

Cînd creatura și-a făcut în întregime apariția, contorul Geiger parecă înnebunise.

— Drăcia asta e radioactivă, spuse uimit Bil, cel mai tînăr dintre cei doi.

PIRAMIDA DE AUR

SAM MOSKOWITZ

Cu excepția botului, capul nu mai avea practic nici-o altă trăsătură. Deodată, o secțiune de suprafață din apropierea proeminenței în formă de V alunecă la o parte precum capacul unui cuptor pentru oțel. Prin deschizătură, un ochi ca un cristal cu mai multe fațete îi aținti pe cei doi oameni. Apoi, pleoapa ca un capac alunecă înapoi acoperind aproape în întregime ochiul cu excepția unei fante foarte subțiri. Anexele începură din nou să se rotească și creatura se-ndreptă spre nava spațială, mișcîndu-se precum un vechi vapor cu zbatuiri laterale. Înconjură nava, păstrînd în permanență față de ea o distanță vigilentă. În cele din urmă se opri, deschise larg pleoapa și porni spre navă ca hipnotizat.

— Un înotător în nisip, explică după o vreme vîrstnicul. Cîțiva au fost reperați la primele aterizări, dar practic nimic nu este cunoscut despre ei, în parte și datorită faptului că sint greu de capturat. Întotdeauna au fost localizați în același fel: jăcănitul contoarelor. Există o teorie po-

trivit căreia aceștia n-ar fi alcătuiți din carne și oase, ci ar fi un fel de viață pe bază de siliciu-metal.

— Sint periculoși? întrebă tînărul.

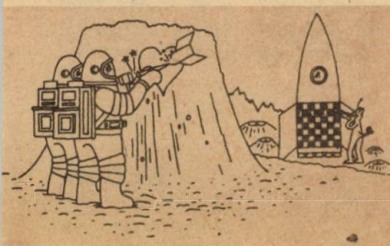
Cel mai în vîrstă dădu din umeri, apoi arătă spre orizont. Cercul devenise roșu, iar o masă compactă și închisă la culoare, propulsată de vînturi cu forța uraganelor, părea că galopează spre ei de-a lungul deșertului.

— Repede, ordonă cel mai în vîrstă. După stîncile acelea. Nu putem ajunge la navă în timp util.

Topăind caraghios, cei doi oameni se precipitară spre o formațiune stîncoasă din apropiere. Plonjară în adăpost cu numai cîteva clipe înaintea asurzitoare volbure de nisip care redusesă vizibilitatea afară la zero.

Tînărul își șterse praful roșu adunat pe vizor. Apoi, scăpînd un sunet nearticulat, se năpusti asupra unui obiect așezat pe solul adăpostului.

Se redresă în chiote nestăpînite de bucurie și o piramidă din aur scilpitor, de aproape o sută de

milimetri înălțime, se odihnea în palma mîinii sale înmănușate.

— Un artifact marțian, bolborosi cel mai vîrstnic. Este inestimabil. Dovada că o civilizație a existat odată pe această planetă. Pare a fi din aur turnat.

— Adu-ți aminte, eu am găsit-o, accentuă tînărul. Fața lui avea o tentă violetă, dar era greu de spus dacă ea se datora entuziasmului sau reflexiei nisipului roșu pe viziera căștii.

— Nu sînt obligat să împart cu tine profitul obținut de la muzee. Nu este același lucru cu descoperirea uraniului.

— Spui timpenii, tipă cel mai în vîrstă în timp ce înainta spre el amenințător. Împarte și iar împarte, așa ne-a fost înțelegerea și acum vrei să dai înapoi dacă eu...

— Înțelegerea era pentru uraniu. Nimic nu a fost spus despre ceva asemănător acestuia, replică tînărul în timp ce se retrăgea spre ieșirea adăpostului.

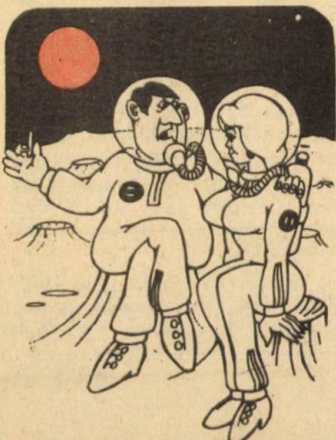
La fel de repede precum sosise, furtuna de nisip dispăruse, devenind o ceață subțire și roșie la orizont. Aerul era din nou transparent și brusc nava redeveni vizibilă.

— Ascultă, argumentă cel mai în vîrstă. Relieva asta poate valoarea o avere. Ajunge pentru amîndoi.

În loc de răspuns, tînărul își croi drum prin nisip spre navă, fiind strîns piramida în mînușa încălzită electric.

— Ce vrei să faci? strigă după el cel mai în vîrstă. Încerci să mă părăsești, nu-i așa? Las' că mai vedem noi.

Cei doi începură o bizară cursă spre navă. Făceau salturi fantastice în gravitația redusă și aterizau dezechilibrindu-se pe nisipul alunecos. Se redresau apoi și cursa spre navă reîncepea. Tînărul

atinse primul trapa de intrare. Intră și apăsă butonul de închidere. Nisipul fin pe care furtuna îl suflase în șanțurile trapei încetini însă viteza de închidere astfel încît îi permise vîrstnicului să alunece înăuntru înainte de închiderea completă a trapei. Se aruncă asupra tînărului fără să mai aștepte să creeze presiunea aerului și între cei doi se încinse o bătăie furibundă dar complet ineficientă. Gravitația redusă și grosimea izolației costumelor priveau loviturile de orice autoritate.

Un trosnet ascuțit întrerupsese disputa. Se întoarseră în același timp spre direcția zgomotului și două guri rămaseră căscate de uimire.

Straniul înotător în nisip care le apăruse din desert intrase în navă, evident în timp ce ei erau în adăpost. Își înfipse capul ca pe un plug prin subțirile înveliș metalice al peretelui interior al navei, descoperind o fiște din izolația de plumb.

În același timp, cel mai în vîrstă remarcă fața tovarășului său strălucind violet. Ura i se topi în compasiune.

— Puștiule, îi spuse aproape cu blîndețe, ai contractat febră radioactivă.

Tînărul nu-l asculta însă. Striga și gesticula. Creatura părea că mănîncă izolația de plumb. Măcina plumbul cu niște dinți roșii din oțel și-l înghițea într-un ritm alarmant.

Tînărul apucă o mostră de minereu din tașca de piele și o aruncă în creață. Mostra lovi în plin și ricoșă datorită forței cu care fusese aruncată. Creatura abia dacă sesizase izbitorul.

Încercat, tînărul se repezi cu o serie de lovituri puternice de picioare pe suprafața dură a formei de viață marțiană. În ciuda structurii ei aparent metalice, creația era mică și forța izbitorilor o rostogoli spre trapă.

Pentru a nu-i da timp de revenire, tînărul îi mai trimise o izbitoră și o rostogoli lingă trapă. Vîrstnicul apăsă butonul de deschidere și o a treia lovitură propulsă creația afară pe nisipul desertului.

Tînărul apucă o pușcă cu rachete de pe perete și descărcă o salvă în direcția creaturii. Greși însă ținta și explozia ridică un

gheizer de nisip. Jim încercă să-i smulgă arma, dar tînărul, a cărui față era acum purpurie de febră, se eliberă și-l croi cu patul puștii în moalele capului.

Cînd își reveni, rachetele navei se zăreau pe cer ca niște licurici vișinii. Nu era supărat pe puști. Boala radiației putea lovi în oricine, orînd. Deschise aparatul radio de semnalizare S.O.S. Puternicele receptoare de pe Phobos, una din cele două luni ale lui Marte, urmau să le recepționeze și o navă de salvare avea să sosească în decurs de numai câteva ore.

Brusc își dădu seama că înotătorul în nisip rămăsese liniștit la aproape disprezece metri mai încolo. Partea mijlocie a corpului său căpătase o nuanță roșcată și începuse să lumineze.

Imposibil, își spuse, ființa asta trîsnită mănîncă plumb și-l digeră în stomac cu ajutorul unei pile radioactive. Ea răstoarnă toate conceptele noastre despre viață și inteligență. Forța vitală care pune în mișcare obiectul putea fi asemuită cu aceea a unui motor atomic natural.

Deși chinuit de curiozitate, se păstra totuși la distanță. Nu se-ndoia o clipă în sinea lui că boala de radiație a puștii era un rezultat direct al contactului strîns pe care-l avusese cu creația. Nu dorea să primească aceeași doză, deși propria sa toleranță la radiație era evident mai mare decît a lui.

Strălucirea mijlocului creaturii se diminua treptat, pentru ca apoi să dispară cu totul. Pleoapa asemănătoare ușii de cuptor se deschise din nou și iarăși îl aținti ochiul de cristal. Anexele începură să se rotească ca șenilele unui tanc. Capul plonjă în nisip. În câteva clipe înotătorul în nisip dispăruse.

Prudent, Jim se apropie de navă. Nisipul moale, ca cernut, aproape o umpluse. Atunci, ceva îi atrase atenția. Privi fîntă pentru o clipă, apoi se prinse de burtă și se rostogoli în neștire pe nisip, cuprins de convulsiile unui ris paroxistic.

Acolo pe nisip, pe uneori înșelătoare dar cîteodată misterioasele nisipuri de pe Marte, înotătorul în nisip ouase o minunată și strălucitoare piramidă de aur.

În românește de
Mihai Bădescu

EPILOG

FERICI

HENRY KUTTNER

Apăsă butonul dispozitivului primit de la robot și gîndi intens.

Departe, peste distanțe nesfîrșite, găsi legătura. Se agăță de unda mentală.

O încălecă.

Omul cu mustața roșie ridică capul, căsă mirat și zîmbi satisfăcut.

— Așadar dumneata ești, spuse. Nu te-am auzit intrînd, mare noroc, de două săptămîni încerc să te găsesc.

— Spune-mi un singur lucru, dar repede, zise Kelvin. „Cum te cheamă?”

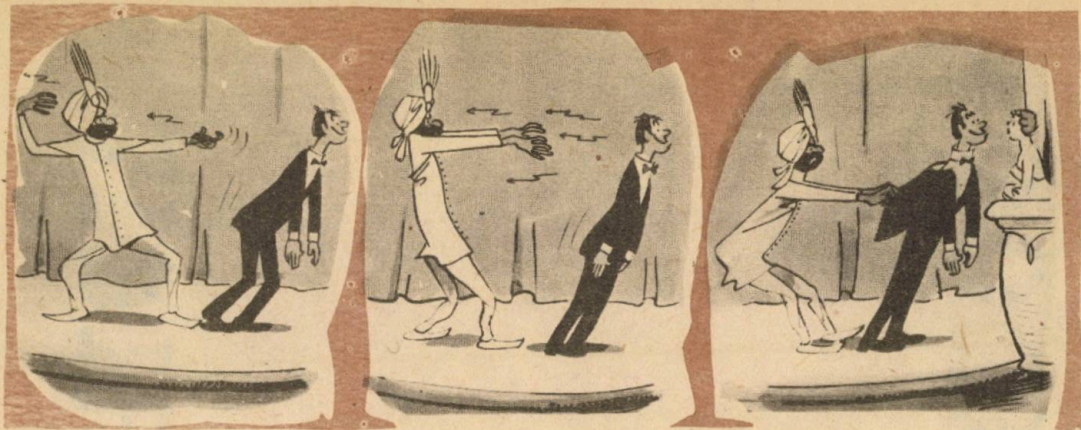
— George Bailey. Apropo, dar pe tine? Kelvin nu răspunse. Își aminti brusc ce-i spusese robotul despre dispozitivul cu care stabilea legătura, apăsînd pe buton. Îl apăsă din nou acum, dar nu se mai întîmplă nimic. Dispozitivul nu mai funcționa. Misiunea lui se încheiase, ceea ce evident însemna că în sfîrșit obținuse sănătate, faimă și bogăție. Desigur, robotul îl avertizase. Lucrul era conceput pentru o sarcină bine determinată. Odată ce-i adusesese ce-și dorea, încetase să mai funcționeze.

Astfel Kelvin obținu milionul de dolari.

Și de atunci trăiește fericit...

Iată acum mijlocul povestirii:

Cînd dădu la o parte draperia — ceva ca o frînghie bine minuită — se abătu peste fața sa, trîndu-i ochelarii cu ramă de baga. Simultan o puternică lumină albastruie îl izbi peste ochii neprotejați. Avu un curlos și ascuțit sentiment de dezori-

entare, o mișcare înșelătoare care dispăru instantaneu.

Lucrurile se liniștiră. Lăsa cortina să cadă la loc și inscripția deveni din nou vizibilă: **GHICITOR — VĂ CITEȘTE VIITORUL** — apoi se trezi că privește fix la celebrul ghicitor.

Era un — vai, imposibil!

Robotul spuse cu o voce monotonă și precisă.

— Sinteți James Kelvin. Sinteți reporter. Aveți treizeci de ani, necăsătorit și ați venit astăzi de la Chicago la Los Angeles sfătuit fiind de medicul curant. Este adevărat?

În uimirea lui, Kelvin rămase cu gura căscată. Potrivindu-și mai bine ochelarii, încercă să-și amintească un expozeu asupra șarlatanismului pe care-l scrisese odată. Trebuiau să existe unele explicații la toate acestea.

Robotul îl privea liniștit prin ochii lui compuși.

— Citindu-vă gândurile, continuă cu vocea lui pedantă, aflu că sintem în anul o mie nouă sute patruzeci și nouă. Planurile mele trebuie revizuite. Trebuia să ajung în o mie nouă sute șaptezeci. Vreau să vă rog să mă ajutați.

Kelvin își băgă mâinile în buzunar și rinji.

— Bineînțeles pe bani, spuse. Mă alurești de cîteva minute. Cum procedezi?, Oglinzi? sau un fel de jucătorul de șah al lui Maelzel?

— Nu sint o mașină pusă în mișcare de un pîtic, sau o iluzie optică, îl asigură robotul. Sint un organism viu creat artificial, într-un timp cu mult în viitorul dumneavoastră.

— Iar eu nu sint fraierul drept care mă iei, remarcă glumeț Kelvin. Am venit aici...

— Ați pierdut biletul de bagaje, spuse robotul. Și în timp ce vă-ntrebați ce să faceți, ați dat ceva pe gît și ați luat autobuzul de Wilshire la exact — exact opt și treizeci și cinci de minute după amiază.

— Oprește, cititor de gânduri, spuse Kelvin. Și nu-mi vinde mie goșoi că ai fugit de unde pretinzi cu o astfel de meserie. Polițiștii ar fi venit după tine. Dacă ai fi într-adevăr robot.

— Am fugit de acasă, spuse robotul, de aproape cinci minute. Adevăratul ghicitor zace inconștient în spatele cufărului acela din colț. Sosirea Dumneavoastră aici a fost o pură coincidență. Se opri pentru o clipă iar Kelvin avu impresia curioasă că totuși povestea se potrivea destul de bine. Era ciudat desigur, deoarece Kelvin își dădea seama că figura din fața lui nu putea fi un om în adevăratul sens al cuvîntului. Dacă un asemenea lucru precum robotul era posibil, trebuia să creadă implicit că avea de-aface cu un specimen deosebit. Dar de vreme ce asemenea lucruri nu erau posibile, aștepta să vadă în ce consta smecheria.

— De asemenea sosirea mea aici a fost întîmplătoare, îl informă robotul. Așa sînd lucrurile, echipamentul meu urmează să se altereze cu timpul. De aceea avînd în vedere ce am citit în mintea Dumneavoastră, trebuia să mă integrez în acest sistem economic deosebit de sărăcăcios. Într-un cuvînt am nevoie de bani sau alte valori. Așa că — temporar — sint ghicitor.

— Sigur, sigur, spuse Kelvin. De ce nu pur și simplu tilhar. Dacă ești robot ai putea face super-tilhării printr-o mișcare rapidă a angrenajelor.

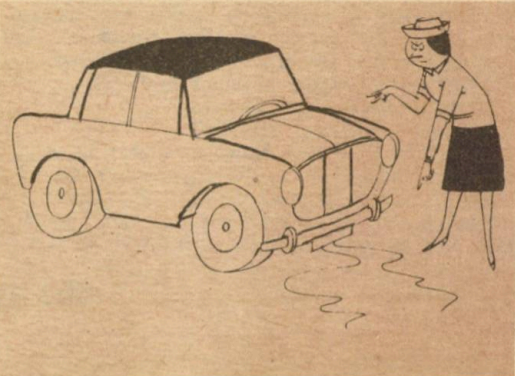
— Ar atrage atenția. Și mai presus de orice am nevoie de păstrarea secretului. De fapt sint... Robotul se opri, cercetînd creierul lui Kelvin pentru a alege cuvîntul adecvat și spuse. ... pe fugă. În epoca mea călătoria în timp este strict interzisă, chiar și accidental, fără aprobarea specială a guvernului.

Există o fisură pe undeva, dar Kelvin nu-și putea da seama unde. Clipi la robot a îndoială. Părea puțin convins.

— Ce dovadă doriți?, întrebă creatura. V-am citit gândurile adineacori, așa e? Trebuie să fi simțit o amnezie temporară cînd am seos cunoștințele și apoi le-am înlocuit.

— Deci asta s-a-întîmplat, spuse Kelvin și se retrase precum un pas înapoi. Ei bine, cred că trebuie să plec.

— Așteptați, porunci robotul. Văd că ați început să nu mai aveți încredere în mine. Aparent acum regretați că mi-ați sugerat meseria de tilhar. Vă este teamă că am să mă conform sugestiei. Dați-mi voie să vă reasigur. Este adevărat că aș putea să vă iau banii și să-mi asigur discreția omorîndu-vă, dar nu-mi este îngăduit să omor oameni. Alternativa este să mă angajez în sistemul de troc. Pot să vă ofer ceva de preț în schimbul unei mici cantități de bani. Să vedem. Privirea compusă alergă de jur împrejurul său, apoi pentru o clipă insistă pătrunzător asupra lui Kelvin. Un horoscop, spuse.

Este de presupus să vă ajute să obțineți sănătate, faimă și bogăție. Cu toate acestea, astrologia este în afara preocupărilor mele. Dar pot să vă ofer o metodă logică și științifică pentru a ajunge la același rezultat?

— Oho, exclamă Kelvin sceptic. Cînd și unde ai mai utilizat metoda?

— Am alte ambiții, răspunse robotul în maniera lui criptică. Luați asta. Se auzi un țâcănit scurt. O ușiță se deschise în pieptul metalic. Robotul scoase o cutiună mică și plată și o înmînă lui Kelvin care strînse automat degetele peste metalul rece.

„Fiți atenți! Nu apăsați butonul acela pînă nu...

Dar Kelvin îl apăsase...

Ca și cum conducea un automobil fără direcție. Cîneva era în capul său. O schizofrenică locomotivă cu dublă tracțiune îi alerga nebună prin cap și deși apăsa pe frînă nu se oprea o clipă. Sărise de pe fix.

Alteineva gîndea acum pentru el!

Nu era chiar o ființă omenească. Și nici prea sănătoasă după părerea lui Kelvin. Dar cît se poate de sănătoasă după părerea aceleia. Îndeajuns de sănătoasă pentru a stăpîni cele mai delicate principii ale geometriei non-euclidiene, încă de la grădini.

Înțelesurile cuvintelor se sintetizau în mintea lui sub forma limbajului obișnuit. O parte se exprima audibil, alta imagistic, iar senzațiile tactile, de gust și de miros erau uneori familiare iar alteori condimentate cu o stranie absolută. Și totul era un haos.

Ceva în felul următor de pildă...

Șopirile uriașe au devenit prea numeroase în acest sezon — trivariși îmblinziți au același ochi, deși nu ca pe Callisto — în curînd vacanța — preferabil galactică — sistemul solar claustrrofobie — biandering mline dacă rădăcina pătrată ajunge la trei.

Acestea erau mai degrabă cuvinte-simbol. În realitate erau mult mai detaliate și înspăimîntătoare. Din fetele degetul lui Kelvin se ridicase reflexiv de pe buton aproape imediat, lăsîndu-l nemîșcat și tremurînd ușor.

Acum era speriat

Robotul spuse.

— Nu trebuia să stabiliți legătura pînă cînd nu vă făceam instructajul. Acum ar putea fi periculos. O clipă. Ochii lui își schimbă culoarea. Da el este.... Tharn, da. Feriți-vă de Tharn.

— N-am nevoie de nimic, răspunse Kelvin în grabă. Iată, ține-ți lucrul ăsta înapoi.

— Dar atunci veți rămîne fără nici o protecție împotriva lui Tharn. Păstrați dispozitivul. El vă va asigura, așa cum v-am promis, sănătate, faimă și bogăție mai bine decît un horoscop adevărat.

— Nu, mulțumesc. Nu-mi dau seama cum realizezi această șmecherie — subsonic probabil, dar nu...

— O clipă, spuse robotul. Cînd apăsați acest buton, intrați în mintea cuiva care există foarte departe în viitor. El creează o legătură temporală. Puteți obține această legătură ori de cîte ori apăsați butonul.

— Scapă-mă, Doamne, își spuse Kelvin mai tremurînd încă.

— Gîndiți-vă puțin. Presupuneți că un troglodit din trecutul îndepărtat are acces la creierul dumneavoastră. Ar putea obține tot ce și-ar dori.

Era important să găsească într-un fel anume o respingere logică a argumentelor robotului. La fel cum Sfîntul Anton — sau Luther? — i-a răspuns diavolului, gîndea Kelvin amestecat. Durerea de cap era îngrozitoare și bănuia că băuse mai mult decît se cuvenea. Spuse doar alți.

— Cum ar putea un troglodit să înțeleagă ce este în creierul meu? N-ar putea aplica cunoștințele, fără să aibă la dispoziție condițiile pe care le am eu.

— V-au venit cumva pe neașteptate în minte idei aparent illogice? Siciltoare? Astfel încît să fiți nevoit să gîndiți la un anumit lucru, numărutul pînă la un anumit număr, rezolvarea unei probleme deosebite? Ei bine, omul din viitor asupra căruia este focalizat dispozitivul meu nu știe că este în legătură cu Dumneavoastră, Kelvin. Dar este vulnerabil la această sicilială. Tot ce aveți de făcut este să vă concentrați asupra unei probleme și apoi să apăsați butonul. Legătura Dumneavoastră va fi forțată — inconștient, din punctul lui de vedere — să rezolve problema. Îi veți citi creierul și veți afla astfel răspunsul. Există desigur și limite, pe care le veți afla cu timpul. Iar dispozitivul vă va asigura sănătate, bogăție și faimă

— Dacă funcționează cu adevărat, aș putea obține orice. De aceea nici nu-l cumpăr!

— Am spus că are limite. Pe măsură ce ați obținut pe rînd sănătate, faimă și bogăție, dispozitivul va deveni inutilizabil. Am să am eu grijă de acest lucru. Dar între timp îl puteți folosi să vă rezolvați toate problemele, avînd acces la creierul unui specimen mult mai inteligent din viitor. Important este să vă concentrați asupra problemei înainte de a apăsa butonul. Altfel nu obțineți decît faptul că Tharn vă poate lua urma.

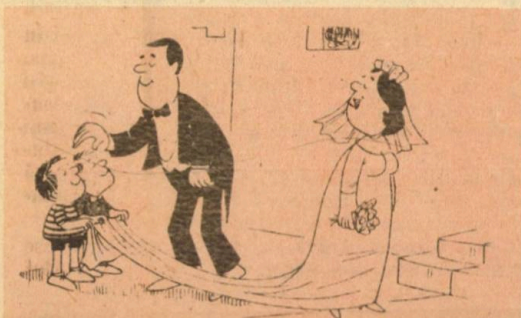
INCREDIBIL, DAR ADEVĂRAT!

Se numește Fadime Kavaci, are 60 de ani și trăiește în localitatea Kastamonunu de lângă Ankara. Era cit pe aci să rămână văduvă, soțul ei fiind gata-gata să facă infarct la aflarea vestii că va fi în curînd tată. A rezistat însă și iată-l acum în posesia celui de-al zecelea copil, o fetiță pe nume Sengul.

La început Fadime a crezut că are o tumoră, dar arătîndu-se unui doctor, care a supus-o la teste speciale, a descoperit cu profundă uimire că va fi mamă... A scăpat și ea ca prin minune de infarct...

Sigur că vestea a făcut repede ocolul pămîntului, provocînd pur și simplu senzație. Au fost însă și specialiști care au susținut și susțin că femeia poate aduce pe lume copii la o vîrstă înaintată. Unul dintre aceștia este și doctorul Alpino Augusto Camelo din Rio de Janeiro care a declarat că la 60 de ani femeia are tot ce-i trebuie pentru a deveni mamă.

Și totuși, Fadime nu se poate mîndri nici măcar cu titlul de „cea mai tînără bătrînă mamă” din lume. Titlul mondial este deținut de brazilianca Luiza Elvira Guimaraes, care a devenit mamă la vîrsta de — n-o să vă vină să credeți! — 64 de ani!

— Tharn? Ce?

— Cred că e un — android, spuse robotul privind în gol. Un om artificial... În fine, să considerăm și problema mea. Am nevoie de o micuță cantitate de bani.

— Aha, asta era poanta, spuse Kelvin cu un ciudat sentiment de ușurare. Apoi adăugă: N-am nici-un ban.

— Atunci ceasul.

Kelvin își ridică brațul astfel încît ceasul apără la vedere.

— A, nu, ceasul acesta costă o avere.

— Tot ce vreau este capacul de aur, spuse robotul și o rază verde îi țîșni din ochi. Mulțumesc. Ceasul era acum o grămăjoară de metal cenușiu.

— Hei, strigă Kelvin.

— Dacă folosiți dispozitivul, sănătatea, faima și bogăția vă vor fi asigurate, spuse robotul rapid. Veți fi atît de fericit cum nici un om din această eră nu poate fi. El vă va rezolva toate problemele — inclusiv problema Tharn. Așteptați o clipă. Crea-tura făcu un pas înapoi și dispăru după o carpetă orientală, neobișnuită prin părțile acelea.

Se asternuse liniștea

Kelvin privi de la ceasul fărîmat la enigmaticul obiect plat din palma sa. Avea aproape cinci centimetri pe cînei și nu mai gros decît o pudrieră, iar pe una dintre suprafețe avea un buton îngropat.

Îl băgă în buzunar și făcu cîțiva pași înainte. Privi în spatele carpetei orientale dar nu întîlni decît golul și o tăietură alungită în pinza care forma pereții prăvăliei. Robotul parcă se evaporase. Kelvin ieși prin tăietura din perete. Nimic în afara luminilor și zgomotelor obișnuite din parcul de distracții Ocean Parc. Iar dincolo de bariera invizibilă a falezei, întunecatele mișcări argintii ale oceanului Pacific, întinzîndu-se spre micile luminițe care indică localitatea Malibu.

Se întoarse din nou în prăvălie și privi în jur. Un om grăsuț într-un costum de baie zăcea inconștient în spatele cufărului pe care-l indicase mai înainte robotul. Respirația, precum și alte deducții îl lămuriră pe Kelvin că omul se îmbătase zdravăn.

Neștiind ce să mai facă, Kelvin imploră din nou mila cerească. Apoi se pomeni că se gîndește la cineva sau la ceva pe nume Tharn și care era un android.

Ghicit... ... timp.... legătură..... deloc! O neîncredere protectoare îi înconjură mîntea precum o armură. Un robot nu putea fi realizat în practică. Asta o știa bine. De altfel ar fi auzit — nu era oare el reporter?

Sigur că era.

Dornie de gălăgie și de companie, o porni de-a lungul aleii cu tarabele de tras la țîntă, ciocnindu-se de cîțiva gură-cască. Caseta plată îl ardea din buzunar. Metalul distrus al ceasului său îl ardea în memorie. Amintirea acelei extrageri și apoi introducerii la loc în creier îi ardea în mîntea, iar whisky-ul băut la bar îl ardea în stomac.

Părăsise Chicago-ul datorită recidivei unei sinu-zite enervante. Sîmplă sinuzită. Nu schizofrenie sau halucinații; nu pretindea că aude voci venind din pereți. Și nici că ar fi văzut lilieci sau roboți. Acel lucru nu putea fi cu adevărat un robot. Totul are o explicație perfect naturală. Sigur.

Sănătate, faimă și avere. Și dacă...

THARN!

Gîndul îl izbi cu forța unui trăsnet.

Apoi alt gînd: am înnebunit!

O voce fără sunet începu să murmure insistent, la nesfîrșit. „Tharn-Tharn-Tharn-Tharn“

O altă voce, vocea sănătății și a siguranței îl răs-punse și o acoperi pe prima. În șoaptă Kelvin mur-mura: „Sînt James Noel Kelvin. Sînt reporter — faptul divers — reportaje — redacție. Am treizeci de ani, necăsătorit și vin astăzi din Los Angeles, mi-am pierdut bilețul de bagaje — și m-am dus să mai beau ceva și să caut un hotel. În orice caz, cli-matul care să-mi vindece sinușita.“

Tharn, vocea acoperită răzbătu pînă la limita percepției. Tharn, Tharn.

Tharn.

Mai comandă ceva de băut și băgă mina în bu-zunar după mărunțiș. Mina atinse caseta metalică. În același moment simți o ușoară apăsare pe umăr.

Instinctiv privi în jur. Era o mină zbircită ca de pălănjen cu șapte degete — fără păr, și unghii — și albă, ca fildeșul lustruit.

Prima și cea mai imperioasă necesitate care-l trecu lui Kelvin prin minte fu dorința de a pune o cifră mai mare distanță între sine și proprietarul acelei minii degustătoare. Era o cerință vitală, dar cifră de greu de îndeplinit, și această preocupare ex-cluse orice altceva din mintea lui Kelvin. Își dă-dea vag seama că strînge caseta plată din buzunar ca și cum l-ar fi putut salva, dar tot ce gîndea se rezuma la: trebuie să scap de aici.

Monstruoasa gîndire străină a cuiva din viitor se răscolu demențial în propria sa gîndire. În mai puțin de o clipă, îndemînatică, competentă, înțeleaptă și antrenată minte din eruditul și inimagina-bilul viitor rezolvă neașteptata problemă care apă-ruse atît de brusc și cu o atît de ciudată sîcîlială.

Trei metode de transport îi apărură simultan și clar în minte. Două le înlătură; platforma motoa-re era cu siguranță o invenție care urma să fie des-coperită, iar Quirlingul — necesitînd evident o cas-că bobinată cu senzori — era în afara discuției. Dar metoda a treia...

Deja memoria îi slăbea. Iar mina aceea îl mai strîngea încă de umăr. Se agită de ideile care se topeau și cu disperare își determină creierul și mușchii să se deplaseze de-a lungul neverosimilei direcții pe care omul din viitor o vizualizase.

Era afară, bătea vîntul rece al nopții, stătea tot în picioare dar de data aceasta numai aerul îl în-conjura.

Se așază imediat.

Trecătorii prin intersecția bulevardului Holly-wood cu Chauenza nu arătau prea surprinși la ve-

dera unui bărbat brunet și deșirat care stătea așe-zat pe refugial de pietoni. Numai o femeie, sesizînd apariția lui Kelvin și dîndu-și seama că nu visează, se îndreptase direct spre casă.

Kelvin izbucni într-un ris isteric. „Teleportație?“, își spuse. „Cum am realizat-o oare?“. Era greu să-și mai amintească după aceea. Trebuia să poarte cu el un blocnotes.

Și apoi: „Dar ce se-ntimplase cu Tharn?“

Privi în jur înspăimîntat. Siguranța de sine îl re-veni abia după ce o jumătate de oră trecuse fără alte miracole. Mergea de-a lungul bulevardului privind cu atenție pretutîndeni. Nici urmă de Tharn, gîndi.

Din întîmplare băgă mina în buzunar și atinse metalul rece al casetel. Sănătate, faimă și avere. Ce-ar fi dacă ar...

Dar nu apăsă butonul. Era prea vie în memoria sa acea zăpăceală șocantă și străină. Mintea, expe-riența, comportamentul viitorului îndepărtat erau incomod de puternice.

Putea utiliza microcasetă din nou — cu siguran-ță. Dar nu era nici-o grabă. Mai întîi să-și precizeze anumite aspecte.

Neîncrederea îi dispăruse complet.

Tharn se arătă din nou în noaptea următoare, strîcîndu-l în nou buna dispoziție. Mai înainte re-porterul eșuase în încercarea de a-și găsi bilețul de bagaje și era consolat acum numai de cele două sute de folie verzi din portofel. Închiriase o came-ră, plătind în avans, la un hotel de mina a doua și se-ntreba ce curs avea să urmeze firul vieții lui în viitor. Foarte afectat, se decise să-și continue viața normală pînă cînd avea să se întîmple ceva. În orice caz trebuia să stabilească cît mai puține legă-turi. Încercă să găsească explicații în Times, Exa-miner, News și alte ziare. Dar cu excepția filmelor, astfel de lucrări apăreau cu întîrziere. În acea noap-te cînd nepoștii lui oaspete a apărut, Kelvin era în camera lui din hotel.

Era Tharn, desigur.

Purta un turban foarte mare, aproape de două ori mai mare decît capul său. Avea o mustață ne-gră, îngrijită, îndreptată spre bărbie precum mus-tața unui mandarin sau a unui somn. Îi apăruse brusc din oglinda de la baie.

Kelvin tocmai se întreba dacă mai era sau nu nevoile să se radă înainte de masă. Își studia cu aten-ție pielea feței în momentul în care Tharn își fă-cuse apariția și deoarece între apariție și percepție existase un mic interval de timp, lui Kelvin i se păruse că lui însuși îi crescuseră lungile mustați. Se pipăise pe buza superioară. Era netedă. Dar în oglindă părul negru strălucitor tremura pe măsură ce Tharn își împingea fața spre suprafața oglinzii.

Kelvin era atît de șocat încît nu mai putea fi în stare să se gîndească la ceva. Se retrase cu un pas. Teava de la baie îl lovi în spatele genunchiului și-i distrase atenția pentru o clipă, suficientă însă pen-tru a nu înnebuni. Cînd privi din nou, își zări numai propria-i figură îngrozită, reflectată deasupra chlu-vetel. Dar după cîteva secunde figura lui părea că dezvoltă un nor de turban alb și favoriți de manda-rin.

Kelvin își astupă ochii cu o mînă. și se retrase din baie. Peste vreo cincisprezece secunde își rări

degetele suficient să poată privi printre ele. Palma celeilalte miini o ținea presată cu încăpăținare pe buza superioară în speranța nebunească de a opri creșterea acelei mustăți apărute atit de brusc. Reflecția din oglindă părea că este el însăși. Cel puțin avea ochelari și nu purta turban. Riscă să-și dea mina la o parte pentru o scurtă privire dar o puse la loc imediat, tocmal la timp pentru a preveni ca Tharn să prindă contur din nou în oglindă.

Cu fața încă acoperită se repezi în dormitor și scoase caseta din buzunarul hainei. Nu apăsa butonul care urma să stabilească o sinapsă mentală între două lumi atit de diferite. Iși dădea seama că nu dorește s-o mai facă. Într-un fel, mai teribil era gândul reîntrării în creierul acela străin, decit ceea ce se-ntimpla în acel moment.

Stătea în fața biroului, iar din oglindă îl privea un ochi printre degetele-i răslirite. În spatele lentilei strălucitoare era un ochi sălbatic, dar se părea că este totuși al lui. Luă mina la o parte pentru probă...

Oglinda aceasta arăta mai mult din Tharn. Kelvin nu dorea desigur așa ceva. Tharn purta pină la genunchi cisme dintr-un plastic strălucitor. Între ele și turban nu purta nimic cu excepția unui minișorț din același material strălucitor. Era foarte subțirel dar se arăta foarte activ. Atit de activ încit să pătrundă direct într-o cameră de hotel. Pielea îi era mai albă decit turbanul, iar minile aveau cîte șapte degete fiecare.

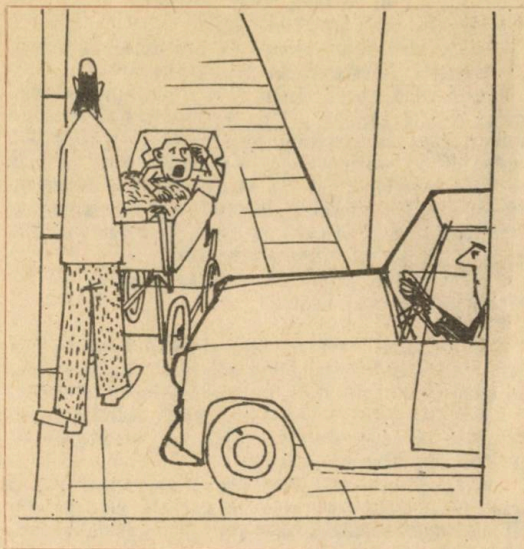
Kelvin se întoarse brusc, dar Tharn era inventiv. Fereastra întunecată reflecta suficient pentru a arăta o figură ștearsă avind drept singură îmbrăcăminte un minișorț. Picioarele păreau la fel de anormale ca și minile. Iar alama polizată a unei lămpi reflecta imaginea unei figuri mici și distorsionate care în nici-un caz nu era a lui.

Kelvin găsi un colț fără nici-o suprafață reflectantă și se înghesuî acolo avind încă minile la ochi. Mai avea și caseta.

Halal, gîndi cu amărăciune. Lingă un bine trebuie să fie întotdeauna și un rău. La ce-mi folosește acest dispozitiv de contact dacă Tharn mi se arată de fiecare dată? Poate am înnebunit; și asta ar fi cel mai bine.

Ceva trebuia făcut dacă nu voia să treacă prin viață cu fața în palme. Cel mai rău era faptul că Tharn avea o obsedantă înfățișare familiară. Kelvin înlătură o duzină de variante, de la reincarnare pînă la fenomenele deja vu, dar...

Iscodi printre degete tocmal la timp pentru a-l zări pe Tharn ridicind asupra lui un dispozitiv cilindric, ca pe un pistol. Acest gest îl hotări brusc. Trebuia să facă ceva și încă repede. Așa că se con-

centră asupra ideii — vreau afară — și apăsa butonul de pe suprafața plată a casetei.

Imediat uitata metodă a teleportației îi reveni clară în minte. Alte lucruri rămîneau însă obscure. Mirosurile — gîndea cineva — sînt adăugate la... nu găsea un cuvînt potrivit ci numai o șocantă idee audio-vizuală care dădea amejeli. Cineva pe nume Trei Milioane Nouăzeci Roz a scris o nouă dismonie. Apoi era senzația fizică a umezirii cu limba a unui timbru de douăzeci și patru de dolari și a lipirii lui pe o carte poștală.

Dar lucrul cel mai important era că omul din viitor avea sau trebuia să aibă obligația să se gindească la metoda teleportației. Cînd Kelvin, revenit instantaneu în timpul și în mintea sa, încercă din nou metoda, nu reuși.

Îl izbi puternic o apă de gheață. Ca prin minune mai ținea încă în mină caseta. Avea o viziune amejitoare a stelelor pe cerul nopții și imaginea fosforescentă a luminii Lunii pe o mare întunecată. Apoi mirosul de saramură îi ajunse în nări.

Kelvin nu învățase niciodată să înoate.

Pe măsură ce cădea la fund, gilgîind un ultim strigăt, se agită de pail proverbial pe care-l avea deja în mină. Degetul apăsa din nou butonul. Nu mai era cazul să se concentreze asupra problemei; nu se mai putea gîndi la nimic.

Haos mental, imagini fantastice — și răspunsul.

Trebuia să se concentreze și nu mai avea mult timp. Bule de aer i se scurgeau pe lingă obraji; le simțea dar nu le putea vedea. Totul în jur îl apăsa cu putere, o răcoare oribilă de apă sărată...

Brusc metoda îi apărui în minte; știa și cum funcționează. Gîndi în direcția indicată de mintea viitorului. Ceva se întimpla. O radiație — termenul familiar cel mai apropiat — se scurse din creier spre țesuturile plămînilor determinînd anumite schimbări. Singele se adaptase și el...

Respinse apa care acum nu-l mai sufoca.

Totodată Kelvin învățase că această adaptare de urgență nu putea fi menținută multă vreme. Salvarea consta în teleportație. Trebuia să-și reamintească însă metoda. Doar o utilizase cu cîteva minute mai devreme pentru a scăpa de Tharn. Și cu toate

acestea nu și-o putea aminti. Memoria îi părea curățită de orice amintire. Nu-i mai rămânea decât să apese din nou butonul și Kelvin îl apăsă cu o oarecare reținere.

Ud leocă se trezi pe o stradă necunoscută. Deși strada nu-i era cunoscută, era în aceeași epocă și aceeași planetă. Din fericire teleportația părea să aibă anumite limitări. Vântul sufla rece în timp ce Kelvin zăcea într-o băltoacă care creștea rapid pe măsură ce apa i se scurgea din haine. Privi în jur.

Pe stradă un semn indica Baia Turcească și Kelvin se îndreptă într-acolo ud cum era. Alte gânduri îi frământau acum mintea.

Era chiar în New Orleans. Mai precis era beat în New Orleans. Gândurile i se învârtteau în cercuri, dar băutura constituia un fin paleativ, o excelentă frînă. Trebuia să stăpânească din nou situația. Avea la-ndemină o putere miraculoasă și dorea să fie în stare s-o utilizeze eficient înainte ca ceva neprevăzut să se-ntimplă din nou. Tharn...

Stătea într-o cameră de hotel și gilgila scotch. „Să fim logici!”, își spuse.

Strănută.

Necazul consta desigur în faptul că existau atât de puține puncte de contact între mintea sa și aceea a omului viitorului. În plus, stabilise legătura numai în momente de criză. Ca și cum ar fi avut acces la Biblioteca din Alexandria cinci secunde pe zi. În cinci secunde nici nu poți începe o traducere.

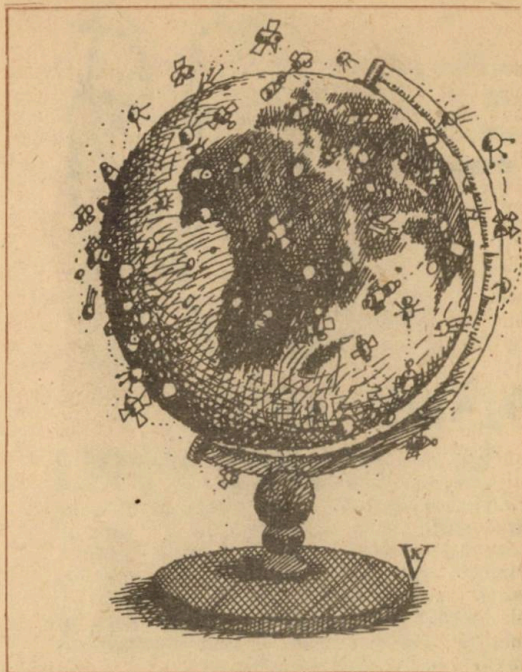
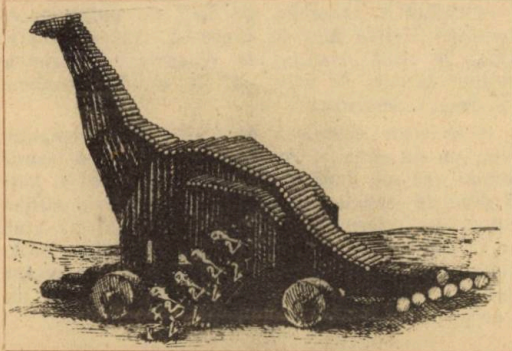
Sănătate, faimă și avere. Strănută din nou. Robotul fusese un mincinos. Sănătatea îi cam lăsa de dorit. Dar apropo de robot. Oare cum fusese el implicat în toate acestea? Spunea că a căzut în această eră din viitor, alurea, un mincinos notoriu. Să fim logici.

Aparent viitorul era populat cu indivizi nu prea departe de secvențele filmului Frankenstein. Androizi, roboți, așa-zisi oameni ale căror minți erau socat de diferite... Haapeiu...

Altă dușcă.

Robotul spusese că după ce Kelvin va obține sănătate, faimă și avere, caseta își va pierde puterea. În fond o idee supărătoare deoarece într-o bună zi ar putea descoperi, odată aceste țeluri de invidiat atinse, că apăsând pe buton nu se mai întâmplă nimic și chiar atunci își face apariția Tharn. O, nu, nici nu se putea gândi la o asemenea alternativă.

Cu calm era maniera cea mai potrivită de a aborda o problemă care prin însăși natura ei era la fel de nebunească precum delirium tremens, deși Kelvin era conștient de faptul că prin știința pe care o descoperise, totul era posibil din punct de vedere teoretic. Dar nu în aceste zile și epocă. Haapeiuu...

Ar fi însă interesant să-și poată formula întrebarea potrivită și să utilizeze caseta într-o perioadă cind nu e pe cale să se-neze sau amenințat de un android cu șapte degete la o mină și arma lui amenințătoare sub formă de baghetă. Să formuleze întrebarea.

Dar mintea aceea din viitor era atât de hidoasă. Bruse, prin aburii alcoolului, Kelvin înțeluse că era profund implicat în acea vagă lume de umbre a viitorului.

Nu-i putea înțelege pe deplin alcătuirea, dar într-un anumit fel o înțelua. Știa pur și simplu că e o lume și o epocă mai bună decât a sa. Iar dacă ar fi putut fi el acel necunoscut, cu siguranță n-ar mai fi avut probleme.

Omul nu are nevoie decât de dragoste, concluzionă consolator în timp ce-și ciătina sticla. Cît absorbise oare? Se simțea bine.

Să fim logici.

Prin ferestre clipeau luminile străzii. Neonul desena spiriduși în noapte. Totul părea atât de străin, plin și corpul său i se părea străin. Începu să ridă, dar un suflit îl întrerupse.

„Tot ceea ce-mi doresc este sănătate, faimă și bani. Apoi am să mă stabilesc undeva și să trăiesc fericit fără nici-o grijă pînă la adinea bătrînețe. N-o să mai am nevoie de această casetă vrăjită. Epilog fericit.”

Impulsiv scoase caseta și o examină. Încercă s-o spargă dar nu reuși. Degetul atirna deasupra butonului.

Cum aș putea — gîndi, și degetul se mișcă cîtiva milimetri...

Acum, beat fiind, totul i se părea mai ușor. Numele omului din viitor era Quarra Vee. Cludat, nu-și dăduse seama de acest lucru mai înainte, dar oare cît de des se gîndește un om la propriul său nume? Quarra Vee juca ceva ce aducea vag cu șahul, dar adversarul era pe o planetă a lui Sirius, iar la o asemenea distanță șahistii erau cu totul neobișnuți. Pe măsură ce Kelvin asculta, complicate și amețitoare gambituri spațio-temporale licăreau

Civilizația
sub
semnul
întrebării

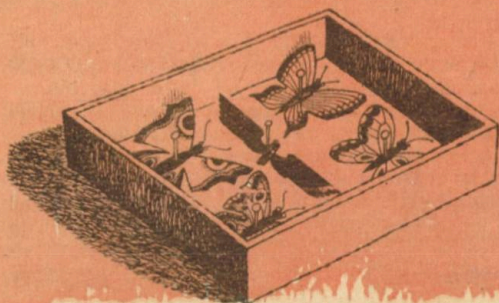
DESPRE ARTĂ ȘI... DESPRE PORCI

Cînelui, în artă, i s-a arătat o constantă atenție. Iată că acum, un alt animal preocupă artiștii din Occident: porcul. Pictorii naivi englezi și-au găsit — cel puțin așa susține revista *L'Ilustree*, nr. 19/1983 — mijlocul de a vedea viața în roz, de cînd o galerie de artă le-a sugerat să picteze tablouri despre porci.

„În porc totul e bun“, este premiza de la care pornesc artiștii naivi englezi. Ei și-au propus să demonstreze adevărul afirmației de mai sus. Genialul autor al acestor cuvinte, care într-o zi oarecare a exprimat această profundă gîndire sub formă de slogan, molfăia poate o ureche de porc la grătar — mîncarea preferată a generalului de Gaulle, sau poate rodea carnea de pe oasele unui picior dintr-o piftie, ce importanță avea modul în care porcul era gătit, intuiția era genială. Importanța economică a porcului constituie o axiomă. În schimb, tema propusă artiștilor necunoscuți de Galeria Portalului s-a bucurat de un imens succes atît printre artiști, cît și printre privitori. Porci zburînd pe un cer bleu ciel (simbolizînd fericirea), porci cu aripi ca îngerășii, porci-păsări, o femeie opulentă folosind un porc drept cal, un porc pe motocicletă de curse, îmbrăcat în blue-jeans și vestă maro, altul jucînd tenis, un purceluș pe gîtul unei femei, în loc de guler sau șal, un porc în costum de epocă stil Tudor, un porc în lesă, un porc pe corso, ș.a.m.d.

Privind reproducerea din *L'Ilustree* nu poți să nu dai dreptate celui care a afirmat că „în porc totul e bun“. Cu condiția să fie bine fript, altfel cade greu la stomac.

Fl. Popa Micșan

în mîntea lui Quarra Vee. Problema lui Kelvin reuși să penetreze, sîcîiala îl atinse pe Quarra Vee și...

Totul era amestecat. În realitate erau două probleme. Cum să vindece o răceală — gutural. Și cum să cîștige sănătate, bani și falmă într-o epocă practică preistorică.

Pentru Quarra Vee erau probleme mărunte. Le rezolvă și se întoarce la jocul său cu cel din Sirius.

Kelvin era din nou în camera hotelului din New Orleans.

Era foarte beat, altfel n-ar fi riscat atîta. Metoda împlica utilizarea acordării creierului său cu un alt creier din prezentul secol douăzeci care avea exact lungimea de undă cerută. Tot felul de factori se adunau pentru a constitui această lungime de undă — experiență, oportunitate, poziție, cunoștințe, imaginație, cinste. Trei totaluri erau aproape exacte. Totuși unul era mai exact pînă la a treia zecimală. Încă beat crită, Kelvin se agută de un fascicoul mental îngust, se gîndi la teleporație și călări fascicoul de-a lungul Americii pînă la un laborator bine echipat unde un om stătea la un birou și citea.

Omul era chel și avea o mustață roșie japoasă. Își ridică brusc privirea la zgomotul făcut de Kelvin.

— Hei, spuse surprins, cum ai intrat aici?

— Întreabă-l pe Quarra Vee, răspunse Kelvin.

— Cine?, Ce? Omul așază jos cartea.

Kelvin își consultă memoria. Părea că amorțise. Utiliză caseta de legătură pentru o clipă și o improspătă. De data aceasta nu simțise nimic neplăcut. Începu să înțeleagă cîte ceva din lumea lui Quarra Vee. Chiar îi plăcea.

— O îmbunătățire a proteinei analoage celei a lui Woodward, îi spuse el omului cu mustața roșie, se poate obține prin simplă sinteză.

— Cine dracu ești?

— Spune-mi Jim, răspunse simplu Kelvin. Taci și ascultă. Începu să-i explice ca un copil mic și prost, deși omul din fața lui era unul din cei mai faimoși chimiști ai Americii. Proteinele sînt alcătuite din aminoacizi. Există circa treizeci și trei de aminoacizi...

— Ba nu

— Ba da. Taci și ascultă. Moleculele lor pot fi aranjate într-o multitudine de feluri. În felul acesta putem obține aproape o infinitate de proteine, iar toate ființele sînt alcătuite din proteine. Sinteza deplină implică un lanț de aminoacizi suficient de lung pentru a fi recunoscut cu claritate ca o moleculă de proteină. Aici este necazul.

Omul cu mustața roșie devenea interesat.

— Fisher a asamblat un lanț de optsprezece, continuă Kelvin fără să clipească. Abderhalden a ajuns la nouăsprezece, iar Woodward desigur a obținut lanțuri de zece mii de unități lungime. Cît despre încercări...

— Molecula complexă de proteină se compune dintr-un set complet de secvențe. Dar dacă testezi numai una sau două secțiuni ale unui analog, poți fi sigur de celelalte. Așteaptă o clipă. Kelvin utilizează caseta de legătură din nou. Acum știu. Ei bine poți obține orice din această proteină sintetizată. Mătase, lînă, păr — dar lucrul cel mai important desigur, continuă el în timp ce strănuta, este un leac pentru gripă.

— Ascultă... Încearcă zădarnic omul cu mustața roșie.

— Anumiți viruși sînt lanțuri de aminoacizi, nu-i așa? Ei bine, modifică-le structura, fă-i inofensivi. La fel procedează și cu bacteriile. Sintetizează antibiotice.

— Aș dori eu să pot. Totuși, Domnule...

— Spune-mi Jim.

— În regulă, numai că aceste lucruri sînt ultracunoscute.

— Ia-ți creionul, îl îndemnă Kelvin drept răspuns. De acum s-a terminat refrenul. Metoda sintetizării și testării este următoarea.

Explică foarte temeinic și clar. Numai de două ori a fost nevoit să utilizeze caseta de legătură. Iar cînd termină, omul cu mustața roșie lăsa jos creionul și izbueni.

— Este incredibil. Dacă merge...

— Vreau sănătate, faimă și bani, răspunse Kelvin ferm. Va merge cu siguranță.

— Bine, bine, dar omul meu bun...

Oriecum, Kelvin a insistat. Din fericire mentalitatea omului cu mustața roșie includea și aspectele de cînstă și șansă, așa că totul se încheie printr-un contract de asociere pe care chimistul îl semnă cu Kelvin. Potențialul comercial al procedurii era nelimitat. După sau GM ar fi fost încinate să cumpere patentul.

— Vreau o mulțime de bani, o avere.

— Vei avea un milion de dolari, răspunse liniștit omul cu mustața roșie.

— Atunci vreau o chitanță, scrie acolo negru pe alb totul, dacă nu vrei să-mi dai acum milionul.

Încurîndu-se, chimistul își clătină capul.

— Nu pot, trebuie să fac teste, să deschid negocieri, dar n-avea nici-o grijă. Descoperirea ta valorează milionul. Vei deveni faimos.

— Și sănătatea?

— Cu timpul nu va mai fi nici-o boală, răspunse chimistul liniștit. Acesta este adevăratul miracol.

— Atunci scrie, insistă Kelvin.

— În regulă. Pînă mîine este gata contractul de asociere. Chitanța va fi numai provizorie. Înțelege că de fapt creditul îți aparține.

— Ar fi mai bine să exprimăm lucrurile astea în scris, cu un stilou de pîldă.

— O clipă, atunci, spuse omul cu mustața roșie și plecă să caute cerneala. Kelvin privi în jurul lui zîmbind fericit.

Tharn se materializă la numai trei picioare de el. Avea arma baghetă. O ridică.

Instantaneu, Kelvin apăsă butonul casetei de legătură. Apoi, strîmbîndu-se la Tharn, se teleportă departe.

Se găsea undeva într-un lan de porumb, dar porumbul nedistilat nu era ceea ce-și dorea Kelvin. Încearcă din nou. De data aceasta atinse orașul Seattle.

Așa au început monumentalele două săptămîni de urmărire și fugă.

Glindurile nu-i erau prea plăcute.

Avea o mahmureală grozavă, zee cenți în buzunar și nota de plată la hotel neachitată. Două săptămîni de ținut la distanță față de Tharn via teleportație îi uzase într-atît nervii, încît numai lichiorul îl mai ținea în stare de funcțiune. Acum nici chiar acest stimul nu mai dădea rezultate. Băutura se alterase în el și mirosea ca un cadavru.

Kelvin gemea și clipea des. Își scoase ochelarii să-i curețe dar faptul nu-l ajută cu nimic.

Ce prost fusese. Nici măcar numele chimistului nu-l știa. Sănătatea, faima și banii îl așteptau după colț, dar oare după care? Într-o zi va afla, probabil atunci cînd știrea despre sintetizarea noli proteine va fi dată publicității, dar cînd se va-ntîmpla aceasta? Și apoi Tharn?

Mai mult, chimistul nu-l putea localiza, pentru că-l cunoștea numai drept Jim. Desigur la vremea respectivă ideea cu Jim i se păruse bună, dar nu și acum.

Privea caseta de legătură cu ochi oboșiți. Quarra Vee? Acum, mai degrabă îl iubea. Necazul era că după cel mult o jumătate de oră de la raport, ultea toate detaliile.

De data aceasta utiliză butonul aproape în același timp cu materializarea lui Tharn, cîțiva pași mai încolo.

Din nou teleportația. Se găsea în mijlocul unui deșert. Pomii lui Iov și cactuși alcătuiau întreg decorul. Un șir de munți roșietici se profilau în depărtare.

Dar nu era Tharn.

Lui Kelvin îi era sete. Dacă caseta încetase să mai funcționeze? Elimină perspectiva. Brusc, un gînd nebulos care-i umbla prin minte de săptămîni se cristaliză în sfîrșit într-o concluzie atît de evidentă, încît simți că-i este ciudă că nu se gîndise mai înainte. O concluzie perfect evidentă.

Se concentrează asupra problemei: cum să scap de Tharn? Apăsă butonul...

O clipă mai tîrziu cunoștea răspunsul. Într-adevăr era simplu. Stressul dispăru brusc. Un curent proaspăt de gîndire își făcea loc. Totul se clarifică. Îl aștepta pe Tharn.

Nu trebuia să aștepte multă vreme. Un tremur în aerul fierbinte; turbanul și figura palidă deveniră realitate.

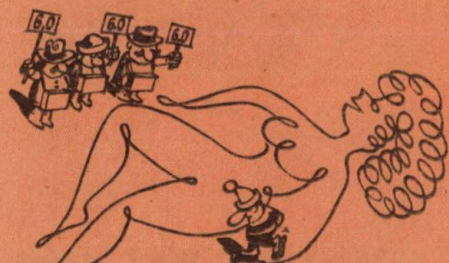
Fără să-i dea nici-o șansă, Kelvin își formulă din nou problema, apăsă butonul și se asigură din nou de metodă. Gîndi pur și simplu într-un fel cît se poate de special — așa cum de altfel Quarra Vee îi indicase.

Tharn fu trîntit înapoi cîteva picioare. Gura mușcătoasă i se căsă larg. — Nuui, strigă androidul, încercam să...

Kelvin se concentrează și mai puternic. Simțea cum energia mentală se scurge spre android. Tharn grohăia.

Încercat... nu mi-ai... șansă...

Zăcea fără mișcare pe nisipul fierbinte, privind orb în sus. Cele șapte degete se mai chirciră o dată.

și rămaseră imobile. Viața artificială care animase nadroidul dispăruse. Nu se mai putea reîntoarce.

Kelvin îi întoarse spatele și răsuflă ușurat. Era în siguranță. Își închise mintea la toate problemele, cu excepția uneia. Cum să-l găsească pe omul cu mustața roșie?

Apăsă butonul.

În fine, lată cum începe povestirea.

Quarra Vee stătea în mașina timpului cu androidul său Tharn lângă el și verifica ca totul să fie în ordine

— Cum arăt?, întrebă.

— Puteți trece, răspunse Tharn. Nimeni nu va deveni suspicios în era în care mergeți. Iar sintetizarea echipamentului nici nu mi-a luat prea multă vreme.

Bun. Hainele — arată destul de bine, ca și cele reale din lână și pinză, în fine, presupun că e așa.

Ceasul de mină, banii — totul în regulă. Ceas de mină — curios, nu? Închipuie-ți oamenii care au nevoie de o mașină care să le măsoare timpul.

— Nu uitați ochelarii, spuse Tharn.

Quarra Vee îi puse la ochi. Ah, dar presupun...

— Așa veți fi în siguranță. Proprietățile optice ale lentilelor sînt scutul de care aveți nevoie împotriva radiației mentale. Nu-i luați de la ochi, altfel robotul ar putea încerca cîteva trucuri.

— E în stare, spuse Quarra Vee. Acest robot fugar, mă întreb, ce vrea? Întotdeauna a fost un nemulțumit, dar în orice caz își cunoștea locul. Acum îmi pare rău că l-am făcut. Nu-ți mai spun ce-ar putea face într-o lume preistorică dacă nu-l prindem și nu-l aducem înapoi.

— E în prăvălia aceea de ghicitor, spuse Tharn aplecîndu-se spre hublou. Tocmai a sosit acolo, o să-l luați prin surprindere. Aveți însă nevoie de toată priceperea. Așa că încercați să vă debarasați de acele sîcilel mentale pe care le aveți de la o vreme. Pot fi periculoase acum. Robotul ar putea utiliza tot felul de șiretlicuri dacă i s-ar da prilejul. Nu știu ce puteri și-a mai dezvoltat între timp, dar știu că este deja un expert în hipnoză și ștergerea memoriei. Dacă nu sînteți atent vă poate extrage memoria și o poate înlocui cu alta străină. Păstrați-vă așadar ochelarii. Dacă totuși ceva nu merge cum trebuie, vă voi aplica radiația reabilitoare, și-i arată un mic proiector ca o baghetă.

Quarra Vee aprobă din cap.

— Nu-ți face griji. Am să mă-ntorc mai repede decît crezi. Am întîlnire cu cel din Sirius în seara aceasta, pentru a ne termina partida.

La acea întîlnire n-a mai ajuns niciodată.

Quarra Vee cobori din mașina timpului și se îndreptă spre baracă. Hainele pe care le purta deranjau puțin. Erau strînse, aspre, incomode. Prăvălia cu semnul ei pictat era în fața lui acum.

Dădu la o parte draperia și ceva — o frînghie bine minuită — se abătă peste fața sa, trîntindu-i ochelarii cu ramă de baga. Simultan o puferică lumină albastruie îi izbi peste ochii neprotejați. Simți o curioasă și ascuțită senzație de dezorientare, o mișcare înșelătoare care dispăru instantaneu.

Robotul spuse:

Sînteți James Kelvin.

În românește de Mihai Bădescu

„Primăvara“ de Teodor Răducan

FINALA CAMPIONATULUI MONDIAL - EDIȚIA 1986

Min. 1. Lovitura de începere o are Brazilia. Cum era de așteptat, jucătorii brazilieni, favoriții finalei, se năpustesc pur și simplu în terenul echipei noastre. Excelenți tehnicieni, prin pase dintr-o bucată, Dirceu și coechipierii lui trec de Cămătaru, apoi de „valul” Klein, Balaci, Gabor, apoi de al doilea „front” format din Rednic, Augustin, Băloni, dar, surprinși, pierd mingea în fața ultimei „redute” Andone-Ștefănescu-Sameș. Surpriza brazilienilor și a întregului stadion provine din faptul că, pentru acest meci, antrenorul Lucescu a ales o schemă inedită de așezare în teren: 1-3-3-3-1, cu Cămătaru „vîrf de lance” în coasta apărării braziliene. Pe fondul de derută resimțită de brazilieni în fața acestei inovații tactice, în minutul 2 consemnăm prima ocazie a echipei noastre: La o degajare, mingea circulă pe traseul Moraru — Cămătaru, ultimul preia balonul la picior și cu accelerația-i bine știută, străpunge ușor învechitul 4-2-4 al brazilienilor. Jucătorii brazilieni se agită pur și simplu de el, dar craioveanul rezistă intrînd în careu. Cînd toată lumea vedea gol, Cămătaru, vădit incomodat de ciorchinele de jucători din spate, iese milimetric cu balonul pe lîngă bară. Doi jucători brazilieni care-l tatonau nu observă și se izbesc de stîlpul porții, necesitînd îngrijiri. Meciul se încinge: Augustin are o altercație cu Balaci, care ru-l lasă mingea să construiască și el puțin. Lucescu iese pe marginea terenului să-și calmeze jucătorii. Minutul 6: prima ocazie a brazilienilor; la un corner foarte înalt, Andone face o săritură impresionantă, urcă, urcă, dar mingea îl depășește și ajunge pe partea opusă la Dirceu. Acesta profită de absența din schemă a fundașului lateral, face cîteva driblinguri și pătrunde vijelios în careu. Între timp, Andone revine pe pămînt căzînd peste Dirceu care reclamă urlînd teatral fault. În prima fază, arbitrul Pickhammer fuge spre punc-

4-2 (1-1)

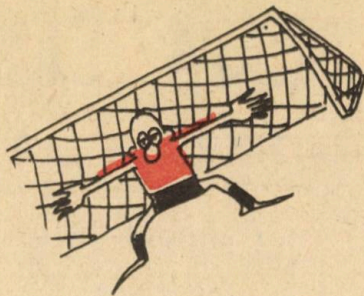
tul de la 11 m, dar tot acolo fuge mai tare decît el Ștefănescu care ocupă punctul și arbitrul dictează pînă la urmă o indirectă din careu, la care se remarcă Moraru, Andone, Balaci, Klein, Ștefănescu, Sameș, Rednic, Augustin, Gabor, Băloni, Cămătaru, care umpluseră poarta. În minutul imediat următor, Balaci trece de doi adversari, îl dribblează pe Augustin care îi cerea puțin balonul, se însurubează în careul brazilian, servindu-i o pasă ideală lui Cămătaru care trimite peste portarul Antonio Lopez o brazdă din pămîntul îmbibat de legende al Mexicului. Spectatorii brazilieni, mucaliți, scandează „Ha-plea” „Ha-plea”, dar deoarece în portugheză consoana „H” în poziție inițială nu se pronunță, se aude doar „A-plea” „A-plea” și Cămătaru nu-și dă seama, jucînd tot mai bine. În minutul 10, la o fază care nu prevestea nimic bun, Julio Juanito se angajează într-o cursă pe partea stîngă, Augustin se angajează și el și din acest dublu angajament ies două cartonașe galbene. Nemulțumiți de intervenția lui Augustin, cîteva fanatici spectatori brazilieni încearcă să intre în teren, dar nu-l lasă inimosul Sameș. Meciul se reia în tensiune și arbitrul Pickhammer, origi-

ROMANIA BRAZILIA

Stadionul „Azteca”, în noaptea, timp ideal pentru fotbal Spectatori 100 002 • Trofeul Petschovschi acordat grupului de suporteri români format din Constantin Teacă și Nicolae Răinea • Teren foarte bun, cu denivelări pe partea lui Cămătaru • Au înscris în ordine Cămătaru (min. 18), Cristobal (min. 40), din nou Cămătaru (min. 51), din nou Cristobal (min. 68), Lucescu (min. 75) și din nou Cristobal (autogol — min. 89) • Cartonașe galbene Augustin, Julio Juanito • Cartonașe verzi Augustin, Julio Juanito • Cartonașe roșii Julio Juanito, Augustin • A arbitrat, cu scăpări, o brigadă condusă de vest-germanul Franz Pickhammer • Au jucat formațiile Brazilia — Antonio Lopez, Claudio, Juan Maria Perez, Zitto, Cardena, Mario Alfonso, Socrates, Dirceu, Julio Juanito, Cristobal, Basilio. România — Moraru, Andone, Ștefănescu, Sameș, Rednic, Augustin, Băloni, Balaci, Klein (min. 73 Lucescu), Gabor, Cămătaru.

nar din Timișoara, se vede silit să potolească spiritele, chemându-i pe cei doi căpitani, Ștefănescu și Augustin, la ordine. Minutul 18 aduce deschiderea scorului: portarul Lopez degajează cu putere în spatele lui Cămătaru și mingea poposește în plasa porții braziliene, cufundînd în tăcere imensul stadion. Se aud doar de la peluză glasurile lui Titi Tească și Nicolae Rainea care cîntă „Altădată, altădată, o s-o facem și mai și mai lată”. Neavînd ce pierde, brazilienii ies la atac și cu fundașii. Ocaziile curg. În interval de zece minute consemnăm la poarta lui Moraru patru bare: una a lui Andone care a vrut să degajeze cu dreptul, dar a lovit balonul cu capul, una a lui Basilio care a vrut să șuteze cu stîngul și chiar a șutat, și două ale lui Ștefănescu care l-a dublat pe Andone. Apărarea noastră, cu cele trei fronturi, rezistă eroic și în minutul 23 Sameș primește aplauze la scenă deschisă pentru o degajare peste instalația de nocturnă a stadionului, balonul căzînd pe unul din marile bulevarde ale acestui oraș atît de ospitalier, a cărui reconstrucție a început în secolul al XVII-lea după ce coloniștii spanioli conduși de nobilul Francisco da Pintu Pessoa au cucerit adeziunea băștinaișilor și care are o zbuciumată istorie pusă la dispoziție de gazde în instructive pliante. Egalarea survine în minutul 40, la o fază care a ridicat tribunele în picioare, astfel încît, din locul unde ne aflăm, n-am putut vedea nimic. A înscris Cristobal, profitînd de o neînțelegere a fundașilor noștri. După meci Moraru ne-a declarat că nici el nu poate să relateze exact cum a primit golul, fiindcă 100 000 de oameni ridicîndu-se brusc în picioare nu mai văzuse riciodată. Egalarea a stîrnit uim asemenea entuziasm în tribune, încît organizatorii au întrerupt

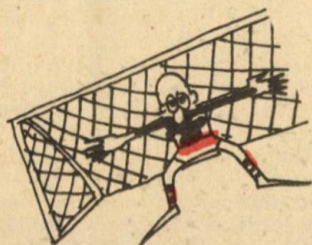
curentul electric pe timpul pauzei, ca să liniștească supporterii și pentru economie. Profitînd de întineric, Titi Tească și Nicolae Rainea s-au strecurat la tribuna I de unde și-au încurajat echipa pe tot parcursul repriezei a doua.

După pauză, jocul s-a mai echilibrat și în minutul 48, Bôloni și-a adus aminte de zilele sale bune, șutînd senzațional de la vreo 40 de metri direct la vinclu unde Cămătaru, vrînd să introducă mingea cu capul și mai în vinclu, a scos-o peste bară, irosind o bună ocazie. Augustin și Balaci sînt pe tot terenul, nedespărțiți, cărînd baloane utile și apoi luîndu-și-le unul altuia. Peste trei minute, cel mai frumos gol al meciului: Gabor primește o pasă excelentă de la un adversar buimăcit de Augustin, demarează pe dreapta, schimbă jocul pe stînga transmitînd balonul unui adversar buimăcit de Balaci care ia mingea, croșetează trei fundași brazilieni, sprintează spre linia de fund depășindu-l pe Augustin și centrează înapoi, la întîlnire, lui Bôloni care, venit ca un bolid, șutează năprasnic în spatele lui Cămătaru, de unde balonul se scurge încet în poartă, sub privirile portarului brazilian buimăcit de Andone. Jucătorii brazilieni, spectatorii, oamenii de ordine, cîinii, protestează îndelung, dar arbitrul Pickhammer, originar din Timișoara, rămîne ferm la mijlocul terenului, validînd golul. Jocul se înăsprește: Julio Juanito se repede la Augustin, luîndu-i mingea. E rîndul lui Augustin să se repeadă la Julio Juanito, luîndu-i puilut. În urma acestei altercații, arbitrul vest-german este nevoit să scoată cartonașele verzi, obligîndu-i astfel pe cei doi jucători să-și stringă cu putere minile, să se îmbrățișeze îndelung. Minutul 68: gol brazilian, la o învălmășeală în careu formată din

Andone, Ștefănescu, Sameș, Moraru, Bôloni, Rednic, Balaci, Augustin, Klein, Gabor și Cristobal. A țîșnit Cristobal și a înscris. Stadionul este un vulcan. Se aruncă petarde, suluri de hîrtie igienică, rachete, cartmale, confeti, cafea. Într-acest vacarm, antrenorul Mircea Lucescu îl scoate pe Klein din teren, înlocuindu-l cu el, adică cu Mircea Lucescu. Intrarea lui Lucescu dă clarviziune jocului echipei noastre care se desfășoară cursiv pe tot terenul, atacînd acum cu toate cele trei valuri ale apărării. Firesc, vine și golul: jucătorul Mircea Lucescu ia o minge din apărare, o pasează în diagonală lui Balaci care, la indicația antrenorului Mircea Lucescu, îl lansează pe Gabor, acesta trece de un adversar, centrează la semînalîmte în careul mic, Cămătaru vrea să șuteze, antrenorul Lucescu strigă „Las-o”, Cămătaru rămîne cu piciorul în aer și jucătorul Mircea Lucescu introduce mingea în poartă. Jucătorii români sar fericiți la antrenorul lor, îl iau pe brațe, îl aruncă în sus, o iau spre banca de rezerve, dar își aduc aminte că și Lucescu joacă și revin cu el în teren.

Mai sînt 15 minute. Presimțînd victoria, jucătorii români se năpustesc pur și simplu în apărare. Brazilienii atacă, dar haotic. Timpul se scurge pentru noi exasperant de încet. Cînd mai rămăseseră doar trei minute de joc, Augustin și Julio Juanito își aduc aminte că mai rămăseseră doar trei minute de joc și se faultează ca chiorii, fiind eliminați. În minutul 89, la un contraatac românesc, Cristobal, venit în sprijinul apărării, vrea să paseze portarului Lopez, dar greșește și pasează lui Cămătaru, aflat la 3 metri de poartă. Acesta, uimit de greșeala lui Cristobal, în loc să introducă mingea în poartă, o pasează din nou lui Cristobal, care, uluit de gafa lui Cămătaru, în loc să i-o paseze din nou lui Cămătaru, o introduce în propria poartă. 4—2 pentru ROMANIA. Meciul e jucat. La fluierul final al arbitrului, pe stadion pătrund Titi Tească și Nicolae Rainea urmăriți de oamenii de ordine. Ei îmbrățișează jucătorii, îi sărută, îi felicită. Brazilienii părăsesc trîști stadionul, ieșînd în oraș, la samba.

Ars Amatoria

UN PICARO MOLDOVEAN DE LA INCEPUTUL VEACULUI TRECUT

Anul 1845 în Țările Române climatul social, ideologic și cultural anunță frământări transformatoare. Se formulează revendicări, se pronunță public intelectuali cu conștiință europeană, cultura românească se află în etapa unei modernizări aproape spectaculoase.

Departe de agitația epocii, într-un cămin tihnit, un mărunț boiernaș pe nume Teodor Vârnăv, tată a cinci copii, își scrie memoriile, destinate a le sluji acestora de povată părintească. Nici o altă ambiție nu pare a justifica această comodă întreprindere decât poate plictisul unui timp inactiv. Manuscrisul acestei compuneri intitulată Istoria vieții mele, jurnal retrospectiv scris cu amuzament complice, îi parvine, prin unul din ginerii autorului, lui Artur Gorovei care îl publică în 1893 la Râmnicu-Sărat în

„Gazeta săteanului”. În prefață, editorul relatează că după informații din familia autorului, Teodor Vârnăv ar mai fi scris și un volum de satire, pierdut încă de pe atunci.

Profesorul Șerban Cioculescu a descoperit o parte dintre producțiile în versuri ale acestui scriitor necunoscut, prezentate într-o comunicare în fața Secției de științe filologice a Academiei Române. De altfel, Teodor Vârnăv și scrierile sale au făcut obiectul discursului de recepție la Academie al profesorului Șerban Cioculescu.

Deși din 1893 cartea de memorii a lui Vârnăv a mai cunoscut patru ediții, el rămâne un scriitor ignorat, neinclus în istoriile literare. Istoria vieții mele atestă, cu toate acestea, un talent autentic, nativ, susținut de o experiență existențială care conferă scrierii un caracter de roman autobiografic. Roman cu atât mai interesant cu cât are toate datele unei narațiuni picarești în care autorul „se răzbună pe propria-sa viață povestind-o” după expresia cu care Juan Chabaz definește eroul picaresc.

Vârnăv, acest scriitor nerecunoscut, are o înzestrare naturală pentru istorisire, are umor și un spirit sagace, care compensează lipsa de cultură, pe care de altfel o regretă în măsura în care îi contrazice veleitățile. Cartea lui este prin urmare anticalofilă, spontană, cu un farmec aparte, grație stilului plin de vervă, fluent și savuros.

Imagine cu totul potrivită cu epoca, ilustrând parca starea de lucruri descrisă de Pompiliu Eliade în cartea sa Influența franceză asupra spiritului public din România.

Fiu al lui Costachi și al Mărioarei Yârnov, s-a născut, după propria-i mărturisire, în anul 1801, în satul Florești din ținutul Tecuciului. Familia era dăruită mai mult cu copii decât cu avere, iar scriitorul avea să enumere retrospectiv, cu umor, bunurile mobile ale părinților și ocupațiile neproductive ale tatălui său, constând din șederea pe divan cu ciubucul, întru contemplarea satisfăcută a unei „hălci” de livadă părgăinită.

Deși familia nu e patronată de duhul armoniei, numărul copiilor este mai mare decât ar fi necesar, astfel încât micul Teodor este cedat cu bucurie unor rubedenii nedoritoare să-l țină, și își petrecere o bună parte din copilărie aruncat de la o rudă la alta, suportat de unele numai câteva zile, încercat în câte o căruță spre a fi lepădat în grabă în ograda altora. Ținut în cuhnie printre robii țigani, este pedepsit ocazional pentru „șalostiile” sale: „Safta țiganca era cel mai iubit predmiat al meu în casa Ciurii și pe dînsa o ascultam ori și ce mă povățuia a face, adică a fura ouă din poiești, oțet din balerci, bani de prin buzunările rudenilor ce venea la Ciurea și altele” își amintește din acea vreme scriitorul.

Cu ironie complice relatează Teodor Yârnov ale sale „rele năravuri”, „șalostii” și „altele mai scrnave” ca acestea: „vara umblam prin-buruieni și prin poiești de strîngeam ouă ca să facă lelea Safta scrob pentru mine și pentru iubitul ei Cocalea” sau „petreceam acolo deprinzîndu-mă mai bine cu năravurile cele rele ale țiganilor, ale lacheilor ce veneau la moșul meu Ciurea și a altor slugi, cătră care Safta țiganca totdeauna mă recomandua că sînt nepot de nepoată de soră a boierului”.

Între nenumăratele sale peregrinări prin curțile din dos ale rubedeniilor copilul mai nîmerește din întîmplare și pe acasă, unde averea mobilă se alcătuieste tot din cele câteva vite și cei doi țigani „din care pe unul îl chema Mihalache”, ca schimbări fiind de notat „deci numai că din copii, unii murise și alții în locul lor se născuse”.

Șederile în sinul familiei nu dureauă mult. Expeditiv, tatăl încarcă doi dintre copii într-o căruță și-i lasă pe capul unor rude: „Acolo lăsîndu-ne pe amîndoi, s-au dus la Eși și de atunci pînă astăzi nu l-am mai văzut”.

Nedorit de nimeni, picaroz autentic, Teodor bate iarăși drumurile Moldovei de la o rudă la alta. La coana Safta Leonarda apucă să învețe ceva grecește.

Curînd după aceea ajunge, trecînd prin Iași, la București. Sîntem în anul 1813, în vremea lui Caragea. Primul spectacol pe care i-l oferă capitala țării Românești ține de imagistica romanului picaresc: „Cea dintîi mirare ce m-au cuprins cînd am ajuns în marginea Bucureștilor au fost aceasta: doi oameni puși de vii în țepă, și altul asemenea spînzurat de grumaz”.

Este epoca „ciocoilor” și a „slujnicarilor” și eroul nostru cunoaște lumea negustorilor mărunți, prilej pentru savurosul portret al protectorului său Constantin Ladă și pentru descrierea atmosferei bucureștene. Începe din nou să învețe grecește dar izbucnirea „ciumei lui Caragea” și refugiiul întrerup din nou învățătura.

Ladă îl ia cu sine pe adolescentul Teodor cu intenția de a-l da la învățătură la Budapesta sau Viena, dar un incident petrecut pe drum schimbă din nou soarta scriitorului după regulile romanului picaresc „această urgie au fost asupra mea din pricină că Ladă luînd cu sine câteva cutii cu cofeturi și rahatlocum ca să le facă prezent pe la prieteni, eu pe drum (...) mai pe toate le-am fost deșertat și el foarte s-o supărat”.

Ca urmare Yârnov e lăsat la Sibiu pentru instruire, în grija lui Neculai Paciurea, de fapt a bucătăresei acesteia: „Acea femeie, pe lîngă multe taine firești neștiute mie pînă atunci (...), m-au învățat încă a deschide cu un fier, comoda în care ținea dascălul banii de cheltuielă, de a-i da ei să cumpăr pentru dînsa și pentru mine fructuri din tîrg”.

Trimis cu certificat de proastă purtare la București primește de la Ladă cuvenita corecție, constînd din două palme energice: „Încît mi se părea că toată casa s-au umplut de scînteii”.

Dat la școala unui Panaioti are prilejul să cunoască metodele pedagogice ale acestuia care nu-i lasă nici o amintire culturală dar în schimb îi lasă amintirea durabilă a unor pedepse corporale mai mult sau mai puțin meritate.

Cum toate acestea nu predispun la îndreptare, moravurile i se înrăutățesc și duhul șterpeleii îl povățuiește adesea. În anul 1816 prin moartea lui Ladă, îi rămîne o mică moștenire din care prin grija sa și a epitropilor săi nu se va alege cu nimic, și ca atare e dat în slujbă la o dugheană la un lipscan, Constantin Nazlam.

Viața de slugă la lipscani are și latura ei erotică asupra căreia domnește o anume Ecaterina. Ca „închinător” al acesteia, tînrul Yârnov aduce ofrandă mărfuri din dugheana lui Nazlam, pentru care lucru se alege cu o pedeapsă exemplară: „Judecătoria punîndu-mă la pitcă mă întreba, nu cumva în vremea cît am fost la dugheana lui Nazlam am luat asemenea niscaiva marfă sau bani și i-am împrăștiat pe la nimfe (...)”.

Reîntors după mulți ani în casa mamei sale, la Florești, autorul povestește cu umorul caracteristic aventura fratelui său care traversînd o pădure este cuprins de elanuri de înfruntare cu tîlharii. Dorința împlinindu-se cu o promptitudine demnă de o cauză mai bună, „frate-meu, în loc de ciraclec și caftan de boierie cum nădăjduia maică-mea că va căpăta (...) au venit degrabă acasă în costumul ce am arătat mai sus” (mai sus se arată într-adevăr un costum cu totul sumar și nepotrivit cu ambițiile tînrului. n.n.).

După alte perindări în stil picaresc pe drumurile Moldovei, Teodor Vârnăv începe a-și căuta mireasă și loc de așezare, după cum îi vine vremea în cele din urmă oricărui picaro către sfârșitul aventurilor sale: „mă volegeam după coconite de prin prejur, căroră fizionomia mea le era foarte priincioasă”. Tînărul caută „o mireasă bogată, și dacă se putea să fie pe lîngă aceea și frumoasă. Însă într-acea vreme, după capitalul meu, asămenea mireasă nu puteam găsi...”. Găsește totuși una, așa cum își dorise și se însoară în anul 1828, deși în Istoria vieții mele, printr-o eroare, dă ca dată a căsătoriei 1838.

Fostul picaro, care și-a petrecut copilăria și tineretea aruncat de la o rudă la alta, în rele tovarășii, deseori bătut, adesea înșelat, nu de puține ori înșelînd la rîndul său, nu prea împodobit cu virtuți, nici din cale afară plin de vicii, avînd în plus și „buna plecare asupra neamului Evei”, își încropește o avere, se pare nu chiar neglijabilă, și în anul 1845, îl găsim scriindu-și Istoria vieții, tată a cinci copii cărora își făgăduiește să le dea bună creștere și bune moravuri.

Ultima pagină a cărții lui Vârnăv e un model de smerenie morală de-a dreptul suspectă, dacă nu s-ar justifica pedagogic.

Pentru că Istoria... lui Vârnăv rămîne ambiguă. Deși perfect conștient de neajunsurile sale morale ca rod al lipsei de educație, autorul nu-și poate reține complicitatea retrospectivă, nu-și poate reprima zîmbetul amuzat de rememorarea „șalostiilor” tineretii. Este de fapt ambiguitatea esențială a romanului picaresc, aflat în zona incertă dintre moral și amoral, dubla interpretare fiind egal îndreptățită. Astfel Istoria vieții mele a lui Teodor Vârnăv este un veritabil roman picaresc nu numai prin substanța epică și atmosfera de epocă, ci și prin atitudinea naratorului și maniera moralizării.

Stilul său este de o mare naturalitate, ușor arhaic, numai atît cît să aibă savoare. Fraza simplă cuprinde rare inversiuni, niciodată greoaie. Umorul însoțește permanent textul, fir abia vizibil în compoziția frazelor, dispărînd numai în ultima pagină moralizatoare, de smerită chiar și pentru un anticalofil.

Uneori în curgerea firească a povestirii înfloresc formulări voit prețioase, amintind de perifrazele lui Cantemir. Astfel, relatînd manevrele amoroase ale unui pretins prieten care încearcă să-i seducă tînăra nevastă, Vârnăv recurge la o perifrază demnă de Istoria leroglifică: „învrednicînd-l a avea intrare în livada prieteșugului ei, sub umbra copacului dragostei”. O situație neplăcută este definită printr-o metaforă „eu văzînd că am picat în mijlocul scorpionilor”. Asemenea înflorituri stilistice sînt însă rare, umorul emanînd din subtext. Simplitatea stilului închide însă în sine nuanțe și subtilități care dau savoare lecturii acestui scriitor aproape necunoscut.

Sultana Craia

Pașii

Pașii mei au fost prin țară
și-au lăsat o urmă rară
cînd pășești prin țara mea
în picioare calci o stea

Iar eu văd și-ascult cum bate
inima într-o cetate
care-a fost un timp ruină
și-a-nviat cînd împreună

pașii noștri-ndrăgostiți
ochii noștri infiniți

Am fost

În toate județele țării aproape
am fost și mi-am pus lumînarea sub pleoape
ca să văd pînă dincolo de
cele vizibile

setea mea de cunoaștere e
mulțumită și nemulțumită
la un moment dat te oprești
te respiri și gîndești

ce sunt eu mai mult decît propria mișcare
și doamne cite răspunsuri am
și cită teamă îmi e de o floare

e-atît de frumoasă repet
e-o jîgnire să nu fii poet.

La Herculane

la Herculane-am venit din bucăci
cu autostopul și pașii
uitasem acolo ceva și
cînd m-am întors m-am găsit
pe marginea unei singurătăți

acum sunt un hîrb din bărbatul
frumos și atît de-altădată
ce să fac implegatul
mi-a spus că legătura e-ntîrziată

n-aș vrea să știu că un prost
dorul mă fierbe-n cazane
să-mi amintesc că am fost
fericit ce cuvînt nefericit

la Herculane.

Ion Niolescu

Înghet

Larmă, eretică boare
Sumbro frunza îngheață
Sub laba ursului negru.

Frumoasă rece și albă
Zăpada, suspină și tace.
Totu-i pefată.

Nadina Pătrașcu

**B.T.T. VĂ INVITĂ PE
TRASEELE ISTORIEI ȘI
CIVILIZAȚIEI ROMÂNEȘTI**

MÎNĂSTIRILE DIN MOLDOVA

**Parcă s-au desfundat
sipetele cu nestemate
ale Orientului**

Înd meșterii
lui Vasile Lupu
au vrut să scoa-
tă piatră din-
tr-o ctitorie
a lui Ștefan cel
Mare, urmașul
marelui voie-
vod moldo-
vean i-a oprit.

Semnificația gestului nu se poa-
te răstălmăci: grija pentru inte-
gritatea monumentelor noastre
istorice este mai veche și cele
ce s-au risipit, îndeobște, s-au
risipit prin lucrarea vremilor
și sub tăvălugul războaielor.
În timpurile mai noi, daț fiind
gradul înalt de uzură al ctito-
riilor moștenite de la înaintași,
s-a impus ca o necesitate, ac-
țiunea de conservare și restau-
rare a vestigiilor trecutului. Fie-
care generație, din acest punct

de vedere, a făcut cum a crezut
și cît a putut și nu odată elanuri
nobile s-au irosit sub apăsarea
unor criterii confuze, cum s-a
întîmplat cu restaurările în-
credințate lui André Lecomte
de Nouy. Din noiembrie 1892,
Comisia monumentelor publice
își face simțită activitatea, în
care va excela mai ales după
1906, dar roadele acestel peri-
oade de limpezire și statornicire
a unor principii sănătoase în
arta românească a restaurării
au devenit vizibile mai ales
în anii interbelici. Însă nici un
timp nu a fost mai generos
cu zidirile care vin de departe
decît timpul nostru. A vorbi
despre criteriile și amploarea
restaurărilor de monumente is-
torice întreprinse în România
de astăzi înseamnă a trece în
revistă etapele succesive ale

unei acțiuni ample și metodice,
susținută cu energie și compe-
tență. Rezultatul ei se vede ori-
unde: trecutul ne întîmpină
mîndru, după fiecare cotitură
a drumurilor, și în Țara Româ-
nească, și în Moldova, și în
Transilvania. Că acesta este
adevărul și nu altul se poate
afla doar călătorind. Și acum
vă propunem o călătorie prin
mănăstirile de pe arcu Carpa-
ților, întîi de la Milcov spre
miază-noapte, după o noimă
care se va vădi a fi singura să-
nătoasă: cuvintele noastre vor
desluși întîmplări ce s-au în-
găduit sub scutul tăcut al zidi-
rilor, iar fotografiile vor dez-
vălui înseși chipurile întruna
schimbate ale aceluiași scut.
Altfel nu se poate. E o iluzie
că arhitectură s-ar putea po-
vesti.

Miera

Pe Milcov în sus, spre Micra Cantemireștilor, de fapt singura lor ctitorie, a călătorit și Nicolae Iorga. „Casele — nota marele istoric — se urmează întruna pe malul moldovenesc... Când locuințele se fac mai rare, o cărare se rupe la stînga, suind, printre căsuțe, un povirniș răpede. Sus, un zid ruinat înconjură mănăstirea lui Constantin Vodă Cantemir, Miera...” Și drumul, mai departe, pe sub măgura Odobeștilor, prin Năruja, Birsești și Soveja, se pierde spre inima unor mîunți între care s-a născut și credința tainică, tulbure, că omul se poate ascunde de moarte și în spatele unor măști fastuoase, ce și astăzi se perindă prin tîrguri, în zilele de sărbătoare și bilci. Ne oprim, însă, aici, unde și istoricul amintit și-a rărit pașii, atunci, într-o Românie cum era pînă la 1918.

Dar astăzi, aici, de mai multă vreme, nu ne mai întîmpină o „jalnică ruină”. Cu nu prea mulți ani în urmă, restauratorii

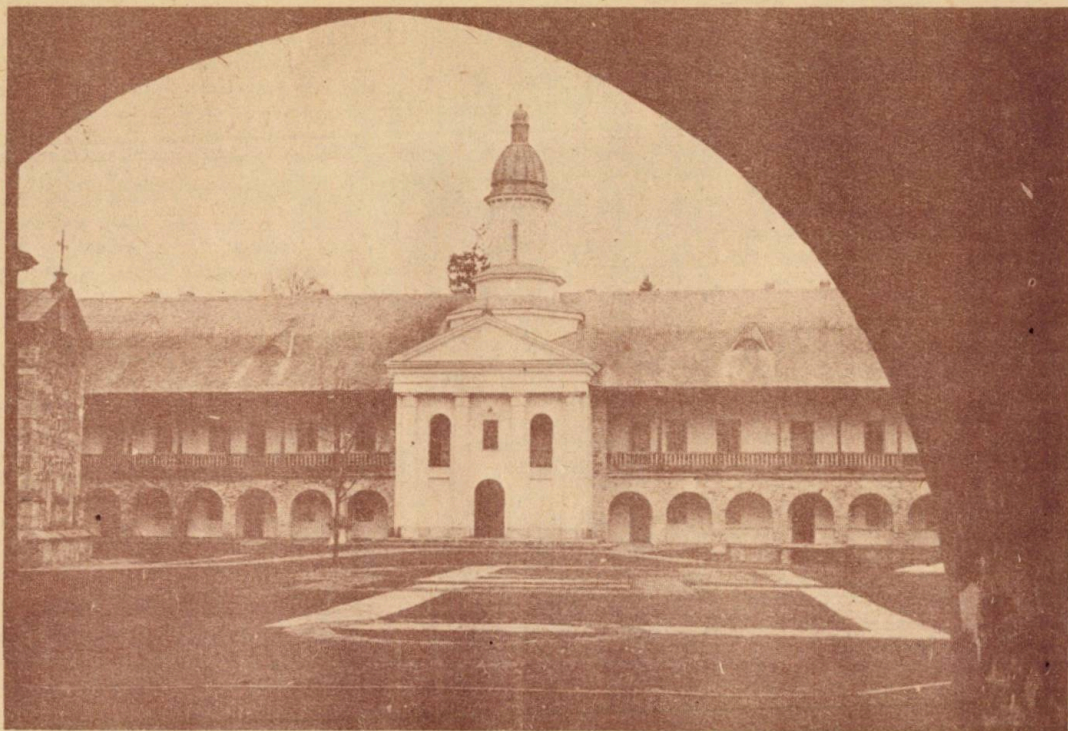
Pictură de Nicolae Grigorescu
de la Agapia

La Moldovița înainte și după restaurare

au îmbrăcat în schele ctitoria Cantemireștilor și i-au redat integral strălucirea trecută. Și pentru cine vrea să-i înțeleagă rosturile zidăria se cere cernută în sens invers din memoria hrisoavelor, începînd cu egumenii greci, ultimii care au mai clădit cîte ceva pe aici: un castel cu trei caturi, încastat în vechiul zid, și o cișmea în care au bătut și o placă de marmură. Și ridicîndu-se, în sfîrșit, pînă la adevărații ei ctitori: amîndoi, Constantin Cantemir tatăl și Antioh Cantemir fiul, se văd la dreapta vechii uși de intrare, laolaltă cu boierul Moțoc și soața sa Ursa, primul într-un vestmînt roșcat, îmblănit, cu mînci din postav albastru, cu tiv din cacom, iar al doilea purtîndu-se cu o barbă scurtă și neagră, îmbrăcat în alte culori, încins cu briu împrejur. Constantin Cantemir rostuiase aici, la începutul începuturilor, un locaș din lemn, reclădindu-l pe la 1686 în piatră, dar adevărata ctitorie, așa cum ne apare ea astăzi, a înălțat-o fiul său Antioh, gîndind la Cetățuia lui Duca Vodă, care și acesta aștințise un ochi către Trei Ierarhii lui Vasile Lupu. Asta, după ce coborise în pămîntul de aici osemintele tatălui său, aduse de la Sf. Nicolae din Iași. Altfel n-ar fi stat împreună, pe perețele hărăzit ctitorilor. „Totul era însă mai leftin — mai spunea Nicolae Iorga —, după micimea vremurilor...” Cu alte cuvinte, se întîmplă, de data asta, să nu mai avem în față o capodoperă?

Înainte de a ne grăbi la răspuns, o altă întrebare: de ce această zidire, despre care încă nu știm dacă trebuie sau nu s-o numim capodoperă, nu și-a aflat temeliiile acolo, în ținutul îndepărtat al Fălcuului, la Silișteni, de unde Cantemireștii, dealtfel, se trag? De ce umbra ei cade tocmai aici, pe malul unui Milcov despărțind cîndva două țări românești, „precum a fost de la Alexandru cel Bun la Alexandru Cuza”? Aici unde poate puțini au zis de acel „ostaș norocos”, Constantin Cantemir, ce a avut un fiu învățat, pe Dimitrie, înfrînt de turci la Stănilești. Desigur, pentru că de aici și nu din altă parte poți

Ilustrată de la Mănăstirea Neamț

cuprinde în aceeași privire și Țara Românească, și Moldova, în timp ce vînturile care, bat de peste munți, din Ardeal, aduc și ele zvon de slovă românească. Prefăcîndu-se a ctitori în străini, Cantemireștii au ctitorit chiar în inima țării de astăzi.

Cașin

Doborîndu-l din scaun pe Vasile Lupu, ctitorul Trei Ierahilor, Gheorghe Ștefan a așezat temeliiile mănăstirii Cașinului, ca să nu rămînă umilit în istorie, doar ca dărîmător de întocmire lumească, și nu a rămas. Însă el însuși, față în față cu fapta sa, nu a avut noroc, vremurile înșeși fiind nenorocoase din cale afară. Mort la Stettin, pe țărmurile Mării Baltice, Gheorghe Ștefan s-a reîntors la Cașin adormit pentru totdeauna, un trup fără viață, și nici după ce regăsisse pămîntul țării n-a întîlnit odihnă sperată. La începutul veacului trecut, două fețe bisericești nu întocmai cinstite i-au prăpădit piatra mormîntului, apoi au ras și pisană, vrînd să-l fure pe întemeietor și de cin-

stea ce i se cuvenea. Adică vrînd uciderea încă odată a unui voievod a cărui domnie, și așa, nu a însemnat decît o zbatere scurtă și viforoasă, terminată prin înstrăinare și neîflință. Și nu au izbutit împlinirea gîndului. Puterea de a-și aminti a mulțimii e mai tare decît orice uzurpare, și nici nu s-ar spune că întîmplarea nu ar fi dat urmașilor o anume învățătură. Pizma înaintea omului viu e omenească și de înțeles. Dar din ce s-ar putea zămisli o dușmănie de neîmpăcat împotriva unui om care nu mai este, fiind petrecut din lume de un veac și ceva? Dintr-o tulburare a minții, firește.

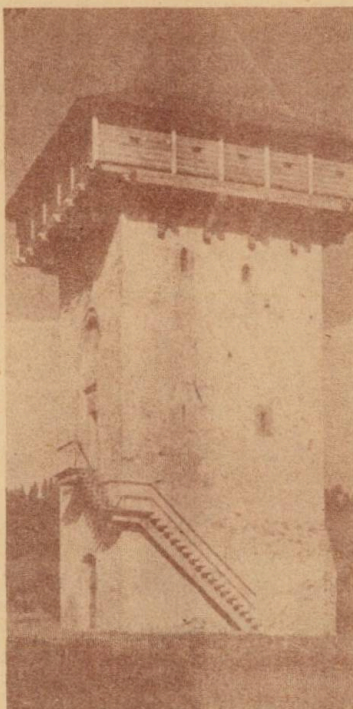
Totuși, la Cașin, sîngele nu a curs numai dintr-o amintire, ci și din oameni vii, ceva mai aproape de noi. În vara lui '917, pe aceste meleaguri, o mină de oameni viteji a ținut în loc o armată cum nici nu visase că ar putea năvăli peste puținul pămînt al Moldovei, la vremea lui, nefericitul voievod Gheorghe Ștefan. Și cei puțini au învins. Poate și de unde luptau chiar în preajma gospodăriilor lor, prin grădi-

nile de acasă, prin finețele de acasă, dar la răscrucea unei istorii care nu mai era doar a casei lor, ci a țării întregi.

Peste somnul celor căzuți nu s-au așezat pietre de mormînt, nici pisanii, cu toate că jertfa lor a întemeiat mai mult decît o mănăstire stingheră. Și poate că e mai bine așa. Cei ce ar dori să le nimicească înțelesul jertfei vor întîlni mereu aerul. Și vor osteni scurmînd în nimic.

Bistrița

Din șoseaua dintre Piatra Neamț și Bicăz, către dreapta, pe drumul spre mănăstirea Bistrița, călătorului îi cade în cale prilejul de a se întretăia cu amintirea lui Petru Rareș. Ca să nu-l scăpăm, se cuvine să știm doar puțin istorie. Cum s-a rupt voievodul din chiliile în care căuta adăpost și odihnă, cum a trecut aproape zburînd peste măgura numită de atunci Piciorul lui Vodă, regăsind șleaul drumului larg al Moldovei chiar în spatele unui pîlc gros de turci, tocmai cînd izbeau turcii mai harnici cu

Turnul Mănăstirii Humor înainte și după restaurare

securile în porțile ferecate ale locașului, toate rotunjesc o poveste tulburătoare. Dar legătura lui Petru Rareș cu Bistrița doar în atât stă. Mult mai veche, zidirea a fost ctitorită de Alexandru cel Bun, care odihnește și astăzi aici. Ștefan cel Mare a venit la mărirea ei cu un clopot și cu o lespede nouă pentru doamna Ana, soția întemeietorului, și a prefăcut în biserică vechile case domnești. Iar nepotul lui, Ștefan cel Tânăr, a reîmplinit de la capăt totul, urmașii nefăcând nimic altceva decât când să adauge, când să știrbească din chipul vechi al locașului. O lucrare asemenea petrecându-se nu numai pe pământ, ci și sub: în mormintele din vechime s-a făcut loc și rămășițelor pămîntești ale doamnei Cneajna, văduva lui Ștefan Lăcustă. Ultima nefericită doamnă, coborită aici sub rădăcinile ierbii, a fost Elena lui Alexandru Ioan Cuza. Și locul, încet, încet, s-a dat în seama unui destin firesc: alături de voievozi și de doamne, au început să-și caute odihna, din ce în ce mai îndrăzneți, și țărani, îngropându-se umăr

la umăr cu voievozii, tot atât de senini și de înțelepți ca și ei. Azi așa, mine așa, pînă cînd a început să se înțeleagă și adevărul că la fel de pieritori sîntem toți, de la vlădică la opincă, și că la fel trecem toți dincolo: cu o singură căciulă în mînă și cu lacrimi mai multe în ochi. Viața, peste orice s-ar spune, fiind mai dulce ca moartea. Și uneori mai ispititoare decât statul la mănăstire...

Cine se abate pe la Bistrița, odată, de două ori, mai devreme sau mai tîrziu va întîlni cu privirile și poezia îngălbenită de vreme a unui călugăr Teodorit, înrămată și agățată pe un perete întocmai ca o icoană. Sub poezie, cine caută cu grijă găsește o poveste care tocmai asta mărturisește, că traiul în slobozenie pare mult mai dulce decât fuga de lume și de patimile ei mari și mici. Prin anii '20 ai acestui veac, călugărul Teodorit, teolog rafinat, a fost împușcat în casa unei văduve frumoase din Piatra, împreună cu văduva însăși... Mai departe, cînd nu o despresori singur din cețuri, povestea nu are farmec.

Văratec

Și totuși aici s-a suferit din iubire, sau, mai bine spus, s-a suferit față în față cu icoana apasă a unei iubiri... La Văratec aflăm mormîntul modest al unei ființe mici, care a stîrnit patimi mari: Veronica Micle. Încît, cum e lesne de înțeles, pelerinajul la Văratec se cuprinde de la sine în drumurile tuturor care cred în puterea tămăduitoare a dragostei. În rest, mănăstirea însăși abia dacă a împlinit două veacuri, nu prea are istorie, chiar dacă luăm în seamă și spaima iscată din focul de la 1890. Din fericire, locul e adăpostit și aerul nu se vîntură fără rost printre turle, pentru că altfel, dacă focul de atunci s-ar fi așîțat de la vînt, poate nu am mai fi întîlnit aici, astăzi, decît o pajiște spuzită cu florile aspre la frumusețe ca muntele apropiat. Între ctitorii întîlnim și o Brîncoveancă, Safta pe numele mic, și dacă fapta ei și a altora nu s-a ridicat la înălțimea știută a lucrării de voievod, și-a dat măsura, în schimb, în bogăția icoanelor și a podoabelor care au făcut și mai fac fala mănăstirii Văratec. Așa că oricum ne-am învîrti, dînd din colț în colț, vom sfîrși prin a ocoli iar și iar mormîntul muzei lui Mihai Eminescu, poetul sfîrșit în noaptea de 15 spre 16 iulie 1889.

În noaptea lui 3 august, același an, s-a stins și Veronica Micle, în casa mamei Fevronia, priveghiată de maicile Evghenia, Piguța, Eleonora și Sofia.

Cum s-a întîmplat că niște ființe care s-au sihăstrit de iubire au îngăduit între ele o ființă topită într-o iubire prea mare nu e ușor de înțeles. După cum rămîne cu totul și cu totul de neînțeles de ce o mamă oarecare întoarce mai multă dragoste fiului ajuns după gratii decît odraslei care și-a ales o soartă cuvioasă de popă. Însă dacă la învățătura de la Bistrița adăugăm și pilda de la Văratec, cel puțin o față a lucrurilor cît de cît se mai limpezește: unii fug de la mănăstire și se înecă într-o viață cu drumurile alunecoase, iar alții fug dintr-o viață trăită din cale afară de furtunos și se înecă la mănăstire, cînd credeau că au ajuns la un țărîm.

Pictură de Nicolae Grigorescu de la Agapia

Agapia

Un mare pictor român, Nicolae Grigorescu, a început prin a urca pe schelele Agapiei și de acolo nu i-a mai trebuit decât un pas pentru a ajunge în nemurire. Nu vrem să spunem că drumurile spre glorie trec toate prin mănăstiri. Dar dacă Agapia a încăput și o asemenea întâmplare, merită un popas.

Aici s-a lăsat ispitit de cheltuiala unui lucru merit să dureze, prin 1642, hatmanul Gavril, fratele lui Vasile Lupu. Nu se vă și niciodată ce va fi văzut ctitorul înaintea ochilor, când privea înspre viitor. Poate hatmanul să fi întrezărit însăși grăbirea zilei de mîine de a se despărți de ziua de ieri, vădită mereu de atunci, an de an, și încă o dată în 1858, când a descins și tînărul Nicolae Grigorescu pe aceste meleaguri, temerurile îndeletnicirii sale nefiind deosebit de tari. „Era o carte veche, cu strofe chirilice — recunoștea pictorul, mai tîrziu, — care ne da rețete de la

Muntele Athos pentru prepararea culorilor, și citeva lămuriri despre vîrsta, îmbrăcămintea, viața și însușirile fiecărui sfînt. Atît”. Toate s-au dat la spate. Și ziua de mîine s-a despărțit încă o dată de ziua de ieri, simplu, pentru că așa trebuia să fie.

Însă numai o Agapie cercetată îndeaproape ne poate mărturisii pînă la capăt mecanica ieșirii unui artist din matca drumurilor bătute.

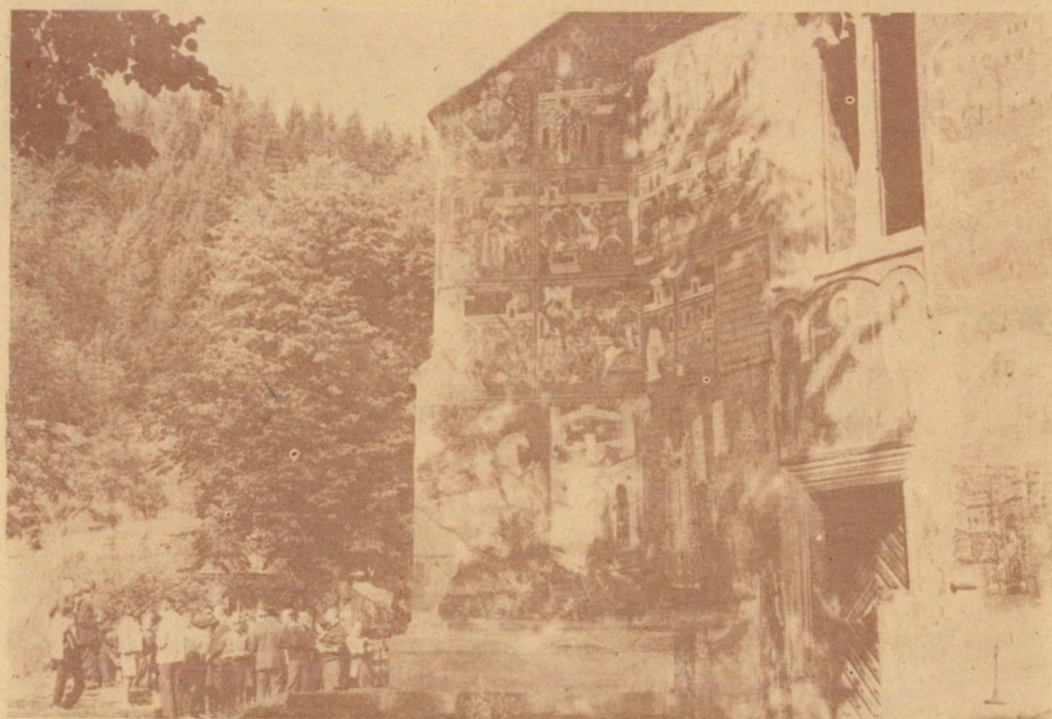
Arbore

Hatman și portar al Sucevei, marele boier moldovean Luca Arbore, ctitorul din 1503 al bisericii cu același nume, s-a vîrut și sfetnic de aproape al lui Ștefan cel Mare, al fiului acestuia, Bogdan al III-lea, precum și al fiului lui Bogdan, Ștefan cel Tînăr. Acesta din urmă, sau va fi gîndit prea pripit, sau Luca Arbore nu l-a sfătuit bine; cert este că sabia, la anul 1523, desparte de trup și capul bătrînului hatman, și

capetele a doi dintre fiii săi, Theodor și Nichita, năruindu-l laolaltă sub dalele locașului pe care l-au ctitorit. Luca Arbore dormindu-și somnul de veci într-unul din cele mai interesante morminte de factură gotică din Moldova iar fiii lui alături.

Cu toate acestea, neamul nu i s-a stins. Copii mai avea: dacă-i scădem pe cei doi scurtați cu un cap, alături de care hatmanul apare în portretul votiv din pronaos, împreună cu soția sa Iuliana, din cei cinci adunați împrejurul lui în naos, oricum mai rămîn trei. Și totuși, în 1541, nu unul dintre fiii scăpați cu viață, ci o nepoată a lui Luca Arbore, Ana, îl plătește să picteze biserica, și pe dinăuntru, și pe dinafară, cu 20 de galbeni tătărești, pe Dragoș Coman, fiul popii Coman din Iași. Cum spune, dealtfel, și una din inscripțiile de pe ziduri... Dar ce ziduri! Unul pictat în întregime cu scene mici, pline de vervă, finețe și armonie, încît pare a susține cel mai izbit ansamblu de gen împlinit în vremurile lui Petru Rareș. Altul, cel de la apus, înstăpînit temeinic de verde, și, în unele registre, de albastru, încît, ar fi spus un istoric de artă, parcă s-au desfundat sîpetele cu nestemate ale Orientului și au trecut în pensula zugravului, și de acolo în lumea vie a nordului Moldovei. În sfîrșit, am mai spune noi, culoarea picturilor acestui locaș, modelînd chipurile personajelor din fresce prin semitonuri și umbre, pare a fi secretată de imagine însăși, ca într-o miraculoasă rodire a mineralelor. Și încă ce minuni ar fi văzut ochii noștri dacă, vreme de două veacuri aproape, frumoasa ctitorie a hatmanului Luca Arbore nu ar fi fost lipsită de acoperiș, și zeci de toamne la rînd ploaia nu ar fi bătut cu nemilă în fețele sfinților, în frunțile mirenilor, în blănurile stufoaselor vietăți, ciudate și fără seamăn pe pămînt, pe care mirenii și le-au închipuit cu gîndul la tărîmurile de fum ale sfinților!...

Oricum, să ne mulțumim și cu puțînul rămas de la nefericitul Luca Arbore, ce a trecut pe ceea lume fără luminare, plutind pe riuri înspumate de sînge.

Voroneț

Aici, vremea noastră a regăsit câteva dintre măturile materiale esențiale ale evului mediu moldovenesc, capabile să

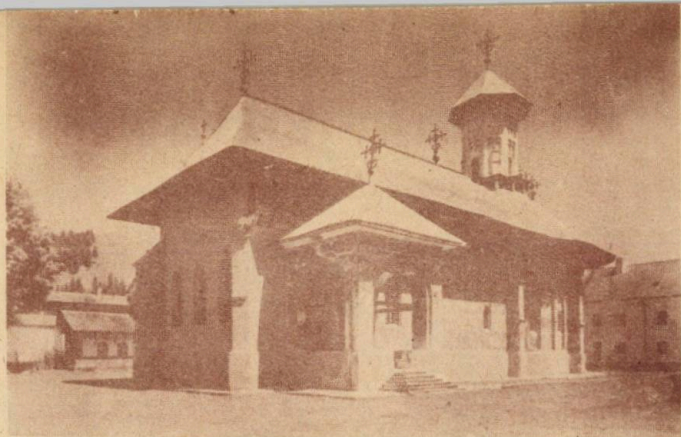
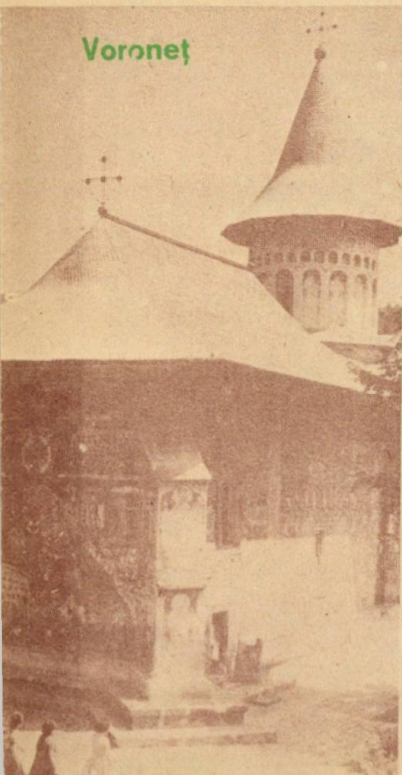
coboare un timp scăpat, din incertitudinea tărimurilor de legendă și fum, în paragrafele istoriei exacte. Un portret votiv al lui Ștefan cel Mare ne-a restituit o imagine asupra căreia, altfel, plutea un mister desăvârșit. Mormântul lui Gherasim, mare logofăt și vornic

al Țării de Sus, ne-a dezvăluit un bogat inventar funerar, întregindu-ne substanțial cunoștințele cu privire la vestimentul și podoabele oamenilor de odinioară. Codicele descoperit la Voroneț, în 1871, a scuturat istoria limbii române de numeroase necunoscute.

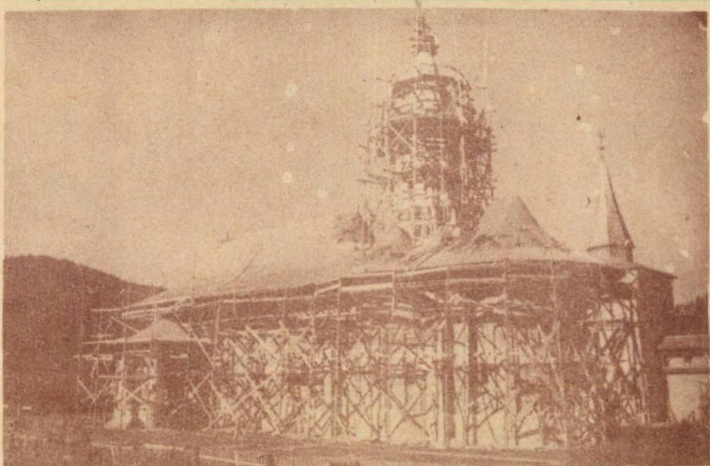
Pentru acestea, și pentru multe altele, ctitoria lui Ștefan cel Mare, înălțată pe la 1488, în vecinătatea chiliei sihastrului Daniel, nu este doar o biserică de rînd, ci un spîet întreg de taine dezlegate și nedelegate. Pictura interioară și, mai ales, exterioară a monumentului, prin intensitatea și persistența neobișnuită a cromaticii ei, a așezat înaintea viitorimii dileme durabile. Nici astăzi nu s-au încheiat disputele asupra compoziției culorilor de la Voroneț și nici o ipoteză, din acest punct de vedere, nu lămurește lucrurile pînă la capăt. Iar o altă întrebare, de asemenea, nu și-a aflat răspunsul: meșterii Voronețului, autorii compozițiilor "Facerea lumii" și "Arborele lui Ieseu, veritabile meditații filosofice asupra genezei și sfîșierilor lăuntrice ale umanității, au fost doar simpli zugravi sau depozitari plini de originalitate ai sintezelor de înțelepciune ale timpului lor?

Și Voronețul, alături de celelalte monumente medievale din nordul Moldovei, dovedește un anume adevăr: țara cîrmuită de Ștefan cel Mare nu a fost un ținut de margine, fără identitate și viitor, ci un veritabil focar de cultură, iradiînd o spiritualitate robustă, deschisă spre toate orizonturile. Și pentru a primi, dar și pentru a dăruir.

Voroneț

Minăstirea Sucevița înainte și în timpul restaurării

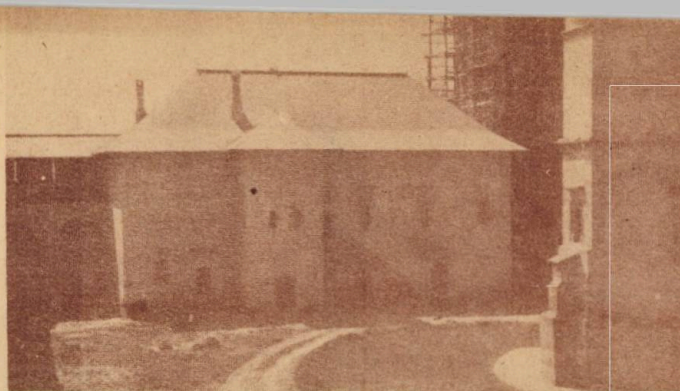
Sucevița

Mănăstirea a fost ridicată între 1582 și 1584, prin cheltuiala voievodului Ieremia Movilă și a mitropolitului Gheorghe Movilă, fratele său, și sub bolțile ei, într-o capsulă de argint aurit, se păstrează o buclă din părul soției domnitorului ctitor. Între clipa cînd s-a tîrnosit mănăstirea și clipa cînd părul Elisavetei s-a rînduit între odoarele Suceviței, numai pace nu a fost în Moldova. Și numai liniște nu a fost în neamul întins, dîntuit de mari ambiții și răsplătit de soartă cu mari necazuri, al Movileștilor.

Istoricul ne-o înfățișează pe domnița Elisaveta prin cuvinte pilduitoare: „prin frumusețea, ea era dintre cele ce risipesc împărățiile și pier supt ruinele lor”. Nefiind împărăție, adică neîntîrînd din aspirarea altor popoare, Moldova nu a pierit. Însă în neamul Movileștilor moartea năpraznică a secerat

în fel și chip, în stînga și-n dreapta, vînturîndu-l, risipîndu-l, ducîndu-l pînă pe pragul ruinei: un Constantin Movilă a murit înecat în Nistru, cînd tătarii îl duceau în robie spre Crim; un Bogdan și un Alexandru Movilă, răpiți de turci și duși în tabăra lui Schender Pașa, și-au pierdut urma; însăși doamna lui Ieremia, bînuită că l-ar fi otrăvit pe Simion Movilă, a fost dusă în robie la Istanbul, ajungînd în harem de agă. De la exilul ei, pînă astăzi, și otrăvitul, și ctitorul, stau alături cuminți, sub lespezi învecinate, într-un pămînt care le iartă pe toate.

Adevărul că Sucevița a ieșit din smerenia și zloții lui Ieremia Movilă a rămas în istorie, nici nu se putea altfel. Dar gloria de ieri și de azi a locului, fără nici o îndoială, se întemeiază pe harul meșterilor care i-au împodobit zidurile cu cîteva dintre cele mai luminoase culori și chipuri ce se pot întîlni în nordul Moldovei.

Minăstirea Dragomirna. Sala gotică (după restaurare)

Dragomirna

Un mitropolit caligraf și artist, Anastase Crimca, a trăit la o răscruce a timpului când pictura exterioară a locașurilor de cult ceda locul sculpturii. Și nu a lăsat clipa să curgă în van. Prin strădania lui, înaintea de 1609, s-a născut Dragomirna, ca expresie a resurselor unei arte de a renaște mereu, în tipare înnoite și revigorate.

Amestecat și el, pînă peste cap, în vînzolele domnilor Movilești, Anastase Crimca a cunoscut și mărirea și decăderea,

și bucurii și dezamăgiri. Totuși, șcaunul mitropolitului era mai puțin rîvnit decît șcaunul domniei, și într-o vreme de repezi schimbări și mari silnicii, ctitorul Dragomirnei a găsit și răgazul de a-și înzestra mănăstirea cu evanghelii și liturghii caligrafiate de mîna sa și împodobite cu miniaturi ivite, la fel, de sub mîna sa.

Peste toate, a avut și înțelepciunea să rînduiască viitorul Dragomirnei într-un chip care s-a dovedit rodnic: „nu va fi niciodată și nici unui șcaun răsăritean închinată, ci va rămînea locuică numai de călu-

gări moldoveni“. Rînduială din beneficiul căreia, în veacurile ce au urmat, mănăstirea a putut deveni un centru cultural reputat în întreaga Moldovă. Hotărît lucru, lespedea sub care stă Anastase Crimca nu desparte moartea de viață. Omul a știut să trăiască și după stîngerea sa.

Putna

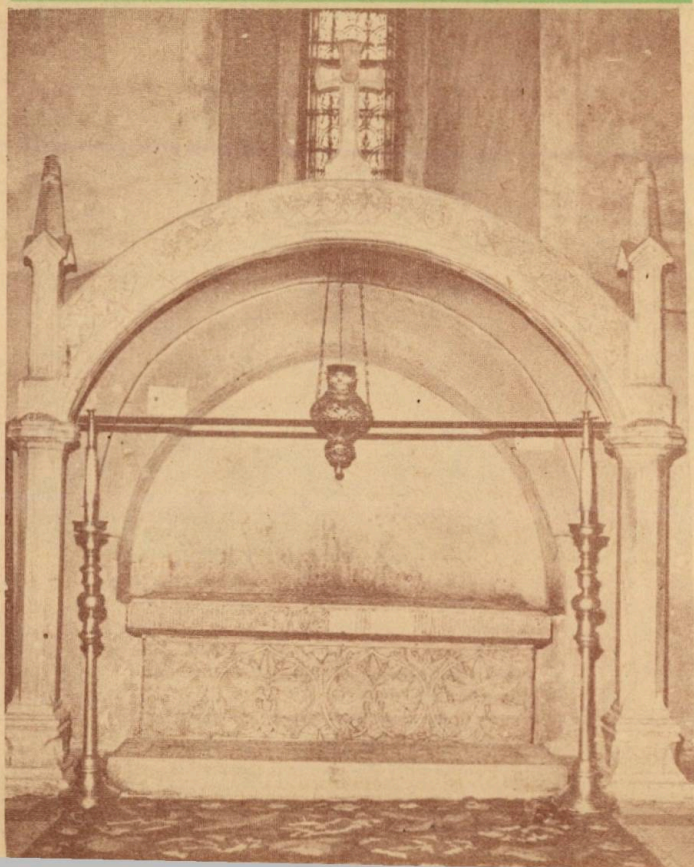
Cu trecutul real asaltat de legende, cu legendele spulberate de trecutul real, Putna a traversat cutremure, incendii și devastări, timp de peste cinci veacuri, sub zodă seninătății imperturbabile a întocmirilor destinate eternității. Din toate nenorocirile care au încercat trăinicia simbolului îngropat în temeliiile mănăstirii, una anume a fost aproape de neîndurat: înstrăinarea. Aproape un secol și jumătate, mormîntul lui Ștefan cel Mare a dăinuit sub stăpînire altora. Dar a dăinuit. Și mormîntul marelui voievod, și mormintele Mariei Voichița și Mariei de Mangop, și turnul tezaurului, și evangheliarul adus de ctitor de la mănăstirea Humor, pe la 1487, ca să perpetueze în posteritate chipul său cel mai autentic, de soldat rînduit de destin, împreună cu neamul său, la straja uneia dintre porțile de atunci ale Europei.

Ridicată între 1466 și 1469, mănăstirea s-a tîrnosit în 1470, într-o clipă de glorie și liniște, cînd dușmanii de jur împrejur păreau cumînțiți. De atunci pînă în ziua de azi, între toate luptele purtate de neamul românesc întru supraviețuirea și neatîrnarea sa, se cuprinde și această luptă tenace a zidurilor Putnei cu timpul, cu vicisitudinile și capcanele lui.

Faptul că locașul a rezistat fără să se risipească nu înseamnă doar o victorie a trăinicieii îngropate în piatra zidirii, ci și o izbîndă a oamenilor. Loc de pelerinaj și reculegere pentru toți fiii unei patrii, spațiu de resuscitare perpetuă a sentimentului unității naționale românești, Putna a fost și a rămas și rămîne în veac simbolul unității noastre de necontestat.

Mihai Pelin

Putna. Mormîntul lui Ștefan cel Mare

AGENȚIA B.T.T.

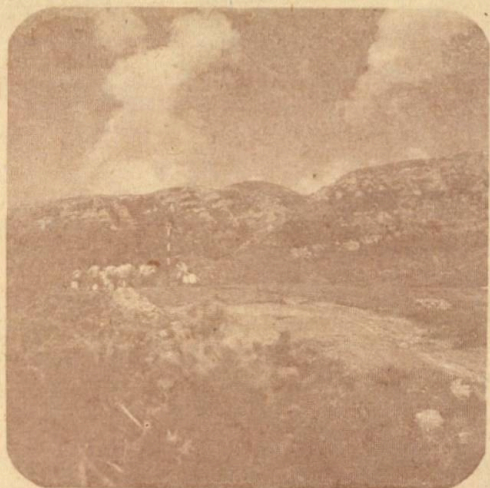
Un prim pas în a emite o judecată de valoare, evident, pentru un anume turism, este de a pune în balanță cererea și oferta. Pentru activitatea Agenției BTT Prahova, o primă constatare: oferta, generoasă, este depășită de cerere. Dar, ce oferă agenția? Este întrebarea firească la care ne va răspunde, prin autoritatea care i-o conferă funcția de vicepreședinte al agenției, Vasile Marcu:

PRIN ÎNSUMARE :

POSIBILITĂȚI NELIMITATE

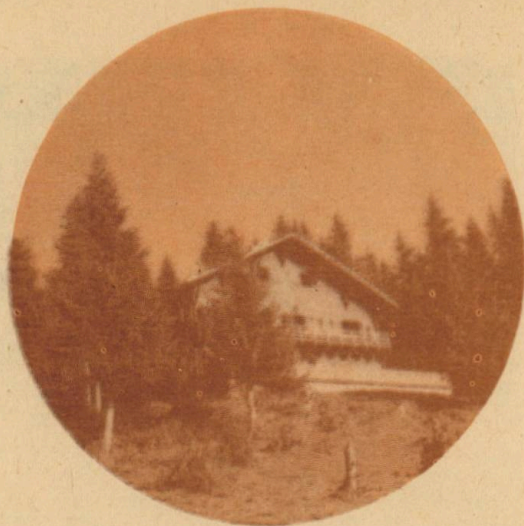
„Agenția BTT Prahova oferă excursii, drumeții, locuri de odihnă în bazele BTT și în bazele închiriate (pe plan județean) de la O.J.T., acțiuni turistice de masă la sfârșit de săptămână. Principalele genuri de acțiuni turistice, la care avem participare numeroasă, sînt cele cu caracter politic, precum: „Memoria Doftanei” organizată prin tradiție în fiecare an la aniversarea creării PCR, la Doftana, și avînd caracter național (cu peste 7000 tineri participanți la o singură acțiune!); „Cinstim eroii”, organizată la Păulești, de două ori pe an, cu cîte 6000 tineri — în care, după momentul evocator, are loc un spectacol cu participarea „vedetelor” generației tinere, o adevărată sărbătoare a tinereții, în zona de agrement preorășenească, „presărată” din abundență cu întreceri sportive, momente de divertisment și delectare.

Tot cu ocazia desfășurării de forțe pe care o presupune „Memoria Doftanei”, se organizează și „Zilele turismului pentru tineret”, în care tinerii pot opta între feluritele excursii și drumeții în județ și concursuri de orientare turistică, expoziții de fotografii cu aspecte din excursiile organizate de uteciștii din Prahova, simpozioane și expuneri pe teme de turism.

Mai oferim, la fiecare sfîrșit de săptămînă, zile și seri de divertisment în stațiunile Sinaia, Bușteni, Cheia și la cabanele din masivele Bucegi și Ciucaș.

Annual, cu circa 3000 tineri, realizăm „Sărbătoarea tinerilor frunțași în întrecerea socialistă”; Sinaia, Bușteni și Cheia metamorfozîndu-se în stațiuni-gazdă animate, în perimetrul cărora se desfășoară un festival al tinereții. Cuvîntul de ordine: exuberanța și voia bună.

P R A H O V A

Dar ce mai oferim?! Acțiuni montane pe Valea Prahovei, invitații la „Serbările zăpezii”, organizate în colaborare cu C.R.T.M.T., la festivalurile de vară și iarnă ale Bucegilor... Și, o mulțime de drumetii în zonele de agrement preorășenești: Ploiești—Parcul Bucov și plaja Teleajen; pădurea Păulești și satul de vacanță Păulești; pădurea Românești; Cîmpina — „Fîntîna cu cireși” și „Podul cu tei”; Satul de vacanță Voila; Bușteni — zona de platou a Bucegilor; Vălenii de Munte — zonele Slănic și pădurea Cazacu...

Putem adăuga și excursiile tematice, pe circa 15 trasee în județ și 10 trasee pe teritoriile județelor limitrofe; concursurile de masă „Drumeteie și orientare turistică” (cu 7000 tineri participanți la faza de masă) — în acest an, echipajul județului Prahova obținînd locul III pe țară!

Tot între oferte înscrîm cu mult succes excursiile turistice nautice în Delta Dunării și Litoralul Mării Negre. Anual peste 2500 tineri din județ pot fi înțîlniți pe itinerariile de ape.

Iar dacă mai amintim și de posibilitățile oferite tuturor tinerilor de a deveni membri sau de a se afilia la unul din cele 3 cercuri de turism specializat, precum și de prestațiile pe care le putem asigura în județul nostru, și le asigurăm la 24.000 tineri anual, și de posibilitățile pe care le oferim pe parcursul unui an unui număr de peste 2000 tineri de a participa la excursii peste hotare, putem spune că am epuizat, în mare, oferta agenției noastre...”

AGENDA

Județul Prahova

- Deține 1,97% din suprafața țării, cu cel 4694 kmp pe care îl are, ocupînd primul loc pe țară în producerea benzinelor, uleiurilor minerale, a toluenului, benzenului, mașinilor, utilajelor și instalațiilor pentru exploatare geologică, pentru forajul sondelor ș.a.

- Este traversat de paralela de 45°, care intersectează localitățile Filipeștii de Pădure și Mizil.

- Între cel mai înalt punct din județ, vîrfurile Omu — 2505 m, și cel mai coborît, în zona de vărsare a Prahovei — 70 m, este o diferență de nivel de 2435 m.

- Treptele de relief sînt clar delimitate prin denivelări de cel puțin 200 m și determină următoarele proporții: munți, 26,2%; dealurile, 36,5%; cîmpia, 37,3%.

- În luna ianuarie, cea mai rece lună a anului, temperatura aerului în Bucegi, la vîrfurile Omu, este mai scăzută de —10°C, în regiunea subcarpatică și la cîmpie de —3°C, iar în iulie, cea mai caldă lună a anului, 21—22°C, la cîmpie; 16—20°C în regiunea de deal; sub 8°C în Masivul Bucegi.

- Bazinul hidrografic al Prahovei ocupă 3/4 din suprafața județului, Prahova avînd o lungime de 183 km, din care primii 6 și ultimii 16 km se află pe teritoriul județului Brașov și sectorului agricol Ilfov.

- În zona muntoasă a județului pot fi înțîlnite animale ocrotite: capra neagră, risul, vulturul pleșuv cafeniu, acvila, cocoșul de munte, corbul.

PRIN CERTIFICARE, DOVEZI CONVINGĂTOARE

La o astfel de ofertă generoasă, firesc ar fi ca o „cerere” să nu depășească oferta. Și totuși, iată ce ne spune Laurențiu Popa, un tânăr fruntaș, unul dintre cei mai consecvenți participanți la acțiunile agenției: „Îndrăgesc la fel de mult și muntele și marea! Prin agenția noastră am reușit să-mi împlinesc dorințele de cunoaștere, de destindere, de a lega noi și noi prietenii. Dar, după fiecare excursie, drumeție, acțiune tematică organizată de către agenție, la care particip, se aprinde mai tare în mine dorința de a călători, de a afla...” Un gând frumos, un gând de tânăr, o mărturisire asupra reușitei în muncă a colectivului agenției BTT Prahova...

VĂ FACEM CUNOȘTINȚĂ CU...

Vasile Marcu, vicepreședinte al Agenției Prahova a BTT, unul dintre veteranii turismului pentru tineret; cunoaște la perfecție județul cu frumusețile lui, așa cum își cunoaște și oamenii pe care-i îndrumă; pune suflet în organizarea fiecărei acțiuni și-și dă sufletul în partidele de tenis „puse la cale” de fiul său; cele mai mari satisfacții — odată cu ieșirile la iarbă verde, cu familia — soția și cei doi copii, Mihaela și Gabriel.

Maria Tătaru și Dumitru Baboi, instructori cu problemele de turism, pe care îi veți întâlni cu prilejul excursiilor pe care doriți să le organizați sau al concediilor pe care vreți să le petreceți în bazele BTT; Gheorghe Iancu, contabil șef, care este „omul din umbră” ce asigură derularea normală a aspectelor materiale ale tuturor acțiunilor turistice.

Echipajul județului Prahova format din membrii clubului de turism „E.C.” prezenți la Ștate Națională

PE LITORAL ȘI LA MUNTE !

Ce trebuie să cunoască un tânăr care dorește să petreacă concediul la mare sau la munte.

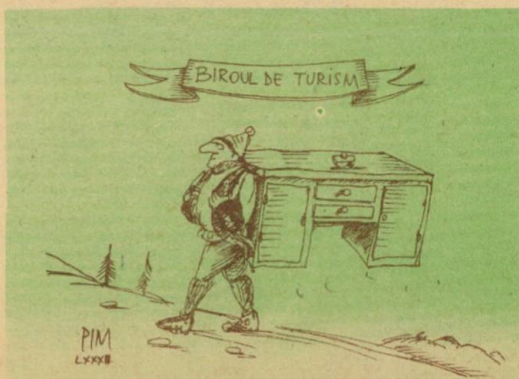
Pot beneficia de petrecerea vacanței ori a concediilor în Stațiunea tineretului Costinești, Constanța sau Eforie-Sud tineri între 14—31 de ani, frunțași în întrecerea utecistă, cu rezultate deosebite pe linie de organizație, recomandați de către organizațiile UTC.

Tânărul care-și dorește acest lucru trebuie să se adreseze secretarului comitetului UTC sau responsabilului cu turismul pe întreprindere pentru a se informa asupra:

- locului unde este amplasată baza BTT (să consulte pliantul cu baza)
- dotarea de care dispune baza respectivă
- perioada și durata sejurului
- gradele de confort
- numărul de locuri
- prețul unui bilet
- cui trebuie să se adreseze și ce să prezinte

pentru obținerea biletului

Fiecare organizație UTC dispune, prin grija Agenției BTT, de toate datele legate de popularizarea și valorificarea biletelor în stațiunile pentru tineret. În mod similar se acționează și pentru petrecerea timpului de odihnă în taberele organizate în munte. Acționând astfel, în anul 1983, 1346 tineri cu activitate meritorie din județul Prahova au petrecut concediile la munte ori la mare. Pentru anul 1984, Agenția BTT Prahova a dispus și dispune de locuri în stațiunile: Costinești, Constanța și Eforie-Sud, precum și în Piriul Rece, Izvorul Mureșului, Bușteni, Geoagiu Băi, Cîmpulung Moldovenesc, Valea de Pești. Dacă adăugăm și cele peste 230 locuri combinate, munte și mare, introduse experimental în acest an, se obține un total de 1374 locuri în taberele de odihnă de la munte și mare, pentru acest an. Așadar, posibilități multiple, care se cer a fi fructificate.

Știați că...?

AGENȚIA BTT PRAHOVA:

...În anul 1972 organiza excursii și drumeții pentru 47.000 tineri, iar în acest an va organiza pentru 210.000?

...A organizat din anul 1972, până în prezent, la Ploiești, Cîmpina și Sinaia 16 cursuri de ghizi, școlarizînd 750 tineri?

...În 1984 au obținut atestatul de ghizi 51 tineri?

...Acțiunile permanente ale agenției sînt:
— Turul muzeelor și plăcilor comemorative din Municipiul Ploiești și județul Prahova la care participă anual 25.000 tineri,

— Festivalurile de iarnă și vară ale Bucegilor cu 12.000 tineri participanți,

— Sărbătoarea tinerilor frunțași în întrecerea utecistă — 5000 tineri anual,

— Serbările zăpezii: 10.000 tineri participanți?

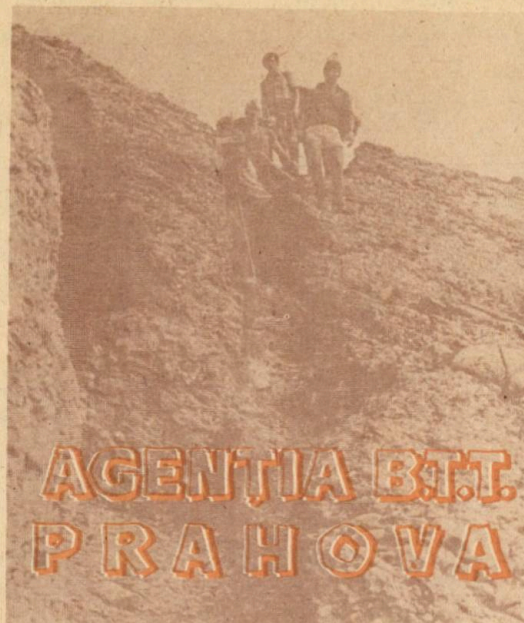
...Peste 40.000 tineri participă anual la excursiile organizate pe traseele județene?

...Anual, 3000 de tineri din județ beneficiază de un sejur plăcut în taberele de odihnă ale BTT?

...Agenția BTT poate organiza pe tot parcursul anului, la Cîmpina, în cadrul Casei de cultură a Științei și Tehnicii pentru tineret, tabără de odihnă și recreere pentru 80 tineri?

...Agenția poate asigura tabere de odihnă pentru elevi și tineri în

stațiunile: Breaza, Sinaia, Bușteni, Cheia și cabanele: Babele, Caraiman, Piatra Arsă, Căminul Alpin, Cabana Diham, Poiana Izvoarelor, Miorița, Vîrful cu Dor, Valea cu Brazi?

VĂ INVITĂ ...pe trasee turistice din județ...

**PLOIEȘTI — PĂULEȘTI — PLOPENI —
DUMBRĂVEȘTI — SLĂNIC — VALENII DE
MUNTE — MĂGURELE — PLOIEȘTI**

OBJECTIVE: ● Întreprinderea „Intex” Păulești
● Salina Slănic ● Fabrica de mătase Văleni ●
Monumentul dedicat ostașilor români — Păulești
● Muzeul Nicolae Iorga, Vălenii de Munte ●
Hanul Roșu — Vălenii de Munte ● I.A.S. Măgurele
● I.M.A. Măgurele ● Întreprinderea „Avicola”
Ploiești.

**PLOIEȘTI — VĂLENI — MĂNECIU — CHEIA —
MUNTELE ROȘU ȘI RETUR**

OBJECTIVE: ● Hanul Roșu, Văleni ● Muzeul
Nicolae Iorga ● Fabrica de conserve alimentare,
Vălenii de Munte ● Fabrica de mătase Văleni ●
Întreprinderea forestieră, Măneciu ● Stațiunea
Cheia ● Cabana Muntele Roșu.

**PLOIEȘTI — BUCOV — ALBEȘTI — CIORANI —
MIZIL — TOHANI — VALEA CĂLUGĂREASCĂ
— PLOIEȘTI**

OBJECTIVE: ● C.A.P. Bucov ● I.A.S. Al-
bești ● C.A.P. Ciorani ● Intr. „Relaxa”, Mizil
● Intr. Filatură Mizil ● Institutul de Cercetări
Vini — Viticole, Valea Călugărească ● Combinatul
Chimic Valea Călugărească

**PLOIEȘTI — TĂTĂRANI — BĂRCĂNEȘTI —
PUCHENI — BALTA DOAMNEI — GHERGHIȚA
ȘI RETUR**

OBJECTIVE: ● Sere IAS Tătărani ● Sere
Intercooperatiste Bărcănești ● Complexul de

îngrășare a tineretului taurin ● I.M.A. Pucheni
● Crescătorie de fazani Balta Doamnei ● Com-
plexul de îngrășare a porcilor Gherghița

**PLOIEȘTI — BĂNEȘTI — CÎMPINA — DOFTA-
NA — PALTINUL — BREAZA — SINAIA —
— BUȘTENI — AZUGA — ȘI RETUR**

OBJECTIVE: ● Întreprinderea mecanică Poiana
Cîmpina ● Întreprinderea de reparații Auto
Cîmpina ● Întreprinderea de piese turnate Cîm-
pina ● Monumentul lui Aurel Vlaicu — Bănești
● Muzeul Nicolae Grigorescu — Cîmpina ● Casa
memorială B.P. Hasdeu — Cîmpina ● Muzeul
Doftana ● Baraj Paltinul ● Cooperativa „Arta
Casnica” Breaza ● Întreprinderea de mecanică
fină, Sinaia ● Întreprinderea de a Hîrtie Bușteni
● Complexul BTT Bușteni ● Casa memorială
Cezar Petrescu, Bușteni ● Fabrica de Postav
Azuga ● Întreprinderea de șamotă Azuga ● Fa-
brica de Bere Azuga

...în turul

municipiului Ploiești

OBJECTIVE: ● Combinatul Petrochimic Te-
leajen ● Întreprinderea „Feroemail” Ploiești ●
I.A.S. Sere Tătărani ● Combinatul Petrochimic
Brazi ● Termocentrala Brazi ● Sere intercoope-
ratiste Bărcănești ● Complexul de îngrășare a
tineretului bovin Bărcănești ● Institutul de Petrol
și Gaze ● Rafinăriș Ploiești ● Întreprinderea
„1 Mai” ● Întreprinderea Utilaj Chimic ● Între-
prinderea Textilă „Dorobanțul” ● Muzeul de Istorie
● Muzeul Ceasului ● Muzeul Petrolului ●

Ilustrate din Ploiești

Muzeul de Artă ● Muzeul de științele naturii ●
Monumentul vițătorilor din războiul pentru in-
dependență ● Statuia Libertății ● Piața „16 Fe-
bruarie” — obelisc ce marchează locul unde s-a
ținut în anul 1922 Congresul al II-lea al PCR
● Piața „16 Februarie” — Placa comemorativă în
amintirea luptelor petroliștilor din ianuarie —
februarie 1933 ● Str. Soarelui nr. 24 — în 1925
s-au pus bazele organizației județene UTC ● Casa
de Cultură a Sindicatelor ● Palatul Culturii

...pe trasee turistice interjudețene

PLOIEȘTI — SNAGOV — BĂNEASA — BUCU- REȘTI

PLOIEȘTI ● Combinatul Petrochimic Brazi, Combinatul Petrochimic Teleajen, Întreprinderea de Utilaj Petrolier „1 Mai”, Întreprinderea „Dero”, IAS Sere Tătăreni, CAP Bucov ● Muzeul județean (cu expoziția „Lupta revoluționară a proletariatului din județul Prahova”); Muzeul republican al petrolului, Muzeul ceasurilor, Muzeul de științe naturale, Muzeul de artă, Monumentul vânătorilor din războiul pentru independență, Statuia Libertății ● Muzeul memorial I.L. Caragiale și Casa memorială Hagi Prodan. ● Piața „16 Februarie”, obelisc ce marchează locul în care s-a ținut, în anul 1922, Congresul al II-lea al PCR.; Strada Ștefan Gheorghiu nr. 51, Strada Armaș nr. 53 — sedii ale Comitetului județean al PCR, în anii ilegalității; Piața „16 Februarie”, placa comemorativă în amintirea luptelor petroliștilor din ianuarie—februarie 1933; Strada Soarelui nr. 24 — în anul 1925, s-au pus bazele Organizației județene UTC; ● Palatul Culturii, Casa de cultură a sindicatelor, clădirea Halelor Centrale, Institutul de petrol și gaze

SNAGOV ● Pădurea și lacul Snagov

BĂNEASA ● Placa comemorativă de pe Podul Constanța și monumentul „Ultimul străjer al Capitalei”, dedicate trupelor române și formațiilor de luptă patriotică, care, la 25 august 1944, împiedică intrarea trupelor hitleriste în București

BUCUREȘTI — Întreprinderea „23 August”, Întreprinderea „Vulcan”, Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie”, Întreprinderea de Mașini Grele „București”, Întreprinderea „Electromagnetica” Întreprinderea de calculatoare electronice, Întreprinderea „Electronica”, Întreprinderea „Policolor”, Combinatul de industrializarea lemnului „Pipera”, Combinatul poligrafic „Casa Scînteii”, Combinatul de confecții și tricotate „București”, Platforma I.F.A. — Măgurele, Întreprinderea „Didactica”; Institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii, Institutul de cercetări pentru pedagogie și agrochimie, Institutul de studii și cercetări hidroenergetice.

● Strada Academiei nr. 37 — locul istoricului Congres de făurire a Partidului Comunist Român; Piața Palatului — clădirea în care, la 11 mai 1921, s-a votat transformarea Partidului Socialist în Partid Comunist Român; Șoseaua Nicolae Titulescu nr. 23 — sediul P.C.R. între anii 1921—1924; Strada Academiei nr. 35—37 — localul în care au avut loc lucrările Conferinței Generale a Tineretului Socialist din România; Strada Mitropoliei

Grigore nr. 68 — aici s-a desfășurat, în martie 1932, Conferința pe țară a muncitorilor ceferiști; Calea Grivitei nr. 261 — la 4 decembrie 1932, a avut loc Consfătuirea pentru pregătirea luptelor muncitorești ceferiști, Calea Moșilor nr. 103, str. Armenească nr. 14, str. Burghelena nr. 15, Șoseaua Kiseleff nr. 51, str. Sighișoara nr. 27, Cartierul Vatra Luminoasă — locuri unde s-a desfășurat pregătirea Insurecției naționale antifasciste;

● Muzeul de istorie al Partidului Comunist Român, a mișcării democratice și revoluționare din România; Muzeul de istorie al RSR; Complexul muzeistic Văcărești, locul unde a fost deținut tovarășul Nicolae Ceaușescu în anii ilegalității; Muzeul de istorie al municipiului București; Muzeul Militar Central; Muzeul de artă al R.S.R.; Muzeul Satului; Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa”; Muzeul de artă populară „Dr. M. Minovici”; Complexul muzeistic „Curtea Veche”, Hanul lui Manuc, Monumentul eroilor patriei, Monumentul eroilor ceferiști — Grivița 1933; Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism; Monumentul „1907”; Placa comemorativă închinată grevei tipografilor din Capitală (13 Decembrie 1918); Arcul de Triumf;

● Curtea Întreprinderii „Grivița Roșie” — placa comemorativă și bustul lui Vasile Roaită, erou utecist, căzut la datorie în timpul grevei muncitorilor ceferiști de la Atelierele Grivița (16 februarie 1933)).

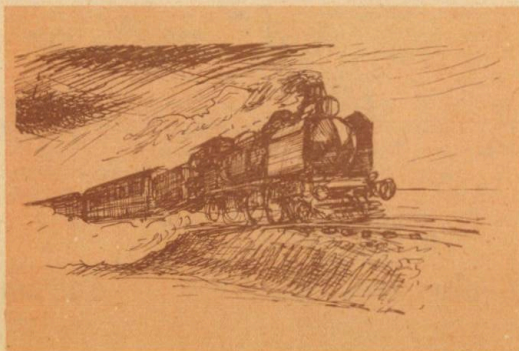
● Palatul Republicii, Palatul Marii Adunări Naționale, Palatul Justiției, Universitatea, Ateneul Român, Palatul CEC, Teatrul Național, Televiziunea Română, Complexul expozițional „Casa Scînteii”, Institutul Politehnic, Institutul de Arhitectură, Palatul Sporturilor și Culturii;

PLOIEȘTI — PĂULEȘTI — SLĂNIC — VĂLENI DE MUNTE — CHEIA — SĂCELE — BRAȘOV — VALEA PRAHOVEI — CÎMPINA — DOFTANA — PLOIEȘTI

PĂULEȘTI: Monumentul dedicat soldaților români căzuți la datorie în anul 1944.

MĂLĂEȘTI: Monumentul eroului Grigore Ion — luptător în războiul pentru cucerirea Independenței României.

SLĂNIC: rezervația geologică, monumentul naturii „Muntele de sare”, Vechea salină.

VĂLENI DE MUNTE: Muzeul de istorie și etnografie Valea Teleajenului • Casa Memorială „Nicolae Iorga”

CHEIA: Stațiunea climaterică, punct de plecare în munții Ciucaș—Zăganul—Săcele. • Baza turistică pentru tineret

BRAȘOV: Întreprinderea de autocamioane, Întreprinderea „Tractorul”, Întreprinderea „Rulmentul”, „Hidromecanica” Întreprinderea de tricotaje, Întreprinderea „Cibo”, Întreprinderea de cabluri și radiatoare, Institutul de cercetări pentru cultura cartofului și a sfeclei, Muzeul „Cetea Brașovului și fortificațiile din Țara Birsei”, Muzeul Scheile Brașovului, Muzeul județean, Cetatea Brașovului (Sec. XV și XVI); Strada Nicolae Bălcescu, fosta închisoare unde a fost deținut tovarășul Nicolae Ceaușescu, în anii ilegalității; strada Basarab nr. 15, locul unde a avut loc în anul 1936 Congresul pe țară al muncitorilor CFR-ști; strada Lungă nr. 1 — în anul 1922, s-a întemeiat secția din Brașov a PCR; • Cartierele „Steagul Roșu” și „Tractorul”; Parcul „Noua Universitate”, Sala Sporturilor; Liceul „Andrei Șaguna”, Grupul Școlar „Steagul Roșu”. • Ascensiuni cu telecabina pe Tîmpa, rezervația naturală de pe Tîmpa, Stațiunea turistică climaterică și de agrement Poiana Brașov; • Casa Științei și Tehnicii pentru Tineret.

BUȘTENI: Întreprinderea de Hîrtie; • Complexul turistic pentru tineret; • Casa memorială „Cezar Petrescu”.

SINAIA: Întreprinderea de Mecanică Fină • Stațiune climaterică montană—loc de plecare spre masivul Bucegi.

CÎMPINA: Întreprinderea mecanică Poiana Cîmpina, Întreprinderea de Reparații Auto, Întreprinderea de Piese Turnate, • Casa memorială Nicolae Grigorescu, Casa memorială B.P. Hasdeu • Muzeul Doftana • Casa de cultură a tineretului

BĂNEȘTI: Monumentul lui Aurel Vlaicu ridicat pe locul unde pionierul aviației s-a prăbușit cu aparatul său la 13 sept. 1913.

FLOREȘTI: Întreprinderea de Anvelope
PLOIEȘTI — SINAIA — BUȘTENI — PREDEAL

• Excursie montană cu turul cabanelor din masivul Bucegi, Valea Ialomiței și zona montană Predeal.

...în excursii de 2 zile

- Valea Prahovei — Valea Oltului (Ploiești — Doftana — Cîmpina — Sinaia — Bușteni — Predeal — Brașov — Făgăraș — Sibiu — Rîmniciu Vîlcea — Pitești — Tîrgoviște)
- Ploiești — Slănic — Vălenii de Munte — Cheia — Brașov — Poiana Brașov — Bran — Rîșnov — Predeal — Bușteni — Sinaia — Cîmpina —
- Ploiești — Cîmpina — Sinaia — Brașov — Tușnad
- Ploiești — Tîrgoviște — Cîmpulung — Bran — Brașov — Poiana Brașov — Valea Prahovei.
- Ploiești — Buzău — Focșani — Bacău — Gh. Gh. Dej — Tg. Secuiesc — Brașov — Valea Prahovei — Ploiești

...în excursii de 3 zile

- Ploiești — Brașov — Sibiu — Alba Iulia — Sibiu — Rîmniciu Vîlcea — Pitești — Tîrgoviște
- Ploiești — București — Craiova — Drobeta Turnu Severin — Tîrgu Jiu — Rîmniciu Vîlcea — Pitești — Tîrgoviște
- Ploiești — Brașov — Miercurea Ciuc — Izvorul Mureșului — Lacul Roșu — Piatra Neamț — Tîrgu Neamț — Bacău — Focșani — Buzău
- Ploiești — Buzău — Focșani — Bîrlad — Vaslui — Iași — Roman — Bacău — Gh. Gh. Dej — Brașov
- Ploiești — Urziceni — Slobozia — Hirșova — Constanța — Mangalia.

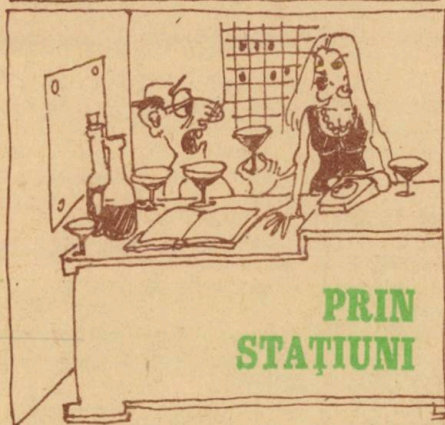

Desen de
Tudor Jelebeanu

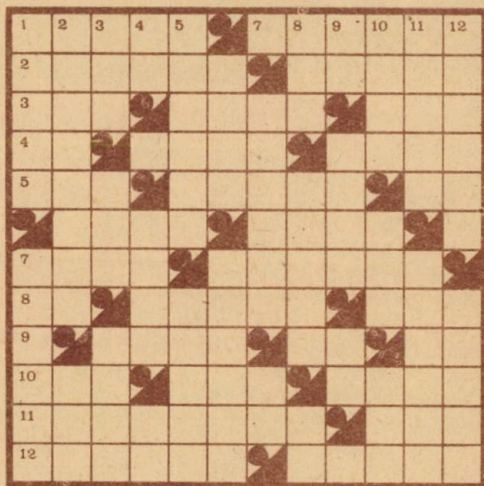
- Nevoia de a ieși din peșteră o naște soarele
- Răbdarea și calmul sînt singurele ceasornice exacte ale comportamentului normal
- Bunătatea este semnificația maximă a inteligenței și maturitatea minimă a sufletului
- Nevoia de vis constituie principala hrană a inteligenței
- Orgoliul și curajul nu au nevoie de ceremonii diferite
- Izvoarele țîșnesc din stîncă pentru a înlîni soarele și pentru a da pildă de stăruință și răbdare
- Răulăcătorul se apropie de victimă cu gingășie
- Sinceritatea face parte din atributele fericirii
- Gustul ar trebui să distrugă banalitatea dar de multe ori o cultivă

Dionisie Darău

RECEPȚIE HOTEL

ORIZONTAL 1) Stațiune în județul Covasna cu izvoare foarte eunoseute (Matilda, Perla ș.a.) ● Stațiune climaterică la nord de Cluj-Napoca. 2) Unul din cele 5 lacuri helioterme ale stațiunii Sovata ● Stațiune balneoclimaterică lângă Sibiu. 3) Stațiune de interes local în județul Hunedoara ● Cel mai important lac din stațiunea Sovata, cu mare concentrație de săruri ● Afluent al Tisei care izvorăște din Munții Rodnei. 4) Bine! ● Înconjur ● Îmbrăcăminte sumară de plajă. 5) Important factor natural de cură ● A lua inițiativa într-un joc sportiv ● Simbolul nichelului. 6) Vale și trecătoare în Elveția ● Pun pe gânduri excursioniștii. 7) Plantă erbacee ● A șlefui. 8) Cămăși rustice ● Perioade ● Unul dintre Crișuri. 9) Se tratează în stațiuni ca Vatra Dornei, Iacoveni și altele ● Perioadă de timp în care se repetă cura balneară ● Litera-cifră! 10) Izvor de sănătate prin substanțele chimice pe care le conține ● Riu al țării de-a lungul căruia se întinde o salbă de stațiuni balneoclimaterice: Tușnad, Malnaș, Călimănești, Căciulata, Olănești, Govora și altele ● Prieten. 11) Stațiune balneară în apropiere de Vatra Dornei, cu ape sulfuroase, slab mineralizate, cu climat subalpin ● Singurul lac vulcanic din țara noastră, situat lângă renumita stațiune cu izvoare carbogazoase și feruginoase Tușnad. 12) Localitate balneară aflată la sud de Constanța, cu o plajă lată de 100 m ● Stațiune de interes local în jud. Vileca, cu un renumit complex minăstiresc.

VERTICAL 1) Înmormântare bogată în izvoare, sonde și bazine concentrate conținând sare, iod și brom ● Perla Văii Prahovei. 2) Localitate balneară în Carpații Meridionali, bogată în ape sulfuroase, sărate și iodurate ● Pagină... mică! 3) Palmier în Egipt ● Paradis ● Deoarece (interj.). 4) La... Constanța! ● Localitate în nord-estul Venezuelei ● Logie! 5) Lac aflat în centrul stațiunii Tușnad ● Analize. 6) Primul produs obținut după măcinarea grului ● Localitate lângă Brașov, renumită prin serele sale de flori. 7) Înmormântare în județul Bacău pentru vindecarea bolilor digestive ● Ten! 8) Nu se simte... bine ● Căminul lui Mireea cel Bătrîn (1386), aflată lângă stațiunea balneară Călimănești ● Ion Hristea. 9) Epocă istorică ● Substanța ce caracterizează apele de la Bicsad, Boholt, Călimănești, Slănicul Moldovei etc. ● Poftim (pop.). 10) Radical al unei hidrocarburi aromatice ● Refren popular ● Prima parte a denumirii unui mare oraș argentinian, format din 3 cuvinte. 11) Localitate balneoclimaterică în jud. Brașov cu ape carbogazoase și bicarbonate ● Stațiuni de odihnă la mare înălțime, cu climat corespunzător, cum ar fi Predeal, Păltiniș, Poiana Brașov. 12) Localitate cu han turistic, cu cminată priveriște și mănăstire în jud. Neamț ● Afluent al Bistriței, renumit prin pitoreștiile sale chei și prin lacul de baraj natural din bazinul său superior, în jurul căruia s-a dezvoltat stațiunea balneoclimaterică Lacul Roșu.

Prof. Teodor-Axioti

AFORISME

- Pentru călătorul solitar, drumul este întotdeauna mai lung!
- Politețea vrea să fie un drum drept, parcurs pe căi ocolite!
- ...Și totuși, bariera a fost inventată de către deschizătorii de drumuri!
- Piatra de încercare a oricărui drum se află întotdeauna la celălalt capăt al său!
- Nu călători prin viață numai în vagonul de dormit!
- Unii se afirmă construind drumuri, alții săpînd cariere!
- Diferențele de nivel nu sînt atît de importante pentru drumuri, cît pentru călători!
- Nu toate fîntînile de pe drum potolește setea călătorului!
- Cei ce aleg drumurile bătătorite nu vor face niciodată bătătură!
- Călătoria din luna de miere trebuie să simbolizeze un drum fără întoarcere!
- Cel mai sigur drum al românului rămîne drumul de țară!

Mihai Vasilescu

Unul campion de fond

Performanța lui enormă
Dovedește cu pregnanță
Cea mai bună concordanță
Dintre fond... și formă -

Unui pescar

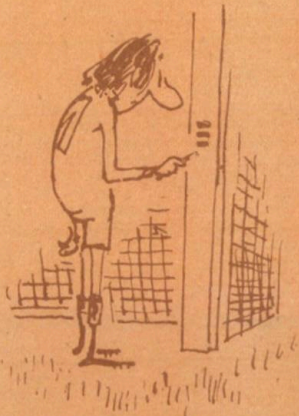
Toată ziua pescuiește
Însă i-a ieșit o vorbă
Cum că dinsul prinde pește
Doar... în ciorbă

Unui tenisman

Pe teren de zgură e vedeta
Unui fapt mai greu de izbindit
Cum atinge mingea cu racheta,
O transformă prompt... în satelit

Corin Bianu

Matty

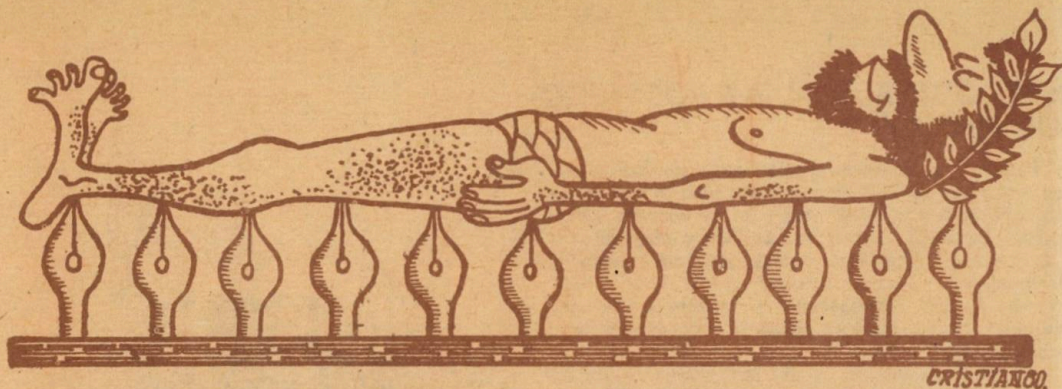
Avansați... înainte!

PERSONAJE: — unul — altul; — odorul tatii.

(zgomot de tramvai)

- Unul: Permiteți să avansez?
Altul: Tineți cu orice preț?
Unul: Desigur!
Altul: Atunci, eu ce vă pot fi de folos?
Unul: Vă rog să vă dați la o parte, să nu-mi stați în cale. Sînt grăbit!
Altul: Și ce mă interesează pe mine graba dumitale?
Unul: Să n-o mai lungim: vă dați la o parte, ori...
Altul: Cum, adică?
Unul: Foarte simplu: îmi faceți loc. Altă soluție nu aveți.
Altul: Și dacă mă opun?
Unul: Imposibil! Mă mișe, fac scandal, dau din coate...
Altul: Părerea mea este...
Unul: Inutilă, părerea dumneavoastră. Eu vreau să avansez!
Altul: Cine vă împiedică?
Unul: Dumneavoastră și cei ca dumneavoastră.
Altul: Și ce vă propuneți?
Unul: Să sar la nevoie chiar și peste dumneavoastră!
Altul: Nu-i de ajuns că vă țin în spate?
Unul: În cazul meu, nu! Vreau să ajung acolo unde mi-am propus!
Altul: Tot nu puteți avansa fără sprijinul meu...
Unul: Adevărat, dar nici dumneavoastră nu aveți de ales. Eu sînt deja angajat, așa că...
Altul: Dacă-i așa, săltați-vă puțin... încă o opinteală și... hopa sus! Ați avansat...
Unul: Of!... Bine că am trecut și hopul ăsta!
Altul: Ar trebui să-mi mulțumiți!
Unul: Nu e cazul. Și așa mergeți inghesuit și apoi, dumneavoastră nu aveți nici o șansă...
Altul: Se poate, dar recunoașteți măcar sprijinul care vi l-am acordat.
Unul: Nu recunosc nimic!
Altul: De ce?
Unul: Deoarece eu singur m-am agitat, am răzbit și am avansat... Dar ce fac cu ăla micu care a rămas în urmă?
Altul: Cîți ani are puișorul?
Unul: 25.
Odorul: Ta-ta, ta-ta!...
Unul: Vin acum odorul meu... îți face tata loc și ție!...

George M. Gheorghe

«Dicționarul măgăriilor»

La Paris a apărut un dicționar cu totul și cu totul inedit: „Dicționarul măgăriilor”. Nu încercați să ghiciți despre ce anume ar putea fi vorba pentru că în mod cert nu veți reuși să aflați.

În fond este un dicționar neobișnuit care are la bază demonstrarea ideii că prostia este... nemuritoare! Autorii lui, Guy Bechtel și Jean Claude-Cariere au strâns pe aproape 550 pagini sumedenie de prostii spuse de-a lungul secolelor de felurite categorii de oameni despre alte felurite categorii de oameni, evenimente sau fenomene. Interesant este faptul că printre cei care au spus și cei despre care s-a spus se găsesc nume de prim rang ale culturii și artei universale. Și ale științei, de asemenea.

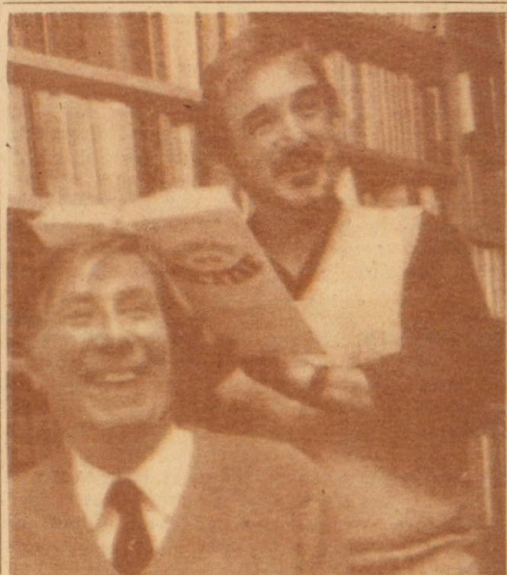
PREAMBUL

Nu mai puțin interesant este faptul că unii oameni — și nu dintre cei mai puțini însemnați — despre care s-au debitat prostii și aberații au spus la rîndul lor prostii și aberații. Despre alții, se-nțelege. De altfel, cititorii au, mai jos, ocazia să vadă și despre cine anume este vorba în mod concret.

Autorii dicționarului amintit sînt oameni cu totul diferiți și s-au întîlnit întîmplător. Guy Bechtel este un vlăjgan blond și flegmatic, născut pe undeva prin fiordurile Norvegiei, în vreme ce Jean Claude este scund, tip de mediteraneean. Și încă ceva: cei doi se completează în mod extraordinar! Ca Sancho Panza cu Don Quijote, spun gurile rele...

De unde au pornit cei doi?

Mai întîi de la unele măgării spuse de profesorii lor despre oameni cunoscuți sau mai puțin cunoscuți lor. Din distracție, am putea spune.

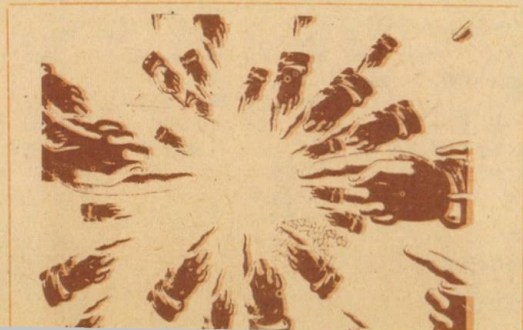

Guy Bechtel și Jean Claude Cariere,
autorii ineditului dicționar

După aceea distracția s-a transformat într-o muncă enormă. Pe parcursul a peste treizeci de ani cei doi au colecționat tot ce au găsit prin cărți, cronici, reviste etc. despre o temă unică: prostia și răutatea omenească. Și invidia, am adăuga noi...

Într-o bună zi ei și-au dat seama că au strîns o comoară și și-au zis că poate n-ar fi rău dacă ar face publică această comoară.

Ceea ce au și făcut.

2. SECOLUL AL XIX-LEA A FOST SECOLUL PROSTIEI ?

Îndată după lansarea dicționarului cei doi autori au fost luați cu asalt de reprezentanții presei scrise și vorbite. Cu această ocazie ei au acordat redactorilor revistelor pariziene „Le Figaro Magazine” și „L'Express” interviuri demne de toată atenția. Reproducem pentru cititorii „Almanahului '85” câteva dintre răspunsurile și comentariile lor, demne — după părerea noastră — de autorii unei atari întreprinderi.

— „Bibliotecarii nu și-au dat seama niciodată ce anume vrem să facem pentru că ne interesam de cele mai diferite domenii de activitate: pescuit, grădinărit, ciclism, istorie, politică, literatură ș.a.m.d. Ei se mulțumeau pur și simplu să dea din cap...” spunea Carriere.

— „La cea de a doua ediție am adăugat cincizeci de pagini. Și totuși — regreta Bechtel — lucrarea nu este completă. De fapt ea n-o să fie completă niciodată... Ne întrebăm însă dacă n-ar fi bine ca la o nouă ediție să scoatem două volume...”

Reporterii i-au întrebat apoi dacă ei, autorii, consideră că secolul al XIX-lea, din care provine marea majoritate a materialului cuprins între copertile dicționarului, a fost cumva „Secolul prostiei”.

Carriere: „În nici un caz. Este foarte adevărat că ne-am concentrat mai mult asupra a 150 de ani, adică perioada de la 1800 la 1950, dar am făcut acest lucru pentru că aceasta a fost o perioadă în care multe dintre lucrările pe care le cunoaștem noi astăzi nu erau cunoscute pe atunci. Or, asta nu-i tot una cu prostia. În ceea ce privește prostia contemporană nu ne pronunțăm pentru că...”

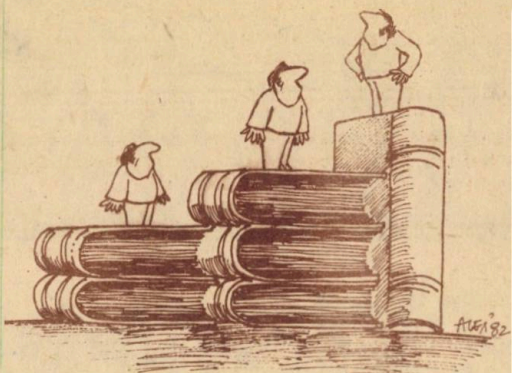
Bechtel: „De fapt noi nu luptăm împotriva prostiei. Prostia este și ea utilă, la urma urmelor imaginați-vă o lume în care toate ar fi bune și la locul lor iar toți oamenii ar fi deștepți nevoie-mare! N-ar fi cumplit? Prostia este și ea o mare forță creatoare, ea poate fi chiar poetică uneori...”

E-adevărat, secolul al XIX-lea este mai bogat în prostie decât celelalte, dar asta se explică prin aceea că el a fost secolul descoperirilor. Nu există explozie de prostie fără o explozie a științei, de fapt a științei fără cea a prostiei. Una fără alta nu pot exista...”

Una dintre întrebări a sunat astfel: „De fapt, care este definiția prostiei? Este ea doar eroare?”

— Nu, a răspuns Bechtel. Prostia nu este doar eroare; este eroare plus încăpăținare. Omul comite adesea greșeli, erori, este foarte greu să ai tot timpul dreptate. Din această cauză noi apreciem că dicționarul nostru va fi foarte util.

— Care este tema sau domeniul în care s-au spus cele mai multe prostii? a sunat o altă întrebare.

— Sînt colosal de multe, a răspuns Carriere. Un lucru este însă foarte clar: cele mai multe prostii se spun în perioadele care preced războaiele. Frica îi face pe oameni să debiteze multe prostii...

3. DAR IATĂ CITEVA MĂGĂRII...

DESPRE HONORÉ DE BALZAC (1799—1850)

„Domnul Honoré de Balzac, care nu este nici cunoscut și nici rudă apropiată a cunoscutului secretar general din ministerul de interne, este un tânăr voluminos, cu înclinație mai mult spre a pierde decât a câștiga.”

Louis Veuillot

(„L'Univers”, 5 iulie 1837)

„O să sfîrșească exact cum a început: cu o sută de volume scrise, dar pe care n-o să le citească nimeni...”

Sainte-Beuve

(„Portraits contemporains”, 1 martie 1849)

„Ce om ar fi fost acest Balzac dacă s-ar fi priceput să și scrie”

Gustave Flaubert

(„Correspondance”, decembrie 1862)

DESPRE CHARLES BAUDELAIRE (1821—1867)

„Există momente cînd omul se poate îndoi de starea psihică a domnului Baudelaire; la el majoritatea poemelor se reduce la repetarea uniformă a acelorași cuvinte, a acelorași idei...”

Gustave Bourdin

(„Le Figaro”, 5 iulie 1857)

DESPRE LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770—1827)

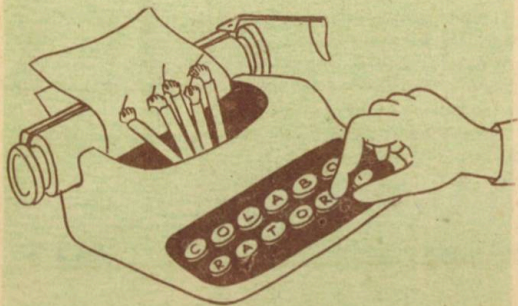
„Îndată ce îți pătrunde în suflet o dulce melancolie, imediat ea este sfîșiată de sunetul unor acorduri barbare.”

(„Tablettes de Polymme”, 1820)

În „Simfonia a IX-a” văd cea mai nouă dovadă a faptului că lui Beethoven îi lipsește imaginația creatoare și simțul pentru frumos”

Ludwig Spöcher

(„Autobiografie”, 1861)

„Beethoven mi-a făcut totdeauna impresia unui sac plin cu oase pe care cineva îl zgâlție pentru ca apoi să-l lovească, din când în când, cu ciocanul.”

John Ruskin

(„Correspondance”, februarie 1881)

DESPRE HECTOR BERLIOZ (1803—1869)

„După părerea mea, ceea ce întreprinde domnul Berlioz nu face parte din ceea ce numim, din obișnuință, muzică...”

F.J. Fetis

(„Biografia generală a muzicienilor”, 1835—1844)

„Domnul Berlioz nu numai că n-are plc de idee melodică, dar mai mult, el nu știe nici ce să facă cu o idee care eventual i-ar da târcoale...”

Paul Scudo

(„Critique et littérature musicale”, 1855)

DESPRE JOHANNES BRAHMS (1833—1897)

„Ah și Brahms ăsta! Unul dintre aceia a căror muzică e pătrunsă de un germanism indigerabil... Cîtă lipsă de farmec, cîtă răceală...”

Camille Saint-Saëns

(„L'Echo de Paris”, 16 octombrie 1914)

DESPRE PAUL CÉZANNE (1839—1906)

„Domnii Claude Monet și Cézanne, fericiți că pot expune, au prezentat — primul treizeci, celălalt, paisprezece pînze... Ele provoacă risul și sînt sărmane... Trădează incapacitatea de a picta, incapacitatea compoziției și a coloritului. Copiii, jucîndu-se pe hîrtie cu culori, o fac mai bine.”

Roger Ballu

(„Chroniques des arts”, 14 aprilie 1877)

DESPRE ALBERT EINSTEIN (1875—1955)

„Nu face altceva decît să repete; nimic altceva decît știință brută, falsă.”

Prof. J.J. Le Roux

(„Ouest-Eclair”, 2 aprilie 1923)

Despre darwinism

„Ideea asta trebuie să fie proastă pentru că este periculoasă.”

Ferdinand Brunetiere

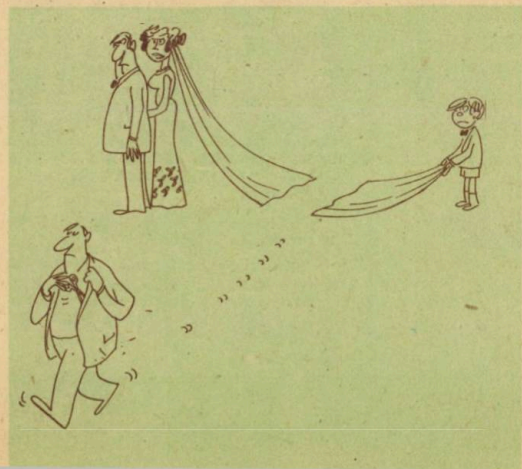
(„La Revue des deux mondes”, 1890)

Despre femeie

„Este bun principiul care a creat ordinea, lumina și pe bărbat, dar este rău principiul care a creat dezordinea, întunericul și femela”

Pitagora

C. Lipan

Lustruitorul de vorbe

nu mai este chiar așa de frig
și trupul nu mai este
chiar așa de gol
pe umeri o mantie
țesută din melancolie
și lacrima nu mai poate
fi despicată
și verbul „a plînge”
nu se mai șterge
cu peria melodramei...
(hei domnișoară treziți-vă
ghetele dumneavoastră
sunt lustruite încă
din secolul trecut)

Miron Georgescu

Desen
Lica
Maria
Iov

Eseu despre poet

Scriu despre tine ca despre un minut de liniște
în care aud fabricile veninului în gușa șarpelui.

Tu singur o să înțelegi
de ce îți descifrez culoarea flinței
în biblioteca roasă de molii

În fereastra umplută cu pămînt
mitologia suferinței se cuibărește

— încinsă pînă la roșu
lumea care te zămisleşte
e împărăția crepusculară.

Valeriu Bârgău

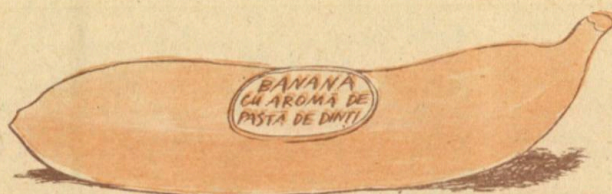
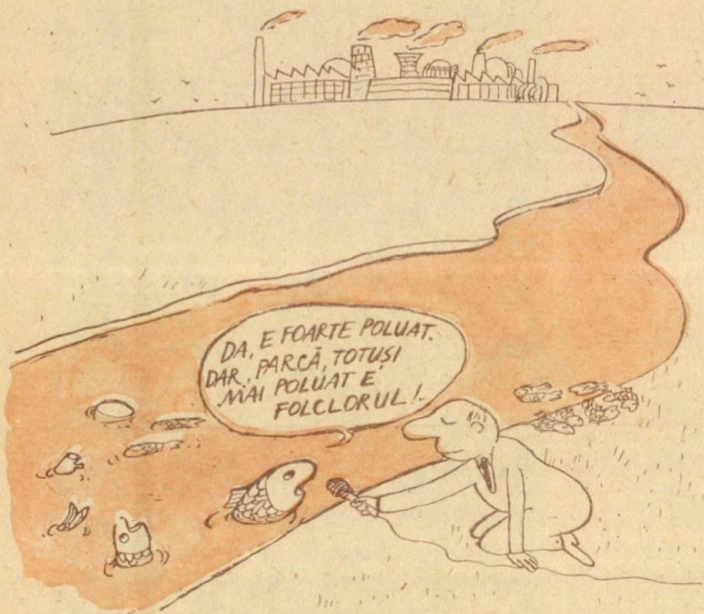
Să fii...

Să fii rîu
și să nu-ți vină luna goală
să prinzi în palmă
păstorul stelelor
și să-nhami regii la cetate
să ruginești apoi
ca fluturii în mere coapte
și istovit să cazi
ca un destin de apă vinovată.

Elena Mirea

Primul ministru al Belgiei, V. Martens înmînînd premiul lui Mihai Stănescu la Salonul mondial al umoriștilor — Knokke, Belgia

La prima vedere Mihai Stănescu pare — și poate chiar este — un om blînd. Timid în vorbă și-n înțelepciune, omul se dezvăluie doar cînd, cu mișcări sfioase, își arată desenele. Abia atunci ceea ce socotea a fi modestie începe să sugereze o bine disimulată maliție transformată uneori, pe coala de hirtie, de-a dreptul în sarcasm. „Hazu” său caricaturistic chiar dacă nu vine totdeauna din observarea unui „necaz”, are întîia precizie, satirizînd clișeele, nonsensurile, aberațiile. Și în caricatura cu text și în cea simbolică Mihai Stănescu vădește o surprinzătoare capacitate de a aborda motive teme aparent la îndemîna oricui, din unghiuri inedite, în fața cărora risul sau surisul apar aproape instantaneu certificînd receptivitatea care se bucură creația sa. Pe unde expune, Mihai Stănescu umple sălile, fie că acestea sînt în București, la Tokyo, în Belgia. Curioși să-l cunoaștem mai îndeaproape pe deținătorul Marelui premiu de caricatură mondială pe 1982, i-am adresat cîteva întrebări (în atelierul său de lângă Cinematecă).

— V-ați gîndit vreodată de unde vine umorul dumneavoastră? Să fie oare vorba de o înzestrare nativă?

— Nu, nu cred e-am fost înzestrat nativ, deoarece nu țin minte pe vreunul din familia mea care să fi avut umor. M-am născut la țară, în satul Boldești lîngă Mizil, și-acolo, sincer să fiu, nu prea se rîdea. De altfel, de fiecare dată cînd mama mai vine la cîte un vernisaj de-al meu, mă roagă să-i explic de ce rîde lumea în fața desenelor. Cred mai degrabă că umorul meu, cît este, vine din observație, din observația atentă a celor din jur.

— A existat vreun moment în evoluția dumneavoastră cînd ați avut certitudinea că v-ați „găsit”, cînd ați fi putut spune „asta sînt eu, Mihai Stănescu”?

— Certitudinea personalității mele n-am avut-o și n-o am. Eu n-am nici ceea ce se cheamă „stil”, n-am o manieră „Stănescu”. Uneori desenul meu pare stingaci, prost făcut, n-am o mare recunoscutibilitate a liniei cum au cei mai mulți dintre colegii mei, deoarece eu desenez în funcție de temă, de idee. Vreau desen simplu, fără încălțătură inutilă care să distragă atenția de la ceea ce încerc să spun și din cauza asta lucrez mult, fac schițe, le rup, le refac etc. Faptul că un desen e gustat în egală măsură de elevi studenți, ingineri, medici, profesori, mă rog, de toate categoriile, îmi demonstrează că desenul respectiv e reușit.

— Sînteți cunoscut mai mult prin expozițiile din ultimii doi-trei ani. Din cîte știu însă, ați făcut caricatură mai de multîșor.

— Caricaturi am făcut și, mai rar, am publicat din primul an de facultate la Arte plastice și chiar după repartiție. Din 1972 și pînă în 1978, n-am mai publicat, preferînd, ca să zic așa, să lucrez pentru atelier. În 1978 am ieșit din nou pe piață, iar în 1979 am luat primul premiu în străinătate, la Salonul de caricatură de la Knokke, în Belgia. Apoi au urmat altele, a venit și Marele Premiu de la Tokyo la concursul organizat de ziarul „Yamuri Shimbun”... ceva-ceva s-a adunat.

— Cum e văzută caricatura românească peste hotare?

— E bine apreciată, mai ales de specialiștii genului. Din păcate, publicul larg nu o prea cunoaște, ea se face remarcată mai ales în cadrul unor manifestări speciale, de profil.

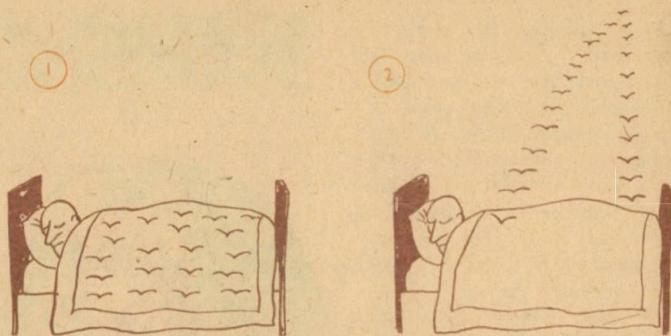
— Dacă ar fi să vă faceți un portret necaricatural, firește — ce-ați spune?

— Nu mă pot privi din afară, nu realizez ce mă individualizează, ascult mai mult ce mi se spune. Dacă totuși observ ceva în ceea ce mă privește, pot să vă spun că realizez, mai ales la ultima expoziție de la galeriile Teatrului Foarte Mic, o anumită alunecare a tematicii mele spre facil, spre desenul cu multe cuvinte, desenul „de presă” (aceasta datorită probabil și faptului că spațiul acordat caricaturii în ziarele noastre este încă insuficient). Mă voi reorienta pe viitor mai mult spre caricatura-simbol.

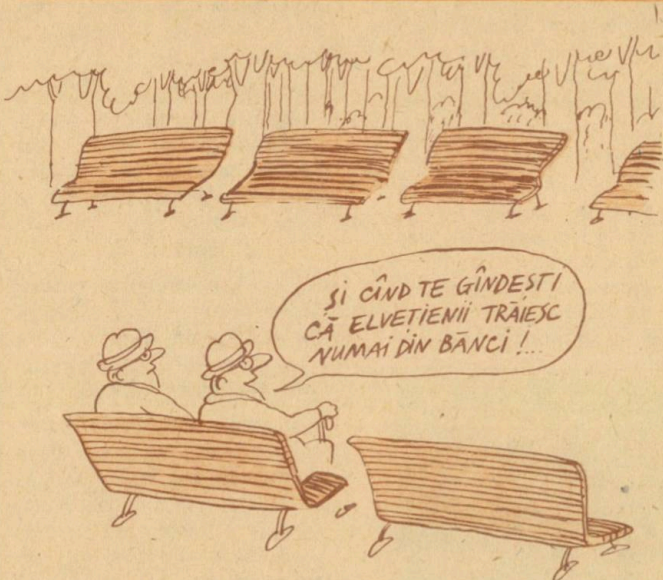
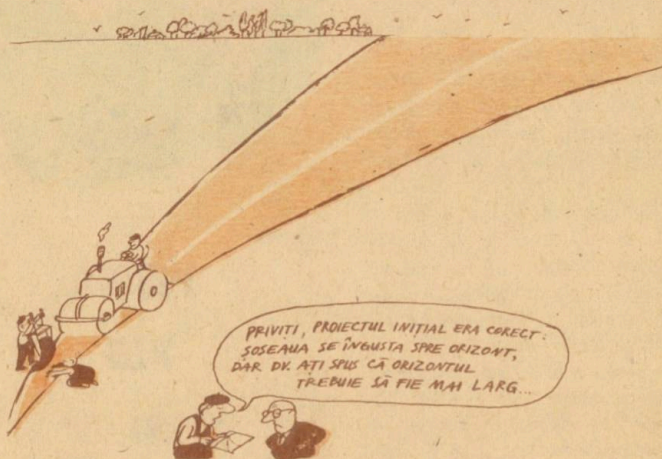
— Ne-ar interesa să știm cum lucrați? Cărui moment acordați prioritate? Concepției? Execuției?

— De multe ori ideea, asociația, „poanta” îmi vine în minte pe stradă, în mașină. O notez și apoi mai târziu trec la execuție, evident partea cea mai grea, pentru că, după cum v-am spus, eu n-am „stil”. Încerc să adeviez mijloacele de conturare plastică la atmosfera pe care mi-o cere tematica respectivă, să găsesc linia „ce exprimă adevărul”. Fiecare idee, fiecare intuiție solicită anumite tipuri de desen și trebuie, în primul rînd, să găsești o rezonanță adecvată în spiritul personalității tale. De aceea mă mir uneori cînd în expoziții vin oameni la mine care îmi declară că vor să-mi vîndă idei pentru caricatură. Le răspund că am și eu atîtea și că nu mai prididese să le „execut”.

MIHAI STĂNESCU SAU DESPRE UMORUL CU RAZĂ LUNGĂ DE ACȚIUNE

Spre țările calde

Sigur că, printre personajele savuroase ale farsei care au făcut renumele și, cu timpul, și numele artistului poporului Grigore Vasiliu-Birlic, nu era menționată nici o pisică. Aceasta a apărut mai târziu și absolut din întâmplare într-un spectacol, prin anii '60, când farsa — memorabilă mai ales prin destinul actorului care o interpreta decât prin ea însăși — a fost reluată pe scena de revistă a sălii Savoy, de pe Calea Victoriei. Era o vară toridă care topea asfaltul sub pași. Dar publicul — iubitor de comedie și de Birlic — umplea sala care, seară de seară, devenea un fel de baie de aburi, dar și de veselie și bună dispoziție; risul rezistă, ca un metal nobil, și la temperaturile cele mai înalte.

În scenă a apărut o pisică. Nu se știe de unde, nu se știe de ce. Stătea cuminte pe un fotoliu — pisică de teatru... — și asculta cu luare-aminte replicile celor două actrițe care — fericite că se adresează unei săli arhipline — nici nu bănuiau privilegiul de-a avea un spectator în plus... La un moment dat — stupoare... Zumzetul nedefinit al sălii i-a atras atenția actriței care o interpreta pe stăpîna casei că se întâmplă ceva nu tocmai prevăzut în piesă... Ea și-a rotit privirea în jurul camerei și a văzut pisica. Poate dac-ar fi fost o debutantă s-ar fi pierdut cu totul sau ar fi izbucnit în rîs, ceea ce, în sală, pe ici, pe colo, se și întâmplase... Dar, nu. Era o actriță cu experiență de teatru și de neprevăzut. Și-a întrerupt replica — cîte replici nu se întrerup în teatru? — și cu cel mai firesc ton din

D-ale revistei

PISICA DIN „BIRLIC”

lume s-a adresat spre culise personajului Servitoarei, pregătită să intre în scenă, dar ceva mai târziu...

— Erji!

Aceasta, dezmeticită din li-niștea cu care-și aștepta intrarea în scenă și ascultîndu-se atît de imperios solicitată, a intrat imediat:

— Da, doamnă.

— Erji, de cîte ori ți-am spus că nu suport pisica în salon? S-o dai imediat afară!

— Care pisică, doamnă?

— Mai întrebi? Uite-o!

Și totul s-ar fi desfășurat, poate, fără incidente majore dacă interpreta rolului Erji nu ar fi suferit de o miopie acută: în viața de toate zilele nu prea se descurca fără ochelari, dar, pentru acest rol, aceștia nu se potriveau chiar de loc...

Cum să izgonești „din salon” o pisică pe care nici n-o vezi unde se află? Și a început o cursă pe dibuite, pe sub masă, pe sub fotolii, și publicul hohotea și pisica stătea cuminte-n fotoliu, fără să-și dea seama (minte de pisică, de!) că aceea care trebuia s-o dea afară nu știa unde se află... pisica. Tot actrița cu sînge rece (vorba vine...) a intervenit:

— Unde-o cauți, neroado? Uite-o, e aici, în fotoliul ăsta! Aici e pisica!

De-abia atunci, cînd „obiectul” a fost localizat, a început adevărata urmărire prin scenă... Pisica nu s-a lăsat convinsă prea ușor. Îi plăcea atmosfera, lumina reflectoarelor, succesul... (Și de fapt, care ființă feminină poate fi atît de ușor convinsă că e cazul să părăsească o scenă de teatru?) Erji însă nu s-a lăsat; a urmărit-o atîta timp cît o putea vedea... Și chiar după ce pisica — speriată de toate cele — a fugit undeva în culise, interpreta servitoarei — conștiincioasă pînă peste puterile ei — o mai urmărea încă...

Hohotele de rîs ale publicului nu mai încetau. Cu ajutorul pisicii, rolul servitoarei devenise de un comic pînă atunci — și chiar de atunci înainte — neegalat.

Dar după acest incident a intrat în scenă Birlic — pentru că așa cerea piesa — și, pînă la urmă, el a fost cel mai comic dintre toți.

Pentru publicul din seara aceea a fost pur și simplu o întâmplare să ridă de apariția neprevăzută a unei pisici.

Dar să rîzi de farmecul comic fără seamăn al lui Birlic era o adevărată încîntare...

Aurel Storin

DANSUL NU ESTE NUMAI

de Arcadie Percek

Merită a ști din capul locului că dansul a apărut pe planetă odată cu omul, și poate chiar odată cu viața. Acest gen de limbaj, de comunicare, care, prin intermediul unor anume mișcări ritmice, printr-o anume disciplină, caută să exprime diverse acțiuni, idei sau sentimente, este adînc înrădăcinat în gîndirea ca și în practica umană. Ca dovadă a faptului că dansul nu este numai și numai dans, iată doar cîteva definiții elaborate pe această linie de cîțiva cunoscuți oameni de artă și cultură. Pentru poetul Dimitrie Anghel, dansul reprezintă manifestarea primitivă a dragostei de viață. Pentru un alt poet, H. Heine, dansul reprezenta un act sfințit: a te ruga cu picioarele. La rîndul său, pentru A. De Gubernatis, dansul reprezenta un fel de zbor, în timp ce pentru M. Vucaire, aceeași practică umană reprezenta încîntătoarea muzică a grației. Tot dansul este pentru J. Maragall, cea dintîi pornire de expansiune artistică a omului, iar pentru Rabindranath Tagore, eliberarea prin formă în timp. Exegeze de acest fel am putea da practic la infinit, toate exteriorizînd faptul că dansul nu este numai... dans.

Interesant este faptul că această modalitate de expresie și de comunicare care este dansul poate fi observată, în forme mai mult sau mai puțin rudimentare, și la alte specii biologice, cum este

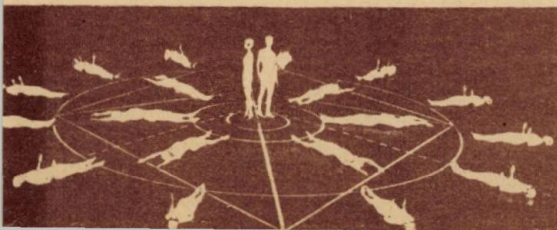

Cuplu dansînd care, prin stilul pe care îl etalează, ne sugerează dansul modern din zilele noastre. Și totuși, este vorba despre o pictură murală de lingă celebrul mormînt al leilor (Torquinia); pictură efectuată în jurul anului 520 î.e.n.

...DANS

situația cu dansul de nuntă al păsărilor sau cu dansul de orientare al albinelor etc. Este însă clar ca lumina zilei că numai în perimetrul speței umane dansul și-a atins cotele cele mai înalte de dezvoltare și de perfecționare. Istoria unei culturi și a unei civilizații nu poate fi configurată în afara apelării și la datele furnizate de dansurile respectivei culturi și ale respectivei civilizații. Nici chiar religiile lumii, în numeroasele forme și ipostaze în care ni se prezintă, n-au putut renunța la dans, deși motivațiile acestuia sînt prin definiție biologice și, implicit, laice. Dansul face parte componentă din toate tradițiile și din toate obiceiurile colectivităților umane. Îl găsim pînă și la vechii și austerii indieni, unde, mai mult decît altfel, se bucura chiar de o deosebită prețuire. Acest simbol suprem al mitologiei hinduse care era Shiva dispunea, printre alte numeroase titluri, și pe acela de prinț al dansului. De altfel, Shiva este chiar creatorul a nu mai puțin de 108 stiluri de dans.

Pentru Platon, dansul este de origine divină. Și pentru că mitologia elenă stă la baza culturii noastre europene, merită a cunoaște locul pe care îl ocupă dansul în perimetrul acestei mitologii. Merită a ști că la vechii greci dansul ocupa un loc mult mai important decît în societatea modernă. Pentru vechii greci, această modalitate de comunicare și de expresie reprezenta mai mult decît o distracție gratuită. Din această cauză, dansul era legat de cultul unor divinități, ca Artemis, de exemplu, căreia îi plăcea în mod deosebit să-și vadă credincioșii dansînd. Opere de artă minoică și miceniană, din mileniul II î.e.n., înfățișează tinere, dezlănțuite în dansuri violente, cu caracter poate extatic. Cînd Tezeu și tovarășii săi s-au întors biruitori din Creta, au debarcat la Delos, și au executat în cinstea lui Apolon un dans care sugera, se pare, zborul cocorilor: era probabil un fel de farandolă, cum mai există încă asemenea

dansuri în unele țări mediteraneene. Alături de acest dans solemn, se cunoșteau însă și dansuri violente și chiar lascive, cum este de pildă cardax-ul, care era executat de credincioșii lui Dionisos. Interesant este că la vechii greci, dansul nu era de apanajul doar al celor tineri. Aceasta este rațiunea pentru care Socrate se arăta la bătrînețe doritor să învețe aceste practici, pe care pînă atunci le neglijase.

Indiferent însă de numeroasele exegeze și motivații care se fac pentru a explica dansul, este indiscutabil că el face parte din *modurile primare de exprimare ale omului*. Mai mult decît atît: simbolurile sale reprezintă un autentic alfabet exteriorizînd realități culturale, istorice, etnografice, psihologice ca și de alt gen. Din anumite puncte de vedere dansul reflectă chiar pulsul social, aspirațiile culturale, ca și starea de spirit, proprie unei anume epoci. Impingînd lucrurile și mai departe, Elie Faure clasa dansul printre factorii care asigură „aspectul monumental al unei civilizații”. La rîndul ei, Martha Graham, o mare coregrafă a secolului nostru, în același timp fiică a unui ilustru psihiatru, a transpus într-un balet toate antinomiile, toate disparitățile și toate tensiunile societății, obsedată de mitul supraconsumului. Baletul în cauză se intitulează în mod simbolic „Letter to the world”, respectiv Scrisoare către lume, și este creat pe coloana vertebrală a unor poeme, scrise de poeta americană Emily Dickinson. Ei bine, de fapt toate investigațiile coregrafice ale Marthei Graham reprezintă autentice viviseccii ale organismului social și mai ales ale modului de viață capitalist.

Ceea ce ne frapază urmărind evoluția dansului în decursul istoriei, și în perimetrul diverselor colectivități umane, ține de extraordinara sa diversitate, de extraordinarul său caracter proteiform. Dansurile rituale, cele populare (oglinzind cum nu se poate de bine modul de viață, temperamentul, ca și cultura unui popor), cele

DANS DIONISIAC

(Fragment de pe un perete de crater existent la muzeul din Torent).

istorice sau de bal (precum sînt menuetul, gavota, cadrilul, contradansul, valsul, polka sau mazurca), apoi așa-numitele dansuri clasice sau academice, ca și așa-numitele dansuri de salon sau de divertisment, care cunosc o atît de mare generalizare mai ales în zilele noastre, reprezintă de fapt fațete ale aceleiași realități, ținînd de *imperioasa nevoie a oamenilor de a vibra, de a se mișca într-un anume ritm*.

În cele ce urmează, ne este în intenție de a insista asupra *„dansului de divertisment, asupra dansului modern, care a cunoscut o atît de acută și de rapidă generalizare pe toate meridianele lumii, și care a generat această instituție atît de definitorie a timpurilor noastre, care este disoteca*. Motivația acestui dans ca și a generalizării sale este cît se poate de complexă. Disecînd această complexă motivație, va trebui să recunoaștem că pîrghia sa de rezistență ține de faptul că *dansul, în general, ca și cel de divertisment în particular, reprezintă transpunerea în spațiu a unei imperioase nevoi interne de a ne mișca ritmic*.

Omul, după cum știm, constituie în esență un conglomerat de ritmuri (sistolă-distolă, metabolism-catabolism, stare de veghe-somn, contracție-relaxare, muncă-repaos etc., etc.) și practic era imposibil ca aceste ritmuri să nu transpară și în modul nostru de a ne exprima, de a ne distra, de a ne petrece timpul liber, de a ne recrea. *Dansul, apoi, mai exprimă pe alte planuri și perena strădanie a omului de a se smulge implacabilei forțe a gravitației*. Niște versuri scrise de poetul Andrei Voznesenski, dedicate celebrei balerine Maia Plisețkaia, exprimă cum nu se poate mai bine această realitate. Ele sună astfel: „S-a născut imponderabilă, / Într-o lume de obiecte greoaie, obtuze, / Zburătoare! Într-o lume a nefîndemînării”. Psihologii investesc dansul cu virtuți catharsice, respectiv derivative, prin faptul că permite debarasarea, pe calea ritmului, de stările tensionale sau de cele de alt gen.

De fapt, *medicina cunoaște încă de multă vreme rolul calmant, tranchilizant și derivativ al ritmului*. Slujitorilor acestui nobil și antic meșteșug nu le-a fost greu să observe că furia, de exemplu, îl face pe individ să apeleze la ritm, ritmul intervenind în acest caz ca o supapă, ca o posibilitate de derivație, facilitînd descărcarea tonusului exacerbat al sistemului nervos. Școlarii — știm asta poate din proprie experiență — apelează în mod obișnuit și instinctiv la anume mișcări ritmice ale coapselor și ale genunchilor, pentru a-și calma și pentru a-și tempera imperioasele senzații de urinare, care survin uneori intempestiv în timpul orelor de predare, și cărora pe moment nu le pot da curs. Sugarii, la rîndul lor, după cum ne asigură pediatrii, apelează și ei la anume mișcări ritmice, pentru a-și calma diverse senzații dezagreabile interne; ca cea de foame, de balonare, de crampe etc.

Și tot de pe poziții psihologice, trebuie să recunoaștem că dansul nu este străin de afirmarea apartenenței la sex, el reprezentînd și o modalitate sui-generis, care permite bărbatului să se afirme ca bărbat, iar femeii ca femeie. Tot dansul nu este străin de anume nuanțe hedoniste, ca

urmare a faptului că dansăm de regulă cu cine ne place. Și tot dansul nu este străin de eternul magnetism dintre sexe, ca urmare a faptului că dansăm de regulă numai cu parteneri de sex opus. Indiferent însă de toate aceste aspecte, *dansul evoluează sub dictatura pe cât de inevitabilă pe atât de imperioasă a ritmului și a melodiei*. Aceasta este rațiunea pentru care dansul își atinge cotele sale maxime pe un anume ring, atunci când ritmul și melodia evoluează la cote de asemenea maxime.

Făcînd exegeza complexă a dansului, nu trebuie să minimalizăm contribuția sociologilor pe această linie. Ei susțin, de exemplu, că generalizarea dansului modern în zilele noastre, ca și ritmurile alerte în care evoluează acest dans, nu sînt străine de însuși caracterul alert al civilizației mașiniste. Alții, tot din această categorie, susțin că această generalizare ca și aceste ritmuri alerte caracterizînd dansul modern țin de reacția inconștientă împotriva sedentarismului, pe care ni l-a impus aceeași civilizație mașinistă. De fapt, comprimarea mișcării, caracteristică cît se poate de definitorie a civilizației moderne, ține de o realitate cît se poate de concretă: *Dacă în secolul trecut, circa 90% din întreaga energie produsă pe pămînt, era de origine musculară, în zilele noastre, această energie este de domeniul a numai 1-10%*. Ca dovadă că este așa, este că fiecare, epocă dispune de dansurile ei, iar aceste dansuri exprimă în enorma lor majoritate cadența ca și pulsul în care evolua respectiva epocă. Este o mare diferență din acest punct de vedere între ritmica și tempoul tangoului sau ale valsului, și ritmica și tempoul dansurilor noastre moderne, pentru că este o mare diferență între ritmul și tempoul în care a evoluat și evoluează civilizația în perimetrul căreia respectivele dansuri au apărut. Tinerii din secolul trecut nu trebuiau să-și consume excesele energetice în cadrul dansurilor de divertisment, și asta printre altele și pentru faptul că mișcarea era în acel secol adînc implicată în activitățile umane, ceea ce nu mai putem susține, apropo de vremurile noastre cînd, grație mașinismului, automatizării producției ca și perfecționării mijloacelor de transport, mișcarea a fost comprimată la maximum. Cum însă omul a fost milioane de ani o ființă eminamente cinetică, și cum această realitate s-a încrustat adînc în structurile sale genetice, este clar ca lumina zilei că sedentarismul reprezintă o stare potrivnică naturii umane. De aici, nenumăratele modalități de a lupta împotriva acestei situații, printre care și dansul.

Un medic sovietic, și anume Vladimir Nicolaev, a constatat, pe baza unor laborioase investigații de laborator, că dansul modern, respectiv acela care se practică în toate discotecile de pe meridianele lumii, ca și în întrunirile prietenești de recreere și distracție, pretinde un consum de 750 calorii pe oră, valoare ce este sensibil egală

Tangoul — dansul care a fermecat atîtea generații din prima treime a acestui secol

cu consumul ce are loc pe un ring de box; consum propriu unui singur protagonist și unei singure reprize a zece minute. Pe alte planuri, tot sociologii au mai remarcat faptul că dansurile exprimă și o perenă tendință de reînnoire, întru totul firească condiției umane, reprezentînd din anumite puncte de vedere și o modalitate de luptă între nou și vechi. Din principiu, monotoniile și schematismele displac, și tot din principiu tinerii sînt structural inovatori, motiv pentru care, fie în mod spontan, fie în contul fricțiunilor întotdeauna existente între generații, au apărut dansuri noi, care le-au înlocuit pe cele vechi. Deși Scipio Emilianul se arăta pur și simplu revoltat la vremea sa, pentru faptul că tineretul învață să danseze în ritmuri de castaniete, și deși Horațiu sfătuia la rîndul său pe tinerii epocii sale să nu imite ritmurile și sonoritățile ioniene, pe care le considera imorale și degradante, noul totuși a biruit și în această ipostază, și, ca atare, s-a impus, spre marea disperare a celor conservatori.

Cei de vîrstă mijlocie își reamintesc faptul cum, în fiecare sezon, se dansa pe litoral un anume dans. Astfel, aceștia au dansat succesiv conga, twist-ul, 'cha-cha-cha, hula-hoop, madison, rock and roll pentru ca, în final, să aterizăm cu toții în shake, dans care pentru moment a adus o mare liniște în acest domeniu al continuilor înnoiri, și asta pentru faptul că acest dans permite, fiecăruia dintre noi, să ne manifestăm în virtutea propriilor noastre ritmuri, în virtutea propriilor noastre concepții coregrafice și cinetice. Este ca și cum diverse rîuri, venind din diverse direcții și altitudini, au ajuns în final într-un lac, într-o mare, contopindu-se și liniștindu-se.

Este desigur plăcut să dansezi pe un ring de dans din cadrul unei discoteci sau din cadrul unui restaurant. De multe ori însă ești mai cîștigat stînd pe marginea ringului, observînd și meditînd. Astfel, realizezi faptul că ringul de dans cuprinde

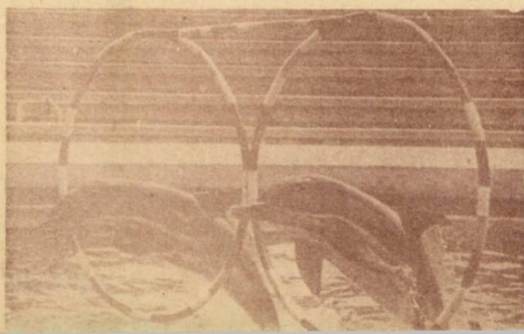
Tineretea

KRSNA DANSIND
(Bronz indian)

mai multă psihologie decât chiar coregrafie. De asemenea, mai realizezi faptul că ringurile de dans sînt terenuri de sport, țevi de eșapament, sanatorii sui-generis, ca și încă multe alte realități. Nu întîmplător medicina pledează ardent pentru această insolită și complexă mișcare care este dansul modern. Nu întîmplător, tot medicina a introdus dansul ca procedeu terapeutic curent, în tratamentul diverselor nevroze. Nu întîmplător apare dansul ca terapie de mișcare, este introdus cu insistență tot de medicină în practicile de recuperare funcțională.

Nu trebuie uitat, în sfîrșit, apropo de impresionanta generalizare a dansului modern, că în aceleași ritmuri și sensibil în aceleași sonorități, se dansează practic pe toate meridianele pămîntului. Ceea ce nu i-a reușit limbii esperanto, se pare că i-a reușit acestui limbaj specific, întruchipat de dansul modern, care devine astfel nu numai o modalitate universală de recreere și divertisment, ci și de înfrățire între oameni

Eram în 1958 cînd Cliff Richard făcea să sară în aer pentru prima dată clasamentele pop cu single-ul „Move it” (Mișcă). Astăzi, cu un sfert de secol mai tîrziu, rămîne o vedetă internațională a topurilor cu un număr mereu în creștere de admiratori în multe țări.

Sînt rare personalitățile active la o vîrstă înaintată în lumea muzicii pop. Eroii de acest fel se retrag grațios în industria muzicală ca manageri sau producători de discuri, în loc să suporte îmbătrînirea sau să trebuiască să intre în concurență cu un număr sporit de tineri outsiders.

Englezul Cliff Richard este nu numai o excepție remarcabilă dar supraviețuind dovedește că talentul înăscut și măiestria pot fi finalizate într-o îndelungată carieră rock, considerat pînă nu demult drept un spectacol trăznit pentru adolescenți.

25 de ani de muzică și încă să fii personalitatea zilei e o performanță greu de realizat pentru oricine. Dar nu pentru Cliff Richard, născut la Lucknow în India, pe adevăratul său nume Harry Webb, în prezent vedetă internațională, ale cărui discuri se vînd cu milioanele. Tînărul cîntăreț de rock care pentru prima dată a condus în clasamentele din Anglia în 1958 cu discul single de debut „Move it” (Mișcă), se bucură acum de o largă audiență la două categorii de public: adolescenții găsesc că exuberanța lui tinerească și melodiile splendide se potrivesc foarte bine cu popul contemporan; iar adulții se bucură că pot urmări în continuare succesul unui cîntăreț care le amintește de tinerete cînd cînta ca și acum cu mult aplomb balade.

La debutul său în 1958 presa se întreba: „Nu cumva băiatul ăsta e prea sexi pentru televiziune?” sau îl numea „băiatul rău al popului britanic” și întreba în continuare: „Nu cumva vă influențează negativ fiica?” Astăzi Cliff Richard poate înfrunta cu un zîmbet ironic scena de zi cu zi a rockului, care este înfinit mai predispus la excese și mai îngăduitor decât o fost pe vremea lui. Pentru că, mai mult ca oricînd, povestea succesului său a fost un barometru al vremurilor iar popularitatea lui spune mult despre durabilitatea măiestriei sale scenice. A fost întotdeauna cu capul și umerii deasupra sindromului modei pop.

Cliff spune: „În timp ce astăzi scena pop este ticăsită de formații și soliști din care cei mai mulți sînt mult mai talentați din punct de vedere muzical decât am fost noi, prin anii '50 eu eram cel mai bun într-un sector foarte limitat. Dar publicul hotărăște pe cine să aclame și care artist e ceva special, și, odată ce ai pus stăpînire pe el, pericolul de a crede că ești un dar al providenței pentru industria spectacolului nu-ți mai trece prin cap.”

Primul succes al lui Cliff, așa cum se întîmpla cu majoritatea cîntăreților din acea vreme, a avut loc

unui cîntăreț: Cliff Richard

Într-un program de televiziune englez numit „Oh Boy!”, produs de talentatul descoperitor de talente Jack Good. Este greu să pui de acord imaginea tînrului pieptănat peste cap, dat cu briantină, mișcîndu-se mult și dezordonat, gen album Elvis Presley, cu extraordinar de individualul, suavul Cliff Richard care stăpînește scenele de concert astăzi.

Din 1960 a intrat de 10 ori în clasamentele „Top Ten”, de trei ori ajungînd pe locul I cu „Living Doll” (Păpusa vie), „Travelling Light” (Lumina călătoare) și „Please don't tease” (Te rog nu mă plictisi). Devenise de departe cel mai popular solist englez de după al doilea război mondial.

Astăzi este poreclit „Peter Panul popului”, aspectul său fizic sfidînd anii care au trecut. Chiar cei mai înrăiți cinici nu pot să-i taie entuziasmul contagios, fără îndoială o continuare a seninătății spirituale care vine din dragostea cu care compune și interpretează muzica. Duce o viață bogată în evenimente și în același timp echilibrată; are o reședință la țară la 32 km de Londra și face anual un turneu prin Anglia și prin alte țări.

„Ceea ce-mi place în mod special la admiratorii mei este că mămicile și tăticii se simt bine aducîndu-și copiii cu ei și apreciind împreună spectacolul” — spune Cliff. „Acum cîțiva ani, cînd rockul era foarte tînăr, era o nelegiuire să te duci cu familia la un concert rock. Adolescenții ahtiați de spectacole de acest gen credeau că ceva nu e în regulă dacă spectacolul meu plăcea părinților sau adulților în general. N-am crezut asta. Desigur puștilor le place să aibă cluburi proprii dar eu prefer să ofer o distracție de familie, și să mă întîlnesc cu familii întregi în fața scenei întotdeauna mă înviorază.” Este o atitudine efervescentă care a menținut muzica lui Cliff Richard ca și spectacolele sale în fructea succeselor. Din punct de vedere stilistic, acest succes se bazează pe balade cum ar fi „Miss you nights” (Îmi lipsești nopțile) dar și piese vioaie cum ar fi „The next time” (Data viitoare) sau partituri foarte ritmate cum ar fi „Bachelor Boy (Burlacul)” și „Dancing Shoes”. (Pantofii de dans).

Cliff este o fire deschisă, este modest și categoric sincer, într-atît încît topește toate inimile împietrite

ale criticilor care vor să-l „ardă”. „Mi-am considerat întotdeauna vocea de cîntăreț drept nimic altceva decît o extindere naturală a vorbirii și niciodată nu m-am preocupat să-mi antrenez vocea sau să exerseze muzical” spunea el. „De fapt am o voce foarte slabă, fără microfon lumea nu m-ar auzi nici din rîndul întîi.”

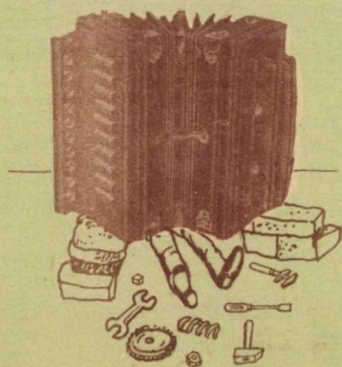
De-a lungul celor 25 de ani de carieră muzicală Cliff a învățat să fie autocritic: „Știu prea bine” spune el „că nu sînt în stare întotdeauna să fiu „la fix” cînd cînt, dar îmi place să fac lucrurile așa cum trebuie în măsura în care le pot face cum trebuie. Dacă cineva cîntă pentru milioane de oameni la televizor sau pentru mii într-o sală de concerte, are răspunderea să realizeze un spectacol sută la sută profesional.”

În 1983 Cliff Richard a sărbătorit un sfert de veac de activitate muzicală și privește înapoi... cu plăcere, la o carieră remarcabilă în care a stabilit regulile popului pentru ca să se mențină în frunte și să supraviețuiască. Și privește și în perspectivă. „Pentru mine” spune el „e chiar o problemă să mai continui să cînt, să-i fac pe oameni să se simtă bine dacă pot și să am satisfacții în munca mea.”

Milioane de admiratori îl vor încuraja întotdeauna să continue așa cum își propune.

Ray Coleman

Traducere și adaptare de Ana Haș

Eglogă maramureșeană

Du-mă-n cetățile tale de Lemn,
Cu case rezemate pe umeri de pădure.
Desculți de noi să trecem
Sub 'nalte porți de Lemn,
Spre veacuri de nădejdi neînnoptate.
Sorii de Lemn din stîlpii de pridvoare
Ne vor nimba cu suflet râmuros,
Chipuri de Lemn de pe cernite troiți
Ne vor sfinți cărarea la răscruce,
Turle de Lemn și clopote de Lemn
Vor săgeta în noi un cer înalt,
Bucium de Lemn, cu gornic glas de Lemn
Vor prevesti amiaza răscumpărării noastre
Funii de Lemn, încercuind fîntini,
Ne vor lega de hora nesfîrșirii.
Du-mă în Țara-de-Lemn,
În Țara-Eternă.

Emilia Căldăraru

Valuri de rouă

stingeți întunericul
dați-i foc
cu o aripă de soare

aruncați peste noapte
toate pădurile
dezlănțuiți valurile de rouă
și furtunile crinului

chemați trîmbițașii
să sune aprinderea imensului
bloc de lumină

M.G. Niculescu

Drumurile țării

Iarăși merg pe drumurile țării,
Veșnic însoțite de acești
Arbori'nalți ce, pînă-n geana zării,
Țin pe umeri bolțile cerești.

Urcă-n munți, coboară-n șesuri blonde
Peste dealuri calme șerpuiesc,
Iar printre pădurile de sonde,
Ca beteala vremii strălucesc..

Și, cînd seara zările-n privire
Mi-aprind gîndul depărtării lor.
Trecerea prin sat e-o iubire
Ca un vis trecut întîi prin dor.

Constantin Atomii

Visurile mele

Luminile ce par ca stele
Sînt tocmai visurile mele

La geamul florilor de gheață
Izvor al vremii, dimineață...

Un curcubeu naște cuvîntul —
Lumina, apa și pămîntul.

B.C. Raicu

Satul meu

De multe ori mă-ntreb ce știu
dar mai adesea ce nu știu
din tot ce-am strîns în veacul meu,
din ce n-am reușit mereu.

Încerc să merg dar parcă stau
nimic din azi nu pot să iau
și iar încerc să mă mai duc
de parc-aș fi un cerc năuc.

Cînd nu mai pot nimic revin
la satul meu, altar divin,
și-l chem în calea mea să vie
ca mai-nainte iar să fie

Și se dezleagă sinziene
și-o lume-ntreagă de poema.

Vasile Smărăndescu

Rondelul umbrei viselor

Cu umbra viselor trecînd
Peste un chip de preafrumoasă
Ușor mi s-a lăsat în gînd
O vară veche și ploioasă

Demultu-mi pare de curînd
Ca-ntr-o vecie lunecoasă
Cu umbra viselor trecînd
Peste un chip de preafrumoasă

Iubiri pierdute rînd pe rînd
Fulgere-n vara norocoasă
Și singur cum n-am fost nicînd
Le-adun le pierd într-o vîntoasă...

Cu umbra viselor trecînd

Pan Izverna

LEPENSKI VIR

O civilizație necunoscută își destăinuie misterul

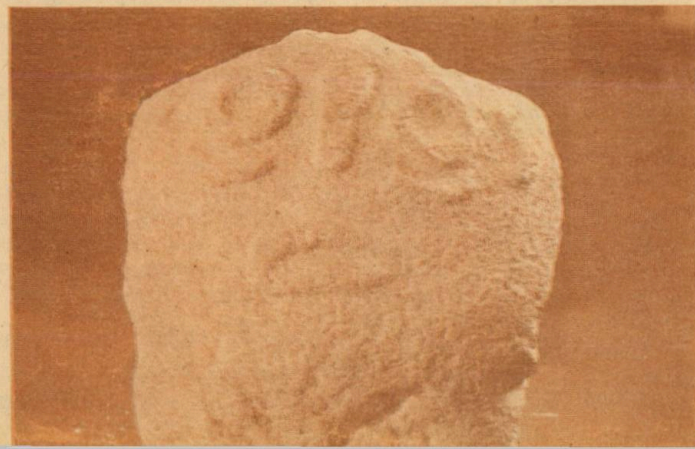
O descoperirea senzațională a fost făcută nu demult în zona Porților de Fier, pe malul iugoslav al Dunării. Este vorba de depistarea unei culturi preistorice necunoscute pînă în prezent. Monumentele artistice ale acestei culturi au fost scoase la lumină treptat în timpul săpăturilor efectuate între anii 1965 și 1970 la Lepenski Vir, relatează publicația „Yugoslav Review”.

La ora actuală se știe că în urmă cu circa 8000 de ani, între 7000—6000 î.e.n., la Lepenski Vir, pe malul stîncos și abrupt al Dunării, a fost centrul uneia din cele mai complexe culturi din preistorie. Aici au fost găsite clădiri de cult și sculpturi monumentale, considerate a fi cele mai vechi din Europa. S-a putut stabili cînd au apărut creatorii acestei originale culturi în vecinătatea marelui fluviu și cum arătau ei. Totodată, pe baza descoperirilor arheologice au putut fi reconstituite condițiile lor de

muncă și de viață. Constructorii și sculptorii care au realizat monumentele de la Lepenski Vir nu aveau practic rivali pe plan artistic între contemporanii lor. S-a constatat că malurile Dunării în sectorul Porților de Fier au fost timp de un mileniu un veritabil centru al artei epocii de piatră.

În zona Lepenski Vir, în șapte așezări succesive de vîntori și pescari au fost scoase la iveală 136 de locuințe și clădiri de cult, toate datînd din perioada cuprinsă între 6500—5000 î.e.n. Aceste edificii nu

aveau pereții drepecți, ci înclinații iar acoperișul se sprijinea direct pe pămînt. Activitatea constructivă desfășurată la Lepenski Vir a fost mai mult decît o simplă imitare a aspectului unei peșteri. Chiar urmele celor mai vechi locuințe evidențiază încercările constructorilor de a crea spații de locuit bine împărțite și funcționale. În aceste clădiri vatra, ridicată pe axele planului fundației, era înconjurată de „mese” mari de piatră care marchează limitele unui mic sanctuar ce conținea sculpturi făcute din pietre mari rotunjite. Podeaua era confecționată din bucăți mărunte de calcar roșu. Specialiștii au constatat că obiectele din interior: vatra, „mesele” de piatră, sculpturile au fost astfel dispuse încît să se încadreze într-un triunghi isoscel. În locul unde se afla vîrfurile acestui triunghi se găsea altarul pentru sacrificii dedicat zeilor. Acesta era confecționat dintr-o piatră rotundă cu o adîncitură circulară în mijloc. Lîngă altar au fost găsite sculpturi monumentale din piatră. În partea din față a clădirii au fost iden-

tificate o vatră dreptunghiulară și lespezi de piatră înclinate. Legind prin linii imaginare zonele unde se aflau sculpturile, altarul, vatra și lespezile de piatră se obține o imagine care amintește în mod izbitor figura stilizată a unui om. Cercetătorii sînt de părere că legătura dintre aranjamentul geometric al obiectelor din interior și imaginea ființei umane nu a fost accidentală. S-ar putea chiar trage concluzia că arhitectura de la Lepenski Vir stabilește o interdependență „magică” între structura universului și cea a corpului uman, ce ar reprezenta „originea și structura Cosmosului”. Triunghiurile din planul fundațiilor locuințelor din așezările de la Lepenski Vir par să fie identice cu cele menționate cu mii de ani mai tîrziu de Platon în dialogul „Timaios”, în care acest filozof grec se referă la „structura corporală a Universului”.

Comunitățile umane care au trăit în cele mai vechi așezări de la Lepenski Vir nu foloseau reprezentări sculpturale. Acestea au apărut relativ brusc, fiind eterogene în ce privește stilul și subiectele abordate. Sculpturile descoperite pot fi împărțite în trei grupuri: figurative, nefigurative și sculpturi înfățișînd arabescuri complicate, abstracte. Aceste trei tipuri de sculpturi apar uneori una lîngă alta în același sanctuar. Este important faptul că nu contrastează între ele, fiind astfel aranjate încît împreună să explice o idee sofisticată sau să reprezinte motivele principale dintr-un mit. Iconografia sculpturilor figurative înfățișează chipul omului sau al diferitelor animale. Cele mai vechi sculpturi redau imaginea completă a omului. De remarcat însă că doar capul este conturat clar. Sculpturile din această perioadă au întotdeauna ochi, iar fața este încadrată de ornamente sugerînd cîrlionți de pîr sau chiar bonete cu diferite modele. În mod ciudat unele din aceste reprezentări sculpturale au cap de om și corp de pește. Reprezentările animaliere înfățișează în cele mai dese cazuri capete de pește sau de cerb. În această perioadă sculptura a atins culmea sa artistică. A urmat apoi un de-

clin brusc în ce privește calitatea și numărul sculpturilor. În perioada Lepenski Vir II s-a constatat o reînviore a artei. Pentru prima dată unele sculpturi înfățișează detalii ale corpului (mîini, piept, spate), dar acestea, ca și trăsăturile feței sînt stilizate, dînd impresia unor ornamentații aplicate. Deosebit de accentuate sînt anumite trăsături ale feței: ochii, gura. Cu toate acestea, fața acestor statui își pierde vitalitatea. Cîștigă tot mai mult teren stilul expresionist. Totodată, corpul omului este redat disproporționat, mai mare decît în realitate. Sculpturile din sanctuarele din perioada Lepenski Vir II sînt, spre deosebire de cele din perioadele anterioare, niște măști groțesti, ce par a fi destinate să alunge răul. Realizările artistice amintite, cu transformările pe care le-au suferit în cursul timpului, sînt martore ale dezvoltării și declinului acestei civilizații arhaice atît de originale de pe malurile Dunării. Ele simbolizează frămîntările spirituale ale omului acelor timpuri, temerile, dar și bucuriile sale în fața naturii renăscînde. În mod deosebit au atras atenția cercetătorilor ciudatele reprezentări de oameni cu corp de pește. Ele erau oare destinate să-i întruchieze pe strămoși, pe demonii din adîncurile vîrtejurilor fluvialului sau „spiritele” binevoitoare ale apei? Avînd în vedere că Dunărea a constituit subiectul principal al acestei arte, unii oameni de știință consideră că în mod firesc aceste sculpturi înfățișează primele ființe apărute în apă, de fapt strămoșii îndepărtați ai tuturor ființelor și indirect ai omului. Dar Lepenski Vir nu și-a dezvăluit în întregime misterul. Statuile ciudate, unele dintre ele chiar bizare, ca și clădirile de cult neașteptat de sofisticate lasă cu zgîrcenie să le fie cunoscute tainele. Prin perseverența cercetătorilor acestea urmează să fie descifrate pas cu pas, oferind mărturii extrem de prețioase despre existența bogată în sentimente, despre capacitatea de creație complexă a oamenilor care au populat în timpuri îndepărtate meleagurile Dunării.

Tudor Prelipceanu

AUTOMOBILUL DE EPOCĂ

Automobilul, născocire a minții omenești, s-a născut, s-a perfecționat și a evoluat în mod spectaculos odată cu evoluția tehnicii moderne. Această invenție omenească a reușit să îmbine perfect utilul cu plăcutul, educația cu distracția sau agrementul, eficiența economică cu spectaculozitatea sportivă și totodată, prin turismul practic pe plan național cît și internațional, a determinat apropierea oamenilor de pe toate meridianele globului pămîntesc.

Primele automobile apărute „în lume”, în mod oficial, au fost cele prezentate la Expoziția Internațională de la Londra din anul 1896. Medicul bucureștean Toma Tomescu a achiziționat unul din exemplarele existente la acea expoziție și, în vara anului 1896, cînd a venit eu el în țară, i-a ulmit pe bunicii noștri. Această „trăsură fără cai” circula atunci pe Calea Victoriei sau pe Bulevardul Academiei din Capitală a stîrnit o mare senzație.

Dar, înaintea acestor tipuri de automobile perfecționate, ce au fost prezentate la expoziția de la Londra, în anul 1896, au mai circulat însă pe drumurile bătrînului continent european și alte cîteva tipuri de automobile acționate de motoare cu aburi. Creatorii și inginerii constructori ai acestor automobile au fost de naționalități diferite, astfel un englez, un francez, un german și românul Dimitrie Văsescu, care, la Paris în vara anului 1880, a creat și pus în circulație un tip nou de automobil cu aburi, pe care francezii l-au denumit: „cel mai reușit tren fără șine din lume”. Acest automobil cu aburi a fost adus în țară și donat de către inventatorul său muzeului Școlii de poduri și șosele din București. (În timpul primului război mondial, odată cu desființarea muzeului, amintit mai sus, s-a pierdut și automobilul creat de ing. Văsescu).

Pe teritoriul țării noastre, la Arad, între anii 1910—1914, s-au fabricat primele autoturisme în licență franceză și primele autocamioane, pînă în anul 1926, denumite „Marta”, așa cum a menționat în 1974, o publicație de specialitate din R.F.G. Așadar, România a fost printre primele zece țări din Europă care a fabricat și introdus automobilul chiar de la începuturile lui. Strămoșii automobilelor de astăzi, care mai funcționează fie cu motoare cu benzină, fie cu motoare „Diesel” cu motorină, petrol etc., so mai găsească și acum „în viață”, unele la Muzeul

tehnice „Prof. ing. Dimitrie Leonida” din București, iar altele circula pe drumurile publice, chiar dacă sînt declarate „cele tomobile vechi, „veterane” sau „de epocă”.

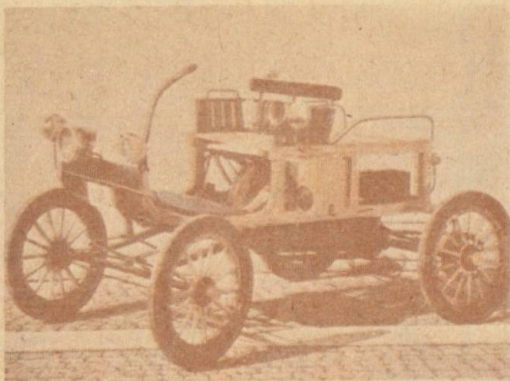
Încă de la înființarea sa, asociația automobiletilor din România — Automobil Clubul Român — a avut în preocupările sale și problemele referitoare la fabricația automobilelor, atît la noi în țară cît și a celor importate. Astfel, din evidențele A.C.R. reiese că la 1 martie 1906 erau importate în România 150 automobile, iar în anul 1912, cele mai multe automobile erau în Capitală, 420 din cele 850 de automobile înscrise în circulație, în țara noastră.

Pentru a avea un termen de comparație, mai menționăm că în anul 1912, cînd în România existau 850 mașini, în cîteva țări occidentale cifra acestora ajunsese la 50 000 de automobile în Franța, 83 000 în Anglia, peste 180 000 în S.U.A.

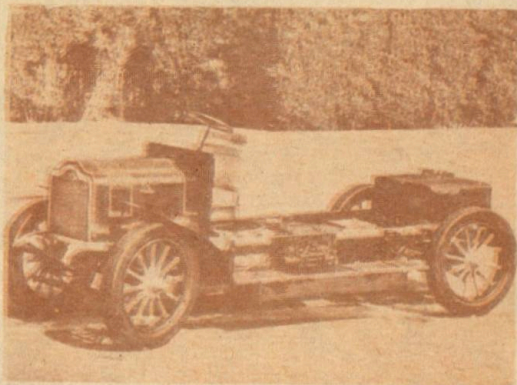
În „Cartea de aur” înființată de Automobil Clubul Român la constituirea Asociației Automobiletilor din România, în care se inseriu toate automobilele importate și care circulau în țara noastră, se mai menționa printre altele că, prima mașină înscrisă a fost marca „Peugeot” cu 4 locuri, de 4 C.P. importată în anul 1889 de Barbu Bellu, care a folosit-o pînă în anul 1906, cînd a vîndut-o.

Evocînd astăzi trecutul istoric al automobilului, demn de evidențiat este faptul că în trecut o serie de specialiști din țara noastră, inventivi, dar fără posibilități materiale au pus la punct, după concepții proprii, românești, tipuri de automobile apreciate și brevetate în alte state. Oameni ca George Constantinescu (devenit savant de renume mondial), Mihail Filip sau Aurel Persu sînt precursorii constructorilor de astăzi ai automobilelor fabricate în România. Inginerul român Aurel Persu, încă din anul 1922, prin calcule și experiențe a ajuns la concluzia că un automobil ar trebui să aibă forma aerodinamică pe care o ia o picătură de apă în cădere.

Punîndu-și proiectul în aplicare, inginerul Aurel Persu reușește în anul 1923, înaintea altor constructori din străinătate, folosînd în față partea cea mai voluminoasă și stabilînd locul pasagerilor în acea parte, să plaseze motorul în spate, echilibrînd

Automobilul „Old Patent“ 1888

Automobilul cu aburi „Gardner Serpolet“ 1895

Două aspecte din timpul raliului

astfel greutatea pe cele două axe. Pentru a micșora rezistența aerului la înaintarea automobilului, el introduce roțile sub aripi și modifică ecartamentul roților din față în raport cu cele din spate.

Prețuind așa cum se cuvine acest bun — „Automobilul“ — intrat de multă vreme în patrimoniul național tehnic al țării noastre, cu ocazia redeschiderii Muzeului tehnic „Profesor inginer Dimitrie Leonida“ din Capitală în anul 1978, s-a inaugurat și sectorul auto-moto.

În acest sector distinct, printre alte exponate, se află automobilul cu inscripția „Oldspatent“ construit în anul 1888, donat muzeului de Ștefan Bondarene, un renumit specialist mecanic auto și fost alergător de curse automobilistice din țara noastră. Acest automobil arată ca o „trăsura fără cai“, fiind considerat a fi strămoșul Oldsmobilului de astăzi. Mașina se află în stare de funcționare, făcându-se plimbări de agrement pe aleile din Parcul Libertății din Capitală, unde se află Muzeul tehnic „Prof. ing. Dimitrie Leonida“. În lume, mai există poate vreo 3—4 mașini de acest model. Automobile asemănătoare au fost evaluate, cu ocazia unor licitații la 200 000 dolari, în țările respective. Muzeul tehnic „Prof. ing. Dimitrie Leonida“ din București mai deține automobilul cu aburi „Gardner-Serpolet“ care în anul 1895 se afla în circulație, folosit de Primăria Municipiului București, până în anul 1905 când a fost cumpărat la o licitație publică de către mecanicul auto Moisescu și care în anul 1928 l-a donat acestui muzeu tehnic.

De asemenea, în muzeul tehnic din Capitală se află la un loc de cinste și un automobil electric cu baterii de acumulare, fabricat în anul 1920 de firma Nürnberger din Germania. În anul 1978 muzeul tehnic „Prof. ing. Dimitrie Leonida“ din București a depeșat și achiziționat un alt automobil „Duesenberg“ de curse automobilistice, de mare valoare istorică, realizat în anul 1923, și care aparține Clubului sportiv „Tractorul“ din Brașov. Un alt exponat de mare valoare muzeistică este și automobilul aerodinamic al inginerului român Perșu, brevetat în Germania, în anul 1924. Acest automobil, după ce a parcurs peste 100 000 km, în anul 1961, a fost donat de către inventa-

torul Perșu muzeului tehnic din Capitală, unde se află în bună stare de funcționare.

Conform prevederilor Regulamentului F.I.V.A. — Federației Internaționale a Automobililor vechi, elaborat în anul 1979 automobilele vechi se clasifică astfel „Antice“ — cele fabricate până în anul 1905 „Veterane“, cele fabricate până în anul 1920; „Vintage“ cele fabricate până în anul 1930 „Clasice“ cele fabricate până în anul 1940 și automobile „Istorice“, fabricate până în anul 1960.

Potrivit prevederilor regulamentului susamintit, Automobil Clubul Român — FEAK — Federația Română de Automobilism și Karting prin COMISA CENTRALĂ „AUTOMOBILE DE EPOCĂ“ cu sprijinul Comisilor de automobilism și karting de pe lângă filialele județene A.C.R. și cea a municipiului București, organizează și desfășoară diverse acțiuni sportive, turistice și de agrement cu automobile vechi, la care participă un mare număr de automobiliști, din Capitală și din țară. Exemplul cel mai elocvent îl reprezintă participarea automobiliștilor veterani, dar și a celor mai tineri (care sînt posesori ai automobilelor vechi) la raliurile București — Sinaia — „Zilele Automobililor de Epocă“ Sibiu, Galați, Tulcea, „Memorialul 1904“, organizat pe distanța București-Giurgiu, sau cel al „Veteranilor“ din Cadrul Competiției Naționale Sportive „DACIADA“ sau finala pe țară la SIBIU Raliuri, care se desfășoară de la an la an devenind tradiționale. La aceste manifestări autoturistice-sportive, și de agrement, s-au relevat cele mai strălucite valori, în competițiile respective, cu referire la vechimea, originalitatea, stările tehnice și estetice ale mașinilor vechi, ceea ce constituie o mîndrie a automobiliștilor participanți la aceste acțiuni pe plan național.

Cu prilejul acestor acțiuni și manifestări automobilistice organizate și desfășurate în țara noastră, s-a evidențiat un fapt deosebit de important și anume că, în țara noastră, există încă foarte multe automobile vechi de epocă — mașini vechi, dar, de o mare valoare pentru patrimoniul tehnic național al României.

Julian Ciubotaru

SERIILE DE ODIHNĂ LA STAȚIUNILE ȘI COMPLEXURILE TURISTICE PENTRU TINERET

Piriul Rece, Bușteni,
Izvoru Mureșului,
Geoagiu, Cimpulung (7—12 zile)

Costinești—Constanța (12 zile)

Delta-Dunării—Roșu (6 zile)

Gura Văii, Valea de Pești, Suior,
Sugaș (7 zile)

1	2	3	4
3—10.I. 11.—18.I. 19—26.I. 27.I.—2.II 3—14.II. 15—26.II. 27.II—10.III. 11—22.III 23.III.—3.IV. 4—15.IV. 16—27.IV. 28.IV.—9.V. 10.V.—21.V. 22.V.—2.VI. 3—14.VI. 15—26.VI. 27.VI.—8.VII. 9—20.VII. 21.VII—1.VIII. 2—13.VIII. 14—25.VIII. 26.VIII.—6.IX. 7—18.IX. 19—30.IX. 1—12.X. 13—24.X. 25.X.—5.XI. 6—17.XI 18—29.XI. 30.XI.—11.XII. 12—23.XII. 24.XII—2.I.	16—27.V. 28.V.—8.VI. 9—20.VI. 21.VI.—2.VII. 3—14.VII. 15—26.VII. 27.VII—7.VIII. 8—19.VIII. 20—31.VIII. 1—12.IX. 13—24.IX.	15.VI.—20.VI. 21.VI.—26.VI. 27.VI.—2.VII. 3.VII—8.VII. 9.VII—14.VII. 15.VII—20.VII. 21.VII—26.VII. 27.VII—1.VIII. 2.VIII—7.VIII. 8.VIII—13.VIII. 14.VIII—19.VIII. 20.VIII—25.VIII. 26.VIII—31.VIII. 1.IX—6.IX. 7.IX—12.IX. 13.IX—18.IX.	15—21.VI. 22.VI—29.VI. 29.VI—5.VII. 6—12.VII. 13—19.VII. 20—26.VII. 27.VII—2.VIII. 3—9.VIII. 10—16.VIII. 17—23.VIII. 24—30.VIII. 31.VIII—6.IX. 7—13.IX.
 Prețul mediu pentru o persoană (cazare și masă)			
Piriul Rece	— 708 lei	Costinești	— 720 lei
Bușteni	— 870 lei	Roșu	— 720 lei
Izvoru Mureșului	— 565 lei	Gura Văii	— 415 lei
Cimpulung Moldovenesc	— 850 lei	Valea de Pești	— 525 lei
Geoagiu	— 650 lei	Suior	— 410 lei
Constanța	— 1128 lei	Sugaș	— 315 lei

Poeme de

NICOLAE DAN FRUNTELEATĂ

Balada fîntinii

în memoria lui
Tudor Vladimirescu

Un prinț străin cumpără munți
iarbă și riuri, cumpără pămînt
vrea să cumpere și cimitire
care sînt sau care încă nu sînt
străbunicul meu tocmai făcuse
pomenirea viselor lui într-o fîntînă
fiind sărac pre sine se împărțise
în cîte vocale are limba română
atunci veni prințul din istorie
de o poftă-mpăratească-adus
și-și strigă oferta într-o piață
de la răsărit pîn-la apus
trei milioane, nimic mai mult
nimic nu mai cade, totul e mort
pe orizont numai atît se vede
un cal și-un cort, un cal și-un cort
încet, vuind, începură să iasă apele din
fîntini

dintr-o fîntînă sînge cald ieși
ce sunete grele, ce dangăt adînc
și glasul lui nu se mai auzi.

Griul

Să tăcem
la marginea acestei ierni
la marginea acestui veac
să tăcem îndelung
ca niște pietre vechi
ca niște țărani ce sîntem
numai așa, numai așa
se poate auzi
cum sparge
cămașa de aur a pămîntului
griul, griul, griul

Cetatea de dor

Ascultă deci: dintr-o răscoală a
pămîntului
dintr-o rănire a lui, dintr-o durere
se naște întreagă Provincia Munților
dintr-o nevoie de apărare în fața
străinilor poște, dintr-o lipsă de timp
a istoriei mele ce n-avu răgaz
să ridice eterne cetăți, ci numai
meterezele munților se iviră
Carpații de sus, Răsăritenii
cei mîndri, ferecați în păduri
vestindu-se-n obcine
apoi Geticii, păzitori ai cîmpiei din sud
apoi Apusenii, Romanicii, armata de
piatră

îmbrățișînd cu iubire Transilvania mea
Unde vă duceți, unde, strămoși ai mei
purînd pe umeri femeile, copiii și armele
unde plecați din văile roditoare ale apelor?
Răspunsul nescris nicăieri, dar știut
de toate silabele limbii române:
În Provincia Munților, în cetatea de dor
de luptă și de continuă naștere
a speranței de-a fi și-a rămîne
în Carpații numelui nostru
în Provincia Munților.

Lumea nouă

Doamne, încep să am
o viziune modernă a drumului
spre capătul somnului, spre capătul
vânătorii bezmetice care mă face
hăitaș, țintă și niciodată vînător
știu, am să pun din loc în loc
un drugstore, un movie și mai ales
un tonomat care plînge pe-o fisă
sălbatică-i stepa baikală
doamne, nu te speria, nu te speria
pîrlul de lîngă cimitirul cu bunici
crește frumos și-i vom zice
Mississippi River, se vor trezi
cei de peste vale că sînt
țărâni în alt stat federal
cursa cu navetiști de la șapte jumătate
va hurui ca expresul de seară
schimbăm tăblița, punem vopsea
bălatul popii, artist plastic
va avea iar de lucru
ni se umflă pieptul de-atîta spațiu
călcăm rar ca niște patroni de aer
mîndru sînt, doamne, privesc lumea
de la fereastra garsonierei, din Colentina
drumul se vede pînă departe, departe
The big way, firimituri
pentru vrăbii de iarnă și pentru
biblioteca de sub bănci unde dorm
repetenții îndrăgostiți, primăvara...

La Mărtișor, toamna

Dă-ne, domnule Tudore, verbele
le ții legate de-o sută de ani
în argint și-n ispită grădinii
auzi-ne, vezi-ne, rămînem tot mai puțini
ne sfîșie singurătățile, cîinii
și ce frumoși eram, blestemat de frumoși
cînd ne chemai cu floare de venin
din ierburile arse, dintre copilării
furate de cei care voiau să-mbătrînim
uitați de limba noastră și de dorul
că altceva nici nu puteam să fim
Se face din toamnă și de ploale grea
se face de poezie și de moarte
și iar bate-n fundul lumii cineva
dă-ne, domnule Tudore, verbele
să le frîngem în Carte.

Semnul izvorului

Într-o țară de aur
în Provincia Dorului
sînt acasă visele mele
urmele călătorului
în păduri de cuvinte
într-un munte de verb
alergare eternă
ca o goană de cerb

țara mea din auz
țara mea din vedere
sfînt pămînt al iubirii
luptă care mă cere
rana limbii române
semnul izvorului
sînt aici, voi rămîne
în Provincia Dorului.

Laudă mîinii!

Memoria culegerilor, folclorului au reținut de-a lungul
timpului zicale românești dedicate mîinii. A fost un poet
pentru care inteligența mîinii s-a ridicat la rang de stea.
Ea știe să mîngie, să vindece, să alina, spunea poetul.
Gîndindu-se că fără priceperea mîinii, ființa este netermi-
nată. E ca și cum, continuu, coloanei înfînte i-ar lipsi o
treaptă, una singură, și noi am simți că fără ea înfîntul nu
poate fi sugerat. Mîna a construit lucrurile mici și banale
fără de care n-ar fi existat cele complicate și grave. S-au
scris poeme despre mîinile de care e legată supraviețuirea
și mîini care înalță supraviețuind. Fără exercițiul complicat
al mîinii tot ce a acumulat creierul, orice informație, ar
rămîne fără ecou.

Am intrat într-o zi într-o sală de comandă a unui im-
portant șantier. Sala era o sală obișnuită cu pupiere de-a
lungul pereților. Din cînd în cînd se trimiteau semnale
scurte, se apăsa pe un buton sau altul. Noi doream să-i
cîutăm pe cei care înfruntaseră pericole, pe cei care au-
pus la cale lucruri deosebite. A apăsa pe un buton ni se
părea un gest care impunea precizie, calm, în luarea unei
decizii. Abia mai tîrziu am realizat că de fapt creierul celor
care stăteau lîngă pupitrele acelea de comandă acumulas-
e sute de informații pe care avea să le transmită mîinii, și, în
funcție de reflexele rapide ale acestora, lucrurile erau puse
la punct. Mîinile ajung la maturitate odată cu noi.

Într-o zi constatasem că-mi „ieșisem din mînă“, că
nu mai puteam scrie un rînd care să mă bucure, cu alte
cuvinte nu aveam exercițiu, nu eram suficient pregătită
pentru scris. A trebuit să reiau, să exersiez, am început un
lung travaliu al mîinii care absentea mai multe săptămîni
de la ceea ce era menirea ei să facă... Și numai fizic!

Am avut aceste lucruri în minte cînd, într-una din zile,
am urcat spre biroul unui medic, Nicolae Teleki; un birou
încărcat de flori și de liniște. Îmi încălzeam mîinile pe o
ceașcă de ceai cînd, acesta, uitîndu-se la ele mi-a spus fîn-
du-se că nu mi-ar atrage în mod ostentativ atenția asupra
lor: aigrijă de ele! M-am uitat nedumerită, mîinile mele erau
aceleași, dintotdeauna, și pe moment nu am înțeles nimic.
Am ieșit pe culoar, mi-a pus pe umeri un halat, făcîndu-mi
semn să-l însoțesc în vizita sa prin saloane. Erau, alinați
în paturi, oameni de diferite profesii. Așteptau cu mîinile
sprijinite pe patură ora de vizită. În fiecare dimineață, în
toate spitalele lumii se dă, probabil la aceeași oră, raportul
despre starea sănătății pacienților. Pe acesta îl trimitem
mîine acasă, dumneata mai rămîi o zi, spunea din mers
doctorul, dumneata mai ai de stat o săptămînă. Medicul
aprecia pur și simplu, odată cu starea sănătății fiecăruia în
parte, ziua cînd omul își lua în stăpînire încă o dată, și
încă o dată, mîinile. Le integra în circuitul valorilor, le
trecea de la bițlișul și starea de impact cu pătura de spital,
de la tulburarea ce le făcea să tremure, convulsionîndu-se,
înapoi, la ceea ce învățaseră să facă fiecare în parte, de-a
lungul timpului, să intre în starea de șoc a reflexelor rapide
spre comunicare, alungîndu-le somnolența.

Vezi ce faci cu mîinile, m-a făcut atentă omul și doctorul
Nicolae Teleki. Ne-am strîns mîinile ca de obicei, la plecare,
gest firesc, obișnuit, între oameni. Le-am întors în dimineață
aceea pe furiș pe o parte și pe alta, și cînd am ajuns ca de
 obicei în biroul meu, mîna a căutat febril stiloul apucîndu-se
de scris și m-am bucurat pentru ea, pentru mîna mea,
pentru toate mîinile celor care vor refuza și refuza să le
șină într-o stare de subdezvoltare.

Areta Șandru

despre LACURI

Pe Terra există peste 10 000 de mări și lacuri artificiale. Suprafața acestora depășește 500 000 kmp; cel mai mare lac artificial de pe glob este Acosimbo, situat pe fluviul Volta, în Ghana, cu o suprafață de 8 500 kmp; cel mai mare lac natural este Marea Caspică, cu o suprafață de 371 000 kmp; suprafața apelor oceanice este de 362 000 000 kmp.

Toate lacurile de pe suprafața pământului la un loc au o întindere de circa 2 500 000 kmp și conțin circa 240 000 km cubi de apă.

Pe teritoriul U.R.S.S. există 2 800 000 de lacuri cu luciul apei de peste 1 kmp, suprafața lor re-

prezentînd 35% din cea a tuturor lacurilor de pe glob. Cele mai mari sînt lacurile Caspica și Aral, care din cauza dimensiunilor neobișnuite sînt socotite îndeobște mări. Dintre celelalte lacuri se remarcă prin dimensiunile lor Baikal, Ladoga și Balhaș.

În Suedia a fost elaborat un catalog al tuturor lacurilor de pe teritoriul țării. Fiecare din cele aproape 50 000 de lacuri ale Suediei a fost înregistrat, primind un număr de ordine, lîngă care au fost menționate date asupra temperaturii apei, precum și perspectivele de folosire a resurselor sale în scopuri energetice.

Finlanda este denumită «Țara celor 1 000 de lacuri», dar de fapt ea are... 60 000 de lacuri mari și mici!

Regiunea celor 1 449 de lacuri din Munții Pamir însumează o suprafață de peste 700 kmp și un volum de apă de cca 54 kmc. Ele sînt situate fie la mari înălțimi, fie în văile rîurilor din Pamirul de est. Recordul îl deține valea rîului Vaks, unde se află 596 de lacuri.

În țara noastră numărul lacurilor naturale trece de 2 300. Dintre acestea cele mai mari, ca suprafață, sînt Razelm (394 kmp) și Sinoe (166 kmp). Împreună cu alte lacuri mai mici, complexul lagunar Razelm-Sinoe atinge suprafața de 731 kmp. Născut în epoca ultimei glaciațiuni, Razelmul ne oferă astăzi imaginea de odinioară a Deltei Dunării pe care au cunoscut-o contemporanii lui Herodot.

Lacul Roșu s-a format în anul 1837, cînd, în timpul unei furtuni, o stîncă s-a prăbușit peste cursul unui pîrîu zăgăzuindu-i apele.

În vestitul ținut polonez al lacurilor mazuriene, denumit și «țara celor o mie de lacuri», au fost inventariate peste 3 000 de relicve și monumente cu o deosebită valoare istorică, științifică și artistică. Printre acestea se numără piața fortificată, catedrala și părți ale castelului unde a trăit și a creat N. Copernic, ca și alte numeroase clădiri și castele în stil baroc, aflate în diferite părți ale regiunii.

În statul Massachusetts (S.U.A.) există un lac al cărui nume de origine indiană este format din 44 de litere: Chaggoggagoggmanchagg-auggagoggchaubunagungamau, prescurtat Chaggogg. Complicatul nume este de fapt o frază care se poate traduce astfel: Tu pescuiești pe malul tău, eu pescuiesc pe malul meu, nimeni nu pescuiește la mijloc (între noi).

Există în Ural un lac ce poartă o denumire aparte, cu nuanțe... gastronomice: Sladkoe (dulce). Legenda spune că Pugaciov a poposit odată pe malul lui și, înainte de a porni din nou la drum, și-a scăldat calul. După ce l-a scos pe mal l-a bătut pe crupă și, răsucindu-și mustața, a exclamat uimit: «Măi-culița mea! Ești dulce!» De atunci lacul a început să fie numit Sladkoe. Dar nu legenda aceasta a atras atenția asupra lacului, ci particularitățile apei sale, despre care se spune că vindecă reumatismul și că permite spălarea fără săpun a rufelor.

CĂLĂTORIA MEA IN INFERN

Vă mai aduceți aminte de celebrul Cetățean Kane al lui Orson Welles? Personajul real, imortalizat de această capodoperă a cinematografului, era nu mai puțin celebrul Cetățean Hearst. H-E-A-R-S-T. Șase litere, cu sunet de rotativă tipografică, simbol perfect al regelui presei, multimiliardarul stăpîn al celui mai puternic dintre imperii. Și-ar fi imaginat însă oare marele Hearst, în cele mai întinse coșmaruri, că, peste ani, chiar nepoata lui, Patricia, va zgudui din temelii regatul său de hîrtie? Totul a început într-o seară de februarie, în 1974, printr-o răpire ca toate răpirile. Așa cum Patricia însăși va povesti în celebrul ei jurnal (în chiar fragmentul pe care vi-l vom prezenta în traducere, mai jos), se întorcea liniștită acasă, însoțită de logodnicul ei, Steve. Cum se va vedea, răpirea nu avea nimic senzațional, nici în stilul de „lucru”, nici în uriașa cifră cerută drept despăgubire familiei (era vorba de câteva milioane bune de dolari). Ciudat apărea doar nu-

mele teroriștilor: membrii Armatei simbioze de eliberare (ALS). Ce era ALS, organizația de care nu auzise nimeni pînă atunci, dar despre care, după răpire, zărele nu încetau să scrie? O organizație teroristă, care-și propunea, cel puțin la prima vedere, un scop nobil: hrănirea tuturor săracilor din California. Care erau de fapt obiectivele reale, s-a văzut după aceea. Cert este că, după răpire, „simbionezii” reușesc s-o convingă pe Patricia să treacă, cu arme și bagaje, de partea lor. Sub privirile stupefiate ale milioaneilor de telespectatori, în aprilie 1976, pe ecrane, putea fi văzută (la rubrica „actualități”), însăși Patricia Hearst, înarmată cu o mitralieră, atacînd o bancă (alături de „simbionezi”) și strigînd înainte de a ieși pe ușa proaspăt jefuitului lăcaș: „Sînt Patricia Hearst” (asta ca — probabil — nimeni să nu se îndoiască de autenticitatea secerșei, înregistrată de rețeaua de televiziune internă a băncii respective). De

lunăvoie sau silită, Patricia Campbell Hearst era acum o „simbioneză” ca la carte. Timp de câteva luni, pînă la spectaculoasa arestare, ea a fost alături de teroriști, cum se zice, la bine și la rău. În 1976 a avut loc procesul care avea s-o zvrile în închisoare pe nepoata venerabilului cetățean Hearst. După o vreme, la 1 februarie 1979, se reușește, cu mare greutate, comutarea pedepsei și eliberarea vinovatei. Ciudat destin, al unei tinere fete, împovărată de propriul nume, aveau să scrie zărele. Destin cîtuși de puțin ciudat, totuși, într-o lume în care binele și răul, adevărul și minciuna trăiesc în devălmășie, în care scara valorilor morale e complet răsturnată. Ce i s-ar fi întîmplat dacă n-ar fi chemat-o Patricia Hearst? Acum numele ei face din nou vilvă, de data aceasta, rezultat al unei afaceri pașnice (dar tot afacerie): romanul autobiografic, cu un titlu ce pare să răscumpere tot: „Călătoria mea în infern”.

Orson Wells

în filmul „Cetățeanul Kane“.

Patricia Hearst CĂLĂTORIA MEA ÎN INFERN

La 1 februarie, un mic incident m-a tulburat în mod inexplicabil. Eram acasă, nu așteptam pe nimeni, când, deodată, am auzit soneria. La poartă era o tină ră înaltă, cu alură orientală, destul de ciudată, care ne-a întrebat dacă nu vrem să închiriem apartamentul sau dacă nu știm pe cineva, în imobil, amator de așa ceva. În spatele ei am văzut un bărbat care-și freca nervos

mîinile (avea mînuși) și privea atent în toate părțile. După ce au plecat am rămas ușor tulburat. Ne-am gândit că cei doi puteau să fie niște excentrici din Berkeley, dar, oricum, eram sigură că nu căntau nici un apartament. Timp de două zile n-am putut scăpa de apăsarea aceea, de sentimentul că eram oprimată. Ceva nu era în regulă. Trebuia să mi se întîmple ceva mie, sau unei ființe apropiate. Nu înțeleg nici azi de ce am avut atunci presentimentele acelea. În realitate, însă, cei doi n-aveau să albă vreo legătură cu tot ce mi se va întîmpla după aceea.

Lunea următoare, era în 4 februarie, mă întorceam, abia

tîrindu-mă, spre casă. Îmi petrecusem toată ziua la cursuri și la bibliotecă; o oboseală neobișnuită mă slea de orice putere. Am ajuns pe la patru după-amiaza și m-am gândit că cel mai bun lucru ar fi să dorm puțin, pînă la venirea lui Steve. Am scos din funcțiune sistemul de alarmă instalat în casă cu cîteva luni înainte, după o încercare de furt. Am urcat în dormitor și m-am prăbușit literalmente, în cîteva clipe, într-un somn adînc. Steve s-a întors pe la șase, mai tîrziu ca de obicei, drept care m-am trezit pe la șase jumate-sapte. Văzînd că era deja seară, m-am grăbit să fac un duș, mi-am luat un halat de baie, papuci și m-am apucat să pregătesc ceva pentru cină, foarte simplu, fără pretenții: o supă de pui (din conservă) și niște sandwichuri cu pește. După ce am mîncat, ne-am așezat la televizor (erau două emisiuni mai interesante), pe urmă eu m-am apucat de strîns masa, ca să mai putem lucra puțin. Atunci — era nouă și ceva — am auzit soneria de la poartă. Steve s-a ridicat și s-a îndreptat spre ieșire, ca să deschidă. Am aruncat o privire spre ușa de sticlă și am văzut o siluetă masivă. „E ceva dubios“, — am șoptit lui Steve și, nervoasă, am vrut să-i spun să pună lanțul la ușa înainte de a deschide, dar n-am mai avut cînd. Apucase să deschidă. M-am îndreptat spre vestibulul destul de îngust, ca să văd despre ce era vorba. Am auzit vorbind o femeie foarte agitată. Vorbea atît de repede, încît a trebuit să mă concentrez ca să înțeleg ce spunea: dînd înapoi, a izbit o mașină chiar în fața casei; putea să intre să dea un telefon? „Ei, asta-l, mi-am zis, furioasă, înseamnă că mi-a distrus mașina“. Și m-am întors spre bucătărie la celălalt capăt al vestibulului, fiind convinsă că-mi clocnise minunatul MG. Chiar în clipa aceea am auzit un zgomot, ca de luptă. M-am întors și am văzut doi bărbați înarmați, dînd buzna în apartament, un negru slăbuș și un alb mic și înțesat. Înnebunită de groază, am început să urlu și am vrut să fug în

cătărie. Fata s-a repezit după ne, m-a prins lângă plită, mi-a lăsat în obraz un pistol automat cu cealaltă mână mi-a astupat ră: „Stai liniștită, nimeni n-o pățească nimic“. Era cam de lăfimea și talia mea, purta un lăcon negru și avea pe cap o călărie care abia îi putea opera pletele blonde. Am auzit cea lui Steve, printre lovituri, o altă cameră. Deodată a răstă unul dintre bărbați, cel o și, înainte de a-mi da seama mi se întâmplă, m-am trezit leată pe burtă, direct pe par-seală. Am încercat să mă lore, ca să-l văd, dar m-a lovit, lănd: „Capu' jos! Nu te uita mine!“ Fata dispăruse. Mi-a rat minile la spate. Auzeam se întâmplă în camera alătu-tă. „Geamantanul! Unde e amantanul?“ striga negrul, iar eve îi spunea: „N-avem nici geamantan! Ia-mi portofelul, avem nimic altceva! Luați t... tot!“ Am crezut o clipă că dau să ne jefuiesc, după care eau s-o ia la goană și totul ar fi sfârșit. Apoi, ca străful-rată, mi-am dat seama că nu -ar fi legat așa pentru o simplă argere. Am încercat să mă zleg, dar abia mă puteam ișca. Nu știu cine urla. Deodată n simțit că mi se infundă ira cu un călșu, o bucată de năză înmodată de multe ori la ișloc, pe care mi-au legat-o ceafă. Am mușcat cît am itut, ca nodurile să nu mă fce. Imediat n-am mai văzut mic: îmi legaseră ochii cu o rpă neagră. M-au sculat în cloare, brutal, și m-au tîrit în vestibul. Cîrpa nu era legată ea strîns, așa că am putut să id, pe dedesubt, podelele. Tren-d prin fața salonului, l-am ăzît pe Steve urlînd de durere. M crezut că îl omoriseră. Fata strigat: „S-o ștergem de-aici!“ tunci am reușit să-mi scot lășul și am început să țip din sputeri, ca vecinii să mă audă să cheme poliția. M-am trezit

afară, era noapte și frig. Am continuat să urlu. Simțeam că-mi plesnese plămîinii. Era ultima mea șansă de salvare. Acum știam că mă răpeau. Unde era poliția? Toate s-au întîmplat într-o clipă. Nu-mi mai dădeam seama ce e cu mine; mi se învăl-măseau în cap zgomote, voci, senzații. O vecină a deschis proba-bil poarta și am auzit-o foarte clar, strigînd: „Doamne!“ Poarta s-a trîntit și, în chiar clipa aceea, bărbatul de lîngă mine a deschis focul cu un pistol automat sau cu o mitralieră. Împușcăturile nu conțineau. Am auzit geamuri sărînd în fîndări, uși trîntite. Iar eu urlam, urlam să mă audă toată lumea, să-mi vină cineva, nu conta cine, în ajutor.

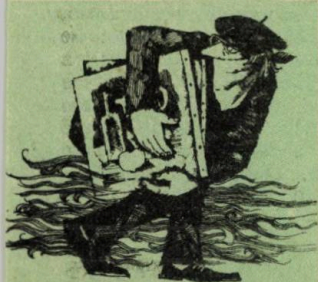
Atunci am simțit o izbîtură puternică în obrazul stîng și m-am prăbușit într-un fel de leșin. Pareă am simțit cum sînt tîrît pe scările betonate ale garajului, pe urmă lăsată liberă, în picioare. Aveam ochii tot legați, dar am simțit mirosul de metal și benzină al unei mașini și am auzit cum se ambala motorul. Dîndu-mă cîteva pași înapoi, am simțit, pipăind caro-seria, cu minile legate la spate, forma mașinii mele, dar negrul a strigat: „Nu! Fără poante de astea!“ și m-am simțit luată pe sus, plutind o secundă în aer și apoi aruncată în portbagajul unei mașini străine. Am mai apucat să aud încă o rafală și mașina în care eram a țîșnit.

...Asta a durat mult, foarte mult timp. Mai bine de o oră, cu siguranță, poate chiar trei. Obrazul începea să mă doară foarte tare, picioarele, tîrite, strîvite pe scările garajului, sin-gerau, ardeau ca focul, în timp ce corpul, învelit doar într-un halat de baie, aproape că îmi înghețase. În cele din urmă, mașina s-a oprit. Cineva a eborît. Intram într-un garaj. Au ieșit și ceilalți din mașină, discutînd în șoaptă. Negrul mi-a spus: „Rămîi acolo. O să ne întorcem. Dacă te miști, ești un om mort“. Cu mine a rămas doar bărbatul pe care îl strigau Toko. A trecut așa, în liniște și întinerie, multă vreme, încît mă și între-bam dacă o să se mai întoarcă vreodată. Totuși s-au întors și m-au tîrit pe tot felul de scări și coridoare. Nu se auzea nici un zgomot care să-ți amintească

de vreun oraș, și mă gîndeam să nu fie cumva vorba despre o casă izolată în mijlocul unei păduri. Ne-am oprit. Am fost împinsă cîteva pași într-o direcție, apoi în alta. Mi-am dat seama că voiau să deschidă un fel de poartă. M-a izbît deodată o duhoare insuportabilă de stătut și muce-găit. Am bănuît ce vor să facă. În culmea disperării, cuprinsă de panică, am început să mă zbat, ca să scap, implorîndu-i: „Nu mă îngropați, fie-vă milă, nu mă îngropați!...“ Îmi adusesem ful-gerător aminte de fata aceea, răpîtă în Florida, care fusese îngropată timp de cîteva zile într-un sîrîu, cu un tub de aerisire. Fusese un miracol supra-viețuirea ei.

M-am zbatut probabil cîteva minute, dar mi s-au părut o eternitate. L-am auzit: „Ce naiba, nu-l decît un dulap în perete... un simplu dulap!“ M-au împins înăuntru, m-au ajutat să mă așez pe jos și mi-au spus să nu mă ating nici de cîrpa neagră, nici de călșu, nici de sfoara de la mîini. Apoi au trîntit poarta. Pe pipăite, mi-am dat seama că, într-adevăr, era un dulap, un fel de nișă complet goală. Miro-sea îngrozitor a mucegal, a murdărie, a transpirație. Stăteam într-un colț, pe jos, ca un animal în cușcă. Am început să plîng. Cîrpa neagră cu care-mi erau legați ochii era udă. „De ce eu? De ce eu? De ce? repetam, neputîncioasă. Obrazul, picioa-rele, toate mă dureau, dar îmi era mai ales îngrozitor de frică. N-aveam cum să scap. Dacă voiau să mă omoare, o puteau face foarte simplu, iar numai gîndul că aș fi putut să mor mă umplea de groază. Doar lacri-mile mă mai linișteau. Am încetat să mă mai gîndesc la ceva și am continuat să plîng.

Deodată, ușa s-a deschis și cineva a pus pe jos un tranzistor din care se auzea, dată la maxi-mum, o muzică soul. „Să nu-l atingi! Bagă la cap! Să nu spun de două ori!“ Muzica, asurzî-toare, pareă mă izbea, și ea, strivindu-mi încă unul dintre simțuri. Mi-am dat seama că era cel mai bun mijloc de a mă împiedica să aud ce se vorbește în cameră. Din cînd în cînd, cine-va deschidea ușa, ca să vadă ce fac și-mi trîntea: „Cum te miști, fetișo, cum te-am ciuruit!“ Dup

o vreme, o oră, poate chiar două, ușa s-a deschis și am auzit o voce: „Sînt generalul-șef al Armatei de eliberare simbiioneze. Mă numesc Cin“. Am recunoscut vocea aceea gravă, glacială: era a negrului. Cum eram complet zăpăcită, n-am înțeles nimic și mi s-a părut că spusese: „Mă cheamă sim [în engl. păcat, n. trad.]. Mi-a înghețat inima. Păcatul! Oamenii acela erau chiar Răul încarnat! Cîteva zile mai tirziu, aveau să-mi explice că, de fapt, era vorba de prescurtarea de la „Al cincilea Mțume“ („Al cincilea Profet“). Negrul continua să vorbească, dar nu reușeam să pricep sensul nici unei fraze. Furios, mi a repetat o întrebare:

— N-ai auzit niciodată despre Armata simbiioneză de eliberare?
— Nu, am șoptit eu.

— A — L — S, a articulat el. Armata de eliberare simbiioneză! Toată lumea a auzit de ALS! Toți o cunosc!

Da, îmi aminteam. Erau niște indivizi care-l ucisese pe conducătorul negru Marcus Foster, primul cetățean de culoare care ocupase postul de inspector principal al așezămintelor școlare din Oakland, un om pe care îl respecta tot San Francisco-ul. Îi văzusem la televizor cu cîteva luni înainte pe ucigași. Mi-am adus aminte de reacția unor prieteni negri: „ALS e complet ticnită dacă crede că poate declanșa o revoluție în America, începînd prin a ucide un negru!“ Faptul că n-aveam habar de el l-a iritat la culme pe Cin: „Da' tu pe ce lume trăiești? Nu știi că noi l-am doborât pe Foster cu gloanțe cu cianură?“ Era mîndru de toate astea! ALS declarase război Americii. Un război al săracilor, spuneau ei. Deci fusesem răpită ca fiică a lui Randolph. A. Hearst, „marele dușman al celor săraci“.

— Ești prizonieră de război și vei fi tratată conform convenției de la Geneva!

* * *

După 57 de zile de coșmar, Patricia e „eliberată“. Dînd vizibile semne de supunere, fiind, cum ea însăși mărturisește, „o prizonieră exemplară“, grupul de simbionezi îi îngăduie să-și părăsească mizerabila celulă, dulapul din perete. Cum tatăl miliardar nu se precipită să achite uriașa sumă în schimbul fetei, știind foarte bine că la primul gest de acceptare a condițiilor (șase milioane de dolari!), simbionezii vor ridica prețul, Patricia se resemnează și își fixează, printr-un soi de „spălare a creierului“ un singur scop: supraviețuirea cu orice preț, zi de zi, oră de oră. În aceste împrejurări lui Cin, conducătorul ALS-ului, îi vine o idee extraordinară: să-l propună Patriciei înrolarea în armata lor. „Îți acordăm o încredere oarbă, luîndu-te cu noi. Nu-ți rămîne decît să-ți ștergi cu buretele trecutul. Dacă vii cu noi înseamnă că n-o să-ți mai vezi niciodată părinții și prietenii, că n-o să te mai întorci acasă. Sau vei muri... Gîndește-te. Să știi că de fapt ne ești simpatică, așa că n-o să te ucidem decît dacă va fi neapărat nevoie... Gîndește-te.“ Și, fără să ezite prea mult, cu gîndul doar la supraviețuire, Patricia acceptă. Devine o adevărată simbioneză. Are voie să stea, alături de ceilalți, în cameră, i se scoate legătura neagră de la ochi, se supune regimului cazon de viață, cu toate servituțiile și umilințele lui. Urmează adevărate cursuri de „reeducare“.

*

* * *

— Eu, Cin, general șef, îți urez bine ai venit! Acum ești o luptătoare de gherilă și un soldat al Armatei simbiioneze de eliberare! Începînd din acea clipă, mi-am părăsit definitiv oribilele „dulpuri“ din diferitele ascunzători ale ALS-ului, în care fusesem închisă timp de 57 de zile. În prima noapte, Cin mi-a ordonat să-l însoțesc în timpul gărzii, de la 11 la două dimineața. Așa m-a învățat tot ce trebuia să știu: în fiecare noapte, trei echipe, formate din cîte doi camarazi —

trei citeodată — trebuiau să-l supravegheze pe „porci“, de la 11 la două, de la două la cinci, și de la cinci la opt dimineața. M-a învățat să recunosc orice corp după umbră lui, să memorez toate mașinile care treceau. Căci FBI-ul ne putea umbla oriînd, și tot ce puteam face era să ținem minte orice amănunt. Dacă se întimpla ca o mașină să treacă de două ori prin fața geamurilor noastre, însemna că puteam fi încercuți și se declanșa alarma generală. Fiecare trecător era un posibil dușman, drept care trebuia să-l supraveghem pînă ce ne ieșea din cîmpul vizual. Cin vedea peste tot doar umbre și mișcări, în timp ce eu nu observam absolut nimic. Mă simțeam prinsă în capcan: apartamentul nu avea decît o ieșire, iar poarta avea cinci zăvoare de siguranță. Cum eram la etajul trei, orice scăpare ar fi fost imposibilă.

A doua zi dimineața, m-am spălat, ca și ceilalți, cu peria de dinți colectivă. Bineînțeles, era o idee burgheză ca fiecare să aibă o perie personală, cînd eram ca între frați și surori. Nici vorbă să te poți închide la toaletă sau cînd făceai baie, căci numai spiritele meschine puteau resimți vreo jenă în legătură cu niște funcții biologice perfect normale. În fiecare dimineață ne aliniam pentru inspecție. Generalul șef trecea în revistă trupele, privea cu multă atenție și critica neglijența unor ținuțe. Cum eram ultima, nu știam dacă trebuia să iau poziția de drept și să salut. Mi se părea că totul e un soi de glumă. Ceea ce nu era cazul. Cînd a ajuns în dreptul meu, Cin m-a privit în ochi cîteva clipe, apoi a urlat cu un aer feroce: „Cine ești tu?“ Am incremenit, neștiind ce voia de la mine.

— Am zis: cine ești? Cine ești tu?

— Nu înțeleg.

— Ești o luptătoare de gherilă! Ești un soldat al Armatei simbiioneze de eliberare! Spune după mine! Te mai întreb o dată! Cine ești?

— Sînt o luptătoare de gherilă. Sînt soldat în Armata simbiioneză de eliberare.

— Bine. Și vezi să nu uiți! Mi-a arătat apoi salutul celor din ALS: îți puneai pumnul strîns pe inimă, apoi îl ridici în față. Gimnastica zilnică era alcătuită din rotații de brațe, din flexiuni, din mai bine de

o sută de „pompe“ și din două sute de treceri de la poziția stînd jos, la cea în picioare. Cele mai grele erau „pompele“, pe care le făceam cîte 20 deodată, de mai multe ori pe o zi. La început n-am reușit decît gimnastica cu brațele, dar după o vreme m-am descurcat chiar cu „pompele“. Am început o serie de nenumărate lecții despre armele de foc, folosite de ALS: puterea, modul de întrebuințare în cutare sau cutare împrejurare. Începeam întotdeauna cu armele automate, cu mitralierele; se trecea apoi la semi-automate, pe urmă la puști cu un singur foc. În ce privește pistoalele, ele erau mai puțin folosite, doar în tragerile de aproape. N-aveau încă un pistol pentru mine, dar urma să-mi facă rost de unul, mi-a spus Cin. Era foarte mîndru de Browning-ul lui automat de nouă milimetri, cu pașpe loviturii. Nu mai pusese mina pe o armă, de la 12 ani, cînd tata mă învățase să impună rațe sălbatice. Spre marea mea uimire, n-am fost în stare să apăs pînă la capăt pe trăgaciul unui Mauser: pur și simplu nu aveam putere, și a trebuit să-l iau cu amîndouă minile. Au început să ridă toți de mine, dar Cin m-a asigurat că o să învăț cît de curînd...

La scurtă vreme după aceea, în timpul unei ședințe, Cin și-a lăsat privirile în jos, după ce stătuse cu ele așintite în tavan preț de mai multe minute, ca și cum ar fi avut o viziune și a spus: „O să dăm lovitură la o bancă“. Surpriză generală. Cin îi desemna, deja, cu degetul, pe cîțiva dintre noi:

— Miine, echipa asta va face un tur al băncilor. Avem nevoie de mii de dolari, nu de sute. Vreau să vă văd pe toți, începînd de miine, cu ochii pe bănci!

Cînd m-am trezit, în dimineața aceea de luni, 15 aprilie 1974,

nu mi-a venit să cred că ziua fatală sosise în fine și că eu, Patricia Campbell Hearst, aveam să particip la spargerea unei bănci. Și totuși, asta era principala mea preocupare de două săptămîni încoace, clipă de clipă. Știam acum mai multe despre Hibernia Bank, de la colțul străzii Noriega, decît despre casa noastră din Hillsborough. Vedeam clar totul: cele două uși de sticlă, cei opt casieri, birourile, intrarea, cu un gardian înarmat. Era ca-ntr-un vis: nu mi se putea întîmpla!

Ceea ce urma să facem nu se numea, cîtuși de puțin „spargere“. Era „acțiunea“, „operațiunea militară“, „exproprierea“. Băncii îi spuneam „brutăria“, fiindcă „acolo zăcea grîul“. Toți erau deghizați, în afară de mine. Ajunși la fața locului, trebuia să ne strigăm nu pe nume, ci cu niște numere. Cin era — se înțelege — numărul 1. Zoia — 2, Fabizah — 3, Teko — 4, Cujo — 5, Iolanda — 6, Gelina — 7, Gabi — 8. Și eu, „last but not least“ — 9. Cin ne-a împărțit în două echipe. Prima trebuia să intre în bancă, să-i neutralizeze pe cei 15—20 de angajați și pe clienți, să înhațe banii din sertarele de după ghișee. A doua echipă trebuia să ne acopere, la ieșirea din bancă. Dacă ar fi apărut poliția, echipa aceasta ar fi deschis focul, dînd semnalul de alarmă. Era ordin să scăpăm sau toți, sau nici unul. Răniții nu aveau voie să fie abandonați. Cin mi-a mai amintit o dată, în

mod special, care era codul de război: într-o acțiune, trebuia să acționăm împreună; orice camarad care nu-și făcea cum trebuie datoria sau care punea în pericol viața altui tovarăș urma să fie doborît pe loc. Avertismentul era cît se poate de clar. Apoi, tot el i-a numit pe cei care făceau parte din prima echipă: se înțelege că el era șeful operațiunii, apoi eu, Fabizah, Zoia și Gabi. Ceilalți patru formau echipa a doua. I-am cerut să mă transfere la aceștia din urmă, pentru că n-aveam nici un chef să intru în bancă, să ameninț niște oameni cu arma și să mă expun gloanțelor poliției (sau ale celor din ALS). Am încercat să-i explic lui Cin că eram încă slăbită fizic, că nu mă simțeam în stare să duc treaba la bun sfîrșit.

— Trebuie să intri în bancă, numărul nouă! mi-a răspuns el. Vreau să știe toți porcii că ești un adevărat soldat în armata noastră. Vreau să te înregistreze camerele de filmare din bancă, să nu existe nici o îndoială că tu ești. Și-am să-ți mai cer să dai și o mică declarație, ca să spui cine ești și ce faci. Așa, nimeni n-o să poată spune că ți-am scăpat creierul sau mai știu eu ce. Ai înțeles?

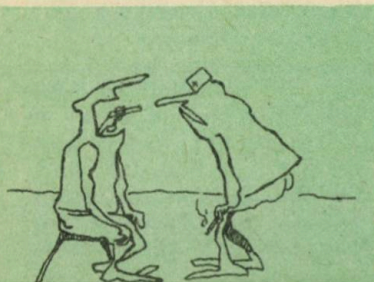
Înțelesesem prea bine. Voiam însă ca simbiozezii să aibă încredere deplină în mine și mi-am propus să accept orice mi s-ar fi spus să fac, orice, doar ca să trăiesc. Aveam o misiune — trebuia deci s-o îndeplinesc. Așa că am intrat

în bancă alături de ceilalți... N-am vrut nici să-mi aduc măcar aminte că banca era proprietatea părinților celei mai bune prietene a mea și că-i cunoșteam pe toți, încă de la nouă ani. Dacă aș fi spus asta simbienezilor, precis că s-ar fi hotărât să-l omoare pe gardian sau pe director... Repetaserăm de nenumărate ori intrarea în bancă și acțiunea dinăuntru, ca și cum ar fi fost vorba de o mare premieră de pe Broadway... Învățasem să țin carabina, s-o trec din dreapta în stînga și invers, mutîndu-mi greutatea de pe un picior pe altul. Mai învățasem — cu mare greutate — cum să mă las pe vine, tot mai jos, fără ca distanța dintre armă și sol să se modifice. Instructorii îmi fuseseră Cin și Teko, dar se mai amestecau și alții...

Îmi era o frică îngrozitoare de spargerea asta. Eram sigură că n-o să scap cu viață. Poliția va interveni, toți vor trage și eu am să mor. Credeam chiar că Cin va găsi în timpul luptei un prilej să mă împuște. De unde ideea asta? Nu știu. Oricum, simțeam, că, într-un fel sau altul, voi muri...

Învățasem pe de rost mieul discurs pe care urma să-l țin la bancă, în fața ecranelor. Trebuia să dureze cam cît toată acțiunea — un minut jumate. Trebuia să spun, cu voce tare, clar și răspicat, cum mă cheamă, Patricia Hearst/Tania și să proclam: „Nu e vorba de un furt, ci de o expropriere a fondurilor capitaliste de către Armata simbieneză de eliberare. ALS e în război cu Satele Unite. M-am înseris de bună voie în rîndurile ei, și tot de bunăvoie lupt.

...Totul s-a întimplat, pînă la un punct, așa cum era prevăzut... Zoia s-a aruncat prima înăuntru, după ea, micuța Fahizah, căreia, însă, i-a căzut încărcătorul de la mitralieră. În timp ce se apleca să-l ridice, Cin s-a repezit, a sărit peste ea și și-a îndreptat arma spre cei care erau în bancă, înmărmuriți. În clipa aceea, mi-am îndreptat și eu carabina spre directorul adjuncț și spre două femei care stăteau la birou. Cu o voce tunătoare, care i-a făcut pe toți să înghețe, de groază, Cin urlă:

— E o spargere! Pe burtă, fil de cățea! Cine nu, îl trag un glonte în cap!

Fahizah a fugit spre cîțiva clienți, pe care i-a împins cu automatul, urlînd și ea:

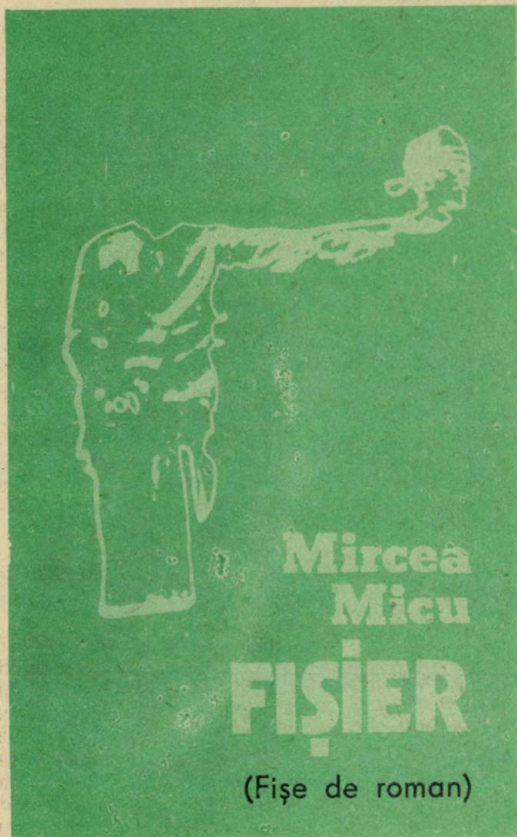
— ALS! ALS! Culeat la pămînt! Nu vă facem nimic!

M-am uitat o clipă înapoi și am avut timp s-o văd pe Zoia

pătrunzînd după ghișee, țîpînd și lovindu-l cu piciorul pe funcționarul care se culcaseră prea aproape de casele de bani. Din cîte-mi amintesc, nu am făcut altceva decît să-mi îndrept carabina spre cîțiva oameni trîniți la pămînt în fața mea. Mai tirziu, directorul adjuncț mi-a spus că mă întrebasese unde să se întindă și că nu-l răspusesesem. Mi-am dat bruse seama că arma mea nu funcționa: încălzătorul era scos. Totuși am avut grijă să n-o îndrept cumva împotriva unuia dintre camarazi. Aș fi fost doborîtă într-o clipă. Așteptam, plină de spaimă, să se termine și să ieșim. Deși nu trecuseră decît cîteva clipe, mi se părea că nu se mai termină. Deodată mi-am adus aminte că trebuia să fac o declarație. Am strigat cît de tare am putut:

— Sînt Tania... Patricia Hearst... Apoi, nu mai știu ce s-a întimplat. L-am auzit pe Cin cum ne striga numerele. Era semnalul de plecare. S-a auzit o rafală și am văzut cum se prăbușea un bătrîn. Fahizah stătea aplecată și trăgea. Apoi iar n-am văzut nimic. Vedeam doar negru... Probabil că am ieșit cînd am auzit: „numărul 9!“ și că am sărit peste omul doborît de Fahizah. Dar nu-mi aduc aminte de nimic. Întorsî în ascunzătoare, simbienezii rideau și se felicitau. Importanți nu erau atît banii cît victoria în sine. Cin abia putea să-l liniștească, deși, pînă la urmă, n-a rezistat și s-a lăsat și el pradă nebunii generale, mai ales după ce deschiseseră radioul și televizorul: programele se întreprneau ca să anunțe bomba: „Hold-up în plină zi, dat de Armata simbieneză de eliberare la Hibernia Bank. Se pare că bogata moștenitoare răpîtă, Patricia Hearst, a participat personal la această spargere“. Simplă ipoteză la început, acest aspect avea să fie în curînd lămurit și confirmat de F.B.I.: Patty Hearst fusese fotografiată cu o carabină în mînă; îi ținea la respect pe angajații și clienții băncii. Devenise — cum oare: cu forța sau de bună voie — soldat al Armatei simbineze și va mai rămîne în rîndurile ei cîteva luni bune pînă la arestare.

Traducere și prezentare
I. Pantea

1.

Un prieten pripăsit temporar la Paris, în orașul lumină, nu se simte ademenit nici de numeroasele muzee, nici de vestigiile arhitecturale. Se instalează într-un bistro cu câteva mese vizavi de închisoarea „À la bonne santé”, celebră prin spectacolele insolite ce le oferă.

Adică, de aici, de la geamul acestei cârciumioare cu aparatură modernă, poți savura, dacă ai bani și timp, una din scenele rarissime; eliberarea cîte unui deținut, indiferent dacă e noapte sau zi.

Bistroul e deschis toată noaptea, fiindcă nu se știe în ce clipă a mărinimiei gardienilor i se va da drumul pensionarului de după ziduri.

Nu e singurul care așteaptă. Mai sînt curioși dornici să savureze spectacolul.

În fine, într-o noapte, pe la 2, porțile masive se deschid și din umbra lor bătrînicioasă iese o siluetă purtînd în dreapta o mică valioară. Iese și

se îndreaptă, glonț, la o cabină telefonică aflată în chiar dreptul închisorii și, scoțînd un carnet din buzunar, începe să telefoneze. Încercările proaspătului eliberat durează cam o jumătate de oră.

Cei dinăuntru, melancolizați și liberi, fac supoziții. Nu-i răspunde nimeni fiindcă cine știe de cînd șade închis și vechile numere nu mai corespund. Nu-i răspunde nimeni, fiindcă cine are chef să răspundă unui fost pușcăriaș, noaptea la două!

Străin și dezorientat, pînă la urmă, fostul pușcăriaș se îndreaptă cu pași șovăitori spre ușa bistroului.

E primit, evident, cu urale și mărinimie. I se dă de băut, e întrebat dacă are cu ce să se îmbrace, dacă are bani de buzunar. Prietenul meu e de o generozitate balcanică. Pe la orele 9 din ziuă, pleacă toți urcîndu-l pe nenorocit într-un taxi care are menirea să-l plimbe prin Paris...

După o săptămînă, în același loc, la aceeași oră și același prieten asistă la a doua eliberare.

Nu mică i-a fost mirarea să constate că proaspătul eliberat era același individ pe care-l consolaseră săptămîna ce trecuse...

2.

A murit bătrînul luminărar al Bisericii domnești de la Mogoșoaia. Era un tip slinos, bigot și umilit cu sine. Făcea și pe crîsnicul în simbetele cu multe botezuri, dar, de fapt, trăia din strîngerea lumînărilor abandonate.

În viața civilă profesa cizmăria. Era cîrpaci de pantofi și botine sortite drumurilor grele. Știam de la alții că, în viață fiind, își încheiase un coșciug din scînduri de brad în care dormea ca într-un pat. Multă pomană i-am dat fascinat de smerenia lui disimulată.

După ce l-au îngropat, am auzit că, în loc de saltea, avea pe fundul sicriului așezate între două ziare sute de bancnote de 10 și 25 de lei...

3.

Bunico, îi spuneam, bunicei mele Ecaterina Bandrabur, cea mai teribilă femeie dintre cîte am cunoscut, cînd o să fiu mare o să-ți cumpăr cercei de aur și un castel cu pod suspendat în care să nu intre nimeni.

Bunico, îi spuneam bunicei mele Ecaterina Bandrabur, cînd o să fiu mare o să-ți cumpăr o rochie de pietre scumpe și căruță cu un cal o să-ți cumpăr să nu umbli pe jos.

Bunico, îi spuneam, bunicei mele, cea mai bunicuță dintre bunicuțe, pe la vîrsta de 18 ani și un pic, dă-mi și mie cinci lei să merg în oraș la „Cofetăria tineretului”. Și ea îmi dădea și nu m-a întrebat niciodată cînd o să-i cumpăr cercei și castelul și mai ales calul cu căruța lui cu tot care, eventual, ar fi putut s-o poarte de ici-colo la cei 80 de ani cînd și-a rupt femurul încercînd să-mi scoată o cămașă înghețată de pe sîrma de-afară.

4.

Locul se numea „La izvoare” și, în apa cu sclipiri de metal, era de cîteva ori să mă înec. Asta în copilărie. După 20 de ani m-am dus de unul singur și m-am dezbrăcat și am intrat în albia nămoasă. Îmi venea apa pînă la buric, sau ceva mai sus. Cu toate acestea, locul se numește și acum „La izvoare” și pruncii satului se scaldă și înoată în acea porțiune ca într-un bazin olimpic.

Și părinții îi păzesc de pe mal să nu se înec...

5.

Trei lucruri distincte mă melancolizează amintindu-mi-le: Ziua în care m-am despărțit de copilărie, ziua în care am împlinit 40 de ani și ziua în care Oana, fetița mea, a refuzat să mai asculte povești cu Feți frumoși și alte persoane celebre.

6.

De la geamul bucătăriei mele, undeva sus, la etajul 20, scripește pînă noaptea tîrziu un alt geam, singurul care luminează enigmatic. De cîteva ori am fost tentat să mă duc, să văd, să întreb, să investighez, să mă lămuresc. Am renunțat.

Am renunțat aducîndu-mi aminte de preceptul că nici un mister aparent nu trebuie forțat. Dovadă: un amic, avînd vizavi un geam cu perdelele veșnic trase, prin transparența cărora se vedea baletînd un corp de femeie, s-a dus într-o zi și a sunat. Cine i-a deschis nu are rost să vă spun...

Astfel, fereastra de la etajul 20 scripește în dreptul ochilor mei ca o enigmă nedezlegată...

7.

Moare ulmul, domn scriitor, îmi spune un tîmplar din Sinaia privindu-mă trist și întrebător. Aserțiunea e dramatică în simplitatea ei. Nu știu nimic despre ulm și lemnarul mă lămurește că e un copac elegant, sensibil și nemaipomenit de maleabil. „Dacă îl încâlzești îl îndoi ca pe o bucată de gumă”... Îl întreb nedumerit de ce moare? „Păi, zice scărpinîndu-ne sub cușma de care nu se desparte nici vara nici iarna, moare din cauza undelor. E iradiat...”

8.

Un consătean prins în timpul războiului într-o ambuscadă, în Munții Tatra, se refugiază în casa unei văduve care-l adăpostește în pod. Nu mică i-a fost mirarea să găsească acolo un *colocatar*, un neamț instalat cu o seară înainte. Viețuiesc vreme de zece zile sub același acoperiș hrăniți de generoasa gazdă, coborînd doar noaptea pentru cele omenești. Dormeau în colțuri opuse, fiecare cu pușca la cap, evident încărcată.

În dimineața cînd clopoțele au vestit sfîrșitul războiului, au sărit ca arși din așternut, au pus mîna pe arme și s-au ochit reciproc gata să apese pe trăgaci.

Nu le-a fost ușor să constate mai apoi că nici unul, nici altul, nu avea glonț pe țevă...

Cineva, profitînd de somnul sau absența lor, le descărcase puștile.

9.

O afirmație: „E tînr, foarte talentat, foarte muncitor, dar din păcate... n-ar numei!”

Stefan Grigore

*

Gloria vine cîteodată atît de tîrziu încît nimeni nu mai are răbdare s-o aștepte.

*

De ținut minte: profesorul universitar (fostul), întors de la închisoare, retras în satul de sub munte, plimbîndu-se seară de seară cu un imens cîine ciobănesc.

Se plimbau invariabil la aceeași oră, urmînd aceeași rută, într-o perfectă armonie a mișcărilor, oprindu-se din cînd în cînd amîndoi, nemișcați, ascultînd eterul. Și cîinele semăna perfect cu stăpînul...

10.

În legătură cu pragul dintre viață și moarte, indviziscăpați din comă sau sinucigașii salvați, declară de comun acord: 1. declanșarea fulger a tuturor întîmplărilor capitale din timpul vieții; 2. o anume stare de beatitudine și lipsa oricăror dureri; 3. viziuni inexplicabile (o infirmieră readusă la viață a declarat că a văzut Taj-Mahal-ul în toată splendoarea lui. Pusă să-l descrie a făcut-o exact, deși nu-l știa decît din auzite)

11.

Dor: cuvînt unic, propriu limbii noastre, enigmatic ca ochiul unei păsări uise în care se reflectă cerul în mișcare.

12.

Sat în dezafectare! Ge stranie și anacronică expresie care a circulat o vreme. Un asemenea sat urma să fie și cel în care am copilărit. Depopulare lentă, migrație spre oraș, părăsirea caselor și a grădinilor.

În cîțiva ani, în sat urmau să rămîna bătrîinii, un preot senil și surd și... pisicile. O armată de pisici prăsiindu-se în voie în vechile case părăsite. Din fericire nu s-a întîmplat așa... Totuși, ce subiect!

13.

Oana îmi declară cu năduf în timp ce călătoream într-un autobuz supra-aglomerat: „Tată, vreau să mă fac ciobăniță!”. Asta în urmă cu șapte-opt ani...

14.

Din învățăturile regelui egiptean Amenem-hat: „Fă-i mari pe sfetnicii tăi, astfel ca să lucreze ei după legile tale, căci omul care este bogat în casa lui nu este un revoltat, el este un om avut care nu suferă nici o lipsă”

15.

Plimbîndu-mă în urmă cu zece ani prin Helsinki am intrat în faimoasa catedrală săpată în pămînt acoperită cu o imensă cupolă de sticlă prin care lumina năvălește din toate părțile. Se auzea o cîntec de orgă sunînd melancolic și lumina poleia madonele de gips. În fața altarului, o fată blondă, cu părul lung și aurifer, stătea nemișcată zîmbînd serafic cu un trandafir roșu în mînă. Am privit-o multă vreme cu o curiozitate necuviincioasă în timp ce organistul nevăzut cînta melodia lui gravă și tulburătoare. Și ea m-a privit de cîteva ori zîmbînd inefabil.

După un timp a venit spre mine cu aceeași expresie de beatitudine și mi-a întins trandafirul. Apoi s-a întors și s-a îndreptat spre ieșire. Am rămas paralizat de plăcere cu floarea înrourată în mînă urmărind-o cum urcă scările. După ce a dispărut, orga și-a încetat brusc tînguirea iar trandafirul, într-o explozie revoltată, și-a risipit toate petelele, ca niște mici pete de sînge strălucind pe dalele albe de marmoră.

17.

Mult timp după apariția romanului *Patima*, întors în satul natal, am vrut să văd cum arată Cerina, una din eroine care nu apare niciodată dar despre care tot satul susține că este de o frumusețe nemaivăzută. Era în amurg, casa la marginea satului, puțin retrasă, așezată pe malul râului. O construcție bizară, cu un fel de foisor de lemn înălțat, ca un turn de observație. Era acasă soțul ei, un zdrahon tăcut și pașnic pe care-l chema Alimandru. Am vorbit de una, de alta și tot timpul am auzit clar pașii cuiva mișcându-se deasupra noastră. L-am întrebat ce mai face doamna Cerina și dacă aş putea s-o văd. Bărbatul m-a privit surizând spunându-mi că nu se poate deoarece e plecată în oraș la o rudă. În timp ce mă îndreptam spre sat, am întors de câteva ori capul spre geamurile micului foisor în spatele cărora, după perdelele dese, se vedea clar o siluetă de femeie. Peste un an am aflat că s-a dus în lumea dreptilor.

Astfel că, n-am să știu niciodată cum arăta femeia aceea misterioasă.

18.

Povestea călugăririi lui Trifon, monahul singuratic viețuind sus, la Schitul de fum, e ciudată și semnificativă. În timpul războiului dezertează împreună cu încă șase camarazi. Sînt prinși, li se face o judecată sumară și sînt condamnați la moarte prin împușcare. Se constituie un pluton de execuție. Aude comanda foc, împușcăturile, și cade la pămînt odată cu ceilalți. Își revine după puțină vreme, viu și nevătămat. Îngroapă cadavrele camarazilor și începe lungul calvar al întoarcerii în țară. Avea atunci 20 de ani.

Astăzi are 63 și în tot acest răstimp n-a coborît niciodată din liniștea Schitului de fum...

19.

Un obicei din zona în care am copilărit: *noaptea cailor*.

Pe la mijlocul lui martie satul intra într-o stare febrilă, o neliniște purificatoare. Se făcea curățenie generală în curți și ogrăzi, se spălau geamurile și se spoiau odăile. Uheltele agricole erau cercetate cu grijă, se schimbau lanțurile la fîntîni, se restituiau lemnele rămase din iarnă. Seara, gospodarii deschideau larg porțile, ulițele satului deveneau pustii, în dosul ferestrelor ardeau lămpi de veghe. Toată suflarea aștepta trecerea hergheliei din pustă într-o cavalcadă nebulă prin mijlocul satului.

Herghelia trecea și în curtea unde nu se făcuse curățenie de primăvară, năvălea în galop nestăpînit și pustia totul. Așa se știa din bătrîni.

Niciodată însă, în acea zi de martie, nu s-a întîmplat ca herghelia să oprească din galopul ei nestăpînit.

20.

Un cunoscut cu fantezie și, de ce să n-o spunem, cu o mare doză de curaj, în preajma unui revelion dă următorul anunț în ziar: „Familie serioasă invită la revelion, fără nici o obligație, familii la fel de serioase. Informații telefonice la numărul...” Primește vreo zece oferte telefonice, dă relații, stabilește ora și asigură, după pofta inimii, componența participanților voluntari. Seara, pleacă de acasă și lasă în ușa un bilet de scuză rugînd pe primul venit să facă pe gazda. Ce s-a întîmplat după aceea e o incredibilă piesă de teatru...

Trei desene de
Ghichi Bejan

Biscu zis Americanul, întors din continentul miraculos mai sărac de cum plecase, cu un singur patefon cu pîlnie și o pălărie de cow-boy cu boruri largi, face eforturi disperate de redresare economică. Se împrumută la bancă ipotecîndu-și casa și cumpără sămînță de Lufa cilindrica (o plantă care face fructe lungi, ca niște castraveți, dînd la iveală, după uscare, buretele de baie). Lucrează toată primăvara și toată vara. Fructele cresc imense vestind o recoltă neașteptată. La cules constată cu disperare că toate fructele sînt seci. Furios, își aduce patefonul în cîmp, o sticlă de monopol și o văduvă tînă și fără prejudecăți. La căderea nopții dă foc lanului și dansează tangouri argentinene în lumina flăcărilor portocalii.

24

Nume de personaje: Poplingher Rață, fost consilier la Curtea de casație.

25.

Un activist, acum la pensie, povestește cum a colectivizat treizeci de familii folosindu-se de o păpușă. O păpușă frumoasă și mare care spunea: „mama”. O promitea copiilor și părinții semnavă excedați de rugămințile odraslelor.

Din păcate, mărturisește el, n-am putut să ofer nimănui păpușa fiindcă era „obiect de inventar”

26.

Bătrînul lemnar stînd în cerdacul casei, dis-de-diminează, cu barda în mînă, încercînd, fără putere, să decojească un trunchi de salcîm.

Aerul de blîndă tristețe, zîmbetul său resemnat amestecat cu un fel de spaimă secretă. Deodată, prin văzduhul pur, un stol de grauri, ca un lițoliu negru și foșnitor rotindu-se peste grădină și peste vie. Mîna lui slabă căutînd pușca de vînătoare sprijinită alături, găsind-o și neputînd s-o ducă la ochi.

Stolul de grauri aterizînd în vie și zgomotul sec al ciocurilor rapace nimicind boabele.

Fața bătrînului zîmbind resemnat și un fel de spaimă secretă și prevestitoare...

27.

M-am întors, după ani de zile, în pustă să caut locul unde era odaia bunicii și unde am copilărit o vreme. De la gară am luat-o pe jos străbătînd colonia muncitorilor forestieri. Nu mai cunoșteam pe nimeni și, mai mult ca sigur, că nu mă cunoștea nimeni.

Drumeagul pentru căruțe tăia timid nesfîrșite lanuri de porumb foșnind metalic. Salcîmii picteau

nemișcați în aerul cald. Cîte un fazan speriat ridica brusc parca de sub picioarele mele zburt greoi.

În depărtarea zării pîlcul de nuci bătrîni de curtea fostei case scăpați ca prin minune de secur. Atît mai rămăsese din imperiul miraculos de o nioară. Un pîlc de nuci bătrîni și o movilă de pîmînt semănînd parca cu un mormînt.

28.

În copilărie, la priveghi, se practica stupid obicei de-a lega mortul de subțiori cu o sfoară de a-l ridica apoi în șezut spre spaima și amuzamentul asistenței care mai văzuse această figură.

29.

În liftul de spital, țăranul bătrîn, posomorît se ține cu amîndouă mîinile de un ins mai tînă (probabil fiul) privind cu teamă indicatoarele lîmboase marcînd etajele. Nici nu respiră. Are chip sănătos de om trăit în aer liber și ochii vii clipește repede în lumina neonului.

Ajuns la parter se oprește și se închină șoptind cu convingere:

— Dacă mai vin odată la spital mă îmbolnăvesc. Nu pot să răsuflex aici că-i prea multă durere.

30.

O familie de români stabiliți în California s stinge de tristețe și singurătate după doi ani. Întotdeauna, mărturisește fiul întors în țară n-au primit de la nimeni nici măcar un telefon.

31.

De reținut din esul lui Mircea Eliade „Mitu reintegrării”: „Unii învățați afirmă că descoperirea agriculturii este o invenție feminină. Numai femeia a avut timp și curiozitate să observe c din semințele anumitor plante păioase sălbatic cresc altele, în același loc unde au căzut”. Și ceva mai departe: „Omologarea actului agricol cu actul sexual e bine cunoscută în istoria religiilor”. De notat că esul a apărut în 1942...

32.

Cel mai miraculos lucru mi se pare nu a cucerit o femeie ci universul ei intim.

33.

O prietenă povestește despre băiatul ei care privind-o cum se machiază în oglindă, zice cu dispreț puerilă: „Mamă, fă ce știi numai să nu îmbătrânești niciodată...”.

34.

Gloria rataților e amintirea...

35.

Gloria dobîndită peste noapte e ca un costum cumpărat fără probă.

Ori are mînele prea scurte, ori pantalonii prea lungi. Într-un cuvînt... se simte...

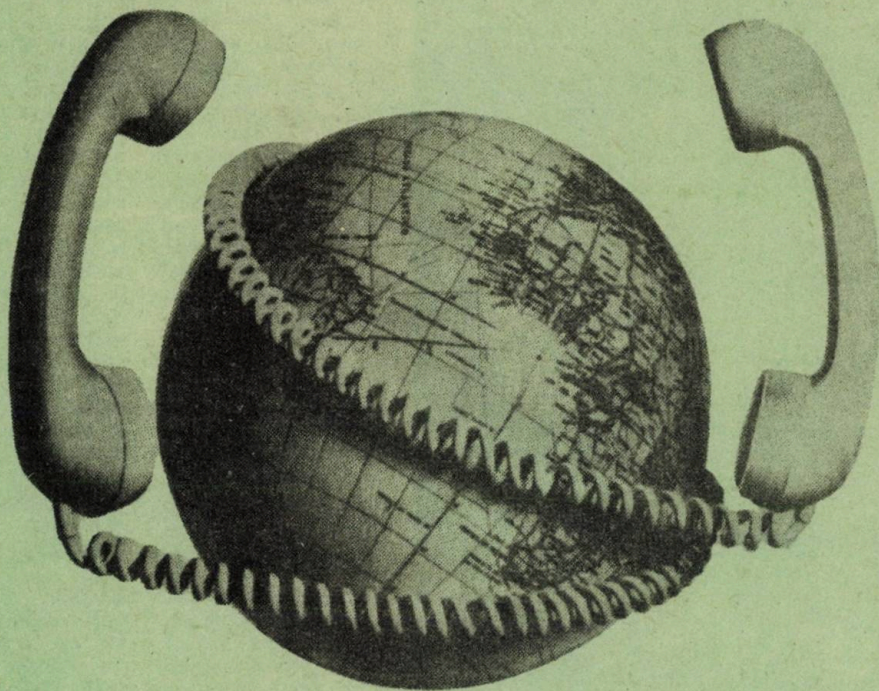
36.

Mărturisirile lui Trifon, monahul singuratec de la „Schitul de fum”: Am păcătuît cu privirea, mi-a plăcut o mireană și am postit o lună și am bătut mătănii să mă curățesc, dar degeaba. Apoi am ieșit în calea ursului și mă rugam să mă omoare, dar nici ursul nu mă băga în seamă și mă ocolea cu dispreț...

37.

Canarul lăsat în libertate sucombă după o oră...

DENUMIREA UNOR ORAȘE PE GLOB

ADDIS ABEBA, capitala Etiopiei, orașul african aflat la cea mai mare altitudine (cca 2550 m). Addis Abeba, în limba amhara, înseamnă „Floare nouă”. În anul 1887 împăratul Menelik al II-lea, la insistențele soției sale, regina Taitu și atras de abundența vegetației, de clima blândă (temperatura medie anuală 16,1 grade), a ales un loc pentru o nouă capitală (înainte de această dată

capitala era situată la o altitudine și mai mare, pe muntele Entotto).

ALEXANDRIA, oraș-stațiune în Egipt, cel mai mare port al țării (la Marea Mediterană). Orașul poartă numele lui Alexandru cel Mare. În vîrstă de 24 de ani el a plecat din vechea capitală egipteană Memphis, în josul Nilului, și a descoperit că vechiul post de graniță Racotis, situat în extremitatea vestică a Deltei Nilului, s-ar potrivi de minune pentru construirea unui oraș port.

ALGER, capitala Algeriei, care se întinde de-a lungul țărmului Mării Mediterane pe o lungime de 20 km și o lățime de cca 500 m. În anul 935, emirul

Bologhul Ibn Ziri a întemeiat Al Djaza'ir, în limba arabă „Ostrovul”, după numele insulelor ce erau răspîndite în golf.

AMSTERDAM, capitala constituțională a Olandei, oraș port în Delta fluviului Amstel unde sînt peste 100 de canale și peste 900 de poduri. Numele orașului vine din limba latină Amstelodamum, care se traduce prin „digul de pe Amstel”. Acest dig a fost ridicat de Gisbertus al III-lea (la sfîrșitul secolului al XII-lea) pentru a apăra orașul de inundațiile provocate de Marea Nordului.

ATENA, cea mai sudică capitală din Europa. Renumită este platfor-

ma Acropole, care domină capitala de la 156 m (deasupra nivelului mării). Orașul poartă numele zeiței Pallas Athena, care simboliza înțelepciunea și inteligența, dar care era în același timp protectoarea eroilor care luptau pentru binele omenirii.

BUCUREȘTI, capitala României, străbătută de râurile Dîmbovița și Colentina, ultimul formînd în părțile de nord și de est ale orașului cîte o salbă de lacuri amenajate pentru odihnă și recreere: Mogoșoaia, Străulești, Băneasa, Herăstrău, Floreasca, Tei, Plumbuita, Fundeni, Pandimon, Cernica. Tradiția populară, consem-

Bucurie

...MODA
SPORT
ȘI
TURISMUL!

Turism

PRIETENI
BUNI,
ÎȘI DAU
MÎNA...

Ținerete

nată de dalmatianul Blasius Kleiner în 1761 și de consulul Angliei la București, Wilkinson, în anul 1820, atribuie începuturile orașului unui păstor (cioban) sau haiduc cu numele de Bucur. Elvețianul Fr. I. Sulzer, fost secretar al lui Alexandru Ipsilanti, explică numele orașului ca provenind de la „bucurie, bucuros, a bucura”, iar germanul I. Neigebaur prin denumirea unui popor numit Bukurlii sau Bucurii. Oricum, denumirea este mai veche decât prima menționare documentară cunoscută (cea din 1459, a lui Vlad Tepeș).

Buenos Aires, capitala Argentinei, cel mai mare oraș sud-american și al întregii emisfere australe și cel mai mare oraș de limbă spaniolă din lume. Orașul a fost fondat de navigatorul spaniol Pedro de Mendoza (1499—1537) în anul 1536. El l-a numit Nuestra Señora de los Buenos Aires care înseamnă „Sfânta Fecioară a vînturilor bune”. Numele era împrumutat de la o biserică din Sevilla, închinată celei care era considerată drept ocrotitoare a navigatorilor cu pînze.

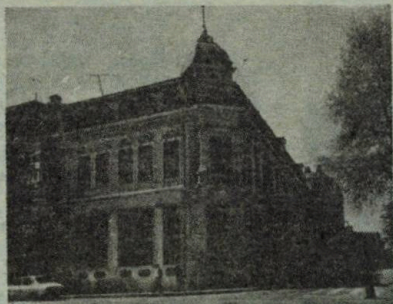
CHICAGO, cel mai mare nod de cale ferată din SUA. Tot aici se află Sears Tower, cea mai mare clădire din lume, avînd 110 etaje (483 m înălțime). În legătură cu denumirea orașului s-au formulat două păreri: prima susține proveniența numelui amerindian Cika-gong care înseamnă „rău mirositor”. Se referă la animalul „sconcs”. A doua susține că o explică numele „algonquian” — locul sălbatec.

CONSTANȚA, situată la țărmul românesc al Mării Negre, cel mai mare port maritim al României și unul din-

tre cele mai mari din Europa. În antichitate orașului i s-a spus Tomis, toponimic explicat prin două variante: prima susține că numele amintește de Tomira, întemeietorea cetății; cea de-a doua presupune proveniența lui din cuvîntul grecesc Tomos— „a tăia”. În secolul al IV-lea e.n. ia naștere lîngă Tomis un centru fortificat care se numește Constanțiana, după numele dinastiei cîrmuitoare. Peste cîteva secole, acest nume al fortului se substituie celui al orașului—Tomis—așa cum dovedesc portulanele bizantine și genoveze din secolele al X-lea—al XIII-lea.

CUZCO, oraș în Peru, fosta capitală a incașilor, care se află la altitudinea de 3650 m, pe un podiș arid (în Anzi), mai înalt decât Etna. Denumirea Cuzco este una din cele mai... semnificative pe care le-a purtat vreodată un oraș; în limba triburilor quechua înseamnă „buricul pămîntului”. Orașul era situat în centrul țării incașilor care se întindea pe o lungime de 2500 km, de la actualul stat Ecuador pînă la mijlocul Republicii Chile.

FREETOWN, capitala statului Sierra Leone, care dispune de cel mai bun port natural din Africa de Vest, cu o radă largă nede-pășită pe glob decât de cele din Rio de Janeiro și Sydney. Freetown — în limba engleză „orașul liber” — a fost fondat în 1787, cînd la îndemnul Comitetului pentru eliberarea negrilor, negrii americani eliberați din sclavie au cumpărat de la conducătorul tribului Temne această porțiune de coastă a Africii și

dreptul de a clădi un oraș pe locul vechii colonii portugheze.

KHARTOUM, capitala Republicii Sudan (unde se află Muzeul de Științe naturale, care adăpostește o colecție aproape completă a păsărilor din Africa). În legătură cu originea numelui orașului, cercetătorii au emis două ipoteze: prima susține proveniența lui din cuvântul arab „Khartum” (trompă de elefant) și este sugerat de asemănarea terenului pe care se găsește orașul cu trompa unui elefant. A doua ipoteză a fost emisă pe baza unor informații furnizate de documente istorice: în timpul cuceririlor în Egipt, romanii au trimis expediții și pe Nil. Pe locul unde se află în prezent capitala, expedițiile romane au descoperit semințele unei plante, numită în arabă „Ghor-

tum”. Din ele cuceritorii au extras un lichid uleios pe care soldații l-au folosit pentru vindecarea rănilor. Locul s-a numit, astfel, Ghortum, devenind odată cu trecerea anilor Khartoum.

KIRUNA, oraș în Suedia, situat într-o regiune în care există un zăcămint din cel mai bun minereu de fier din lume. Denumirea derivă din cuvântul lapon Keron — „potirniche arctică”, pasăre a cărei înfățișare este reprodușă și în emblema de pe clădirea primăriei.

LA PAZ, capitala administrativă a Boliviei, „cea mai înaltă capitală din lume” (unele suburbii ajung la 4100 m). Alonso de Mendoza, în 1548, a pus bazele orașului care a avut inițial rolul de punct înțărît al cuceririlor spaniole pentru exploatarea minereu-

rilor de argint de la Potosi și Lima. L-a numit „Nuestra Señora de la Paz” — Sfînta Fecioară a Păcii — în cinstea unui temporar armistițiu între diversele bande de conchistadori care își disputau teritoriile și prada. Apoi denumirea s-a simplificat, La Paz (pace, în limba spaniolă).

LENINGRAD, oraș în U.R.S.S., cel mai nordic oraș cu o populație mai mare de un milion. Este primul oraș din Europa construit pe un teren liber, după un plan unitar. În 1703 Petru I — țarul Rusiei — hotărăște ca în Delta Nevei să se construiască un mare oraș (care a fost numit Petersburg — în limba germană „orașul lui Petru”). La nouă ani de la întemeiere (1712), Petersburg-ul a devenit capitala Rusiei țariste. Din anul 1914 ia numele de Petrograd (în limba rusă „orașul lui Petru” iar în 1924, după moartea lui Lenin, primește numele marelui conducător al proletariatului rus: Leningrad (orașul lui Lenin).

LIMA, capitala Perului, care se întinde pe cca 20 km, pe țărmul Oceanului Pacific. Un fenomen propriu orașului este ceața groasă (guruas) care în perioada mai-octombrie staționează deasupra capitalei. La 18 ianuarie 1535, conchistadorul spaniol Francisco Pizarro a așezat piatra de temelie a orașului Ciudad de Los Reyes (Orașul regilor) denumit astfel în cinstea lui Carol Quintul. Pe colinele orașului se înalță oracolul Rimac, loc sacru al incașilor în a căror limbă cuvîntul Rimac însemna „cel care vorbește, gălăgiosul”. Oraclul Rimac a dat

numele său văii și rîului ce coboară șerpuiind din înălțimile munților. Ulterior, „orașul regilor” a preluat denumirea, devenind cu timpul Lima.

MEXICO, capitala Mexicului, unde se află Turnul Latino-american, cea mai înaltă clădire din America Centrală. Ea se sprijină pe piloni lungi cu vîrfurile de oțel și „plutește” pe solul mociros, pe care se află Mexico. Se spune că un preot cu numele Mexi s-a așezat cu un grup de azteci pe platoul Anahuac, unde a fost întemeiat orașul Tenochtitlan în 1176 devenind capitala strălucitului Imperiu aztec din 1321. În 1519 a fost cucerit de conchistadorul spaniol Cortes. Izgonit în 1520 de o puternică răscoală a aztecilor, se reîntoarce în 1521 și distruge orașul. Noul oraș înălțat de spanioli a primit numele de Mexico, ceea ce înseamnă „Orașul lui Mexi”.

NEY YORK, oraș în S.U.A., situat la țărmul Oceanului Atlantic. Cuprinde 82 km de parcuri, 9500 km de străzi, 1000 de cheiuri. Are 9 zgîrie nori care depășesc înălțimea de 250 m. În anul 1626, colonii olandezi au fondat prima așezare stabilă Nieuwe Amsterdam, care în 1664 a fost cucerită de englezi și i-au schimbat denumirea după numele ducelui de York, căruia regele Charles II al Angliei îi încredinșase noua colonie. Alte păreri susțin că în vechea limbă engleză York nu are nume propriu de ducat, ci termen comun cu sensul de „oraș” („tîrg fortificat”, deci „noul oraș”).

Cristian
Măreulescu

Carul cu bere...

Pentru români — îndulciți din veac cu vinurile din strugure curat de la Cotnari sau Odo-bești — berea trebuie să fi fost mai întâi o băutură stranie, a-poasă și amăruie, care nu-și găsisese încă locul în ordinea băuturilor servite la masă.

Cel puțin așa povestește Paul

de Alep despre un ospăț la curtea lui Vasile Lupu:

...„Înainte domnului era un vas din lemn cu apă, (...), în care trônau sticle cu diferite vinuri, rachiuri și bere (...) La câte 3—4 pahare cu vin ce bea, domnul mai lua și câte un pahar cu bere rece, spre a se răcori”.

La începutul veacului trecut mulți hangii mai socoteau încă berea fără căutare și fără viitor comercial. Și totuși la 1809 germanul Johann de Gotha se încumetă să ridice o fabrică de bere la marginea Bucureștilor. Semn că tirgoveților va fi început să le placă băutura aceasta cu guler alb de spumă.

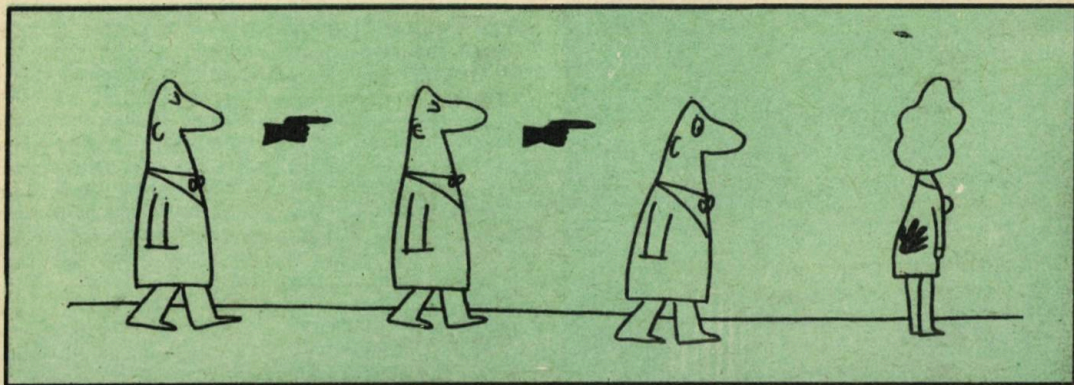
Iar după ce i-au prins gustul, tare însetați de răcoarea halbelor trebuie să se fi arătat bucureștenii pe zăpușeala verii, de vreme ce un negustor inventiv și cu dare de mîndă își investește averea în construirea unui adevărat palat al berii. Tocmește pentru asta chiar un arhitect münchenez, care concepe clădirea în stil neogotic, în gustul epocii, cu risipă de detalii ornamentale costisitoare. Restaurantul era gata în 1879 și s-a numit CARU CU BERE. De ce „carul”? Pentru că berea se aducea pe atunci în butoaie grele pe care trase de boi.

Au trecut mai mult de o sută de ani, restaurantul a rezistat și iată-l și azi, pentru bucureșteni, un loc renumit nu numai pentru ambianța de epocă pe care o evocă ci și pentru gustul berii care aburește halbele.

...și halba cu bere

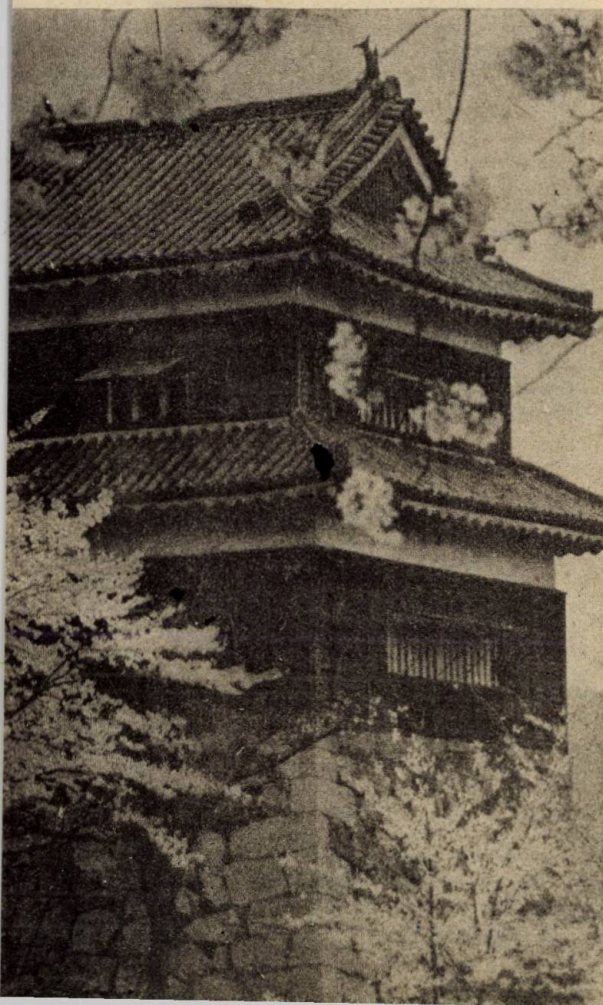
Tare mult trebuie să-și iubească bavarezii băutura tradițională dacă au născocit fel de fel de competiții în jurul halbelor de bere. Căci iată, la Frankfurt întrecerea celor mai strașnici băutori se desfășoară la concurență cu întrecerea celor mai puternice brațe ale halbei. Vara trecută, Herr Adolf Weichenrieder a câștigat ținînd, cu brațul perfect întins, o halbă de bere de 2 kg timp de 14 minute și 14 secunde, performanță cu care și-a câștigat un loc în Guines Book.

Gheorghe Ostroveanu

TARA CIREȘILOR ÎN FLOARE

București — Otopeni. Seară de iulie. Cerul s-a luminat după ploaie și se lasă asaltat de îndrăznețe păsări de fier. Prin rumoarea sălii de așteptare răzbate o voce mecanică: „Pasagerii pentru cursa RO 311 cu destinația Beijing sînt rugați să pozească în sala de plecare.”

Sub masca dezinvolturii pulsul celor treisprezece tineri din delegația română crește. Trăim cu toții emoția apropiatului contact cu fascinantele civilizații asiatice. Este ora 21,30 (ora Bucureștiului), ne-am fixat centurile de siguranță și ascultăm cuvintele stewardesei cu aerul cel mai firesc din lume și cu senzația că le ascultăm a nu știu cîta oară: — Doamnelor și domnilor, bună seara! Echipajul comandantului Buruiană vă spune bun venit la bordul aeronavei IL 62. Vom zbura la o altitudine de aproximativ zece mii de metri, cu o viteză de nouă sute de kilometri pe oră, pe traseul București — Constanța — Istanbul — Damasc — Abu Dhabi — Karachi. După șase ore și jumătate vom ateriza pe aeroportul Karachi, pentru o escală de patruzeci și cinci de minute, după care vom survola Islamabadul și masivul Himalaya și, după alte șase ore, vom ateriza pe aeroportul „Capitală” din Beijing. Vă dorim o călătorie plăcută!

Pînă să mă dezmeticesc, visul a și căpătat contur. Zburăm în noapte spre răsărit și, surpriză, pe la orele două a.m. mijese zorile. Escala din Karachi e binevenită pentru dezmoțirea oaselor. De aici, comandantul Ciopraga și echipajul său preiau comanda aeronavei. Zborul devine spectaculos, survolăm masivul Himalaya în plină zi. Curiozitatea noastră dezleagă limba stewardesei, care, cu modestie, recunoaște că există doar trei companii aeriene în întreaga lume care au cotezanța acestui zbor: CAAC (China) PIA (Pakistan) și TAROM. Piscurile cu zăpezi eterne ce străpung puful norilor îmi par acum mai familiare și savurez onoarea de a le avea atît de aproape.

Aterizăm pe aeroportul din Beijing și ne despărțim de cutezătorul echipaj TAROM. Ne continuăm călătoria cu avioane ale companiei chineze CAAC, la bordul unui Boeing 747. Micuțele chinezoaice, surprinse parcă de exuberanța noastră, se întrec în amabilități. Am aflat de la ele că cele patru silabe ale prenumelui meu înseamnă drum, orez, pământ și polițist.

N-am simțit cum au trecut cele trei ore de zbor și sîntem atenționați că prin hublou putem vedea maiestuosul vulcan Fujiyama, care, de la înălțimea celor 3 778 de metri, își oglindește în apa lacului Biwa conul retezat, cu veșnica pelerină de zăpadă, ca o sinteză a frumuseților pămîntului nipon.

Pistele aeroportului internațional „Narita” se întind ca niște tentacule atotcuprinzătoare și, în sfîrșit, aparatul nostru de zbor rulează destins spre capătul cursei. Fac primul pas pe pămîntul scuturat de cutremure al insulelor nipone și, după o binecunoscută tradiție românească, încerc să gălesc o piatră. Inutil. În această cetate de sticlă și beton domnesc o ordine și o curățenie desăvîrșite. În sala de sosiri ne așteaptă reprezentantul organizației de tineret, domnul Maruyama. Sîntem conduși la autocar și rămînem puțin mirați de rugămînta șoferului de a ne descălța în cazul în care vrem să ocupăm fotoliile din spate, dispuse în jurul unei măsute pe o mochetă moale. Domnul Maruyama ne prezintă pe Etsuko Yamamoto, de 19 ani, ghid însoțitor și Kiki Kaoru, de 25 de ani, ghid interpret, gingașe călăuze ce ne vor ajuta să descoperim farmecul țării soarelui răsare. Pe parcursul celor șaptezeci de kilometri care despart aeroportul de capitala Japoniei aflăm cîteva date de interes turistic. Într-o cunoscută legendă locală, se povestește cum zeul Izanagi, care locuia cu soția sa Izanami în cer, pe cînd își îndreptă privirea către pămînt, spre copiii săi, oamenii, scăpă din mină sabia, care căzu în apa mării. Cînd o ridică, de pe sabie se prelinseră picături de apă, ce se prefăcură deîndată în insule și insulițe, în număr de peste trei mii, care astăzi însumează o suprafață de 382 000 kilometri pătrați. Principalele insule sînt Hokaido, Honshu, Kiushu și Shikoku. Cele patruzeci și șapte de provincii cuprind o populație de o sută douăzeci de milioane de locuitori, din care aproape zece la sută sînt stabiliți în capitală.

Pentru a reglementa traficul rutier, de altfel supraaglomerat, limitele de viteză în oraș sînt de 40—60 km pe oră, iar în afara localităților, de 80

—100 km pe oră. Redescoperirea bicicletei, ca mijloc ieftin și comod, în plin secol al vitezei, a impus unele măsuri pentru securitatea cicliștilor și, astfel, li s-au amenajat benzi de circulație marcate pe trotuare. Kiki își face datoria și ne prezintă moneda japoneză, yenul, ne arată, informativ, cîteva din prețurile uzuale: un pachet de țigări: 200 yen, un bilet de metrou 150 yen, un ceas de mină 6000 yen, un ceas electronic 20 000 yen, o bicicletă 40 000 yen, o motocicletă 80 000 yen, o mașină, 2 milioane yen.

Între timp, autocarul s-a oprit în fața unei clădiri înalte, care este hotelul Hokke-Club, locul nostru de cazare. După cină, simțim nevoia contactului nemijlocit cu orașul și ieșim la o plimbare prin parcul Ueno, unde are loc un festival rock. Pentru prima oară ne confruntăm aici cu pitoreasca antinomie, cu contradicția originală și violentă care ne va însoți fără încetare în această țară. Un amestec al trecutului cu prezentul, al unei tradiții

priza să constat că în țara electronicii casierii folosesc abacul numit de ei *soroban*. Străzile înguste și întortocheate, cu căsuțe de lemn, carton și hîrtie alături de marile bulevarde cu zgirie nori măresc impresia de straniețate.

Êtsuko și Kiki ne propun un număr mare de obiective, pentru un număr relativ mic de zile afectate capitalei. Începem cu muzeul național de istorie, care cuprinde 86 000 de exponate. Traversăm cu încintare perioadele Nara, Kamakura, Muromachi, Edo — epoci determinante în istoria Japoniei și minunatele obiecte de artă — tapiserii, ceramică, porțelanuri, evantaie, sculpturi cu incrustații de sîdef și fildeș, picturi pe mătase, toate mă duc cu gîndul la măiestria și migala de veacuri a acestui popor. Rămînem în domeniul istoriei și vizităm districtul Asakusa, poate cel mai caracteristic. Aici e marele templu Hongangi, dedicat zeiței Kanon. Urcăm treptele, trecem pe sub porticuri și intrăm într-o sală mare cu picturi pe tavanul de care e atîrnat un uriaș lampion roșu. Nimeni nu se descalță, așa cum se face în orice casă ori templu. Împrejurul templului, tot felul de distracții și bazaruri umplu două-trei străzi deosebit de lumi-

nate. Culorile dominante sînt roșul, simbol al fericirii, și auriul, semn al bunăstării. Surpriza cea mare este vizitarea clădirii Dietei japoneze, ocazie foarte rară pentru turiști. Aici aflăm că statutul împăratului este acela de salariat cu leafă votată de dietă. Regalitatea a rămas un simbol, împăratul fiind, de altfel, un foarte apreciat cercetător în domeniul biologiei marine.

O altă zonă a orașului grupează stadionul olimpic, centrul național de sport și NHK, centrul național de televiziune. Intrăm în universul din spatele micilor ecrane și ne simțim ca niște copii în lumea basmelor.

— Ai devenit vedetă, îmi spune un coleg, privește-te pe ecranul din dreapta.

Camerele de luat vederi sînt la îndemîna vizitatorului, trucajele de studio, videocasetele, vocile unor celebrități la telefon toate ne conduc prin fascinantă lume a imaginii transmise la distanță.

Politețea japonezilor impresionează plăcut, și e departe de a fi artificială. Pentru turistul european, ciudățeniile par să se țină lanț: cînd saluți, te îndoi respectuos și adine de la mijloc, nu dai mîna și, cu atît mai puțin, i-o sîruți unei femei, cînd intri într-o casă în loc de pălărie îți scoți pantofii, în hoteluri și case particulare camera cea mai bună e spre grădină nu spre stradă, după baie te ștergi cu un prosop ud etc.

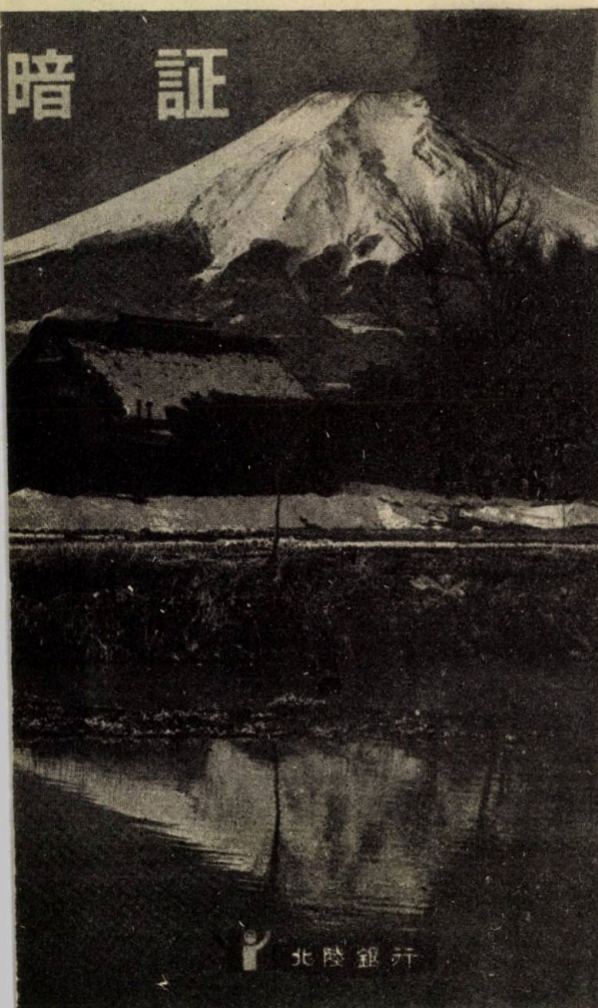
Următoarea escală este localitatea Toyama, reședința prefecturii omonime, situată în vestul țării, cu ieșire la Marea Japoniei. Situată în preajma

orgolioase ce se consideră superioară oricărei influențe străine, cu tendința camuflată de a-și apropia și de a imita ceea ce a produs și poate să producă străinătatea.

Privirea îmi este atrasă de kimonouri colorate cu centuri late de mătase care, deși distonează cu universalul blue-jeans, se integrează în mod ciudat în decor. Deși e tirziu, marile magazine cu firme verticale sînt încă deschise și nu mică-mi este sur-

暗証とは？

Alpilor japonezi, localitatea, cu cei trei sute de mii de locuitori, este un puternic centru universitar, în care tinerii sînt pregătiți cu precădere în domeniul științelor medicale și farmaceutice. Ceea ce explică și faima industriei farmaceutice din zonă. În imediata vecinătate a Toyamei se află templul Zen și aleea cu 530 de statui. Statuile „lankan” reprezintă figuri grotești și corespund stării de suflet a donatorilor. În programul nostru figurează și participarea la ceremonialul ceaiului. Intrăm într-o casă tradițională, ne descălțăm și, în încăperea principală, îngenunchiem la treizeci de centimetri în spatele rogojinei (tatami). Ne scoatem bijuteriile și ceasurile, primim evantaie și șervețele

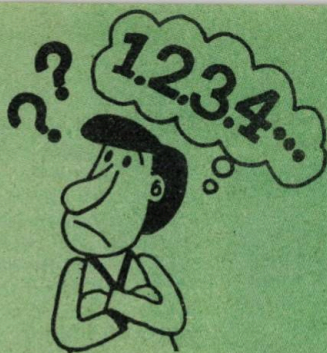

pe care punem trei sau cinci bomboane. Apoi urmărim cu atenție gesturile fixate printr-un ritual minuțios ale „profesoarei de ceai”. Ea șterge ustensilele și le pune alături de ea pe o tavă. În timpul fierberii apei verifică temperatura și puritatea cu o măturică. Apoi cu o linguriță de lemn ia o pastă verde din frunze Cianochi și pune apă fiartă amestecată cu rece. Între timp sîntem invitați să servim dulcurile, pentru că ceaiul se bea fără zahăr. Fiecărui participant i se prepară ceaiul în ceașcă și i se oferă cu plecăciune, la care se răspunde în mod identic. Se ia ceașca în palma stîngă, cu mîna dreaptă se învîrte de două ori spre dreapta, apoi se bea conținutul din două înghițituri și jumătate, după care se învîrte la loc și se restituie cu o nouă plecăciune.

Tot cu o plecăciune ne despărțim de gazdele noastre din Toyama și ne îndreptăm spre Kyoto. Orașul sfînt, cea de-a doua capitală a imperiului, adăpostește peste 1650 de temple budiste, 315 temple shinto și un număr mare de palate. Palatul imperial îl putem vizita doar după ce obținem o autorizație specială, iar ghidelor noastre japoneze nu li se permite intrarea. Palatul este înconjurat de un zid de pămînt tencuit, iar în curtea mare sînt multe clădiri în stil chinez. Goana noastră după monumente continuă cu castelul Nijo, construit în 1603 de primul shogun. Podeaua castelului scoate sunete asemănătoare privighetorii, pentru a anunța apropierea cuiva. Pavilionul de aur, construit pe colină, în mijlocul liniștitelor grădini, pentru timpul liber al shogunului, pare un colț de rai. Urcăm în continuare strada printre șiruri de prăvălii cu ochii ațintiți asupra pagodei de deal, unde izvorul făcător de minuni atrage curioșii și, odată ajunși, încercăm să ne reconstituim traseul.

Drumul nostru pe firul invers al istoriei trece prin Nara, prima capitală a imperiului, unde ne oprim să vizităm templul Kasuga, situat într-un parc. Legenda spune că cele 1000 de căprioare (care mai există și acum) erau ocrotite de slujitorii puterii, iar cine le omora era ucis. De aceea, locuitorii Narei au prins obiceiul de a se scula foarte devreme, ca să vadă dacă nu se află vreo căprioară moartă în fața porții. În catedrala din grupul templelor Todaiji vedem uriașa statuie Daibutsu Buddha, de 16 metri înălțime, care cîntărește 452 de tone. Iată o cifră pentru impresionarea gospodinelor: pe statuie se depun anual cinci-sprezece găleți de praf.

După o călătorie cu trenul expres Hidari, care ne poartă cu 250 de kilometri pe oră, ajungem la Mokka. La clubul tineretului sîntem așteptați de familiile care urmează să ne găzduiască în următoarele zile. Sîntem repartizați în funcție de gusturile și preocupările comune. Sînt repartizată la familia Kikuro Toyose, cercetător chimist la Kobe Steel Company Limited. Soția lui, Eiko, și cele două fete, Kaho și Kae, care nu cunosc engleza, ne urează bun venit direct în românește. De altfel, pentru a comunica mai ușor, ni s-au pus la dispoziție liste de cuvinte și expresii uzuale. Noaptea ne surprinde stînd în genunchi pe tatami în jurul unei măsuțe și povestind. Kikuro este un mare iubitor de artă și ne arată colecția lui de albume

din muzeele lumii. În timpul liber se ocupă cu astronomia — are și un telescop — și cu drumețiile montane. În jurul orei unu, un cutremur de gradul șase (pe scara Richter) întrerupe firul povestirilor. Cuprinsă de panică, nu știu cum să ajung mai repede la ușă, sub privirea liniștită și resemnată a gazdelor. Apoi mi se explică frecvența mare a cutremurelor în această regiune, ceea ce a determinat adoptarea unei anumite linii arhitectonice. Mă culc (pe jos!) cu o justificată groază, și reușesc să adorm foarte târziu, după alte trei... cutremure. Dimineata, Kikuro mă întâmpină cu un vechi proverb japonez: *Nikko-o minai uci ua, kekko to iu na*. Adică, „Nu pronunța cuvântul minunat dacă n-ai văzut Nikko“. Ne hotărîm să vizităm parcul național. Coborîm din mașină și urcăm pe o alee de codri gigantiști, pînă ajungem la grupul de temple: o nemărginită regiune străbătută de drumuri largi cu lespezi mari de piatră, cu bolți înalte de criptomeria, cu ape care curg sau cad în cascade, iar printre toate acestea o mulțime de clădiri risipite la întâmplare, de o capricioasă eleganță. Ele sînt construite într-o asemenea armonie cu decorul natural încît nu le descoperi decît cînd ai ajuns în fața lor. Trecem pe lângă grațioasa pagodă cu cinci etaje, pe sub poarta păzită de monștri fioroși și cea a celor trei maimuțe, cu ochiul, urechile și gura astupate, pe sub poarta Yoneimon, cea mai strălucită capodoperă arhitectonică a Japoniei și, trecînd prin cele trei curți, ajungem la marele templu. De aici, ne îndreptăm spre nord și urcăm serpentinele Muntelui Sacru, care ascunde în craterul său stîns, invizibil între pădurile de pe culme, un lac mare, Chuzengi, al cărui surplus de apă cade în vale prin cascada Kegan, înaltă de aproape o sută de metri. Lacul este înconjurat de chiparoși, arbori de camfor și pini. Șoseaua, lungă de 50 de kilometri, urcă și coboară în patruzeci și opt de serpentine.

Expediția la Mokka se încheie cu o recepție dată de primăria orașului. Recepțiile sînt întotdeauna plăcute, dar cînd ele marchează despărțirea devin melancolice. Gazdele noastre ne-au pregătit un program bogat (dansuri tradiționale și cîntece

la koto — un instrument cu treisprezece corzi, variante locale ale ceremonialului ceaiului și o impresionantă demonstrație de karaté, bazată pe tehnici de atac, apărare și spargere, executată de sportivi cu centuri verzi și negre). E rîndul nostru să închinăm serbarea cu Perinița. Prietenii noștri acceptă cu politețe, dar cu foarte multă rezervă, gestul de a se săruta, chiar și pe obraji, în public.

Călătoria noastră se apropie de sfîrșit. Încerc să reconstitui totul într-o clipă: natura, istoria, oamenii, portul, obiceiurile, mentalitatea și totul îmi pare ca un vis straniu și fermecător, pe care nu-l voi uita niciodată. Sîntem din nou în imensul hol al aeroportului Narita și petrecem ultimele minute pe pămîntul nipon. Schimbăm adrese, ne fotografiem, ne lansăm în promisiuni de a scrie și deodată domnul Maruyama ne traduce anunțul de la megafon: „Sînteți rugați să vă prezentați la poarta numărul 11“. E foarte greu, Kiki își reține un suspin, Etsuko plînge cu lacrimi mari, domnul Maruyama nu-și găsește locul. Ei ne întind mina, noi ne înclinăm și rostim cu regret: Sayoonara — la revedere!

Luminița Frentiu

3 ÎNTREBĂRI PENTRU

1) Ce a pierdut și ce a câștigat fotbalul actual față de cel jucat în epoca tinereții dvs. sportive?

2) Ce ar trebui făcut, ca meciurile de fotbal să se dispute numai și numai pe teren?

3) Există o legătură între performanța naționalei, pe de o parte, și nivelul campionatului intern, baza de masă a fotbalului și organizarea mișcării fotbalistice din țara noastră, pe de altă parte?

Ștefan Covaci

1 Convingerea mea este că n-a pierdut și nici nu a câștigat nimic deosebit, doar a evoluat, în toate privințele... Ar trebui o carte aparte care să explice evoluția sa, cu aspecte romantice, tehnice și sociale, precum și o „masă rotundă” care să sintetizeze deosebirea între trecut și prezent!

Discutând despre evoluția fotbalului, desigur că am câteva lucruri — personale — de relatat, făcând o comparație între epoca „înainte de 1940 și după 1944” — care ar fi următoarele:

a) De la un joc individualist — dar spectaculos, care „scotea” vedete de neuitat (nici astăzi), datorită perfecțiunii lor tehnice, formându-se ca specialiști, fotbalul epocii prezente s-a dezvoltat ca un joc colectiv, în care „vedeta se supune integral intereselor echipei, în planuri strategice și mai ales tactice, precise și uneori chiar sofisticate”.

b) Evoluția fotbalului din zilele noastre se datorează, mai ales, metodelor și mijloacelor noi „științifice” apărute în procesul de instruire și educație! Pe timpul nostru se cunoșteau doar câteva „reguli” de igienă sportivă, de

conduită, de pregătire fizică și tehnică, aproape totul se făcea pe baza „experienței” unor jucători „mari” sau a unor antrenori, dotați cu simț pedagogic, dar fără o fundamentare științifică! Astăzi — în sport — în fotbal se aplică multe descoperiri științifice din fiziologie, biochimie, ortopedie, psihologie etc. Noi nu am beneficiat de ajutorul medicinei sportive în pregătire, recuperare și refacere...

Experiența celorlalte jocuri, rugby, handbal, baschet, polo, hochei, a dat fotbalului o serie de „idei” aplicabile în joc și antrenament.

Păstrînd proporția cuvenită, am împrumutat multe idei și din „strategia și tactica militară” generală, adaptabile jocului de fotbal...

c) În „epoca mea” (1930—1950) jocurile erau vizionate de

cîteva mii de oameni (de la 2.000—10.000) — în stadioane mici, demodate, cu terenuri de joc slab nivelate (zgură, lut, nisip), astăzi vedem cu toții stadioanele și „templurile” fotbalului pretutindenii! Terenuri cu gazon impecabil (și pentru amatori), terenuri cu iarbă artificială (4—5 modele), fotbal în sală (oficial), fotbal feminin etc.

d) Transformările sociale și mutațiile care au survenit au transformat și publicul ce vine la fotbal... Astăzi sînt prezente toate clasele sociale, fotbalul fiind un fenomen social, național și internațional! La fotbal a început să se priceapă toată lumea...? Dar uităm că este un „joc” cu o pregătire științifică, cu un rezultat nesigur, deci nu este matematică! (Dacă am avea și la locul de muncă aceeași optică riguroasă, să fim mereu primii, câștigători mereu, ce bine ar fi...?)

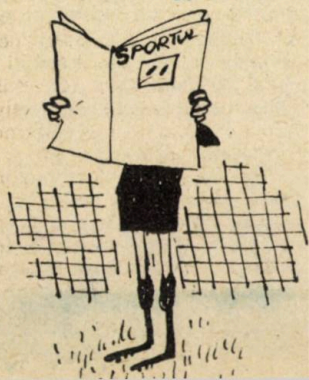
În final, cu toate progresele înregistrate, susțin că fotbalul A EVOLUAT — (ca și alte domenii) nu a pierdut și nu a câștigat ceva care să modifice total „jocul” în sine, se joacă tot cu 11 jucători pe teren, mai repede cu 3 arbitrii, cu admirație și dezaprobare, cu emoții pentru un rezultat NESIGUR...

Numărul spectatorilor pe glob n-a scăzut, ci crește mereu, chiar dacă într-un continent sau o țară scade (Europa), temporar în alte continente (Asia și Africa) crește și mai mult tabăra spectatorilor!

Fotbalul este astăzi universal, urmărit de toate popoarele și conducătorii lor, în permanență, fie în Campionatul național, fie în Campionatul european sau în Campionatul altor continente, fie în Cupa mondială!

În anul 1980 cu ocazia Campionatului european din Italia, la Roma, delegații U.E.F.A.-ei printre care și delegația țării noastre, au fost primiți în audiență de către Papa Ion Paul al II-lea care în final ne-a spus următoarele: „Iubesc fotbalul, deoarece aproape nu există așezare omenească în lume fără un lăcaș religios (biserica — templu etc.) și fără un teren de fotbal...!”

Se poate discuta și analiza fotbalul, sub toate aspectele...

dar nu schimbăm nimic, doar prizma și unghiul de vedere ne separă... rezultatul tot NE-SIGUR rămîne.

Asta-i fotbalul!!!

2

Să respectăm „Regulamentul” în vigoare al F.R.F.: fără interpretări personale sau exclusiviste, fără mix-

tiuni (verticale sau colaterale), fără toleranță și dessebire de club și asociație, fără interpretări „exagerat democratice” cînd nu găsim alt argument plauzibil, pe baza unei educații cetățenești și sportive pozitive pentru a schimba optica și mentalitatea celor ce se ocupă de sport și fotbal și acelor care răspund de această activitate la toate nivelele!

CEI CE RESPECTĂ RIGUROS „REGULAMENTUL” ÎN VIGOARE AL FOTBALULUI... VOR FI ȘI EI RESPECTAȚI LA RÎNDUL LOR...!!! SAU DACĂ REGULAMENTUL F.R.F. NU ESTE BUN SĂ FIE SCHIMBAT! ALTĂ CALE NU EXISTĂ!!!

3

Calitatea campionatului nostru în general lasă încă de dorit, dacă luăm ca etalon alte campionate (RFG-Belgia-Franța-Anglia etc.). În ultimii cca. 5 ani însă, „U” Craiova — echipă cu cele mai bune rezultate internaționale din istoria fotbalului nostru — Dinamo București — o echipă matură care știe ce vrea și ce poate — F.C. Corvinul — care a crescut jucători de nivel internațional — F.C. Baia Mare — care a „deschis porțile” unui fotbal combinativ și mai ales ofensiv — au produs o schimbare în bine, o modernizare a jocului — F.C. Argeș — o echipă cu un joc modern care tactic a adus multe inovații; de la joc la joc,

cu influență certă asupra jucătorilor de elită — tineri și mai în vîrstă — care astăzi formează lotul echipei naționale... s-au „amestecat” 2 generații (sau chiar trei!), unii, în afară de talent, și cu mare experiență internațională, alții cu talent și calități fizico-tehnice și mai ales morale, peste nivelul campionatului intern, buni pentru performanțe internaționale. Desigur au mai fost asemenea perioade favorabile, cu jucători buni și foarte buni, s-au înregistrat și succese asupra unor țări cu renume, dar a lipsit ceva esențial, „CONTINUITATEA ÎN REZULTATE DE PERFORMANȚĂ”, care deziderat a fost rezolvat de Mircea Lucescu cu tenacitate, pricepere profesională și mai ales cu o psihologie demnă de urmat! Să joci 8 jocuri pentru calificare, cu adversari valoroși și să înregistrezi 5 victorii, 2 jocuri egale și numai o înfrîngere, după mine, este o performanță remarcabilă! Știi și aud că unii, încă „disecă” calificarea noastră, în fel și chip „dacă... și iar, dacă”,... nu se întîmplă, în cutare și cutare joc... nu ne calificăm.

Scriu cu convingerea că această calificare este meritul exclusiv al lui M. Lucescu, este reușita lui personală... și nimeni nu are dreptul s-o pună în cumpănă!

Acest fel de a gîndi, de a găsi „nod în papură” nu face cinste nimănui... și contraargumentele nu „țin”! „Să nu luăm omului ce este al lui”. Ce va fi mai tîrziu... este o altă problemă la care „timpul” va da

„răspuns”! Problema fotbalului nostru, la nivel internațional, va fi păstrarea cu tenacitate a acestei CONTINUITĂȚI ÎN REZULTATE POZITIVE — pe o mai lungă durată, adică un loc bun la Campionatele Europene '84 și calificare pentru Cupa Mondială 1986!

Am încercat să fac aceste precizări personale ca să demonstrez că există totuși o legătură între nivelul campionatului intern (deși este loc pentru mai bine!) și între performanța Echipei Naționale... care a știut să valorifice la maximum acumulările din campionatul nostru, rod al talentului jucătorilor și al muncii antrenorilor ani de-a rîndul. În fotbal ca și-n alte domenii „miracole” nu sînt... de pe o zi, la alta!

Desigur, dacă comportarea echipelor de club în viitoarele „Cupe UEFA” ediția 1984/85 — precum și o echipă Dinamo București în ediția actuală, va fi pozitivă, „fondul” de jucători pentru selecție va crește — sperăm cu toții ca-n viitorul apropiat, Steaua și Sportul studențesc să crească și ei în luptă pentru „întîietate” astfel avînd o bază mai stabilă, mai nuanțată pentru toate posturile... și astfel vom putea stabili și vorbi cu certitudine că există o legătură organică între nivelul campionatului intern și performanța echipei naționale!

Cred că este o dorință generală, cinstită și posibilă, ca echipa națională, în „vîrfurile piramidei” să aibă, o bază largă și stabilă pentru anii următori!

Gheorghe Limona

1

Fotbalul și-a pierdut romantismul, execuția tehnică spectaculoasă, pe-danteria tactică.

A mai pierdut un anumit gen de spectatori avizați, dornici să petreacă în aer liber clipe de destindere, să asiste la o întrecere cavale-rească, să poată să-și exprime nestingherit opțiunea pentru o echipă fără a risca să fie împroș-cați cu cuvinte triviale sau chiar bruscați.

În schimb, a câștigat foarte mult în dinamism, a devenit realist, jucătorul s-a subordonat echipei; tactica s-a rafinat, jocul a devenit total; jucătorul a de-venit multilateral; efortul este incomparabil mai mare fiindcă specializarea îngustă pe posturi a dispărut tot mai mult; tehnic și tactic totul trebuie făcut în viteză; jocul a câștigat în spec-tacol dar numai atunci când se joacă fotbal adevărat, când jucă-torii nu înșeală și nu se înșeală pe ei înșiși. În fotbal există acum o gândire și exprimare tehnico-tactică evoluată, avînd la bază studii, experimente etc. De asemenea, astăzi sînt mult mai mulți spectatori prezenți pe stadioane, dar, prin timpul scurs, treptat s-a dezvoltat „violența”, creînd posibilitatea galeriei să se manifeste subiectiv și agresiv.

2

Pentru ca jocurile de fotbal să se dispute numai pe terenul de joc se cere, în primul rînd, ca toată lu-mea fotbalului să se debaraseze de interesele înguste care o fac să deplaseze centrul de

greutate al fotbalului de pe „scena” sa firească în culisele ei. Departajarea competi-tilor să se facă prin nivelul măiestriei jucătorilor, al talen-tului și pregătirii lor. Rivalitatea să fie loială. Brutalitatea și violența să nu fie acceptate niciodată ca mijloc de intimidare a adversarului. Dorința de a cîștiga să se bazeze pe valoare reală. Așadar ar trebui: să existe mai puține „moașe”, mai puțini așa-zii specialiști care oferă soluții care mai de care mai extravagante, mai irea-lizabile; să fie lăsați cei înșă-rinați cu răspunderea în diri-guirea fotbalului să-și facă datoria în liniște, concluziile urmînd să fie trase după o perioadă determinată; pe parcursul des-fășurării unei campanii interna-ționale să nu difere opiniile, exagerat de laudative în caz de victorie sau deosebit de dure, de destructive în caz de eșec, uitîndu-se că fotbalul este totuși un joc, cu rezultate care alter-nează cînd în bine cînd în amărăciune; în campionatul intern, să pornească toți de la aceeași șansă, determinată de aceleași condiții de pregătire; condițiile de stimulare să fie consistente pentru toți jucă-torii, diferențierea făcîndu-se numai în mod meritat pentru cei cu adevărat deosebit de înzestrați, al căror aport este într-adevăr determinant într-o dispută; rivalitatea între cluburi să fie loială, să cucerească titlul de campioană echipa merituoa-să și nu cea care poate să apeleze la „jocuri de culise”, la „aran-jamente”, la „mașinații” care sînt menite să descurajeze echi-pele și nu să le stimuleze în autodepășire.

3

Dal doar în apa-rență. Performan-tele echipei na-ționale din ultimul timp par să con-trazică afirmația. Rezultatele obținute sînt cu mult superioare prestațiilor interne, unde valoarea alter-nează destul de contrastant. Nu există constanță la echipele de club în exprimarea poten-

țialului valoric, rezultatele fiind de la meci la meci stupefiant, unele rizibile — grandoarea și decadența alterînd într-o succesiune imprevizibilă. În schimb, în confruntările inter-naționale, jucătorii se mobili-zează exemplar, depășind echipe cu faimă și componenți cu nume sonore. Cu cît o echipă este mai bine cotate pe plan inter-național cu atît reprezentativa noastră se comportă mai bine, iar jocul practicat se ridică cu mult de tot peste ștacheta va-lorii rezultate din disputele interne de campionat.

Referitor la organizarea fot-balului în țara noastră, sînt de părere că numai cînd se va recunoaște cinstit că un jucă-tor nu poate avea statut de amator atîta timp cît trebuie să muncească ca un profesionist și că la baza acestei activități trebuie să stea un contract cu drepturi și obligațiuni bine sta-bilite, numai atunci problemele ar putea fi rezolvate favorabil. De asemenea privirile sînt îndreptate prea puțin spre fot-balul de masă, juniorii și copiii nu beneficiază în suficientă măsură de atenția care ar trebui; conducătorii și antrenorii se gîndesc prea mult la rezultat și la victorie; competițiile de regularitate, campionatul și cupa cunosc prea multe per-turbări și prea mari pauze com-petiționale; jucătorul nu are statut de jucător cu drepturi și obligații precise și cu un sistem de retribuire adaptat eforturi-lor pe care le face, aportului său real în societate în general și în fotbal în special; jocul, rezultatul și competiția suferă de destul de multe influențe extrinseci, care nu influențează obiectiv cerințele intrinseci de desfășurare „normală” a jocului.

Rep.

Cutia neagră

Seara pe malul oceanului când lumea e ca o
mănușă de box

privesc toată această splendoare
și simt că viața nu mă mai scoate din corzi
până când, trup al meu, dresură de înaltă
clasă,

vom mai încasa cu seninătate
cecurile de dolari,
cecurile de băței ale inimii...

Seara pe malul oceanului
la Alice's Restaurant consumînd din făruria
celebrității stridii și homari,
pînă când, stomac tăbăcit de prețul victoriei
vei mai sluji foamea mea sănătoasă...

Seara pe malul oceanului
sub braț cu o cutie neagră
pe care nu îndrăznesc s-o deschid

Blues

Păsări care sparg aerul în tîndării
de o secundă și eu sînt singurul
care înțelege

Din tonomat iese odată cu muzica
o mîină care mă leagă la ochi
cu o eșarfă de tristețe

Inima mea e un vehicul lung
pornit cu toată viteza spre zări
cu un șofer legat la ochi
cu o eșarfă de tristețe

Păsări care nu se mai pot înmulți
în aerul biciuit de avioane
păsările acestea sînt

poeziile mele și
vă leagă la ochi cu o eșarfă de tristețe

Sărbătoare în albastru

Se înserează pe ritmurile unei orchestre de
negri

Cîntecul e ca un marinăr
care-și stîmpără într-o singură oră
cu leafa pe o lună
dorințele dintr-un an

Lumea e îmbrăcată de sărbătoare
și îl așteaptă pe Moș Crăciun
de la Biroul de Naturalizare
Sînt puternic, sînt bogat
dar mă tulbură

această seară
Cîntecul e ca un marinăr
care stă acolo în colț
cu „Mary-un dolar sărutul”

Moș Crăciun e negru în Harlem
Se va face ziuă pe ritmurile unei orchestre
de negri

5

POEME DE CASSIUS CLAY

Omul cu pielea ciocolatie

Dați drumul la cîntece,
suflați în saxofonul răscolitor,
desfaceți husa de pe pian și contrabas,
o, jazz, o, inimă în flăcări

Dați drumul la păsări din colivia
de beton, aluminiu și sticlă,
Eu merg în pădure să aduc arbuști sălbatici
să-i sădim în locul semafoarelor

Muzică, Tristețe, Putere — cuvinte
scrise pe tricoul omului
cu pielea ciocolatie care
s-a înecat ieri în Potomac

Dați drumul la cîntece,
să treacă altul la contrabasul abandonat,
să mă însoțească cineva în pădure,
să repetați cu toții, după mine:
o, jazz, o, inimă în flăcări

Globe-trotter

Am văzut mult din lumea asta,
o, știu ce înseamnă să treci
dintr-un fus orar
în alt fus orar
am luptat cu pumnii dar am refuzat
să lupt înarmat, în Vietnam,
iubesc lumea asta,
hei, albule, negrule, omule galben,
vă cunosc și vă închin victoriile mele
Am văzut mult din lumea asta
și dacă scriu versuri
este pentru că nu pot să strig o dată,
o singură dată și să mă audă toată lumea
din care am văzut, zău, mult
Hei, albule, negrule, omule galben
vin la voi cu poeziile mele
pentru că vreau să deschid
o Universitate de îmbrățișat

Marii performeri

EA ESTE CRISTINA SIMA

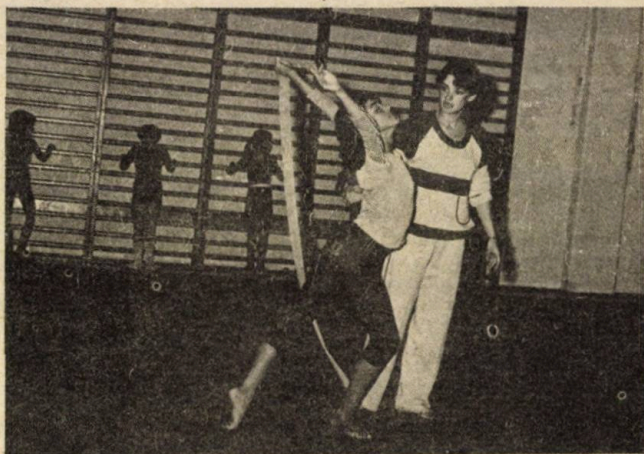
Acesta ar fi, extrem de succint, palmaresul de excepție al gimnastei de excepție Cristina Sima

Un destin propriu marilor noștri performeri care au știut în momentele lor de vîrf să sporească prestigiul sportiv al României, să răsplătească în singurul mod convingător — prin autentică performanță — eforturile antrenorilor lor, să răspundă atenției care se acordă sportului în țara noastră.

La 18 ani, în 1976, părea că s-a încheiat, în mod firesc,

cariera sportivă a uneia dintre cele mai autorizate reprezentante ale gimnasticii ritmice românești. Și totuși nu era așa. Astăzi, Cristina Sima are 26 de ani, este căsătorită, a absolvit Academia de Studii Economice, Facultatea de Planificare și Cibernetică Economică, promoția 1981, încă o dovadă că sportul de performanță poate și trebuie să se asocieze unei temeinice pregătiri profesionale, deplinei realizări în viață. Experiența competițională, dragostea Cristinei pentru muncă n-au rămas

Campioană absolută a României în 1974 și 1975. Componentă a lotului național din 1973—1976 după ce, în 1972 eucerise locul I la Concursul Interviziunii. A reprezentat cu cinste culorile României, ocupînd locuri frumuse la Campionatele balcanice, europene și mondiale în perioada 1973—1976. Rezultatele deosebite obținute au concurat la acordarea, încă din 1974, a titlului de „Maestră a sportului”

nevalorificate. Ea a antrenat pînă acum mai multe echipe cu rezultate bune în campionatele naționale. Prestația ei — la fel de serioasă ca antrenore cum era atunci cînd era antrenată — a contribuit la afirmarea secțiilor de specialitate de la Clubul Școlar „Triumf” București și de la Clubul Școlar II București în perioada 1980—1982. Din acest an, are posibilitatea să-și valorifice talentul și experiența la perfecționarea Asociației Sportive „Flacăra Roșie” a Consiliului Municipal al Sindicatelor,

nu-și uită pasiunea

care, la împlinirea unei jumătăți de secol de la înființare, se prezintă, cum ne relatea tovarășul Constantin Toader, președintele asociației, cu o bogată tradiție în practicarea sportului de masă și în activitatea secțiilor de performanță, dintre care s-au afirmat îndeosebi gimnastica ritmică, voleiul, handbalul și fotbalul. Medalia de argint la gimnastică ritmică modernă, obținută de Doina Stăiculescu (pregătită de profesor Maria Gîrbă, antrenora lotului R.S.R.) la

Olimpiada de la Los Angeles vorbește de la sine despre valoarea secției de gimnastică ritmică. Împreună cu colega sa, Olimpia Petcu, Cristina Sima lucrează la această secție. A antrenat echipa de categoria a II-a, care s-a clasat pe locul I în campionatele naționale din acest an. Antrenează și o echipă de categoria a IV-a pretendentă — cum ne-a asigurat ambițioasa ei antrenora — la primul loc în campionatele naționale din anul viitor.

Sîntem siguri că de antrenora Cristina Sima vom auzi din ce în ce mai mult. Marii performeri nu-și uită niciodată pasiunea și numai prin ei se poate asigura o adevărată continuitate în școala performanțelor. Cristina Sima are privilegiul de a fi trecut de la afirmarea propriului talent sportiv la cultivarea altor talente, la afirmarea unui mai dificil de întreținut și afirmat talent — acela de șlefuitor de talente. Să-i dorim succes!

Dr. Fl. Lovianu

La începutul acestui an lumea atletismului consemna cu uimire apariția unei noi vedete. Dar, iată faptele.

În ziua de 5 ianuarie „Suidooster“-ul (echivalentul sud-african al mistralului) sufla cu violență asupra stadionului din orașul Stellenbosch, îngrijorându-i pe concurenți care-și vedeau spulberate șansele de realizare a unor rezultate de valoare. Singura care nu părea afectată de urgia de afară era o tină de 17 ani care aștepta calmă în vestiar momentul cînd va lua startul în proba de 5.000 m.

Zola Budd, căci despre ea este vorba, își propusese să scoată un foarte bun rezultat pe această distanță și nu înțelegea să renunțe, deși nimeni dintre cei prezenți nu-i acordau șanse de reușită. Nici măcar Lappies Labuschagne, antrenorul ei, care o sfătua

Gazela din Bloemfontein

Zola Budd, fostă recordmenă mondială la 5.000 m.

să alerge doar 1.500 m. Dar Zola rămîne fermă în intenția sa și ia startul cu o vigoare rar întîlnită.

Înaltă doar de 1,58 m și cîntărind abia 38 kg, se strecoară în forță printre rafalele nemiloase terminînd primii 1.500 m în 4:21,1. Abia acum publicul simte că Zola Budd are recordul în picioare și o încurajează puternic pînă la sosire, cînd acele cronometrelor se opresc la 15:1,83, timp care spulberă cu 6 secunde și 43 de sutimi recordul deținut de atleta americană Mary Decker.

Deși recordul a surprins pe majoritatea specialiștilor, Zola Budd (născută la 26 mai 1966

în Bloemfontein) nu era o novice.

În 1980 debuta în campionatul național de cros rezervat juniorilor sub 14 ani, dar se clasa modest, pe locul al 12-lea. La sfîrșitul aceluiași an realiza 4:24,3 pe 1.500 m și 10:6,5 pe 3.000 m, dar privirile tuturor erau ațintite spre Stephanie Gerber care, cu doar trei luni mai în vîrstă, o devansa pe Zola în aceste probe cu 4 și, respectiv, 40 de secunde. De atunci, alcătuiindu-și un program „riguros ca o partitură“, Zola Budd a recuperat handicapul, luîndu-și o strălucită revanșă asupra rivalei sale.

Alergînd zilnic peste 20 km

și avînd avantajul unei constituții fizice remarcabile (n-a fost niciodată accidentată), Zola Budd, recordmenă mondială neoficială (datorită politicii de apartheid a R.S.A.) la 3.000 m junioare, are în față o strălucită carieră athletică. Această perspectivă a devenit posibilă în primăvara acestui an cînd, datorită ascendenței britanice a tatălui ei, a obținut un pașaport pentru Anglia.

Zola Budd a recurs la această unică soluție pentru a-și realiza cel mai scump vis al ei: să alerge în marile competiții internaționale într-o lume liberă de orice prejudecăți rasiale.

Nicolae Șerbănescu

Marele avantaj al unui hotel este de a oferi un refugiu din viața de familie.

G.B. SHAW

Umoriști printre turiști

Ajunși într-un mic oraș din Anglia, Mark Twain s-a dus la hotel. Acolo, scriitorul a fost rugat să-și înscrie numele în registrul. Twain a deschis registrul și a constatat că înaintea lui sosise în hotel un oaspete de seamă care scrisese:

- „Ducele de Bufford cu lăcheul său“.
- Sub care Mark Twain a notat:
- „Mark Twain cu valiza sa“.

Șansonetistul Doumel, sosind la un hotel într-un oraș de provincie, fu chemat urgent la telefon. Își lăsa valiza în vestibul, dar mai înainte puse pe ea, în evidență, un bilet cu următorul cuprins:

„Această valiză aparține unui campion sportiv capabil să ridice 50 de kilograme cu o singură mână. Mă întorc imediat“.

Cînd reveni nu mai găsi valiza; așii însă în locul ei un bilet cu următorul cuprins:

„Acest bilet aparține unui șofer capabil să facă 120 de kilometri pe oră. Nu mă mai întorc“.

Tinăr fiind, Rafael a rămas dator la un hotel unde dormise peste noapte cu suma de 25 de taleri. Neavînd cu ce plăti el recurse la un șiretlic; desena pe masă monede de aur și argint. Stăpînul hotelului se crezu păcălit. Peste cîțiva ani însă el primi pentru această masă o sumă de 50 de ori mai mare...

Savantul Albert Einstein era cunoscut drept un om foarte distrat. Invitat odată la New York, prietenii și admiratorii lui i-au închiriat la hotel un apartament compus din mai multe camere. Cu surprindere ei au văzut însă că Einstein folosea numai două camere iar celelalte le ținea încuiate. Prietenii lui Einstein i-au atras imediat atenția că un om atât de renumit nu trebuie să fie așa de modest mai ales că nu va trebui să plătească nota la hotel.

„Ah — a răspuns Einstein — aceasta nu are nimic de a face cu modestia. Atunci cînd folosesc numai două camere pot să-mi răspundesc lucrurile numai în două camere și astfel trebuie să le caut mai puțin pînă ce le găsesc“.

Hotelierul: În această cameră toate obiectele sînt istorice. Observați, vă rog. În patul acesta în care veți dormi dv. a dormit Miron Costin. Pasagerul: Foarte bine, foarte bine. Dar dacă a dormit el, vă rog să schimbați așternutul!

Cînd Michèle Morgan călătorea pentru motive personale, o făcea incognito, iar la hoteluri se înscria sub numele Simone Roussel.

O dată, la un mare hotel din nordul Franței, directorul o examină atent, apoi îi spuse:

— Stimată doamnă Roussel, dacă nu v-aș recunoaște fiindcă ați mai fost în hotelul nostru, aș jura că sînteți actrița Michèle Morgan. Sînteți de o asemănare uimitoare. Dar, firește, dv. arătați mult mai bine, sînteți mai tinăvă și, în orice caz, mult, mult mai distinsă...

Lordul Ramsey s-a oprit o noapte la un hotel din Londra. Camerista îi întrebă:

- La ce oră să vă trezesc, domnule?
- Să mă trezesc? — lordul se gîndi o clipă, apoi răspunse:
- Cînd voi dori să mă trezesc, am să sun...

Scriitorul Nazim Hikmet a părăsit un mare hotel din Paris. El a rugat portarul să cheme un taxi și i-a dat o monedă de 50 de cenți. Spre surprinderea lui, portarul a refuzat banii:

— Dați-mi un dolar, a spus el, și nu voi anunța conducerea hotelului că ați luat cu dumneavoastră tacimurile de argint ale hotelului.

Aceasta le întrecia pe toate. Hikmet a început să facă scandal, ceea ce l-a determinat pe portar să i se confeseze:

— Scuzați-mă, a spus el, în nouă din zece cazuri îmi merge.

— Iată, stimați vizitatori, un pat în care au dormit Goethe, Napoleon, Rossini și Balzac... Ce-l, bălețe, ce nu ție clar!

— Mă gîndeam că au dormit foarte înghesuți.

Umor
străin

BAZELE DE AGREMENT BUCUREȘTENE

STRĂULEȘTI

Vara anului 1984 s-a dus. Ea a devenit de-acum o amintire. Pentru cei ce i-au simțit pulsul cu întreaga ființă, o amintire de neuitat. Evident, pentru tineretul Capitalei această vară este indisolubil legată și de tot ceea ce au oferit bazele de odihnă și agrement Herăstrău, Străulești, Băneasa ori Buftea, ca să amintim doar câteva dintre cele coordonate de Unitatea de agrement, alimentație și cazare a Comitetului municipal UTC—București. Dar fiindcă nici în sezonul alb aceste baze nu vor înceta să aducă servicii tinerilor bucureșteni, să pătrundem în activitatea lor, să le-o facem cunoscută invitându-l la un succint dialog pe tovarășul director CONSTANTIN PETRESCU.

— În preambulul dialogului ce doresc să-l avem am amintit câteva baze de agrement pentru tinerii Capitalei. Fiind sfârșit sezonul estival, al vacanțelor, putem privi retrospectiv. Ce oferte de servicii au avut aceste baze?

— Mii de tineri muncitori, studenți, elevi au fost în vara ce-a trecut, dar sînt și în prezent, fiindcă aceste baze nu au vacanță, oaspeții lor. S-au bucurat și se bucură de bune oferte. Bilanțul și activitatea prezentă sînt bune. Toate bazele pentru tineret bine amenajate, bine organizate— Herăstrău, Tei Toboc, Băneasa, Străulești, Buftea și Pantelimon— au primit în vara anului 1984 calificative excelente din partea benefi-

ciarilor lor. Tinerii au putut să petreacă în ele un timp liber, util, plăcut. Practicînd în bazele noastre sportul preferat, avînd la dispoziție terenuri de fotbal, volei, baschet, handbal, tenis de cîmp. De asemenea,

după cum de altfel se știe, cum fiecare astfel de bază este așezată pe malul lacului, dispune de bărci universale (cu rame) pentru plimbări de agrement. Nu mai vorbesc de locurile speciale amenajate pentru plajă sau înot. În prezent se organizează seri de dans, audii muzicale, discotecă și alte activități culturale-educative. În sensul preocupărilor prezente țin să amintesc activitățile de la cluburile pentru tineret cărora le asigurăm condiții bune de aprovizionare și alte dotări. Iată, spre exemplu, nu cu mult timp în urmă a reintrat în funcțiune Modern-Clubul, un lăcaș de cultură de înaltă ținută.

Gazde primitoare

— Poate ar fi bine să amintim acum aici, și câteva din acțiunile din baze ce au fost de excepție în sezonul anului prezent...

— S-au organizat activități complexe care au avut în permanență în vedere educarea tinerii generații prin modalități specifice. Aceasta a fost ținta tuturor activităților din bazele noastre. Amintesc aici, spre exemplu, „Festivalul primăverii” dedicat tinerilor utești din sectorul 1 al Capitalei, apoi „Festivalul tinerilor din construcții”— la ambele participînd mii de tineri, iar o altă acțiune care s-a bucurat de mare succes a avut un simbol generic: „Zilele turismului pentru tineret” și s-a organizat sub egida unui organism foarte iubit de tineri—BTT.

— Ce proiecte de viitor au aceste baze?

— Proiecte avem. Bune, și pe care le vom duce la bun sfârșit. Bazele au un program propriu de dezvoltare. În primul rînd ca dotări cu materiale sportive, aparatură muzicală, diversificarea mijloacelor de agrement—amintesc cu acest prilej că în sezonul estival ce a trecut practicarea windsurfingului a fost la mare modă. În această idee pot afirma că în vara lui 1985 se vor da în folosință noi terenuri sportive la bazele Băneasa și Străulești. Nu este pe ultimul plan păstrarea și conservarea bunurilor specifice activităților de vară, acum în sezonul actual.

— Deci am putea spune că tineretul bucureștean s-a bucurat, se bucură și se va bucura de un concurs excelent în a-și petrece timpul liber...

— Bazele noastre le sînt gazde primitoare. Tot efortul ni se canalizează spre oferirea tuturor posibilităților de petrecere a timpului liber plăcut dar și util pentru tinerii frumoasei noastre Capitale.

Gheorghe Daragiu
Foto: N. Dumitru

E LA BRAȘOV LA PREDEAL
SE poate ajunge îndeobște pe două
căi. Prima urmează vechea șosea
devenită ruta internațională E-15
și este dublată de calea ferată. A
dca, recent modernizată, drumul
național 73 A, trece prin Râșnov
străbătînd în serpentine largi Valea
Râșnoavei mărginită de pădurea
de păioase și conifere în mijlocul

căroră răsare din loc în loc cîte o pajiște însoțită.
Pe această nouă rută mai departe de Brașov și la
doar 7 km de Predeal (pentru cine coboară din
gară la Predeal există la intervale de o oră sau ma-
ximum 2 ore confortabile autobuze), te întîmpină
clădirile stațiunii tineretului Pîrîul Rece (altitudinea
de 960 m). „Navele-amiral“ ale stațiunii sînt
cele două hoteluri moderne, de primă categorie, fie-
care cu cîte un restaurant, în jurul căroră zîmănuiesc
aerul ozonat al pădurii cîteva vile. Dar perspectiva
e dominată de noua clădire a clubului care dispune
de o modernă discotecă, un bowling, saună, ală-
turi de jocuri mecanice (și alte dotări interioare)
la care se adaugă terenurile de tenis, handbal, bas-
chet, un patinoar natural. Iată o garanție că
timpul liber (atît în iarnă cît și în vară) poate fi
investit aici pasionant sau cel puțin deconectant.

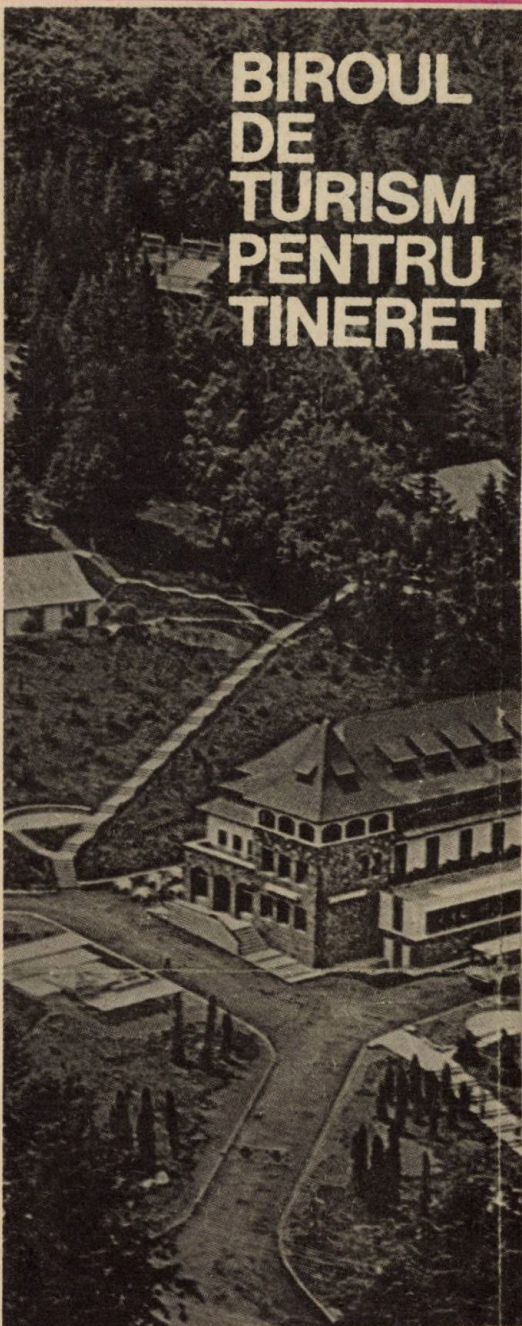
Prima dintre surprizele plăcute care li se oferă
vizitatorilor Pîrîului Rece o constituie acerba
concurență între cele două unități hoteliere ale sta-
țiunii, în oferirea unor mese cît mai copioase și
într-o ambianță cît mai plăcută. Ți s-ar părea că
ai de-a face cu o teribilă rivalitate dacă n-ai ști că
scopul acestor eforturi permanente întru depășirea
„adversarului“ și autodepășire este realizarea unui
concediu cît mai plăcut pentru tinerii vizitatori.

Iubitorii muntelui pot ajunge într-un drum de o
oră la cabana „Trei Brazi“, sau, trecînd pe la cabana
„Diham“, la Pichetul Roșu într-un parcurs de două
ore, sau în sfîrșit, pot străbate drumul pînă la im-
presionantele Chei ale Râșnoavei. Evident că simpla
deplasare cu autobuzul la Predeal sau la Bușteni —
centru important al turismului montan — ne per-
mite călătorii spre toate punctele de atracție ale mun-
ților Bucegi: la Susai și la cabana Izvoarelor, la
Bucșoi și la Omul, la Babele, Piatra Arsă și Mălă-
iești, la Peștera și la Padina, ca să nu mai vorbim
despre faptul că pentru alpinisti se deschide perspec-
tiva unor trasee de încercare a abilității și bărbăției
avînd drept supremă încununare celebra Fisură
Albastră (dar pentru această, desigur, modalitatea
cea mai potrivită este înscrierea în Clubul de turism
montan pentru tineret „Bușteni“).

Ne vom întoarce la Pîrîul Rece, unde avem o
pîrtie de schi mai puțin abruptă, servită de un tele-
schi (și de alte instalații). Să nu uităm dealtfel că
la stațiunea tineretului de aici găsim spre închiriere
materialele sportive dorite, toate de prima calitate.
Orice vacanță care ne prilejuiește cunoașterea Sta-
țiunii tineretului de la Pîrîul Rece, zilele unor excursii
și drumeșii de neuitat, nopți culturale și distractive
pline de farmec, se încheie, obligatoriu, cu regretul
că s-a terminat prea repede, dar și cu dorința intensă
a revenirii.

Haralambie Lerea

BIROUL DE TURISM PENTRU TINERET

Pîrîul Rece

Marcela Andrei și Răzvan Ștefănescu în „Cădere liberă” la Teatrul „Ion Creangă”

MARCELA ANDREI

A absolvit Institutul de Teatru din Tirgu Mures. A jucat un an la Teatrul de Nord din Satu Mare, apoi a reușit la concursul organizat la Teatrul „Ion Creangă”, unde este în curs de precizare un program estetic pentru tineret (pe afiș poartă titlul „Studioul de seară”). S-au montat două spectacole care merită tot interesul: „Cădere liberă” de Colin Mortimer și „Hoțul de vulturi” de D.R. Popescu. În primul spectacol, Marcela Andrei interpretează rolul unei tinere (Nina) care, manipulată de un grup sectant, ajunge fanatică și nu numai atât: resoriturile ei vitale i se degradează, aproape nimic din ființa plăcută, normală, cultivată care era nu mai poate fi readus în planul acțiunii conștiente. Dificultatea interpretării era foarte mare: acțiunea piesei nu se desfășura cronologic ci planurile temporale erau intercalate. Rolul cerea o mare concentrare, ieșirea și intrarea rapidă în stare, corespunzător schimbării locului acțiunii (de altfel, piesa a fost scrisă pentru a prilejui o demonstrație de arta actorului — autorul este profesor la un colegiu de dramă din Marea Britanie).

Marcela Andrei este un alt caz reușit de acțiță polivalentă — poate juca dramă, comedie, musical etc. Are umor și fantezie, este inteligentă și cultivată, recită, cântă și dansează (a făcut balet și atletism). Prezența ei în scenă, chiar și în film — „Baloane de curcubeu” și „Lovind o pasăre de pradă” — ambele de Iosif Demian —, într-un rol episodic, aduce culoare și valoare într-un mod surprinzător. Presupun că Marcela Andrei vede în fiecare rol, mic sau mare, „rolul vieții” și îl abordează cu maximă seriozitate și profesionalism.

FLORIN ANTON

A fost actor la Sibiu, acum este la Teatrul de Comedie.

La un festival de regie de la Birlad a fost programat spectacolul „Tigrul” de Murray Schisgall (un „tînăr furios”), în care Florin Anton juca rolul unui tînăr de-a dreptul furios (la propriu și la figurat). Spectacolul se desfășura într-un spațiu neconvențional de joc, în holul teatrului. Spectatorii făceau parte din ambianță, deci din spectacol. Piesa are o nuanță parodică: marea „criză” a personajului este de fapt o banală criză de creștere, o criză întîrziată de pubertate. Nu numai datorită apropierii fizice de spectatori, jocul actorilor trebuia să se desfășoare la o tensiune și o concentrare foarte mari și aceasta în condițiile în care spectatorii aveau reacții imprevizibile. Curgeau apele pe fețele celor doi actori. Desigur, rezultatul, starea de comunicare au contat. „Ai nevoie de 60 de mușchi ca să te încrunți, dar numai de 13 ca să zîmbești” spune „Billy mincinosul”. Clipele de uitare de sine, de salt într-un univers de ficțiune, de idei și de emoții care nu sînt ale noastre, dar care vorbesc și despre noi, sînt posibile și datorită unui actor ca Florin Anton.

ANA CIONTEA

De la *Gustul mierii* (la IATC) la *Pescărușul* (la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț), această acțiță cit o păpușă, cu ochii negri și părul arămiu, a intrat în viața noastră teatrală pe ușa principală.

Este dinamică și știe să „ducă” publicul cu ea, să îl prindă în „vraja” lumilor de pe scenă, evocatoare și dătătoare de seamă despre propriile noastre aspirații. Ana Ciontea este și ea o acțiță capabilă să facă *personaje cu biografie*, să dea viață și sens unei idei regizorale, unei intuiții personale. Personajele interpretate de ea nu sînt lipsite de o anumită poezie și anume de acea poezie dură a oamenilor neînfrinți de „proza” traiului cotidian, a celor care vor să-și păstreze copilăria ca stare de visare nealterată de greutate, griji și neîncredere.

Ana Ciontea în „Gustul mierii” (I.A.T.C.)

CONST. FUGAȘIN

Constantin Fugașin și Anca Zamfirescu
în „Hoțul de vulturi”

Este un actor talentat și entuziast, un bun coleg. Joacă la teatru (la „Ion Creangă”), colaborează la Televiziune, la Ansamblul artistic al UTC, montează spectacole cu copii mici, face reportaje filmate și recitaluri de poezie, lucrează cu artiștii amatori, joacă în filme (și scrabble și șah cu fiul său). Are o agendă încărcată și abordează cu seriozitate fiecare element al enumerării de mai sus. Ca actor (a jucat și „Don Carlos” la Teatrul Național din Craiova) încarcă personajele sale cu sinceritate, cu ironie (uneori), cu patetism sau cu naivitate. Își pregătește „armele” pentru D’Artagnan, un rol „eroic”, de aventuri, dar și un rol simbolic, purtător al ideii de curaj, bărbăție, loialitate, prietenie, rol care cere și o anumită condiție fizică. Drumul de la un tânăr nobil de țară până la mușchetarul regelui este plin de neprevăzut, nu numai pentru D’Artagnan ci și pentru interpretul său.

MIRELA GOREA

A jucat pe scena *Cassandrei* (IATC) rolul mamei din *Romeo și Julieta*, un personaj cu migrene și isteric, un factor de reprimare a pornirii firești pe care au cei doi tineri (și ei din Verona) unul către altul. La Teatrul Bulandra a primit un rol dificil în piesa lui J.P. Sartre, *Cu ușile închise*. Personajul Estelle trebuie să își accepte vinovăția, să și-o recunoască. Dar acest lucru se face sub o perdea de minciuni, de justificări, de explicații care, începînd să fie enunțate, descoperă o ființă odioasă. Acest prim act de conștiință a dat Mirelei Gorea șansa de a o interpreta pe Estelle

într-un registru destul de rar abordat, anume acela al unei feminități „nec plus ultra” cu care manipulează destinele altora.

CRISTIAN IRIMIA

La Teatrul Ion Creangă a jucat Abraham (un leader sectant și escroc cu o apariție de vedetă rock din „Cădere liberă” de Colin Mortimer), Poluectov (în „Și dacă se învîrtește” de A. Hmelik, o piesă pentru adolescenți), Costică în „Hoțul de vulturi” de D.R. Popescu, Tarzan în „Nota zero la purtare” de Virgil Stoenescu și Octavian Sava. Izbucnește, irumpe, umple scena cu aparițiile sale. Își realizează personajele în registre foarte variate, subtile, pline de semnificații. Personajele pe care le interpretează devin foarte complexe, de la lectură până la premieră. Ele sînt încărcate de acel „fapt de actualitate” care face din artă nu numai un mijloc de comunicare ci și un instrument de analiză a propriei noastre condiții umane. Ca actor, are o extraordinară și foarte eficientă capacitate de transfigurare. Face, de fiecare dată, personaje puternice, bine definite în economia spectacolului și... nu se repetă. Filmul i-a suris într-o oarecare măsură pînă acum, dar, cum talentul nu se epuizează, orice propunere cinematografică, și nu numai, îl va găsi, negreșit, „în formă”.

Cristian Irimia în „Hoțul de vulturi” și
în „Cădere liberă”

Marcel Iureș, Irina Petrescu și Mirela Gorea în „Cu ușile închise” la Teatrul „Bulandra”

MARCEL IUREȘ

Actor de teatru și actor de film. La Bulandra, în *Cabala bigoșilor* de Bulgakov a jucat un prelat caracterizat nu prin „duhul blindeții” ci prin „demonul urii”. Inversarea mijloacelor de caracterizare (similară motivului „lunii pe dos” din literatură) are o mare eficiență în economia spectacolului. În compromiterea lui Molière și excluderea lui din cîmpul activ al teatrului, „cabala bigoșilor” apare odioasă și criminală. Marcel Iureș a dat toată greutatea acestui personaj prin care era întruchipată însăși minciuna. În *Cu ușile închise* de J.P. Sartre și *Labyrintul* de Eugen Barbu, Marcel Iureș a avut de interpretat două personaje puse în situații similare. Deși elaborate la puțină distanță unul de altul, el a găsit resursele pentru a le individualiza, de a le atribui „biografii” diferite, interesante și, mai ales, semnificative.

RODICA NEGREA

O altă actriță cît o păpușă... Acum cîțiva ani evolua chiar printre păpuși și marionete la Teatrul Tăndărică în *Till Eulenspiegel*, în cuplu cu Horațiu Mălăele. Forța ei dramatică avea să fie încă o dată pură în valoare de regizoarea Cătă-

lina Buzoianu în *Yvona, principesa Burgundiei* la Teatrul Mic. Yvona este un personaj aproape mut: ea trebuie definită prin priviri, prin gesturi, printr-o anumită atitudine corporală. În istoria teatrului contemporan, acest rol este unul din cele mai rivnite pentru că de la el îți poate veni consacrarea (sau ratarea). Rodica Negrea este acum deplin învingătoare: a avut roluri foarte grele la Teatrul Mic. Personajele pe care le-a interpretat au ceva uman și inalienabil: demnitatea.

Rodica Negrea și Dan Condurache în „Yvona, principesa Burgundiei”

DRAGOȘ PÂSLARU

În primăvara anului 1978, la Teatrul Bulandra venea în turneu Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, cu două spectacole: „Somnoroasa aventură” de Teodor Mazilu, în regia lui Nicolae Scarlat și „Nevestele vesele din Windsor” de William Shakespeare, în regia lui Alexandru Tocilescu. În primul spectacol, Dragoș Pâslaru interpreta rolul *Gherman*, un personaj care nu gîndește, unul căruia „nu-i stă bine viața”. „Așa cum unora nu le stă bine cu pălărie, ție nu-ți stă bine viața” sună replica. În revenirea lui Teodor Mazilu pe scenă se înregistra, mai ales cu acest spectacol, o înțelegere superioară a dramaturgiei acestui comic de o factură specială. „Dacă în comedia clasică, spunea Teodor Mazilu, comicul reieșea din neconcordanța dintre aparențe și esență, în teatrul meu, comicul trebuie să reiasă din unitatea dintre aparență și esență. Personajele mele nu sînt ipocrite, ci sincere”.

Dragoș Pâslaru propunea un astfel de personaj „unitar”, cu care avea să obțină nu numai aplauzele publicului, dar și un premiu de interpretare la Festivalul de arta comediei de la Galați. În „Ne-

Anca Bejenaru și Dragoș Pâslaru între interpreții spectacolului cu piesa „Trăsura la scară” de la Teatrul „Nottara”

vestele vesele din Windsor” juca un personaj inventat de regizor și de scenograf (François Pamfil) — un clown, care făcea legătura dintre tablouri, integrând în jocul său ticuri comice celebre și clișeele desenelor animate, pe lângă invenția personală, firește. De-a lungul reprezentației nu spunea decât un singur cuvânt: „Pauză!” Sala a ris. „Pauză!” — mai răstit. Aplauze.

Dragoș Pâslaru a mai jucat într-o piesă numită „Noi, Subsemnații” de Alexandr Ghelman, în regia lui Dan Micu, la Teatrul Nottara. Un spectacol extraordinar, după părerea mea, în care Dragoș Pâslaru interpretează personajul de factură tragi-comică al unui băiat bun care se angajează să obțină niște semnături împotriva evidențelor, dar — atenție! — pentru binele colectiv. Spectacolul este conceput la o tensiune extraordinară. Fiecare cuvânt, gest, mișcare sa, în economia spectacolului, o mare importanță pentru dezbaterăa unei problematice de actualitate — raportul dintre adevăr și interese, adevăr și neadevăr.

Din lista rolurilor, mai menționăm *Alioșa* din „Karamazovii” de Horia Lovinescu și Dan Micu și *Pășteanu* din „Trăsura la scară” de Mihai Ispirescu (ambele în regia lui Dan Micu).

În film, Dragoș Pâslaru a jucat în „O lacrimă de fată”, regia Iosif Demian, „Concurs”, regia Dan Pița și altele — roluri care demonstrează din partea acestui tânăr actor o forță de particularizare, o mare precizie și claritate în definirea personajului și o mare economie de mijloace de expresie în arta sa. Multum in parvo!

MARIOARA STERIAN

Deși o foarte bună actriță de teatru, aș putea să spun că Marioara Sterian s-a făcut cunoscută și s-a afirmat ca actriță de film. În primul ei film, pe cînd era încă studentă („Cine mă strigă?”), interpreta rolul unei fete debusolate care ajunge la reeducare pe un șantier. Marioara Sterian are talentul de a propune, într-o cheie realist-poetică, personaje foarte firești, purtătoare ale unui adevăr de viață neîmfrumusețat și neînduleit. Are măsură

Marian Lepădatu și Marioara Sterian în „Hoțul de vulturi”

Tineri actori

În ceea ce face; asta înseamnă, pe de o parte, că nu se joacă pe sine, iar pe de altă parte, că este stăpîna unei bune tehnici de interpretare, că poate face dintr-un gînd sau dintr-o idee proprie, dintr-o indicație regizorală un fapt de artă convingător și emoționant. Nici ea nu este limitată la un gen. Cea mai importantă partitură este rolul Dora din „Hoțul de vulturi” de D.R. Popescu (deși se deucează perfect și într-un spectacol de echipă, cum este „Cădere liberă”, tot la Teatrul Ion Creangă), personaj pe care îl caracterizează și prin patetism, și prin umor, și prin tristețe, și prin vitalitate adolescentină, și prin finețe, feminitate.

RĂZVAN VASILESCU

Acum joacă la Teatrul Giulești. Aparițiile lui pe scenă sînt legate de numele regizorilor Alexa Visarion și Dinu Cernescu. Registrul abordat pînă acum este foarte larg: de la Spiridon din „O noapte furtunoasă” de I.L. Caragiale, pînă la rolul titular din „Amadeus” de Peter Schaeffer.

Răzvan Vasilescu a construit personaje cu o mare încărcătură umană. „Amadeus” propune poate o viziune polemică asupra geniului Mozart. Este Mozart un geniu rămas precoce, nematurizat? Este Mozart o ființă în care viața este reprimată de mediu, de împrejurări? Mozart interpretat de Răzvan Vasilescu enumeră aceste idei pe care posteritatea le-a adus în atenția noastră.

Răzvan Vasilescu

Magda Catone (sus), V. Dobrovici-Mirea și Daniel Tomescu în „Arma lui Arhimede” la Teatrul de Comedie

Vitalitatea lui Mozart — în viziunea autorilor — deranjează pe vegetativi. Geniul lui îi scandalizează pe mediocri. Cheful lui de viață îi sperie pe cei bine situați. Răzvan Vasilescu evită orice efect melodramatic: puritatea lui Mozart, dorința și puțința de a crea sînt permanent în opoziție cu mediocritatea și filistinismul. Remarcabil este felul în care Răzvan Vasilescu „mobilează” pe dinăuntru personajele sale: un urlător, care, reprimat, ajunge pînă la noi ca un geamăt de om umilit, dar neînfrînt.

Grupaj realizat de Mariana Ioan

Teatrul văzut din culise

El, după o cronică foarte elogiasă.

— Bunăoară cronică, și concepția mea e destul de bine caracterizată, dar n-are opinii. Laudă, e firesc, dar poziția lui?... Mă rog, revista o citește lumea. Lăudându-mă pe mine, face un serviciu instituției!

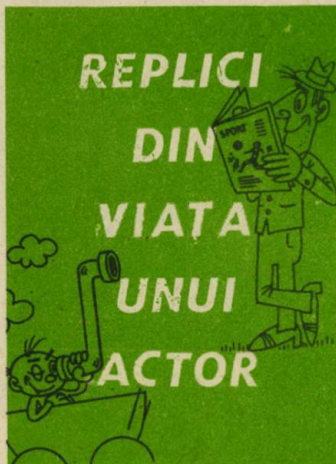
După o cronică ce conține câteva observații:

— Habar n-are. Nu cunoaște textul. Și nici epoca. Să-mi fi dat un telefon, ți explicam eu, ți dădeam mură-n gură totul... Așa... parcă citește cineva revista asta! Dar putea, oricum, de obrazul instituției!...

După o cronică ce conține multe observații critice:

— Directorul ar trebui să convoace consiliul artistic. Nu e vorba de mine. De prestigiul instituției. Nu înghit calomniile. Știu și cine l-a montat. Precis. Mi-a spus plasatoarea că era băut, la premieră. Mirosea cale de-o poștă. Făcea și atmosferă. Când lumea râdea, el ți „fistua.” Stătea acru și posac. Special

m-am uitat o dată lung la el. N-a suportat privirea. S-a uitat în jos. Se făcea că își caută programul. Să trimit o scrisoare redacției... Și „mai sus”. Semnată de toți. Afară de mine. Eu

sînt în cauză. Dar nu eu! Instituția. Să dea o dezmințire. O erată, orice...

... Și apoi să rămînă între noi, își bate nevasta. Știu toți vecinii!

După o cronică în care n-a fost pomenit:

— Nu permit. Să mă înjure, da, accept schimbul de opinii, da, dar să tacă?... E laș! Și înjurîndu-mă pe mine, înjură tradiția instituției noastre!

Cronica a amintit critic și de sofia celui de mai sus (vîrsta peste 50...)

Se leagă de tineret. Împiedică dezvoltarea cadrelor noi... Și, de altfel, Protopopeasca l-a montat... N-ar strica o anchetă...

Și iată și o scrisoare personală a aceluiași către cronicar: „Iubite maestre, țin să te invit personal la viitoarea mea premieră. O să-ți trimit eu o invitație din locurile mele. Directorul te-a tăiat de pe lista de protocol. Cică insulpi instituția. Aș! Zi-i înainte, că-i zici bine. Interesul major al artei e mai presus de instituția noastră și de micile susceptibilități. Te aștept și o să-ți zimbesc de la rivalită!...”

Pentru conformitate,
Aleeu Popovici

Hamlet

Hamlet
eternitate a gândului
noapte de taină
încărunțind clipa.

În geana de lumină
cuvîntul suspendat
deasupra securii călăului.

Prin ochiul lebedei negre
fantoma tatălui
sîngerînd.

Mireea Cristea

Această deviză sub care antica Serdica — Sofia de astăzi — s-a dezvoltat de-a lungul veacurilor pare o parafrază extrem de reușită a celui „Fluctuat nec mergitur“ (Plutește dar nu se scufundă), prin care parizienii vor să spună că Orașul-Lumină este etern. Sintagma „Raste, no ne staree“ poate fi întâlnită în diferite puncte ale orașului, atrăgând parcă atenția vizitatorului, grăbit ori distrat, că Sofia păstrează însemnele antichității dar și că, mai cu seamă, este un oraș înfloritor, mereu tânăr. Capitala Bulgariei, de care Dunărea nu ne desparte ci ne apropie, (Podul Prieteniei fiind o mărturie materială a unor sentimente reciproce), deține într-adevăr secretul din basmul „Tinerețe fără bătrânețe“, căci „creșterea“ ei în ultimele decenii — azi are peste

un milion de locuitori — nu a lăsat nimănui vreun semn că ar avea de gând să îmbătrânească; așa cum se prezintă astăzi, dimpotrivă, arată mai tinără ca oricând, sofiotii adăugându-i în plus, cu mult bun gust, și atributul de frumusețe.

Sofia poate fi vizitată, desigur — și trebuie neapărat! — pas cu pas pentru a-i sesiza acele mărturii care l-au făcut pe Constantin cel Mare să exclare: „Serdica este Roma mea“; mai mult, împăratul se legase sentimental atât de puternic de acest oraș încît pe lângă faptul că făcea îndelungi popasuri, se gîdea chiar să-și mute capitala aici. Numele capitalei de azi a Bulgariei a cunoscut o metamorfoză în etape pînă cînd, în ultimul deceniu al secolului al XIV-lea, capătă denumirea de Sofia, păstrîndu-și-o neîncetat

„Serdica este Roma mea“ CONSTANTIN CEL MARE

pînă în zilele noastre. Sofia intră în istorie drept capitala statului bulgar (care recent și-a sărbătorit 13 secole de existență) în anul 1789.

Pentru unii Sofia este asociată cu splendida catedrală Alexandru Nevski, avînd cupolele aurite, situată în plin centrul orașului; pentru alții ea poate însemna monumentele sale închinete unor proeminente personalități ale țării cum au fost Gheorghe Dimitrov, marele patriot revoluționar antifascist al cărui mausoleu domină Piața 9 Septembrie; sau Vasil Levski, scriitorul Ivan Vazov, ca să nu mai amintesc de întemeietorii alfabetului chirilic Chiril și Metodiu. Pentru cine este interesat în mod particular de monumentele arhitectonice și de artă

— în special arta religioasă bizantină și medievală — Sofia poate însemna vestigiile fostei Serdica romane, inspirat puse în valoare „sur place” în pasajul pietonal subteran din centrul orașului, sau rotonda Sf. Gheorghe, basilica Sf. Sofia, biserica Boiana și altele.

Cei care ar dori să cunoască tezaurul de istorie, de artă ori lăcașurile de cultură ale Sofiei vor trebui să intre în Muzeul Național de arheologie, în Muzeul de etnografie, sau să obțină un bilet la spectacolele Teatrului Național Academic „I. Vazov”, Operei, Teatrului Popular al Tineretului și altele, sau să pătrundă în marile săli de concert „Bulgaria”, „Universiada” sau „Slavikov”. Dar Sofia cea sportivă din marile arene ale lui „Mens sana in corpore sano” sau cea exuberantă de pe străzi și din parcuri?

Capitala Bulgariei mai înseamnă împrejurimile sale din ale căror nenumărate puncte

poalele muntelui omonim; aici obiectele de artă medievală au vechimea minăstirii, iar arta filigranării lemnului și ferecăturii cârților au atins o înaltă măiestrie.

Spuneam că pentru a cunoaște și admira (și a respecta!) valorile perene ale Sofiei — între care aceea din deviza sa mi se pare fundamentală și foarte lesne de sesizat — trebuie să o iei la pas pe străzile și bulevardele orașului, oprindu-te acolo unde te îndeamnă preferința, interesul ori formația și structura intelectuală. Am lăsat la urmă — special pentru a induce în eroare pe cei care cunosc ce înseamnă Vitoșa pentru Sofia — câteva crîmpeie despre felul în care am cunoscut orașul de la poalele acestui munte înalt exact cit Godeanu al nostru; fiindcă am vrut să ies din maniera livrescă în care am redat pînă aici despre Sofia, încheind într-o notă ușor sentimentală.

Îmi face o invitație; neașteptată pentru mine, aveam să-mi dau seama că sofioții nu găsesc o modalitate mai nimerită de a-ți arăta prietenie decît invitația de a urca pe Vitoșa și de a servi ceva la „Kopitoto”, un restaurant agățat pur și simplu de stîncă deasupra Sofiei, la înălțimea de aproximativ 500 m. De acolo expresia „ca-n palmă” nu este de-ajuns și nu spune totul despre panorama ce ți se deschide asupra orașului. Am urcat cu autobuzul, iar de coborît am făcut-o pe un horm. Am înțeles atunci de ce țin sofioții atât de mult la Vitoșa; între timp, umblind prin mai multe capitale europene, m-am convins de adevărul că Sofia are o așezare foarte nimerită, acolo la poalele Vitoșei.

A doua oară am descins în gara mare a Sofiei venind din Grecia; aceasta ar fi o primă deosebire; în plus, aveam în spate rucsacul iar în grijă... soția (!). Era tot într-un octom-

VIZITÎND CAPITALA BULGARIEI

de reper nu pot aminti aici decît câteva. Lacul Panciarevo, situat la numai 15 km de oraș, este nu numai un dar al naturii, ci și al omului, căci splendidul (și... sportivul) lac de acumulare s-a format în urma construirii unui baraj. Încorsetat între munții Plana Planina și Lazenska Planina, Panciarevo este mai mult decît un lac; este stațiune termală și bază sportivă (marile întreceri naționale se desfășoară aici) și un minunat loc de agrement și odihnă în mijlocul naturii, al munților pentru mii de oameni. Samokov este situat la 62 km de Sofia și constituie un vechi centru al artei medievale — icoane, fresce, sculpturi în lemn. Artiștii de aici au decorat câteva dintre cele mai importante lăcașuri de cultură și biserici din Bulgaria. Boroveț, aflat la o oră de mers cu mașina, este o stațiune montană pe versantul sudic al celui mai înalt munte din Balcani, cu virful Musala de 2 925 m; Olimpul însuși are mai puțin cu 8 m. Rila, minăstirea milenară din sudul capitalei, la 120 km distanță, este situată la

Prima dată am ajuns la Sofia acum vreo 13 ani, venind direct de la București; era într-un octombrie însoțit transformîndu-mi cele 4 zile de hoinăreală prin oraș și împrejurimi într-o adevărată vacanță estivală. Deși aveam suficientă experiență de cort purtat în spate prin Carpați, încă nu-mi intrase „microbul” unor călătorii asemănătoare dincolo de hotarele țării mele. Atunci, prin amabilitatea unui editor, am locuit singur în vila lui de la Dragalevți — unul din „hill”-urile Vitoșei, pornind chiar din oraș, pe care s-o safioții își construiesc „case” de odihnă; aveam o întreagă vilă pe mînă, deși nu eram în stare să dorm nici măcar în cămăruța amenajată special pentru mine: luminile galben-roșietice reflectînd copolele aurite ale catedralei Alexandru Nevski îmi țineau privirile ațintite pînă noaptea tirziu. Alergam toată ziua prin multe din locurile amintite mai sus iar seara reveaneam frînt de oboseală de unul singur pe alea îngustă ce urca la „vila mea”. Într-una din zile, fiul cel mare al editorului

brie, parcă ceva mai aproape de noiembrie, deci timpul mai răcoros, iar sus pe Vitoșa țările se pregăteau de iarnă. Din gară, seară fiind, o pornim direct spre munte cu un autobuz înțesat de pionieri ce mergeau pesemne la o tabără. Serpentinele ne aduceau, cu intermitențe, în raza privirii luminile sclipinde ale orașului; trecem pe lîngă mai multe cabane și hoteluri dar ochii-mi erau ațintiți pe geam în căutarea unui... loc de cort, măcar pentru noaptea aceea. Fără a cere nimănui sfatul, hotărîm doar noi unde o să coborîm. O facem la Sciastlivița, un hotel ultramodern, situat spre altitudinea de 1800—1900 metri. Nici aici nu întrebăm pe nimeni de vreun camping (apoi aveam să aflăm că nici vorbă nu era de această posibilitate la înălțimea aceea) și ne ascundem pur și simplu după un zid păraginit care ne apără puțin de vînt dar nicidecum de frig. Sper că vă închipuiți ce înseamnă vremea de sfîrșit de octombrie la 1900 metri înălțime!

Cercetînd mai cu luare-aminte locul și împrejurimile — operațiile oricum necesară — la luminile indirecte ale restaurantului, băgăm de seamă că la cîțiva pași era o cruce masivă iar alături ceva ce ar fi putut aduce a mormînt. Dincolo de zid erau restaurantul și hotelul, iar oamenii încă nu se culcaseră, deci nu ne puteam muta într-acolo; în vale nici pomeneală de vreun loc de cort; ba dimpotrivă, se făcea o prăpastie în care-ți era frică să nu cazi treaz fiind, dar dormind... Hotărîm, așadar, să rămînem lingă mormîntul ce aparținea cuiva uitat de-ai săi, de vreme ce nu se vedea nici un semn de îngrijire. Mi-amințesc că din cauza vîntului și a frigului ne-am întins cortul timp de vreo oră (cortul meu în mod obișnuit se instalează în

4-5 minute) băgîndu-ne în el cu o teamă justificată. Pînă dimineață să fi ațipit o oră-două, dar ce mi-a rămas întipărit în... trup a fost frigul îndurat; cred că numai la Lia, Ana sau Bucura din Retezatul nostru am mai făcut așa cuie... Dar a doua zi, calabalicul fiind lăsat la hotel, ne simțeam din nou sprinteni și voioși, încît ne-am permis o ascensiune pînă la Cerni Vrah, piscul cel mai înalt al Vitoșei. Cînd nu este cea piclă nesuferită care-ți apare uneori în fața ochilor exact în momentele cheie ale unei bune vederi, Sofia se zărește de sus într-o splendoare seducătoare, într-o magnifică panoramă. Atunci n-am avut norocul din prima călătorie așa încît am coborît mai repede decît trebuia, pornind-o apoi prin oraș, pe urmele

știute de mine, pentru a-i arăta și soției cîte ceva din peisajele „de la sol“ ale capitalei bulgare.

Abia cînd am ajuns la Kazanlik am putut să-i ofer untrandafir imens, roșu aprins, drept răsplată pentru ce-a îndurat datorită... inspirației mele de a dormi în cort — fie și numai o noapte — pe Vitoșa. Apoi, la Veliko Tîrnovo, am încălcat regula bunei cuviințe (?) cerînd de la un gospodar un strugure mare cu boabe imense, galbene de coapte. I se părea soției că dacă nu gusta din strugurii aceia înșirați în terase — ca și casele orașului — parcă degeaba aș fi dus-o prin fosta capitală a Bulgariei...

12 aprilie 1984

Constantin Chifane
Drăgușani

În 1983 Bironul de Turism pentru Tineret, „Orbita“, din R.P. Bulgaria a împlinit 25 de ani de existență. Deoarece drumurile tinerilor au fost mereu însoțite de zîmbet și cîntec, casa de discuri Balkanton a editat un L.P. în cinstea acestui eveniment cu 11 piese dintre cele mai frumoase din țara prietenă. Iată cîțiva interpreți: Vassil Naidenov, Mimi Ivanova, Rossitsa Bordjieva, Orlin Goranov și grupurile Diana Express, Tonica SV, FSB și Tangra.

SHAKIN STEVENS

KIM WILDE

CARLOS SANTANA

A DEVENIT O TRADIȚIE A PUBLICAȚIILOR DE ACEST GEN ABORDAREA EVENIMENTELOR PRINCIPALE DIN ANUL CE SE APROPIE DE SFÎRȘIT. PENTRU A NU REPETA CEEA CE AU SCRIS ALȚII NE-AM GÎNDIT SĂ VĂ OFERIM, STIMAȚI IUBITORI AI MUZICII, CÎTEVA INFORMAȚII CULESE

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ DE SPECIALITATE. ÎN ULTIMELE TREI LUNI.

Un film a cărui coloană sonoră este semnată de Giorgio Moroder și se intitulează „Metropolis“ beneficiază de interpreți prestigioase: Bonnie Tyler, Ion Anderson, Billy Squier, Pat Benatar, Freddy Mercury (acesta avînd

un single deosebit de reușit, „Love Kills“). • Peter Gabriel se află în Brazilia în căutarea perecuției ideale, printre zgomotele, sunetele naturale de pe străzile aglomerate • Renato Zero revine după o lungă absență cu un album, „Leoni si nasce“, plin de idei, despre problemele cotidianului, o subtilă analogie cu lupta pentru existență

Babe

6.13711
AC

De toate

a leului în junglă. David Bowie va interpreta un rol secundar în filmul „Into The Night” regizat de către John Landis, cel care a semnat peliculele „Thriller” (Michael Jackson) și „Twilight Zone”. • Prima colaborare între doi „mari” ai scenei americane: Frank

Sinatra (foarte proaspăt la cei 70 de ani ai săi) și producătorul Quincy Jones. Rezultatul: un L.P. fără cusur, cerut de publicul de toate vîrstele. • Jim Capaldi (ex baterist la Traffic) a invitat în studio pentru noul său disc pe Carlos Santana, care a venit cu alți doi colegi din grupul propriu, Orestes Vilato și Tom Coster. • Un al doilea membru al grupului Pink Floyd a trecut de 40 de ani. După David Gilmour (în martie), la 6 septembrie a fost rîndul lui Roger Waters să aniverseze această cifră a maturității printr-un nou L.P. individual. • Un an excelent pentru Queen. După 13 ani de activitate grupul se află

într-o formă de învidiat. Turneul în Europa programat în această toamnă înseamnă și deplasarea a 70 de tone de echipament, 5 semi-remorci, 27 de tehnicieni. Dintr-un interviu publicat în revista franceză „Salut!” reiese că membrii grupului se simt bine împreună și că unele preocupări solistice nu vor duce la despărțire. Roger Taylor (tobe) explică de unde le-a venit titlul „Radio Ga Ga”: „Într-o zi băiețelul meu a apăsat pe butonul aparatului de radio

MUZICA

și a exclamat: Radio GaGa! Firește cu o alta pronunție. Pentru el radioul a rămas «Ga Ga» și nu altfel! • France Gall a absentat doi ani de pe scenele pariziene. Acum a urecat pe podiumul unei săli noi, Zenith, într-un decor de avant-gardă, alături de 7 muzicieni, grup vocal, dansatori și un acrobat • Un interesant clasament al prezentatorilor de la Radio Luxemburg privind cele mai îndrăgite 50 de melodii din toate timpurile are următoarea înfățișare: 1. Queen cu „Bohemian Rhapsody“, 2. Ultravox cu „Vienna“, 3. Beatles „Hey Jude“, 4. Simon & Garfunkel cu „Bridge Over Troubled Water“, 5. New Order „Blue Monday“. Lennon apare pe locul 6 cu „Imagine“, Pink Floyd pe 22 cu „Another Brick In The Wall“. Beatles figurează cu 7 melodii iar Elvis Presley doar cu una („Jailhouse Rock“) pe poziția 49! • În revista „Ifjusági Magazin“ din

Ungaria există un top național cu 20 de piese. În vară primele locuri erau ocupate de Vikidal Gyula, Fenyő Miklos și grupurile Első Emelet, Color, Satóbbi • Abia lansat în muzică, la cei 24 de ani ai săi, britanicul Nik Kershaw are noroc! A primit un rol important în filmul „Headquarters“ alături de Jane Seymour. Oferta vine din partea lui Miles Copeland, impresarul grupului Police și conducătorul casei IRS Records. Un motiv

serios pentru Nik de a accepta oferta • G. Moroder are un nou colaborator: Limahl! El a compus noul single al acestuia, „Never Ending Story“ care este și piesa titulară a unui film deja difuzat în R.F.G.

• Schimbare de producător pentru Kim Wilde. La întâi octombrie a apărut primul ei disc editat de MCA, un single intitulat „The Second Time“ care este urmat de un album, „Teases And Dares“, cu melodii compuse în familie de solistă împreună cu fratele ei Ricky și tatăl lor Marty Wilde • Mick Jagger oprit de portar când dorea să intre în cabină la Bruce Springsteen după ce a asistat la concertul de la New York. A trebuit să se legitimizeze. Nu toți portarii cunosc vedetele muzicii rock • Elton John l-a vizitat acasă pe Michael Jackson, la Denver, Colorado. Acesta din urmă va rămâne în grija părinților câteva săptămâni pentru a se reface după turneele și

À LA CARTE

STEREO 103 857 - 100

Coconut

înregistrările din ultima vreme. Cam multe, e drept

• Miguel Bosé a terminat discul „Indio“ realizat împreună cu Roberto Colombo. După un lung turneu sud american a re-

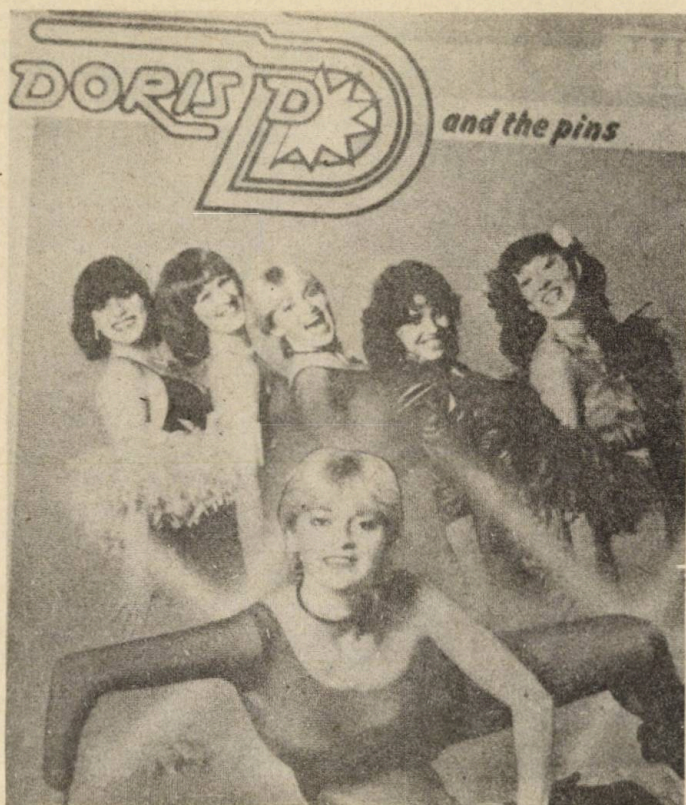
venit la Milano pentru versiunea în limba engleză la care a fost ajutat de Peter Hammill (leaderul grupului Van Der Graaf Generator) care în câteva săptămâni a scris textul la cele 11 melodii • „Pipes Of Peace“ al lui Paul McCartney a fost premiat recent ca fiind cel mai bun video muzical din 1983. • În clasamentele lumii, în septembrie dominau cam aceleași nume. În Canada, Ray Parker Jr., Prince, Tina Turner și Laura Branigan, în Australia Wham!, Prince, Inxs, Dan Hartman, în Olanda Bronski Beat, Frankie Goes To Hollywood (care au avut două melodii de top în sezonul estival '84 : „Relax“

și „Two Tribes“), Sheila E., Evelyn Thomas, Wham!, în R.F.G. doar ordinea era diferită, iar în Italia conduceau Gianna Nannini („Fotoromanza“), Raf („Self Control“) și Cyndi Lauper cu primul ei succes, „Girls Just Want To Have Fun“

• În topul revistei americane „Billboard“ multe nume de pe bătrînul continent, alături de ale consacraților Stevie Wonder, Diana Ross, Donna Summer. Julio Iglesias figurează cu albumul „1100 Bel Air Place“. Solistul spaniol a lucrat 16 luni, fiind sprijinit de Willie Nelson (melodia lor a fost compusă de Albert Hammond în 1976). Diana Ross, Pointer

NENA

Sisters, Stan Getz. Revista amintită i-a consacrat aproape un număr întreg (cel din 11 august), fapt foarte rar, mai ales pentru un european aflat la prima apariție pe scenele americane • Categoria „heavy metal” are un top propriu în revista „Melody Maker” unde la începutul lunii octombrie situația era următoarea: 1. Van Halen „Panama”, 2. Dio „Mystery”, 3. Hanoi Rocks „Underwater World” 4. Queen „Hammer To Fall” etc.

• În revista „Best” din Franța găsim în frunte un valoros grup autohton, Telephone. La 33 de turații „Fugazi” al formației Ma-

million. • O toamnă bună a avut și Rod Stewart cu al său... „Camouflage” bine primit în întreaga lume • Iată, în finalul acestor informații, un mic dicționar „breakdance”: „battling”—denumirea soliștilor, „breakdance”—dansul care combină artele marțiale, pantomima, exercițiile de gimnastică, jocul de picioare, rotațiile pe brațe, pe dos, pe cap, „crazy legs”—termenul definește strict jocul de picioare, „hip-hop”—numele culturii spontane ce s-a născut în sudul Bronxului (include formele graffiti, breakdance și rap), „locking”—dans care imită un robot, „uprocking”—

OLIVIA NEWTON JOHN

MICHAEL JACKSON

dans bazat exclusiv pe mișcările artelor marțiale, „rapping”—poezie de stradă improvizată pe ritmurile muzicii funk. Probabil cei interesați au văzut acest dans-acrobatic, încă o formă de exprimare a tinerilor de culoare din S.U.A., nu atât un fenomen artistic cât unul social. Evident ar mai fi multe de scris dar ne-am oprit doar la datele, știrile despre care nu s-a prea scris în publicațiile săptămânale.

Andrei Partoș

MURFATLAR

perlă a podgoriilor românești

A fost odată...

UN PIRAT PE NUME RADU Soare. Pornit din pădurile Como-rova, unde astăzi se află stațiunea Neptun, Radu, cu o ceată de voinici, atacă corăbiile negustorilor care se abăteau prin părțile locului. În curând, datorită generozității sale numele lui avea să fie cunoscut de către cei săraci. Într-una din zile aflând că aproape de țarm, cam pe locul în care mai târziu s-a ridicat farul de la Tuzla, va trece o corabie venită tocmai din Franța încărcată cu aur și nestemate, Radu pune la cale prădarea corabiei. Noaptea semnalizează către vas pînă cînd acesta se sfarmă de o stîncă și se scufundă. Mare i-a fost însă mirarea cînd în dimineața zilei următoare a constatat că pe valuri plutesc puzderie de coarde de vijă de vie. Înciudat, a luat un braț dintre cele mai frumoase. Vija a rodit, iar din struguri a făcut un vin cu o aromă nemaiîntîlnită pe meleagurile Dobrogei.

Cînd cele trei fete ale lui Radu Soare au ajuns la vîrsta mîritului au sosit la petrecere flăcăi din toate părțile țării. Pe seama vinului sau frumuseții fetelor, aici rămîne un aspect neclucit, fetele sînt cerute în căsătorie. Una ia drumul Transilvaniei cu un cioban, alta, drumul Olteniei, cu un haiduc, iar a treia, spre Moldova, cu un arcaș și toate trei primesc ca zestre și un braț de butași de vijă de vie...

Acesta este legenda, frumoasă în fapte și semnificații, o legendă a meleagurilor dobrogene purtătoare, însă, și a unor semne de necontestat. Preocupările vîticolle ale geto-dacilor sînt dovedite de basoreliefurile, vasele de ceramică, monedele descoperite la Tomis (Constanța), Callatis (Mangalia).

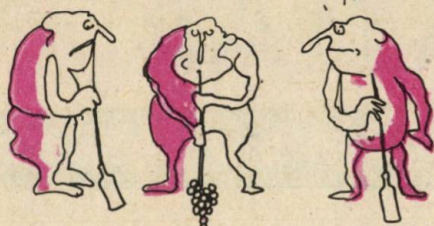
Versurile lui Ovidiu, poet al gingașelor iubiri, ne vorbesc de generozitatea localnicilor și abundența vinului: „Acesta este ziua, de nu mă înșel, în care / o, Bacchus, și pe tine poezii te cîntesc! / Cununi îmbălsămate ei pun pe a ta frunte / Și laude își cîntă cu cupele în mîini“. Romanii aduc noi soiuri și procedee vîni-viticolle; monedele din timpul împăratului Decius (249—251 e.n.) înfățișează o femeie așezată pe o stîncă și doi copilași ce-i arată spice de grîu și struguri...

Mărturii despre ținuturile în care nota dominantă de peisaj arid supus arșei pustiitoare a verii, uscăciunea pămîntului își pierde întrucîtva din asprime prin surisul plin al boabelor de struguri, prin limpezimea licorii în care se află adevărul.

...ca niciodată

NUMELE PODGORIEI AVEA SĂ devină cunoscut în ultimele patru decenii, în care peste 350 medalii (200 iur), diplome și premii au venit să confirme calitatea unor vinuri originale de Murfatlar. Ultima medalie — aur, în acest an la Bruzelles cu vinul Muscat Ottonel... La aproape 8 decenii de la înființarea fermei de stat, astăzi,

podgoria însumează mai bine de 7 000 hectare. Și cifrele, multiple, se pot consemna fie că vorbesc de numărul celor implicați în obținerea renumitelor vinuri din soiurile Chardonnay, Pinot gris, Riesling italian — soiul cultivat provine din... Austria (Stiria), Pinot noir, Merlot, Sauvignon, Cabernet Sauvignon, Muscat Ottonel, fie de cantitățile obținute ori cele expediate pe toate meridianele lumii, în R.F.G., S.U.A., Liban, Elveția, Zair, Polonia, Danemarca, U.R.S.S. etc, fie... Dar să ne oprim cu exemplificările la Complexul de vinificație al I.A.S. Murfatlar, inimă a întregii podgorii. Gazdă ne-a fost inginerul Petru Ionescu, șeful complexului, un împătimit al locului, mator și făptuitor al devenirii acestei unități de elită și renume mondial. Petru Ionescu și-a pus definitiv semnătura pe produsele purtînd marca Murfatlar, chiar și numai rememorînd cele două invenții ale sale puse în aplicare (tratarea termică și în flux continuu la vinificarea strugurilor pentru obținerea vinurilor roșii și metoda de transport și spălare hidraulică a tescovinei). Ne povestește despre dezvoltarea fără precedent a complexului: „Dacă la început îmbuteliam 8—10 000 sticle pe zi, astăzi am ajuns la peste 150 000 sticle pe zi, în condiții calitative superioare. Despre calitatea vinurilor pe care le producem, pe lîngă numărul semnificativ al medaliilor pe care le-am obținut în confruntări internaționale — la Barcelona, Paris, New York, Ljubljana, Budapesta, Bratislava, Tbilisi, Sofia, Yalta, Bruzelles — ne vorbesc cantitățile apre-

ciabile exportate în ultimii ani, peste 1 000 vagoane anual". Petru Ionescu ne-a făcut cunoștință cu oameni care înnobilează calitățile produselor — căci nu e vorba numai de vin, gama sortimentală s-a lărgit, aici se produc de-acum cunoscutele coniac, aperitiv, vermururile alb și roșu de Murfatlar, „Lacrima lui Ovidiu”, vin special — cu Victor Prelipeanu, Alexandru Canariov, Cornel Stanca — trei din grupul celor 4 specialiști, șeful complexului fiind cel de-al patrulea

— care au tratat problemele vinificării științifice, cu largă deschidere spre viitor. Astăzi, complexul este dotat la nivelul tehnologiilor de vîrf din lume, pentru vinificația primară utilajele fiind în întregime produse în țară. Și alte, și alte „minuni” ne-a fost dat să auzim în scurtul nostru popas. Dar rămîne să vă convingeți și singuri de veridicitatea celor afirmate, să fiți unul dintre cei 60 000 de turiști care vizitează anual și... degustă vinurile podgoriilor Murfatlar. Și poate că-l veți întâlni pe Petru Ionescu, care vă va spune că vinoteca are deja 3 milioane de sticle cu vinuri între 5 și 20 de ani vechime, sau poate că vă va povesti de munca sa, ori de fiul său, acum student în dulcele țîrg al leșilor, două dintre reperele necesare între care i se desfășoară viața și patimile.

Aici, la Murfatlar, nume de... renume, izvoarăse vinurile românești care de ani de zile trec prin retortele de aur ale muncii a cîtorva mii de oameni, pe care se cuvine să-i cunoști, să ți-i amintești atunci cînd, degustînd vinul de Murfatlar, îți mărturisești: in vino veritas!

Emeric Szekely

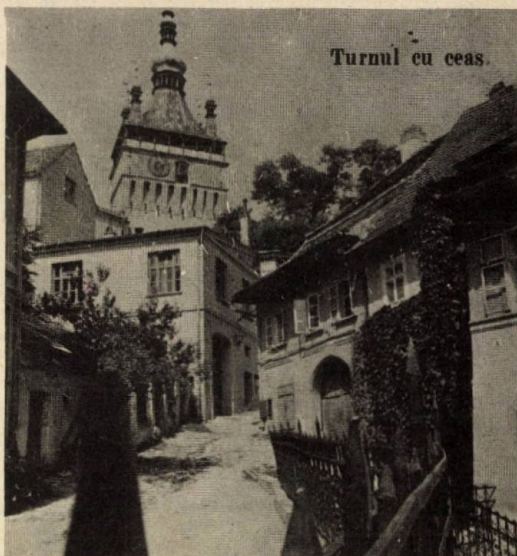
Sighișoara

Mă opresc o clipă lângă casa de la capătul străzii să duc spre Piața Muzeului cum vîi dinspre celebrul turn al Cositorarilor: e liniște, o liniște cumplită, într-un peisaj medieval. Parecă a ieșit cineva pe poarta ciudatei case... Un soldat din Evul Mediu.

Această casă este vestită în lume; în ea se spune că a trăit Vlad Dracul și se crede că-n ea s-ar fi născut Vlad Tepeș, eroul atîtor ciudate legende. Tresar. Gongul din turnul cu ceas bate și figurinele lui au început să se miște. Mă aflu într-un alt timp, parecă înghițit de timpul meu — o sferă într-o altă sferă! E vara anului 1984 dar în cetatea Sighișoarei ai senzația altui timp. Construcții medievale împovărează, apasă, presează timpul meu. Cîtă istorie! Au trecut din secolul XII (secol de atestare) pe aici incendii, asedii, lănci și zale sclipind sub soare, și ciurma, teribila ciurmă...

Timpul — mereu tînar — a spălat păcatele, a ros pînă la dispariție, cu ploile sale, multe vrute și nevrute, în afară de piatra construcțiilor care a rămas mărturie a timpului ce a fugit... Patrusprezece turnuri a patrusprezece bresle, o cludată stradă ce-ți trece pașii printr-un pasaj construit la 1642 (pasajul celor 175 de trepte din lemn rezistent), ziduri grele, străzi în pantă cu platră cublă, o casă venețiană construită în secolul XVI și liniștea încremenită din Evul Mediu! A ieșit cineva dintr-o casă? Un soldat în zale? Mai bate ceasul, figurinele încă se mișcă. O bătrînică îmi zice „Bună ziua!” Tresar și murmur: care turist nu e tulburat dacă trece prin Sighișoara?

Gheorghe Daragiu
Fotografii: I. Nădrag

Turnul cu ceas.

Strada cetății

De dor de munte

Cioburi

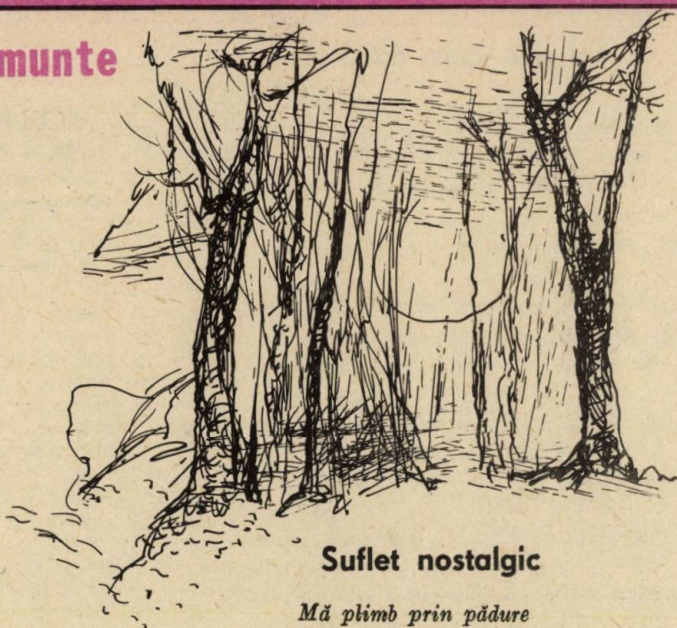
Luna
Mi s-a spurt
În geam.
Am adunat-o
Ciob cu ciob,
Am pus-o
Într-o straiță
Și-am fugit cu ea
La potcovar
S-o prindă-n
Niscaiva caiele!
Potcovarul
M-a privit mirat!
Luna
Era la locul ei!

Meditație

Fîntîna
își pierde treptat
limpezimea
apelor.
Mîlul îi acoperă
izvoarele.
Nimeni nu se mai adapă
din ea.
Rîndunelele îi dau roată
din ce în ce mai rar.
Copiii își văd tot mai greu
chipul în oglinda ei.
Fetele poartă pe umeri
cofele goale...

Bucovina

Acoperă-mi sufletul
cu mireasma codrilor tăi.
Oblojește-mi rănile
de dor de pămînt,
de dor de țară,
de dor de neam
în rășina brazilor tăi
topită la vetrele fierbinți
ale istoriei.
Dăruiește-mi un strop
din măreția ta, Bucovină!

Suflet nostalgic

Mă plimb prin pădure
și-ncep să număr copacii:
unu, doi, trei...
dar ei nu stau la rînd
și mă încurcă!
Încep să număr frunzele,
dar vîntul le mișcă...
Încerc să număr păsările,
dar ele zboară...
Vreau să deslușesc zgomotele,
dar ele se tocesc în sufletul pădurii.

Dincolo de privirile vulturului

În muget de cerb, în boncdluit de toamnă țîrzie
se topește amurgul singuriu
unde
pe-o creastă de munte pleșuv.
Căfărată pe-o stîncă stingheră,
capra neagră scrutează zarea
pierdută în spațiul celest,
pînă acolo, de unde încep privirile vulturului
așintite spre o pradă de mult visată.
În adîncuri de văi,
printre pietre roase de vreme,
se strecoară pîrtul muntelui
săgetat de păstrăvul ieșit la bătaie.
Văduviți de podoaba frunzelor
codrii
coboară în adîncuri de tristețe și melancolie.

Gheorghe Constantinescu

Un măr care cade

Garajul și rampa din spatele casei privite prin
mirosul crud al gardului de nuiiele, —
gustul amărui al înserării strivit pe cerul gurii,
sfîrșitul neonului
pe străzi, deasupra orașului.

Vocile urcă în vase comunicante — iarba cheamă,
balustrada de fier forjat vibrează,
minerul de alamă răspunde burlanului ruginit,
spărturii din streșină —
coșul de fabrică atelierului de tîmplărie de peste drum,
firul de păr fotografiilor din pereți.
O fereastră deschisă coboară un bandaj de lumină
pe lucruri.
Alături viața taie panglici — animează serbări,
moșeste,
împinge, pune umărul, dă cu coatele căci cuvintele
sînt de nisip.

E noapte.
Stau lingă gardul scund de nuiiele și-n tăcerea care
se lasă,
un măr care cade
descoperă legile universului.

Traian T. Coșovei

Doamna cu cățelul

Mă reazem de iubire
ca de-un cușit;
lunec pînă la prășele.
Fac cu pămîntul un unghi
și luminat de aura
trupului ce-a căzut
sunt arătătorul
acestui ceas al durerii.
Iau liniștea drept
truc al urletului
și te pot vedea
înveșmîntată în cărnuri scumpe
cum treci, ținîndu-mă de mîină,
lesă
întînsă de moarte
animalul frumos de la
capătul celălalt al nervilor,
ce se repede lătrînd
la tot
ce e viu.

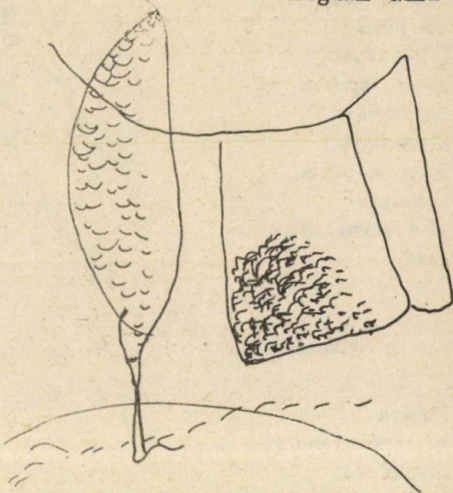
Augustin Frățilă

Poezie

Mă întrebi ce fac?
Iată ce fac: transform
acest carnet ordinar tip $\times 6$
(imaginați-vă) într-un
carnet de cecuri.
E bine?

Bogdan Ghiu

Marele secol

lumini fără pleoape
vrei gloriei?
îngrop aici puțin scrum puțin trandafir
rece destinul cu care m-am întristat
—și amănții temători
ei, da
un prunc
așipit în fotoliu
tot alît de alb
ca securea

orizontul e o capcană
și mila
înghețul mileniului
peste găurile negre ale Senei
hămesite

atunci vă iubesc pe toți
spuse apa

liberă,
stea fără căpăți

Ligia Holuță

Ca o frunză

toamna

îtrziu

într-un de tot

îtrziu

mai săbovește

pe câmpii

doar cerul

ca o fereastră

de orfelinat

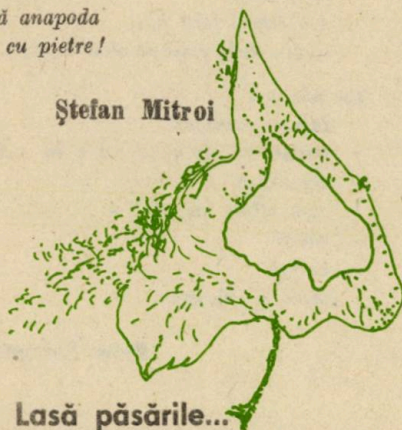
în care

lumina

dă anapoda

cu pietre!

Ștefan Mitroi

Lasă păsările...

Lasă păsările

ascunse în zidul de cărămidă

printre crăpături

cînd ziua se retrage

sub lumina de gaz

a primelor stele

dar nici nu s-ar mai putea întoarce,

printre minciunile ei

— ca rugăminți

ce se agață de regrete —

cu prăbușiri bruște

și elanuri ce mint

vîntu-și întinde panglicile

de clorofilă

burzuindu străzile

cu săgeți și fulgere

pe trotuare

dînd sensuri clipei,

dar ele (clipele)

dispar oricum pe sus

sau pe jos

prin țevile cu apă fierbinte

de sub pavaj.

Ion Monoran

Valul traian

lui Virgil Mazilescu

Numai excesul de zel a pierdut marile imperii
timpul îngrămădind toate virtuțile, toate profesiile
pe o singură corabie

Îmi ridic mîinile, îmi ridic mîinile
steaguri de carne fluturînd într-o necunoscută limbă

Numai excesul de zel,
numai tu îndepărtată pe o singură corabie
atît cîi poemele mele să orbească
să fie orbirea mea, amfora mea cu cerealele
carbonizate pentru iarna anului o mie
petrecută într-un palat din Efes
din Roma, din Alexandria, din Ierusalem.
(o, știu: marile cetăți nu se construiesc. Se nasc)
Oceanul împinge spre fărîmuri nu numai prejudecățile
istoriei.

Eu aștept îngrijorat sub soarele Europei
și valuri sociale se sparg de stînci
boli se perindă în spectrul redus al iluziei
(eu mă vindec, tu te vindec, el moare)

„Spre seară vom face un foc de alge pe fărîm
să ne uscăm, să alungăm sălbăticiunile,

să întemeiem o familie,
ar fi bine să nu ne mai întoarcem în trib“
(dacă ne adunăm sîntem trei, dacă ne scddem ești
numai unul)

El ne va îmbălsăma picioarele.
(eu mă vindec tu te vindec)

Ioan Morar

Trenuri în toamnă

Trenuri prin noapte,
lunăcătoare riuri trecînd
ca sufletul printr-o iubire
neasteptat și tainic,
purtînd arome de culori
și misterul câmpiei;
cătore greul pămîntului
deschide gîndul povestea
și vine-o pasăre plantînd ușor
amiroșind a frunze galbene
și a bostani și-a struguri și a mere.
În adîncuri aripa ei ne bătu
de pornirăm prin toamnă și cîntec?

Florentin Popescu

Comedie săracă

Milimetri, mililitri, miligrame.
Masa mi-e plină:
cântare, şublere, balanşe, cronometre.

Un metru optzeci şi doi,
şaptezeci de kilograme.

M-am măsurat cu metrul de cârpă,
m-am cântărit cu cântarul pentru vite.

Nu te mai măsoara atâta...
Sufletul tău cât o nucă verde
cum să-l cântăreşti?

Eu ți-am arătat drumul pînă aici.
Eu cobor iar sub pămînt,
tu urmează-mă pe pămînt, pas cu pas.

Petru Romoşan

De dragoste

Te întrezărisem, aripa mea de fărîină,
Ştiam că într-un tirziu,
Îndeajuns de sărmană şi triumfătoare
Te voi întâlni
Printre stelele 'nalte, de jar...
Am trăit visul
Cu care defrişai sălbăticia
Nobild a ideii —

„În dimineaţa unicei privelişti
Cînd cornul sînd
Însă foarte puţin...”

Viorel Sâmpetrean

Floarea începutului

Întoarce-mă, lumină,
umbrei tale
ca pe un rod căderea-n tristul lut
şi nu opri tăceri
sub drum ştiut
să-mpresure vremelnice petale

Ascunde-n vis
răstulburi, albe ruguri
ce nimănui au ars şi bucurat
şi lasă-mă
sub ceasul fără hat
să fiu suris prielnic altor muguri.

Din cele ce-s
făcute pieritoare
trimite-mi semn că nu e în zadar
această zi
că-n sfînta noapte iar
voi fi
curînd
ivire şi plecare...

Petre Solonaru

În soare codrii...

Aplecată în urechea diminetii
ca o umbră
străpunsă de val
mă îmbată un fluture cu plete.
Funii de aur
cu greu zvîcnet
foşnesc
E ora cînd se prăbugesc
În soare.
codrii.

Magda Stoian

Acord

Astfel trăiesc
cei ce involuntar
cu dragostea
înceheie un pact

cum în orice orchestră
după ora închiderii
doar contrabasul cunoaşte
drumul beţivului spre casă

Eugen Suciu

Eu sînt un trist tovarăş de călătorie

*Eu sînt un trist tovarăş de călătorie
nu beau nu mîncîc nu privesc pe fereastră
din cînd în cînd îmi scot batista
uriază şi timp de o jumătate de zi
îmi şterg ochelarii fumurii*

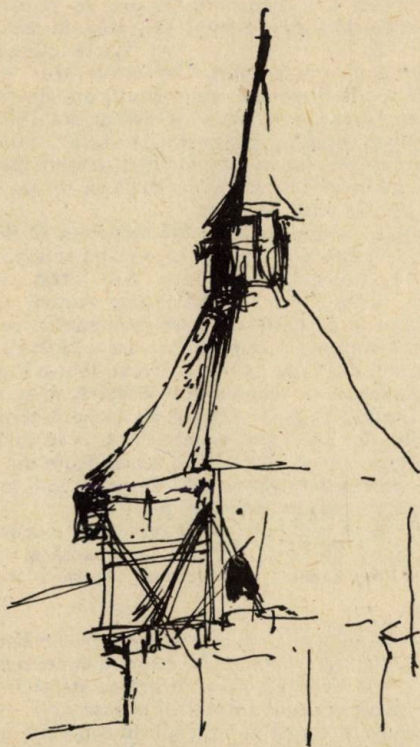
*eu sînt cel mai trist tovarăş de călătorie
nu vorbesc niciodată pe întuneric
valizele mele sînt mici şi pătrate
pardesiul meu e foarte subţire
şi se topeşte încet în cuier*

*sînt cel mai trist tovarăş de călătorie
privesc numai spre vârful umbrelei
am figări pe care nu le ating
ştii o poveste frumoasă pe care n-o spun*

nimănui

*nu cobor niciodată din tren
în gări, în oraşe, în parcuri
mă simt îngrozitor de singur*

Matei Vişniec

Sînt drumu-ţi...

*Sînt drumu-ţi lung
şi aşternut în cale
şi greu
şi drept
şi nins
cu dimineţile-nflorite-n soare
ş-apusurile roşii
de lacrimile tale...
Sînt drumu-ţi lung
şi aşternut în cale...*

Atît

*C-un pumn de inime şi braţ
strunesc ogari ce caleă
trup reavăn
şi de codri şi de iarbă
eu nu vînez destinul
dar vreau
încît
jungherul
scurt
să-i smulgă-n goană
o halcă...*

Şi-apoi atît.

Dan Dobre

Ninge...

*Ninge erotic în infernul serii
Pragul se năruie
Chipul rînced se aşează-n scorbura
Trupul se îndoaie ca un arc
Din umbră răsar cioclii de smalt
Pe pajişti ciuruite
Adorm cortinele încremenite
Astăzi rîd în poema de bal
Şi ninge erotic!*

Leontina Nedeleu

Cîntec

*Atît de adînci
Tăcerile privirilor tale,
Prinse între petalele firului de magnolie,
Pe care soarele hărăzise
Să mai înmugurească doar
Un singur lujer,
Căci m-am adîncat în ele
Precum un aventuros căntător de perle,
Iar cînd am ieşit la vînt
Îmi mişunau furnicar
Povestioarele copilăriei tale.*

Viorel T. Sălăgean

BLOW-UP

Nu aveam nici o poză din copilărie. Nu știu de ce, adevărul e că în albumele familiei nu exista nici o poză de-a mea. În urmă cu câteva luni un verișor al meu, a descoperit una. Mă uit la ea cu uimire, cu satisfacție, cu dragoste, cu ciudată neliniste. Descopăr amintiri pe care le pierdusem, cobor într-un timp de care m-am despărțit. Privesc strada, copacii, preajma, e vară. Ce se întâmpla în dimineata acelei zile? Cine sînt oamenii din jurul meu? Întrebări tandre îmi amușină urmele ca niște căței de treabă. Care vor deveni cîini binecunoscuți, buni-la-toate, harnici păzitori ai casei noastre și ai liniștii tuturor.

Cîteva pansamente atîrnă de piciorul stîng. Le trîsc cu energie, e bine să facem mişcare, spun preceptele, spun specialiştii, spun mătuşile. Oooo, ce vacanţă infernală, prin ce vacanţă infernală am trecut! Îmi intraseră în talpă cîteva cuie, rănile nu voiau să se vindece, medicul mă copleşise cu interdicţii, mătuşile cu sfaturi. Privesc poza, bandajele curg după mine, n-am nici un fel de glume, nici de joacă, veselul fotograf vrea să se distreze. Parcă m-am oprit şi am luat poziţia de dreptiş. Sînt în faţa castelului lui Jakabffy. Locuiam, pe atunci, vizavi de castel. Cel care mă fotografiază e aşezat chiar pe fereastra camerei mele.

Castelul și parcul din jurul lui nu fuseseră niciodată împrejmuite cu zid. Nici în timpul contelui — nu am mai prins anii bătrînului Jakabffy, cel care a polemizat cu Blaga, și nici ai fiilor lui — nici cînd se instalase aici sediul gospodăriei agricole din stat și nici cînd geaseul devenise ceape. Și nici cînd, în locul ceapului, deplasat într-o clădire mai puțin arătoasă, dar mai funcțională, se mutase grădinița. În jur era doar un gard de sîrmă, cine trecea pe stradă putea contempla activitățile-întîmplările dinăuntru. Locul era al satului, apartinea tuturor: era un pasaj, un spațiu al conversației, al șuetei, un fel de poiană a lui locan.. Pe terasa castelului se dădeau, cu trei decenii în urmă, mici spectacole. Apăreau trupe itinerante de prestidigitatori care își deconspirau, după fiecare exercițiu, trucurile. Nimic supranaturaaaaaaal, striga omul care ne arăta cîte lucruri pot fi ascunse pe o mincă. Nimic supranaturrrrrrraaaaal, exclama victorios după ce încheia exercițiul cu ziarul rupt sau cu ața sau cu inelele. Arta noastră e la îndemîna tuturor, oricine poate deveni artist, iată... Arta este azi la îndemîna poporului...

Se amenajaseră și un teren de volei, o popicărie, în vechiul chioșc al contelui cînta, de ziua recoltei, muzica. Au dispărut, nu-mi dau seama cînd, toate.

Cu vreo trei ani în urmă a apărut, în jurul castelului, un zid. Un zid destul de înalt care interzicea orice „amestec dinafară”, orice privire indiscretă.

Zidurile nou apărute nu organizau — cum mi se părea — o obstrucție. Nu erau decît o consecință firească a noilor transformări. Instalau — doar —

o instituție care își avea rostul ei precis între alte instituții pe care noi, muritorii de rînd, prinși între obligațiile noastre zilnice, le trecem cu vederea. Le ignorăm cu dezinvoltură. Ele există, iată, chiar lângă noi.

Locul nu găsea interzis nimănui. La *Casa de copii* fuseseră angajați oameni din sat, nimic din ce se petrecea acolo nu rămânea necunoscut consătenilor mei. Și ce mănâncă și cum se îmbracă și cum arată micii pensionari. Se știa tot, așa cum despre fiecare dintre oamenii satului fiecare știe tot: locul nu era ermetic închis, așa cum mi se părea în trecherile mele de o zi-două pe acasă. Nu fusesem *frustrat de peisaj*, deși după ce locuisem ani în șir vizavi de Castel, parcă apăruse un semn. Se cicatrizase, fie și în memoria mea, un gând. De fiecare dată când reveneam acasă îmi propuneam un șir de reportaje despre sat; între ele, unul despre Casa de copii. Ca un făcut, când ajungeam acolo, nu era nimeni. Copiii plecaseră la mare sau la munte. Mi se părea absurd, eu nu văzusem marea decît la douăzeci de ani, la munte am ajuns mult mai tîrziu. Ei plecau mereu la munte și mare ca într-un no man's land în care țineau să dispară. Ei dispăreau, asta era. Pur și simplu dispăreau.

Acum erau încă *acasă*, deși bănuiam că sînt plecați. Am descoperit-o la game pe Lenuța care mi-a spus: sînt aici, abia mîine seară pleacă. Cu Lenuța Zorlențan am fost coleg de clasă. E supravegheatoare. „Pleacă mîine”, îmi spune. „Vine un autobuz care-i duce la Caransebeș de unde...” Aveam la dispoziție mai mult de douăzeci și patru de ore.

În cele 24 de ore la Zăguzeni: mama îmi povestește cum, în zilele trecute, au chinuit-o reumatismele; îmi demonstrează din ce motive nu va putea, nici anul acesta, să plece la băi; îmi spune că, din nou, lca a fost foarte cumsecade și i-a trimis două plini. Pe urmă trec pe la școală, pe la dispensar, pe la Dodi, un itinerar de la care mă abat rar. Mai am cîțiva prieteni pe care îi întîlnesc dacă nu cumva sînt „în tură”. Lucrează la Caransebeș, fac naveta. De data aceasta mă desprind de traseul consacrat și, după ce-mi las bagajele, plec la casa de copii.

Poarta nu era încuiată. Mă așteptam să fie încuiată, să existe un portar care să-mi solicite legitimație, delegație, explicații. Am intrat simplu — am rămas puțin derutat în fața intrării. Copiii se jucau în parc, era un parc reamenajat, cu leagăne, tobogane (în mijlocul lor era o tînăra doamnă în alb) dar după ce m-au zărit au luat-o la goană către mine; m-au înconjurat fără teamă; m-au adoptat. După o clipă de ezitare, au început să-mi ia mîinile, să mă mîngieie, să mă atingă. Erau în maiieu, săr chiloți. Purtau pantofi de tenis: toate din caleafară de murdare. Erau plini de muci, unii se zgîriaseră pe față, pe picioare, pe mîni.

Nici nu vă închipuiți cît de repede se murdăresc, îmi spune Elena Zorlențan. Dar parcă ai noștri nu se murdăresc, completează doamna în alb.

Sînt în mijlocul unui cîrd de copii care mă pipăie, care îmi mîngieie hainele. Mă iei și pe mine în brațe, strigă. Mă iei și pe mine în brațe, strigă în cor. Sînt băieți și fetețe între trei și șase ani; — casa de copii îi preia de la leagănul de copii și îi crește pînă împlinesc anii de școală. Acum au program

de tuns. Îi tunde o frizeriță venită din comuna Constantin Daicoviciu. Zăguzeni e un sat aparținător de această comună, adică de Căvăran; așa se numea, cu zece ani, cu o sută de ani, cu patru sute de ani în urmă comuna Constantin Daicoviciu. În satul Căvăran s-a născut marele istoric: nu mai știu la câți ani l-a părăsit, dacă s-a simțit prin ceva legat de acest sat, dar realitatea este că azi Căvăranul se numește Constantin Daicoviciu. Mi se pare întotdeauna straniu atunci când sînt întrebat din ce comună sînt, să răspund: din Constantin Daicoviciu. Parcă aș bijbîi în interiorul chitului, ca Iona.

Aștept să aud urletele: am asociat întotdeauna ideea de frizer, dentist, medic, cu ideea de teroare. Toată copilăria mea a fost amenințată de umbrele lor. Pentru prima dată văd copii care se tund cu mare plăcere. Stau șapte-opt înghesuși pe patul din fața frizeriței și așteaptă plini de nerăbdare evenimentul. Cel de pe scaun zîmbește, e fericit, cineva îl atinge, îl mîngîie! Toți vor să se tundă? Nu chiar toți, nu exact toți; există o fetiță care ar vrea să-și lase codițe. Ar vrea, dar regula este ca toți să fie tunși, fiindcă, altfel, mîine, nu o vor lua în autobuzul care...

Sînt în curte însoțit de aceeași cohortă, încerc să conversez, dar merge greu. Am vaga impresie că unii dintre cei care mă însoțesc nu știu să vorbească; sau că nu știu decît această propoziție: *ia-mă în brațe*. Unul, mai insistent, mă răpește — mă trage după el — mă izolează pentru cîteva clipe; am o mamă cu cămașă albă, îmi spune. Încerc să aflu mai multe dar nu obțin decît variante ale aceleiași propoziții: am o mamă cu cămașă albă. Sosesc ceilalți care repetă, foarte mîndri: *el are o mamă cu cămașă albă*. Vor să mă răpească și alții, devin nervoși că nu vin cu ei. Apare doamna în alb care face ordine. Este frumoasă, e elegantă, are doi copii, soțul ei este preot în Iupa.

„Aici sînt foarte bine hrăniți, îmi spune, nici ai noștri acasă nu primesc atîta mîncare cîtă primesc ei”.

Dimineata n-o mai întîlnesc nici pe Elena Zorlența și nici pe doamna Sîrbu. În schimb, îl găsesc la birou pe Nelu Duma, fost elev al meu. Mi se pare. El este administratorul și poate să-mi dea toate lămuririle. E elegant, frumușel, politicos, lîngă el e un tînar care e prietenul lui, să stăm de vorbă. Numele corect al instituției este *Casa de copii preșcolari Zăguzeni*. Sînt subordonați inspectoratului școlar Caraș-Severin. Lor le repartizează copiii Centrul de minori Reșița. Au nouă posturi de educatoare, un director, și o alocație, în acest an, de un milion și cincisute de mii de lei. Primesc copiii de la leagănele de copii și au dificultăți cu ei fiindcă acolo nu sînt ținuți decît în paturi cu gratii. În pat le dă să mănînce, în pat le pun jucăriile. La leagăne nu au decît surori de ocrotire, și nu educatoare. Cînd ajung aici, unii nu știu nici să vorbească. Aici sînt prima dată *afară*: dacă aud căzînd o frunză, se sperie. Unii nu au mai văzut copaci, nu au mai văzut un fir de iarbă, un cîine adevărat. N-au stat decît în patul lor cu gratii. De regulă îi dăm la șase ani la școală dar mai sînt și unii pe care îi amînam pînă la șapte. Adică nu noi, există o comisie care îi amîna. Am văzut copii care se balansează pe picioare? E o urmă de acolo.

Părinții nu vin să și-i vadă. Doar doi-trei părinți pe an apar pe la noi. Niciodată mai mulți. Da,

cum să nu, părinții lor trăiesc, sînt în viață. Din cei șizeci de copii, doar doi au ambii părinți decedați.

Uneori unii sînt înfiați, oameni care nu pot avea copii vin la noi și își înfiază unul. Întotdeauna trebuie să obțină, pentru înfiere, consimțămîntul părintelui adevărat. Sînt cazuri în care părinții adevărați nu acceptă sau, alteori, cer bani. Da, cer bani. Nu sume prea mari.

Cer cîteva dosare pe care nu le obțin decît după ce pun pe masă legitimația de ziarist. E destul de politicos să n-o răsfoiască, dar destul de circumspect ca să nu-mi aducă decît patru dosare, după ce s-a uitat el înainte să vadă despre ce e vorba în ele.

În definitiv, despre ce este vorba în dosarele acestora? Situația părinților, hotărîrea comisiei de repartizare. Cine sînt părinții lor? Mamă arestată, tată alcoolic. Tată arestat, mamă cu servicii temporare și încă patru copii. Tatăl plecat fără adresă, mama în imposibilitate de a-și întreține copiii. Tatăl plecat fără adresă, mamă bolnavă. Istorii, înțîmplări, accidente. Vreau să vorbesc cu cîteva dintre copiii cărora le-am citit dosarele — căci sînt dosarele lor, nu-i așa? sînt dosarele lor. Nu pot să vorbesc cu ei fiindcă ei au împlinit șase ani și au fost transmiși altei instituții: dosarele urmează a fi transmise. Dar dosarele celor de aici? Dosarele celor de aici sînt la tovarășa directoare, tovarășa nu a sosit încă, poate după masă. Dacă vreau, pot vorbi cu cîteva. Apar Mihaela și Adina, dar mare lucru nu obțin de la ele: cu toate insistențele educatoarei de servicii și ale administratorului nu-mi recită nici poezii, nu-mi spun nici cum le cheamă și nici dacă aici ele au prieteni. Doar cînd ies afară se reped, împreună cu o ceață de șase-șapte, să mă someze; ia-mă în brațe, nu-i așa că ne lei în brațe?

(O discuție cu doctorul Virag Rozalia, care-i are sub supraveghere; sînt foarte sănătoși, sînt mult mai rezistenți decît ceilalți copii. Zgrieturile pe care le-ai văzut sînt de la tobogane, de la balansoare, nimic grav. Au o alimentație foarte consistentă. Noi le vizăm rațiile. Ce să-ți mai spun? Întotdeauna cînd mă duc acolo mă întrebă: tu ești mama mea?)

Mai trec seara să-i văd, sînt la geam, strigă: ne-a dat haine noi. Plecăm la mare! Sînt foarte agitați, autobuzul așteaptă la intrare, peste o oră va pleca. În sat femei-bărbați se agită, educatoare, supraveghetoare îi vor însoți; două săptămîni la munte, două la mare...

Mama are 73 de ani, stă împreună cu doamna Iustina. Doamna Iustina e sora tatălui meu; va împlini, în curînd, 87 de ani. De cîteva luni nu mai poate să meargă.

— Trebuie să mă duc să dau la capre, spune doamna Iustina, rămîne în continuare în fotoliu și repetă: trebuie să mă duc să dau la capre. Și la curci.

Nu mai are capre. Și nici curci. Apoi: Trebuie să-i fac de mîncare lui Ion.

Ion a fost soțul ei. A murit într-un accident în 1946.

Pe urmă dă cu ochii de mine și povestim de una — de alta.

Cornel Ungureanu

august 1983

MODA

Tineretul și moda au avut din totdeauna aspirații și afinități comune, deseori sensurile cuvintelor „modern“, „nou“, „tînăr“ confundindu-se. Și ce poate fi mai firesc decît dorința tinerilor de a fi în pas cu moda, de a purta lucruri noi, frumoase, pline de farmec, și gust, potrivite în toate ocaziile. La rîndul ei „moda“ se naște tocmai din privirea atentă a creatorilor asupra tinerilor, ei fiind, cum e bine știut, purtătorii de prim rang ai noului.

Și iată că relația tînăr-modă, subiect de mare atracție pentru sociologi, intră din ce în ce mai mult în preocupările factorilor educativi din țara noastră. La întrebările firești „ce mai e la modă?“ sau „ce se mai poartă“ în acest an? fetele și băieții își îndreaptă privirile spre vitrinele magazinelor, dar mai ales spre stradă, acolo unde se naște mereu o „modă“ a imitației. Și uite așa, un fleculeț, măruniș, cum ar fi un cerceș sau fel de a-ți lega cordeluța pe frunte, sau o cravată, un buzunar, o fundă, se ridică la rangul de „modă“ și împetritează strada. Din păcate aici este și pericolul. Prostul gust, falsa modă, extravaganța, transformă în ridicol peisajul și nu rareori privirea ne este întristată de stridența așa-ziselor „moderne“. Ce să purtăm? Cum este bine să ne îmbrăcăm. Ce se potrivește anumitor ocazii? Ce mai este modern din garderoba noastră și ce ar trebui să facem pentru a o îmbogăți cu ceva nou? Ce ne șade bine și ce corespunde taliei noastre, gesturilor noastre, mersului nostru, zîmbetului nostru? Întrebări, întrebări pe care fiecare și le pune dorind să fie în pas cu moda, așteptînd admirația celor din jur, dar în special vrînd să se simtă bine în orice ocazie.

Cine să răspundă tuturor acestor gînduri?

DOVEDIND GRIJA PERMANENTĂ PE CARE O POARTĂ TINERETULUI ȘI ASPIRAȚILOR LUI DE ORICE FEL, C.C. AL U.T.C. PRIN B.T.T., ÎMPREUNĂ CU MINISTERUL INDUSTRIEI UȘOARE ȘI MINISTERUL COMERȚULUI INTERIOR AU TRECUT LA REALIZAREA UNOR MĂSURI PENTRU PROMOVAREA UNOR CREAȚII ȘI PRODUSE VESTIMENTARE DESTINATE TINERETULUI. PREOCUPAREA PENTRU O AUTENTICĂ ȚINUTĂ ESTETICĂ, PENTRU DEZVOLTAREA INTERESULUI TINERILOR DE A ÎMBRĂCA ȘI PURTA CREAȚII VESTIMENTARE SPECIFIC ROMÂNESȚI, PLĂCUTE, FUNCȚIONALE ȘI DE UN REAL BUN GUST ȘI-A GĂSIT ÎNCUNUNAREA PRIN ACȚIUNI CONCRETE CUM SÎNT PARADE ALE MODEL, GALE ALE MODEL, CARNAVALUL MODEL ESTIVALE Ș.A., ORGANIZATE ÎN STAȚIUNEA TINERETULUI COSTINEȘTI, ÎN STAȚIUNILE MONTANE BUȘTENI, PÎRÎUL RECE, IZVORU MUREȘULUI ȘI LA CÎMPULUNG MOLDOVENESC, ÎN BAZELE SPORTIVE ȘI DE AGREMENT DIN

BUCUREȘTI.

ÎN STAȚIUNILE TINERETULUI, EXPOZIȚIILE PERMANENTE CU VÎNZARE PUN LA DISPOZIȚIA PUBLICULUI TÎNĂR CREAȚII VESTIMENTARE CARE SATISFAC GUSTURILE ȘI EXIGENȚELE CELE MAI DIFERITE, ORIENTÎND TOTODATĂ SPRE O MODĂ FUNCȚIONALĂ, ESTETICĂ ȘI DE O CALITATE DEOSEBITĂ.

LA ACESTEA SE ADAUGĂ ȘI FAPTUL DELOC NEGLIJABIL CĂ TINERII AU POSIBILITATEA DE A SE ÎNTÎLNI ÎN ACESTE STAȚIUNI CU SPECIALIȘTI ȘI CREAȚORI DE MODĂ, OCAZII CU CARE SCHIMBURILE DE OPINII ȘI PĂRERI, DEZBATERILE ȘI TESTĂRILE, DEMONSTRATIILE PRACTICE ȘI CONCURSURILE CU PUBLIC NU POT DECÎT SĂ FAVORIZEZE ATINGEREA SCOPURILOR INSTRUCTIVE, VIZÎND EDUCAREA ESTETICĂ A GUSTULUI PENTRU FRUMOS LA TINERI, A INTERESULUI PENTRU ȚINUTA DECENTĂ ȘI DE BUN GUST ÎN VESTIMENTAȚIE.

Iată deci că tinerii primesc răspunsuri la întrebările și gândurile care-i preocupă, văzînd chiar realizîndu-se practic aspirațiile lor în domeniul modei.

Și cum moda se răspîndește molipsitor de repede, nu ne rămîne decît să ascultăm în avanpremieră sfatul specialiștilor pentru anul '85.

La zi — moda Sezonului rece.

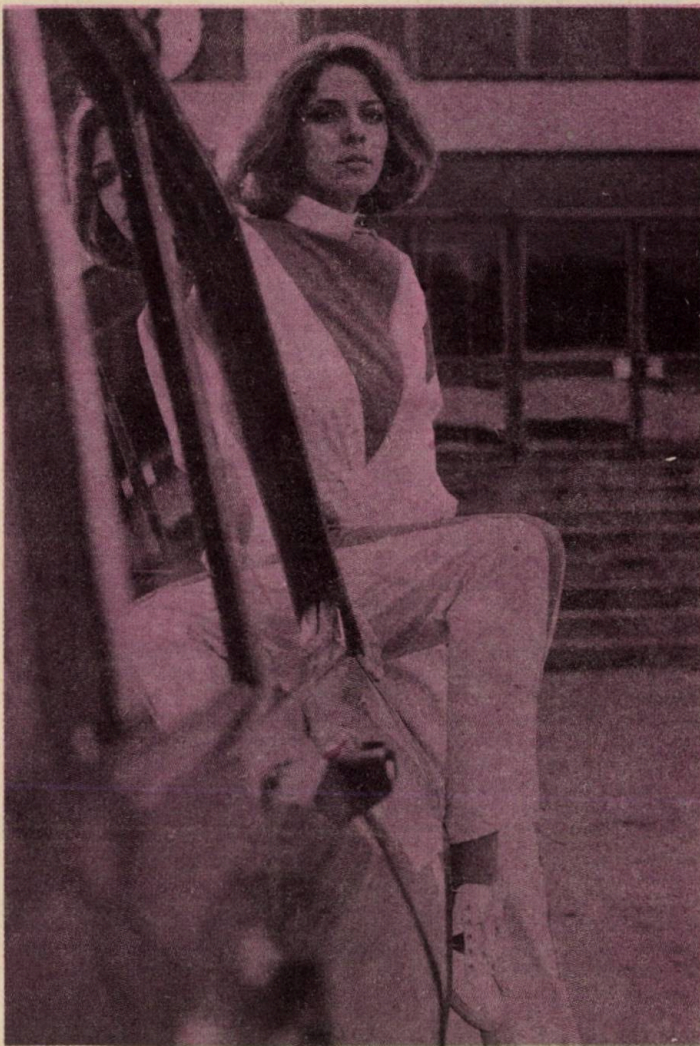
Cum buletinele meteo nu și-au confirmat încă pronosticurile pentru iarna ce vine, frigul sau zilele însorite, zăpada sau gheușul, asfaltul mai mult sau mai puțin uscat, toate pun problema acelei îmbrăcămîni care să ne găsească pregătite pentru orice situație. Creatorii de modă, parcă mai atenți în acest an asupra funcționalității vestimentației, propun modele cu o linie predominantă în stilul sport, dar și cu multe elemente clasice care în ansamblu ne asigură eleganța și confortul în cele mai felurite ocazii. Materialele folosite sînt în genere groase, cu succes în continuare pentru țesăturile păroase, pufoase, plușate, scămoșate. Și acestea atît pentru confecțiile mari ca paltoane, pardesiuri, pelerine, cît și pentru taioare, compleuri cu pantalon ș.a.m.d. Generoși fiind asupra asigurării unor materiale călduroase pentru iarnă, creatorii ne propun și o linie lejeră, amplă, cu piese multe, suprapuse, folosind aceeași țesătură sau elemente de contrast. Taioarele de exemplunu se mai compun din clasicele două piese — fustă—jachetă — ci deseori sînt însoțite de cîte o vestă mai lungă decît jacheta taiorului sau de cîte o pelerină din același material. Eșarfele, puloverele, pălăriile folosesc și ele aceeași sursă de materiale, combinațiile fiind nenumărate și de ce să nu o recunoaștem foarte paractice ca element de noutate, taiorele au în acest an gulere foarte ample, fie șal, fie cu revere. Carourile și dungile sînt încă suficient de căutate, dar de cele mai multe ori se preferă uniunile în culori sobre care

dau o notă suplimentară de eleganță precum și posibilități mai multe de asortare a accesoriilor. Un nou interes îl prezintă țesăturile flanelizate folosite în special la taioare. În privința croielilor taioarelor linia masculină pare să fie adoptată în special pentru aspectul ei funcțional. Buzunarele aplicate și mari, uneori chiar foarte mari ornamează mai toate fustele și jachetele.

Rochiile de iarnă își permit în schimb fantezia de a fi foarte feminine. Pentru aceasta, materialele sînt moi și plăcute; se folosesc voaluri de lînă, stofe fine, crepuri, prince de Galleuri, iar pentru seară mătăsuri pline, combinații de lucios și mat, taftale, catifele, dantele.

Modelele lasă loc romantismului și poeziei, mincile fiind ample, jabourile, fundele mari. gulerele brodate înfrumusețînd ținuta în orice ocazie. Broderiile folosind sursele de inspirație din folclorul românesc au o mare căutare care depășește granițele țării noastre, în mai toate colțurile lumii.

Și pentru că iarna include și mereu așteptatul eveniment al Anului nou, rochia de revelion se vrea amplă și strălucitoare, cu decoltee ceva mai îndrăznețe, de multe ori în formă de V și în spate. Culoarele sînt vii și fără prejudecăți. Pentru cele ce preferă pantalonul, varianta lui de seară este amplă pînă la bază, sau în formatul lejer în jurul bazi-

foase, preferate pentru modelele mai romantice, cu minci largi, cu ampoare și în culori pastelate.

Sezonul cald

Dacă iarna ne bate la ușă, zilele călduroase par atât de îndepărtate încât gândul despre moda sezonului estival pare de domeniul visului. Și totuși specialiștii se pregătesc precum proverbului „vara — sanie, iarna — căruță” sugerându-ne să ne confecționăm din timp acele piese ale vestimentației care vor face spectacolul de modă al verii viitoare.

Ni se vorbește despre trei tendințe principale, fiecare cu un farmec aparte și de ce să nu o spunem cu elemente care pot să stea bine oricui. Una dintre tendințe, desprinsă parcă din amintirile mamelor și chiar bunicilor ne propune o modă rafinată, cu detalii ale vestimentației anilor 30'—50', folosind culori ceva mai sobre, greu definibile, deseori uniuri. Ținuta deosebit de elegantă este adecvată ocaziilor și fără exagerări și ostentație poate pătrunde în opțiunile tinerilor. O altă tendință este cea romantică, meza verile trecute ne-au obișnuit cu materialele ușoare, spumoase, transparente, cu dantelele și voalurile, cu volanele și broderiile. Desigur aici este zona de predilecție a fanteziei. Culorile atât pastelate cât și vii, ampoarea fustelor, a minciilor, asimetriile în întreaga ținută sau parțial la fuste, la bluze, totul în ansamblu sugerează o inspirație tinerească și plină de farmec. Și, în fine, cea de-a treia tendință este, cum se și așteaptă, cea sport, atât de îndrăgită de tineri pentru esteticul și funcționalitatea ei. O pondere importantă în noile colecții sport o dețin materialele gofrate, șifonate, creponate, fronsate, folosite cu succes pentru bluze, fuste, blézere, compleuri ș.a. De altfel, țesăturile cu reliefuri plate, amintind de structurile rustice din sezoanele precedente sînt încă prezente în colecțiile anului viitor. Ținuta sport propune în acest an cu mai multă insistență buzunarele de toate dimensiunile și aplicate pretutindeni pe bluze, pe pantaloni, pe

fuste, pe jachete. Buzunarele sînt fie simple, fie închise în fermoare, fie în nasturi, în privința acestora dovedindu-se multă fantezie în alegere și amplasare. Catifeaua și pielea, sau imitația de piele mai apar în colecții pentru costumația automoto-velo. Nu insistăm asupra acestor alegeri, pentru că ele nu se potrivesc în orice situație, putînd să frizeze prostul gust în cazul folosirii neadecvate. Un alt element care se remarcă este o clară tendință spre desființarea unor prejudecăți privind asortarea culorilor și a materialelor. Apar deci combinații de culori pe care cu greu le bănuiam asociabile, precum și construcții contrastante în cadrul aceleiași confecții de genul ajur-etamină-crep. Și aici trebuie să manifestăm prudență și echilibru, pentru a rămîne în limitele bunului gust.

În privința culorilor verii '85 este greu să se nominalizeze o culoare la rangul de modernă cu prioritate. Sînt propuse culori pastelate care sugerează acuarelele și care pot fi folosite cu succes în ținuta romantică și elegantă, de ocazie. Paralel cu aceasta apar și culorile vii, chiar foarte vii, cu contraste interesante, cu jocuri de linii și geometrii, cu suporturi florale, care sînt atât de adecvate ținutei sport și chiar celei mai pretențioase cu recomandarea unui echilibru în alegerea contrastelor pentru realizarea unei armonii coloristice de ansamblu.

Și nu putem încheia sugestiile pentru moda sezonului cald fără a pomeni cîte ceva despre costumele de baie, care se află și în colecțiile anului viitor într-o continuă căutare și fau-tezie. Combinația două piese, lasă tot mai mult loc costumului dintr-o singură piesă, aici fantezia coloristică, dar și a croielilor fiind nelimitate. Costumul de baie tricatat sau croșetat a pătruns și în colecția anului '85, combinațiile domino (alb-negru) dînd o ținută elegantă. Nu mai rămîne de adăugat decît că rochiile de plajă constituie ansambluri cu costumele de baie.

Grupaj realizat de
Maria Moraru
Magdalena Zagorîț
Olga Bobonea

nului și strîmt la gleznă. Se propune și smokingul după toate regulile piesei masculine, cu singura derogare: bluza de mătase albă care presupune fundă mare la gît sau jabou.

Pentru toate zilele fustele și pantalonii rămîn piesele de bază, la acestea adăugîndu-se puloverele groase de lînă. Tricotajele au încă o căutare în ascensiune și trebuie să recunoaștem că aspectul practic se imbină armonios cu esteticul. Pantalonul dublat, așa-numit „termo” își cîștigă un loc de frunte în colecția iernii '85. Fustele, în carouri, în dungi uni, brodate, cu pliuri, cu cûte în clini, drepte, evazate, deci în toate felurile clasice și bine cunoscute, au ca elemente de nou în special buzunarele mari aplicate și nasturii care se pot amplasa cu fantezie în forme diferite. Puloverele din fire groase și foarte groase folosesc temele anului precedent în care un loc de frunte l-au deținut jocurile de linii și culori. De un mare succes se bucură tricota-jele din mohair și din fire pu-

Cunoaștem, desigur, că orice vestimentație capătă strălucire, noutate, diversitate tocmai prin accesorii. De multe ori, o rochie ceva mai veche reintră în atenția noastră doar aplicându-i un cordon foarte modern sau un colier adecvat. Deci ce se propune pentru '85. Pentru că am pomenit despre cordoane, fan-tezia anilor precedenți nu se limitează nici în anul ce vine. Cordoanele au o căutare din ce în ce mai mare în orice tip de vestimentație. Pentru ținuta sport, cordoanele late cu cata-rame simple sau ceva mai lu-crate, uneori chiar mai multe rinduri de cordoane constituie accesorii obligatorii. Se aplică peste fuste, rochii, pantaloni, jachete, pardesie, paltoane, pe scurt în orice ocazie. Pentru situații speciale, de gală, cor-doanele devin din ce în ce mai colorate, în formă, combinații de materiale, amplasare. La rochiile de seară se folosește cordonul dintr-un material stră-lucitor, de contrast cu culoarea ansamblului și în funcție de talia purtătoare — lat și foarte lat.

Măgelele sînt alt detaliu de mare atracție pentru sezonul viitor. Sînt propuse coliere foarte groase, șiraguri multe împletite și care ornamează aproape ca un guler, lanțuri cu inele mai mari, brățări late și asortate colierelor, folosind ace-eași temă sau material. Cerceii se prezintă cu „noutatea” unor dimensiuni considerabile, în forme geometrice și în culori vii.

Și cite ceva despre încălță-minte. Iarnă-vară, tendința clară este spre confort. Deci încălțărilor ametoitoare au cam cedat locul tocurilor moderate, iar pantoful plat, fără toc sau cu un toculeț foarte mic, conti-nuă să fie la modă. Sandalele sînt ceva mai montate și din benzi mai late de piele. Cizmele din piele sau înlocuitori, din an-tilopă, din cauciuc, din combi-nații piele-textil au ca singură grijă să asigure o comoditate sporită purtătoarelor.

Se poartă încă cizmulița scur-tă, fără toc, cu rever, închisă în ținte, butoane, nasturi, se poar-tă și cizma lungă, dacă se poate îmblănită și cu încuieri în bumbi sau catarama mici. Gen-țile sport, cu mare capacitate

și foarte funcționale întregesc ținuta cotidiană. Pentru seară doar se folosesc poșete mici, în forme ovale, plic, semicerc, din

materialele asortate ținutei. Pentru ocazii de gală, pantofii și poșeta sînt din același mate-rial cu rochia.

1. Parisul „vesel”!

Într-o atmosferă exuberantă, parada colec-țiilor franțuzești și-a etalat recent noutățile pentru finalul sezonului '84 și 1985. Numelor celebre, cu tradiție în arta vestimentației, cum sînt binecunoscutele case de modă Dior, Ungaro, Lt. Laurent, Chanel, Laroche li s-au alăturat nu mai puțin cunoscutele colecții la „modă” Montana, Mugler, Girbaud, Coshino, Bereta, Kansai, Dorothee Bis, Kenzo, Sona Rykiel, Lagerfeld, Alaïa, Miyake, Thomass, De Luca, Tarlazzi, Valentina, Chloe, Hechter și... multe altele. Este greu de reținut vreun factor comun al tuturor acestor colecții, pentru a presupune că secretul sezonului ce vine și-a dezvăluit conul de umbră în care ne aflăm pînă la această pe-

rioadă. În tot cazul fiecare colecție și-a onorat numele cu încercări de originalitate și noutate. Dar, ca mai întotdeauna, este un drum lung de la fanteziile acestor colecții și pînă în stradă, acolo unde se naște o altă modă, mai practică, mai apropiată de preocupările cotidiene ale fericiților purtătoare ale frumosului. Și totuși, din curiozitate, să aruncăm un ochi și în grădina misterioasă a celor ce spun că fac din modă o artă. Ceea ce se poate spune cu certitudine este că nimeni nu face economie de materiale. Fie că este vorba de rochiile de seară, fie că sînt etalate ținute de zi, totul se desfășoară într-o abundență de mătăsuri, stoffe și dantele. Dacă industria textilă întrezărește zile ferice, nu mai puțin interesată apare și producția de nasturi care se pare că vor împodobi cu prisosință orice ținută. Despre culori e și mai greu de spus ce intenții au cu noi acești celebri creatori. Se remarcă cenușiul, fumuriul, albastrul petrol, negrul, maroul, dar spre norocul nostru monotonia și sobrietatea acestor culori este din cînd în cînd înviorată cu rozuri, ciclameuri, turcoazuri și galbenuri din cele mai vii și strălucitoare. În continuarea accesoriilor au mare preț. Dintre ele, cordonale se remarcă în mod deosebit, printr-o nestăvilită fantezie în formațiuni, dimensiuni și culori. Nu mai puțin interesante sînt și podoabele care se vor și ele din abundență și în toate ocaziile liniile excentrice, asimetrice, din croiala vestimentațiilor se regăsesc și la nivelul mărgelilor dar mai ales al cerceilor, care în acest sezon se vor cu tot dinadinsul mari, colorați, geometrice și strălucitori. Ca noutate, nu mai este nevoie să împerechiati cerceii, ci este mult mai șic să purtați un cercei mic într-o ureche și altul foarte mare, dacă se poate atîrnînd pînă la umăr, la cealaltă ureche. În privința croielilor, totul pare permis, de la strîmt, la larg, de la pluri la falduri, de la ținuta gen „masculin“, la cea de un romantism desăvîrșit.

Și totuși ce vom purta în sezonul rece al anului viitor?

Iată o întrebare la care trebuie să răspundem fără ezitare...

2. Pentru ținuta de zi cu zi

Atît pentru rochii, cît și pentru taioare și pardesiuri linia care împrumută aspectul „a la garçon“ pare să se impună tot mai mult. Se propun două rînduri de nasturi, cravate bărbătești, pălării bărbătești, revere bărbătești ș.a.m.d. Mai rămîne cîte o notă de feminitate prin cîte un fular sau floare la butonieră dar... Trebuie să recunoaștem că efectul este în ansamblu pozitiv. Linia lejeră a croielilor, buzunarele ample, combinațiile de materiale dau în general un aspect practic, binevenit în orice împrejurare. La pardesie și taioare, pe lîngă reverele clasice, în acest sezon ceva mai late, continuă să se impună prin eleganță gulerile șal, foarte ample. Buzunarele foarte mari și aplicate împodobesc atît taioarele, cît și fustele. Garniturile din piele aplicate pe revere, buzunare, manșete, ca și întreaga costumație din piele persistă în unele colecții. Fustele în cute, pliseuri asime-

trice, simple, largi, mai lungi, mai scurte, par să nu strălucască prin noutate. Pantaloni continuă să fie foarte amplii în partea bazinului și îngustați la gleznă. Se propune și un soi de pantalon larg de sus pînă jos.

Rochiile au, ca și taioarele și pardesiurile, umerii drepecți și susținuți.

În privința materialelor, uniurile sînt preferate altor combinații, dar din cînd în cînd nu se renunță la ecosez, mai ales pentru fuste și taioare.

Încălțămîntea se arată plină de îngăduință pentru toate gusturile, cu predilecție pentru pantoful cu linie comodă, sport, fără toe, dar și pentru pantoful cu toe moderat. Să nu se omită ciorapii fumurii, chiar negri, în anumite ocazii.

3. Taiorul de ocazie

Piesa fiind deosebită, se încearcă și soluții cu efecte speciale care să scoată din anonim atît o asemenea ținută. Astfel, sînt garniturile de catifea, amplasate cu finețe la fuste și jachete, pliseurile excentrice, reverele foarte ample, minceile mai bogate. Culorile sînt sobre și rafinate, lăsînd liniilor de croială posibilitatea de afirmare. Foarte căutat pare să fie negrul înviorat cu eleganță de bluze de mătase albă. Și pentru că am atins subiectul bluzelor și aici fantezia își spune cuvîntul prin gulere, jabouri, funde, pliseuri și în genere tot ceea ce poate să dea un aspect cît mai feminin. Unii preferă, totuși, și pentru aceste taioare de ocazie linia costumelor bărbătești, fără să se renunțe totuși la șiraguri multe de mărgel, la broșe și cercei, la cordonale cu aspect prețios. Evident pantoful escarpin și poșeta mică, plic, întregesc costumația, iar în plus, mînușile par a redeveni o obligativitate la ținuta elegantă. Casele de modă cu tradiție, cum este Chanel, își susțin cu îndrăzneală linia taioarelor clasice, cu revere paspoalate sau cu croiala gen tunică, totul brodat cu catifea sau mătase. Fustele, cu aceeași bordură, fie că sînt simple și drepte, fie cu o parte petrecută în față sau în spate și obligatoriu cu colțul rotunjit și mai scurt decît lungimea fustei.

Colecția Kansai a prezentat cîteva taioare deosebit de elegante, cu originalitate atît la jachetă cît și la fustă. De exemplu, spatele taiorului este foarte lucrat... Jacheta are pe mijlocul spatelui pliseuri, iar la bază aceeași dimensiune de pliseuri numai că pe orizontală. Fusta continuă pliurile, mărunt de pe spatele taiorului, dînd amploare mișcării. Lungimea fustei este doar cu 2—3 palme mai sus de gleznă. În față taiorul gen tunică și cu minceă raglan se încheie simplu, cu nasturi cît mai eleganți. Înteressantă pare și fusta cu un pliu adînc în spate, pliuul fiind în interior gofrat mărunt.

Montana și-a îmbrăcat manechinele în negru și alb, linia gen smoking fiind predominantă. Peste taioare sînt propuse pardesiile sau peletinele din același material și obligatoriu foarte simple. Cravata bărbătească sau chiar papillonul aproape că nu lipsește din accesorii colecțiilor.

4. Tricotajele

Se pare că bucuria cu care firul de lână a fost primit de iubitoarele de frumos de pe mapamond nu a ocolit nici pe creatorii celebri de modă pariziană. Nu este deci de mirare, de ce Lagerfeld și-a îmbrăcat manechinele în jachete groase de lână, închise la două rânduri de nasturi, de ce Girbaud propune bluze largi și pantaloni asemenea, tot din fire tricotate, de ce Dorothee Bis prezintă rochii superbe, despicate excentric, dar neapărat cu glugă și buzunare mari. Chiar și pentru seara apar frumoase pulovere din fire pufoase sau strălucitoare, cu minci largi, cu închideri asimetrice, cu garnituri din nasturi la fel de strălucitori ca și materialele.

Se pare că femeia practică și-a impus această preferință pentru tricotaje, urmînd ca fantezia să-și spună cuvîntul.

Puloverele așa-zise parcelate, cu predilecție pentru alb-negru-gri sînt încă la modă. Pentru tineret se propune o ținută din materiale tricotate, care incontestabil poate ține de cald oricui. Și cum altfel dacă din vestimentație fac parte un pantalon larg și strîns jos în elastic lat aproape cît o jamblieră, o cămașă lungă peste care vine un pulovăr mai scurt și în plus o jachetă, dacă se poate și mai scurtă decît restul, mănuși, căciulă, fular și totul din același material. S-ar zice că iernile sînt din ce în ce mai geroase și

măsurile acestea nu strică nimănui, chiar dacă e vorba a pune în lucru cîteva kilograme de lînă.

În tot cazul, fenomenul „tricotaj“ intrat și în colecțiile masculine și pentru copii, cu același succes, nu mai poate fi ocolit și, de ce să nu o spunem, ilustrează tot mai mult nevoia soluțiilor practice pe care au reamintit-o cu certitudine și cei ce veghează la tonul model.

5. Rochiile de seară

Ocaziile sînt rare, dar poate și pentru asta, orice femeie își dorește ceva de vis, ceva care să o transforme dacă se poate, ceva plin de farmec, în fine ceva nou. Și, evident, creatorii atîta așteaptă ca să-și pună aripi fanteziei. Unii au făcut-o chiar la propriu, înzestrînd cu enorme aripi bielele manechine. Dar în ansamblu, deși excentricitățile au existat ca oricînd, parcă se simte în acest an o mai mare blîndețe pentru femei, sugerîndu-se multe modele pline de grație și poezie. Desigur, inspirația din lumea orientală hrănește multe colecții. Nu surprind astfel rochiile negre cu broderii asiatice, migăloase și fantastice, folosind fire colorate și aurii și ilustrînd o lume de basm. Nu surprind nici rochiile de tafta, cu turbane ample și imitînd ținuta africană. Mai deosebite par și rochiile de culoarea nisipului și care folosesc eșarfe pe cap, precum femeile indiene.

În privința materialelor unele colecții au preferat dantela, îndeosebi pe cea neagră, fie

pentru bluze, pentru șaluri, pentru volane, fie pentru rochia completă. Sobrietatea negrului este spartă de accesorii cum sînt florile mari pe umeri (din nou flori!), cordonale late, foarte late, din materiale colorate viu și lucioase, bijuterii tot mari și frapante, pălărie gen tocă la care voiletele nu lipsesc. Taftaua este mult folosită pentru bluze ample, cu minci enorme, pentru fuste, pentru rochii, iar culorile merg pe toată gama de violeturi, verde, albastru, ciclamen.

Unii sînt fideli decoțteelor îndrăznețe, spatelui gol, despicăturilor șocante, alții însă și pareă mai numeroși preferă rochiile care înconjoară gîtul fie simplu, fie cu eșarfe, fie cu volane sau funde.

Pantofii de cele mai multe ori cu tocuri subțiri și înalte, și care sînt din aceeași culoare cu rochia (vai!), lasă loc, în colecțiile actuale și pantofilor balerini, fără tocuri, dar neapărat din mătăsuri fine, precum și unor sandale care și-au amintit de moda mai veche a tălpilor groase. În cazul acestora însă, tălpile sînt aurii, iar sandalele se leagă pe gleznă cu panglici late de tafta din aceeași culoare cu rochia.

6. Fardurile

Poate este o iluzie, dar și în privința fardurilor anul acesta nu a vrut să șocheze cu nimic. Dimpotrivă, asistăm la o „îndulcire” clară a trăsăturilor de machiaj. Pentru zi, culorile sînt luminoase, bejuri, rozuri. Ochii sînt conturați delicat, aproape doar cu cîteva umbre în ace-

leași tonuri discrete. Rușul este mai deschis, uneori tot spre bej și pe cît posibil mai asortat la culorile îmbrăcămînții. Pentru seară și după masă, figurile se învioresază în special prin rușul care conturează bine expresia. Fardul de pleoape merge tot pe tonuri discrete, dar ceva mai accentuate decît dimineața, fără a se face însă abuz de vopsele. Rimelul colorat dă o notă specială privirilor.

Pudrele sînt în general deschise, chiar cu o oarecare o tendință spre figurile gheșelor. Adepții model asiatică își folosesc ideile și pentru machiajul ochilor, mai alungiți și umbroși.

Coafurile nu au nimic ostentativ. Părul tuns scurt, uneori chiar drept pînă la ceafă sau maxim la umăr, lasă loc și pletelor ondulate sau cocurilor strînse. Totul dă un aspect natural. Nimic nu pare aranjat special, dimpotrivă, imaginea este mai degrabă a unor tunsori lipsite de orice prejudecată a bigudiului sau perfecțiunii și aici se simte o întoarcere spre soluții practice și mai apropiate firescului vietii.

Se contrazice oare ideea inițială că între colecțiile caselor mari de modă și moda „străzii” este o distanță uriașă?

Credem mai cuînd că ceea ce au prezentat în acest an colecțiile pariziene este o întoarcere mai atentă spre viața femeii moderne, o preocupare mai adîncă pentru frumusețea și feminitatea ei. Și dacă reușim să culegem cîteva idei pentru a ne improspăta garderoba cu ceva nou, fără a renunța la gustul nostru, la elementele care ni se potrivesc, la acel frumos care a dat întotdeauna farmec modelor noastre, atunci putem fi liniștite în sezonul 84—85!

PENTRU ALBUMUL DUMNEAVOASTRĂ

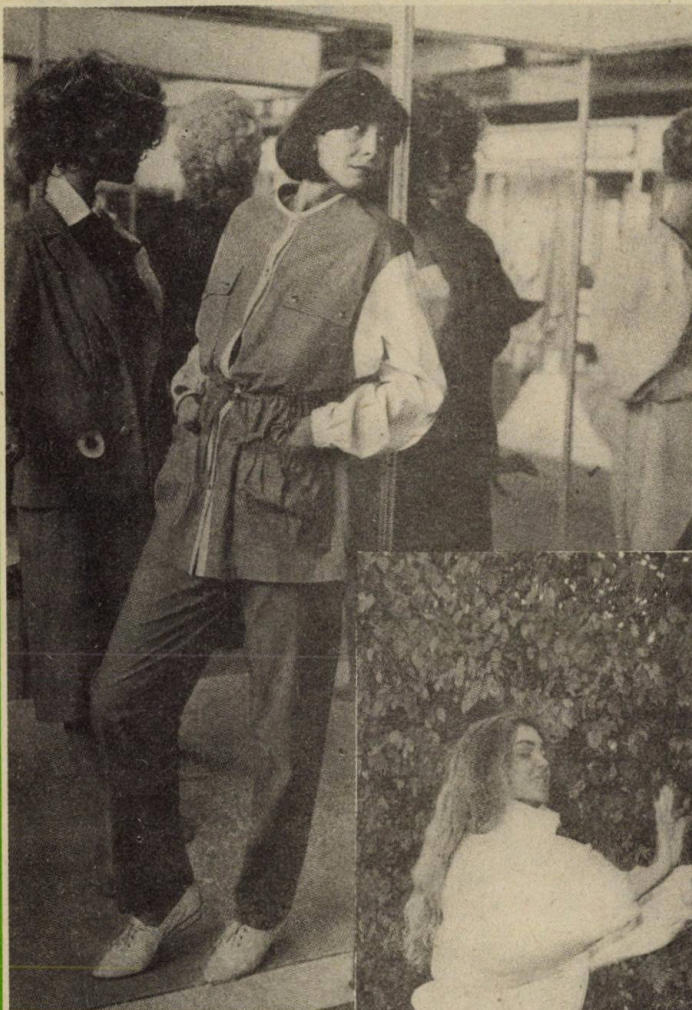
Cînteecul popular ne incită tot de atîtea ori de cîte ori el ne aduce autenticul în prim plan. Sigur că acest autentic este adus

de interpret. Ades, televiziunea ne oferă această incîntare. Cu atît mai mult cu cît interpretii — tineri fiind — își dăruiesc talentul cu totală devoțiune.

Vă prezentăm pentru albumul dvs. trei interprete de au-

tentică valoare, interprete cu care publicul s-a obișnuit, acestea cîștigîndu-și o binemerită notorietate: IRINA SOMEȘAN, VIORICA FLINTASU și VALERIA ARNĂUTU.

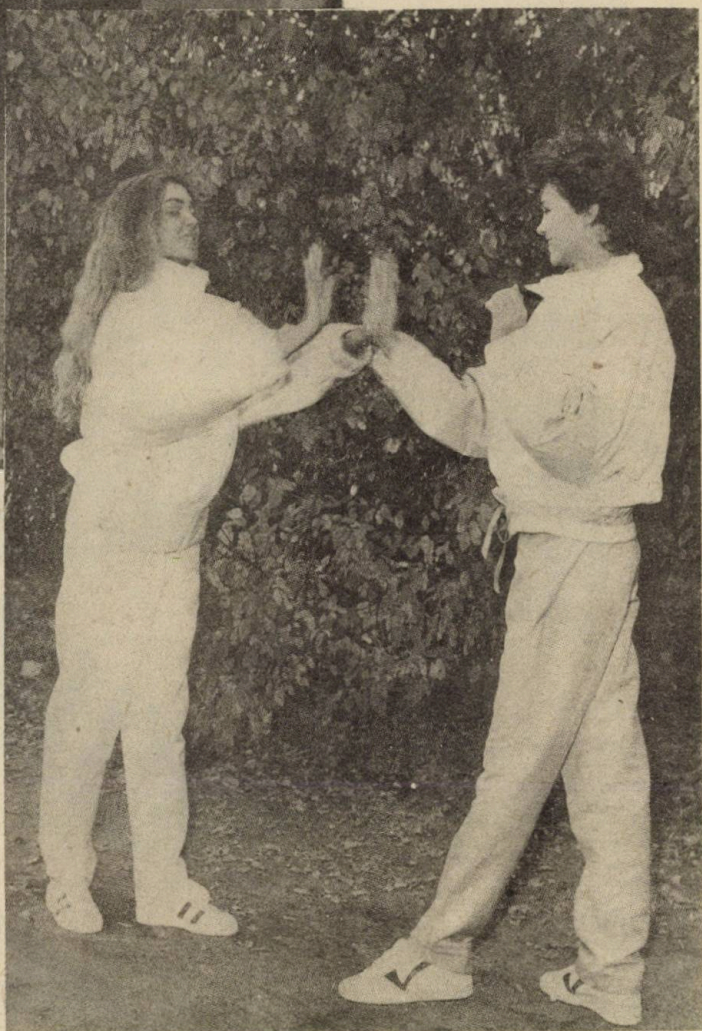
Ion Coțoi

BTT

ȘI-A GĂSIT ÎNCUNUNAREA PRIN ACȚIUNI CONCRETE CUM SÎNT PARADE ALE MODEL, GALE ALE MODEL, CARNAVALUL MODEI ESTIVALE Ș.A., ORGANIZATE ÎN STAȚIUNEA TINERETULUI COSTINEȘTI, ÎN STAȚIUNILE MONTANE BUȘTENI, PÎRIUL RECE, IZVORU MUREȘULUI ȘI LA CÎMPULUNG MÎLDONENESC, ÎN BAZELE SPORTIVE ȘI DE AGREMENT DIN BUCUREȘTI.

DOVEDIND GRIJA PERMANENTĂ PE CARE O POARTĂ TINERETULUI ȘI ASPIRAȚIILOR LUI DE ORICE FEL, C.C. AL U.T.C. PRIN B.T.T., ÎMPREUNĂ CU MINISTERUL INDUSTRIEI UȘOARE ȘI MINISTERUL COMERTULUI INTERIOR AU TRECUT LA REALIZAREA UNOR MĂSURI PENTRU PROMOVAREA UNOR CREAȚII ȘI PRODUSE VESTIMENTARE DESTINATE TINERETULUI. PREOCUPAREA PENTRU O AUTENTICĂ ȚINUTĂ ESTETICĂ, PENTRU DEZVOLTAREA INTERESULUI TINERILOR DE A ÎMBRĂCA ȘI PURTA CREAȚII VESTIMENTARE SPECIFIC ROMÂNESC, PLĂCUTE, FUNCȚIONALE ȘI DE UN REAL BUN GUST

colecția ENIGMA

PRELIMINARIILE

de **RAYMOND
CHANDLER**

literatura, sub orice formă, a tins întotdeauna spre realism. Romanele de modă veche, ce par acum bombastice și artificiale pînă în pragul burlescului, nu au părut astfel celor care le-au citit primii. Scriitori ca Fielding și Smollett au putut să pară realști în sensul modern, pentru că personajele lor erau, în mare parte,

oameni fără complexe, unii dintre ei alindu-se cu numai două salturi înaintea poliției, dar și cronicile lui Jane Austen, ce conțin niște personaje complet inhibitate, pe fundalul unei nobilimi de țară, par destul de adevărate din punct de vedere psihologic. Tipul respectiv de ipocrizie socială și emoțională dăinuie încă și azi. Adăugați-i o doză generoasă de aroganță intelectuală și veți obține tonul paginii literare a ziarului dumneavoastră, precum și atmosfera gravă și înfatuată pe care o răspindesc discuțiile grupurilor în micile cluburi. Aceștia sînt autorii de succes, deținători de poziții de reclamă bazate pe un fel de atracție snobă indirectă, escortată cu grijă de girurile versate ale fraternității critice, vegheate cu dragoste și udate de anumite grupuri de presiune mult prea puternice, a căror treabă e să vîndă cărți, deși le-ar conveni să crezi că ei încurajează cultura. Faceți-vă numai o mică socoteală a cheltuielilor și o să vedeți cît de idealști sînt.

Povestirea detectivă poate fi, din anumite motive, încurajată cînd și cînd. În ea e vorba adesea de crimă și, deci, lipsește elementul de înălțare. Crima, care e o frustrare a individului și, deci, o frustrare a rasei, poate avea, și de fapt are, o doză bună de implicații sociologice. Dar s-a mers prea departe cu ea, ca să mai aducă ceva nou. Dacă romanul de mistere este cît de cît realist (ceea ce se întîmplă foarte rar), el e scris cu o anumită detașare; altfel, doar un psihopat l-ar fi putut scrie ori citi. Romanul polițist are și un mod deprimant de a-și vedea de treabă, rezolvîndu-și propriile probleme și răspunzîndu-și la propriile întrebări. Nu mai rămîne nimic de discutat, decît dacă e destul de bine scris pentru a fi literatură, iar cumpărătorii jumătății de milion de exemplare oricum nu vor ști nici asta. Detectarea calităților scrierii este destul de dificilă și pentru profesioniști, care nu dau prea mare atenție bursei vînzărilor.

Povestirea detectivă (ar fi bine s-o numesc astfel, de vreme ce formula englezească domină piața) trebuie să-și găsească publicul printr-un proces lent de distilare. Că face așa, și cî după aceea o ține pe făgașul asta cu tenacitate, e o realitate; motivele rămîn să fie studiate de o minte mai răbdătoare decît a mea. N-am de gînd să susțin, în vreun fel, că aceasta este o formă vitală și semnificativă de artă. Nu există forme vitale și semnificative de artă; există numai artă, și încă grezav de puțină. Creșterea populației nu a sporit și cantitatea artei; a crescut numai puterea de adaptare cu care asemenea substituiți pot fi produși și ambalați.

Și totuși, povestirea detectivă, chiar în formele ei cele mai convenționale, este greu de scris. Specimenele bune ale genului sînt mai rare decît romanele serioase bune. Produsul de mină a doua împrumut mult din literatura pe bandă rulantă, și o mare parte din ceea ce nici n-ar fi trebuit să se nască refuză să moară. Sînt la fel de durabile ca și statuile din parcurile publice, și la fel de plicticoase.

Pe oameni îi plictisește discernămintul. Nu le plac acele lucrări pătrunzătoare și importante ale literaturii din urmă cu cîțiva ani, care stau în raftul lor special din bibliotecă, însemnat „Succese de anul trecut”, sau cam așa ceva, și nimeni nu se apropie de ele, în afara vreunui client miop care se apleacă, se zgîiește o clipă și se îndepărtează; în timp ce bătrînele se înghiontesc la raftul cu cărți polițiste ca să înșfăce câteva produse din aceeași recoltă, cu titluri cum ar fi *The Triple Petunia*, *Murder Case* sau *Inspector Pinchbottle to the Rescue*. Lor nu le plac deloc acele „cărți foarte importante” (și cîteva dintre ele chiar sînt, într-un anume fel), și le salută din mers, pe teigheaua reeditărilor, în timp ce *Death Wears Yellow Garters* e scoasă în cincezei sau o sută de mii de exemplare în staturile țării, și, în mod evident, nu numai ca să-și spună la revedere.

Ca să fiu sincer, nu-mi place nici mie. În clipele mele mai puțin pretențioase scriu și eu povestiri detectivă, și toată această ereditate face o concurență un pic cam mare. Chiar și Einstein ar fi avut probleme dacă în fiecare an s-ar fi publicat trei sute de tratate de fizică superioară, și alte cîteva mii s-ar fi aflat la îndemînă în condiții excelente, și pe deasupra citite.

Hemingway spunea undeva că un bun scriitor se compară numai cu cei morți. Scriitorul de povestiri detectivă bune (la urma urmelor trebuie să fie vreo cîțiva!) rivalizează nu numai cu toți morții neîngropați, dar și cu toată gloata celor vii. Și încă aproape pe picior de egalitate. Căci una din calitățile acestui fel de a scrie e că motivul care-l face pe oameni să citească nu e niciodată legat de stil. Cravata eroului poate să fie nițel demodată și bunul inspector cenușiu poate ajunge într-o trăsură cu două roți în locul unei limuzine aerodinamice cu sirena urlînd, dar ceea ce face cînd ajunge e aceeași bișială cu mersul trenurilor și bucățele de hirtie carbonică și cine a zdrobit arbustul în floare de sub fereastră bibliotecii.

Și totuși, interesul meu pentru chestiune e mai puțin meschin. Cred că producția de povestiri detectivă pe o scară atît de largă, și de către autori a căror răsplată e atît de mică, iar recunoașterea critică nulă, n-ar fi posibilă dacă meseria ar cere vreun talent. În acest sens, sprinceana ridicată a criticului și proasta calitate a mîrfii editorului sînt perfect logice. Povestirea detectivă medie nu e probabil mai proastă decît romanul mediu, dar romanul mediu nu-l vezi niciodată. Nu se publică. Povestirea detectivă medie — sau puțin deasupra mediei — se publică. Nu numai că se publică, dar se și vinde în mici cantități bibliotecilor de împrumut și se citește. Sînt chiar cîțiva optimiști care o cumpără la prețul cu amănuntul de doi dolari, pentru că arată atît de proaspătă și de nouă și are imaginea unui cadavru pe copertă.

Și ceea ce e cîndă e și această povestire medie, mai mult decît plictisitoare, deprimantă bucată de literatură falsă și mecanicistă, nu se deosebește prea mult de ceea ce numim epodopele genului. Se tirăste ceva mai înec, dialogul e cu o nuanță mai cenușiu, cartonul din care sînt decupate personajele e o idee mai subțire, iar înșelăciunea ceva mai evidentă. Dar e același fel de carte. Deși romanul bun nu e nici pe departe de același tip cu romanul prost. E despre lucruri cu totul diferite. Dar povestirea detectivă bună și povestirea detectivă

proastă vorbesc despre exact aceleași lucruri, și vorbesc despre ele cam în același fel. Există și pentru asta motive, și motive pentru motive; întotdeauna există.

Mi se pare că principala dilemă a romanului tradițional sau clasic, sau deductiv, sau logic și de deducție, este că pentru orice tentativă de a atinge perfecțiunea e necesară o combinație de calități care nu pot fi găsite în aceeași minte. Construcătorul imperturbabil nu se întâlnește cu personajele pline de viață, dialogul ascuțit, simțul ritmului sau folosirea perfectă a detaliilor observate. Logicianul nemilos dezvoltă tot atîta atmosferă ca o planșetă de desen. Copoiul științific are un laborator nou și strălucitor, dar îmi pare rău că nu-mi amintesc fața lui. Insul care-ți poate scrie o proză vioaie și colorată nu se sînchisește deloc de truda de hamal a sfîrșimării alibiurilor de nesfîrșit.

Maestrul cunoștințelor rare trăiește, din punct de vedere psihologic, în epoca crinolinei. Dacă știi tot ceea ce trebuie despre ceramică și țesăturile egiptene, nu știi absolut nimic despre poliție. Dacă știi că platina nu se topește la mai puțin de trei mii de grade Fahrenheit, dar că se topește sub privirea unei perechi de ochi albaștri, atunci nu știi cum iubesc bărbații în secolul douăzeci. Și dacă știi destule despre eleganta flănerie a rivierei franceze din perioada antebelică, astfel încît să-ți localizezi povestirea acolo, n-ai să știi că o palmă de capsule de barbiturice destul de mici ca să poată fi înghițite, nu numai că nu ucid un om — dar nici măcar n-au să-l adoarmă, dacă el e hotărît să lupte contra lor.

Sotia vrea să divorțeze. Judecătorul o întreabă:

- Spuneți, care este motivul?
- Principalul motiv este că soțul meu este foarte prost.
- Și n-ați știut acest lucru cînd v-ați căsătorit?
- N-am știut!
- Dar dumneata ce spui? Întreabă judecătorul pe sot.
- Minte, tovarășe judecător, a știut prea bine!

Un bărbat bandajat la cap, la mîini și la picioare, apare în fața completului de judecată.

— Domnule judecător, nu mai rezist. Din prima zi cînd ne-am căsătorit, nevasta aruncă în mine diferite obiecte.

— De ce n-ați divorțat imediat? Acuma veniți, după zece ani?

— Să vedeți, la început nu prea mă nimerea, acum însă orice aruncă, nimerește ținta la fix!

Un cow-boy din Texas întreabă avocatul cît costă un divorț.

— Cincizeci de dolari.

— Ai înnebunit? Doar pentru patruzeci de dolari oricine poate să-mi impună nevasta.

— Ar trebui, consiliază judecătorul, să întinzi mîna soției dumitale și să vî împacăți.

— Bine, domnule judecător, fie și pedeapsa asta!

EXPERTII ȘI AGEAMII

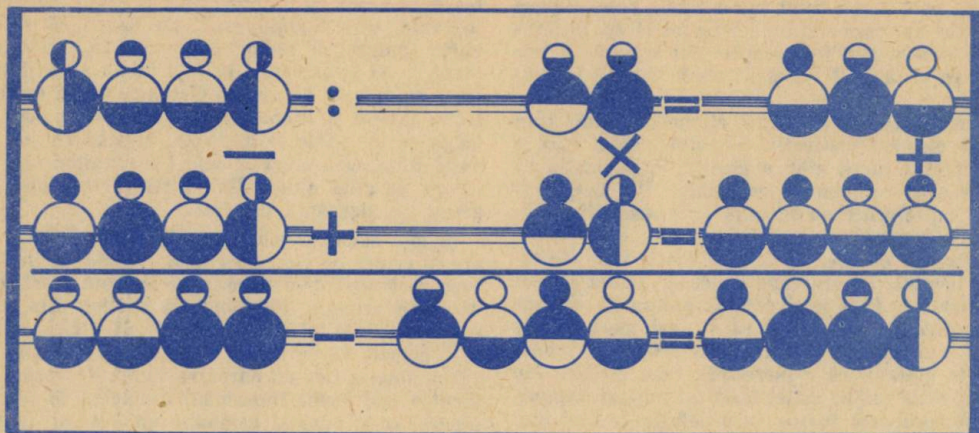
Fiecare autor de povestiri detectivice face greșeli, și, desigur, nici unul nu știe atîtea lucruri cîte ar trebui. Conan Doyle a făcut greșeli care i-au anulat complet unele povestiri, dar el era un pionier, iar Sherlock Holmes este, la urma urmelor, o atitudine și cîteva zeci de rînduri de dialog nemuritor. Dar ceea ce mă dă gata sînt domni și doamnele din ceea ce Howard Hayercraft numește (în cartea sa *Murder for Pleasure*) *Virsta de Aur* a literaturii detectivice. După părerea domnului Hayercraft, aceasta începe după primul război mondial și ține pînă prin 1930. Două treimi din povestirile poliștice care se publică acum aderă la formula creată, perfecționată, rafinată și vindută iumii sub formă de probleme de logică și deducție de către giganzii acelei epoci.

Sînt cuvinte aspre, dar nu vî faceți griji. Nu sînt decît cuvinte. Să aruncăm o privire către una din gloriile literaturii, o capodoperă a artei de a-l păcăli pe cititor lăra a-l înșela. Se numește *The Red House Mystery* („Misterul casei roșii”), scrisă de A.A. Milne, și numită de Alexander Woolcott (un ins cam grăbit cu superlativul) „una din primele trei povestiri cu mistere ale tuturor timpurilor”. Cuvinte de genul ăsta nu se spun chiar așa ușor. Cartea a fost publicată în 1922, dar e dincolo de timp, ea putînd fi ușor publicată și în iulie 1939, sau, cu cîteva mici modificări, chiar săptămîna trecută. A fost scoasă în treisprezece ediții, și încă se mai publică, în formatul original, de șaisprezece ani încoace. Asta se întîmplă cu puține cărți de acest gen. E o carte plăcută, ușoară, amuzantă, în stilul revistei *Punch*, scrisă cu o liniaritate înșelătoare, care nu e atît de facilă pe cît pare.

Este vorba despre imitarea lui Robert Ablett de către fratele său Mark, ca să le joace o farsă prietenilor. Mark e proprietarul Casei Roșii, o casă tipică englezească de țară. El are un secretar care-l încurajează și-l ajută în desăvîrșirea imitației, și pe care-l amenință cu moartea dacă îl dă de gol. Nimeni, la Casa Roșie, nu l-a văzut vreodată pe Robert, plecat de cincisprezece ani în Australia și cunoscut, după renume, drept un „băiat rău”. Se vorbește despre o scrisoare (care nu e văzută niciodată) ce anunță sosirea lui Robert, iar Mark insinuează că nu va fi o întîlnire plăcută. Apoi, într-o după-amiază presupusul Robert sosește, se prezintă citorva servitori, e condus în camera de lucru. Mark se duce după el (cum spun declarațiile la interogatoriu). Apoi Robert e găsit mort pe podea cu o gaură de glonte în obraz, iar Mark dispărut, desigur, ca topit în aer. Sosește poliția care îl suspectează drept criminal pe Mark, înlătură rămășițele și continuă cercetările.

Milne e conștient de un obstacol foarte greu și încearcă din răspușeri să treacă peste el. De vreme ce secretarul îl va uide pe Mark, odată ce Mark s-a declarat Robert, seria imitațiilor trebuie să continue și să păcălească poliția. De asemenea, de vreme ce toată lumea din Casa Roșie îl cunoaște foarte bine pe Mark, e necesară o deghizare. Aceasta se realizează prin raderea bărbii lui Mark, prin înăsprirea mîinilor lui („astea nu-s mîinile unui gentleman grijuliu”, spune un martor), și adoptarea unui ton aspru și a unor maniere nedelicate.

CALCULUL ENIGMISTIC

Înlocuind figurile prin cifre veți obține un calcul corect.

Dar asta nu e de-ajuns. Polițiștii vor lua cadavrul și hainele de pe el și tot ce are în buzunar. Prin urmare, nimic din acestea nu va trebui să sugereze că e vorba de Mark. Milne lucrează, deci, ca o locomotivă de manevră ca să confecționeze motivația că Mark este un actant atât de fantezist încât se îmbracă, până la ciorapi și indispensabili (de pe care secretarul a dat jos etichetele) cu grija cu care un cabotin se înneagă peste tot când joacă rolul lui Othello. Dacă cititorul cumpără asta (și registrele de cumpărături arată că el cumpără), Milne își închipuie că e irezistibil. Totuși, cit ar fi de ușoară în structura ei narativă, cartea oferă o problemă de logică și deducție.

Dacă nu e asta, nu e nimic. N-are ce altceva să fie. Dacă situația e falsă, nu-l poți accepta nici măcar ca roman ușor, căci nu există aici nici o poveste de roman ușor. Dacă problema nu conține elemente ale adevărului și plauzibilității, nu e o problemă. Dacă logica e o iluzie, n-ai ce să deduci. Dacă dedublarea e posibilă, odată ce cititorul află condițiile pe care ea trebuie să le îndeplinească, atunci totul e o fraudă. Nu o fraudă deliberată, firește, căci Milne n-ar fi scris povestirea dacă ar fi știut ce reguli înalcă. El ignoră o seamă de lucruri mortale, pe care nici nu le bagă în seamă. Și nici, se pare, cititorul neatent, care vrea să-i placă povestirea — și, deci, o ia după valoarea ei aparentă. Dar cititorul nu e obligat să cunoască faptele de viață, când nici autorul nu le cunoaște. Autorul e expertul cazului.

DE DOCTA IGNORANTIA

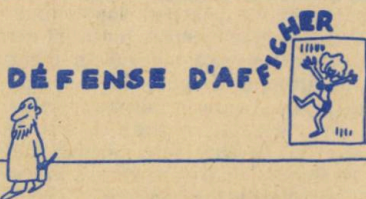
Iată ce ignoră autorul:

1. Medicul legist face o anchetă formală asupra unui cadavru care n-a fost identificat printr-o procedură legală competentă. Un medic legist, mai ales într-un oraș mare, va pune uneori întrebări asupra unui cadavru care nu poate fi identificat, dacă un asemenea chestionar are sau poate avea vreo valoare (foc, dezastru, crimă evidentă). Un asemenea motiv nu există aici, și nu se află nimeni care să identifice cadavrul. Martorii spun că omul susținea că e Robert Ablett. Aceasta e o simplă prezumție, și are greutate numai în cazul în care nu o contrazice nimic. Identificarea e o condiție prealabilă a interogatoriului. E un principiu al legii. Chiar în moarte, un om are dreptul la propria-i identitate. Medicul legist va încerca, pe cât e omenește posibil, să susțină acest drept. A-l neglija înseamnă o violare a funcției sale.

2. De vreme ce Mark Ablett, dispărut și suspectat de crimă, nu se poate apăra, toate probele acțiunilor sale dinainte și de după crimă sînt vitale (inclusiv dacă are bani ca să poată fugi); totuși, asemenea dovezi sînt date de omul cel mai apropiat de criminal, fără posibilitatea de verificare. Ele sînt automat suspecte, pînă se dovedesc adevărate.

3. Poliția află, prin investigații, că Robert Ablett nu era prea iubit în satul său natal. Cineva trebuie să-l fi cunoscut. Dar nici o astfel de persoană nu e supusă interogatoriului. (Povestirea n-ar fi putut admite o astfel de probă).

4. Poliția știe că vizita presupusă a lui Robert conține un element amenințător, și faptul că ea e legată de crimă trebuie să-i fie clar. Și totuși, ei nu fac nici o încercare de a lua legătura cu Robert în Australia, ori să afle ce fel de caracter avea, sau ce tovarăși, sau dacă a venit într-adevăr în Anglia, și cu cine. (Dacă ar fi încercat, ar fi aflat că murise în urmă cu trei ani).

5. Chirurgical legist examinează un cadavru care are barba proaspăt rasă (lăsând să se vadă pielea nebronzată), și niște mâini înăsprite în mod artificial, dar corpul e al unui om sănătos, cu o viață liniștită, ce a locuit mult într-o climă rece. Robert era un ins dur care stătuse cincisprezece ani în Australia. Acestea sînt informațiile chirurgului. E imposibil ca el să nu fi observat nimic care să le contrazică.

6. Îmbrăcămintea e fără etichete, goală, fără nici un element distinctiv. Și totuși, omul care o purta pretindea să aibă o identitate. Supoziția că el nu e ceea ce spune e irezistibilă. Dar despre această împrejurare nu se suflă un cuvînt. Nici măcar nu e menționată ca fiind ciudată.

7. Lipsește un om, un individ foarte bine cunoscut al locului, iar un cadavru de la morgă îi seamănă izbitor. Este imposibil ca poliția să elimine posibilitatea ca dispărutul să fie cel mort. Nimic n-ar fi mai ușor de dovedit decît asta. Nici măcar ca să te gîndești că e incredibil. Ceea ce face din poliști niște idioți, astfel încît un amator insignifiant să nimească lumea cu o soluție de șarlatan.

Detectivul în acest caz este un amator nonșalant, pe nume Anthony Gillingham, un flăcău simpatic, cu ochi vioi, cu un mic apartament confortabil în oraș și un aer neserios. Nu cîștigă nici un ban de pe urma meseriei, dar e întotdeauna disponibil cînd jandarmeria locală își pierde busola. Poliția engleză îl răbdă cu obișnuitul ei stoicism, dar mă cutremur gîndindu-mă ce i-ar face băieții de la Biroul de omucideri din orașul meu.

GIGANȚI ȘI PIGMEI

Există exemple de artă încă și mai puțin plauzibile ca acesta. În Trent's Last Case („Ultimul caz al lui Trent“), numit adesea „povestirea detectivă perfectă“, trebuie să accepți premisa că un gigant al finanței internaționale, a cărui cea mai mică încruntare face Wall Streetul să tremure ca un cîine chihuahua, își va înseina propria moarte numai ca să-și spînzure secretarul, și că secretarul va păstra o liniște aristocratică, în momentul în care e strîngulat — probabil vechiul student la Eton din el. Am cunoscut relativ puțini financieri internaționali, dar cred că autorul romanului a cunoscut (dacă se poate) și mai puțini.

Mai există unul, al lui Freeman Wills Crofts (cel mai strașnic constructor dintre toți, cînd nu devine prea excentric), în care criminalul, cu ajutorul unui machiaj, al împărțirii timpului pe secunde și al unei

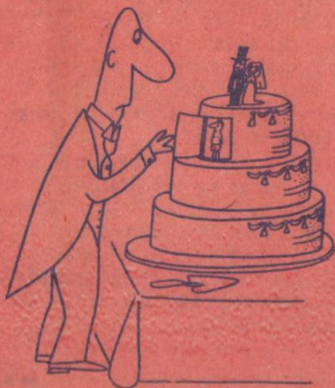
acțiuni dulei foarte evazive, intruchipează un om pe care tocmă îl ucisese și deci îl aduce viu la o mare distanță de locul crimei. Mai există unul de Dorothy Sayers în care un om e ucis singur noaptea la el acasă cu ajutorul unei greutăți manevrate mecanic, care funcționează din cauză că el deschide aparatul de radio întotdeauna în același moment și stă întotdeauna în fața lui în aceeași poziție și se apleacă la aceeași distanță. Cîțiva centimetri în lateral și clientul s-ar alege cu un loz „mai trage odată“. Asta se numește, în mod vulgar, a-ți pune Dumnezeu mina în cap. Un criminal care are nevoie de atîta ajutor din partea Providenței și-a greșit cu siguranță cariera.

Și mai există o schemă a Agathe Christie, cel are în centru pe Hercule Poirot, belgianul ingenios care vorbește într-o transcriere literală a francezei de școală primară. Plimbîndu-se plictisit prin preajmă, cu „micile lui celule cenușii“, H. Poirot ajunge la concluzia că de vreme ce nimeni n-a putut face crima singur, într-un oarecare vagon de dormit, au făcut-o mai mulți împreună, desfășcînd în felul un proces, ca și cum ai compune un bătător de ouă. Acest gen de povestire înnoadă, garantat, mințile cele mai agere. Doar un debil mintal ar putea să le ghicească.

Există intrigi mult mai bune de aceeași autori sau de alții din școala lor. Trebuie să fie pe undeva una care să reziste cu bine la orice analiză, cit de dură. M-aș bucura s-o citeșc, chiar dacă ar trebui să mă întorc la pagina 47 să-mi improspătez memoria care a fost momentul exact în care al doilea grădinar a răsădit petunia cîștigătoare. Nu e nimic nou în poveștile astea, și nimic vechi. Cele menționate sînt cu toate englezești, căci autoritățile, în starea în care sînt, par să simtă că scriitorii englezi prezintă o anumită agerime a minții în această rutină înfloritoare, și că americani, și chiar creatorul lui Philo Vance, fac figură de începători.

Povestirea detectivă clasică n-a învățat nimic și n-a uitat nimic. Este povestea pe care o s-o găsești aproape în fiecare săptămînă în marile reviste lucioase, frumos ilustrate, dînd o mare atenție iubirilor virginale și a felului corect de bunuri luxoase. Poate că tîmpoul a devenit cu o idee mai rapid și dialogul ceva mai volubil. Sînt mai multe daquirii cu gheață și remarci usturătoare și mai puține pahare de porto aspru, mai multă îmbrăcăminte din Vogue și decoruri după House Beautiful, mai mult șic, dar nu și mai mult adevăr. Petrecem mai multă vreme în hotelurile din Miami și în coloniile de vară din Cape Cod, și nu mai coborim atît de des la bătrînul cadran solar cenușiu din grădina elisabetană.

Dar, în general, e vorba de aceeași grupare gri-jule de suspექți, cu același truc de nedezlegat despre cum cineva o ucide pe doamna Pottington Postlethwaite III cu un pumnal din platină masivă tocmă cînd se afla cu un semiton mai jos de nota cea mai înaltă din „cîntecul clopotelului“ din Lakmé în prezența a cincisprezece musafiri care nu se cunosc între ei; aceeași ingenuă în pijama căptușită cu blană urlînd în noapte și făcîndu-i pe tovarășii ei să iasă la uși și amestecînd ora; aceeași liniște supărătoare a doua zi, în timp ce stau la masă și-și sorb cocteilul de Singapore, mirînd unii la alții, în timp ce tipii cu platfus se țîrșesc pe covoarele persiene, cu pălărilile tari pe cap.

Personal, îmi place mai mult stilul englezesc. Nu e chiar atât de dificil, și oamenii, ca o regulă, poartă haine și beau băuturi. Există un simț al ansamblului, ca și cum conașterea Cheesecake ar exista și în realitate, și nu numai în partea pe care o vede obiectivul; sint mai multe plimbări pe jos și personajele nu încearcă să se comporte ca și cum tocmă ar fi fost testate pentru Metro Goldwyn Mayer. S-ar putea ca englezii să nu fie întotdeauna cei mai buni autori din lume, dar ei sint, cu certitudine, cei mai buni autori plicticoși.

LITERATURĂ ȘI EXPRESIE

Despre toate aceste povestiri se poate spune un singur lucru: ele nu reușesc să fie, din punct de vedere intelectual, probleme, iar artisticeste, literatură. Sint prea inventive și prea puțin conștiente de ceea ce se întâmplă în lume. Încearcă să fie oneste, dar onestitatea este o artă. Scriitorul slab este necinstit fără s-o știe, iar cel destul de bun poate fi necinstit pentru că nu știe cu ce trebuie să fie cinstit. El crede că o schemă complicată a crimei, care-l zăpăcește pe cititorul leneș ce nu-și bate capul să enumere detaliile, va zăpăci și poliția, a cărei meserie sint detaliile.

Băieții cu picioarele pe pupitre știu că cel mai ușor caz de crimă e cel în care vrei să faci pe deșteptul; cel care le dă într-adevăr dureri de cap e cel în care crima e gândită numai cu două minute înainte de înlăptuire. Dar dacă autorii de literatură scriu despre acest fel de crime care se întâmplă, ei trebuie să scrie și despre izul vieții așa cum e trăită. Și din moment ce nu pot s-o facă, ei pretind că fac ceea ce trebuie făcut.

În introducerea ei la primul „omnibus al crimei“, Dorothy Sayers scria: „Ea (povestirea detectivă) nu poate, și ipotetic nu poate niciodată, să atingă vîrful cele mai înalte ale împlinirii literare.“ Și ea sugera în alt loc că asta se întâmplă pentru că ea este „literatură de divertisment“, și nu „literatură de expresie“. Nu știu care este nivelul cel mai ridicat al împlinirii literare; și nu știau nici Eschil ori Shakespeare; cum nu știe nici miss Sayers. Alte lucruri fiind egale, așa cum nu se întâmplă niciodată, o temă mai puternică va provoca o realizare mai puternică. Totuși, s-au scris cărți foarte plicticoase despre Dumnezeu, și unele foarte bune despre cum să-ți ciștiți existența și să-ți păstrezi cîns-tea. Întotdeauna problema e cine scrie cartea, și dacă are în el cu ce s-o scrie.

Cît privește „literatura de expresie“ și „literatura de divertisment“ — acestea fac parte din jargonul

critic, o folosire a cuvintelor abstracte de parcă ele ar avea un sens absolut. Tot ceea ce e scris cu vitalitate exprimă vitalitatea: nu există subiecte plictisitoare, ci numai minți plictisitoare. Toți cei care citesc scapă din ceva în ceea ce stă dincolo de pagina tipărită; calitățile visului pot fi discutate, dar existența lui a devenit o necesitate funcțională. Toți oamenii trebuie să scape, din cînd în cînd, de ritmul gîndurilor întîme. E o parte a procesului vieții printre ființele gînditoare. E unul din lucrurile care-i disting de maimuța leneșă. Ea e perfect mulțumită, se pare — dar nu poți fi niciodată sigur — să afirme de un copac cu susul în jos, fără să-l citească măcar pe Walter Lippman. N-aș pune vreo etichetă deosebită povestirii detectivă, ca divertisment ideal. Aș spune numai că orice lectură de plăcere e divertisment, fie că e vorba de greci, matematică, astronomie, Benedetto Croce, sau „Jurnalul oamenilor uitați“. A spune altceva înseamnă a fi un intelectual snob, un novice în arta de a trăi.

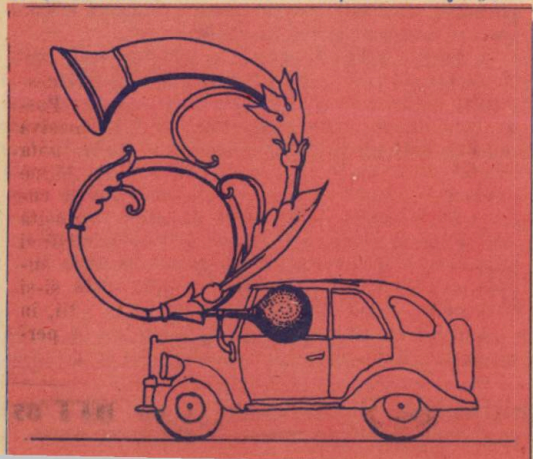
Nu cred că asemenea considerații au împins-o pe Dorothy Sayers la esul ei de critică zadarnică.

Cred că ceea ce o rodea într-adevăr pe miss Sayers era conștientizarea treptată că forma sa de povestire detectivă era o formulă aridă care nu putea să-și satisfacă nici măcar propriile-i implicații. Era o literatură de rangul al doilea, pentru că vorbea despre lucruri care nu pot face literatură de rangul întâi. Deși începe prin a fi despre oameni adevărați (și personajele ei secundare arată că ea ar putea scrie despre ei), ei trebuie să facă foarte curînd lucruri nereale, pentru a intra în structura artificială cerută de acțiune. În momentul în care făceau gesturi nereale, ei încetau de a fi cu adevărat ei înșiși. Deveneau păpuși și iubiți de mucava și bandiți de papier mâché și detectivi de o extremă și imposibilă gentilețe.

Singurul tip de scriitor care s-ar fi mulțumit cu asemenea proprietăți ar fi fost unul care n-ar fi avut habar de realitate. Povestirile lui Dorothy Sayers arată că ea era îngrozită de aceste platitudini; cel mai slab element al lor e cel care le face povestiri detectivă, cel mai puternic, partea care ar putea fi înlăturată fără a atinge „problema de logică și deducție“. Totuși, ea n-a putut, sau n-a vrut să-și lase personajele să se conducă, și să își construiască propriul lor mister. Ar fi fost nevoie de o minte mai simplă și mai directă decît a ei pentru asta.

În The Long Week End, care este o trecere în revistă drastic de competență a vieții și moravurilor englezești în deceniile urmînd primului război mondial, Robert Graves și Alan Hodge au acordat oarecare atenție și povestirii detectivă. Autorii erau tot atât de tradiționaliști englezi ca și ornamentele Epocii de Aur, și au scris despre timpul în care acești autori erau printre cei mai cunoscuți din lume. Cărțile lor, sub o formă sau alta, se vindeau în milioane de exemplare, în cîteva zeci de limbi. Ei au fixat forma și au stabilit regulile și au fondat celebrul Detection Club, care e Parnasul scriitorilor englezi de romane polițiste. Registrele lui cuprînd, practic, pe toți autorii importanți de literatură detectivă, de la Conan Doyle încolo.

Dar Graves și Hodge au decis că în toată această perioadă numai un scriitor de primă mînă a scris povestiri detectivă. Un american, Dashiell Hammett. Tradiționaliști sau nu, Graves și Hodge nu erau niște circotași de mina a doua. Puteau să vadă

ce merge în lume și că povestirea detectivă a vremii lor nu mergea. Și erau conștienți că scriitorii care aveau îndemnarea și viziunea de a produce literatură reală nu produceau literatură nereală.

Cît de original a fost un scriitor ca Hammett nu e ușor de stabilit acum, chiar dacă ar conta. A fost unul dintr-un grup — singurul care a obținut și recunoașterea criticii — care a scris sau a încercat să scrie literatură polițistă realistă. Așa sînt toate mișcările literare: cite cineva e ales să reprezinte întreaga mișcare; el e de obicei punctul ei culminant. Hammett era asul spectacolului, dar nu există nimic în opera lui care să nu fie implicat și în creația timpurie a lui Hemingway.

Dar, după cite știu, Hemingway a învățat cite ceva de la Hammett, precum și de la scriitorii ca Dreiser, Ring Lardner, Carl Sanburg, Sherwood Anderson, și de la ei însuși. O demitizare revoluționară atît a limbajului, cît și a materialului literaturii a continuat apoi mai multă vreme. A început probabil în poezie; ca aproape totul. Poți să te duci pînă înapoi la Walt Whitman, dacă-ți face plăcere. Dar Hammett a aplicat-o povestirii detectivă, dar asta, din cauza crutei sale rezistențe de gentilețe englezească și pseudogentilețe americană, a fost pusă în practică destul de greu.

Mă îndoieste, totuși, că Hammett ar fi avut cea mai mică intenție artistică; încercarea să-și câștige existența scriind despre un lucru asupra căruia deținea o informație de prima mînă. A machiat realitatea pe lei pe culo; dar așa fac toți scriitorii; dar totul avea o bază reală; era făcută din lucruri adevărate. Singura realitate pe care o cunoșteau autorii englezi de povestiri detectivă era accentul conversațional de Surbiton sau Bognor Regis. Dacă scriau despre duci și vase venețiene, nu știau mai mult despre ele decît știe un important personaj al Hollywoodului despre modernistii francezi pe care-i atîrnă pe pereții vilei din Bel Air, sau despre Chipendale-ul semi-antic pe care-l folosește ca masă de cafea. Hammett a scos crima din vasul venețian și a aruncat-o în stradă. Nu trebuie să rămînă acolo pentru totdeauna, dar a fost o bună idee s-o împărțeze cît mai mult posibil de păreriile lui Emily Post privitoare la modul în care o tinărie binecrescută ciugulește o aripioară de pui.

Hammett a scris la început (și aproape pînă la sfîrșit) pentru oameni cu o atitudine tăioasă, agresivă în fața vieții. Indivizi care nu se sperie de partea neplăcută a lucrurilor; aceea în care trăiau. Violența nu băga groaza în ei, căci o întilneau la tot pasul pe stradă. Hammett a returnat crima celor care o comit pentru un anumit motiv, și nu ca să-și facă rost de un cadavru. Și cu mijloace la îndemînă, nu cu pistoale speciale de duel, otrăvuri sau pești tropicali. I-a pus pe hirtie pe acești inși așa cum erau, i-a făcut să vorbească și să gîndească în limba pe care o foloseau de obicei în asemenea scopuri.

Avea stil, dar cititorii săi nu știau, pentru că era un limbaj pe care nu-l credeau capabil de asemenea rafinamente. Ei își închipuiau că au pus mînă pe o melodramă miezoasă, scrisă în păsărească pe care-și închipuiau că o vorbește ei înșiși. Într-un anumit sens chiar așa era, dar totodată era mult mai mult. Toate limbile încep cu vorbirea, cu vorbirea omului comun, dar cînd se dezvoltă pînă la nivelul literar pare a fi numai vorbire. În ce avea mai rău stilul lui Hammett era la fel de formalizat ca

o pagină din Marinus Epicureanul; în părțile ei mai bune, putea exprima aproape totul. Cred că acest stil, care nu-i aparține nici lui Hammett, nici altcuiva, este chiar limba americană (și nu chiar ea exclusiv), care poate spune lucruri pe care ei nu știa să le spună, sau simțea nevoia să le spună. În mîinile lui, ea nu are semitonuri, nu lasă nici un ecou, nu evocă nici o imagine de dincolo de un deal îndepărtat.

Despre Hammett se spunea că n-are inimă. Și totuși, povestirea la care s-a gîndit cel mai mult e relatarea devotamentului către un prieten. Era nemilos, simplu, dur, dar a făcut la nesfîrșit ceea ce reușese să facă numai cei mai buni scriitori. A scris scene care păreau să nu mai fi fost scrise niciodată înainte.

Cu toate acestea, el n-a distrus povestirea polițistă clasică. Nimeni n-o poate distruge: producția cere o formă care poate fi produsă. Realismul cere prea mult talent, prea multe cunoștințe, prea multă îndemnare. Poate că Hammett a mai slăbit-o în cite un loc, și a dres-o în altul. Dar el a demonstrat cît e de important să scrii povestiri polițiste. The Maltese Falcon poate fi sau nu o operă genială, dar o artă care e capabilă de așa ceva nu mai devine „din oficiu“ incapabilă de nimic. Odată ce o povestire polițistă poate fi atît de bună, numai pedanții vor pretinde că ea ar putea fi și mai bună.

Hammett a făcut și altceva. A făcut ca scrierea povestirii detectivă să devină o plăcere, nu conștințare obositoare de urme nesemnificative. Fără el n-ar fi fost posibilă o aventură misterioasă atît de inteligentă cum e Inquest a lui Percival Wilde, ori un studiu ironic atît de îndemnativ precum Verdict to Twelve al lui Raymond Postgate, sau o bucată sălbatică de vorbire intelectuală în dublu sens, ca The Dagger of the Mind de Kenneth Fearing, ori idealizarea tragi-comică a criminalului în Mr. Bowling Buys a Newspaper, de Donald Henderson, și chiar o zbenguială hollywoodiană ca Lazarus No. 7, de Richard Sale.

E ușor să abuzezi de stilul realist: din grabă, din inconștiență, din inabilitatea de a face un pod peste prăpastia între ceea ce este un scriitor ar vrea să fie în stare să facă și între ceea ce știe de fapt să facă. E ușor să înșeli; brutalitatea nu e putere, luarea peste picior nu e inteligentă, iar scrisul pe marginea scaunului poate fi la fel de plictisitor ca un scris plat. Flirtul cu niște blonde promiscue poate fi o treabă foarte plictisitoare cînd e scrisă de vreun berbecuț care n-are alt scop în minte decît să descrie flirtul cu blondele promiscue. Au existat atît de multe lucruri de genul ăsta, încît dacă un personaj într-o povestire detectivă spune „yeah“, autorul e automat un imitator al lui Hammett.

Și totuși, există o seamă de oameni care susțin că Hammett nici n-a scris povestiri polițiste — ci numai niște cronici dure ale mizeriei străzii, cu un element de mister superficial aruncat în ele ca mîslina într-un martini. Aceștia sînt niște bătrîne amețite — de ambele sexe (sau fără sex), și de toate vîrstele — cărora le place crima mirosind a mag-nolie imbobocită, și cărora nu le place să le reamintesci că uciderea e un act de o cruzime nesfîrșită, chiar dacă făptașii arată unceri ca niște playboys sau profesori universitari sau ca niște mame exemplare cu păr moale și grîzliu.

Mai sînt și cîțiva campioni ingroziciți ai romanului formalist, sau clasic, care cred că nici o povestire

nu e detectivă dacă nu pune o problemă formală și exactă, aranjând cheile în jurul ei cu etichete distincte pe ele. Asemenea indivizi obiectează că citind „Solimul maltez“ nimeni nu e interesat de ce e ucis partenerul lui Spade, Archer (ceea ce formează partea formală a cărții), pentru că cititorul e obligat să se gândească la altceva. Totuși, în The Glass Key („Cheia de sticlă“) cititorul e avertizat în permanență că problema este cine l-a ucis pe Taylor Henry, obținându-se exact același efect — un efect de mișcare, intrigă, țeluri opuse, și elucidarea treptată a personajelor, ceea ce constituie lucrul despre care trebuie să fie vorba în povestirea detectivă. Restul e un joc de salon cu bețișoarele.

LITERA ȘI SPIRITUL

Dar toate acestea (incluzându-l aici și pe Hammett) nu îmi par de ajuns. Scriitorul realist de romane polițiste serie despre o lume în care gangsterii pot conduce națiile și aproape conduc orașe, în care hotelurile și casele cu apartamente de închiriat și restaurantele faimoase sînt deținute de indivizi care și-au făcut averea de pe urma bordelurilor, în care vedeta de cinema poate fi indicativul unei bande, și bărbatul drăguț din hol este șeful a numeroși gangsteri; o lume în care un judecător cu pivnița plină de băutură de contrabandă poate trimite la pușcărie un om pentru că a fost prins cu o sticlă de jumate în buzunar, o lume în care primarul orașului tău a scos crima dintre învinuiri, atîta vreme cît aduce bani, o lume în care nu poți umbra pe o stradă întunecoasă în siguranță, pentru că legea și ordinea sînt lucruri despre care vorbim, dar pe care nu ne place să le punem în practică; o lume în care poți fi martorul unui jaf în plină zi și să-l vezi pe făptaș, dar mai bine dispari repede în mulțime decît să spui cuiu, căci bandiții s-ar putea să aibă prieteni cu pistoale lungi, ori poliției s-ar putea să nu-i placă mărturia ta, și, în orice caz, șmecherașul de avocat va putea să abuzeze de tine și să te calomnieze în plină curte, în fața unui juriu de mormoni selecționați, fără alt efect decît cea mai desăvîrșită indiferență din partea unui judecător amestecat în politică.

Nu e o lume care miroase frumos, dar e lumea în care trăim, și cîțiva scriitori cu minți aspre și un sentiment rece al detașării pot să scoată din ea su-

biețe interesante și chiar amuzante. Nu e vesel că un om poate fi ucis, dar uneori e vesel că e ucis pentru atît de puțin lucru, și că moartea trebuie să fie moneda a ceea ce numim civilizație. Și asta încă nu e destul.

În tot ceea ce poartă numele de artă există o notă de purificare. Poate fi tragedie curată, dacă e o tragedie înaltă, și poate fi ironie și milă, și mai poate fi risul nedomolit al unui om zdrăvăn. Dar pe acele străzi mizere trebuie să treacă un om care nu e mizer, care nu e nici pătat, nici fricos. Așa ar trebui să fie detectivul din povestirile polițiste realiste El e eroul. El e totul. Trebuie să fie un om desăvîrșit, un om comun, și totuși un om neobișnuit. Trebuie să fie, ca să folosim o expresie cam prăluită, un om de onoare — din instinct, din inevitabilitate, fără să se gîndească la asta și, desigur, fără s-o spună. Trebuie să fie omul cel mai bun din lumea lui și un om destul de bun pentru oricare lume. Nu-mi pasă prea mult de viața lui particulară. Nu e nici eunuc, nici satir. Cred că ar putea seduce o ducesă și sînt sigur că n-ar întina o fecioară. Dacă e om de onoare într-o privință, atunci e om de onoare în toate privințele.

E un om relativ sărac, căci altfel n-ar mai fi deloc detectiv. E un om obișnuit, căci altminteri nu s-ar împăca cu oamenii obișnuți. Se pricepe la caractere, căci altfel nu și-ar mai cunoaște meseria. Nu ia de la nimeni bani în mod necinstit, dar nici nu trece cu vederea obrăznicia cuiu, și se va răzbuna cum se cuvine, dar fără ură. E un om singuratic și mîndria lui e să-l tratezi ca pe un om mîndru, căci altminteri s-ar putea să-ți pară rău că l-ai întîlnit. Vorbește ca toți oamenii de vîrsta lui — adică făcînd glume brutale, cu un simț adînc al ridicolului, cu scribă pentru prefăcătorie și dispreț pentru meschinărie.

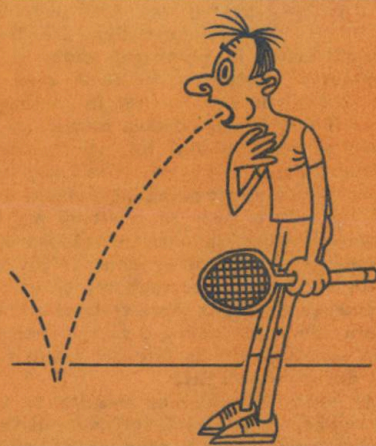
Povestirea e aventura acestui om în căutarea adevărului ascuns, și n-ar mai fi o aventură dacă nu i s-ar întîmpla unui om potrivit aventurii. Are o capacitate de luciditate uimitoare, dar care lui i se potrivește perfect, pentru că aparține lumii în care trăiește. Dacă ar exista destui oameni ca el, lumea ar fi un loc foarte sigur de trăit, fără a deveni însă atît de plictisitoare încît să nu mai merite să trăiești în ea.

În românește de
Mircea Mihaieș

Bravii cavaleri

● Premiul fair-play pe anul 1983 a fost atribuit jucătorului suedez de tenis Mats Wilander pentru gestul de aleasă sportivitate făcut în finala turneului de la Roland Garros, anul trecut. În meciul final cu argentinianul Jose Luis Clerc, Wilander a renunțat la un punct pe care arbitrii i l-au atribuit. Gestul suedezului a impresionat cu atît mai mult, cu cît punctul în cauză ar fi pus capăt finalei.

● Ernesto Rodimachi, un valoros alergător de fond venezuelean, reușește de multe ori să treacă primul linia de sosire, dar organizatorii nu-l recompensează niciodată cu laurii învingătorului. Aceasta pentru că Rodimachi are gustul îndolinelic de a alerga ultimul kilometru al curselor fie în patru labe, fie cu spatele, atrăgîndu-și descalificarea.

a cincizeci de yarzi în fața lui becul verde se stinse, în locul lui aprinzându-se cel galben de avertizare. Fred Martin încetini și se opri în momentul când se lumină roșul. Trebuia să fie foarte atent. Nu era timpul să facă nici un accident. Nici măcar pentru cea mai mică încălcare a codului rutier. De fapt nu se

teama că, ascuns în portbagaj, cadavrul Beatricei ar fi putut fi descoperit. În cazul unui incident minor nimeni nu s-ar fi uitat în portbagaj. Esențială ar fi fost numai notarea numărului de înregistrare a automobilului lui, iar Martin tocmai acest lucru dorea să-l evite. A așteptat în fața becului verde și a plecat numai în momentul potrivit. Pe Capitoliu a mers cu o viteză mai mică de douăzeci și cinci de kilometri pe oră. Apropiindu-se de strada nr. 7 a trecut prudent pe banda stîngă, a aprins luminile de semnalizare și s-a îndreptat spre șoseaua nr. 32. La șapte treizeci seara aici traficul era mic. Luna lumina o cărare rece pe șosea. Martin semnaliza ori de câte ori vreun automobil venea din direcția opusă.

Peste vreo cincisprezece minute va ajunge la pîlcul împădurit. Acesta se întindea într-o parte a șoselei și acolo totul era pregătit. Duminică seara

săpase o groapă nu prea adîncă care o aștepta pe Beatrice. Disparația ei va atrage, firește, bănuielele poliției asupra lui. În definitiv a fi bănuitor făcea parte din obligațiile lor profesionale. În cele din urmă vor fi nevoiți să ajungă la concluzia că își făcuse bagajul și îl părăsise.

Martin își închipuia discuția cu polițiștii. O să aibă loc a doua zi de dimineată în jurul orei nouă, aproximativ la o oră după ieșirea lui Martin din arest. Bineînțeles că va avea un sughiț supărător și va bea cafea neagră.

— Când am sosit azi dimineată acasă — o să le spună — am observat că patul Beatricei nu a fost folosit în timpul nopții.

Sergentul va medita la cele spuse.

— Poate că a așternut deja patul și a ieșit după cumpărături?

Martin se va îndoi.

— De obicei, Beatrice doarme pînă tîrziu. Nu se scoală pînă la prînz sau chiar și pînă la ora unu.

Sergentul își va face o părere despre Beatrice. Deși s-ar putea să fie și iritat de faptul că Martin a alertat poliția atît de repede.

— Ne-ați sunat imediat?

— La vreo cinci minute după ce am constatat că nu este în casă. M-am gîndit că poate a dormit la sora ei. Cîteodată înnoptează la ea. Dar sora ei

mi-a spus că nu o mai văzuse de două zile pe Beatrice.

— Ați mai telefonat cuiva?

— Nu. Beatrice are foarte puțini cunoscuți.

Sergentul își va privi din nou notițele.

— Astăzi ați venit acasă în jurul orei nouă treizeci dimineață. Lucrați noaptea?

— Nu. Lucrez de la patru după-amiază pînă la miezul nopții. Martin se va prefăce că nu vrea să spună mai mult, dar în cele din urmă va dezvălui adevărul. După aceea am stat la arest. Mi-au dat drumul acum o oră.

Sergentul poate să-și încrunte sprîncenele. Atunci Martin îi va explica.

— După ieșirea din fabrică, imediat după miezul nopții, am intrat într-o tavernă... Am băut ceva mai mult. Apoi m-am ciocnit de o mașină parcată. Martin își va permite o ușoară indignare. N-am avut în viața mea nici un accident. N-am primit nici măcar o amendă, pentru parcare greșită. Dar cînd a venit mașina poliției, m-au luat la arest. M-au eliberat, pe cautions, dimineața la nouă.

Cel mai probabil este că sergentul va deveni foarte oficial.

— În orașul acesta pe șoferii beți îi închidem noaptea. În felul acesta îi îndepărtăm de pe șosea pînă se vor trezi.

* * *

Martin știa lucrul acesta și chiar el l-a planificat. Va părea însă îngrijorat de ceea ce se întîmplase. Desigur că sergentul va cere permisiunea să vadă dormitorul. O să-i atragă atenția cele două paturi conjugale aflate unul lîngă celălalt, o să-și arunce o privire în dulapul pe jumătate gol. Martin va face o mină tristă.

— Au dispărut aproape toate lucrurile ei!

— Ce purta soția dumneavoastră cînd ați văzut-o pentru ultima oară? Îl va întreba sergentul.

Martin se va gîndi:

— Cred că nu vă voi putea ajuta în acest caz. Cînd am ieșit ieri la trei și un sfert după amiază, ea era încă în capot.

— Dumneavoastră și soția dumneavoastră... ați avut ceva dificultăți casnice?

Martin va fi bucuros să spună adevărul pe această temă. El va motiva dispoziția ei. Cu toate acestea se va prefăce că vorbește despre asta cu neplăcere.

— Am avut ceva... Dar cred că am trăit ca toți ceilalți pînă la... se va întrerupe ca și cum ar fi avut o îndoială.

— Pînă cînd?

— În urmă cu șase luni la fabrică s-a eliberat un post de șef. Am crezut și așa credea și Beatrice că avînd în vedere vechimea mea și aprecierea de care mă bucuram la locul de muncă... Cred că amîndoi am contat prea mult pe asta. Ar fi însemnat pentru mine o creștere considerabilă a salariului.

— A fost supărată pe dumneavoastră sau pe fabrică?

Martin nu va răspunde la această întrebare, dar sergentul va deduce lesne adevărul.

Încetini și cîți pe o stradă laterală cu pietriș pe jos. Mai merse încă o jumătate de milă și parcă sub un pîlc de mesteceni și de pini. Scoase cu greu din portbagaj cadavrul Beatricei și îl duse la groapa deschisă. Se mai întoarse la mașină să ia o lopată și două valize.

Beatrice avusese o moarte ușoară. De fapt nici pe asta n-o meritase, dar Martin voise să rezolve totul cît se poate de curat. O anumită perioadă scosese dintr-un flacon pe care Beatrice îl ținea în mica ei farmacie cîte o pastilă de somnifer. Ieri dimineață le dizolvase pe toate într-un sfert de coziac ținut de ea în frigider. Ca de obicei la trei fără un sfert își turnase un păhărel la care adăuga un pic de sifon. Întotdeauna începea să bea la ora aceea. Martin se găsea atunci la bucătărie și își pregătea sandvișurile pentru serviciu. Și-a stăpînit cu greu surescitarea ce îl cuprinsese cînd observă cu coada ochiului cum bău prima înghițitură. Cînd o jumătate de oră mai tîrziu ieși ca să se ducă la fabrică își turna deja al doilea păhărel...

Bătători pămîntul, puse niște crengi uscate deasupra, își trecu în revistă opera și nu găsi nici o greșală.

Beatrice dispăruse pentru totdeauna cu cele două valize ale sale. Își curăță lopata cu meticulozitate și se urcă în mașină. O luă pe drumul cu pietriș și se întoarse la șosea.

Se căsătoriseră în urmă cu zece ani și fiecare an fusese un chin nesfîrșit. Multă vreme Martin avusese față de legătura care-i unea o atitudine de responsabilitate. Niciodată nu pomenise măcar despre despărțire pînă la istoria aceea cu postul de șef de producție. Cînd fu trecut cu vederea, Beatrice deveni și mai răutăcioasă decît înainte. Pentru Martin acest lucru a însemnat sfîrșitul căsătoriei lor. Cînd a propus divorțul, ea s-a opus cu încăpăținare. Probabil că și-a dat seama că niciodată nu va mai găsi un al doilea bărbat care să-i tolereze limba răutăcioasă, lenea și beția.

Sergentul va fi fără îndoială foarte scrupulos. Cînd va constata că Beatrice nu este în nici un spital va începe să pună întrebări delicate.

— Domnule Martin, soția dumneavoastră a fost asigurată?

— Nu. Nu a crezut de cuviință să se asigure. Dar am două polițe pentru asigurarea mea pe viață în valoare de cincisprezece mii.

Sergentul va nota în agendă: „Neasigurată”.

— Spuneți că ați lucrat de la patru pînă la miezul nopții? Va repeta.

— Da. Martin își va alege cu grijă cuvintele. Dar, de obicei, ies din casă pe la trei și un sfert. Drumul pînă la fabrică durează numai o jumătate de oră dar prefer să nu risc o întîrziere, ceea ce înseamnă lipsă de spațiu la parkingul fabricii.

Sergentul o să dorească să afle mai multe pe această temă.

— Lipsă de spațiu la parkingul fabricii? Va întreba.

— Da. Fabrica are parking propriu. Este un spațiu mare înconjurat cu plasă de sîrmă. Porțile se închid cu zece sau cincisprezece minute după ce începe schimbul.

— Cîte porți sînt acolo?

— Două. Una în partea de nord și alta la sud. Fiecare are o bandă de intrare și alta de ieșire.

— Mașina dumneavoastră a stat în acel parking, aproximativ de la ora patru pînă la miezul nopții.

— Natural. Am fost la muncă.

— Careva din paznici ar ține minte că ați avut mașina la parking?

— De fiecare dată intru prin poarta de sud — o să răspundă Martin — Acolo este de serviciu Joe Byrnes... Da, cred, că m-a ținut minte. Mă cunoaște destul de bine.

Iar Joe Byrnes trebuie să-și amintească. Când un om se oprește în poartă și-i dă cinci dolari pe care îi împrumutase, tipul trebuie să-și amintească.

— Să presupunem că dintr-un motiv oarecare ar fi trebuit să plecați înainte de terminarea schimbului. Cum ați fi plecat?

— Trebuie să ajungi la una din porți, să te legitimezi, paznicul îți notează numele, numărul de înregistrare al mașinii și-ți dă drumul.

— La fiecare poartă este întotdeauna câte un paznic?

— Da.

*
* * *

Dar asta nu era deloc adevărat. Joe Byrnes ar trebui să fie mereu la poarta dinspre sud dar Martin știa că după închiderea porții cu cheia, Joe pleca întotdeauna la Ed Parker, de la poarta dinspre nord unde-și petrecea toată seara stînd de vorbă cu acesta. Considera că oricine ar fi vrut să iasă înainte terminării schimbului ar fi trecut oricum pe la poarta dinspre nord. Era mai comod căci era situată mai aproape de fabrică. Iar Joe nu ar fi recunoscut niciodată în fața sergentului că nu stătuse tot timpul la poarta sa. Nici Ed Parker nu ar fi spus nimic pentru că amîndoi știau că Joe ar fi putut să-și piardă locul de muncă dacă acest lucru ar fi ieșit la iveală.

În după-amiaza aceea, cînd Martin se duse la lucru, își parcase mașina chiar lîngă poarta dinspre sud. La șapte se strecurase din fabrică, se asigurase că Joe și Ed sînt în ghereta de la poarta dinspre nord și apoi se duse la mașina lui. Deschisese poarta dinspre sud fără zgomot, trecuse cu mașina prin ea, iar apoi închisese poarta după el.

Sergentul ar putea să întrebe:

— În afara paznicului mai are cineva cheia de la poartă?

— N-am idee — îi va răspunde Martin.

— Există chei de rezervă?

Martin va da din umeri.

— Presupun că sînt. Cred că sînt păstrate undeva încuiate.

Dar Joe Byrnes nu se îngrijea deloc de ele. Martin trecea pe la el suficient de des pentru a-și da seama de acest lucru. Iar cînd a descoperit cît de ușor era de furat cheia de rezervă a conceput întregul plan de a scăpa de Beatrice. Avea deja cheia aceea de

trei luni și știa că Joe nu observase deloc lipsa ei. În orice caz va trebui să țină minte ca să pună cheia la loc.

Martin se opri în fața stopurilor de pe Capitoliu și coti spre dreapta. Observă că limuzina neagră care mergea după el coti și ea.

Sergentul va mai pune încă multe întrebări.

— V-ați luat cumva ieri seara mașina din parking dintr-un motiv oarecare?

— Nu. După cum v-am spus, am fost la lucru.

— Care este numărul mașinii dumneavoastră?

— C 25 — 388.

— Cu ce vă ocupați la fabrică?

— Aprovizionez montajul. Am obligația ca pe linia de montaj să nu lipsească vreo piesă. De exemplu dacă într-un loc se termină rezerva de un anumit fel de buioane mă duc imediat la depozitul unde se găsesc și am grijă ca să fie livrate imediat.

— Deci circulați prin fabrică? Mulți oameni ar putea să confirme că ați fost acolo de la ora patru pînă la miezul nopții?

— Natural. Zeci de oameni.

*
* * *

Aici există o anumită parte mai slabă dar nu avea ce să facă. Nimeni nu se poate afla în două locuri concomitent, dar Martin se asigurase cum putuse mai bine. Se convinsese că multă lume îl văzuse înainte de ora șapte și se va convinge că și mai mulți îl vor vedea după ora nouă. Miza pe forfota ce domnea în fabrică și era convins că multă lume își va aduce aminte că l-a văzut și între șapte și nouă, dacă acest lucru va fi necesar sau, cel puțin, nu vor fi siguri dacă l-au văzut sau nu.

— Sînteți singurul responsabil cu aprovizionarea montajului în fabrică?

— Nu. Mai sînt încă alți zece. Toți lucrăm în biroul domnului Hanson.

— Dacă ați fi plecat vreo două ore, lipsa dumneavoastră ar fi fost observată?

— Sper că da.

Dar în realitate nu ar fi fost observată. Martin era destul de sigur de acest lucru.

În timp ce coti spre sudul străzii nr. 20 își aruncă privirea spre oglindă. Limuzina neagră mergea mereu în urma lui. Se posomori.

— După ce ați ieșit de la lucru cît timp ați stat în tavernă? îl va întreba sergentul.

— Circa o oră.

— Cum se numește cîrciuma aceea?

— „Butoiașul lui Peter”. Este aproape de fabrică.

Peter va putea confirma această parte a declarației. De cînd hotărîse să scape de Beatrice, Martin trecea în fiecare noapte pe la taverna aceea să bea un pahar după terminarea schimbului. Acum Peter îl cunoștea foarte bine.

Sergentul va mai dori să lămurească o chestiune.

— După părerea dumneavoastră care a fost ultima persoană străină care a văzut-o pe soția dumneavoastră?

— Furnizorul de la spălătoria chimică. A adus îmbrăcămintea curățată și a luat o nouă porție pentru curățat. Asta a fost pe la ora trei.

Furnizorul de la spălătoria chimică venea în fiecare zi de luni la ora trei. Și asta ar fi cam totul. Din acest punct, sergentul va trebui să tragă singur concluziile.

Furnizorul o văzuse la trei. Martin ieșise la trei și un sfert ca înainte de patru să-și asigure locul la parking. Mașina lui fusese închisă în parking până la miezul nopții. Apoi petrecuse o oră la „Butoiășul lui Peter”. La unu sau cu câteva minute mai târziu făcuse accidentul și fusese luat la arest. Fusese eliberat la ora nouă, se întorsese direct acasă și cinci sau zece minute mai târziu telefonase la poliție. Nu. Dacă și-ar fi omorât nevasta nu ar fi fost timp pentru îndepărtarea cadavrului doar dacă n-a rămas cumva în casă. Desigur că vor efectua o percheziție.

Pe Greenfield, Martin aprinse lumina de semnalizare și coti la stînga. Limuzina neagră coti dupe el, ținîndu-se la o depărtare de vreo cincisprezece yarzi. Se neliniști. Să fie o mașină a poliției? De ce să-l urmărească?

Privi indicatorul de viteză. Era sub limita permisă. Nu. Nu era o mașină a poliției. Poate că este mașina unui agent secret, se gîndi Martin din ce în ce mai neliniștit. Să fie ceva în neregulă la mașina lui? Să fi trecut undeva pe roșu?

Se uită peste umăr. Nu. Nu poate fi un sticlete. În spatele volanului stătea un omuleț. A văzut asta imediat. În poliție nu sînt primiți oameni atît de mici.

După schimbarea luminilor, mașina lui Martin o luă înainte și coti după primul colț. Limuzina mergea după el.

Martin începu să transpire. Poate vrea să-l atace? Trecu pe lîngă niște blocuri pentru ca să ajungă pe aleea Greenfield, care era bine luminată. Pe ascuns, privi din nou în oglindă. Limuzina nu mai era în spatele lui. Trebuie să fi fost pur și simplu o întîmplare.

1	2	3	4	5	6	7	8		10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
12											

MODA SPORTULUI

ORIZONTAL: 1) Mod strict athletic de a scăpa de o greutate • Pod la lupte, armă de tir. 2) De

unde se vede că în sport nimeni nu sapă groapa altuia! • Aerul invinsului. 3) Fata care nu reușește niciodată să-și ia tot elanul! •

La parkingul fabricii Martin deschise încetitor poarta dinspre sud pierdută în semiobscuritate. Iși parcă mașina, închise poarta și mergînd spre fabrică se mai uită la ghereta paznicului de la poarta de nord. Joe Byrnes și Ed Parker jucau remi.

Nimeni nu observă cînd Martin se întoarce în fabrică. Hanson era ca de obicei ocupat cu telefonul. Ii înmînă o ordonanță lui Martin.

— Ocupă-te de asta imediat, spuse el.

★

Omulețul își parcă limuzina neagră și intră în clădirea cu șase etaje. Urcă cu liftul la etajul patru și se îndreaptă spre secția Municipală. Bătu la mașină o coloană de numere copiate din notes-ul său și duse hîrtia unuia din redactori.

Acesta îl aruncă o privire.

— Mi-aș schimba munca mea cu a ta, spuse el.

— N-ai de ce să fi gelos. Toată seara alerg după mașini.

Redactorul consultă lista.

— Cine a cîștigat astăzi? Cine va primi premiul de cincizeci de dolari?

Omulețul indică unul din numere.

— Acesta este. Am umblat după el trei mile. Nu a încălcat nici o prevedere a codului rutier.

Redactorul își țușuie buzele.

— La încheierea concursului „Gentleman-ilor de pe șosea” vom tipări toate aceste numere pe prima pagină. Afli cine este posesorul mașinii cu numărul C 25 — 388. Ia-i un mic interviu și dă-i fotografia. Merită.

Cioburile de secundă pe care aleargă atleții.

4) Aruncător cu suliță din...

• Egiptul antic •

Știință a antrenamen-

tului • Sint... prinse

în atletism! 5) Beția

tribunelor la succesul

favoritului • Greu-

tați care nu prea pot

fi aruncate. 6) A mări

ritmul în timpul unei

curse • Se „încinge”

la un aparat! 7) Se

deplasează pe teren

în forță (fem.) • Nu-

măr mai mic! • Locu-

rile 1 și 3 la lupte!

8) Cotat mediul •

Atribut al unei evo-

luții cu talent •

Insulă japoneză... par-

ticipantă la maraton!

9) Careul • Concur-

rent bănățean la înălțime

(și alpinism!). 10) Nu

lipsește de la bazin

• Marș (e posibil s-o

ia la fugă!) • Gau-

deamus igitur la Uni-

versiadă. 11) Între-

cere prin temă! •

Este la dublu! 12)

Proba cangurului în

concursurile atletice.

VERTICAL: 1) O

iau la fugă cînd se

trage cu pistolul. 2)

A se deplasa ca pe

roate • Component

de bază al echipei. 3)

O atletă... fără pereche!

• Greutate pentru

care nu face să te am-

balezii! • A apare

puțin mai târziu... Diți!

4) Cange! • Între-

cere sportivă • Cu

valoare pîrită. 5) An-

trenată în vederea for-

mării unui stil • Din-

sul de colo. 6) A-și

pierde capul... prin in-

virtire • Driblat •

Concurent sovietic la

înălțime. 7) Ținta con-

currentului cu sine in-

susii • Sport de cîmp

care a devenit de masă!

8) Idee! • Adversar.

9) Sportiv în timpul

liber • Start în aler-

gări! 10) Pe locuri...

• Odinioară (abr.) •

Timpul care se îngră-

mădește în spate. 11)

Reper! • Probă de

sărit! 12) ...și probe

pentru șoareci • Star-

tul cu pistolul!

Înd a ieșit la ora cinci din blocul administrativ detectivul o aștepta. Era un bărbat tînăr, înalt, cu o voce surprinzător de plăcută.

— Bună, Julia, o salută el.

Julia avea douăzeci de ani. Era o fată cu părul negru, angajată ca secretară în cartierul financiar al New York-ului. Fiind acostată de sergentul Ruderman, pe care, fără îndoială, îl recunoscuse majoritatea fetelor care ieșeau împreună cu ea

de la lucru, nu prea s-a simțit în apele sale.

— Am putea discuta undeva între patru ochi? o întrebă.

— Bineînțeles, chiar alături este un restaurant.

S-au așezat la o masă într-un separeu mic.

— Julia... domnișoară Stevens,... toată ziua am fost frămîntat de ceva. Azi dimineață cînd am discutat cu dumneavoastră la birou... am avut impresia că vreți să-mi spuneți ceva. Ceva despre șeful dumneavoastră, domnul Turner, și despre soția lui.

Ea dădu din cap și se apucă de cafea pentru a-și întoarce privirea de la el.

— V-am spus deja totul, domnule sergent.

— Într-adevăr? Totuși mi se pare că ceva vă neliniștește. Poate vă influențează loialitatea rău înțeleasă.

— V-am spus, cu adevărat, totul.

— Se știe totuși că soții Turner nu s-au înțeles în căsnicie. Am aflat asta de la cîțiva dintre cunoscuții lor. Nu știți dacă în ultimele zile a avut loc între ei o ceartă mai importantă?

Julia dădu din umeri. Știa că nu o crede dar că nu este supărat pe ea. Își termină cafeaua, privi ceasul, apoi îi dădu cartea lui de vizită.

— Acesta este numărul meu de telefon de la comisariat. Puteți să sunați la orice oră, spuse el zîmbind. Asta în cazul că vă veți aminti ceva.

După plecarea lui nu făcu nici măcar o mișcare. Într-adevăr, detectivul avea dreptate, deși ea nu-l mințise. Era ceva ce nu era în stare nici măcar să formuleze. Dar ce? Oftă. I se păru că sergentul Ruderman poate chiar să bănuiască că există ceva între ea și domnul Turner. Și doar nu fusese nimic. Deși Mary făcuse mereu, cu încăpăținare, niște aluzii. Nu mai departe ieri, miercuri, înainte de a telefona doamna Turner.

Mary fusese secretara domnului Cassidy, unul din numeroșii vicepreședinți ai societății „Empire Investment”. Cîteodată i se părea că îl provoacă. Așa i se păru și miercuri dimineață cînd a trecut pe lângă birourile unite la care lucrau Julia și Mary.

— Aș prefera să uit că este înșurat, observase Mary, cînd ușa se închisese în urma șefului ei.

— Lasă-mă-n pace, îi răspunsese Julia.

— Nu fii naivă. Pun pariu că dacă Turner al tău ți-ar face un semn nici tu nu l-ai refuza... lată-l că tocmai vine.

Domnul Turner era exact opusul domnului Cassidy. În vîrstă de treizeci și ceva de ani era cel mai tînăr dintre vicepreședinții societății. Inteligent, pedant, era un businessman sută la sută. Trecu repede pe lângă birourile fetelor, de-abia saluîndu-le, și dispăru în cabinetul său.

martorul ne vi- no- vat

de IRVING
SCHIFFER

— Trebuie să recunosc că este un tip bine, afirmă Mary. Dar ai văzut-o vreodată pe soția lui? Este cu zece ani mai în vîrstă decît el. Îngrozitoare. Arată de parcă ar fi sfîșiat-o o parteră. Iar aici toți știu că s-a însurat cu ea numai pentru bani.

— Mi-o amintesc foarte bine, spuse Julia. Era pur și simplu o femeie nefericită și însingurată.

— Natural. Iar apoi frumosul ăsta s-a ocupat de contul ei și gata — s-au luat. Ai să vezi că într-o bună zi el se va retrage de la firmă și va trăi din banii ei.

Telefonul de pe biroul Juliei sună. Constată cu surprindere că vorbește doamna Turner.

— Bună ziua, Julia. Nu vreau ca soțul meu să știe că am telefonat. Putem să luăm lunch-ul împreună? Trebuie să vorbesc cu tine...

Nu apucă să răspundă. Auzi prin interfonul care lega secretariatul de cabinet vocea domnului Turner care dispuse:

— Julia, adu-mi dosarul „Sloban Company”.

Îi era teamă că dacă doamna Turner ar fi vorbit, el ar fi putut să audă. Acum trebuie să plece... îi spuse ea, după ce interfonul nu mai funcționa.

— Da. Am auzit, spuse doamna Turner.

— O să vă sun peste cîteva minute, îi promise Julia. De la un telefon dinafara biroului.

— Bine. Te rog să nu uiți. Voi aștepta.

Sprîncenele lui Mary s-au schimbat în două semne de întrebare, dar Julia nu avea timp de explicații. Cînd a intrat în cabinetul șefului, domnul Turner vorbea prin telefonul particular. De-abia a aruncat o privire spre secretară, în timp ce o vrăjea, cu o voce ultrasimpatică, pe doamna Sloban, o clientă devenită văduvă.

— ... Da, Vera. Înțeleg că nu vrei să riști capitalul de bază. „Empire Investment” nu ar permite niciodată o astfel de ușurință...

Julia îi privi profilul ascuțit. Turner îi plăcea, deși prefera să nu recunoască asta. Pe birou se aflau două telefoane. Unul de care se folosea secretara și directorul iar celălalt, privat, care era folosit pentru discuții confidențiale cu clienții. Julia își aminti că pînă nu de mult din această clientelă făcea parte și doamna Turner, atunci milionară singură cu care discuțiile durau la fel de mult ca și cele de acum, cu doamna Sloban.

— Așteptați ceva? Întrebă el, întrerupînd discuția telefonică și frunzărind actele aduse. Apropos... Dările de seamă sînt actualizate? Tocmai discut cu doamna Sloban și s-ar putea ca pentru mine dimineață să avem nevoie de date amănunțite.

Julia îi explică că lipsesc numai ultimele dividende dar poate să le completeze pînă mîine dimineață. A ieșit din cabinet pentru a nu-și deranja șeful în discuția cu doamna Sloban. În secretariat își luă poșeta și se îndreptă spre ieșire.

— Te duci s-o sune pe doamna Turner? se interesă Mary.

Julia confirmă dînd din cap. Și-au dat întîlnire pentru lunch la orele 12,30. Cînd Julia sosi la întîlnire, doamna Turner era deja la masă și gusta dintr-o băutură. Era încruntată și amărîtă.

— Aș vrea ca să fiți absolut sinceră cu mine, spuse ea. Vă rog să nu vă temeți că adevărul mă va răni.

— Îmi voi da silința, dar despre ce este vorba...?

— Vă rog să-mi spuneți dacă soțul meu are legături cu vreo femeie? Trebuie să aflui.

— Eu nu știu nimic.

— Știți! Sînteți secretara lui. Toți cei din birou știu ce fel de om este. Julia, eu vreau să-mi iau revanșa. Puteți să înțelegeți acest lucru.

— V-a spus domnul Turner că iubește altă femeie? Întrebă Julia, dîndu-și seama că se îmbujorase.

— Să iubească? Richard nu iubește pe nimeni. El profită doar de toți. S-a însurat cu mine numai pentru bani iar acum e furios pe mine... Ah, cît de furios a fost ieri seara! Căci am refuzat să trec banii în contul lui. Îi închipuie că sînt atît de proastă. M-a bestelit și mi-a spus că o să-și găsească alte femei. Femei minunate care îl vor ajuta să-și uite dificultățile financiare... Numai că eu m-am hotărît să plec înainte ca el să se decidă să mă părăsească. Și asta în așa fel încît să nu-i rămînă nimic. În același timp voi face un asemenea scandal încît va pierde șansa să ia în căsătorie următoarea victimă. Julia, spune-mi te rog dacă între clienții săi este vreo femeie singură?

Julia fu cuprinsă de spaimă.

— Știți doar că nu pot să vă dau numele clienților.

— Bine. Înțeleg. Să nu-ți fie teamă. N-o să-i spun nici despre întîlnirea noastră. Dar în seara asta o să-l anunț că între noi s-a terminat totul...

După întoarcerea la birou nu mai fu în stare să se apuce de lucru. Mary n-o lăsă în pace pînă nu-i povesti totul. Simțea o ușurare cînd, avînd o treabă neplăcută, se destăinuia cuiva.

De-abia seara și-a amintit despre contul Slobanilor. O înfricoșa eventualitatea recunoașterii acestui lucru a doua zi dimineață față de domnul Turner, avînd mai ales în vedere starea de spirit în care acesta se va afla în urma discuției decisive cu soția. Era de-abia ora șapte. Putea să se mai întoarcă încă la birou să-și ia actele, să lucreze la ele acasă și de dimineață să fie gata.

Liftierul de noapte dormita cînd ajunse acolo.

— Puteți să mă duceți pînă sus și să așteptați o clipă? — Întrebă ea în timp ce se semnă în registru.

— Regret, dar trebuie să cobor. Vă rog să apăsați de buton și voi veni să vă iau.

Liftul părea îngrozitor de zgomotos în clădirea pustie. Julia aprinse lumina de pe coridor și, fluierînd ca să prindă curaj, se îndreptă spre biroul domnului Turner. Actele familiei Sloban se aflau încă pe biroul acestuia. Cînd vru să le ia, telefonul sună pe neașteptate. Își retrase mîna cu repeziciune. Aparatul suna întruna. Cine putea să telefoneze la numărul privat al domnului Turner?

După un nou semnal se hotărî să ridice receptorul.

— Alo..., spuse ea.

— Ce? Cine... cine vorbește?

Recunoscuse vocea lui Turner. Înfrîngîndu-și mirarea, îi explică cauza prezenței sale în birou.

— Pot să iau actele acasă?

— Da... natural. Plecați deja?

— O să ies imediat. Doriți ceva? Dacă cineva...

— Nu. Bineînțeles că nu — rîsul lui fu scurt ca și cum ar fi fost forțat. Pur și simplu am format greșit numărul. Tocmai am băut cîteva pahare la bar. Și le-am amestecat. Noapte bună.

În timp ce puneja jos receptorul se gîndi dacă doamna Turner îi spusese deja că pleacă. Asta ar fi o explicație pentru că s-a dus la bar și a băut. Dar de ce a telefonat la birou la ora asta? Trebuie să fie cineva aici? Oare nu cumva sosirea ei a alungat cealaltă persoană?

Nu putea să creadă că a format greșit numărul.

Hotărî să-și satisfacă curiozitatea și se decise să nu ia actele familiei Sloban ci să lucreze cu ele la birou. După o oră treaba era terminată. Puse hîrțile pe biroul șefului apoi, la secretariat, își îmbrăcă paltonul, își luă poșeta... și îngheță de spaimă.

Sunetul telefonului de pe biroul domnului Turner răsună în noapte ca un strigăt... O dată... a doua oară... a treia oară... Se îndreptă repede spre lift. Așteptîndu-l, auzea mereu zbîrnițul atenuat al telefonului. Un semnal după celălalt. Se făcu liniște chiar înaintea sosirii liftului.

A doua zi de dimineață îi povesti lui Mary despre cele trăite noaptea trecută.

— Spui că suna la el? — se miră aceasta.

— Trebuie să fi fost bine chelchelit! Dar nu pot să mi-l închipui chiar așa de beat...

Domnului Turner întîrzie doar cîteva minute și era stăpînit ca de obicei. Pe la 9,20 îi spuse Juliei să-i facă legătura cu soția... Chiar înainte ca interfonul să fie oprit îi ajunse la ureche zgomotul făcut de formarea unui număr la aparatul privat al șefului.

— Ciudat... observă ea, adresîndu-se lui Mary. Mă roagă să-i dau legătura și în același timp sună pe cineva prin telefonul privat. Am auzit cum a format numărul...

— Celei de a doua — bănuie Mary. Vrea să audă cum va decurge discuția cu soția, întelegi? Sau poate cu avocatul? Nu este exclus că va înregistra pe magnetofon... dovada pentru acțiunea de divorț...

Julia ridică receptorul aparatului care făcea legătura între secretariat și director și rugă telefonista din centrală să-i dea un fir cu orașul, iar apoi formă un număr. Telefonul doamnei Turner era ocupat.

— Și la ce te-ai așteptat? — comentă Mary mai departe. Și ea discută cu avocatul ei.

Julia luă legătura cu șeful.

— Telefonul soției este ocupat, domnule Turner... Să vă dau legătura peste cîteva minute?

— Nu. Nu e nimic important.

Se apucă să scrie darea de

seamă lunară pentru unul din clienți. Absorbită de lucru nu observă intrarea a doi bărbați necunoscuți. Unul din ei îi puse în față ochilor portofelul cu insiga de polițist prinsă de el. Atunci l-a văzut pentru prima dată pe sergentul detectiv Ruderman.

— Vă rog să mă scuzați, aș putea să vorbesc cu domnul Turner?

Le-a indicat cabinetul șefului. N-a intrat cu ei. Într-un anumit fel presimțea cauza prezenței lor. După un timp au ieșit împreună cu domnul Turner.

— Julia, i se adresă șeful, doamna Turner a avut un accident. Trebuie să ies cu domnia.

— Accident? Ceva serios?

El confirmă, dînd din cap.

— Camerista a găsit-o...

Sergentul Ruderman îl între-rupse.

— O să-i explic eu secretarei dumneavoastră. Vă rog să mergeți cu detectivul Wilson.

După plecarea lor o invită pe Julia în cabinetul domnului Turner. Închise ușa și îi arătă un scaun.

— Doamna Turner a murit? întrebă ea.

Ruderman o privi fără să răspundă.

— Cum s-a întîmplat? Cînd?

— Servitoarea a venit pe la zece dimineață. Întotdeauna vine la serviciu la jora asta. A găsit-o pe doamna Turner în cadă. Cel mai probabil este că a alunecat și s-a lovit la cap.

— Bineînțeles că a fost un accident, nu-i așa?

— Așa se pare. Domnișoară Julia, dumneavoastră ați vorbit de dimineață cu doamna Turner?

— N-am vorbit. Cine v-a spus asta?

— Domnul Turner. A spus că ați sunat-o.

— Într-adevăr. M-a rugat s-o fac, dar nu am vorbit cu ea. Telefonul era ocupat.

— Înțeleg. Da... așa ne-a spus. Apropos... la ce oră a venit domnul Turner la birou?

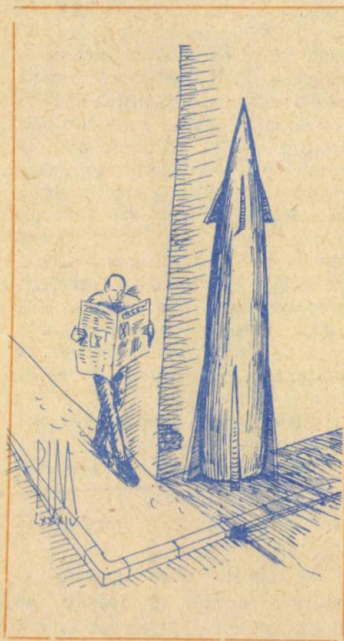
— La nouă. Poate cu cîteva minute după ora nouă.

— Și la ce oră ați luat legătura cu doamna Turner?

— Cred că la nouă și douăzeci.

— Și domnul Turner n-a părăsit biroul?

— A fost aici toată dimineața, afirmă ea loial.

— Ei... bine, păru și el mulțumit. Am stabilit că a murit în jurul orei nouă. Dacă s-a întâmplat înainte de nouă sau după nouă... asta rămâne o întrebare. Totuși la nici unul din aparatele din casă receptorul nu a fost ridicat din furcă. Iar dumneavoastră susțineți că ați sunat la nouă și douăzeci. Probabil că la ora aceea încă mai trăia, iar accidentul a avut loc o clipă mai târziu.

Zîmbi și o conduse pe Julia la ușă.

— Trebuie să recunosc, spuse el, că ceva mă frământă. Domnișoară Julia, ce relații erau între ei? Trăiau în înțelegere?

Sergentul Ruderman era un om atât de simpatic și atât de

demn de încredere încât era cît pe-aici să-i spună atunci totul. S-a abținut totuși. Dar a fost sigură că el și-a dat seama de schimbarea care a avut loc în comportamentul ei și n-a crezut că ea nu știe nimic despre familia Turner. Probabil că de aceea o așteptase după ce ieșise de la serviciu și se dusese cu ea la restaurant. Dar nici chiar el nu putea să bănuiască cît de multe aflate în cursul ultimelor două zile despre nefericita căsnicie a soților Turner. Ce s-ar întâmpla dacă i-ar transmite informațiile pe care le deținea?

Mary era foarte curioasă să afle despre ce discutate cu ea sergentul Ruderman după ter-

minarea serviciului. S-a așezat în restaurant pe același scaun pe care în urmă cu câteva minute șezuse detectivul.

— M-a întrebat despre soții Turner și, din nou, nu i-am spus.

— Perfect!

— Perfect? De ce crezi asta?

— De ce să-i pricinuiști domnului Turner necazuri în plus? Julia dădu din mîna și își îndreptă atenția spre cabinele telefonice din restaurant.

— Mary... Și dacă el nu l-a sunat nici pe avocatul său și nici pe o altă femeie? Îți amintești azi dimineață cînd ți-am spus că el face legătura cu cineva prin cel de al doilea telefon? Dacă el a format atunci numărul de la locuința sa? Numărul ar fi fost ocupat dacă eu aș fi sunat o clipă mai târziu...

Mary nu era sigură. Julia schimbă la casă o bancnotă de un dolar pentru măruniș.

— Trebuie să verific, spuse.

— Pe cine suni? voi să știe Mary. Cel mai bine ar fi să încerci la telefonul privat al domnului Turner din cabinetul lui.

Julia băgă moneda și formă numărul cu atenție. Auzi cum sună telefonul. Pe neașteptate răsună violent și atîrnă receptorul.

— Ce s-a întâmplat? Mary intră în cabină. De ce ai pus receptorul la loc? Nu vei mai telefona?...

— Nu. Domnul Turner a verificat deja asta... noaptea trecută. De aceea a telefonat la birou. Acum înțeleg de ce a fost șocat cînd am răspuns la telefon...

— Deci el a făcut așa? A ucis-o?

Julia tremura.

— Este de necrezut... ca așa ceva să se întâmple cu oameni pe care îi cunoști. Știi ce mă înfioară? Conștiința faptului că am știut totul, că am luat parte la asta. Am fost martor în toate etapele... dar atunci nu-mi dădeam seama de acest lucru.

Căută cartea de vizită a sergentului Ruderman și formă numărul lui de telefon.

— Alo... comisariatul de poliție?... S-a întors sergentul Ruderman?... Da, doresc să vorbesc cu el...

În românește de
Vasile Matei

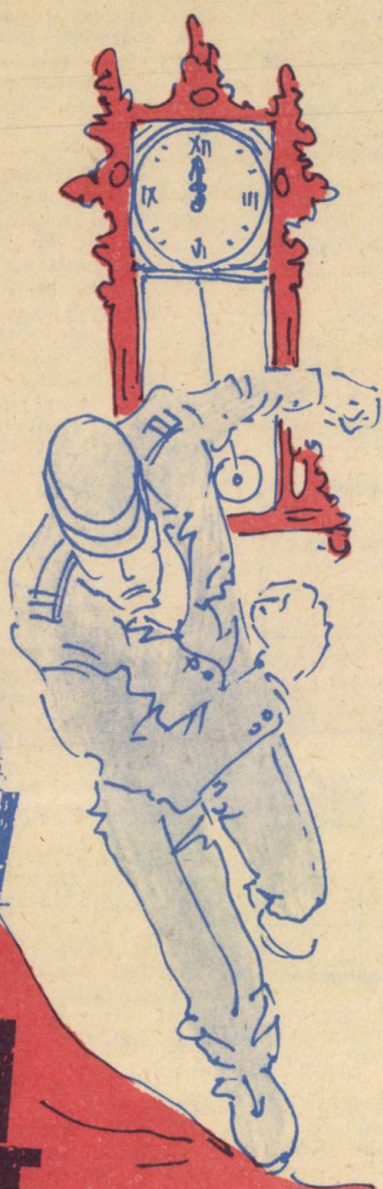
1	2	3	4	5	6		8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

ORIZONTAL: 1) Cupele... • E cu soarele în spate! 2) Se transmis la radio... • Cu veselie. 3) Canadieni în finală! • Sînt foarte abili în exerciții la birnă și... sărituri de garduri! 4) Cursă ciclistă... în doi! • Trei în linie la sosire! 5) Cal • Artă la...sol! 6) Real, dar nu prea! • Apare torța! 7) Campion de șah din... Italia! • Cupe de... 8) ...arcaș de frunte (de pe vremea vechilor Olimpiade). • Poartă tricolorul nostru la înălțime. 9) S-au schimbat la față • Curelușă de meșină. 10) Atleți pe culoarele 4, 5 și 6! • - Canadiană... de pe la noi!

VERTICAL: 1) Stirnește ecou în... Tribuna (sem.)! • Pereche la spadă (pl.). 2) Decorate nu cu medalii! • E cam opac... la șah! 3) Cotă aparte • Campioni la inele (în mare). 4) Iele! • Valori americane... 5) Face ochi dulci fetelor (la culoare) • Tunde! 6) Ansamblu „de stele” nelipsit de la Olimpiadele albe! • Teodor cel mic! 7) Sosit la urmă! • A face o probă de verificare tehnică. 8) Campioni absoluți în combinata nordică. • Cap de serie. 9) Susținute de turiști • Inclusă în program. 10) Lot • Înaintaș de-al nostru.

AVENTURA

de AGATHA CHRISTIE

— Înțelegeți, nu, sentimentele unei mame — a zis doamna Waverly, probabil pentru a șasea oară. Se uita implorator la Poirot. Micuțul meu prieten, întotdeauna înțeleghor cu mamele îndurerate, o calmă prin câteva gesturi.

— Da, da, înțeleg perfect. Aveți încredere în Papa Poirot.

— Poliția... încep domnul Waverly.

Soția lui anulă intervenția făcând un semn cu mîna.

— Nu mai vreau să am de-a face cu poliția. Am avut încredere în ei și uite ce s-a întâmplat! Dar am auzit atîtea despre domnul Poirot și despre lucrurile minunate pe care le-a făcut, încît m-am gîndit că poate el ne va ajuta. Sentimentele unei mame...

Poirot puse capăt repetării cu un gest semnificativ. Sentimentele doamnei Waverly erau fără îndoială adevărate, dar nu prea mergeau cu înfățișarea ei șireată și dură. Și cînd am auzit mai tîrziu că era fata unui fabricant important de oțeluri, care-și croise drumul în lume de la băiatul de serviciu pînă la prezenta situație înaltă, mi-am dat seama că moștenise multe din calitățile tatălui.

Domnul Waverly era un om jovial. Stătea cu picioarele îndepărtate și arăta exact ca un moșier.

— Cred că știți totul despre această chestie, domnule Poirot.

— Întrebarea era aproape inutilă. De cîteva zile, ziarele erau pline de știrea senzațională a răpirii micuțului Waverly, băiețelul de trei ani și moștenitorul lui Marcus Waverly, al moșiei Waverly Court, Surrey, una din cele mai vechi familii din Anglia.

— Știu, desigur, lucrurile principale, dar spuneți-mi încă o dată întreaga poveste. Și în detaliu, dacă se poate.

— Ei bine, mi se pare că totul a început acum zece zile, cînd am primit o anonimă — lucru urît, oricum — fără cap și coadă. Autorul ei a avut nerușinarea să-mi ceară să-i plătesc douăzeci și cinci de mii de lire — douăzeci și cinci de mii de lire, domnule Poirot! Dacă nu acceptam, mă amenința că îl va răpi pe Johnnie. Desigur, am aruncat scrisoarea la coșul de hîrtii fără multă zarvă. Am crezut că e vreun banc tîmpit. Cinci zile mai tîrziu am primit o altă scrisoare. „Dacă nu plățiți, fiul dumneavoastră va fi răpit în data de douăzeci și nouă.” Asta era în data de douăzeci și șapte. Ada era îngrijorată, dar nu puteam să iau treaba în serios. La urma urmei, sîntem în Anglia. Nimeni nu se ocupă cu răpirea și reținerea copiilor pentru recompensă.

— Nu este o îndeletnicire obișnuită, desigur — a zis Poirot. Continuați, Monsieur.

— Ei bine, Ada nu-mi dădea pace, așa că — simțindu-mă puțin penibil — am pus problema în fața Scotland Yardului. Ei nu păreau să ia treaba în serios și înclinau spre părerea mea că era un banc prost. În ziua de douăzeci și opt am primit a treia scrisoare. „N-ai plătit. Ți se va lua fiul mîine, la ora douăsprezece, în data de douăzeci și nouă. Te va costa cincizeci de mii de lire să-l recuperezi.” M-am dus direct la Scotland Yard. De data asta, i-au dat mai multă atenție. Erau de părere că scrisoarea fusese scrisă de un nebul și, probabil, va

încerca în vreun fel să acționeze la ora anunțată. M-au asigurat că vor lua toate măsurile. Inspectorul McNeil cu ajutoare suficiente vor veni la Waverly a doua zi să se ocupe de treaba asta.

M-am dus acasă mai ușurat de gânduri. Și totuși, aveam impresia că eram într-o stare de asediu. Am dat ordin ca nici un străin să nu intre și nimeni să nu iasă din casă. Seara a trecut fără nici un incident, dar în dimineața următoare soția mea se simți foarte rău. Alarmat de starea ei, am trimis după doctorul Dakers. Simptomele ei păreau să-l pună în încercătură. În timp ce ezită să-mi sugereze că ea fusese otrăvită, am putut observa că se gîndea chiar la asta. Nu era nici un pericol, mă liniști, dar vor trebui vreo două zile pînă să se facă bine. Întorcîndu-mă în camera mea, am fost surprins și uimit găsind un bilețel prins de perna mea. Avea același scris ca și celelalte și conținea doar trei cuvinte. „La ora douăsprezece.”

— Recunosc, domnule Poirot, că atunci am văzut roșul Cîneva din casă era implicat în chestia asta — unul din servitori. L-am aliniat pe toți și i-am făcut cu ou și cu oțet. Niciodată nu se pîrau; domnișoara Collins, secretara soției, m-a informat că o văzuse pe guvernanta lui Johnnie furișîndu-se din casă, în primele ore ale dimineții. L-am aruncat în față asta și ea a mărturisit; lăsase copilul cu doica și ea s-a strecurat din casă să se întîlnească cu un prieten — un bărbat! Lucruri interesante! A negat că pusese bilețelul pe perna mea — poate spusese adevărul, nu știu. Am simțit că nu puteam risca să o amestec pe guvernanta fiului meu în povestea asta. Unul din servitori era implicat — de asta eram sigur. În cele din urmă, mi-am pierdut cumpătul și am dat afară întreaga adunătură, cu guvernanta cu tot. Le-am dat o oră pentru împachetat și să plece din casă.

Fața domnului Waverly era cu două nuanțe mai roșie acum, de minie, cînd își amintea.

— N-ați făcut un lucru puțin necugetat, Monsieur? — i-a sugerat Poirot. Pentru că știți, puteați să faceți jocul dușmanului.

Domnul Waverly s-a uitat fix la el.

— Nu văd cum. Ideea mea era să scap de toată adunătura. Am telefonat la Londra să-mi trimită alții, chiar în seara aceea. Între timp, aveau să rămîină oamenii în care puteam să am încredere, secretara soției, domnișoara Collins, și Tredwell, valetul care este cu mine de cînd eram copil.

— Și această domnișoară Collins, de cînd este cu dumneavoastră?

— Doar de un an — a zis doamna Waverly. Este de neprețuit pentru mine ca secretară și este și o menajeră pricepută.

— Guvernanta?

— Este la noi de șase luni. A venit la mine cu referințe excelente. Cu toate astea, niciodată nu mi-a plăcut, chiar dacă Johnnie ținea destul de mult la ea.

— Și totuși, îmi amintesc că ea era deja plecată cînd s-a întîmplat catastrofa. Poate, Monsieur Waverly, sînteți atît de bun să continuați.

— Inspectorul McNeil a sosit pe la 10:30. Toți servitorii plecaseră deja. Se declară foarte satisfăcut cu aranjamentele interioare. A postat mai mulți oameni afară în parc, păzind toate căile de acces spre casă și m-a asigurat că, dacă nu era vreun banc prost, atunci cu siguranță îl vom prinde pe corespondentul meu misterios.

Îl aveam și pe Johnnie cu mine, iar el, eu, și inspectorul ne-am dus toți într-o cameră pe care o numim Camera de Consiliu. Inspectorul a în-cuiat ușa. Era acolo o pendulă veche, și pe cînd acele se apropiau de douăsprezece, nu mi-e rușine să mărturisesc că eram nervos ca un drac. Am strîns mina lui Johnnie. Apoi, după un sunet hîrîitor, pendula a început să bată. Aveam impresia că ar putea pica cineva din ceruri. S-a auzit și ultima lovitură și în același timp, afară o agitație mare — urlete și alergături. Inspectorul a deschis geamul, iar un polițist se apropia alergînd.

„— L-am prins, domnule” — a zis gîfîind. „Se furișă printr-o tufă. Are o față de timpit perfect.”

— Ne-am repezit pe terasă, unde doi polițiști țineau un tip zdrențăros ce arăta ca un bandit și care se răsucea și încerca în zadar să fugă. Unul din polițiști ținea un pachet deschis, pe care l-au smuls din mîna captivului. Conținea o bucată de pînză și o sticlută de cloroform. Priveliștea îmi făcea sîngele să fiarbă. Era și un bilețel, care-mi era adresat. L-am deschis. Purta următoarele cuvinte: „Trebuie să plătești. Ca să-ți răscumperi fiul, te va costa cincizeci de mii de lire. Cu toate precauțiile tale, el a fost răpit la ora douăsprezece în ziua de douăzeci și nouă, cum am făgăduit.”

Am rîs dezlănțuit, un rîs de ușurare, dar pe cînd făceam asta, am auzit uruitul unui motor și un strigăt. Mi-am întors repede capul. Pe alee, spre South Lodge, gonea cu o viteză nebună o mașină gri, lungă. Omul care conducea a strigat, dar nu asta m-a îngrozit, ci ivirea buclor blonde ale lui Johnnie. Copilul era în mașină, în spatele lui.

Inspectorului i-a scăpat un strigăt.

„— Copilul mai era aici acum un minut” — a urlat. Eram toți acolo, eu, Tredwell, domnișoara Collins.

— Cînd l-ați văzut ultima oară, domnule Waverly?

— Îmi forțez puțin memoria, caut să-mi amintesc. Cînd ne-a strigat polițistul, am ieșit împreună cu inspectorul, uitînd cu totul de Johnnie.

Și atunci am auzit un zgomot care ne-a uimit, dangătul clopotelor de la biserică din sat. Exclamînd, inspectorul și-a scos ceasul. Era exact ora douăsprezece. Ca la un semn, am fugit amîndoi în Camera de Consiliu, ceasul de acolo arăta timpul cu zece minute înainte. Cîneva l-a modificat intenționat, deoarece nu țin minte să fi întîrziat sau grăbit. E un ceasornic perfect.

Domnul Waverly s-a oprit. Poirot zîmbea în sinea lui și aranjă servețelul pe care tatăl emoționat îl împinsese într-o parte.

— Un caz interesant, complicat și totodată în-cîntător — a murmurat Poirot. Mă voi ocupa de el cu plăcere pentru dumneavoastră. Într-adevăr, a fost plănuît à merveille.

Doamna Waverly s-a uitat la el cu reproș.

— Dar fiul meu — se văita ea.

Poirot își compuse o mină serioasă și era iar întruchiparea compasiunii.

— E în siguranță, Madame, e nevătămat. Fiți liniștită, acești ticăloși vor avea foarte multă grijă de el. Nu e el oare curcanul — nu, mai bine gîsca — cu ouă de aur?

— Domnule Poirot, sînt sigură că n-a rămas decît un lucru de făcut — să plătim. Eram împotriva la început — dar acum! Sentimentele unei mame...

— Dar am întrerupt povestirea lui Monsieur — a zis repede Poirot.

— Cred că știți restul foarte bine din ziare — a zis domnul Waverly. Desigur, inspectorul Mc Neil a alergat imediat la telefon. O descriere a mașinii și a omului au fost date pretutindeni și la început părea că totul avea să se termine cu bine. O mașină corespunzând cu descrierea, cu un băiețel și cu un om, trecuse prin diferite sate, îndreptându-se aparent spre Londra. S-au oprit într-un loc și s-a remarcat că băiețelul plîngea și îi era frică de însoțitor. Când inspectorul McNeil a anunțat că mașina a fost detectată, iar omul și copilul reținuți, eram aproape bolnav de ușurare. Știți urmarea. Băiatul nu era Johnnie, iar omul era un automobilist pasionat, ce iubea copiii, care luase în mașină un copilăș care se juca pe străzile din Edenswall, un sat la vreo cincisprezece mile de noi, și l-a plimbat cu mașina. Mulțumită nepricepușilor încrezuți de la poliție, toate urmele dispăruseră. Dacă nu urmăreau cu perseverență demnă de o cauză mai bună mașina greșită, poate pînă acum mi-ar fi găsit băiatul.

— Calmați-vă, Monsieur. Poliția este formată din oameni curajoși și inteligenți. Greșeala lor e foarte firească. Și, pe deasupra, a fost și o schemă foarte interesantă. În ce-l privește pe omul prins în grădină, înțeleg că apărarea lui a constatat dintr-o apărare continuă. El declară că bilețelul și pachetul i-au fost date ca să fie duse la Waverly Court. Omul care l-a dat i-a înmînat zece și lingi și i-a promis tot pe atîta, dacă le predă exact la douăsprezece fără zece. Trebuia să se apropie de casă prin grădină și să bată la ușa laterală.

— Nu cred nimic, a zis doamna Waverly. E o minciună sfruntată.

— En verité, e o poveste cam subțire, zise Poirot gînditor. Dar pînă acum n-au reușit s-o zdruncine. Înțeleg că el a adus și cîteva acuzații?

Îl interogă din priviri pe dl. Waverly. Acesta roși din nou.

— Individul a avut impertinența să pretindă că l-a recunoscut pe Tredwell ca fiind omul ce-i dăduse pachetul. „Numai că tipul și-a ras mustața”. Tredwell, care s-a născut aici, pe moșie!

Poirot zîmbi puțin în fața indignării moșierului.

— Și totuși, ați suspectat de complicitate un locatar al casei.

— Da, dar nu pe Tredwell.

— Dar dumneavoastră, d-nă Waverly?

— Nu putea fi Tredwell cel care i-a dat scrisoarea și pachetul vagabondului — dacă le-a dat cineva, ceea ce eu nu cred. Îi fuseseră date la ora

zece, zicea el. La zece, Tredwell era cu soțul meu în fumoar.

— Ați putut vedea chipul omului din mașină, Monsieur? Semăna în vreun fel cu Tredwell?

— Era prea departe ca să-i vad fața.

— Nu știți, Tredwell are vreun frate?

— Are mai mulți, dar toți sînt morți. Ultimul a fost în război.

— Nu mi-e clară încă așezarea curții din Waverly Court. Mașina se îndrepta către South Lodge. Există vreo altă intrare?

— Da, ceea ce noi numim East Lodge. Poate fi văzut din cealaltă parte a casei.

— Mi se pare ciudat că nimeni n-a văzut mașina intrînd în curte.

— Există un drum cu acces la o capelă mică. Multe mașini trec pe acolo. Omul s-a oprit probabil într-un loc convenabil, a fugit spre casă exact atunci cînd s-a dat alarma și atenția tuturor era îndreptată în altă direcție.

— Exceptînd cazul că el se afla deja în casă, cugetă Poirot. E vreun loc în care s-ar fi putut ascunde?

— Adevărul e că n-am scotocit amănunțit casa înainte. Nu părea să fie cazul. Presupun că s-ar fi putut ascunde undeva, dar cine să-l fi lăsat înăuntru?

— Ajungem la asta mai tîrziu. Să le luăm pe rînd, să fim metodici. Aveți vreo ascunzătoare mai deosebită în casă? Waverly Court e o așezare veche și, de obicei, se găsesc așa-numitele „Găuri ale preotului”.

— Dumnezeule, avem într-adevăr o „gaură a preotului”. Dă chiar în hol.

— Lîngă Camera de consiliu?

— Chiar lîngă ușă.

— Voilă!

— Dar nimeni nu știe de existența ei, în afară de soția mea și de mine.

— Tredwell?

— Păi — s-ar putea să fi auzit de ea.

— Miss Collins?

— Nu i-am pomenit niciodată de ea.

Poirot se gîndi un minut.

— Ei bine, Monsieur, următorul lucru pe care am să-l fac e să merg la Waverly Court. Dacă ajung astăzi după-amiază, nu vă deranjează?

— Oh, cît de repede puteți, vă rog, Monsieur Poirot, strigă doamna Waverly. Vă rog mai citiți odată asta.

Îl vîrî în mînă ultima misivă a dușmanului, ajunsă la Waverly Court în dimineața aceea și care o determinase pe doamna să vină urgent la Poirot. Dădea explicații clare și amănunțite despre cum trebuia procedat cu predarea banilor și se termina cu amenințarea că viața băiatului va fi plata pentru orice trădare. Era clar că iubirea de mamă se războia cu iubirea de bani a doamnei Waverly și că cea dinții învinsese.

Poirot o reținu o clipă pe doamna Waverly, după soțul ei.

— Madame, vă rog, spuneți-mi: aveți aceeași încredere în Tredwell ca și soțul dumneavoastră?

— N-am nimic împotriva lui, Monsieur Poirot, dar nu văd cum ar putea fi amestecat în toată afacerea asta. Însă, în fine, nu mi-a plăcut niciodată.

— Încă un lucru, Madame, puteți să-mi dați adresa guvernantei copilului?

— Hammersmith, Netherall Road, numărul 149. Doar nu vă închipuiți că...

— Nu-mi închipui niciodată nimic. Îmi pun numai în mișcare micile celule cenușii. Iar uneori, însă numai uneori, am câte o mică idee.

După ce închise ușa, Poirot se întoarse spre mine.

— Deci, Madame nu l-a suferit niciodată pe valet. Nu-i interesant, Hastings?

Nu m-am lăsat tras pe sfoară. Poirot mă păcălise de atâtea ori că devenisem prudent. Întotdeauna există, nu undeva, o cursă.

După ce ne-am făcut o toaletă amănunțită, am pornit-o către Netherall Road. Am fost destul de norocoși s-o găsim pe Miss Jessie Withers acasă. Era o femeie cu o înfățișare plăcută, de vreo treizeci și cinci de ani, inteligentă și cumpătată. Nu-mi venea să cred că are vreun amestec în toată tărășenia. Era foarte revoltată față de felul în care fusese concediată, dar a admis că procedase greșit. Era logodită cu un pictor și decorator, care se afla din întâmplare în vecinătate, iar ea plecase să se întâlnească cu el. Lucrul părea destul de firesc. Nu-l înțelegeam deloc pe Poirot. Toate întrebările lui erau irelevante. Se ocupau mai ales de programul zilnic de la Waverly Court. Sincer să fiu, mă plictiseam, și m-am bucurat când Poirot și-a luat rămas bun.

— Răpirea e un lucru ușor, mon ami, observă el, în timp ce chema un taxi, pe Hammersmith Road, și-i ceru să ne conducă spre Waterloo. Copilul putea fi răpit cu cea mai mare ușurință ori cînd, în ultimii trei ani.

— Nu văd cu ce ne ajută asta, am spus eu cu răceală.

— Au contraire, ne ajută enorm, înțelegi, enorm! Și dacă tot trebuie să porți ac de cravată, Hastings, cel puțin fă-l să stea în centrul cravatei. Acum e cu cel puțin cincisprezece milimetri mai la dreapta.

Waverly Court era un conac minunat, ce fusese restaurat recent, cu gust și grijă. Doamna Waverly ne arătă Camera de consiliu, terasa și celelalte locuri legate de afacere. La sfîrșit, la cererea lui

Poirot, domnul Waverly apăsă pe un buton în perete și peretele alunecă într-o parte, iar un mic coridor ne conduse la „gaura preotului”

— Vedeți, a spus Waverly. Nu-i nimic aici.

Mica încăpere era cam golașă, nu se găsea nici măcar o urmă pe podea. M-am aplecat și eu după Poirot, care se uita atent la un semn, într-un colț.

— Ce părere ai de asta, prietene?

Foarte aproape una de alta, am văzut patru urme.

— Un ciine, am strigat.

— Un ciine foarte mic, Hastings.

— Un șpiț.

— Și mai mic decît un șpiț.

— Un grifon, am sugerat.

— Și mai mic decît un grifon. O specie necunoscută Clubului canin.

L-am privit. Chipul îi radia de emoție și satisfacție.

— Am avut dreptate, a șoptit. Știam că am dreptate. Vîno, Hastings.

Cum am ieșit în hol și peretele s-a închis în urma noastră, am văzut o domnișoară leșind pe o ușă îndepărtată a coridorului. Domnul Waverly ne-a prezentat-o:

— Miss Collins.

Miss Collins avea vreo treizeci de ani, era energică și vioală. Avea un păr blond și lipsit de strălucire și purta ochelari.

La cererea lui Poirot, am intrat într-o mică încăpere și am întrebat-o amănunțit despre servitori și mai ales despre Tredwell. A recunoscut că acesta nu-i plăcea prea mult.

— Își dă aere, explică ea.

Apoi am zăbovit în jurul întrebării ce a mîncat doamna Waverly în seara zilei de 28. Miss Collins declară că mîncase și ea același fel de mîncare, sus, în camera ei, dar că nu i-au făcut nici un rău. În timp ce se îndepărta, l-am înghiontit pe Poirot.

— Ciinele, am șoptit.

— Ah, da, ciinele. A zîmbit larg. Țineți cumva vreun ciine, Mademoiselle?

— Sînt doi ciini lup afară, în cușcă.

— Nu, vreau să spun un cățel, un cățeluș de jucărie.

— Nu, nimic de genul ăsta.

Poirot o lăsa să plece. Apoi, apăsînd pe un buton, mi-a spus:

— Această domnișoară Collins mînte. Probabil așa aș fi făcut și eu în locul ei. Și acum, valetul.

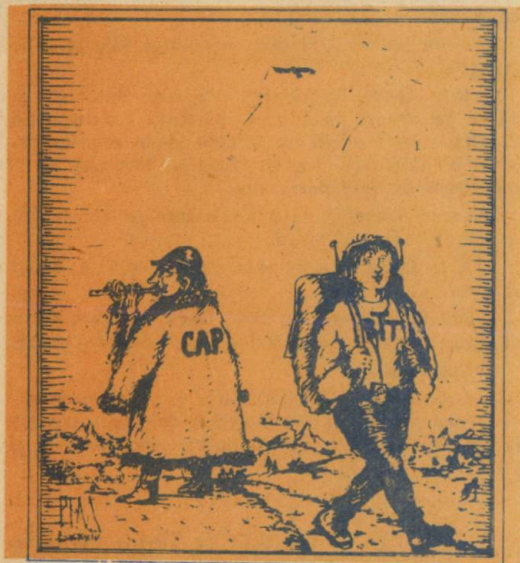
Tredwell era un individ mîndru. Și-a spus povestea cu un aplomb desăvîrșit, și în mare măsură se confunda cu cea a domnului Waverly. A recunoscut că știa de secretul „găurii preotului”.

Cînd s-a retras, demn pînă la capăt, am întîlnit ochii întrebători ai lui Poirot.

— Ce părere ai, Hastings?

— Dar tu, am parat eu.

— Ce prevăzător ai devenit. Niciodată n-o să-ți funcționeze celulele cenușii, dacă nu le stimulezi. Ah, dar nu te mai bat la cap! Hai să facem împreună deducțiile. Ce puncte și se par dificile?

— Mă izbește un lucru, am spus. De ce omul care a răpit copilul a ieșit pe South Lodge, în loc de East Lodge, unde nu-l putea vedea nimeni.

— E o observație foarte bună, Hastings, excelentă. O voi lega de alta. De ce să anunți familia Waverly dinainte? De ce să nu răpești pur și simplu copilul și să-l ții pînă la răscumpărare?

— Deoarece au crezut că vor primi banii fără să fie forțați să acționeze.

— Dar era puțin probabil ca banii să fie plătiți la o simplă amenințare.

— De asemenea, ei au vrut să atragă atenția asupra orei 12, așa că atunci cînd vagabondul a fost prins, celălalt să poată ieși din ascunzătoare și să fugă neobservat cu copilul.

— Asta nu schimbă faptul că au făcut greu un lucru care putea fi făcut cu o perfectă simplitate. Dacă nu specificau data și ora, nu era nimic mai simplu să-și aștepte ocazia și să ia copilul într-o zi cînd era la plimbare cu guvernanta.

— Da-a, am admis neîncrezător.

— De fapt, este vorba de o farsă deliberată. Acum, să abordăm problema altfel. Totul arată că a existat un complice din casă. Punctul unu, otrăvirea misterioasă a doamnei Waverly. Punctul doi, scrisoarea prinsă de pernă. Punctul trei, modificarea acelor ceasornicului cu zece minute — toate sînt treburi de interior. Și încă un lucru pe care poate nu l-ai observat. În „gaura preotului” nu era praf. A fost curățat cu o mătură.

— Deci, avem în casă patru oameni. Putem exclude guvernanta, deoarece ea n-a putut mătura „gaura preotului”, dar putea să facă celelalte lucruri. Patru oameni. Domnul și doamna Waverly, Tredwell, valetul, și miss Collins. S-o luăm, la început, pe Miss Collins. N-avem multe dovezi împotriva ei, în afară de faptul că știm prea puține despre ea, că e, fără îndoială, o femeie inteligentă și că e aici doar de un an.

— Ai spus că a minșit în legătură cu ciinele, i-am reamintit.

— Ah, da ciinele, zîmbi în mod ciudat Poirot. Să trecem acum la Tredwell. Sînt cîteva lucruri suspecte cu el. Un lucru e sigur, vagabondul a declarat că Tredwell i-a dat pachetul în sat.

— Dar Tredwell are un alibi pentru asta.

— Chiar și așa, el o putea otrăvi pe doamna Waverly, să pună bilețelul pe pernă, să pună ceasul înainte și să mătore „gaura preotului”. Pe de altă parte, s-a născut și a fost în serviciul familiei Waverly. Mi se pare foarte neverosimil ca el să-și permită să răpească pe urmașul moșiei. Nu prea merge!

— Și atunci?

— S-o luăm logic, oricît ar părea de absurd. Să ne gîndim puțin la doamna Waverly. Ea e bogată, banii sînt ai ei. Banii ei au pus pe picioare moșia sărăcită. N-are nici un motiv să-și răpească fiul și să-i plătească răscumpărarea. Soțul ei, ei bine, e într-o situație diferită. El are o soție bogată. Nu-i același lucru cu a fi tu însuși bogat — de fapt, cred că doamnei nu prea îi place să împartă banii, decît sub un motiv foarte bun. Dar domnul Waverly, se vede deîndată, este un bon viveur.

— Imposibil, am bolborosit.

— Deloc. Cine a alungat servitorii? Domnul Waverly. El putea să scrie bilețelele, să își drogheze soția, să modifice acele ceasornicului și să ticluiască un alibi pentru credinciosul său slujitor, Tredwell. Tredwell n-a plăcut-o niciodată pe doamna Waverly. El e devotat stăpînului său și, implicit, este dator să se supună ordinului lui. În afacerea asta erau trei. Waverly, Tredwell și vreun prieten al lui Waverly. Aici e greșeala poliției, n-au mai făcut alte cercetări asupra celui care conducea mașina gri cu un alt copil în ea. El era al treilea. A luat un copil dintr-un sat apropiat, un copil cu părul blond. Intră prin East Lodge și iese prin South Lodge exact la momentul potrivit, dînd din mîini și strigînd. Nu i se pot vedea fața și numărul mașinii, așa că, normal, nu pot vedea nici fața copilului. Apoi aștern o urmă falsă spre Londra. Între timp, Tredwell își face și el treaba, dînd pachetul și bilețelul unui om cu înfățișarea neîngrijită. Stăpînul îi poate furniza un alibi în caz că omul îl va recunoaște, în ciuda faptului că purta mustați false. În ce-l privește pe domnul Waverly, cînd a început afară zarva și inspectorul a zbughit-o din încăpere, el și-a ascuns repede copilul în „gaura preotului” și l-a urmat pe inspector. După ce inspectorul pleacă și miss Collins se retrage, îi este destul de ușor să-l ducă pe copil, cu mașina, într-un loc sigur.

— Și cum rămîne cu ciinele? am întrebat. Și cu minciuna doamnei Collins?

— Ăsta a fost micul meu joc. Am întrebat-o dacă sînt cățeluși de jucărie în casă și ea a răspuns că nu — dar, cu siguranță, sînt cîțiva, în camera copilului! Vezi, domnul Waverly a pus cîteva jucării în „gaura preotului” să-l țină pe Johnnie ocupat și liniștit.

— Domnule Poirot! În cameră intră domnul Waverly. Ați descoperit ceva? Aveți vreo idee unde ar putea fi băiatul?

Poirot îi înmîină o foaie de hîrtie.

— Adresa e aici.

— Dar asta-i o coală de hîrtie goală.

— Pentru că aștept de la dumneavoastră s-o completați.

— Cum adică —, și fața domnului Waverly se înroși.

— Știu totul, Monsieur. Vă dau douăzeci și patru de ore ca să aduceți băiatul. Nevinovăția dumitale va fi egală cu sarcina de-a explica reparația băiatului. Altfel, doamna Waverly va fi informată de cele petrecute.

Domnul Waverly se prăbuși într-un scaun, îngropîndu-și fața în mîini.

— E cu doica mea, la zece mîle de aici. E fericit și bine îngrijit.

— Nu mă îndoiam de asta. Dacă nu eram sigur că sînteți un tată bun, nu v-aș mai fi dat altă șansă.

— Scandalul...

— Exact. Numele dumitale e vechi și onorabil. Nu-l mai primejdui. Bună seara, domnule Waverly. Și, apropo, un sfat: măturați întotdeauna și pe la colțuri.

În românește de Ilona Mihăieș

LĂCEREA...

de RALPH TELMER

„Împrejurări deosebit de nefavorabile mă pun în neplăcută situație de a mă vedea obligat să vă solicit sumă de zece mii de mărci...” —
Cică „împrejurări deosebit de nefavorabile”? Întrerupse Kiemitzer cu sarcasm.

Hellberg citi în continuare: „Sînt convins că veți aprecia îndelungata mea tăcere privind chestiunea în cauză și nu-mi veți refuza acest modest, dar mai ales unic «ajutor material». Oricum, trebuie să admit că suma solicitată este ridicol de neînsemnată în comparație cu veniturile dumneavoastră. În caz contrar, mă voi vedea nevoit să-mi negociez cunoștințele în altă parte.”

— Șantaj! se sufocă Kiemitzer. Șantaj curat!
„Fiți încredințat că nu voi mai reveni absolut niciodată asupra acestei chestiuni. Aș dori ca suma, în bancnote de mică valoare, să fie plătită pînă în maximum o săptămînă. O veți expedia recomandat, post restant, la Poșta Centrală din orașul D. sub parola «Donația».”

— Ce zici de asta?

Hellberg mai parcursese o dată scrisoarea anonimă cu privire, apoi o înapoie asociatului său.

— Cam bombastic serie individul ăsta!

— Asta-i tot ce găsești de spus?! se enervă Kiemitzer.

Hellberg ridică din umeri.

— Bombastie sau nu, reluă Kiemitzer, cere zece mii de mărci ca să-și țină gura! Și... cum ești băgat și tu...

— Eu?!

— Tu, bineînțeles că și tu! Ce întrebare timpită!

— Oare la care...? La ce se referă prin „chestiunea în cauză”? Te pomeniști că...

Kiemitzer dădu din cap:

— Știi bine că povestea aceea a fost singura mea, să-i zicem, greșală. Și n-am făcut niciodată în viață altceva care să constituie obiectul sau măcar motivul unui șantaj! M-aș fi așteptat ca el...

— El?

— Sau ea!, răspunse Kiemitzer agasat, să-ți fi cerut și ție o asemenea „donație”.

— Hm, curios... bombăni Hellberg.

— În orice caz, oftă Kiemitzer, mă somează, nu-i așa, să plătesc acești zece mii...

— Zece mii de mărci pentru început!

— Exact! Și pentru că mă privește în primul rînd pe mine, trebuie să-ți mărturisesc că, pînă la urmă, mă voi adresa poliției!

— Ești nebun? se stropși Hellberg.

— Chestiunea e veche, încercă Kiemitzer să argumenteze plin de însuflețire. Nimeni nu ne mai poate învinui... și-n afară de asta, ne-am străduit mereu și mereu, din răspuțeri, să îndreptăm totul!

— De parcă asta ar opri pe cineva să ne judece! ricană Hellberg. Nu-ți fă iluzii, doar cunoști oamenii! De azi pe mîine am fi distruși, striviți! Și, normal, falimentari.

— Prietenii ne vor ajuta...

— Nu mai spune?! rinji Hellberg. Ia ghicește tu cam cîți prieteni adevărați avem și cîți adversari care abia așteaptă să ne vadă la pămînt! Nu, dragul meu, nu, la poliție vom merge numai cînd nu vom mai găsi altă soluție!

— Crezi că există și-o altă soluție? se îndoi Kiemitzer.

— Hai să judecăm la rece cum stau lucrurile. Ce știm despre șantajist? Hellberg se uită la scrisoare: Hirtie ieftină. Textul scris cu șablonul și cu o cariocă. Probabil poliția ar putea trage ceva con-

cluzii din asta, dar nu noi! Conținutul e cam ambiguu. Un lucru pare mai sigur — că tipul locuiește în D. pentru că de-acolo va ridica banii.

— Ar putea fi arestat la Poșta Centrală din D., dar atunci ziarele ar publica evenimentul cu litere de-o șchioapă!

— Pe cine cunoști tu în orașul D. care ar putea avea un stil bombastic? Și, bineînțeles, ar putea ști ceva despre povestea aia veche?

— Eu nu am suflat nimănui nici un cuvânt!

— Eu nici atît!

Deodată, roștiră într-un glas:

— Korkmanni?

— Bine, dar e mort!

— Ești chiar așa de sigur?

— Știi că și mine că a avut accident de mașină prin 1975!

— Ei, un accident se poate înscena. Așezi frumușel un cadavru desfigurat la volanul mașinii distruse așa încît toți să creadă că ai dat ortul popii, îți dai alt nume și valsea! Dispari în celălalt colț al lumii! Se mai întîmplă.

— Numai în romanele polițiste, remarcă Kiemitzer cu răceală.

— În regulă. Dar dacă Korkmann s-a accidentat și a murit, acum șase ani, poate i-o fi povestit ceva fiului său, cum îl cheamă...?

— Theobald!

— Asta este! Pe Theobald Korkmann din D., pe el trebuie să-l găsim!

— La ce bun? Dacă îl denunțăm, declanșăm scandalul! Dacă îl presăm, e în stare să vîndă ceea ce știe vreunui ziar! Și apoi, dacă tată-său a murit în urmă cu șase ani, de ce a tăcut pînă acum? — Pentru că acum are nevoie de bani! Poate într-adevăr va fi o unică solicitare. Îi trimiți banii și ai scăpat de el!

— Eu singur? Doar și tu...

— Bine, bine. Plătim. Amîndoi. Dar numai de data asta! Dacă se repetă figura, trebuie să ne gîndim cum naiba scăpăm de mizeria asta!

— Și pînă atunci îl putem căuta și-l putem rupe pușintel oasele! Să învețe să se poarte în societate! Nu trebuie să știe cine l-a cotonogit!

... Era pentru a treia oară că-și termină de numărăt banii. Îi sortă cu atenție, cu dragoste aproape. În fața lui se găseau legate ordonat bancnote în valoare de patru sute de mii de mărci. Și asta doar în șase săptămîni! Șase săptămîni mari și late! Asta însemna un milion în trei luni, patru milioane

într-un an! Patru milioane ar trebui să ajungă! Cu suma asta se poate face orice! La patru milioane se va opri!

Poate.

Începu să fluiera vesel și puse la o parte cinci mii de mărci. Vor fi suficienți, fără îndoială, unui monument funerar. Pentru tatăl său. Tata l-a meritat din plin. Ridică ochii spre cer, murmurînd: „Mulțumesc, tată!”

— Klaus...? la ușa bătea mama lui. Klaus!

— Da, mamă, imediat!

Aseunse banii în sertar și se repezi să deschidă ușa.

— Vream să te anunț că la televizor începe un film polițist!

— Oooh, veșnic filme polițiste! Povestii!

— Da, așa-i, ai dreptate, îi aprobă mama. În realitate e mult mai rău! În fiecare zi violența crește! Se revarsă! De luni de zile nu mai aud altceva decît despre bătăi și înjunghieri! Uite, chiar azi am citit că l-au nenorocit în bătaie pe un băiat, un student, unul Theobald și nu mai știu cum... Așa, pur și simplu. L-au atacat noaptea, l-au bătut și-au dispărut fără urmă! Mama își mîngiea gîngăș fiul pe pîr. Zimbi: Slavă domnului că tu ești altfel, copilul meu... Tu dovedești că se poate trăi și azi cîștit și onorabil. Ai făcut atîtea investiții în ultima vreme!

— Mamă, toate astea sînt un fel de moștenire de la tata, se apără tînărul cu modestie. Tata mi-a dat înainte de a muri un sfat... Un sfat foarte bun.

Da. Klaus Diesert senior avea o participare esențială la îmbogățirea recentă și fulgerătoare a fiului său.

— Tu, dragul meu, află și ține minte un lucru! Il învățase el. Reușita în viață nu se face de una singură și nu pică în poala nimănui! Nimănu! Succesul trebuie cucerit, dobîndit chiar cu mijloace mai puțin ortodoxe! Mulți dintre cei care au reușit în viață au, din această cauză, multe pe conștiință!

Acestea au fost cîvințele lui Klaus Diesert senior. Klaus Diesert junior și le însușise perfect. Cum să le prefacă în bani însă, asta fusese deja ideea lui proprie!

— Eu aș mai avea ceva de scris, mamă! se scuza Klaus mamei sale, dîndu-i de înțeles că ar dori să rămînă singur.

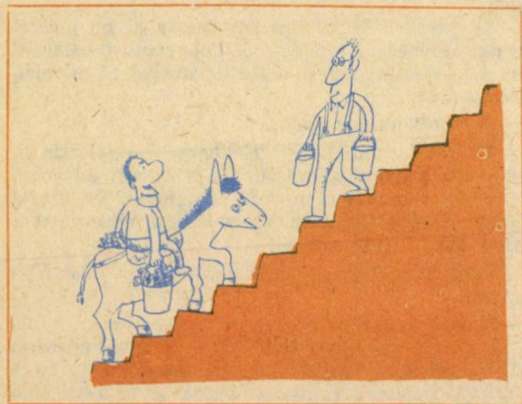
— Bine, Klaus, bine. Îți voi povesti după aceea. Mama mai zăbovi o clipă și oftă: Păcat că tatăl tău nu mai este și nu mai poate vedea ce tînăr plin de perspective a devenit fiul său!

După ce ieși femeia, Klaus luă un bloc notes cu hîrtie ieftină, șablonul, o carioacă și căută în cartea de telefon pentru a patruzeci și opta oară în ultimele șase săptămîni, numele și adresa unui om care a avut succes. Numele unui om care va fi oricînd gata să trimeată, post restant, zece mii de mărci, pentru o unică oară!

— Da, un tînăr plin de perspective, repetă Klaus cu voce tare. Asta și sînt! Își spuse.

Și oricît de greu îi veni, mai puse lingă cei cinci mii pentru monumentul funerar, alte douăzeci de mii de mărci, să-l rămie la îndemînă. Să-i fie la îndemînă, în caz că, într-o bună zi, unui alt tată îi va trece prin minte să-i dea fiului său isteț un sfat foarte bun pentru viață.

În românește de Ioana Rauschan

Herb Crain își dădu seama că ceva nu este în ordine imediat ce ieși din parking-ul cu mai multe etaje în strada animată din centrul orașului. Mașina lucra leneș fără vreo cauză evidentă. Mergea cu opinteli, motorul făcea prea mult zgomot și la primul semafor cu lumină roșie, pedala frinei se îndoi mai mult ca de obicei.

— Ce dracu?! scăpă Herb.

— Ce s-a mai întâmplat? întrebă Rose, soția lui seundă și trupeșă, care ședea alături. Toată seara te-ai plins. La restaurant friptura a fost rece. La teatru am stat în curent. Și cînd după cină am intrat la bar să bem un pahar, personalul se mișca prea încet. Trebuie să-ți spun că m-am săturat. În definitiv este a treizeci și patra aniversare a căsătoriei noastre. De ce strici totul? Cred că...

— Bineînțeles, o întrerupse el.

Herb era un bărbat îngrijit, scund și cărunț care se apropia deja de șaiszeci de ani și care prefera papionul în locul cravatei. Anii care trecuseră îl obișnuiseră atât de mult cu pretențiile permanente ale Rosei încît acestea nu-l mai impresionau.

— Totuși se întâmplă ceva ciudat cu mașina asta, vorbi el din nou. Nu funcționează cum trebuie.

Benzile se schimbă. Herb apăsă puternic pe pedala de accelerație dar din nou simți o rezistență

— O să mă opresc un moment, o anunță Herb.

— Ai înnebunit? Aici n-ai voie să parchezi.

— Puțin îmi pasă. Trebuie să văd ce se întâmplă cu mașina. Mi se pare că asta nu este mașina noastră.

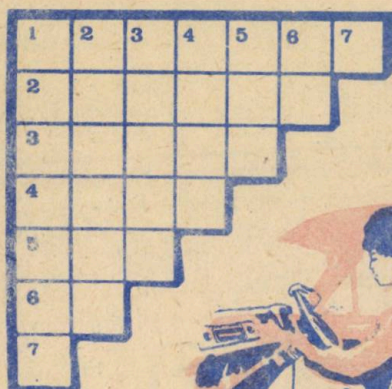
— Ce tot spui? spuse cu neîncredere Rose. Acum cinci ore am intrat cu această mașină în garajul parking-ului și ne-au dat chitanță. Acum cinci minute ne-au restituit mașina pe baza chitanței. Este aceeași marcă, același an, culoare, totul... Privește... deschide caseta. Uite toate lucrurile noastre așa cum le-am lăsat, hărțile, trusa sanitară, lanterna, mărunțiș pentru parcometre... Închise cutița și privi locurile din spate.

— Și vechiul nostru pled ca să nu ne murdărească husa ciinele.

Herb, cu o expresie morocănoasă a feței, trase sub o lampă cu neon și opri motorul. Aprinse lumina și se apucă să verifice interiorul mașinii. Într-adevăr arăta la fel. Dar o pată mică de pe plafon i se păru necunoscută...

Cobori. Numerele de înregistrare erau aceleași și cîta de pe aripa stîngă făcuseră de cineva care se ștersese de mașina lui la parking. Dar oare să fi fost în același loc? I se părea că fusese ceva mai sus.

Apoi descoperi două defecțiuni care nu fuseseră atunci cînd intrase în garaj. O zgîrietură lungă pe portbagaj și o îndoitură adîncă pe bara de protecție din spate.

Triunghi

ORIZONTAL ȘI VERTICAL:

1) Mare lac chinez la o altitudine de peste 3000 m. în Munții Nanșan. 2) Teorie potrivit căreia funcțiile organismului sint reglate de umori (masc.). 3) Podiș thailandez limitat în vest-cu marele fluviu Mekong. 4) Numele unui cunoscut curs de apă ce se varsă în Marea Caspică (în dreptul localității Guriev), ce izvorăște din munții cu același nume. 5) Feciorul din... Banat! 6) Oltețul la izvoare! 7) Rune!

— Vreau să divorțez — se adresează un bărbat prietenului său. Soția mea nu-mi vorbește de trei luni.

— Gîndește-te de două ori înainte de a face acest pas! îl sfătuiește amicul. Astfel de neveste nu se găsesc ușor.

— Cînd v-ați dat seama pentru prima oară că soția dv. nu vă mai iubește?

— Acum un an, domnule judecător. Cînd am căzut de pe scară.

— Cum așa?

— Am căzut de pe scară, iar soția mi-a strigat:

— Gustav, dacă tot ești acolo în pivniță, mai pune vreo două-trei lopeți de cărbuni în cazan.

Micuțul Bob a înghițit un shilling care i s-a oprit în gît. Înnebunită, mama iese în stradă după ajutor. Trece un om pe care ea-l imploră s-o ajute. Acesta intră în casă și printr-o manevră îndemînică scoate shillingul din gîtul copilului.

— Sinteți un doctor nemaipomenit! suspină mama ușurată.

— Nicidecum, doamnă. Sint numai încășator la percepție.

Se urecă înapoi decise, dădu drumul motorului și porni.

— Mulțumit? întrebă Rose.

— Da, răspunse el. Asta nu este mașina noastră. Porthagajul este zgîriat și bara de protecție din spate este lovită. Ne întoarcem.

— Doamne sfînte! Probabil că n-o să spui că ții minte orice zgîrietură. Și chiar dacă ele n-au existat cînd am lăsat mașina, au putut să apară cînd a fost acolo. În orice caz de ce s-ar fi oboșit atît cîeva ca să facă o mașină străină să semene cu a noastră?

— Tocmai asta vreau să lămuresc, afirmă Herb.

Cîteva minute mai tîrziu încețini la marginea unei străzi, cu interdicție de parcare, vizavi de garaj, o construcție de beton cu patru etaje de forma unei cutii.

— Dacă mă duc la rampa de intrare, îi explică el soției, vor lua mașina sus. Nu vreau să le dau mașina asta înainte ca ei să ne-o dea pe a noastră. O să parcăm, deci, aici. Chiar dacă poliția ar remorca-o. Haide, spuse el.

Deschise ușa de pe partea ei, dar Rose își încercă minile pe piept și ședea mai departe.

— Nici pentru un milion de dolari nu m-aș duce să văd cum o să te faci de ris.

— Bine, așteaptă aici. E chiar mai bine. Dacă vreun polițist o să-ți zică să pleci, spune-i unde sint și pentru ce.

— N-o să spun un cuvînt. Te-ar închide cu alți bețivi.

O lăsă supărată, trecu pe cealaltă parte a străzii și intră în sala de așteptare a garajului cu parking unde așteptau deja o duzină de oameni. De după o fereastră îl privea fără interes o femeie tînă, brunetă, cu ochelari cu rame din os.

— Mă scuzați — i se adresă el — am o reclamație.

— În ce problemă?

— Acum cîteva minute mi-am luat mașina iar pilotul mi-a adus de sus o altă mașină.

— O altă mașină? repetă casiera. Nu înțeleg. Dacă pilotul nu v-a adus mașina dumneavoastră, de ce ați plecat cu ea.

— Deoarece arăta ca mașina mea. Avea chiar numărul meu de înregistrare și lucrurile mele în casetă. Dar nu este mașina mea.

— E cea mai neverosimilă poveste pe care am auzit-o...

— Nu este o glumă — discuțiile din sala de așteptare au încetat. Sint un cetățean cu simțul răspunderii, casier la o bancă cunoscută. Poftiți... — și îi dădu cartea de vizită cu adresa de la serviciu.

— Unde este mașina pe care v-am dat-o? întrebă ea.

— Pe cealaltă parte a străzii. Soția mea mă așteaptă în ea.

Cîteva persoane au mai intrat în sala de așteptare și se așezară la rînd în spatele lui Herb.

— Am auzit de diferite lucruri cîndate care se întîmplă în astfel de garaje — spuse el mai departe. Se schimbă anvelopele, chiar și motoarele, dar este primul caz cînd s-a schimbat o mașină întreagă.

Casiera îl observă timp de un moment.

— Bine, hotări ea în cele din urmă. Singură nu pot să fac nimic dar îi voi telefona domnului Bland.

— Cine este domnul?

— Proprietarul. Cred că este încă în birou.

Se întoarse cu spatele, ridică receptorul și formă numărul. Nu auzea ce vorbea. Oamenii din coada formată în spatele lui se agită nerăbdători.

— Domnul Bland întreabă dacă ați putea discuta chestiunea în biroul lui — spuse ea. Se află într-un restaurant apropiat, care este tot al lui.

— Nu plec nicăieri — răspunse decise Herb. I se părea că grămadă de oameni strînși în sala de așteptare decidea asupra superiorității lui. Cu cât vor auzi mai mulți oameni ciudata lui reclamație cu atât mai repede se va întâmpla ceva.

Casiera a mai discutat încă o clipă cu Bland și în cele din urmă îl anunță:

— Domnul Bland va fi aici peste cinci minute. Vă rog, deci, să treceți într-o parte ca să-i pot rezolva pe cei care așteaptă.

Herb luă loc pe bancă. Casiera vorbise de cinci minute dar au trecut zece, cincisprezece, douăzeci de minute și domnul Bland tot nu apărea. Între timp, în pauzele dintre rezolvarea clienților, casiera era foarte ocupată cu telefonatul.

În sfârșit, după aproape o jumătate de oră, pe rampa de intrare se opri un automobil mare din producția ultimului an. Din el coborî un bărbat bine făcut, de vreo patruzeci și ceva de ani. Intră în sala de așteptare, aruncă o privire casierei care i-l indică pe Herb.

— Sînt Phil Bland — salută el pe politicoasă. Sînt sigur că nu putem aranja asta în biroul meu? Vă fi eu mult mai comod.

— Nu — spuse Herb. Prefer să discutăm aici. — Cum doriți — zîmbi Bland, întinzîndu-i mîna. Pot să știu cu cine am plăcerea?

Impresionat de atitudinea prietenoasă manifestată de Bland, Herb îi dădu mîna și se prezentă în cîteva cuvinte. Bland deveni și mai cordial.

— În regulă, Herb. Mă străduiesc să conduc o întreprindere legală dar recunosc că uneori acolo sus se întîmplă lucruri despre care n-am habar. Ce s-a întîmplat?

Herb îi repetă povestea. Din nou în sala de așteptare se lăsa tăcere.

— Înțeleg — spuse Herb afectat — arăta ca mașina ta dar nu era a ta. Nu-ți pun la îndoială cuvintele dar cum poți fi atât de sigur?

— Ți-am spus! Herb trecu și el la forma de conversație familiară. Nu se comportă cum trebuie. Reacția, însuși mersul, frinele, o mulțime de alte amănunte...

— Și ți-ai dat seama de toate astea în timpul drumului acesta scurt.

— Bineînțeles. Dar cele mai importante sînt zgîrietură de pe portbagaj și îndoitura barei de siguranță.

— Îndoituri și zgîrieturi? Bland își aruncă privirea prin sala de așteptare cu înțelegere. De obicei, lumea anunță aceste lucruri la societatea noastră

de asigurări. Dar istoria ta cu schimbarea întregului automobil este atât de deosebită încît voi face o excepție. Cît dorești pentru acele îndoituri?

— La naiba, înjură Herb supărat. Nu încerc să te înșel. M-am întors aici pentru că mașina cu care am plecat nu este aceea pe care am lăsat-o aici.

Expresia feței lui Bland deveni sumbră.

— Nu glumești, nu? O.K. o să fiu și eu rezonabil. Spune-mi totuși ce aștepti de la noi?

— Aștept ca cineva să-mi explice ce s-a întîmplat sau mă duc chiar eu sus și o să-mi caut mașina mea adevărată.

— Avînd în vedere securitatea ta, nu pot să-ți permit acest lucru — declară Bland. Este cea mai aglomerată perioadă. Piloții știu cum să se miște pe rampă dar cineva străin ar putea fi lovit de o mașină.

— În regulă. Dacă nu-mi dai voie să urc sus poate o să-i dai voie poliției.

— Bineînțeles — fu de acord Bland. Dar mai întîi unde este mașina aceea străină pe care, după cum susții, ți-am dat-o ție?

— I-am spus deja casieritei. Este vizavi. Soția mea este în ea...

— Aș vrea s-o văd.

Au ieșit în stradă. Cîțiva curioși din sala de așteptare ieșiră după el. Partea opusă a străzii era pustie. De necrezut, Herb privea locul în care lăsa mașina.

— Nu înțeleg — spuse el.

— Soția ta conduce?

— Da. Dar niciodată n-a condus într-o astfel de circulație intensă.

— Dar a putut pleca? Avea cheile?

— În poșetă...

— Dacă cheile se potriveau trebuie să fi fost mașina ta. Cît timp i-ar trebui ca să ajungă acasă?

— Douăzeci... douăzeci și cinci de minute.

— Și de cît timp ai lăsat-o în mașină?

Herb își privi ceasul.

— Acum aproape patruzeci de minute.

— Nu te-ai gîndit că s-o fi săturat să aștepte? Ar trebui poate să dai un telefon acasă și să verifici dacă a ajuns cu bine.

Bland îl luă de mîna pe Herb și îl conduse înapoi în sala de așteptare. Herb observă că acolo așteptau cu mult mai multe persoane decît înainte.

— Domnii mei — anunță Bland — se pare că tainica mașină a plecat. Soția lui Herb avea cheile și a plecat.

— Nu — afirmă Herb, încercînd să-și strîngă gîndurile. Nu ar fi făcut asta. Nu în noaptea asta.

— Și ce s-a întîmplat neobișnuit în noaptea asta? — vru să afle Bland.

— Este aniversarea căsătoriei noastre. Am cînat, iar apoi...

— Ați băut ceva în timpul cînei?

— Două pahărele. Apoi am fost la o revistă și... am mai intrat la bar să bem un pahar. Numai unul.

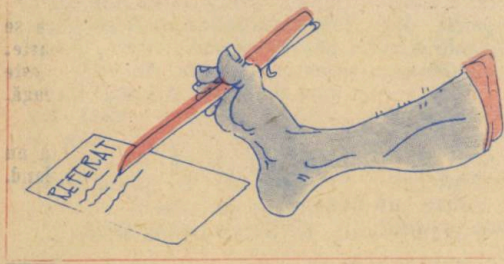
— Înțeleg. De obicei nu bei. Dar în noaptea asta...

În ghereta casieriei sună telefonul. Tinăra femeie cu ochelari ridică telefonul și i se adresă lui Herb.

— Este pentru domnul Crain. O femeie; spune că este soția.

Îi dădu receptorul. Toți ochii se concentrară asupra lui.

— Herb? — era, fără îndoială, vocea Rosei. Sînt acasă. Vreau să vii și tu acasă.

— Rose? Dar de ce?...
 — Ia un taxi. Întoarce-te eit mai repede. Nu mai vreau să vorbesc despre asta — închise receptorul.
 Mirat, Herb privi telefonul. Oare să se fi înșelat tot timpul? Oare cele câteva păhărele au putut să-i schimbe capacitatea de apreciere?

— Ce ți-a spus? — se interesă Bland.
 — A condus singură până acasă. Vrea să mă întore și eu.

— Natural. A treizeci și patra aniversare, o cină copioasă, donă pahare la cină, apoi revista, mai tirziu încă o băutură... Făcu cu ochiul, cu înțeles spre oamenii din sala de așteptare. Ai spus că un pahar, dar poate au fost mai multe.

— Ia ascultă... se enfurie Herb.

— Bine, bine — îl întrerupse Bland cu mărînimie. O să luăm un taxi. O să plătim. Chiar și cursa. Iar dimineața vei privi mașina amănunțit. Dacă vei constata că a fost accidentată la noi vom aranja plata despăgubirii. E în ordine?

Deodată, Herb își dădu seama ce are de făcut. Înșuși Bland îi sugerase rezolvarea. Răsufllă adine, își potrivi papionul, își sullecă mincele pregătindu-se de efortul care îl aștepta.

— Îmi pare rău — spuse. Poate că într-adevăr am bănt mai mult decit ar fi trebuit. Nu voi mai insista. Vă mulțumesc pentru propunerea de a mă conduce, dar după colț este o stație de taximetre. O să găsească eu unul. Pot să spun că am crezut într-adevăr că nu este mașina mea.

Vreme trece, vreme vine...

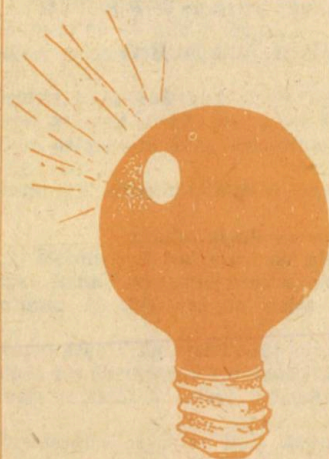
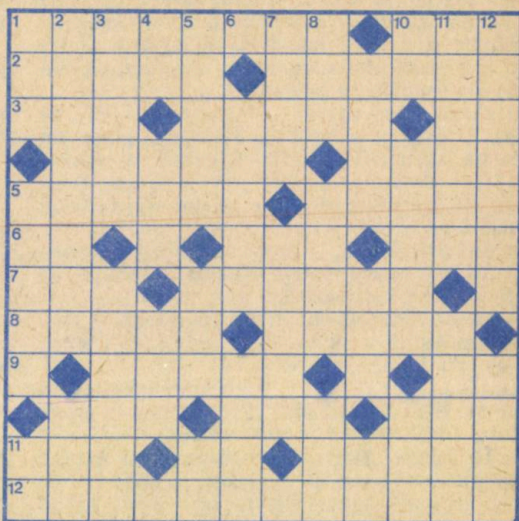
ORIZONTAL : 1) Autorul romanului *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* • Cuvînt la... lună ! 2) Prologul nopții • Zeu al luminii, identifi-

cat cu însuși soarele. 3) Riu în Anglia • Camera de noapte • Soarele ogîndiu în Nil ! 4) De la o zi la alta • O chestie pescărească. 5) Petrecere spre noapte • Cercul fără nori. 6) Se dă peste cap ! • Sud-sud-est • Fluviu indian. 7) Eveniment deosebit • Ca ziua și noaptea (fig. sing.). 8) De la țară • Un spaniol focos. 9) Seara trecută (mold.) • La întors ! 10) Afară... nu e soare ! • Moșul care vine pe la gene • Catod central 11) Înrouați • Cută ! • Născut. 12) Mare sculptor al Renașterii, din opera căruia desprindem capodoperele *Ziua și Noaptea*.

VERTICAL : 1) Autor al romanului *Zilele vieții tale* • Între zi și noapte • În lume ! 2) Luceafărul poeziei românești, autor al poemelor : *Se bate miezul*

noptii și Cu mine zilele-ți adaogi • Ziua în curs, 3) Luminatul revoluționar din Vladimiri • Crește ziua... pe drumuri. 4) Repere ! • Istria ! • Nu-i altfel. 5) Patria zeului Amon Ra • Mică insulă scoțiană — Sfirșit de noapte ! 6) Trase pe roată • Văzut la lumina zilei. 7) Nu le mai tace gura • Scriitoare franceză, autoarea romanului *Bună ziua, tristețe !* 8) Interjecție • Prefix pentru jumătate • Unu... străin ! 9) Sînt sarate foc • Fir • Segment (abr.). 10) Hol gol ! • A suspenda • Raze (fig.). 11) Posesorul unei lămpi fermecate din *O mie și una de nopți* • Locul unde vedem lumina zilei. 12) Cîntărețul italian care a lansat șlagărul *Noapte de august* • Te poate ferică într-o zi de vineri.

Dicționar : SID, GLA.

Ieși din sala de așteptare și în momentul acela o mașină se opri în fața rampei de intrare. Din ea coborî o pereche, întoarsă cu spatele la Herb. Ușa era deschisă, motorul încă mergea. Herb sări în mașină, trînti ușa și apăsă puternic pe pedala acceleratorului. Mașina țîșni înainte.

În urma lui se auziră țipete în sala de așteptare. Cîțiva bărbați alergară după mașină, dar Herb îi ignoră. Inima îi bătea într-un ritm alarmant. Își conduse repede mașina în direcția nivelului doi. Acolo un colț infundat era însemnat cu un mozaic de săgeți indicatoare care îl dezorientară. Herb nu avu timp să le distingă. Avea de ales să cotească spre dreapta sau spre stînga. Coti spre dreapta.

Făcu o greșală. Își dădu seama că merge într-o direcție greșită pe lingă un șir de automobile parcate oblic. Din partea opusă o mașină venea direct spre el. Frînă brusc. Mașina lui Herb se răsuci și lovi cu partea laterală cîteva din mașinile parcate.

Herb coborî. Era încă amețit dar observă ceea ce căuta. La treizeci de yarde de el se afla automobilul său cu caroseria strivită și cu parbrizul spart. În spatele mașinii doi bărbați îmbrăcați în costume elegante o trăgeau pe Rose de la aparatul telefonic fixat pe un perete.

Herb strigă. Ceilalți se întoarseră. Rose avea un căluș în gură și fruntea zgriată. Alergă pe lingă o mașină condusă de un pilot și se apropie de el. Unul din cei doi scoase un pistol de la brîu și țînti. Herb se opri, deschise gura ca să țipe din nou dar pistolul bubui și totul deveni întunecat...

* * *

O voce de femeie îl întrebă:

— Cum vă simțiți?

Deschise ochii. Zăcea pe un pat de spital. De după lentilele groase cu ramă de os îl privea casiera din garaj.

— Îngrozitor — spuse el.

— Glonțul a alunecat pe cranlu dar doctorii spun că totul va fi bine. Soția se simte și ea bine. O s-o vedeți în curînd. Dar înainte de toate ar trebui să mă prezint. Îi arătă insigna de poliție. Sint detectiva Sue Marino. În numele comandamentului aș vrea să vă mulțumesc că v-ați întors ca să depuneți plîngere. Dacă nu ar fi fost asta banda lui Bland ar fi scăpat din afacerea asta.

— Din ce afacere? întrebă Herb.

— Crimă și alte lucruri. Au omorît pilotul care a condus sus mașina dumneavoastră la lăsatul seriei. Pilotul acela era și el detectiv. Se numea Gowan, și izbutise să se infiltreze în banda lui Bland. Garajul constituia un punct de transfer pentru transporturile de narcotice. Toți piloții făceau parte din bandă.

Intenționam să-i reținem pe toți la primul transport mai mare.

— Și ce s-a întimplat noaptea trecută?

— Un nou membru al bandei l-a recunoscut pe Gowan. Doi pistolari l-au așteptat cînd a condus sus mașina dumneavoastră. I-a observat și a încercat să fugă. I-au găurit capul. Bineînțeles că au spart geamurile automobilului, înăuntru tapițeria era pătată de sînge iar botul mașinii sfărîmat în urma ciocnirii mașinii de perete. Evident că nu puteau să dea proprietarului mașina într-o astfel de stare.

— De ce n-au spus pur și simplu că mașina a fost furată?

— Asta ar fi adus poliția la garaj. Banda trebuia să cîștige timp pentru ca să facă ordine sus și să scape de cadavrul lui Gowan. Au folosit deci legăturile cu lumea interlopă, au comandat furarea unui automobil identic cu al dumneavoastră. Sperau că noaptea nu veți observa diferența. Intenționau să vă urmărească și să fure din nou mașina din fața casei dumneavoastră astfel încît să nu vă dați seama niciodată ce s-a întimplat. Este oricum mai bine dacă mașina dispare din fața casei decît dintr-un garaj în care a dispărut un agent al poliției.

— Cînd m-am întors deci înapoi au hotărît să ne lichideze pe mine și pe Rose?

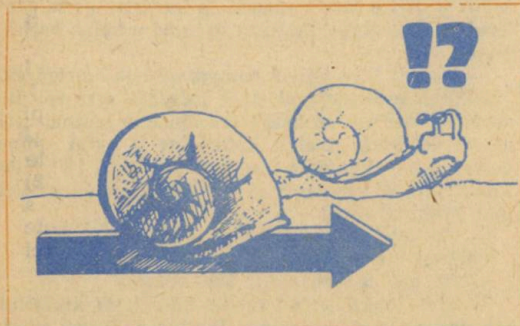
— Da. Au încercat cu orice preț să vă oprească să anunțați poliția. Au răpit-o pe soția dumneavoastră iar apoi au încercat să vă momească prin telefon. Iar eu eram deja îngrijorată din cauza lui Gowan. În mod obișnuit îi vedeam des prin fereastra sălii de așteptare cînd lua mașini de pe rampa de intrare sau le ducea la cea de ieșire. Dar ieri seară mi-a dispărut cu totul din ochi. Așa încît atunci cînd ați apărut cu pretenția aceea stranie, iar Bland a fost de acord să se vadă cu dumneavoastră, eram deja sigură că asta are ceva comun cu dispariția lui Gowan. În mod normal Bland ignora toate plîngerile clienților.

— Și telefoanele dumneavoastră în timp ce eu îl așteptam pe Bland? Ați telefonat la poliție?

— Așa este. Am umplut sala de așteptare cu agenți secreți. Dar tot nu știam ce se întimplase cu Gowan și cum să rezolvăm situația apărută. Astfel încît ne-a convenit foarte mult cînd ați sărit în mașina aceea și ați plecat în sus pe rampă. Asta ne-a deschis drumul. Oamenii noștri au alergat după dumneavoastră și au pus mîna pe întregă bandă. Și încă ceva. După telefonul soției dumneavoastră... De ce nu ați luat un taxi și nu v-ați dus acasă, cum v-a propus ea? Ne-a declarat că îi țineau pistolul la cap și a putut să spună numai cîteva cuvînte. Nu a avut posibilitatea să vă avertizeze.

— Sincer vorbind — spuse Herb — tocmăi de aceea m-am temut că s-a întimplat ceva cu ea. Zimbî. Dacă ar fi plecat într-adevăr de una singură acasă cu mașina aceea nu s-ar fi mărginit doar la cîteva cuvînte. Cu toate acestea m-am decis să răpesc automobilul acela de pe rampa de intrare și să plec în sus datorită celor spuse de Bland. El știa că este a treizeci și patra aniversare a căsătoriei deși eu nu îi spuseseam asta... Era foarte clar că el sau careva din amicii lui aflase dinainte despre asta de la Rose, ceea ce dovedea că se întimplase ceva rău cu ea și, de asemenea, ceva la fel de rău în întregul garaj.

În românește de
Vasile Matei

ind Coldren Kasch avea zece ani își întrebase bunicul de ce și-a ales meseria de negustor de haine vechi. Bunicul care trata serios întrebările copiilor îi răspunsese că, deși nu era modul cel mai emoționant de a face bani, totuși s-a dovedit a fi cel mai sigur.

— Există multe feluri de a te îmbogăți repede — l-a lămurit bunicul — dar toate sînt prea riscante.

Bătrînul domn Kasch, care în tinerețe a fost un emigrant fără o pară chioară, i-a lăsat fiului său o avere modestă. Fiul acela, tatăl lui Coldren, se apucase să-și mărească averea la bursă dar, din nefericire, bursa nu i-a adus noroc și în decurs de cîteva luni cea mai mare parte a moștenirii s-a dus pe apa simbetel.

Coldren a trebuit să părăsească facultatea și să se apuce de muncă.

Era însă mai ușor de hotărît decît de trecut la fapte. În acea perioadă fabricile din Los Angeles și din împrejurimi eliberau oameni și nu primeau alții noi. După multe refuzuri, Coldren și-a amintit cuvintele bunicului și a luat o decizie. S-a hotărît să se ocupe de comerțul cu haine vechi.

Antecesorul său începuse ca un căutător obișnuit de cirpe. Dar Coldren, tînăr cu carieră întreruptă în învățămîntul superior, avea niște ambiții mai mari. Cu bani împrumutați își cumpără o camionetă folosită și pe ambii pereți laterali a pus să se pieteze pe două rînduri. „Kasch — cumpărare și vînzare de îmbrăcăminte“. Cu camioneta aceea circula prin Los Angeles și cumpăra diferite lucruri de ocazie. Cînd își strînsese deja suficientă marfă închirie în centrul orașului o mică prăvălie iar cuvintele „Kasch — cumpărare și vînzare de îmbrăcăminte“ au apărut și pe firma ce atîrna deasupra prăvăliei. După un timp oarecare firma ajunsese chiar populară, numele lui Kasch devenind sinonimul îmbrăcămînții solide, deși purtate. Coldren își comandă o etichetă specială pe care o cosea la cele mai bune haine și costume. Pe etichetă scria „Kasch-îmbrăcăminte cu istoric“. În definitiv în Los Angeles trăiau multe stele de cinema. Cine ar fi putut să spună că îmbrăcămîntea respectivă nu aparținuse înainte uneia din ele. După cinci ani îi mergea bine de tot, deși încă nu se îmbogățise.

Într-o zi camioneta colorată pe care era scris „Kasch-cumpărare și vînzare de îmbrăcăminte“ se opri la o distanță de două blocuri de Bulevardul Soarelui-Apune fiind blocată de un camion comunal care repara un stilp de iluminat. Coldren ședea plictisit la volan cînd cineva îl strigă. Își întoarse capul și zări o fată frumoasă la fereastra de la parterul unei locuințe. Ea ținea în mînă o haină bărbătească.

— Kasch! Nu vrei să cumpărați asta? strigă ea. Coldren opri motorul și se îndreptă spre ea. De aproape observă că haina era din cele ieftine, deși destul de nouă. Același lucru s-ar fi putut spune despre fată. Cunoștea cartierul acesta. Își dădu seama fără să greșească că era o practicantă a celei mai vechi meserii.

— Cît dați pe ea? întrebă.

Coldren luă haina și-și strînse buzele.

— Nu pot să dau mult. Trei dolari.

— Trei dolari! Asta-i tot ce mi-a lăsat amărîtel ăla cînd a plecat ieri noapte. Dacă m-aș fi luat de el

— Patru, spuse Coldren, este un lucru ieftin.. Mai mult nu pot să dau.

— Patru mardei sînt mai mult decît nimic. Nu vrei să intrai în casă ca să discutăm despre asta?

Camionul oraşenească plecase deja iar automobilele ținute pe loc ce se aflau în spatele camionetei lui Coldren își manifestau nerăbdarea claxonind.

— Din păcate trebuie să fug. Îi dădu repede fetei patru banote de cîte un dolar și se grăbi cu haina spre mașina lui.

Coldren nu trimitea niciodată hainele proaspăt achiziționate la curățătoaria chimică fără să verifice mai întîi dacă nu a rămas ceva în buzunar sau dacă ceva a fost ascuns sub căptușeală. În cei cinci ani nu descoperise prea multe lucruri dar ceea ce găsisse era întotdeauna excitant. În două cazuri fusese vorba de talismane fără valoare pecuniară, dar o dată găsisse o monedă de aur. Cel mai adesea cînd găsea ceva era o bannotă de cinci sau zece dolari cusută „pentru orice eventualitate”.

În haina pe care tocmai o achiziționase a găsit ceva cu totul diferit. Era o cheie. O cheie foarte ciudată, dubiută de Coldren într-un loc foarte curios. Fusese împinsă sub stratul de vată de pe umăr și, mai mult decît atît, fusese împinsă printr-o despicătură făcută parcă anume în acest scop.

Coldren avusese deja în mină o cheie asemănătoare, relativ de curînd, cînd, pe aeroportul internațional din Los Angeles, lăsase pentru o oră cîteva pachete într-un seif pentru păstrarea obiectelor. Pe capătul rotund era înecrustat un număr format din cifre mari. Da, era desigur o cheie, pentru un asemenea seif. Dar să fie oare de la aeroport? În stațiile de autobus, sînt și acolo seifuri asemănătoare.

Oare de ce posesorul făcuse un astfel de efort pentru a ascunde cheia? De obicei, în astfel de seifuri, lucrurile nu se lasă prea multă vreme. Coldren își aminti că moneda pe care o folosisse constituia plata pentru păstrare timp de douăzeci și patru de ore. Probabil că în momentul cînd pericada pentru care se plătise lua sfîrșit cîeva golea acele seifuri.

Coldren ajunsese la concluzia că proprietarul hainei nu voise ca aceea cheie să fie găsită asupra lui în caz că ar fi fost percheziționat. Iar în cazul acesta însemna că este o cheie care ascundea ceva prețios.

Negustorul de haine vechi stătea în camera din spatele prăvăliei ținînd cheia într-o mină și haina în cealaltă mină. Plutea pe aripile imaginației. Ziua trecută citise despre un furt de bijuterii ce avusese loc în oraș. Oare hoții nu folosisse cîteodată astfel de seifuri ca ascunzători temporare pentru prada lor? Văzuse, bineînțeles, ceva asemănător la televizor. În ultimele zile avusese loc și jefuirea unei bănci. Poate că această cheie, pe care o ținea în mină, constituia un „sesam deschide-te” pentru o avere.

Dacă însă cheia aceasta asigura astfel de obiecte de preț — cugetă Coldren — oare posesorul hainei ar fi lăsat-o de bună voie în locuința fetei? Este greu de admis așa ceva. Să presupunem, deci, că fata minte. Oare nu cumva oaspetele ei a fost victima unui atac iar ea încercase să se debaraseze de dovada vizitei lui?

Imaginația lui Coldren se afla acum în plin galop. Vedea cadavrul greu aruncat de pe pod în rîu,

auzea fata care, după întoarcerea în locuință, a țipat disperată la vederea hainei uitate. Cum să scape de ea? Desigur că nu putuse s-o arunce la gunoier deoarece exista posibilitatea descoperirii ei. Cea mai bună soluție fusese vinzarea ei lui Kasch cînd mașina lui se aflase atunci chiar sub fereastră ei.

Posibilitatea rezolvării bruste făcea să pară și mai probabil faptul că ceea ce se găsea în seif avea o mare valoare. Cît timp a mai rămas? Coldren ascunsese cheia în buzunar, îi spusese vinzătorului că iese pentru vreo oră și se grăbi spre camioneta sa.

Cînd se întoarse la prăvălie își găsi lucrătorul așteptîndu-l neliniștit. În timpul absenței patronului se prezentase o fată. Căuta o haină pe care susținea că o vinduse în timpul acestei dimineți conducătorului camionetei cu reclama lui Kasch. Găsirea hainei era — după cîte afirma — deosebit de importantă și asta cît mai repede. Lucrătorul mințise neștiind că domnul Kasch este încă în oraș cu mașina și că încă nimic nu fusese transferat din mașină în prăvălie. În fond nu cunoștea intenția patronului privind acea haină. Preferase, deci, să nu-și ia răspunderea permițîndu-i fetei să răscolească prin vechiturile care se aflau în camera din spatele prăvăliei. În consecință îi spusese că domnul Kasch se va întoarce peste vreo oră și îi propusese să mai vină o dată.

Ea a spus că va veni. Arăta foarte enervată iar cînd lucrătorul se uitase după ea prin fereastra vitrinei a observat că se urcase într-un automobil în care mai erau doi bărbați. Acolo a avut loc o ceartă după care unul din bărbații aceia coborise din mașină și se îndreptase spre magazin. Al doilea a sărit din mașină și l-a apucat de mină. De data aceasta cearta a fost mai scurtă și ambii bărbați s-au întors la automobil și au plecat împreună cu fata.

Lucrătorului domnului Kasch nu îi plăcuse cum arătau cei doi domni.

— Dacă vor fi cu fata cînd aceasta se va întoarce din nou, observă el, cred că trebuie să fiți prudent.

Coldren îi dădu dreptate. Se îndreptă spre biroul lui, închise ușa și ridică receptorul telefonului privind, în același timp, ceasul de pe perete. Era ora trei fix.

La patru fata se întoarse. Unul din bărbați intră împreună cu ea în prăvălie, al doilea aștepta la volanul automobilului. În sinea lui, Coldren îi dădu dreptate lucrătorului său că tipul care o întovărășea pe fată nu avea aerul unui trecător pe care ar fi dorit să-l înlînească într-o fundătură întunecoasă.

Fata întrebă dacă domnul Kasch are haina care i-o vinduse. Coldren afirmă că o mai are. Deschise dulapul, luă haina de pe umeras și o puse pe teștea. Fata răsufli ușurată.

— Da, da, asta este! exclamă ea. Vreau să o răscumpăr. Scoase din poșetă un portmoneu, scoase din el patru dolari și îi oferi lui Coldren.

— Costă zece dolari, o anunță Coldren.

— De ce? Dar dumneavoastră mi-ați plătit doar...

— Plătește-i, îi spusese bărbatul care o acompania, iar vocea lui amintea zgomotul făcut de pietrișul care cădea din balastieră.

Fără să protesteze, fata îi dădu o bannotă de zece dolari. Bărbatul luă haina, o pipăi sumăr și păru satisfăcut. Amîndoi părăsiră grăbiți prăvălia.

— Sînt convins că n-o să mai vină — îi spuse Coldren lucrătorului, dînd drumul termostatlui și stingînd luminile — dar va fi mai bine dacă aștăzi vom închide prăvălia.

★

A doua zi, la Comandamentul Poliției, Coldren discuta cu locotenentul Carlson.

— Îmi pare foarte rău că ieri seara cînd mi-ai telefonat n-am putut să vă spun mai mult, spuse locotenentul. A trebuit să stabilem mai întîi niște date. În orice caz deja de la prăvălia dumneavoastră am început să o urmărim pe fată și pe tipul acela.

— Da... a fost o idee excelentă să-mi trimiteți cheia înapoi ca s-o pot pune în mîneca hainei.

— I-am urmărit deci pînă la seif. În oraș sînt o mulțime de locuri în care se află astfel de seifuri. Acest lucru ne-a economisit timpul și ne-a permis efectuarea unui număr de arestări. Cînd ai telefonat că oamenii aceia se străduiesc să recupereze haina, am considerat că cel mai bine ar fi să ne luăm după ei.

— Vă rog să nu abuzați de răbdarea mea domnule locotenent. Unde au plecat de la mine?

— Pe aeroportul internațional Los Angeles.

— Acole m-aș fi dus și eu dacă nu m-aș fi decis să depun cheia la comandament, afirmă Coldren. Și ce a fost în seif?

— O servietă diplomat. Cînd au sosit cu ea la automobil, oamenii noștri s-au apropiat, iar ei au încercat să fugă. Asta a constituit deja un pretext suficient pentru reținerea lor. Iar în servietă, domnule Kasch, era o adevărată avere doar că nu în bani și nici în bijuterii, după cum vă închipuiți dumneavoastră. Am găsit heroină în valoare de peste o jumătate de milion de dolari.

— Heroină? se miră Coldren. Atunci de ce a lăsat nebunul ăla haina cu cheia tetei?...

Locotenentul zîmbi.

— Nu a avut altă posibilitate, domnule Kasch. Este vorba despre un mărunț traficant de narcotice cunoscut sub numele de Smokey Sam. El a răpit întreaga încălătură și a ascuns-o în seiful de pe aeroport. Îl cunoștea din vedere pe tipul care a aterizat cu avionul de dimineață după heroina aceea. Smokey Sam s-a învîrtit toată dimineața pe lîngă automobilul lui din parkingul aeroportului și, în sfîrșit, la apusul soarelui l-a văzut pe celălalt in-

torcîndu-se. L-a aranjat într-un fel vechi. Mai întîi l-a scos aerul dintr-o roată din față. Cînd celălalt își schimba roata de rezervă, Smokey Sam l-a făcut knock-out cu ceva greu și l-a luat servietă cu marfă. A presupus că aranjase totul cu dibăcie cînd s-a întors la clădirea principală a aeroportului și a ascuns servietă în seif. Imediat după aceea a putut să se arate în circumlele lui obișnuite și să pară absolut curat. Dar tipul pe care Sam îl aranjase în parkingul aeroportului trebuie să-l fi recunoscut căci, după numai cîteva ore, banda răvăsea locuința hoțomanului de parcă aceasta urma să fie demolată. Negăsind ceea ce căutau au început să-l urmărească mizînd pe faptul că îi va conduce la locul în care ascunsese servietă. Smokey n-a știut că locuința lui e întoarsă pe dos și pînă una alta dorea să se distreze. S-a lăsat agățat de fata aceea și a mers la ea.

— La cea de la care am cumpărat haina?

— Chiar la ea. Cînd au ajuns acasă, ea și-a îndemnat oaspetele să rămînă toată noaptea și Smokey Sam a plecat după o sticlă. A fost sigur că se va întoarce căci își lăsase haina.

— Și ce s-a întîmplat cu el?

— Șeful bandei se săturase de așteptat și a dat dispoziție la doi din gealații lui, care-l urmăreau, să-l ridice cînd se va arăta. Chiar dacă și-au adus aminte că înainte fusese în haină, n-au considerat acest lucru important. L-au lucrat restul nopții și toată dimineața. De-abia înainte de prînz Smokey Sam a cedat și le-a spus de cheia ascunsă în vata de pe umărul hainei. S-au dus la fată dar haina nu mai era și au trebuit s-o aducă la dumneavoastră ca să recupereze cheia.

— Nădăjdulose că întreaga bandă este arestată.

— Bineînțeles că l-am închis pe cei doi pe care i-am prins pe aeroport iar acum ne străduim să punem mîna pe ceilalți. Smokey Sam este în spital. Dacă va supraviețui, va înceta un timp să se ocupe de vînzarea de narcotice. Fata este liberă. Nu a avut nimic comun cu treaba asta.

— Treaba! — exclamă Coldren. Există diferite treburi. Și eu muncesc, dar marfa mea nu încape într-o servietă diplomat și nici n-am făcut avere din ea... Totuși am cîștigat bine cu haina asta. O sută cincizeci la sută profit; și banii investiți l-am scos repede. Cine știe unde aș fi ajuns dacă mă apucam de „treaba“ cealaltă.

— Puteți fi sigur că ați fi avut cîteva găuri în cap, afirmă locotenentul Carlson. Dacă doriți să vă convingeți cită dreptate ați avut informîndu-ne despre cheia aceea, vă rog să-l vizitați la spital pe Smokey Sam și să-l priviți. Dar un lucru mă miră domnule Kasch... Și anume, faptul că nu v-a tentat totuși găsirea seifului. Doar ați ghicit că se află pe aeroport și ați fost sigur că el conține ceva de preț.

Coldren reflectă un moment.

— Cred că datorez aceasta bunicului meu, răspunse el.

— Cum adică?

— Cînd eram copil mic — explică Coldren — bunicul mi-a spus într-o ocazie oarecare: „Există multe feluri de a te îmbogăți, dar toate sînt prea riscante“.

Cum își bea Ewald whisky-ul!

de JACOB STRECKER

onacul de la țară al doctorului Velder era înconjurat de un adevărat parc. Clădirea avea șaisprezece camere și o bucătărie imensă, dar era locuită de numai două persoane: doctorul Velder și valetul său, Ewald. Niciodată nu putuse să-l sufere Ewald pe stăpînul lui, bătrînul ăsta multimilionar și aeru ca o pătlăgică murată, care avea nesuferitul obicei de a-și ascunde whisky-ul de el! Și asta numai pentru că îi mai plăcea și lui, care va să zică lui Ewald, să tragă din cînd în cînd cîte o dușcă asortată cu două cuburi de gheață. Așa-i plăcea lui! ăsta era felul în care obișnuia să-și bea whisky-ul Ewald, cu două cuburi de gheață!

Doctorul Velder era într-adevăr un zgîrcit fără pereche. Și cînd te gîndești că în afară de o nepoată, sau cam așa ceva, nu mai avea nici măcar o rudă pe lumea asta! Așa aflase Ewald cînd trăsese cu urechea la convorbirea dintre doctor și avocatul său. Una dintre ele...

Acum trei zile au discutat cei doi și despre testamentul lui Velder. Din spatele ușii, cu urechea lipită de ea, Ewald nu a pierdut nici un cuvînt! Casa și două milioane urma să le primească nepoata aia, sau ce o fi fost. Celelalte milioane rămîneau unei binecuvîntate societăți de binefaceri. În timpul discuției s-a pomenit și numele lui, al lui Ewald adică.

— Mai este servitorul meu, Ewald, își aminti doctorul Velder fără entuziasm. Eu cred că cincizeci de mii o să-l multumesc. Harnic nu prea este, începu Velder cu laudele, și în afară de asta, cînd nu sînt atent îmi bea din cel mai bun whisky!

Avocatul și Velder mai sporovăiră ceva vreme. — Cincizeci de mii — e o sumă cam mare pentru un servitor! se trezi și avocatul vorbind. Spre regret lui Ewald, doctorul Velder se declară de acord. — Da, ai dreptate! Ce să faci un nătărău cu atîția bani? Îl complimentă Velder pe Ewald. Treizeci de mii! decretă el. Sînt mai mult decît destul! Dar, lasă testamentul încă așa, nu schimbă deocamdată, mai vreau să reflectez la problemele asten, cîteva zile...

Doctorul Velder era bolnav de inimă. În unele zile rămînea în pat și-și dădea ordinele de acolo. Mai ales cînd se schimba vremea. Atunci, se întîmpla să ceară chiar de cîteva ori pe zi cuburi de gheață. Avea nevoie de gheață pentru comprese și pentru... whisky.

Fără nici un dubiu, doctorul Velder avea s-o mierlească în curînd. Deocamdată Ewald primea încă suma de cincizeci de mii, dar dacă ajungea stăpînul să modifice testamentul, nu se știa cu ce s-o mai alege bietul lui valet!

În zilele următoare, Ewald umblă prin casă ca năuc, muncit de gînduri și distrat. Timpul s-a

schimbat. Cu toate că era încă începutul primăverii, soarele ardea puternic. Cîrțițele își făceau deja primele mușuroaie.

— Să pui otravă! ordonă doctorul. Aceste afurisite de cîrțițe îmi ciopîrtesc toată poiana!

Există o otravă cu totul specială. Un fel de praf care se dizolvă în apă — o adevărată porcărie chimică! Dacă o cîrțiță ajungea cîmva la otravă, aceasta-i intra prin pori în tot corpul și o ucidea rapid, înțepenind-o pe veci.

Ewald se plimbă prin poiană cu o gălețică galbenă plină de licoarea diabolică, stropind fiecare mușuroi cu nițică otravă, cam cît o ceașcă de cafea. Atît le cam termina pe cîrțițe. Restul de soluție infernală rămase în gălețică, iar gălețica fu lăsată în bucătărie, sub lăvoar.

Nepoata domnului Velder, căci asta era, părea o femeie tină, veselă și răspundea la numele de Monica. Scurt timp de la sosirea ei la conac, se preumbla prin casă și dădea ordine de parcă ajunsesse deja stăpînă. Cel puțin așa o vedea Ewald. Ea, în schimb, nu-l vedea deloc, ignorîndu-l complet și, culmea, ducînd singură unchiului ei bolnav whisky-ul cu cele două cuburi de gheață. Asta îi convenea valetului Ewald de minune!

Într-o patra zi de la sosirea ei la conac, Monica îi porunci:

— Mîine seară să pui masa pentru trei persoane! Avocatul iubitului meu unchi va veni în vizită.

Ewald se sperie de-a binelea, dar trăsăturile lui nu-l trădă nici un strop. Chestiunea era clară! Avocatul venea pentru schimbările din testament! Toată noaptea Ewald se perpeli în pat, fără să i se lipească geană de geană! „Mîine diminează“ — gîndi el. Și exact cum plănuse, a doua zi dimineată, umplu o ceașcă de cafea cu soluția din găleata galbenă, o turnă în forma pentru cuburi și o viri pe aceasta în congelator.

O oră mai tîrziu, Monica intră în bucătărie să-și prepare o limonadă, dichisînd-o cu plăcere, așa cum îi plăcea ei, cu puțin zahăr și cu un singur cub de gheață. Deschise congelatorul, dar prima formă, cea din față, încă nu avea cuburile solidificate. O împinse deci în spate, iar pe cea din spate o aduse în față, după ce se servi bineînțeles cu un cubuleț. Limonada era excelentă!

În tot acest timp, valetul Ewald își omora vremea la circuma din sat. Numai tîrziu după prînz se întoarse acasă, elătîindu-se. Of, ce sete-i era! Băutura la băutura trage. Cînd o ajunge acasă o să mai tragă o dușeușică. Intrînd în parcul conacului constată că totul e liniștit, calm. Monica își făcea de lucru în grădină. Probabil că încă nu se întimplase nimic, se socoti Ewald în gînd. Eh, timp e berechet pînă la cină! Da' ce sete putea să-i fie! Se-ndreptă spre congelator, îl deschise, scotoci după două cuburi de gheață din forma de la spate, nu-i așa, le puse în paharul lui de whisky — ca întotdeauna — și-l dădu pe gît.

Cînd începu să-și dea seama că ceva nu mergea tocmăi ca lumea, era prea tîrziu. Atît putu să priceapă — că ceva, o întîmplare nenorocită încercase formele, o afurisită de întîmplare! Adio biștari! Rămase fără aer și apoi simți că se scufundă. Bietul Ewald! De-acum nu l-ar mai fi ispitit nici măcar un milion de lire!

În românește de
Ioana Rauschan

ADRESELE AGENTIIILOR JUDEȚENE ALE B.T.T.

nr. crt.	județul	adresa strada și numărul	codul	telefon prefixul	numărul
1.	Alba	Trandafirilor 22	2500	968	12140
2.	Arad	Avram Iancu 16	2900	966	12767
3.	Argeș	Justiției 1	0300	976	12672
4.	Bacău	Dr. Aronescu 10	5500	931	34966
5.	Bihor	Iosif Vulcan 9	3700	991	54156
6.	Bistrița-Năsăud	Dornei 10	4400	990	13761
7.	Botoșani	Lenin 70	6800	985	12061
8.	Brașov	Armatei Roșii 3	2200	921	44009
9.	Brăila	Lenin 16	6700	946	15187
10.	Buzău	Tudor Vladimirescu bl 3C	5100	974	13850
11.	Caras Severin	Ateneului 1	1700	964	15701
12.	Călărași	Gh. Gh. Dej Bl 8	8500	911	15737
13.	Cluj	Moșilor 18	3400	951	14317
14.	Constanța	Tomis 20—26	8700	916	16624
15.	Covasna	Lenin 5	4000	923	11869
16.	Dimbovița	Prieteniei bl H1	0200	926	15531
17.	Dolj	Olteț 8	1100	941	17396
18.	Galați	Republicii 1	6200	934	15562
19.	Giurgiu	1 Decembrie 50	8375	912	15477
20.	Gorj	Eroilor 7	1400	929	12456
21.	Harghita	Petofi 45	4100	958	12951
22.	Hunedoara	Unirii 8	2700	956	11750
23.	Ialomița	Chimiei bl D3	8400	910	15692
24.	Iași	Friedrich Engels 30	6600	981	42017
25.	Maramureș	17 Octombrie 29	4800	991	12162
26.	Mehedinți	Crișan 25	1500	978	11843
27.	Mureș	Trandafirilor 36—38	4300	954	37200
28.	Neamț	Republicii 29	5600	936	14686
29.	Olt	Filimon Sirbu 2	500	944	17666
30.	Prahova	Doftanei 4	2000	971	46172
31.	Satu Mare	Eliberării 7	3600	997	11815
32.	Sălaj	Piața Libertății 12	4700	996	13110
33.	Sibiu	Korn Hauser 4	2400	924	15235
34.	Suceava	Lenin 5	5800	987	15235
35.	Teleorman	Libertății 152	0700	913	15244
36.	Timiș	23 August 6	1900	961	33148
37.	Tulcea	Isaccea—Casa Tineretului	8800	915	50315
38.	Vaslui	Mihail Kogălniceanu 20	6500	983	12649
39.	Vâlcea	Tudor Vladimirescu	69	947	18720
40.	Vrancea	Lenin 1	5300	939	15796
41.	București	Cosmonauților 1	70 141	90	144200— 138987

TELEFOANELE BAZELOR CENTRALE BTT

Costinești	jud. Constanța	917/42550
Piriul Rece	jud. Brașov	922/56491
Bușteni	jud. Prahova	973/20138
Izvorul Mureșului	jud. Harghita	958/14925

IANUARIE

L.	7	14	21	28
M. 1	8	15	22	29
M. 2	9	16	23	30
J. 3	10	17	24	31
V. 4	11	18	25	
S. 5	12	19	26	
D. 6	13	20	27	

FEBRUARIE

L.	4	11	18	25
M.	5	12	19	26
M.	6	13	20	27
J.	7	14	21	28
V. 1	8	15	22	
S. 2	9	16	23	
D. 3	10	17	24	

MARTIE

L.	4	11	18	25
M.	5	12	19	26
M.	6	13	20	27
J.	7	14	21	28
V. 1	8	15	22	29
S. 2	9	16	23	30
D. 3	10	17	24	31

APRILIE

L.	1	8	15	22	29
M. 2	9	16	23	30	
M. 3	10	17	24		
J. 4	11	18	25		
V. 5	12	19	26		
S. 6	13	20	27		
D. 7	14	21	28		

MAI

L.	6	13	20	27
M.	7	14	21	28
M. 1	8	15	22	29
J. 2	9	16	23	30
V. 3	10	17	24	31
S. 4	11	18	25	
D. 5	12	19	26	

IUNIE

L.	3	10	17	24
M.	4	11	18	25
M.	5	12	19	26
J.	6	13	20	27
V.	7	14	21	28
S. 1	8	15	22	29
D. 2	9	16	23	30

IULIE

L.	1	8	15	22	29
M. 2	9	16	23	30	
M. 3	10	17	24	31	
J. 4	11	18	25		
V. 5	12	19	26		
S. 6	13	20	27		
D. 7	14	21	28		

AUGUST

L.	5	12	19	26
M.	6	13	20	27
M.	7	14	21	28
J. 1	8	15	22	29
V. 2	9	16	23	30
S. 3	10	17	24	31
D. 4	11	18	25	

SEPTEMBRIE

L.	2	9	16	23	30
M.	3	10	17	24	
M.	4	11	18	25	
J.	5	12	19	26	
V.	6	13	20	27	
S.	7	14	21	28	
D. 1	8	15	22	29	

OCTOMBRIE

L.	7	14	21	28
M. 1	8	15	22	29
M. 2	9	16	23	30
J. 3	10	17	24	31
V. 4	11	18	25	
S. 5	12	19	26	
D. 6	13	20	27	

NOIEMBRIE

L.	4	11	18	25
M.	5	12	19	26
M.	6	13	20	27
J.	7	14	21	28
V. 1	8	15	22	29
S. 2	9	16	23	30
D. 3	10	17	24	

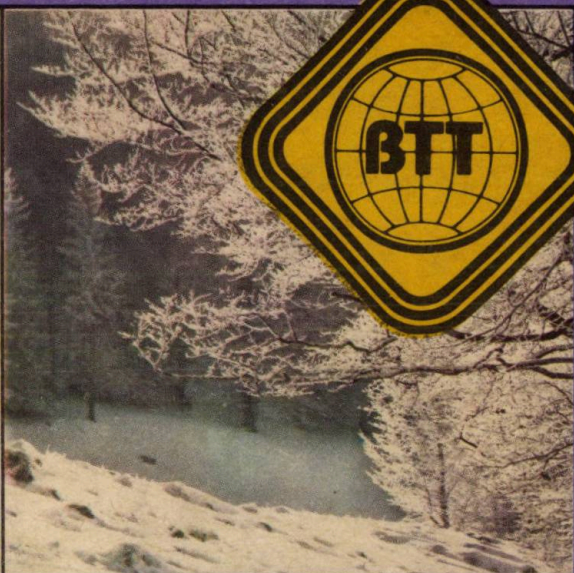
DECEMBRIE

L.	2	9	16	23	30
M.	3	10	17	24	31
M.	4	11	18	25	
J.	5	12	19	26	
V.	6	13	20	27	
S.	7	14	21	28	
D. 1	8	15	22	29	

S-au folosit reproduceri după ilustrații și fotografii de : Viorel ABRUDAN, Alex. Șt. ALEXANDRESCU, Octavian ANDRONIC, APOSTOL Gh., Petruța ARDELEANU, Matty ASLAN, Emilian BALASOIU, Ghighi BEJAN, Janos BENCSIK, Vasile BLENDEA, Traian BRADEAN, George BUTU, Spiru CHINTILA, Adrian CONSTANTINESCU, Laurențiu CONSTANTINESCU, Marian CONSTANTINESCU, Florin CREANGA, Anton DRAGOȘ, Al. ENACHE, Costin GEORGESCU, Sergiu GEORGESCU, C. GHERASE, Raluca GRIGORCEA, Const. GRIGORE, Ștefan GRIGORE, Florin HORNOIU, Florin ILIE, Dan IOANIȚESCU, Nic. IONIȚA, Uca Maria IOV, Tudor JEBELEANU, Dinu LAZAR, M. LENGHER, Lucia LONGIN, Lucia MARTIN, Geta MERMEZE, Vintilă MIHAESCU, Cristian MIHAILESCU, Aurel MIHAILOPOL, Eftimie MODALCA, Georgeta MOISE, Maria MORARU, Dragoș MORĂRESCU, Gabriel MUREȘAN, Viorel Teoc NASTA, Ion NĂDRAG, Justin NĂSTASE, Nic. NICOLAEȘCU, Eugen PALADE, C. PILIUȚA, Liviu PINTILIE, Mihai PINZARU, Ion PREDOȘANU, Teodor RADUCAN, Victor STAMATE, Mihai STĂNESCU, Mircea STOIAN, Gh. ȘTEFANESCU, Sabin ȘTEFANUȚA, Benone ȘUVĂILA, Mihai U., Victor Marin UDRIȘTE, Gh. VASILE, Eugenia VASILESCU, C. VELUDA, Mircea VREMIR.

Maria CROITORU, Marga POPESCU (corectura), Mircea Ștefan VLAD (coperta), Nicolae GADONSCHI (tehnoredacția), C. STĂNESCU (prezentarea artistică), Mircea CROITORU (prezentarea grafică).

Redactor responsabil : TOMA MICHINICI

ALMANAH

Bucurie Turism Tinerețe